
S. AEMILIAN. ABB. HISP. PATRON.

Cajon 122. n 15

INSINVATIONVM

DIVINAE PIETA-

TIS LIBRI QVINQVE, IN QVIBVS vita, & acta Sanctæ Gertrudis Monialis Ordinis Sancti Benedicti continentur.

ACCESSERE NVNC DENVO exertitia ab eàdem Virgine composita, quæ mirum inmodum animos ad amorem diuinum inflamant.

OMNIA HÆC NVNC DENIQVE Magistri Fratris Ioannis de Castañiza, eiusdem ordinis Monachi, studio atq. diligentia correcta, probata, & illustrata scholijs.

DICATA SERENISSIMAE CAESAREAE Maiestati Catholicæ.

Anno 1599.

CVM PRIVILEGIO.

Matriti, apud hæredes Ioannis Iñiguez de Lequerica, ex officina Licentiati Varez à Castro.

ERRATA.

Vitæ

Hoja. 1. plana. 1. renglon. 5. vbi dicit monachi, dicat monacho. 22. vocent, vocant 1. 2. 10. breui, ter, breuiter. 2. 1. 13. vxorita, vxorita, 3. 2. 14. contigere, contingere, 32 peruentu, peruen. 14. 1. 8, inmisso, misso. 5. 2. 3. Nyssemes, Nyssenus 6. 1. 4. in Syria, in Syria. 6 2. 11. felioceré, feliciore. 10. 2. 1. treceſsimum, trecenteſsimum 11. 1. 19. Belgimagium, veghimagium. 13. 2. vlt. sed tamen, cicatrices tamen 14. 1. 2. duraren, durarent. 14. 2. 5. prædicabantur, prædicereutur. 18 obeſsa, obleſsa. 16. 2. 10. intirmendum, interimendum. 27 1. 1. inſtitutionum. in ſinuationum. 20. beiſtatem, beiſtanenſis. 18 1. 7. duceret, ducere. 19. 2. 3. & hanc, vt hanc to. 1. 15. gratia, gratiæ 21. 2. 1. affiatim, affatim.

Inſinuationum.

1. 1. vlt forre, foret. 3. 1. 13. ad illa, ab illa. 6. 2. 1. qui, quę. 7 2. 12. Mechilde, Mechtilde 61. 10. ite vt, ita vt. 6. 2 5. ſuccube et, ſic cauere t. 10 videſſe, vidiſſe 7. 2. 12. prædicabat, prædicebat. 8 2. 1 ac ederet, accenderet. 11. 1 vlt. videnter, videntur 12. 1. 1 delegit, delegi 13. 1. 17. ſimo, ſimo, 1° addenter, addentur. 14. 1, 1. licitia, licicita. 7. erat erant. 27. 1. lem, vt, lem ne. 24. 1. 14. deleſtor, delector 28. 2, 22. indignosq;, indignosq; 31. 2 10 adiſſent, andiſſent. 32. 1 24. quam totius, quantocius 39. 1. 14 Et ne, Eſt ne 42. 1, 24. reuoluerit, euolueret 43. 1. 13. beficiorum, beneficiorum. 46, 2 12. fruſtatim, fruſtatim 49 1. 2. refectioni, refectorio. 23. ingignſimæ, indigniſsimæ. 50. 2 27. indiſſolubiter, indiſſolubiliter. 51. 1 13 conſidere, conſiderosr 2. 18. qua, quo 53. 1. 27, mens. vt meus impulit, vt 54. 1. 3 centuplicter, centupliciter. pen mõdum, modum, vlt. aliternatim, alternatim. 56 2 8. quærulare, quærulacer. 60. 2. 1. tentaretur, cantaretur. 61. 1. 24 ſalutem, ſaltem. 62. 1. 5. fluentia, fluenta. 62. 2 vlt. penetra, ret, penetret. 65 2. 1 aure, iure. 67. 2 8. præclaram, præclarum 25. tibi intimis, tibi in intimis, 68. 2. antep deſcrecere. decreſcere. 69. 2 4. humiliatis, humilitatis. 70. 2. 16. immodico. in modico 71. 2. 24. rutile, rutilet. 72. 1. vlt conſrientiæ, conſcientia. 73. 2. 2. Caput XIIII. Caput. XXIIII. 75. 1. 12. valuntatem, veluntatem. 76. 1. 20. leneretur, leniretur. 77. 1. 9. præferendis, perferendis 80 2 1. peccauit, percabit. 81. 2. 5. quadã, quandã. 84 1 23 offuſcata, tamen, offuſcata tamen. 86 2. 23. indecẽs, indecẽs. 87. 1 10. inueniret, inueniret. 89 2. 7. terminis, terminus 91. 1. 7 quam in quam. 94 1. 1 ignoſcens, igneſcens. 97. 2. 4. qualibet, quælibet. 98. 1. 15 hom nem, hom num. 98 2. vlt cœliginis, cæligenis. 99. 1. 1. terriginis, terregens 100. 1 17. proceden s. proc ens 103 1. 10. fragilitatem, fragilitatem. 103. 2. 17 vtilitatem, vilitatem. 105, 2 21. lius commouens, lius commouent. 106. 1. 12 aduentum, aduentu. 109, 2. penul. viridem appareat, viride apparet. 110. 1. 25. miræ, miri. 111. 2. vlt. placere, placeret 112. 1. 9. largitias largitas 114. 1. 6. valeris. valen is 115. 1. 5. fitiet, ſitiens. 6 tepeditatem, tepeditatem. 116. 2. pen ſuper, inſuper. 119. 2. 25. inflammatos, inflammatus. 120 1. 25 obedientia, obedentiæ. 122 1. 17. immolandam, ad immolandum. 124. 1. 4. me attraho, mea attrahe, vlti. purgando, purgandum. 129. 2 9. vertuti, virtute. 17. diuitatis, diuinitatis 28. ſuauiſione, ſuauiſsime, 130. 1. 7 Ad quod, Ad quod illa. Nunquid 11. importunis, importuniuc. 33. 1. 4. aſperaret. aſpiraret 5 ingrata, in grata, 134 1. 24. intellectu, intellectuum. vlt. tibi. bibi. 137. 1. 19. lauras, larias, 37. 2. 25 manus, amans. 28. pendere, pẽdere, 138, 1 2, deuoras, in deuotas. 20. beneplacum, beneplacitum. 139. 2. 17. grauita ſua, gratuita ſu 145, 2. 1. beberet, deberet. 19 proſsteretur, profiteretur. 146. 1. 22. notiſicare, illum: notificare voluerit illum.

Exercitiorum.

14. 1. 22. amima, anima 24. 2. antep. liberauit, liberabit. 26. 1. vlt lyllabicẽ, ſyllabicẽ. 27. 1. 15, pigitos, digitos. 29. mea, meam. 30. 1. 5. dulciſsime, dulciſsimi 36. 1 26 factus es, factus os 38. 1 27. mear, mea 40. 1. pen. impeleat, implear. 44. 2 6. piguus, pignus. 49 2. 23. por ſus, prorſus. En Madrid a xxx. de Agoſto. de M. D. XC IX. años.

Iuan Vazquez del Marmol.

Suma del priuilegio.

EL Rey nueſtro Señor concedio priuilegio por diez años al Licenciado Varez de Caſtro para imprimir eſtos cinco libros de las Inſinuaciones, y el de los exercicios de Sãta Gertrude, con aprouacion de la Vniuerſidad de Alcala, y vnos eſcholios del Padre Maeſtro Caſtañiza, como parece ra por vn priuilegio firmado de ſu Mageſtad, y de D. Luys de Salazar ſu ſecretario, en Madrid a poſtrero dia del mes de Diziembre de 1598. años, deſpachado en el oficio de Ioã Gallo de Andrada ſecretario de Camara.

TASSA.

YO Iuan Gallo de Andrada eſcriuano de Camara de ſu Mageſtad, de los que reſiden en ſu Conſejo, certifico y doy fee, que auiendoſe viſto por los ſeñores del los libros de ſanta Gertrude, intitulados: Inſinuationũ Diuinæ Pietatis libri quinq. & Exertitia: *taſſaron cada pliego de los dichos libros a tres marauedis: los quales tienen ciento y ocho pliegos, que a los dichos tres marauedis cada vno, montan los dichos libros trecientos y veinte y quatro marauedis, en que ſe han de vender en papel: y dieron licencia para que a eſte precio ſe puedan vender y no a mas. Y mãdaron que eſta taſſa ſe ponga al principio de los dichos libros, y no ſe puedan vender ſin ella. Y para que dello conſte, de pedimiẽto del Licenciado Varez de Caſtro: y por mandado de los dichos ſeñores, di la preſente a quinze dias del mes de Octubre de 1599.*

Ioan Gallo de Andrada.

Aprouacion de la Vniuersidad de Alcala.

LOS Doctores Gregorio dela Camara Cathedratico de la sagrada Escriptura, de la Vniuersidad de Alcala de Henares: y Luys de Thena Cathedratico de Scoto enla dicha Vniuersidad, dezimos: Que por remission del Consejo Real del Rey nuestro Señor al Rector de la dicha Vniuersidad, y del dicho Rector a nos, auemos visto dos libros de S. *Gertrude*. El vno intitulado: *Exercicios espirituales*, y el otro: *Insinuaciones de la diuina piedad*, con vnos escholios del Padre Maestro Castañiza predicador de la Orden de S. Benito: Y auiendo emendado algunas cosas en los dichos libros que se nos remitieron, y boluimos a embiar con esta nuestra censura, parece q̃ como aora quedan, no contienẽ cosa contra nuestra Santa Fe Catolica, y buenas costumbres: ni que pueda impedir la impresiõ del dicho libro en lengua Latina, antes tiene muchas meditaciones piadosas y deuotas, y q̃ puedẽ ser y son de mucha vtilidad y prouecho para los fieles Christianos que con atencion y deuocion las quisieren cõseruar. Y por ser assi verdad que se puede dar licencia para imprimir el dicho libro, lo firmamos de nuestros nombres. En Alcala a 17. del mes de Octubre, de 1598. años.

El Doctor de la Camara. *El Doctor Thena.*

Aprouacion del P. M. Castañiza.

SVpremi Senatus permißu, vidi & perlegi sæpius scripta, acta B. Gertrudis, de quibus iure poßum dicere quod olim Diuus dixit Bernardus, cum Eugenij III. Sũmi Pontificis mandato scripta, etiã B. Hildegardis sanctimonialis examinauit. Hæc scripta nõ sunt humanitus adinuenta, sed per Spiritũ sanctũ diuinitus inspirata: nec potest mortalis homo intelligere, nisi ad Dei similitudinẽ intus in anima veraciter fuerit reformatus. Quo circa, nõ tãtũ Catholicæ fidei, Religioni, ac bonis moribus, nil habere contrariũ attestor: neq; tantum ea prælo digna iudico: sed quæ spero ad nominis Domini laudem, & animarũ salutem (vltra quã credi poßit, nisi expertus) valde profutura. Matriti in Monasterio D. Martini, die 12. Ianuarij, anni 1598.

Fr. Ioannes de Castañiza. PRO-

in decretis dicitur. In quo denique sanctitas, et veritas reuelationum Beatæ Gertrudis omnino conuincitur, cui ex Ecclesiæ sanctæ authoritate, atq. commendatione in Ducatu Mansfeldensi plurima sunt erecta templa, et vbiq. a Christianis omnibus, vt religiosa, pia, sancta, et Christo charissima colitur, et adoratur.

Hæc habui quę Regio Senatui responderem: verum cum omniæ oculate cernat vniuersaq. tanto pondere iure, atq, consilio prouideat, quo magis vidit Sanctam Gertrudem in Hispaniam ignotam super omnes alias extolli, prudentissime quidem substitit, et ab hac re nonnullis diebus cōsulto abstinuit. Fateor ęgre tuli, et aliquantulū desponderi animo, timens huius Virginis scripta libro acta, ipsumq; nomen sacrum obliuione perpetua quasi sententia publica sepellienda. Sed nescio quomodo rem tacitus mecum considerans, et colloquens Deo, intramentis arcana simul cœpi iudicare, et quasi præsagire omnia hæc Deum ita velle ad maiorem totius veritatis, et exactam indagationem, vt veritas omnino patesceret, & ex tenebris herueretur. Nam quomagis nunc rei veritas premeretur, et exprimeretur, tanto magis ab ignorantium calumnijs protecta, atq. secura semper stabit. Quo circa, prioribus viribus vires alias adijciendas congrūū fore existimans, rursum atq. postremo Senatum ipsum Regium magnis precibus scripto publico deprecari, vt rem hanc examinandam commitat, Salmanticensi aut Complutensi, aut Vallisoletanæ Academię, quæ michi iam videbatur suprema, et sine reprehensione diligentia, annuit precipus, et æquitati Regius Senatus demandauitq. curam hanc Academiæ Complutensi, vbi omnia huius Virginis scripta, facta, dicta, omnia denique quæ ad causam hanc pertinebant, tanto studio, examine, tantaq. diligentia veritatis indagandæ omnia visa atq. disputata multorum mensium spatio fuerunt, vt nichil maius excogitari posset. Ex quo facile constat hanc fuisse diuinam mentem atq, voluntatem, vt ita tandē huius virginis acta, et scripta publice scuderentur, vt nullus, quantum cunq. impius iam de horum veritate ambgiere, aut dubitare possit. Quæ nō solū veterū Patrū sui tēporis, nec tantum doctissimorum virorum testimonio, sed etiam, nequidquam ad scriptorum fidem, et robur deesset, Academiæ iudicio, ac denique supremi Regis Senatus, cui mirum inmodum in hoc negotio affuisse videtur spiritus sanctus, authoritate comprobata, et protecta. Iam tandem ad maiorem huius virginis gloriam, et nomi-

nis

nis diuini exaltationem ad publicam omnium vtilitatem in lucem prodeunt. Quid ego in hac re præstiterim, paucis aperiam: quia pięterea quæ retulimus in hoc prologo stylum libri, vt reperi, reliqui, tria tantum studio proprio, atq. diligentia præstiti. Alterum, quod plura immutaui, deleui, correxi, vt veritas omnis ad priorem originem redduceretur. Erant enim multa, temporũ & librariorum iniuria corrupta. Alterum, quia nonnulla etiam expositione indigebãt, ego multis scholijs illustrare studui. denique quia magna erat ambiguitas de hoc nomine Santæ Gertrudis, vitam huius Virginis, a me compositam, initio libri, quasi proforibus affixi, vt liquido paterer fuisse plures huius nominis sanctimoniales Ordinis sancti Benedicti, Nam de quatuor ibi egimus, de quinta autem alia adhuc extat mẽtio in libro quinto Insinuationum diuinę Pietatis. Quę omnia vtinam ad Iesu Christi Domini veri animarum sponsi, maxime tamen santæ Gertrudis gloriam, & æternum decus cedant.

M. frater Ioannes
de Castariza.

Sere-

SERENISSIMÆ CÆSAREÆ Maiestati Catholicæ.

MERITISSIME liber hic Maiestati tuæ dicari debet: quòd is vitam contineat sanctæ Gertrudis, quæ ratione Germanica est, cuius gentis res omnes te magnopere contingunt: vt potequam olim vidit Germania fœlicissime sibi imperantem, & nunc eàdem Augustissimum Imperatorem filium tuum cernit, ac tuis pariter, & illius auspicijs iucundissime fruitur. Huc accedit diuam ipsam Gertrudem magnam semper pietate, ac miraculis extitisse, vtq; adeò nemini æquiori iure dicari illius liber potuit, quàm tibi, cuius & nunc singularis in omnes nota est pietas, & post mortem speramus fore, vt maxima virtutum tuarum monumenta in posteros diffundantur. Obsecro Maiestatẽ tuam, vt qua semper fronte tuorum animum voluntatemque eàdem librũ hunc, ac sanctissimam vitam diuinissimæ Gertrudis accipias.

Cęsareæ Catholicæ Maiestatis vestræ obsequentissimus seruus,

F. M. Ioannes de Castañiza.

F. Alphonsus Mallen Æmilianensis Monach.

Vita

tius corporis sui sanctissimi, quem in Cruce pertulerat pro salute mundi, vt illius fructum saluberrimum anima sibi intraheret ad salutem æternam. Suppositit etiã capiti eius velut pro cussino omnem dolorem cordis sui dulcissimi, quem in Cruce persenserat ex eo quod præsciebat amarissimam, turpissimam, & innocentissimam passionem & mortem suam in tam multis fore infructuosam. His quasi pro linteaminibus candidissimis, suppositit desolationem illam, qua ipse amicus fidelissimus ab omnibus amicis derelictus, velut fur aut latro crudeliter comprehensus & immisericorditer vinctus, ad mortem est propulsus, & insuper ab inimicis contumelioſe derisus, subsannatus & iniurijs afflictus. Deinde contexit eam Dominus omni fructu suæ pretiosissimæ mortis, vnde sanctificaretur secundum omne beneplacitum diuinæ pietatis. ¶ Cumque sic versus amantissimum cor Dei, quasi in sinistro brachio ipsius suauissime repausaret, aspiciẽs vidit idem cor deificum (in quo reconditum latet omne bonum) sibi in similitudine horti vel paradisi, omni amœnitate & delectatione spirituali plenissime patefactũ, arridere, in quo vernabant omnes anhelitus Christi sanctissimæ humanitatis, quasi pro viridissimo gramine: ac redolebant omnes cogitationes eius cordis sanctissimi in specie rosarum liliorum ac violarum, cæterorumque diuersorum florum amœnissimorum: nec non procera venustate præpollebant singulæ virtutes Domini Iesu in specie vitis vberrimæ, tanquam vineæ Engaddi, cuius botri suauissimi: quę nimirum arbores virtutum diuinarum, ac vites verborum dulcissimorum, ramos & palmites suos circa animam vndique dilatantes ip-

ſam mira & ineffabili delectatione releuabant Dominus etiam de ſingulis fructibus arborum diuerſarum; ſcilicet virtutum ſuarum, videbatur animam eius blãde reficere, & debotrorum dulcedine ſuauiter potare. Egrediebantur inſuper quaſi per medium cordis diuini tanquam tres riuuli puriſſimi, qui in ſe inuicem influentes miraculoſe cõuoluebant. Et ait Dominus ad eam: Ex his riuulis in hora mortis tuæ tam efficaciter potaberis, & anima tua ex hoc tam ſalubriter conualeſcet ad ſummam perfectionem, quod vltra in carne permanere non poteris: ſed interim horum aſpectibus delectare ad meriti tui profectum æternũ. ¶ Cũque deuote exoraret Deum Patrem, vt eam reſpicere dignaretur per innocentiſſimam Ieſu Chriſti humanitatem puram & immaculatam ab omni peccato, ac per excellentiſſimam ipſius diuinitatem, ditatã & ornatam omnigena virtute, qua eadem glorioſa diuinitas floruit per ſanctiſſimam humanitatem, precum ſuarum ſatis affectuoſum promeruit conſequi effectum. De hinc cum oraret, dicens Da mihi amantiſſime Pater, amatoriam benedictionem tuæ diuinæ pietatis, & cætera, extendens Dominus omnipotentem manum ſuam, eam ſigno ſanctæ Crucis deſuper conſignauit: per quæ ſignificabatur inæſtimabilis fructus ſaluberrimę paſsionis Ieſu Chriſti, qui eã diuerſimode lætificabat. ¶ Pauſans igitur inter tales tãtaſq; delitias, nõ ſicut æger decũbens lecto, ſed ſicut ſponſa delicata in thalamo, imo ſicut Deum ſitiens anima, quæ poſt Liæ fœcunditatẽ baſia Rachelis ſuauia inter diu optatos amplexus auidiſsime haurit, ſic afflãte lenieri auſtro diuinæ propitiationis, recogitabat non

in amari-

in amaritudine animæ, sed quasi gaudens de bonis Domini sui sterilitatem præteritorum conatuum suorum ex abundãtia saluberrimorum pascuorum. Vnde collegit deuotiores oratiunculas, & etiam deuotissimas composuit, & illas replicans cum his persoluere seu redimere nitebatur, primo debita sua, quibus negligentius se instituisse iudicabat, videlicet, horas canonicas, horas B. Virginis, & vigilias defunctorum, cæteraque similia. His quoque superaddidit redimere singulas virtutes, in quibus sibi videbatur minus iusto exercitata fuisse, scilicet, amorem Dei & proximi, humilitatem, obedientiam, castitatem, socialitatem, gratitudinem, congratulationem, compassionem, & similia. His etiam adiecit redimere spiritualia exercitia, quibus se negligentius inuigilasse reputabat, scilicet, laudes Dei, gratiarum actiones, emendationes, & orationes, non solum pro se, sed etiam pro tota Ecclesia. Hæc singula studebat redimere deuotissimis oratiunculis. Nec sufficit sibi quolibet vna tantum emendatoria suppletione respondere, sed potius pro singulis, vt prædictum est, vice omnium membrorum suorum. ccxxv. oratiunculas persoluit, Pater noster, & Aue Maria, propter dignitatem interserens, & cuilibet, vt prædictum est, orationes tam melleas interponens, quod humanum cor trahere possent ad deuotionem. Et quanuis omnino certa esset ex constantia confidentiæ, tamen indignitatis suæ nunquam obliuiscens, ad ea, quæ certissime credebat, se accepturam à liberalissima supereffluentia pietatis Dei, quibus poterat oratiunculis pro modulo suo se capaciorem exhibere satagebat. ¶ Inter hæc etiam regulam suam

intentissime relegens, singula verba tam deuotissimis supplicationibus ac põderosis suspirijs remetiebatur, quod non solum (vt prædictum est) neglecta, imo coo perante pietate Dei etiam perfecta nobilissimo ornatu decorare valebant. ¶ His per Dei gratiam intẽsissime perfectis, omnes vires & sensus corporis & animæ ad altiora distendebat: inter alia deuotissime ruminando millenis vicibus eructabat tales versiculos, qui feruentiorem æstum desideriorum suorum ad Deum exprimerẽt: & per cõsequens efficaciori attractu ipsum (cuius amore languebat) sibi medullitus intractum copularent. Et in his intentionem suam extendebat quantum altissime prævaluit, in vnione amoris mutui affectus & gratitudinis semper venerandæ Trinitatis, & ex parte affectus totius creaturæ: vt deinceps eo veraciori confidentia ruminare posset versiculum illum, qui solitus erat hærere memoriæ ipsius, scilicet, Desiderate millies: Hunc enim cum alijs, scilicet: Veni festinans, propera: Sitiuit anima mea: Tuus prẽualens amor, &c. distinxit cum versiculo: O amantissime Pater, sanctissimam cõuersationẽ (quem etiam miro & incredibili effectu sibi diuinitus infusum susceperat, & etiam eundem ab omnibus legentibus acceptari à Domino recognouit) per totam infirmitatem illã tam indesinenter & assiduê replicabat, quòd nõ finebat se impedire, quantunuis magno laboraret defectu virium, quin singulis diebus vice omnium membrorum suorum ista suppleret: excepto, si maiori affectu ad altiora duceretur. Sæpius etiam ex abundantia suauitatis, qua spiritus crebro pascebatur, pluribus se affectuosius visitãtibus tam dulciflua eructabat oratiuncu-

tiunculas & instructiones, ex quibus tantam consolationem spiritus se recipere testabantur, quod libentissimê ipsi infirmanti ministrassent, quo talis consolationis & instructionis subsidio, quod per verba eius recipiebant, perfrui mererentur. Vnde & quædam personæ sæpius orationes speciales tam magno desiderio persoluebant pro ea, vt eam Dominus sanitati restitueret, vel saltem sic infirmam in hac vita ad ipsarum consolationem sustentaret, quòd nō est dubium, quin eam Dominus, qui nunquam spernit vota humilium, propter ipsarum preces, diutius in hoc corpore sustentauit, ipsius nimirum prouidens meritis, istarum charitati congaudens.

¶*Prædicti versus sunt hi, scilicet: Desiderate millies mi Iesu, quando venies, me lætum quando facies, de te me quando saties. Veni, veni, Rex optime, Pater immensæ gloriæ: effulge clarê lætius, iam expectatus sæpius. Tua te cogat pietas, vt mala nostra superes parcendo, & voti cōpotes nos tuo vultu satias. Sitiuit anima mea, &c. vt in Psalm. XLI. Hos distingue cum versiculo: O amantissime Pater, qui habetur libro secundo, cap. xxiij. supra.*

¶Dum igitur specialibus orationibus, sicut supra scriptum est, redemisset neglecta, quæ se contraxisse doluit in diuersis obsequijs beatissimæ Virgini debitis, & illo die quædam filio Dei offerret, orans, vt ipse eadem matri suæ beatissimę pro se dignaretur præsentare, in suppletionem omnium suarum negligentiarū in seruitio Virginis gloriosæ: exurgens Rex gloriæ cor suum deificum obtulit prædignissimæ genitrici suæ, dicēs: Ecce mater amantissima exhibeo tibi cor meū, & in ipso tibi pręsento omnem affectū, quo te ab ęter

nō præ

no præ omni creatura gratuito prædestinaui, creaui, sanctificaui, mihique in matrem speciali affectu adaptaui: omnemque benignitatis dulcedinem, qua tibi vnquam blanditus sum in terris, cùm me infantem in sinu tuo confoueres, & aleres, omnemque fidelitatem, quam deinceps tibi per totum tempus, quo cum hominibus conuersatus sum, filiali affectu tibi exhibui, in omnibus subiectus tibi sicut filius matri, qui eram gubernator cœli, & specialiter in hora mortis, custodem tibi ac filium loco mei fideliter prouidi. Et insuper affectum dignationis illius inęstimabilis, quo te in die iucundissimæ Assumptionis super omnes choros Angelorum & Sanctorum exaltaui, cœli terræque Dominam & Reginam constituendo. Quę omnia modò ob amorem huius dilectricis meæ tibi exhibeo in supplitionem negligentiarum, quas vnquam in tuo materna seruitio contraxit, vt procedas, obuiam ipsi sponsæ meæ in hora mortis suæ. suscipiens eam materna pietate. Quod gratiosa mater blădissima alacritate acceptans, & se ad omnia paratissimam declarans, dixit: Prę sta mihi etiam nunc, fili amantissime, vt in eadem susceptione, dum secundum tuum beneplacitum huic obuiauero, singula ipsa fœliciter suscipiat in affluentia plenarum delitiarum. ¶ Ista verò beata ad tantam dignationem diuinæ pietatis commota, dixit ad Dominum: Heu me benignissime Deus, quod neglexi supplictionem illam licet exiguam, quam persolui pro negligentijs contractis in horis meis canonicis, cæterisque seruitij tui debitis, simili deuotione tibi commendare, cùm tua pietàs tantoperè dignata sit exiguitatem tantilli studiosi mei nobilitare. Ad quod Dominus.

nus. Ego ſuſcepi omnia illa in vnione amoris illius, quo eadem in corde meo diuino nobilitata æternaliter & dulcificata tibi infudi: & ſic perfectiſsimo modo ſanctificata obtulit ea Deo Patri meo pro vniuerſis negligentijs tuis in placitiſsimam emendationem & acceptabiliſsimum holocauſtum. Vnde & ipſe inęſtimabili modo placatus, ſuum paternum, imò diuinum ad te inclinauit affectum.

Quomodo officia agonizantium hæc ſponſa ſibi ipſi perſoluit: Et de præoſtenſione eius exitus.

CAPVT XXVII.

COnſueuit iſta virgo ferijs ſextis circa nonam abſtrahere ſe ab omnibus exterioribus tãquam pauſatura, ne ab aliquo impediretur, & intendere ſoli Deo intima deuotione ſibiquèmetipſi quaſi agonizanti perſoluere omnia, quæ fieri ſolent circa agonizantes, etiam ſupra quàm optari poſſet tam in orationibus deuotis, quàm in meditationibus ſalubribus. Cumque hoc ad tempus ſumma cum deuotione peregiſſet, & iterum die quodam ſimili modo in ſexta feria ſe recollegiſſet, ac in pacata mentis tranquillitate ſuauiter quieſceret, benignus Dominus, qui magnis beneficijs maxima ſuperaddere ſolet, eidem quaſi raptæ in ſpiritu in hac ſimilitudine præoſtendit, quàm fœlici migratione eam de hoc mũdo dignaretur euocare. Videbatur enim ſibi, quôd in ſinu Domini brachio ſiniſtro eius ſuſtentata verſus cor ipſius deificũ

repau-

repausaret, agonizans in specie puellæ valdê delicatæ & mirabiliter perornatæ. Tunc aduolabat cum ingenti gaudio multitudo Angelorum & Sanctorum: quorum singuli ferebant thuribula in manibus suis, in quibus collectas offerebant, orationes & deuotiones totius Ecclesiæ, vt adolerent ea ibi in laudẽ regis & sponsi gloriæ, ac in profectum huius beatę animæ. Dum verò ipsa faceret inuocationem beatæ Virginis per Antiphon. Salue Maria, aduocauit Dominus Matrem suam beatissimam, vt se ad consolationem eius adaptaret. Tunc Virginum Regina, nouo splẽdore præfulgida delicatis manibus caput infirmæ mira blanditate sustentabat. Huic etiam affuit Angelus sanctus custos ipsius infirmæ in specie cuiusdam illustrissimi principis sibi commissæ congaudens fœlicitati. Deinde cùm infirma inuocaret Sanctum Michaelem Archangelum, repræsentans se & ipse princeps magnificus cum Angelorum maxima multitudine, opposuit se ex aduerso ad expugnandas insidias dæmonum, tam inualidorum, quôd cùm erigere capita, aut se quoquam conarentur aduersus animam commouere, statim à gloria tantæ maiestatis deuicti & confusi velut amentes decidebant: ex quo & illa non modicam consolationem recipiebat. Hinc videbatur quasi de ore ipsius infirmæ in specie columbæ ardentis progredi deuotio cordis intus latentis, quæ vsque ad thronum glorię diuinæ maiestatis protendebatur, quoniam ex virtute deuotionis per labia ascendentis perterriti dæmones, adeô confundebantur, quod certatim per fugam elabi & latere quærebant. ¶ Et cùm

infir-

infirma singulos Sanctorum ordines, sicut fieri solet super agonizantes, in suum auxilium inuocaret, quilibet Sanctorum chorus sese in triumphum eius prępa rabat. Nam Patriarchæ accedentes afferebant in manibus in similitudine ramorum virentium fructus omnium bonorum operum suorum, & ipsos circa mansionem infirmæ componebant. Prophetæ sancti in similitudine speculorum aureorum ferentes merita cognitionum diuinarum, ex quorum aspectu anima eius ineffabiles sibi delectationes intrahebat. Dehinc procedens electus ille discipulus Ioannes Euāgelista & Apostolus blanda amicabilitate duos aureos annullos annullari ipsius imposuit, quem omnes Apostoli sequentes, singuli eorum singulis annullis aureis, per quos specialis fidelitas, qua Domino adhæserant in terris, significabatur, reliquos digitos ipsius perornabāt. Post hos martyres sancti bracteolis aureis, in quibus elucebant omnia, quæ ipsi vnquam pro amore Dei pertulerant in terris, ipsam mirificè decorabant. Confessores quoque sancti flores aureos & iucundos ipsi offerebant. Per quos significabatur voluntas eorum optima, & ad seruiendum Deo iugiter proposse suo parata. In quibus etiam relucebant mira claritate omnia, in quibus vnquam Deo placuerunt. Virgines etiam beatę obtulerūt ei rosas, per quas significabatur specialis suauitas, qua incorruptio facit ipsas proximas esse Deo, & arctiori vinculo intimæ visionis constringit. Nā Dñs Iesus Rex & spōsus integerrimæ virginitatis, videbatur in vestibus suis similibus floribus perornatus, cum se ipsis Domino Deo amatori suo ob priuilegium

gium ſpecialis innocentiæ familiarius applicarent. Vade per illam coniunctionem videbatur quælibet ſibi intrahere ſpecialem dulcorem diuini ſaporis. Et hinc etiam iſta cum ſingularum virginum floribus videretur perornata, fœliciter & iucundè experiebatur, quid fauor & benignitas tantarum ſponſarum, ob fauorem ſponſi exhibitus, beatitudinis poſsit conferre. Viduæ verò & cæteri ſancti in ſpecie olfactoriolorum aureorum, omnium bonorum operum ſuorum fructum obtulerunt. Innocentes vero ſancti, quanuis minus videbantur habere de proprijs: tamen ob reuerentiam Domini ſui, cuius ſe pretioſo ſanguine redemptos & gratuita pietate regnum æternum gaudent adeptos, etiam non neglexerunt: ſed ſplendore quodam clariſsimo ſuæ puriſsimæ innocentiæ in vnione predigniſsimæ innocentiæ Ieſu Chriſti nobilitati, animam ipſius irradiantes, miro modo decorabant. Hinc filius altiſsimi Rex gloriæ cum inæſtimabili blanditate, intraxit ſibi totam animam illam beatiſſimam in virtute ſua diuina: quemadmodum meridiani ſplendoris feruor intrahit ſtillam exiguam roris, cum effectu omnium virtutum & bonorum operum ſibi à ſanctis omnibus in ſpecie prædictorum xeniorum oblatorum. Et ſic eam totam circundans & penetrans, ſibi conſimilem efficiebat: ſicut ferrum inflammatur ab igne. Vbi cum ſponſo ſuo Chriſto fruitur æternis gaudijs in ſecula ſeculorum,

Amen.

De

De commendatione & authoritate huius libri.

CAPVT XXVIII.

CVm liber iste conscriptus esset, apparuit Dominus Iesus, habens ipsum impressum pectori suo, dicens: Hunc librum meum ad hoc intimis pectoris mei impresi, in eo conscripta dulcedine diuinitatis meæ pertranseam medullitus, qui ad laudem meam cum humili deuotione legerit, in ipso fructum ex hoc consequatur. Tunc orauit Dominum, vt eundem librum ab omni conseruare dignaretur errore, ad sui ipsius laudem & gloriam. Qui extensa venerabili manu sua super illum signo sanctæ Crucis eum communiuit, dicens. In libro isto cõscripta, cœlesti benedictione mea modo sanctificaui, cum humili deuotione in ipso legere volentibus in veram salutem. Et afficit me suauis redolentia bonæ voluntatis ipsum scribentis. Nec non alludit mihi forma meæ gratuitæ pietatis, quæ patet in eiusdem libri scriptis. Ego enim ipsum sæpe dictum librum meum sanctissima conuersatione mea operiã, roseisq; monilibus quinque vulnerum meorum adornabo, ac septem donis Spiritus Sancti, tanquam septem sigillis diuina pietate mea consignabo: vt non sit, qui ipsum de manu mea possit eruere.

¶ Hinc alia vice, dum compilatrix huius libri communicatura, eundem occultè in manica sub pallio suo deferret, ad offerendum illum Domino in laudem æternam, hoc nullo penitus hominum sciente, & more solito flexis genibus in obuiationem Dominici corporis profunde inclinaret se: visus est ab alia persona

Dominus cum ingenti gaudio, ipsam sua genua flectẽtem blande circumpleti dicens. Ego dulcedine diuini amoris mei fœcundabo verba libri huius, mihi modo oblati. Et quicunque humiliato corde ad me veniens amore amoris mei in eo legere voluerit, huic ego ex afflatu diuinitatis meæ, effectum animæ suæ salutarem, ipsi efficaciter inspirabo.

Oblatio huius libri ad laudem Dei.

CAPVT XXIX.

ET fluxum hunc nectarem tuæ gratuitæ pietatis, quem ex intimis tui amorosi cordis produxit efficax dulcor tuæ inuestigabilis diuinitatis, ad influendum, irrigandum, fœcundandum, & beatificandum tibique intrahendum ac indissolubiliter conglutinandum cor & animam electæ tuæ Christe Iesu fontale lumen sempiternorum luminum, offero tibi ex affectu totius vniuersitatis in vnione illius excellentissimæ charitatis, qua tu altissimi Patris Vnigenitus omnem influxum diuinitatis, qui tuam deificam humanitatem descendit cum plena gratitudine offerens, refudisti in abyssum originis tuæ: orans cum desiderio & affectu omnium creaturarum, vt ipsam tibi intrahas, per affectum spiritus tui in laudem æternam, immensam & incommutabilem: quam inscrutabilis sapientia tua altissimè cognoscit super excellentem Dei Patris omnipotentiam condecere, ac inæstimabiliter suauifluam Spiritus paracleti beneuolentiam

tiam oblectare, & in plenè sufficientiam gratiarum actionem totius fœlicitatis, quam per eundem operatus es, operaris, & in æternum operari dignaberis in corde & anima ipsum recipientis, & etiam omnium, qui vsque in finem seculi, secundum verbum veritatis tuæ, aliquam ex eo susceperunt illuminationem, consolationem, vel eruditionem: & indignam emendationem omnium, in quibus paruitas meæ intelligentiæ, negligentius studium ac imperitius ingenium meum omisit, dona tua mihi ad dispensandum commissa, satis dignè & vtiliter explanando elucidare, omniumque quæ ex humana fragilitate seu diabolico instinctu pietatem tuam in ipso clare lucentem, suauiter redolentem, ac dulciter sapientem vilipendendo conculcaturi sunt, quod opto misericordia tua protegente, vt absit, ac in efficacem impetrationem omnis gratiæ, quæ per affectum & gratitudinem diuini cordis tui poterit obtineri omnibus, qui cum humili deuotione amore amoris tui, cum affectuosa gratitudine ipsum dignabuntur legere, & quæque eius vtilia documenta pro tui, á quo fluxerunt, reuerentia studebunt imitari. Postremò in gratiarum actionem pro eo, quod me extremæ vilitatis ac omnium, imò (vt veriùs dicam) vniuersæ creaturæ tuæ exterminium, incomprehensibilis bonitas tua Deus cordis mei eligere dignata est, in prænobilis dispensationis eius ministerium: cùm in nullo paruitas mea tibi respondere possit: offero tibi cor tuum dulcissimum ac vnicè dignissimum in ea dignitate, qua plenum est diuina gratitudine,

ac omnimodæ beatitudinis perfectione superexcellens in perpetuum.

Conclusio huius libri.

CAPVT XXX.

AD laudem & gloriam Dei, amatoris humanæ salutis, conscriptus est liber iste: sed breuitatis gratia punctis multis, imò penè innumeris, omissis, consummatus est tam euidenti, & (vt ita dicam) tam miraculoso adiutorio diuinæ misericordiæ, quôd, vel ex hoc solo conijci potuit, quam vberem animarum fructum ipse præuentor & subsecutor optimorum datorum ex eo requirat: nequaquam tamen exhausto riuulo diuinarum influxionum in hanc electam suam directo, sed partito in nos munere, quod nobis congruebat, electam suam, quasi per ascensorios gradus imaginationum ad secretiores, puriores, & excellentiores sapientiæ haustus perduxit: qui nequaquam corporeum imaginationum adumbrationibus ad intellectum inexpertorum possent verbis explicari. Quæ omnia incontinentissima Dei pietas cum vniuersis hîc scriptis ad salutem legentium tam copiosè faciat exuberare, vt adepto centuplicato fructu in libro vitæ scribi digni inueniantur. Et interim simpliciores huius libelli lectores (qui per seipsos nesciunt natare in fluuio diuinæ pietatis) saltem hoc velliculo iter arripiant, & quasi manuductione beneficiorum proximi sui

mi sui delectati, vacando lectionibus, meditationibus, & contemplationibus, & ipsi tandem gustare mereantur, quám dulcis est Dominus, & quám reuera beatus est, qui sperans in eo, totum cogitatum suum iactat in ipsum, quòd benignitate sua nobis præstare dignetur, qui in Trinitate perfecta viuit & regnat Deus, per infinita secula seculorum.
Amen.

FINIS LIBRI QVINTI.

Antiphona.

REgnum mundi, & omnem ornatum ſeculi contempſi, propter amorem Domini mei Ieſu Chriſti: Quem vidi, quem amaui, in quem credidi, & ſperaui.
Verſus. Eructauit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea Regi. Quem vidi, &c.
Verſus. Elegit eam Deus, & prælegit eam.
Reſp. In tabernaculo ſuo habitare eam facit.

Oremus.

DEus qui Eccleſiam tuam, per beatam Gertrudem virginem, ſacris illuminare dignatus es conſilijs, & exemplis: concede propitius eius interceſsione, vt quæ pro noſtris purgandis exceſsibus clementer ei reuelaſti, deuotis mentibus exequamur. Per Chriſtum Dominum.

SANCTAE GER-

TRVDIS INSINVATIONVM DIVINÆ PIETATIS EXER-CITIA NONNVLLA.

Nunc de nouo per P. M. F. Ioannem Castañiza, Ordinis Sancti Benedicti scholijs adaucta, per eumque in lucem edita.

CVM PRIVILEGIO.

MATRITI.

Ex officina Licentiati Varez à Castro.

Anno. M. D. XC. IX.

EXERCITIVM PRO RE-cuperanda innocentia baptiſmali.

Vt in fine vitæ tuæ immaculatam baptiſmalis innocentiæ tunicam, & fidei Chriſtianæ ſigillum integrum & illæſum domino valeas præſentare, ſtude certo tempore, præſertim in Paſcha & Pentecoſte, memoriam baptiſmi celebrare. Itaque deſidera renaſci in Deo per nouæ vitæ ſanctitatem, & reſtitui in nouam infantiam, & dic:

DEVS miſereatur mei, & benedicat mihi: illuminet vultū ſuum ſuper me, & miſereatur mei. Benedicat eum in omni ſinceritate & veritate cor meum. A facie domini moueatur terra cordis mei, in ſpiritu oris eius recreetur & renouetur ſpiritus meus, vt in terram rectam deducat me ſpiritus eius bonus. *Pſal. 66.* *Pſal. 142.*

Deinde legas ſymbolum fidei, ſcilicet: Credo in Deum, orans dominum, vt faciat te perfectè abrenunciare ſatanæ, & conſeruet te in fide recta, viua, & integra, vſque in finem vitæ tuæ. Oratio.

DOmine Deus, pius & verus, creator & redemptor meus, qui me ſignaſti ſancto lumine vultus tui, qui me redemiſti charo precio ſanguinis vnigeniti tui, & regeneraſti me in ſpem vitæ per baptiſmum in virtute ſpiritus tui: fac me vero perfecto & integro corde, efficaciter abrenũciare ſatanæ & omnibus pompis & operibus eius, & in te Deum creatorem meum per Ieſum Chriſtum filium tuum (qui eſt via, veritas, & vita) in ſpiritus ſancti efficacia, fide recta ac feruida, viuis

operibus redimita, fideliter credere, tibi adhęrere, & vsque in finem tecum immobiliter perseuerare, Amen.

Prosignaculo fidei tuæ dic:

TRinitas sancta, pater & filius, & spiritus sanctus, tua diuina omnipotentia regat & confirmet, tua diuina sapientia instruat & illuminet, tua diuina bonitas adiuuet & perficiat fidem meam: vt eam immaculatam & integram reconsignem ante faciem tuā in mortis hora, cum omnium virtutū multo fœnore & vsura.

Pro exorcizatione ora dominum, vt in virtute nominis sui faciat te prudenter vincere & intelligere omnes versutias satanæ, ne vnquam prævalendo de te, gaudeat inimicus: sed in omni tentatione recedat superatus, & in prima cōgressione confusus. Oratio.

DOmine Iesu Christe pontifex magne, qui in tua preciosa morte viuificasti me, exuffla à me in virtute spiritus tui, omnes insidias inimici eficacia tuę præsentiæ. Disrumpe in me omnes laqueos satanæ. Et respectu miserationis tuæ omnen cęcitatem cordis longè fac à me. Perfecta charitas tua Christe faciat me in omni tentatione viriliter triumphare. Sācta humilitas tua doceat me omnes laqueos inimici prudenter deuitare. Luminosa veritas tua deducat me, & faciat me corde perfecto syncerè ambulare coram te. Et benedictio indulgentisimæ misericordiæ tuæ preueniat, subsequatur, & custodiat me vsque in finem vitæ meæ, Amen.

His verbis signabis te signo sanctæ crucis in fronte & in pectore.

IN

IN nomine patris, & filij, & ſpiritus Sãcti. A te ô crucifixe amor meus Ieſu dulciſsime, accipiam ſignum ſanctę crucis tuæ, tã in frõte, quàm in corde, vt in æternum viuam ſub tua protectione. Da mihi viuam fidem cœleſtium præceptorum, vt dilatato corde curram viã mandatorum tuorũ. Per te talis ſim in moribus, vt efficiar merear templum Dei, & habitaculũ ſpiritus ſancti, Amen. *Pſal. 118.*

Hîc expoſtula, vt ipſe ſummus ſacerdos dominus Ieſus impo nat tibi manum, vt in æternum habites in adiutorio altiſsimi, & in protectione Dei cœli commoreris.

SVb vmbra manus tuæ amãtiſsime Ieſu protege me, dextera tua ſuſcipiat me. Aperi mihi ianuam pietatis tuę, vt imbuta ſigno ſapientiæ, careã in veritate omni terrena cupiditate, & ad ſuauem odorem præcepto rum tuorum læta tibi in eccleſia tua ſancta deſeruiam, & de die in diem, de virtute in virtutẽ proficiã, Amen.

Vt dominus det tibi Angelum ducem itineris tui.

EÎa Ieſu princeps pacis, magni cõſilij Angele, tu ipſe ſemper ſis mihi à dextris dux & cuſtos meę peregrinationis, ne cõmouear, & errẽ abs te; & mittere dignare Angelum tuũ ſanctũ de cœlis, qui ſub tua pia cura ſolicitus ſit de me, & in tuo beneplacito dirigat me, atq; in via tua perfectam ad te ipſum reducat me, Amen.

Ad ſalutandum & ſuſcipiendum Angelum.

SAlue Angele Dei ſante, cuſtos animæ & corporis mei, per dulciſsimum cor Ieſu Chriſti filij Dei, pro amore eius qui te creauit & me, pro amore eius qui me tibi commendauit in baptiſmate, in curam tuæ

fidelissimæ paternitatis suscipe me: vt adiuta â te, immaculato calle transeam huius vitæ torrentem, quousque tecum lęta perueniam ad videndam illam mellifluam (quam tu vides) faciem, & illam iucundissimam imperialis diuinitàtis speciẽ, quę exuperat omnis suauitatis dulcedinem.

Hîc orabis, vt os tuum repleatur sale sapientiæ, vt possis gustum fidei in spiritu sancto sapere.

Accipiam â te Iesu dulcissime salem sapiẽtiæ & spiritum intelligentiæ propiciatus in vitam æternam, Amen.

Oratio.

FAc me tui spiritus deguſtare suauitatem, fac me tuã esurire volũtatem, fac me tuum scire beneplacitũ, vt tibi meum semper sit acceptum seruitium, Amen.

Signans itaque aures tuas & nares signo sanctæ crucis orabis dominum, vt ipse adaperiat aures cordis tui in lege sua, & repleat odore notitiæ suæ omnia tua interiora.

EÎa Iesu pastor mi præcordialissime, fac me indignã ouiculam, tuam dulcissimam vocẽ semper sequi & agnoscere, & in viuę fidei suauissimo odore currere ad pascua vitæ æternæ, quò possim in æternum vacare & videre, quoniam tu verè suauis es mi domine.

Accipiens in dexteram tuam vexillum crucis salutiferæ, vt hostem possis vincere, dicas:

POne Iesu amantissime signum sanctæ crucis tuę in manum dexteram meam: vt hoc signo contra omne insidias inimici armata manu semper incedam, tuo auxilio circumuallata, Amen.

Concluſio.

Concluſio.

Benedicat me Dei patris omnipotentia. Benedicat me filij ſapiẽtia. Benedicat me Spiritus ſancti benigniſſima charitas, & cuſtodiat me in vitam æternã, Amẽ.

Deinde orabis virgineam Matrem, vt ipſa tibi obtineat perfectam vitæ innouationem, & ipſa venerabilis roſa fiat ſic in hac gratia mater & commater tua, vt tu ſis ei in moribus vera filia, & ipſa gemma pudicitiæ animam tuam inuolutam pallio ſuæ mũditiæ intuitione ſua dulciſsimà, filio ſuo regi domino ſeruet abſque macula: & faciat nomen tuũ anumerari in Iſrael ſorte electiſsima, vt pars tua ſit cum ijs qui ambulant in cordis innocentia, prouidentes dominum ſemper in omni via ſua.

SAlue Maria, Regina clementiæ, oliua miſericordiæ, per quam nobis venit vitę medicina, clementiæ reſina, virgo mater diuini germinis: per quam nobis venit genu ſuperni luminis, germen odoris Iſrael. Eia ſicut per filium tuum facta es omnium vera mater, quorum ipſe vnicus tuus non eſt dedignatus fieri frater: ſic nuc pro eius amore me indignam in curam tuæ maternitatis ſuſcipe, tu fidem meã adiuua, conſerua & inſtrue, & ſic nunc fias meæ innouationis & fidei cõmater, vt in æternum ſis mea ſingularis & præcordialiſsima mater, piẽ ſemper pro me curando in hac vita, & in tuam plenam maternitatem ſuſcipiendo id mortis hora, Amen.

Pro impoſitione nominis.

NOmẽ meũ Ieſu dulciſsime, mellifluo nomini tuo ſub cribe in libro vitę. Dic animę meæ: Mea es tu, *Pſal. 34. Eſai. 62.*

Psal. 141. ego salus tua recognoui te: iam non vocaberis vltrâ dè relicta, sed vocaberis volũtas mea in ea, vt portio mea sit tecum in perpetuum in terra viuentium.

Pro immersione fontis: In nomine patris & filij & Spiritus sancti.

Eîa Iesu fons vitæ, ex te ipso fac me bibere poculũ aquę viuæ, vt gustato te, in æternũ nihil sitiã prę ter te. Immerge me totam in profundum tuę misericordię. Baptiza me in immaculatione pretiosæ mortis tuę. Renoua me in sanguine tuo, quo redemiste me. In aqua sanctissimi lateris tui ablue omnem maculam, qua vnquam maculaui baptismalem innocentiam. Reple me spiritu tuo, & totam posside in puritate corporis & animæ, Amen.

Pro chrismate ora dominum, vt vnctio sui spiritus doceat te de omnibus.

PAter sancte, qui per filium tuum dominũ nostrum Iesum Christum me regenerasti ex aqua & spiritu sancto: Da mihi hodie plenam omnium peccatorũ meorum remissionem, & dignare me linire chrismate spiritus tui in vitam æternam, Amen. Pax tua mecũ in æternum, Amen.

Hîc facias signum sanctæ crucis in pectore & in humeris, dicens.

FAc me amore amoris tui: præceptorum tuorum iugũ suaue & onus leue semper in humeris meis portare, & sacramẽtum fidei sacræ tanquã fasciculũ myrrhæ in pectore me in perpetuum gestare, vt tu pro me crucifixus maneas, cordi meo semper infixus, Amen.

Pro

Pro candida veſte dicas.

Eîa Ieſu ſol iuſtitię, fac me te induere, vt ſecundum te poſsim viuere; fac me te duce veſtem baptiſmalis innocentię, candidā, ſanctam & immaculatam ſeruare. & illę ſam ante tribunal tuum prę ſentare, vt habeā eam in vitam ęternam, Amen.

Ad accipiendum lumen orabis pro illumanatione interiori.

Eîa Ieſu lumen inextinguiblie, charitatis tuę lampadem ardentem in me inextinguibiliter accende, & doce me baptiſmum meum irreprehenſibiliter cuſtodire: vt cum vocata ad tuas venero nuptias, parata ingredi merear ęternę vitę delitias, viſura te verum lumen, & tuę diuinitatis melliſluam faciem, Amen.

Pro ſuſceptione communionis viuifici corporis & ſanguinis agni immaculati Ieſu Chriſti.

COrpus tuum venerabile, & ſanguis tuus precioſus, domine mi Ieſu Chriſte, corpus & animam meam cuſtodiat in vitam ęternam, Amen. Pax tua mecum. In te ò Ieſu pax vera in ęternum habeam pacem ſuper pacem, vt per te ad illam perueniam pacem, quę exuperat omnem ſenſum, vbi te in te læta videam in ęternum, Amen.

In illa communione deſidera, vt tota vita tua abſcondatur cum Chriſto in Deo, & in mortis hora plene inueniaris conſummata.

OAnimæ meę hoſpes dulciſsime, Ieſu mi prę cordialiſsime, tua ſuauis incorporatio ſit mihi hodie omnium peccatorum meorum remiſsio, & omnium negligentiarum mearum ſuppletio, atque totius deper-

ditæ vitę meæ recuperatio. Sit mihi æterna ſaluatio, animę & corporis reparatio, amoris inflammatio, virtutis inſtauratio, & vitæ meæ in te ſempiterna concluſio. Sit mihi ſpiritus libertas, vitæ ſanitas, morum honeſtas. Sit mihi ſcutum patiętiæ, humilitatis inſigne, baculus confidentię, ſolamen triſtitię, iuuamen perſeuerantiæ. Sit mihi armatura fidei, robur ſpei, charitatis perfectio, mãdatorum tuorum adimpletio, ſpiritus innouatio, in veritate ſanctificatio, & totius religionis cõſummatio. Sit mihi origo virtutum, finis vitiorum, totius boni incrementum, & tui amoris perenne teſtamẽtum, vt in hac peregrinatione ſolo corpore conſtituta, cogitatione auida, ibi mea ſemper verſetur memoria, vbi tu es pars mea optima, vt in termino vite meę, abiecto corporis huius amariſsimo cortice, perueniam ad illa m dulciſsimam nucem, vbi in glorificatæ humanitis tuę nouo ſydere, videam tuę prędantiſsimę diuinitatis prędclariſsimã lucem, vbi tuę melliflue faciei pulcherrima roſa me reficiat ſpecie ſua imperioſa, vbi exuta huius vitę moleſtijs, in ęternũ lętabunda epuler, & exultem in tuæ charitatis diuitijs, ſicut ſponſa graudet ſui regis in delitijs, Amen.

Pro confirmatione.

Epheſ. 6. O Rex victorioſiſsime, Ieſu ſacerdos ãltiſsime, tu cõfirma me tua omnipotenti virtute, gladio ſpiritus accingens me potentiſsime, vt mille fraudes ſatanę ſemper vincens vincam in te.

Concluſio.

Pſal. 50. DOmine Deus, qui ita meus es conditor, vt etiam ſis reformator: eia ſpiritũ tuũ ſanctũ innoua hodie in viſceribus meis, & adſcribe me populo adoptionis, tanquam

tanqnam ſobolem nouæ prolis: vt cum filijs promiſsionis me gaudeam accepiſſe per gratiam, quod non habeo per naturam. Fac me fide grandem, ſpe gaudentẽ, in tribulacione patientem, in tua laude delectantẽ, ſpiritu feruentem, tibi domino Deo verò regi meo fideliter ſeruientem, & vſque in finem vitę meæ tecum vĩgilanter perſeuerantem: vt hoc quod nunc credo in ſpe, tunc oculis meis læta videam in re, videam te ſicuti es, videam te facie ad faciem. Ibi me Ieſu chare de te ipſo facies, ibi infruitione tui melliflui vultus ſit mihi perpetua requies. Amen, Amen, Amen.

Rom. 12

1. Ion. 3.

1. Cor. 13.

DEVS fidelis, Amen verum, qui nõ deficit, faciat me feruenter ſitire Amen charum, quo ipſe afficit, ſuauiter guſtare Amen dulce, quo ipſe reficit, fœliciter conſummari illo Amen ſalutari, quo ipſe perficit, vt in perpetuum efficaciter merear experiri Amen æternum, & præſuaue, quo me credo viſuram per hoc exilium ipſum verum Amen Ieſum Dei filium, qui ſolus amanti ſufficit, & vnâ cum patre & ſancto Spiritu omnia bona tribuit, nec deſpicit quod cõdidit. Amen, Amen, Amẽ.

Cum hac oratione committe Domino fidem tuam & innocentiam baptiſmalem.

IEſu mi dulciſsime, tu ſerua mihi in conclaui benigniſsimi cordis tui immaculationem baptiſmalis innocentiæ, & chirographum fidei meæ, vt ſub tua fideli cuſtodia, ea tibi illæſa repreſentem in mortis hora. Eſa & ſigillum cordis tui cordi meo imprime, vt ſecundum te poſsim viuere & poſt hoc exilium læta ſine impedimento ad te peruenire, Amen.

EXERCITIVM CONVERSIONIS spiritualis.

Quoties renouato bono proposito memoriam primæ conuersionis tuæ, qua mundo abrenunciasti, celebrare, & cor tuum cum omnibus viribus suis ad Deum cõuertere volueris: vtere hoc exercitio, orans Deũ, vt te sibi in amoris omniumq; virtutum ædificet monasterium.

Eîa Iesu cordis mei dilectissime, cùm constet nullum spiritualem fructum posse coalescere, nisi tui spiritus perfundatur rore, nisi tui amoris foueatur vigore: vtinã igitur ita miserearis mei, vt inter amoris tui brachia me recipias, mẽque totam tuo spiritu calefacias. En corpus & animam meam: hæc tibi trado, vt possideas. Dilecte mi, dilecte mi, infunde mihi tuam benedictionem. Aperi mihi & introduc me in suauitatis tuæ plenitudinẽ. Ex corde enim & ex animo desidero te. Oro quete, vt tu solus possideas me. Eîa, ego tua & tu meus, fac vt nouo semper feruore spiritus in amore tuo viuido crescam, tuaque gratia, quomodo lilia conuallium iuxta fluenta aquarum, efflorcam.

Hîc ora virginem Matrem, vt ipsa roget pro te.

Eîa candidum lilium, post Deum spes mea maxima, ô Maria dulcissima? loquere pro me bona coram tuo dilecto filio, fac verbũ pro me efficaciter. Age causam meã fideliter. Vota mea impetra misericorditer, quoniam tibi confido post Christum spes vnica. Te benignam mihi matrem commonstra. Fac vt in claustrũ amoris, vt in scholam spiritus sancti suscipiar à domino, quia tu præ omnibus præuales id obtinere â tuo

dilecto

dilecto filio. Fidelis mater, prouide tuæ filiæ, vt amoris semper viuentis efficiar fructus, & in omni sanctitate crescam, perseuerem que rigata cœlitùs.

Hîc inuoca gratiam Spiritus sancti, vt faciat te proficere in religione.

VEni Sancte spiritus, veni ô amor Deus, reple cor meum heu omni bono vacuum. Accende me ad amandum te. Illumina me ad cognoscendum te. Attra he me ad delectandum in te. Affice me ad perfruendum te.

Hîc exi de mundo, & de omni quod non est dulcis Iesus & mor tuus.

QVis dabit mihi amantissime Iesu pennas sicut colũbę, & volabo in desiderio, cupiens requiscere in te?

Hic abscondere in Christo Iesu.

EÎa, eîa Iesu clare, per amorẽ, in quo Deus homo factus, venisti quod perierat quęrere & saluum facere, in me nunc ô mi dilecte ingredere, & introduc me vicissim in te. In petra firmissima paternę defensionis tuæ abscõde me. In cauerna benignissimi cordis tui re conde me ab omni quod tu non es, ô omnium charorũ charissime: & da mihi sortem in populo Israel, vt pars mea tecum sit inter filias Ierusalem, Amen.

Hîc prosternere ad pedes Iesu.

BEnedic mihi Iesu amantissime, benedic mihi, & miserere mei secundum pietatem benignissimi cordis tui. Eîa vt anima mea nihil scire eligat pręter te, & sub disciplina gratiæ tuæ, vnctione magistra in schola amoris tui proficiam benè, vehementer valdè.

Ad

Ad induendum habitum ſpiritualem.

Eîa pater ſancte, in amore quo lumine vultus tui ſig naſti me, da mihi in omni ſanctitate & virtute pro ficere in te. Chriſte Ieſu, in amore quo ſanguine proprio redemiſti me, innocentiſsimæ vitę tuæ puritate in due me. Omnipotens ſancte Paraclete, in amore, quo nomine ſpiritnali tibi aſsignaſtime, da mihi toto corde amare te, tota anima tibi adhærere, omnes vires meas in tuo amore & ſeruitio expendere, ſecundū cor tuum viuere, & in mortis hora te præparante ſine macula tuas nuptias introire.

Ora Virginem Matrem, vt ipſa ſit ductrix tua in religione aut alio ſtatu tuo.

O Maria mater dei & mea præcordialis, tu induē me vellere agni Ieſu ſubſtantialis, vt per te me ſuſcipiat, nutriat, poſsideat, regat & perficiat amor principalis, Amen.

Hîc offer votum caſtitatis ſponſo tuo cœleſti.

Eîa Ieſu dulciſsime, te ſolum præelegi animæ meæ fidū amatorem, vitę meę comitem meliorē. Propter te animi patior languorē. Tibi cordis mei offero amorem, te eligens in ſocium & ductorem. Corpus meū & animam tibe offero ad ſeruiēdum, quia ego, ego tua propria ſum, & tu propriê meus: Eîa me tibi conglutina ô amor verus: Tibi caſtitatem meam offero, quia tu es totus dulcis & amœnus, ſponſus delitijs plenus: Tibi voueo obedientiam, quia tua paterna charitas me allicit, tua pietas y dulcedo me attrahit. Tibi me obligo ad obſeruandum tuam voluntatem, quia tibi adhærere ſuper omnia amabile, te diligere dulce nimis & optabile. Ego tibi me offero ô cordis mei

vnice

vnice, vt posthac tibi soli viuam, quia nihil inueni dulcius, nil iudicaui vtilius, quàm tibi dilecte mi vnire intimiùs. Eia forma cor meum secundum cor tuum, vt totus conuersari merear iuxta tuum beneplacitum. *Resp.* Regnum mundi & omnem ornatum seculi cõtempsi, propter amorem domini mei Iesu Christi. Quem vidi, quem amaui, in quem credidi, quem dilexi: *Versus.* Eructauit cor meum verbum bonum, dico ego opera mea regi. Quem vi. *Respon.* Verus pudicitiæ author & custos, qui ex virgine natus cũctos excitasti ad sanctũ amorem castitatis. Christe forma, spes & corona virginum, beatissime virginis matris Mariæ me intercessione mẽte & corpore castam conserua. *Versus.* Fons vitæ, & origo lucis perpetuæ, atque omnis bonitatis author beatissime. *Oratio.*

OMnipotens sempiterne Deus: respice propitius ad preces nostras, & da nobis famulis tuis, qui in tui nominis honore in vnius charitatis singularitatẽ conuenimus, fidem rectam, spem inconcussam, humilitatẽ veram, deuotionem sanctam, charitatem perfectam, boni operis sedulitatem & cõstantiam, atque perseuerantiam. Et per merita & intercessiones omnium sanctorum cõcede nobis, vt sit in cordibus nostris simplex affectus, patientia fortis, religio munda & immaculata, obedientia placita, pax perpetua, mens pura, conscientia sancta, compunctio spiritualis, virtus animæ, vita immaculata, consumatio irreprehensibilis, vt viriliter currentes, tuum mereamur regnum fœliciter introire, Amen.

EXERCITIVM SPIRITVALIS desponsationis & consecrationis.

Hoc modo celebrabis spirituale matrimonium, connubium amoris, desponsationem & copulationē animæ tuæ castæ, cum Iesu sponso cœlesti, inseparabili dilectionis vinculo.

Vox Christi ad animam.

RESPICE in me quis sim colūba mea, Ego sum Iesus amicus tuus dulcis. Aperi mihi penetralia tui cordis. Ego quippe sum de terra angelorum, forma speciosus. Ego ipse sum splendor diuini solis. Ego fulgidissima dies vernalis, quæ sola semper claresçit, & occumbere nescit. Supereſſentialis gloriæ meæ maiestas cœlum implet & terram, cuius latitudinem sola metitur æternitas. Ego solus in capite meo glorioſæ deitatis meæ imperiale diadema porto. Ego sertum de sanguine meo, quem pro te fudi roseum circunfero. Non altior est sole neque inferior, qui mihi sit similis. Ad manum meam lilioſi egrediuntur virginum chori. Et ego eas præcedo in choro vitæ æternæ, in delitijs meæ diuinitatis. Ego reficio eas amœna fruitione vernantis iucunditatis. Nihilominus oculos meos ad vallem nō dedignor inclinare, ex qua violas queam sine macula cō gregare. Quæcunque igitur voluerit me dilegere, hanc volo mihi desponsare, ipsāmque diligere, & vehementer amare. Ego virginum canticum eam docebo, quod canat tā dulciter è gutture meo, quo mihi cogatur vniri suauissimo amoris vinculo. Quod ego sum ex natura, hoc ipsa fiet ex gratia. Amplectar eam amoris brachijs, astringēs deitatis meæ precordijs, vt ex virtute

mei

mei ardẽtis amoris, liquefiat, velut cera a facie ignis. Di lecta columba mea, si mea esse velis: necesse est vt me dulciter, sapienter & fortiter diligas, vt hæc in te suauiter experiri valeas. Psal. 67.

Amor excitat animam.

Eia expergiscere ò anima, quandiu dormitabis? Audi verbũ quod tibi nuntio. Supra cœlũ est rex qui tui tenetur desiderio. Ex corde integro amat te, & supra modũ amat. Ipse te tã amat dulciter, ipse tã diligit fideliter, vt propter te dimiserit regnũ suum humiliter. Quærẽdo te, patiebatur, vt furẽ apprehẽdise. Ipse te tã amat cordialiter, tam diligit vehemẽter, tam æmulatur dulciter, tam zelatur efficaciter: vt floridũ corpus suũ pro te in mortem traderet hilariter. Hic est qui suo te sanguine lauit, qui sua te morte liberauit. Quãmdiu te expectabit vt redames eum? Ipse nimis precioseẽ emitte tuũm que amorem. Ipse dilexit te supra suũ honorẽ Ipse amauit te plusquam suum corpus nouile, cui nunquã pepercit pro te. Ille itaque dulcis amor, suauis charitas, fidelis amator, mutuum amorem exigit â te. Hoc si velocius velis acceptare, paratus est se tibi despõsare. Et ideò festina, quid eligas, illi renunciare, Apoc. 1.

Vox animæ se Deo offerentis.

EGO sum orphana absq; matre, inops & pauper sum ego. Præ Iesu consolationem nullam habeo. Ipse solus sitim animæ meæ potest satiare. Ipse est præelectus amicus cordis mei & vnicus. Ipse est rex regum & dominus dominãtiũ. Si ipse summus Imperator mihi miseræ, mihi viliſsimæ, ostendere voluerit suam clementiam: si ipse se mecum facere vult secundum suã misericordiam, secundũ suam infinitã pietatem, Psal. 85. Apoc. 19.

tem, hoc sola bonitas suæ prævalet, & hoc ex bona vo luntate sua pendet. Ego sum eius propria. Corpus & animam meã habet in manu sua. Ipse de me faciat quic-
1. Reg. 13. quid suę pietati placuerit. O quis mihi tribuat, vt efficiar homo secundum cor eius, vt in me habeat desiderium suum iuxta optimum suum beneplacitum! hoc solum me lętificare posset & consolari. Eia Iesu vnice dilecte cordis mei, dulcis amator, dilecte, dilecte, dilecte supra omne quod vnquam dilectũ est, post te ò viuens florida dies vernalis, suspirat & lãguet amorosum desiderium meĩ cordis. O vtinã mihi cõtingat, vt tibi efficiar vnita viciniùs, quò tũc á te vero sole germinarẽt spiritualis profectus mei flores & fructus. Expectás expectaui te. Veni igitur ad me sicut turtur ad suã cõsortẽ. Vulnerasti penetralia cordis mei specie tua, & pulchritudine tua. Dilecte mi, dilecte mi, si tibi vnita nõ fuero, in æternũ lęta esse non potero. Eia tuum & meũ desiderium amice amice amice, adimple per effectum.

Vox Christi.

IN spiritu sancto meo despõsabo te, inseparabili vnione mea astringam te. Tu eris hospes mea, & ego te recludam in mea viuida dilectione. Vestiã te nobili purpura mei precioſi sanguinis. Coronabo te auro electo meæ amaræ mortis. Per me ipsum implebo tuum desiderium. Sicque te lætificabo in perpetuum.

Sequitur consecratio, qua anima Christi fidelis sese totam cõsecrat, offert, despondétque vni viro, virginem castam exhibere Christo, sub virginitatis aut castitatis obseruantia fideliter adhæsura eidem sponso suo cœlesti, puro corde, casto corpore, & amore vnitiuo, qui nullius creatæ rei

inquinetur

tur dilectione. Et primò ad cõmendationem ſponſi dicenta.

QVis ſicut tu domine mi Ieſu Chriſte, dulcis amor meus, excelſus & immenſus, & humilia reſpicis? Quis ſimilis tui in fortibus domine, qui infirma mũdi eligis? Quis talis qualis tu, qui fundaſti cœlum & terram, cui throni & dominationes ſeruiunt, & delitias tuas vis eſſe cum filijs hominum? Quantus es tu rex regum & dominus dominantiũ, qui imperas aſtris, & apponis erga hominem cor tuũ? Qualis es tu, in cuius dextera diuitiæ & gloria? tu delitijs plenus, & habes ſpõſam de terra? O amor quo inclinas maieſtatẽ? Eîa ô amor, quô ducis fontem ſapientiæ? Certè vſque ad abyſſum miſeriæ. O amor, tibi ſoli tibi ſoli, eſt hoc præcipuum abundans vinum, quo vincitur & ebriatur cor diuinũ. *Pſal. 112. Exod. 15. Pro. 8. Apo. 19. Iob. 7.*

Probatio amoris.

HIc eſt Deus noſter, qui dilexit nos amore inuincibili, charitate inæſtimabili, dilectione inſeparabili, qui ad hoc aſſumpſit ſibi ſubſtantiam corporis de terra noſtra, vnde fieret ipſe ſpõſus, & vnde eſſet illi ſpõſa, qui dilexit nos ex ſe toto, quẽ amare, eſt illi nupſiſſe.

Venite, venite, venite.

VEnio, venio, ad te Ieſu amantiſsime, quem amaui, quem quæſiui, quem optaui: propter tuam dulcedinem, pietatẽ & charitatem, toto corde, tota anima, tota virtute amando, ſequor te vocantem me: ne cõfundas me, ſed fac mecum iuxta manſuetudinem tuam, & ſecundum multitudinem miſericordiæ tuæ.

Per iſtam lætaniam inuoca omnium ſanctorum auxilium.

OFons ſempiternorum luminum ſancta trinitas Deus, tua diuina omnipotentia confirma me, tua

diuina sapientia rege me, tua diuina bonitate secundū cor tuum effice me. Pater de cœlis rex regum, eia filio tuo regi nuptias facere digneris in me. Iesu Christe fili Dei viui, eîa tibi nubat amor meus, quia tu es ipse rex meus & Deus meus. Spiritus sancte paraclete, eîa illo amoris glutino quo vnis patrem & filium, cor meum cum Iesu couni in perpetuum. Sancta Maria mater regis, agni, sponsi virginum, eîa introduc me mundo corde & corpore ad filij tui IESV cōtuberniuin. Omnes sancti angeli & archangeli, eîa obtinete mihi puritatē angelica introire thalamum IESV sponsi mei. Omnes sancti patriarche & prophetæ, eîa obtinete mihi charitatem tantam ac talem, sponsus meus Iesus â me exigit qualem. Omnes sancti apostoli, eîa orate me experiri osculū oris melliflui illius, quod vos attrectastis
1. Ioan. 1. viui verbi Dei, Omnes sancti martyres, eîa obtinete mihi tantam vim desiderij, vt cū palma martyrij merear exire obuiam ei, qui fert sertum rosæ & lilij. Omnes sancti confessores, eîa obtinete mihi in omni perfectione & sanctitate imitari sponsi mei Iesu mores. Omnes sanctæ virgines, orate pro me, eia vt casto amore merear vt turtur nidificare in Iesu sponsi mei amoris vulnere. Omnes sancti, eîa obtinete mihi tam dignè præparatam introire nuptias agni: sicut vnusquisque vestrum introiuit ad videndum faciem Dei. Propitius esto, & secundum cor tuum effice me domine. Propitius esto, & ab omni quod me á te impedit, libera me domine. Per incarnationem tuam, fac me toto corde dulciter, sapienter, & fortiter te diligere. Per passionem & mortem tuam, fac me mori mihi, & tibi soli viuere. Per gloriosam resurrectionem

ctionem & admirabilem aſcenſionem tuam, fac me de die in diem, de virtute in virtutem proficere. In hora mortis per omnia viſcera miſericordiæ tuæ ſuccurre mihi, & lętifica me in gaudio cum vultu tuo domine. In die iudicij ab auditione mali nõ timeat anima mea, ſed fac me audire gloriam tuæ vocis: Venite benedicti patris mei. Per genitricem tuam, fac me vt veram ſpõſam experiri tui caſti amoris connubium. Peccatores, te rogamus audinos. Vt propoſitum caſtitatis quod tibi offero, integrum & illibatum vt pupillã oculi in me me tibimet ipſi conſeruare digneris, te ro. Vt facias me experiri in amore ſpõſali & amplexu nuptiali, quantus ſis & qualis Te ro. Vt arram tui ſpiritus cum dotalitio integerrimi amoris mihi concedas Te ro. Vt cũ veſte nuptiali, accenſa lampade, inter prudentes virgines in mortis hora, vt ſponſa ſponſo me tibi facias obuiare, Te ro. Vt in oſculo tui melliflui oris vt tuam propriã me introducas in thalamum tui feſtiui amoris. Te. rog. Vt omnes nos in loco iſto tibi ſeruientes, facias te toto corde diligere, tibi inſeparabiliter adhærere, & in perpetua ſyncritate mẽtis & corporis tibi placere. Te. ro. Vt facias nos illud petere, quod te delectat exaudire, Te rogamus. Ieſu fili Dei viui, exaudi nos in efficacia amoris tui diuini. Agne Dei qui tollis peccata mundi dele omnia peccata mea ſecundum multitudinem miſericordię tuæ. Agne Dei qui tollis peccata mundi, omnia neglecta mea ſupple tua inextinguibili charitate. Agne Dei qui tollis peccata mundi, in mortis hora ſic in pace dimitte me, vt facie ad faciem videam te Kyrie eleiſon, Chriſte eleiſon, Kyrie eleiſon. *Oratio.*

Pſal. 26.
Pſal. 111.
Math. 25.
Latania.
Ibidem.
Ioan. 1.
Luc. 2.
Geneſ. 32.

Eia Iesu sponse floride, sicut mors transponit animam à corpore, sic amor tuus cor meum trãsponat in te, vt glutino inseparabili adhæream in te. *Vers:* Suscipe me Iesu mi in abyssum misericordiæ tuæ & ab omni macula laua me in profundo tuę clementiæ, Suscipe me Iesu mi in amplexum tuæ cooperationis, vt tibi copulari merear fœdere perfectę vnionis. Suscipe me Iesu mi in præsuaue connubium tui amoris, ibi fac me experiri osculum tui melliflui oris.

Oratio pro perfecta castitate animæ & corporis.

DEus castorum corporum & incorruptarum animarum benignus inhabitator, Deus qui humanã substantiam in primis hominibus diabolica fraude vitiatam ita in verbo tuo (per quod omnia facta sunt) reparas, vt eam non solum ad primę originis innocentiã reuoces, sed etiam ad experientiam quorundam bonorum quæ in nouo sæculo sunt habenda perducas, & obstrictos adhuc conditione mortalium, tam ad similitudinem prouehas angelorum: respice super me indignã famulam tuam, quæ in manu tua continentię meæ propositum colloco, tibi deuotionem meam offero, á quo & idem votum sumpsi quod offero. Quando enim animus mortali carne circundatus, legem naturæ, libertatem licẽtiæ, vim consuetudinis, & stimulos ætatis vinceret; nisi tu per liberum arbitrium hunc amorem castitatis accenderes, tu hanc cupiditatem in nostris cordibus aleres, fortitudinemque ministrares? Effusa namque in omnes gentes gratia tua, ex omni natione quę est sub cœlo, in stellarum innumerabilem numerũ, noui testamenti hæredibus adoptatis: inter cæteras virtutes,

tes,quas filijs tuis (nõ ex ſanguinibus,neque ex volunta te carnis,ſed de ſpiritu tuo genitis)indidiſti: etiam hoc donum in quaſdam mentes de largitatis tuæ fonte defluxit,vt cum honorem nuptiarum nulla interdicta minuiſſent,ac ſuper ſanctum coniugium initialis benedictio permaneret:exiſterent tamen ſublimiores animæ, quæ in viri ac mulieris copula faſtidirent connubium,concupiſcerent ſacramentum, nec imitarentur quod nuptijs agitur,ſed diligerẽt quod prænotatur. Agnouit authorem ſuum beata virginitas, & æmula integritatis Angelicę, illius thalamo, illius cubiculo ſe deuouit:qui ſic perpetuæ virginitatis eſt filius,quemadmodum perpetuę virginitatis eſt ſponſus. Imploranti ergo mihi auxilium tuum domine,& confirmari benedictionis tuæ ſacrameuto cupienti,da protectionis munimen & regimen,ne hoſtis antiquus(qui excellentiora ſtudia ſubtilioribus infeſtat inſidijs) ad obſcurandá perfectæ cõtinentiæ palmam, per aliquam mentis ſerpat incuriam, & rapiat de propoſito caſtitatis, quod etiam decet moribus viduarum ineſſe. Sit in me Domine per donum ſpiritus tui prudens modeſtia, ſapiẽs benignitas, grauis lenitas, caſta libertas.In charitate ferueam,nihil extra te diligã, laudabiliter viuã,laudari nõ appetã.Te in ſãctitate corporis,te in animę puritate glorificẽ,amore te diligam,amore tibi ſeruiam. Tu ſis mihi honor,tu gaudium,tu voluptas,tu in mœrore ſolatium,tu in ambiguitate conſilium. Tu in iniuria defenſio, in tribulatione patientia, in paupertate abundantia,in ieiunio cibus,in vigilantia ſomnus,in infirmitate medicina.In te habeam omnia,quẽ amare appeto ſuper omnia, & quod profeſſa ſum,cuſtodiam. Tibe

Ioan.1.

scrutatori pectorum non corpore placitura, sed mente, transeam in numerum sapientium puellarum, vt cœlestem sponsum accensa lampade, cum oleo præparationis expectem, nec turbata improuiso regis aduentu, sed secura cum lumine, præcedentium virginũ choro lætanter ocurram, & non excludar cum stultis, sed regalem aulam cum sapientibus virginibus licenter introeam, & in agni tui comitatu perpetuò probabilis mansura in castitate permaneam. Per eundem bona.

Math. 25

Ad accipiendum spiritualiter velum dicas.

Respon. Induit me dominus vestimento salutis, & indumento lætitiæ circundedit me. Et tamquam sponsam decorauit me corona. *Versus.* Induit me dominus cyclade auro texta, & immensis monilibus ornauit me. Et tanquam sponsam. *Oratio.*

Esai. 61.

Caut. 1.

EÎa ô mi dilecte, ex milibus electe, fac me subumbra charitatis tuæ quiescere, circuntegens me tuæ immaculationis vellere: ibi accipiam de manu tua velum munditiæ, quod te rectore, te duce, illibatum perferam ante tribunal tuæ gloriæ cum centuplicato fructu castitatis innocentissimæ.

Ad impositionem coronæ. Antiph. Posuit signum in facie mea, vt nullum præter ipsum amatorem admittam. *Respon.* Amo Christum, in cuius thalamun introiui, cuius mater virgo est, & cuius pater fœminam nescit, cuius mihi organum modulatis vocibus cantat, quẽ cùm amauero, casta sum, cũ tetigero mũda sum, cũ accepero virgo sum. *Versus.* Mel & lac eius ex ore suscepi, & sanguis eius ornauit gennas meas. Quem cum amauero, &c. *Oratio.*

EÎa

Eîa ô mi frater & ſponſe Ieſu, rex magne Deus & agne, pone, pone ſignum tale in faciem animæ meæ, quôd ſub ſole nihil eligam, nihil cupiam, nihil diligam præter te: & tu ipſe ô omnium charorum chariſsime, ſacramentalis matrimonij fœdere ſic mihi copulari dignare, vt efficiar tibi vera ſponſa & vxor per amorem inſeparabilem qui eſt morte fortior.

Ad anulum. Anti. Anulo ſuo ſubarrauit me omnibus hominibus longè nobilior & genere & dignitate. *Reſp.* Iam corpus eius corpori meo ſociatum eſt, & ſanguis eius ornauit gẽnas meas, cuius mater virgo eſt, cuius pater fœminam neſcit. *Verſus,* Ipſi ſum deſponſata, cui angeli ſeruiunt, cuius pulchritudinem ſol & luna mirantur. *Orat. o.*

Eîa IESV mi virginalis pudicitię fructus & flos, optima pars hæreditatis meę & regalis dos, qui me ſubarraſti anulo fidei, ſignaculo ſpiritus tui, fac me aptam tibi meo viuo lilio, amœniſsimo flori: fac me tã indiſſolubiliter coniungi tuo recẽtiſsimo amori, vt prævi dilectionis tecum eſſendi, ſitiam mori: & fœdus quod tu inijſti mecum, á me transferat cor meum, vt iã non vltra ſit mecũ, ſed amore indiuiduo cohabitet tecum, *Reſpon,* Regnum mundi. *vt ſupra.* Oratio. *Pſal. 15.*

DA quęſumus omnipotens Deus, vt ego indigna famula tua, quæ pro ſpe retributionis ęternę tibi domino deſidero conſecrari, plena fide, animoque conſtanti in ſancto propoſito permaneam. Tu me omnipotens pater ſanctificare & benedicere, & in perpetuum conſecrare digneris. Tribue mihi humilitatẽ, caſtitatem, obedientiã, charitatẽ, & omniũ bonorum,

operum quãtitatẽ. Da mihi Domine pro operibus gloriam, pro pudore reuerentiam, pro pudicitia ſanctitatẽ, vt cum ſanctis angelis tuis in ęternum laudare valeam tuam glorioſiſsimam dignitatem, Amen.

Pro benedictione epiſcopali poſtulate benedici â tota Trinitate imperiali.

BEnedicat & cooperetur mihi Dei patris dulcis paternitas, maieſtatiſque diuinitas. Benedicat & copulet me Dei Ieſu Chriſti dulcis affinitas, & humanæ propinquitatis conſanguinitas. Benedicat & fœcundet me Spiritus ſancti dulcis benignitas, & eius ignita charitas. Benedicat, confirmet, & corroboret me tota imperialis trinitas. Benedicat & couniat me Dei Ieſu Chriſti glorioſa humanitas, qui me ſibi de mundo dignatus eſt eligere, morte ſua demonſtrans ſe multum me diligere, mequẽ fecit ſuo amori nubere, vt per eius ſalutarẽ, viuam & dulciſsimam benedictionem, apprehendam omnium virtutum perfectionem, integram & immaculatam caſtitatem (quam profeſſa ſum) cuſtodiam, propoſitum teneam, humilitatem exhibeam, caſtitatem diligam, patientiam conſeruem, & in omni ſanctitate vſque in finem perſeuerem, & poſt hanc vitam merear accipere caſtitatis coronam in ſtola candida inter lilioſa agmina ſequens te agnum ſine macula, filium Mariæ virginis quocunque tu virginum flos ieris, Amen. Apoc. 14.

Hîc ora vt pius dominus loco abbatiſſæ reconſignet te lilioſæ matri ſuæ virgini Mariæ cuſtodiendam, & de manu eius recipiendam.

O Dilecte votorum meorum, ô IESV chariſsime Prou. 1.

omnium

omnium chariſsimorm, reconſigna & recomenda me nunc matri tuæ, virgineæ imperiali roſæ, quæ pro tuo amore ſit in perpetuum dux & cuſtos virginitatis meæ. Conſigna me illis manibus delicatis, quæ nutrierunt & educauerunt te filium Dei patris, vt ipſæ defendant, & adiuuent propoſitum meæ caſtitatis, ducentes me ſine macula per viam virginalis munditiæ ſeu caſtimonialis continentiæ. Eîa, eia, dicito de me illi roſæ virgineæ: Suſcipe hanc in curam tuæ maternitatis, ego eam tibi commendo in tota virtute meæ diuinæ chariratis. Vide mater quomodo mihi eam immaculatam repræſentes, & ſecundum cor meum educatam reconſignes, Amen.

Per hymnum. Te Deũ laudamus, *dic laudes ſemper venerandæ Trinitati, cum oratione.*

TIbi trinitas ſanta (de qua ſplendet Deitas viua, amor & ſophia, emanat virtus natiua, ſapientia coeſſentitiua, ſuauitas effluxiua, charitas ignitiua, ſanctitas extentiua, bonitas omnium impletiua) tibi laus, honor & gloria, tibi gratiarum actio, poteſtas & claritas votiua, pro eo quòd tu cedrus alta Libani, extenta ſuper Cherubim diuinitatis maieſtate regali, in hac miſeriæ valle abyſſali delectaris coniungi calamo hyſſopi, amplexu nuptiali, amore ſponſali. Et tu ô amor Deus, ſanctæ trinitatis nexus & amicitia, recubâs pauſaris & delitiaris inter filios hominum, in ſancta pudicitia, quæ in virtute tua amoroſa in ſanctis delitijs tuis flagrat, vt collecta inter ſpinas roſa. O amor, amor, quo iturin hęc amœna? quo peruenirur ad hęc ſpiritus pinguia? Vbi vbi vitæ via, ducés ad prata Deũ rorã *Eccl. 14.*

tia, sitibūda corda reficiētia? O amor, tu solus noscis ea vitæ & veritatis itinera. In te peragūtur sanctæ trinitatis chara fœdera. Per te administrātur spiritus charismata meliora. De te redūdat fructuū vitæ semina vberiora. Ex te emanāt delitiarū Dei mella dulciora. A te effluunt benedictionū domini sabaoth stillicidia pinguiora, spiritus pignora chara, in finibus nostris heu heu nimis rara. O amor, amor, in pulchra dilectione mihi ad te viam para in casta charitate: in perpetuum se quar te quocunque ieris, amore nuptialis fœderis, vbi tu regnans & imperans diuinitatis maiestate plenissima, in viui amoris tui copulatione dulcissima, & igneę diuinitatis tuæ viua amicitia, ducis tecum in cœlesti chorea beatissima, virginum millena millia præclarissima, quas tecum vna ornat vestis niuea, iubilantes perennis connubij dulcia cantica. Eîa ò amor, in hac miseria sic custodi me tuæ charitatis sub vmbra, vt post hoc exilium, sanctuarium tuum te duce intrās sine macula: inter illa virginea agmina, vna me reficiat diuinæ amicitię venula, vnáque satiet fruitio melliflua. Amen amen dicant omnia,

EXERCITIVM PROFESSIONIS animæ erga Deum.

Professionem seu votum noui feruoris innouatione spiritualiter celebrabis, his ignitissimis desiderijs & orationibus, te totum offerens holocaustum & hostiam Deo in odorem suauitatis.

PETO misericordiam tuā multam nimis, pater omnipotēs, misericors, clemens, pius, benignus, & præ

præstabilis super malitia, vt me aridum ramusculum) quę tempus putationis meę, quo complantasti me huic religioni sanctissmę, heu heu non obseruaui, sed totū tempus vitæ meę in sterilitate multa transegi) per tui ipsius ingenitam bonitatem, per amorem prędilectę matris tuæ glorioſissimę patronæ nostrę, virginis Mariæ, & per intercessionem beatissimi Benedicti, venerabilis legislatoris nostri, visu tuæ misericordiæ & charitatis hodie digneris respicere: vt in te tota conuale scens reuiream, & in veritate sanctificata refloream: vera sanctæ religionis cultrix, vera spiritualis vitæ obseruatrix fiam, tibique amatori meo totius virtutis & sanctitatis fructus feram, vt in tempore vindemiæ, hoc est, in obitus mei die, in omni religionis perfectione, plenè matura & consummata inueniar coram te, Amen.

Pro benedictione.

TVa diuina omnipotentiā, sapiētia, & bonitas Deus meus, dulcis amor meus, benedicat mihi, & faciat me voluntate promptissima venire post te, veraciter abnegare memetipsam, & corde intentissimo, spiritu & amima, modo perfectissimo sequi te, Amen.

Hîc inuoca gratiam Spiritus sancti.

ODulcedo & dilectio mea Deus meus: misericordia mea. Eîa spiritum tuum sanctum iam de excelsis emitte, & cor nouum & spiritum nouum crea in me. Vnctio tua doceat me de omnibus, quia te elegi prę mil libus, & te super amorem omnem & super amorem animæ meę diligo chariùs. Pingueſcat virtus animæ meæ illo quam tu concupiscis charitatis decore & pulchri- *Psal.* 58.

pulchritudiue, quia te desidero vehemẽter. Eîa fac me coram te apparere decenter, Amen.

Venite. Et ecce venio ad te quem amaui, in quem credidi, quem dilexi. *Oratio.*

Apoc. 14. TV exhilaratio spiritus mei, tu laus cordis & oris mei Iesu mi: sequar te quocumque ieris. Cum cor meum tibi vẽdicaueris, & proprium possederis, in ęternum mihi auferri non poteris. *Antiph.* Venite. Et ecce venio, &c. *Oratio.*

DIlecte mi, charitatis amplexu inseparabili ad cor meum stringo te Iesu mi. Ecce iam apprehensum toto cordis mei amore teneo te: etiamsi milies benedixeris mihi, nunquam vltrà dimittam te. *Venite filiæ.* Et ecce venio ad te, *vt supra.* Oratio.

TOta efficacia & virtus diuinitatis tuæ laudet te pro me, tota amicitia & affectus humanitatis tuę satisfaciat tibi pro me, tota magnificentia & maiestas imperialis trinitatis glorificet, magnificet, & honorificet te ipsum, in te ipso pro me, illa laude altissima qua tu ipse solus tibi sufficis, & omnium creaturarum defectum

Psal. 33. tibimetipsi supplens in te perficis, Amen.

Ant. Audite me, timorem domini docebo vos. *Oratio.*

EÎa Iesu pastor bone, fac me audire & agnoscere vocem tuam ab omni quod me impedit à te, In brachio tuo leua me. Fac me ouem tuam spiritu tuo fętam in sinu tuo quiescere. Ibi doce me quomodo timeam te. Ibi ostende mihi qualiter diligam te. Ibi instrue me quemadmodum sequar te, Amen. *Antiph.* Accedite ad eum & illuminamini, & facies vestræ non confun-

Ibidem. dentur. *Oratio.*

Ecce

ECce accedo ad te ô ignis cõsumens Deus meus. Eîa in ignea vi amoris tui me puluiſculum vorans, penitus conſume & abſorbe in te. Ecce accedo ad te ô dulce lumen meum. Eîa illumina faciem tuam ſuper me vt fiant tenebræ meæ ſicut meridies coram te. Ecce accedo ad te ô beatiſsima vnio. Eia me tecum vnum effice in viui amoris glutino. *Pſal.* Domini eſt terra. *Anti.* Hæc eſt generatio quærentium dominum, quærentium faciem Dei Iacob. *Oratio.*

FAc me dulcis Ieſu adſcribi & annumerari in generatione ſcientiũ te Deus Iſrael, in generatione quærentium faciem tuam Deus Iacob, in generatione diligentium te Deus ſabaoth. Eîa vt innocens manibus & mundo corde accipiam benedictionem, & miſericordiam à te Deo ſalutari meo. *Pſal.* Miſerere mei Deus. *Anti.* Cor mundum crea in me Deus, ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis. *Oratio.* Pſal. 50.

IN abyſſum charitatis me immiſſã merge ſatis. Eîa ô amor da gratis, lauacro gratiæ ab omni macula mundans me, in te ô vita mea vera innoua me. *Pſalm.* Qui habitat in ad. *Anti.* Qui habitat in adiutorio altiſsimi, in protectione Dei cæli commorabitur. *Orat.* Pſal. 90.

SVſceptor animę meæ & refugium meum in die malorum, ſcapulis tuæ defenſionis in omni tentatione obumbra me, ſcuto veritatis tuæ circunda me. Tu ipſe fis mecum in omni tribulatione mea: ſpes mea, ab omni periculo corporis & animæ ſemper defende & protege me. Eîa & poſt hoc exilium oſtẽde mihi te ipſum dulce ſalutare meum, Amen. *Letania.*

KYrie eleiſon, Chriſte eleiſon, Kyrie eleiſon. Sancta trinitas vnus Deus, da vt cor meum te timeat, te diligat,

ligat, te sequatur, quia tu es verus amor meus. Sancta Maria paradisus sanctitatis, lilium puritatis, tu sis dux & custos meę castitatis, quia in te est omnis gratia vitę & veritatis. Omnes sancti angeli & archangeli, obtinete mihi corpore & anima gratum seruitiū impẽdere illi regi, cui seruire est regnare, cui vos ministrãdo assistitis sine omni tędio, cū inffeabili iubilo. Sãcte Ioanes Baptista, obtine mihi illo vero illustrari lumine: cui tu venisti testimonium perhibere. O mi pater Abrahã, illam mihi obtine fidem & obedientiam: quæ te perduxit ad Dei viuentis amicitiam. O Dei chare Moses, obtine mihi illum spiritum mansuetudinis, pacis, & charitatis: quæ te dignum fecit facie ad faciem colloqui cum domino maiestatis. O Dauid rex & propheta venerabilis, obtine mihi integritatem fidelitatis, prõptitudinis, & humilitatis, quæ te fecit hominem secundum cor Dei, vt verè placitus & charus esses Deo regi, Omnes sancti Patriarchæ & prophetæ, obtinete mihi spiritū capacitatis & intelligẽtię. S. Petre princeps apostolorū, authoritate tua me solue à vinculis omnium meorum peccatorum. Sancte Paule vas electionis, obtine mihi donū verę dilectionis. O mi chare Ioannes discipule, quem diligebat Iesus, obtine mihi illam pietatem, immaculationem, & sanctitatem spiritus: quam in me concupiscit flos & filius lilij illius, cuius tu eras custos delicatus. Omnes sancti apostoli, Iesu Christi sponsi mei fratres & amici, obtinete mihi, vt ipsi vniar charitate inseparabili. Sancte Stephane protomartyr electe; obtine mihi prõ amore Christi sitire martyrium, vt & ipse fiat mihi in auxilium, qui tibi suum impendit in morte solatium, Sancte Laurenti miles

inuicte,

inuicte,obtine mihi amorem morte fortiorem,quo superasti incendium & tortorem. Sancte Georgi flos martyrum,obtine mihi in Dei seruitio inuictum spiritum. Omnes sancti martyres,obtinete mihi dulcem patientiam,vt pro amore Iesu parata sim exponere corpus & animam. Sancte Gregori pastor apostolice,obtine mihi in sanctæ religionis proposito vsque in finem vitę meæ perseueranter vigilare. Sancte Augusti ne speculum ecclesię,obtine mihi vt tota viuam Deo & ecclesię. O totius religionis fundamentum prænobile pater mi Benedicte Deo dilecte,obtine mihi in rigore spiritualis vitæ tãtam animi constantiam: vt tecũ brauium vitę ęternæ accipiam. Omnes sancti confessores,obtinete mihi indui confessione & pulchritudine,vt omnis vita mea & actio confiteatur domino miserationes eius in omni opere. Sancta Katharina, vulnerata charitate diuina, obtine mihi omnia terrena despicere,& Iesum solum concupiscere. Sãcta Agnes delicata agni pedissequa, obtine mihi charitate ignea sponsum meum Iesum diligere,cuius tu te gloriaris cõstrictam amore, subarratam fide,& eius thalamum introisse, Sancta Maria Magdalena feruentissima Iesu Christi amatrix, obtine mihi vt fiam sanctę religionis diligentissima obseruatrix. Omnes sanctæ virgines & viduæ, obtinete mihi sic in omni spiritualis vitæ sanctitate proficere: vt ad fructum cẽtesimum possim peruenire. Omnes sancti & electi Dei, obtinete mihi talem & tantam sanctæ religionis obseruantiam, per quam vobiscum perueniam ad illam vitæ æternæ patriã,quę nescit nisi gaudia,vbi Deus est omnia. Propitius esto peccatis & negligẽtijs meis domine,& omnes *Matb. 13.*

ruinas

ruinas deperditæ cõuersationis meæ tua perfectissima
Psal. 54. conuersatione supplere dignare. A pusillanimitate spiritus & tempestate, ab omni cordis peruersitate & carnalitate, ab omni mentis cęcitate & sterilitate, & ab omni morum negligentia & prauitate, libera me domine. Per omnia viscera paternę misericordiæ tuæ, da mihi intellectum, & instrue me in proposito huius religionis (quam nunc profiteor coram te) quia fateor me nihil esse, nec scire, nec posse, absque te. Per genitricem tuam, deduc me in semita immaculata, vt tibi placita fiã corpore & anima. Ego indigna & prodiga filia tua
Psal. 68. (quæ heu exigentibus peccatis meis amisi nomen filię) de paterna pietate tua confisa, rogo te secundum mul-
Lætania. titudinem miserationum tuarum respice in me, & omnes impietatis meas delens, exaudime. Vt in sancta religione mihi spiritum inuictum, cor afflictum, animum promptum, & corpus aptum donare digneris, te ro. audinos. Vt gratiam, saporem & amorem spiritualis vitæ mihi infundere digneris, te ro. Vt me sæculo perfectè abrenunciare, & tibi tota deuotione facias adhærere, te ro. Vt me huius sanctæ religionis fidelem executricẽ facias, & in hoc proposito perseuerare concedas, te ro. Vt omnibus nobis in loco isto tibi seruientibus, vnitatẽ spiritus in vinculo charitatis & pacis donare digneris, & post hanc vitam ad promissum gloriæ tuæ prę miũ nos perducere digneris, te ro. Vt ex tota authoritate diuinitatis tuæ me ab omnibus peccatis absoluere, & in sancto proposito confirmare, & ex toto affectu humanitatis tuæ te mihi placabilem exhibere, & in ijs omnibus plenè exaudire digneris, te roga, & cæte. Iesu fili Dei viui, tibi soli nota est tota causa desiderij mei, fac

me

me secundum cor tuum fieri, Te roga. Agne Dei in via hac qua ambulo, tene manum dexteram meam ne deficiam, Agne Dei, hîc quod in tuo cœpi nomine, fac me te cooperante fideliter adimplere, Agne Dei, ne impediant me peccata mea, sed in his omnibus promoueat me miseratio tua. Christe audi me & in hora mortis lætifica me in salutari tuo. Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison.

Oratio.

VIrtutum omnium Deus artificiosissime plantator & custos, fac me indignam velut aliquod minimũ de vero semine tuo granum, in sanctæ religionis proposito conualescere, & ad millesimum fructum perfectioris vitę accrescere, & vsque in finem vitæ meæ fideliter & indefessè in tuo sancto seruitio perseuerare.

Inuoca diuinam sapientiam vt auxilietur tibi, cũ Resp.

Emmitte domine sapiẽtiam de sede magnitudinis tuæ, vt mecum sit & mecum laboret. Vt sciam quid acceptum sit coram te omni tempore. *Versus.* Da mihi domine sedium tuarum assistricem sapientiam. Vt sci.

Sapien. 6

Ibidem.

Hîc dabis domino chirographum tuæ professionis, dicens.

IEsu mi dilectissime, opto amoris regulam tecum assumere, quò vitam meam in te renouare valeam & transigere. Eîa pone vitam meã sub sancti spiritus tui custodia, vt omni tempore ad mandata tua inueniar promptissima. Mores meos tibi assimila: in tui amore & pace me consolida. Sensus meos conclude luce tuæ charitatis, vt solus tu doceas, ducas & instruas me in penetralibus cordis. Absorbe spiritum meum tuo spiritu tàm validè, tâmque profundè, vt vere tota sepeliar in

te, & in tui vnione deficiam à me, sepulturamque meã præter amorẽ tuum nemo alius sciat in te. Hic amor suo me claudat sigillo, & cõsignet tibi nexu indiuiduo, Amen.

Hîc conuertaris ad Dominũ, perspiciens quæ sit prima quã tibi amor eius iniungit obedientia.

Cant. 8. DIlectus meus clamat ad me, pone me sicut signaculum super cor tuum, & super brachium tuum: quia fortis est vt mors dilectio.

Para te tota promptitudine ad ingrediendum cũ domino viam pulchræ dilectionis, cum *Respon.* Diligam te domine virtus mea. Dominus firmamentum & refu-

Psal. 17. gium meum & liberator meus *Versus.* Laudans inuocabo dominum, & ab inimicis meis saluus ero. Dominus firmamentum.

Ibidem.

Ad suscipiendum iugum sanctæ regulæ.

SVscipe me pater sancte in tuam clementissimã pãternitatem, vt in stadio huius sancti propositi (quo pro tuo amore currere inchoaui) te metipsum accipiã in brauium & æternam hæreditatem. Suscipe me Ie-

Matb. 20. su amantissime in tuam benignissimam fraternitatem: vt tu portes mecum totum pondus diei & æstus, & te habeam in totius laboris mei solatium, & iteneris mei comitem, ductorem & sociũ. Suscipe me Spiritus sancte amor Deus, in tuam pijssimam misericordiã & charitatem: vt te habeam in totius vitæ meæ magisttrum & pręceptorẽ, & cordis mei dulcissimum amatorem, Amen.

Hîc prosternere coram domino.

Psal. 50. Kyrie eleison. &c. *Psal.* Miserere mei Deus. *dicas.*

Ad pedes tuos venio pater amãtissime. Ecce peccata mea

mea diuiſerunt inter tę & me. Eîa ſecundū multitudinē misericordiæ tuæ mei miſerere, & rumpe maceriā anti quæ conuerſationis meę, quæ impedit me â te: & tam violenter trahe me ad te, vt inextinguibilis dilectionis tuæ dulcedine ſapienter amando ſequar te. *Esai. 59.*

Oratio.

Eîa pie Ieſu, quia velle adiacet mihi, perficere autem non inuenio: ex fragilitate conditionis humanæ, tua gratia cooperante ſic animam meam ad te per Legem immaculatam tui amoris conuerte; vt viam mandatorum tuorum infatigabiliter currens, & tibi inſeparabiliter adhærens, tu mecum ſis domine mi, adiuuans me ſemper & confortans in opere quod ſuſcepi amore amoris tui. *Rom. 7.*

Pro impoſitione ſancti habitus dicas hanc orationem.

O Amor veni nobilis, quo ego calamus ignobilis, ex tuo florido aſpectu lilio ſimilis, præſtantiſsimæ diuinitatis tuę dextra plantata, in ſanctę humilitatis valle profundiſsima, in tranſitu aquę ſuperfluentis charitatis tuę, in tranſitu aquę magnę indulgentię tuę & pietatis: vt ego aridum fœnum plantationis tuę (quę in me ſum tota nihilum & inane) ex ſpiritus tui pinguedine reuireſcam plenè, & refloream in te, ô meum dulciſsimum manè, & hîc in te exuam veterem hominem cum actibus ſuis, vt poſsim indui nouo homine qui ſecundum Deum creatus eſt in iuſtitia & ſanctitate veritatis. Amen. *Col. 3.* *Eph. 4.*

Reſpon. Regnum mundi. *vt ſupra.*

QVid mihi iam vltrá cum mundo ô Ieſu chare mi? Ecce nec in cœlis quicquam præter te volui, te ſolū amo, te deſidero, te diligo, te cupio, te ſitio, te amo.

In te tota deficio dilecte mi, dilecte mi. Eîa trãsfer me in flammam tui viui incendij, & fac me nũc tam integrè adhærere ſuper te, vt in mortis hora relicto corpore, in æternum mihi bene ſit in te: quia anima mea amat te, cor meum deſiderat te, virtus mea diligit te, & omnis vita mea a me tranſiens iam abijt poſt te, O Ieſu omnium charorum chariſsime, tibi dicit cor meũ, tu es chariſsimum charum meum, totum verum & ſecurum gaudium meum, optima pars mea, quẽ ſolum amat & diligit anima mea.

Accedens ad communionem, proïce te totaliter in Deum, vt ei ſoli viuas.

QVid ſum ego Deus meus, vita animæ meæ? Heu heu quàm longè â te. Ecce ego quaſi puluis exiguus, quem proïcit ventus â facie terræ. Eîa eia, in virtute charitatis tuę dignare aphricum omnipotentis amoris tui tam validè producere, & in turbine ſpiritus tui tanto impetu me in te proïcere, atque in ſinũ tuæ piæ curæ me excipere: vt incipiam veraciter â me metipſa deficere, & in te ô dulcis amor meus mente excedere. Ibi ibi da mihi me metipſam in te amittere, me metipſam in te tam integraliter relinquere, vt nullum mihi de me in me remaneat veſtigium, ſicut pulueris granum eiectum nullum ibi oſtendit ſuę eiectionis defectum. Eîa eia, transfer me ſic totaliter in tui amoris affectum: vt in te annihiletur omne meum imperfectum, & extra te non habeam vltrâ ſpiritum: eia da mihi ſic me perdere in te, vt in ęternum nuſquam inueniam me niſi in te, Amen.

Hîc deſidera in Domino conſummari.

Psal. 1.

Quid

QVid sum ego Deus meus, amor cordis mei, heu heu quâm dissimilis tibi. Ecce ego quasi minima gut tula bonitatis tuæ, & tu totius dulcedinis plenum mare, Eîa ò amor amor, aperi aperi super me tantillum viscera tuæ pietatis. Stilla super me omnes cataractas tuę benignissimæ paternitatis, Rumpe super me omnes fontes magnæ abyssus tuę infinitæ misericordię. Absorbeat me profundum tuæ charitatis. Demergar in abyssum maris tuæ indulgentissimæ pietatis. Peream in tui viui amoris diluuio, sicut perit stilla maris in suæ plenitudinis profuudo, Moriar moriar in tuę immensæ miserationis profluuio, sicut moritur scintilla ignis in fluminis impetu validissimo. Inuoluat me tuæ dilectionis stillicidium. Vitam mihi auferat tui amoris poculum. Occultum consilium tui sapientissimi amoris operetur & perficiat in me glorioſam mortem vitalis amoris. Ibi ibi amittam vitam meam in te, vbi tu viuis ęternaliter, ò amor meus Deus vitæ meæ, Amen.

Hîc desidera sepeliri in Deo viuo.

QVid ego sum Deus meus dulcedo mea sancta? Heu heu omnium creaturarum tuarum facta sum peripsema, sed tu mea fiducia magna, quia in te est mihi reposita totius de perditionis meę supplementum & abundantia. Eîa ò amor amor amor, congrega nūc super me aceruum tuæ immensæ bonitaris & indulgentiæ. Opprime me sarcina tuæ infinitę pietatis & clementiæ. Fac me expirare in tui spiritus dulci spiramento, obdormire in tui amoris velamento. In degustatione tuę suauitatis viuens tradam spiritum, vt in te ò dulcis amœnitas mea, à me metipsa transiens suaui-

ter vadam, in amplexus tuos cadam, & in mellifluí amoris tui oſculo veraciter ſepeliar. Inuolue me ſyndone charæ redemptionis. Condito me aromate tuæ precioſæ mortis. Repone me in marmoream tumbam tui tranſlanceati cordis, abſcondens me ſub lapide dulciſsimi reſpectus tuæ mellifluæ faciei, vt in æternum ſit tibi cura mei. Ibi ibi dilecte mi ſepeliar in tuæ paternæ dilectionis prædulci vmbra. Requieſcam, requieſcam, requieſcam, in tuæ precioſę & viuę amicitiæ ſempiterna memoria. Eîa eia in te ô fortis amor exareſcat caro mea. In te ô vitalis amor expiret vita mea. In te ô dulcis amor incineretur tota ſubſtantia mea. Et in mellifluo lumine vultus tui requieſcat in æternum anima mea, Amen.

Deinde dicas Canticum Magnificat *pro gratiarum actione cum hac oratione.*

TIbi Deus vitę meę, viuificatori animę meę, tibi dulciſsimo amatori meo, patri ſponſo & prouiſori meo, præſento totalem theſaurum amoris mei, in cremium ſpiritus ardoris tui, in candentem caminum viui amoris tui. Propterte propter te, ô omnium charorum chariſsime, in hac hora aggrediens vias duras, ſciens quia melior eſt miſericordia tua ſuper vitas. Eîa ô mi dilecte, tua diuina virtute, me præſumentem de tua pietate, tui ſpiritus armatura præcinge ad bellum, vt omnes inſidias inimicorum meorū ponas mihi dorſum, & omne quod tibi ſoli totaliter non viuit in me, tu ipſe ſupplanta ſub me tua inextinguibili charitate, vt tui viui amoris dulci iuuamine, tuæ dilectionis vitali ſuauitate attracta & refecta, diligam te: diligam te (ô dulcis virtus mea) iugum amoris tui ſuaue & onus leue,

Pſal. 62.

ſeue, hilariter portans te duce, vt omnis labor ſeruitij (quod tibi dilecte mi impendo) videantur dies pauci præ amoris tui magnitudine. Dulcis temperies ſpiritus tui abbreuiet & alleuiet mihi totum pondus & æſtum diei, & tu ipſe omnem operationem & exercitium vitæ meæ intricare dignare cooperationi vitæ viuæ dilectionis tuæ, vt in æternum te magnificet anima mea, tibi infatigabiliter ſeruiat omnis vita mea, & exultet ſpiritus meus in te Deo ſalutari meo, omniſque mea cogitatio & actio tibi ſit laus & gratiarum actio, Amen. *Luc.1.*

Finitis omnibus commenda te domino cum Cant. Nunc dimittis.

Eía nūc ò amor rex meus & Deus meus, nūc ò Ieſu mi chare meus, in benigniſsimā curam tui diuini cordis ſuſcipe me. Ibi ibi, vt tota viuam tibi, amore tuo conglutina me. Eîa nunc in magnum mare abyſſalis miſericordiæ tuæ dimitte me. Ibi ibi viſceribus ſupereffluentis pietatis tuę committe me. Eia nunc voranti flammę viui amoris tui immitte me. Ibi ibi vſque ad incendium incinerationis animę & ſpiritus mei in te trāſmitte me. Eîa & in hora exitus mei prouidentię tuę paternę charitatis commtite me. Ibi ibi ò dulce ſalutare meum, viſu mellifluę preſentię tuę couſolare me. Ibi guſtu charę acquiſitionis, quo redemiſti me, recrea me. Ibi viua voce tuę pulchrę dilectionis ad te metipſum voca me. Ibi in amplexum indulgentiſsimę placabilitatis tuę ſuſcipe me. Ibi in dulci ſpiramento ſuauiflui ſpiritus tui tibi metipſi attrahe, intrahe & imbibe me. Ibi in oſculo perfectę vnionis perpetuę fruitioni tuę immerge me, & da mihi tunc vt videam te, vt

habeam te, & ęternaliter fœliciſsime fruar te, quia ānima mea concupiuit te, ò Ieſu omnium charorū chariſsime, Amen.

EXERCITIVM DIVINI AMORIS.

Quoties vacare vis amori, abſtrahe cor tuū â cunctis inordinatis affectibus, impedimentis & phantaſmatibus, eligens ad hoc diem & tempus opportunum, ſaltem tribus horis in die: ſcilicet manè, meridie, & veſpere: in ſupplementum quòd dominum Deum tuum nunquam dilexiſti toto corde, tota anima, totaque virtute. Et tunc toto affectu, tota deuotione, & intentione coniungaris Deo in oratione, quaſi ipſum ſponſum Ieſum videres præſentem (qui vtique præſens eſt in anima tua.) Et primo manè quaſi occurens Deo tuo, dicas hanc orationē, cum his tribus verſibus.

Deus Deus meus ad te de luce. Sitiuit in te anima mea. In terra deſerta.

Fîa ò amor Deus. Tu ſolus es totus & verus amor meus. Tu es chariſsimum ſalutare meum. Tota ſpes & gaudium meum. Summum & optimum bonum meum. Tibi Deo meo, chariſsimo amori meo, mane aſtabo & videbo quia tu es ipſa perennis ſuauitas & dulcedo. Tu es ſitis cordis mei. Tu es tota ſufficiētia ſpiritus mei. Quo te plus guſto, plus eſurio. Quo plus bibo, plus ſitio. O amor Dei, tua viſio eſt illi dies pręclariſsima: illa dies vna quę in atrijs Dñi melior eſt ſuper millia, cui ſoli ſuſpirat mea vnica quā tibi redemiſti

Pſal. 85.

sti anima. Eîa quando me satiabis tuę mellifluę faciei dulcedine? Cõcupiscit & deficit anima mea super tuę suauitatis pinguedine. Ecce elegi & præelegi abiecta esse in domo Dei mei, vt possim aspirare ad refectionem tuæ dulcissimæ faciei. O amor, te videre, est in Deum mente excedere. Tibi adhærere, est Deo coniungi nuptiali fœdere. O animæ meæ lumen serenissimum, & manê præclarissimum, eia iam in me diesce, & sic mihi illucesce, vt in tuo lumine videam lumẽ, & per te nox mea conuertatur in diem. O meum charissimum manê, omne quod tu nõ es, amore amoris tui quasi nihilũ reputẽ & inane. Eîa visita me iam manè diluculo, vt in te tota immuter subitò. O amor nõ lucifer, sed deifer, iã nunc venias mihi largiter, vt per te liquescã dulciter: ãme anihilata in te fluã integraliter, vt amodò nũquã in me recolligi valeã tẽporaliter, sed tibi cõglutinata maneã æternaliter. O amor tu es illa forma singularis, ille decor principalis, quæ in hoc sæculo nõ videtur nisi Seraphim sub alis: O quãdo me reficiet pulchritudo tãta & talis? O imperialis stella matutina, præfulgens claritate diuina. O quãdo tua me illustrabit prę sẽtia? O amabilissima species de te me quãdo satias? Vtinã tuę venustatis tenues radios hîc percipiã parũper, vt liceat mihi tuam dulcedinem saltem prælibare paulisper, & te partem meã optimam prægustare suauiter. Eîa conuertere nũc aliquantulum, vt in te flos florũ meũ figam intuitum. Tu es præclarum sanctę trinitatis speculum, quod ibi facie ad faciem, hîc autẽ in ęnigmate solum, licet intueri per mundi cordis oculum. Eîa resperge me tua puritate, & mundabor. Tange tua mundicia cordis mei intima, & super niuẽ dealbabor.

Psal. 70.
Psal. 83.
Psal. 55.
Iob. 5.
Apoc. 22.
1. Cor. 13.

Psal. 50. babor. præualeat quæso tuæ charitatis magnitudo, & inuoluat me meritorum tuorum copiosa sanctitudo, ne impediat me a te meæ venustatis dissimilitudo. Respice in me & vide, & fac me agnoscere te & scire.
1. Ioan. 4. Tu prior dilexisti me. Tu elegisti me cum non elegerim te. Tu omni sitienti te occurris sponte: candor
Sap. 7. lucis æternæ in tua nitet fronte. Eîa ostende mihi faciem tuam, & fac me contemplari speciem tuam. En facies tua suauis & decora, quam irradiat pul-
Cant. 2. cherrima diuinitatis aurora. In genis tuis mirabiliter rubet ô & alpha. In oculis tuis inextinguibiliter ardet præclara æternitas. Ibi salutare Dei mihi rutilat vt lampas. Ibi luminosæ veritati iucundè alludit speciosa charitas. Odor vitæ mihi spirat ex te. Mel & lac
Cant. 7. stillat mihi tuo ex ore. Quam pulchra es ò Deus charitas, & quàm amœna, quâ admirabilis, & quâ spectabilis charissima in delitijs? Tu regina diuino in solio residens prima, imperialis trinitatis plena diuitijs. Tu sẽper vxor & sponsa summi Dei gaudes contubernio, dilectione inseparabili coniuncta Dei filio. O amor, in occasu vitæ meæ tu mihi valdê manê oriri dignare, & cum me videris ab hoc incolatu deperire, fac me vitam æternam in te haurire: & da mihi hoc exilium sic finire, vt tecum agni nuptias absque impedimento possim introire, & te duce verum sponsum & ami-
Apoc. 3. cum inuenire, eique inter brachia tua tam charè copu-
Psal. 83. lari, vt in æternum vltrà nunquam valeam à complexu eius separari. O amor, o clauis Dauid, tu mihi tunc resera & aperi sancta sanctorũ, vt te intromittente sine mora læta videã in Siõ Deũ deorũ, cuius mellifluũ vultũ anima mea nunc desiderat, & concupiscit multum.

In meridie ad ſponſum amore tui flagrantem accede, vt ipſe ſol iuſtitiæ tepiditatem tuam accendat ſuæ dilectionis feruore, vt carbo amoris diuini ardeat inextinguibiliter in ara cordis tui, dicens hanc orationem cum his verſibus:

Diligam te domine, Deus meus adiu. Protector meus & cornu ſalu, Pſal. 17.

Oratio.

Eîa o amor amoris mei primitiuus flos, tu mea chariſsima ſponſalis arra & nuptialis dos. Ecce propter te faſtidiui ſeculum, & vt lutum pedum reputaui omne mūdi gaudium, vt ad tuum poſsim aſpirare connubium. Eîa admitte me ad tuæ charitatis ſecretum. En cor meum iam ardet tui amoris ad oſculum. Aperi mihi tuæ pulchræ dilectionis familiare cubiculum. En anima mea ſitit tuæ intimæ vnionis ad amplexum. Eîa nunc para tuæ vberis miſericordiæ conuiuium, inuitans me ad menſam tuarum dulcedinum. Appone mihi tuæ ſempiternæ propiciationis prædulce fercu lum, quod ſolum poteſt meum confirmare ſpiritum. Eîa nunc epulemur pariter, ò chariſsimū & ſummum bonum meum. Tu in te ipſo omnibus bonis abundas & ſuperabundas inæſtimabiliter, & te ipſum creaturæ tuæ communicas mirabiliter. Eîa te ipſo me refice largiter. Quomodo enim viuet ſcintilla niſi in ſuo igne? Aut quomodo eſſe poteſt gutta niſi in ſuo fonte? Eîa me totam, ſpiritum ſimul & animam voret iam & inuoluat tua chara ignitas, ſecundum quod præualet in exiguo puluere tua omnipotens liberalitas. O amor ô dulciſsimus meridianus feruor, tua plena pace ſancta otia me delectant ſuper omnia. Tua votiua ſabbata ſunt ſtrata Dei præſentia, & ſereniſsimæ

faciei

faciei ſponſę redundant gratia. Eîa ô mi dilecte ſuper omnem creaturam electe, & prę electe, declara mihi
Cant. c. 1. nunc in te, & oſtende vbi paſcas, vbi cubes in meridie. En æſtuat & ardet ſpiritus meus ſuper tuæ feriationis dulcedine. O amor, hîc tuę charitatis melliflua ſub vm
Hier. 23. bra, tota ſpes mea pauſat & fiducia. In tuę pacis gremio, Iſrael habitat confidenter. Huius votiui ſabbati ſolennia, anima mea concupiſcit vehementer. O amor, tui fruitio, eſt verbi & animę dignantiſsima copula-
Philip. 4. tio, quam efficit perfecta Dei vnio. Te vti, eſt Deo intricari. Te frui, eſt cum Deo vnum effici. Tu es illa pax quę exuperat omnem ſenſum, & illic iter quo peruenitur ad thalamum. O ſi & mihi miſerę vel ad momentum contingat pauſare tuo chariſsimo dilectionis ſub amictu, vt confirmetur cor meum vel vno viui verbi tui cõſolatorio dicto, vt audiat anima mea ex
Pſal. 34. ore tuo hoc bonum & ſuaue verbum: Salus tua ego ſum, ecce iam patet tibi cordis mei cubiculum! Vt quid enim ô amor prę ſtabilis, tam fœdam, tam turpem adamaſti, niſi vt pulchram faceres in te? Tua pia charitas attrahit & allicit me, ô virginis Mariæ flos
Pſal. 118. delicate. Ab expectatione mea ne confundas me, ſed da mihi animæ meę requiẽ inuenire in te. Nil inueni deſiderabilius, nil iudicaui amabilius, nil optaui charius, quã ſtringi, ô amor, tuis amplexibus, requieſcere Ieſu mei ſub alis, & habitare diuinæ charitatis in tabernaculis. O amor, ô ſpecioſa meridies, mori vellẽ millies, vt in te mihi eſſet requies. Vtinam tantam ac talem tuę pulchrę dilectionis faciem, ô chariſsime, ad me inclines. O ſi detur mihi venire tibi nimis prope, vt inueniam iam me non iuxta, ſed intra te: vt de te

ſole

ſole iuſtitię, in me puluere & cinere, oriantur omnium virtutum flores, & te marito, mi domine, talis fœcunditas accedat animæ meæ, vt naſcatur in me totius perfectionis inclyta proles, quatenus erepta de valle huius miſeriæ, coram tua deſiderabili facie, in perpetuum poſsim gloriari, quòd tu ſpeculum ſine macula, mihi tali ac tantæ peccatrici, in veritate non ſis dedignatus copulari. Eîa ò charitas, in mortis hora, tua me reficiãt verba ſuper vinum meliora, & conſolentur me labia tua ſuper mel & fauum dulciora: & tu ipſe ſis mihi via, ne tunc errem per deuia, ſed per te adiuta, ò regina abſque impedimento perueniam ad diuini deſerti ſpecioſa & pinguia, vbi in æternũ lætabundè perfrui merear ſponſi mei Dei & agni melliflua præſentia. Amen dicant omnia. P*ſal.* 7. P*ſal.* 18.

In veſpere tota liqueſcens & deficiens ſuper expectatione fruitionis ſempiternæ viſionis melliſluæ faciei Dei & agni, irruas in amplexus ſponſi Ieſu amatoris tui: vt apis negocioſa oſculo tota adhærens amatorio cordi eius, expoſtula ab eo tam efficax oſculum, vnde moriens tibi ipſi nunc & in morte tua tranſeas in Deum, vnuſque ſpiritus fias cum eo, clamans in ſiti.

Quemãdmodum deſiderat ceruus: Sitiuit: fuerunt. P*ſal.* 41.

Eîa ô amor dulcis oſculo, tu es fons ille quem ſitio. Ecce ad te cor meũ æſtuat, vtinam, vtinã ò plenũ mare me ſtillam modicũ in te abſorbeas. Tu es animæ meę viuus & dulciſsimus introitus, vt à me in te mihi fiat exitus. Eîa aperiatur mihi chariſsimi cordis tui ſalutaris introitus. Ecce cor meum iam non habeo mecum; ſed tu ò chariſsime, theſaurus meus, tuo in conclaui ſeruas

uas illud tecum. Tu es vnica tota & chariſsima cordis mei ſubſtantiola. Tibi ſoli mea feruenter adhæſit anima. O qualis tua ſocietas! Vere vere tua familiaritas, longè melior eſt ſuper vitas. Odor tuus, ſicut diuinę pacis & propiciationis intima balſama. Tu es diuinę conſolationis ſuperabundans & diues nimis apotheca. Vtinam ô regina charitas in tua me introducas cellaria, vt deguſtem ſuauiter tua meliora quę ibi latent vina. En omnia vaſa tua Deo pleniſsima, & Spiritu ſancto redundantia. O ſi mihi contingat hîc quod cupio, & detur mihi vt veniat mea chara optio, & in veritate tui ſit ad me conuerſio, & reficias me in tuę propiciationis pręſuaui oſculo? Vtinam ô chariſsimum charum meum in intimis meis apprehendam te & deoſculer, vt tibi vnita veraciter, tibi adhæream inſeparabiliter. O amor, tu es pręſuaue ſanctę trinitatis oſculum, quod tam potenter vnit patrem & filium. Tu es hoc ſalutare oſculum, quod imperialis diuinitas noſtrę humanitati impreſsit per filium. O oſculum dulciſsimum, ne me puluerem exiguum, tuum prętereat vinculum: non parcat mihi tuus contactus pariter & complexus quouſque cum Deo fiam vnus ſpiritus, Fac me veraciter experiri quantæ delitię ſint te Deum viuum, dulciſsimum amorem meum, in te ipſo complecti, tibique vniri. O amor Deus, tu es mea chariſsima poſſeſsio, ſine qua in cœlo & in terra nihil aliud ſpero, nec volo, nec cupio. Tu es mea vera hęreditas, & tota expectatio, ad quam tendit finis meus & intentio. Eîa ò amor, tua in me conſummata dilectio, ſit finis meus & conſummatio. Pactum nuptialis fœderis, quod cor meum nunc tecum inijt, demonſtra

Cantic. 1.

monſtra mihi cum adueſperaſcit. In vultu mei chariſſimi Dei, tu lumen veſpertini ſideris. In mortis meę tempore, tu mihi dignanter appare, ô meum charum & prę clarum veſpere, vt in te habeam huius incolatus mei optatum veſpere, in tuo pleno omni dulcedine ſuauiter obdormiens & requieſcens pectore. O amor Deus, mea reſolutio, fiat mihi animę meę in te inuolutio: vt te circumamicta, in decore tuo regali, digna appaream coram ſponſo immortali, in veſtitu nuptiali, cũ dote ſponſali, Eîa ô amor, hora meę conſummationis ſignetur ſigillo tuę charę dilectionis, impreſſa charactere tuæ ęternæ propitiationis, vt vbertas tuę diſtillantis benedictionis perducat me abſque impedimento, ad ingreſſum meæ æternę in te receptionis, ſempiternæ fruitionis, & perpetuæ poſſeſsionis O amor, ô meum chariſsimum veſpere, in hora mortis iucundè te videam & lætanter. Illa ſancta flamma, quæ in diuinitatis vi ignea in te ardet iugiter, omnẽ maculam ab anima mea expurget veraciter. O meũ prædulce veſpere, cum mihi aduenerit vitæ huius veſpere, fac me in te dulciter ſopiri, & illam beatiſsimá (quæ in te charis tuis parata eſt) requiem experiri. Tuæ pulchræ dilectionis reſpectus placidus nimis & gratus, dignanter ordinet & diſponat nuptiarum mearum apparatus. Tuæ bonitatis diuitijs, cooperi & contege penuriam & inopiam vitæ meæ degeneris. Tuę charitatis in delitijs, anima mea habiter confidenter nimis. O amor, tu ipſe mihi tunc ſis veſpere tale, vt per te anima mea cũ lætitia & exultatione dicat corpori meo dulce vale, & ſpiritus meus rediẽs ad dominum qui dedit illum, ſub vmbra tua ſuauiter requieſcat in pace.

Tunc

Tunc mihi dicas manifestè, voce propria citharizans dulcissimè, Ecce aduenit sponsus, iam egredere, eique iungere propiùs, vt lætificet te gloria sui vultus. O quã fœlix, quàm beatus, cuius in te finem habet incolatus: heu mihi, heu mihi, quandiu erit mihi prolongatus? O quale erit illud tunc, cũ mihi aduenerit hoc præsuaue & amœnum nũc, cum manifestabitur mihi, & apparebit Dei mei, regis mei, & sponsi mei gloria cum interminabili fruitione & sempiterna lætitia, quando in veritate contemplabor & videbo illam desiderabilem, illam optabilem, illam amabilem Iesu mei faciem, cuius tamdiu anima mea sitiuit & concupiuit speciẽ? Certè tunc satiabor & adimplebor de torrente illius voluptatis, quæ mihi nunc tandiu clausa latet in apothecis diuinitatis. Tunc videbo & contemplabor Deum meum
Psal. 72. charissimum amorem meum, in quem nunc deficit spiritus meus & cor meum. O quando, quando ostendes
Psal. 41. mihi teipsum, vt videam & hauriam cum iucunditate te Deum fontẽ viuum? Tũc potabor & inebriabor ab vbertate dulcedinis fontis viui, qui distillat ex delitijs
Ibidem. illius, quem anima mea desiderat melliffluæ faciei. O dulcis facies, de te me quando saties? Tunc introibo in locum tabernaculi admirabilis, vsque ad aspectũ Dei, cuius ad ingressum cor meũ fit gemens pro mora incolatus mei. O quãdo adimplebis me lætitia cũ facie tua
Psal. 15. melliflua? Tũc contemplabor & de osculabor verum animæ meæ sponsum Iesum meum, cui iam in siti adhæsit, & post quem simulabit totum cor meũ. O quis me liberauit peregrinationis huius ab exilio? O quis me eripiet sęculi huius à laqueo? O quando relinquam corpus hoc miserum, vt sine medio videam te ò amor

Deus

Deus ſidus ſiderum? In te ò amor chare, eripiar mortis huius â tentatione: in te Deo amatore meo murum corporis tranſgrediens, cum ſecuritate & exultatione, vbi in veritate ſine ænigmate facie ad faciem videam te. Eîa tu fons ſempiternorum luminum, repete me in tuum (â quo profluxi) abyſſale profluuium, vbi cognoſcam ſicut cognita ſum, amé ſicut amata ſum: vt ſicuti es, videam te Deum meum, viſione, fruitione & poſſeſsione tua beatificata in perpetuum, Amen. Pſal. 17. 1. Cor. 13. Ibidem. 1. Ioan. 3.

Ipſo etiam die amoris, ſepties offeres domino animam tuam ad refrigerandum in te amorem diuini cordis ſui. Et primô ad Matutinas ora dominum, vt ipſe ſummus magiſter, vnctione ſpiritus ſui doceat te artem amoris, aſſumens te in propriam diſcipulam, vt eo Doctore exercearis infatigabiliter in virtute charitatis. Et dic:

Domine Ieſu Chriſte, ad te confugi: doceme facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu. Pſal. 144. *Oratio.*

O Amor magiſter, domine mi cœlis ſublimior, & abyſſo profundior, cuius admirabilis ſapientia ſolo viſu beatificat omnia, deſuper Cherubim charitate pleniſsima, in valle plorationis reſpiciens humilia & colligens paruulos ad tua dogmata ſalutaria: Eîa ne me peripſema tua prætereat diſciplina, ſed reficiat me quæſo tua vitalis doctrina. Vtinam, & millies vtinam, me adoptes in filiam, vt habeas & poſsideas me tanquam propriam. Eîa ô amor, iam in me incipias exercere magiſterium, â me metipſa ſegregans me in tuæ viuæ charitatis & dilectionis miniſterium, totum (ô amor) meum poſsidens, ſanctificans & adimplens ſpiritum, Amen.

Ad Primam ora Dominum, vt introducat te in ſcholam amoris, vbi addiſcas Ieſum cognoſcere & amare. Et hoc cum oratione & verſu:

Pſal. 118. Ancilla tua ego ſum amātiſsime Ieſu, da mihi intellectum, vt diſcam mandata tua.

O Amor Deus, quam benè, quàm diligenter tu tuos in charitatis gremio foues & nutris pullos. Vtinā, & millies vtinam, iam mihi caſtæ dilectionis aperias ſcholam, vt inibi tuam chariſsimam experiar diſciplinam, & per te ſortiar non ſolum bonam, ſed & inveritate ſanctam & perfectam animam. Eîa ò amor, in tuę charitatis medullā meos intinge ſenſus, vt per te fiam puer ingenioſus, & tu ipſe in veritate ſis pater, doctor & magiſter meus, & ſub tua paterna benedictione, ab omni peccati ſcoria meus integrè depuretur & decoquatur ſpiritus: vt ad capienda tua ignita eloquia, totus reddatur cōueniēs & aptus, & me totā (ò amor) tuus ſanctus, rectus & principalis inhabitet ſpiritus, Amen.

Ad Tertiam ora dominum, vt viuis literis ſpiritus ſui inſcribat cordi tuo legem ignitam ſui diuini amoris, vt inſe parabiliter ei adhæreas omnibus horis. Et hoc cū oratione & verſu:

Vtinam amantiſsime Ieſu dirigantur omnes cogitatio
Ibidem. nes, verba & opera mea, ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas in omni tempore.

O Amor Deus, quàm præſtò es te quærentibus? quàm dulcis, quàm amabilis te inuenientibus? O ſi mihi nūc tuum expandas admirabile alphabetum, vt cor meum vnum ſtudium ſubeat tecum. Dicito mihi nunc in viua experientia, quid vel quale ſit tuæ pulchræ dilectionis glorioſum & principale Alpha: ne

me

me celes adimpletionis generationum imperialis sapiẽ tiæ tuæ fructuosum Betha. Digito spiritus tui diligenter & sigillatim mihi ostende singulas charitatis tuæ literas, vt vsque ad medullam pręgustationis tuarum dulcedinum, in veritate mundo cordis oculo scruter & perlustrem, addiscam, sciam, & integrè (quantum fas est in hac vita) recognoscam eas. Doce me per tui spiritus cooperationem Tau summæ perfectionis, & perduc me ad O plenę consummationis. Fac me in hac vita tàm perfectè addiscere tuam plenam charitate & dilectione scripturam, vt in me non vnum Iota vacet â tuæ charitatis adimpletione, vnde moram patiar, cum me (ò amor Deus, dulcis amor meus) ad te euocaueris, te metipsum in teipso perpetuò cõtemplaturam, Amen.

Ad Sextam ora dominum, vt in arte amoris sui in tantùm proficias, vt amor eius quasi proprium instrumentũ habeat te ad omnem voluntatem suam, & tota fias secundum cor Dei. Et dicas orationem & versum:

Benedictionem tuam dulcissimã da mihi Iesu mi chare verus legislator, vt eam de virtute in virtutem, & videam te Deum deorum in Sion. *Psal: 83.*

O Amor Deus, omnis qui te nõ diligit, elinguis est & infans. Et hic solus proficit, qui tibi totus adhęret, te solum indesinenter amans. Eîa ne in tuæ charitatis schola semper sic relinquar ego sola, tanquam tener pullus tuæ educationis adhuc in ouo: sed in te & per te, imò tecũ, eam & proficiam de die in diẽ, de virtute in virtutem, quotidie tibi dilecte mi fructũ ferens in tuæ dilectionis limite nouo. Neque mihi sufficit scire te tâtum lyllabicè: desidero, cupio, & millies exopto, *Ibidem.*

nosse etiam te theoricè, amare te validè, non solùm dulciter, sed & sapienter te diligere, & inseparabiliter adhærere, vt incipiam iam non amplius in me, sed in te tibi soli viuere. Nunc ò amor, fac me te recognoscere in veritate, & in anima mea tibi sedem colloca in omni sanctitate, Amen.

Ad Nonam ora Dominum, vt ipse rex regum faciat te suscipere militiam amoris, & doceat te tollere super te iugum suaue, & onus leue, vt sequaris dominum tuum cum cruce tua, Deo tuo adhærens amore indiuiduo, & hoc cum oratione & versu:

Psal. 90. Tu es domine spes mea, susceptor meus & refugium meum: tu mecum es in omni tribulatione mea.

O Amor Deus, omnis qui fortis & velox in tuæ dilectionis reperitur opere, hic verè coram tua regali facie stabit omni tempore. Eîa ò reginarum regina charitas, fac me pro tua gloria tecum coniurare in noua
Pro. 31. tuæ dilectionis militia. Doce me manum mittere ad fortia, & in te, & per te velociter & indefessè aggredi & complere tuæ dilectionis fidelissima nimis negocia.
Psal. 44. Tu gladio spiritus tui femur meum accinge potentissime, & fac me mēte virum induere, vt in omni virtutè viriliter agam & strenuè & in te benè solidata tecum inseparabiliter perseuerem inuincibili mente. Omnes meæ vires sic fiant appropriatæ tuæ charitati, & sensus mei in te fundati & firmati, vt in sexu fragili, virtute animi mentēque virili pertingam ad hoc genus amoris, quod perducit ad thalamum cubiculi interioris tuæ perfectę vnionis. Nunc ò amor, tene & habe me tibi in propriam, quia iam vltrà nisi in te nec spiritum habeo

nec

nec animam, Amen.

Ad Vesperas cum Iesu amatore tuo, in amatoris armatura omni tentationi obuiam procede secura, vt in eo (cuius misericordia te semper adiuuat & consolatur) carnem tuam: mũdum, & diabolum possis superare, & de omni tentatione glorioſe triumphare. Et hoc postula cũ oratione & versu:

Iesu mi dulcissime, non des in commotionem pedem meum, quia non dormis neque dormitas qui custodis animam meam. *Psal.120.*

O Amor Deus. tu ipse es murus meus & antemurale. Qui in hoc mundo sustinent pressuras, ecce hi sciunt quale in tua pace stratum sit eis in defensionem ab æstu & à pluuia vmbraculum. Eia nunc respice & vide meum prælium, & tu ipse informa pigitos meos ad bellum. Si consistant aduersum me castra non timebit cor meum, cùm tu ipse, ò fidele meum propugnaculum & turris fortissima, mecum sis intus & extra. Vbi est aduersarius meus te adiuuante? Te pro me stante, huc accedat ad me. Tu solo visu aperis mihi & denudas cogitationes satanæ, & exufflas eas verbo coram me. Si millies præcipitauerit me inimicus meus, super charissimam manum dexteram tuam cadens, hanc amplexabor & deosculabor totis præcordijs, & te propugnante, te defendente me, ab omni periculo illæsa stabo fortis. Tu in me conculca satanam sub pedibus, & omne genus defectuum meorum interfice & fuga penitùs. In conspectu tuo cadant mille à meo latere, & millena millia á dextris meis: ad me autem non accedat malum, cum tu ipse sis mecum meum summum verum & charissimum bonum. Vtinam, & mi- *Esai.29.* *Ibidem. 4* *Psal.143.* *Psal. 26.* *Psal.90.* *Psal.44.*

lies vtinã, tandẽ ad me cõuertantur ſagittæ tuæ acutæ, vt lanceam dilectionis tuæ geſtans in viſceribus, in medio tui (ò charitas) confidenter nimis habitem & in te. Nunc iam ô amor hic ſub te ſic cadam, vt in æternum manus tuas non euadam. Amen.

Ad Completorium exopta cum dilecto vino amoris inebriari, in Dei vnione mundo ſopiri, in amplexu dilecti â te ipſa in Deum expirare, & in pectore Ieſu iam penè tota exuta homine, ſuauiter obdormire: vt in amore quotidie tibi ipſi moriens. & ſoli Deo viuens, in mortis hora fiducialiter occurras morti, reſpiciẽs eã quaſi finẽ tui exilij, Pſal. 30. *ianuã regni, & portã cœli, Et hoc cũ oratione & verſu:* Abſconde me amautiſsime Ieſu, in abſcondito faciei Pſal. 126. tuæ ab omnibus inſidiantibus mihi, & non confundatur anima mea, cum loquetur inimicis ſuis in porta, ſed Pſal. 15. adimple eam lætitia cum facie tua melliflua.

O Amor Deus, tu es totius boni conſummatio & finis: tu vſque in finem diligis quod eligis: quodcunque Ioan. 13. tibi in manus venerit, foras non eijcis, ſed ſeruas tibi metipſi diligenter nimis. Eîa me ipſam totam, & finem meæ conſummationis tibi appropria iure perpetuæ poſſeſsionis. Iam vltrâ non parcas mihi, ſed vulnera cor meum vſque ad ſpiritus medullam, vt in me vitę ſcintillam penitus relinquas nullam. Imò totam tecum aſporta vitam meam, tibi ipſi in te reſeruans animam. Quis dabit mihi inte (ò charitas) conſummari, tuâque morte â carcere corporis ſolui, & ab hoc incolatu liberari? Quàm bonum ô amor te videre, te habere, & in æternum poſsidere? In die meæ defunctionis tu ipſe aſsis mihi reſpectu magnæ conſolationis, & benè dicas mihi tunc in pulchra aurora tuę manife-

manifestæ contẽplationis. Nunc ô amor, tibi hîc relinquo & commendo vitam meam simul & animam: sine me iam, sine, vt in pace in te requiescam & obdormiam, Amen. Psal. 4.

Per diem etiam illum quo vacaueris amori, pro accensione seusuum tuoruta â vero sole (qui Deus est) ne vnquam extinguaris, sed de die in diem crescas in amore: ruminabis assiduê vnum de his versibus:

BEati oculi qui vident te ô amor Deus. O quando, quando illuc perueniam, vbi tu es Deus verum lumen, Deus & agnus? Scio quia tandem te videbo meis oculis, ô Iesu Deus salutaris meus. Beatæ aures quæ audiunt te, o amor Deus verbum vitæ. O quando, quando vox tua plena melliflua suauitate consolabitur me, vocans me ad te? Eîa ab auditione mala non timeam, sed cito audiam vocis tuæ gloriam, Amen. Beatæ nares quæ aspirant te, o amor Deus, dulcissimum vitæ aroma. O quando, quando aspirabit mihi tuæ mellifluæ diuinitatis flagrantia? Eîa veniam cito ad tuæ sempiternæ visionis pinguia & amœna pascua, Amẽ. Beatum os quod gustat, o amor Deus, tuæ consolationis verba super mel & fauum dulciora. O quando, quando replebitur anima mea tuæ diuinitatis exadipe, & inebriabitur tuæ voluptatis vbertate? Eîa sic gustem hîc, quoniam tu suauis es domine mi, vt in æternum fœliciter te o Deus vitæ meæ perfruar ibi, Amen. Beata anima quæ amplexu amoris inseparabilis adhæsit super te, & beatum cor quod sentit tui cordis osculum, o amor Deus, iniens tecum indissolubilis amicitiæ fœdus. O quando, quando tuis bracbijs beatis stringar, & te o Deus cordis mei, sine medio aspiciã? Matth. 13. Psal. 111. Psal. 18. Psal. 20. Psal. 35. Psal. 33. Psal. 72.

Eia citò citò erepta ab hoc exilio faciem tuam mellifluam videam in iubilo, Amen.

Póstremò pro confirmatione amoris, dimitte & resigna teipsam totam in potestatem amoris, Deo amatori tuo tota adhærens, vt habeat te pro instrumento, ad omne delectamentum sui diuini cordis, & te in se, & se in te sibimetipsi conseruet in vitã æternã, dicens hãc orationem.

Cant. 3. AMore te teneo amantissime Iesu, nec dimittam: quia nequaquam sufficit mihi benedictio tua, nisi te ipsum teneam & habeam optimam partem meam, totam spem & expectationem meam. Et ô amor vita viuificans, in viuo Dei verbo (quod tu ipse es) viuifica me, quicquid in Dei amore est distractum & extinctum, in me reparans per te. O amor Deus, qui creasti me, in amore tuo recrea me. O amor qui redemisti me, quicquid in amore tuo est neglectum in me, tibimetipsi supple & redime in me. O amor Deus, qui in sanguine Christi tui tibimetipsi acquisisti me, in veritate tua sanctifica me. O amor Deus, qui in filiam adoptasti me, secundum cor tuum nutri, nutrime. O amor, qui tibi & non alij elegisti me, fac me totam tibi adhærere.

Marc. 22. O amor Deus, qui gratis dilexisti me, da mihi toto corde, tota anima, tota virtute, diligere te. O amor Deus omnipotentissime, in amore tuo confirma me. O amor sapientissime, da mihi sapienter amare te. O amor dulcissime, da mihi suauiter gustare te. O amor charissime, da mihi tibi soli viuere. O amor fidelissime, in omni tribulatione mea consolare & adiuua me. O

Esai. 26. amor socialissime, omnia opera mea operare in me. O amor victoriosissime, da mihi vsque in finem perseuerare in te, O amor præcordialissime, qui nunquã

dereliquisti

dereliquisti me, tibi commendo spiritum meum. In mortis hora ad teipsum suscipe me, ore proprio vocãs me ad te, dicens: Mecum eris hodie. Iam de exilio egredere ad solenne cras immarcescibilis æternitatis, ibi inuenies me Iesum verum hodie diuinæ claritatis, qui sum initium & finis totius creaturę, nec vltrà succedet tibi cras huius mutabilitatis, sed in me vero hodie, habebis sempiternum hodie, vt sicut ego viuo, & tu viuas in me Iesu Deo amatore tuo, fœliciſsimè exultans sine fine. Amen dicant omnes vires, sensus & motus corporis & animæ meæ. Luc. 23. Apoc. 3. Ioan. 14.

EXERCITIVM LAVDIS ET GRATIARVM actionis.

Statue tibi interdum vnum diem, in quo sine impedimento possis vacare laudi diuinæ, in supplementum totius laudis & gratiarum actionis, quam persoluere neglexisti Deo tuo, omnibus diebus vitæ tuæ, pro vniuersis beneficijs suis. Et erit hic dies laudis & gratiarum actionis, & dies iubileus, & celebrabis memoriam illius speciosæ laudis, in qua in æternum iubilabis domino, quãdo satiaberis Dei præsentia, & gloria domini implebitur anima tua. Ideôque his miscentur deuota quædam suspiria animæ quærentis videre faciem Dei.

Sunt autem inter has laudes quædam adeò diuinæ, vt potius videantur esse beatorum in patria, quám viatorum in terra. Primò ergo in spiritu humilitatis, venias ante faciem Dei tui, vt ostendat tibi gratiã vultus sui, dicens.

Loquar

Genes. 18. LOquar ad Dominum meum, cùm sim puluis & cinis. O Deus meus excelsus & sublimis, humilia
Psal. 137. respiciens infimis, anima mea & spiritus meus deficit super infinitis beneficijs tuis. Aperi mihi benignissimi cordis tui thesaurũ, vbi reposita est mihi summa desideriorum meorum. Aperi mihi melliflui vultus tui gra
Psal. 141. tiam, vt effundam in conspectu tuo meam animam. Aperi mihi inte pacis meę propitiationẽ dulcissimam, quæ mea exhilaret animã, & in laude tuâ meâ resoluat linguam. Eîa o amor, tu pro me ingredere ante conspectum magni Dei, & ibi pronuncia clamorem desiderij mei, quia post Deum iam exaruit omnis virtus mea in siti. Eîa trahe & attolle spiritum meum sursum ad te, quia in salutare Dei iam defecit caro mea & cor meũ.
Psal. 72. & 118. Eîa præsenta me domino meo regi, quia iam liquefacta est anima mea prę amore & expectatione sponsi
Cant. 5. mei. O amor, nũc desiderium meũ valdè velociter cõple: si moram feceris, iam morior deficiés præ amore.

Hîc intra ad laudandum Dominum.

Esai. 52. ELeuare ò anima mea, eleuare, excutere de puluere, consurge, & intra ante conspectũ domini Dei tui, vt confitearis ei omnes misericordias & miserariones
Iob. 9. eius, quas ostendit tibi. Et quid ego ad Dominum, vel quomodo ei respondere potero pro mille vnum? O
Esai. 38. amor, vim patior, tu respõde pro me, quia nescio quid dicam Deo vitæ meæ. Facta sum elinguis in admiratione gloriæ vultus eius, nec iam est mihi vltra vox neque sensus, quia in splendore maiestatis eius emarcuit cor meum & virtus. O amor, tu in Deo Iesu meo, verbo vitę responde pro me, & commoue mihi hoe

deifi-

deificatum cor, in quo omnis tua virtus tàm euidenter elucet. O amor, & ego resumens vires per te dicam Deo salutis meæ. Tu es susceptor animæ meæ. Tu es vita spiritus mei. Tu es Deus cordis mei. O amor, tu circumuolue dulcissime gutturis Iesu sponsi mei præclarissimam lyram, vt ipse Deus vitæ meæ, pro me sibi personet laudationis vocem primam, & sic in delectatione suæ laudis inuoluat vitam meam simul & animam. Eîa o amor, nunc quod facis, fac citius. Iam enim ferre non valeo forte quod mihi infixisti vulnus

Psal. 53. Psa. 72. Ioan. 13.

Hîc excita animam tuam ad delectandum in Deo.

LEua nũc o anima mea oculos tuos, intuere & respice potentiam regis tui, gratiam Dei tui, charitatem salutaris tui, cui appropinquasti. Vaca iam, gusta, & vide, quam dulcis & quàm spectabilis sit spõsus, quẽ præ millibus elegisti. Vide quæ & quanta sit gloria, pro qua mundum cõtempsisti. Vide quale bonum, sit quod expectasti. Vide qualis sit patria, ad quam suspirasti. Vide quale sit brauium, pro quo laborasti. Vide quis, qualis & quantus sit Deus tuus, quem dilexisti, quem adorasti, quem semper optasti.

Psal. 33.

O Deus vitæ meæ, quas tibi laudes dignè referam nescio, vel quid retribuam tibi dilecte mi pro omnibus bonis quæ retribuisti mihi? Ergo tè in me, & me in te, Iesu mi chare, in holocaustum laudis tibi offero: nihil amplius habeo, hoc ipsum quod in te sum & viuo, hoc totum tibi do. Tu es vita mea. Tu es sufficientia mea. Tu es gloria mea. Tu misericordiæ euidentia, quæ in mea resplẽdet anima, Tibi laus sit & gratiarum actio summa. O quãdo medullã animę meæ super altare tuũ concremabo, & illo sancto igne (quod ibi ardet iugiter)

Psal. 115. Actor. 3.

cor

cor meum conflabo, meipsamque totam in hostiam laudis tibi immolabo? Eîa ò Deus dulcedo mea sancta, tu cor meum in te dilata, & animam meam amplifica, vt omnia viscera mea impleantur gloria tua. O quando dicetur animæ meæ: Conuertere in requiē tuā, quia dominus benefecit tibi? O quando audiam vocem illā iucundissimam, Veni intra thalamum spōsi tui? O quā do in te, Iesu pax mea dulcissima, requiescam & obdormiam, vt gloriam tuam videam? Sed tu ò vita spiritus mei, potens es depositum meum seruare mihi, & reducere animā meam ad te qui creasti me. O amor, amor, quando educes de carcere animam meam? O quando absolues à compede corporis vnicam meam? O quando, quando introduces me in thalamum sponsi mei, vt fruitione inseparabili cōiungar ei? Eîa o amor, meas accelera nuptias, quia millies optarem mori, vt tales possim experiri delitias, non meum tamen commodum, sed tuum quærens beneplacitum.

Pſal. 143.

Pſal. 4.

2. Tim: 1.

Pſal: 141.

Deinde quasi deficiens præ admiratione gloriæ Dei tui, asta vultui eius in quem desiderant Angeli prospicere, legasque eorde & ore Psal.

Pſal. 102.

Benedic primum, salutando faciem gloriæ Dei tui cū his verbis.

Dan. 3.

BEnedictus es Adonai in firmamēto cœli. Benedicat te tota medulla & virtus spiritus mei. Benedicat te tota substantia animæ & corporis mei. Te glorificent omnia interiora mea. Tibi coniubilent omnia desideria mea, quia tu solus laudabilis es & gloriosus in secula. Iam cor meum & virtus mea dereliquit me, & medulla spiritus mei abijt post te Deum amatorem meum, qui creasti me ad te: & anima mea quam redemisti,

Ibidem.

Pſal. 37.

misti, gemens pro morâ incolatus mei, mente sequitur te in sancta, vbi tu ipse rex meus & Deus meus manes cum meæ carnis substantia. O quam beati qui habitant in domo tua, quâm beatissimi qui astant coram mellifluâ facie tua? Verè verè pro tua immensa gloria laudabunt te in secula. O quãdo, quando introibit anima mea admirabilis tabernaculi tui locum, vt cum his beatissimis laudet te os meum: Sanctus, sanctus, sanctus, iucundissimè ante faciem tuam mellifluam proclamãs in æternum? O quam glorioſus es tu Deus meus, quam amabilis, quam laudabilis super sanctum thronũ tuæ diuinitatis. Quam delectabile oculis lumen tuum. Quá beatum videre te solem verum. Quâm speciosa, quâm iucũda, quâm decora laus tua; vbi tibi assistũt millium millia. Ibi extra me saliens in te Deum viuum, iá exultat cor meum & anima. O quanta & qualis gloria tua Deus meus, dulcedo mea sancta, ante thronum sanctũ regni tui, vbi te laudant omnes angeli & sancti tui. Ecce iam languet & deficit anima mea præ huius vitę tædio, & toto corde dissolui & tecũ esse cupio: vt & ego omnium creaturarum tuarum peripsema, inter illa beatissima agmina, quæ laudem tuam iubilant super æthera, possim tibi offerre iubilationis holocausta medullata. Ibi super diuini cordis tui altare aureum concremabo tibi charissimum spiritus & animæ meæ incensum, cum adipe suauissimæ vnctionis tuę magnæ & multæ dulcedinis, quibus tu ipse pater mi & domine consolatus es me in omnibus tribulationibus & angustijs meis.

Psal. 83.

Ibidem.

Psal. 41.

Esai. 6. & Apoc. 4.

Dan. 7.

Philip. 1.

Psal. 65.

Hîc prorumpe in vocem laudis.

BEnedicant, glorificent, & magnificẽt te pro me omnia mirabilia opera tua & vniuersa liberalissima dona

dona tua, quæ habeo ex te ô Deus vitæ meæ. Benedicant te multæ & magnæ miserationes tuæ & misericordię, & infinita beneficia, quibus tu, ò Deus cordis
Psal. 87. mei, benefeciſti animæ meę. Benedicant te omnia in-
Psal. 53. teriora mea, & tota ſubſtantia & virtus mea, quia tu es Deus ſalutis meæ, & ſuſceptor animę meę.

Hîc iubilabis Domino ante thronum Dei & agni pro omnibus beneficijs ſuis.

IVbilent tibi deſideria præcordiorum meorum & vota, & confiteantur tibi multarum gratiarum tuarum munera. Iubilēt tibi gemitus miſeri incolatus mei & ſuſpiria, & benedicat tibi illa, quę tu es ipſe Deus meus, præſtolatio, patientia & expectatio mea longa. Iubilet tibi ſpes & fiducia, quam habeo ad te, quia tandem de puluere ad te ô vita beatiſsima Deus meus, reduces me. Iubilet tibi ſigillum fidei quo tibi aſsignaſti me, quia credo quôd tandem, ô chare redemptor meus, in carne mea te videam. Iubilet tibi deſiderium meum quod habeo poſt te, & ſitis quam patior pro te, quia poſt hanc vitam ô vera patria Deus meus: tandem veniam ad te. Amor quoque diuinus, qui amorem meum præueniens obligat me, vt indeſinenter amem te, iubilet tibi ſuper omnia, quia tu Deus meus dulcis amor meus, es ſolus benedictus Deus in ſecula.

Hîc adorabis ante faciem domini Dei tui, orans deuoto corde & ore: vt Ieſus ſuppleat pro te.

Pſ. 65. 26 O Quando, quando Ieſu amantiſsime introibo in domum tuam in holocauſtis, vt ibi offeram tibi hoſtiam vociferationis, & reddam tibi vota mea quæ in
Pſal. 41. tribulatione mea diſtinxerunt labia mea? O quando,

quando

quãndo veniam & apparebo ante thronũ ſanctũ tuũ, vt videam mellifluum vultum tuum, cuius lumen diuiniſsimum ſatiat in ſe omnium ſanctorum deſideriũ, & corda eorum ſimul & voces & labia in dulcem conuertit iubilum? Eîa ò dilecte votorum meorum intellige clamorem meum. Intende orationi meæ, & exaudi me, quia te, ò rex meus & Deus meus, te vocat, te vult, te requirit cordis mei ſuſpirium, & animæ meæ deſiderium. Poſt te ſtillat oculus meus, & ad tẽ tendit intuitus meus. Tu ipſe Deus meus, dulcedo & dilectio mea, ſpes mea á iuuentute mea: tu ipſe es totum hoc quod volo, quod ſpero, quod cupio. Et nunc o mi dilecte, in illo præualente amore, in quo tu ad dexteram patris reſidens, in mea carne tibi metipſi in manibus & pedibus ſimul & in corde tuo dulciſsimo inſcriptam reſeruas me, vt in æternum nõ obliuiſcaris animę meę quam redemiſti tã carè, Deus meus miſericordia mea, perſolue iam pro me tibi metipſi pro omnibus bonis tuis, quæ feciſti, facis, & facturus es mihi, laudes æternas immenſas & incommutabiles, quales tu potes, & in te ipſo præuales, & ſcis congruere reuerentiſsimę gloriæ tuæ, & honori maieſtatis tuæ, prorumpens pro me Ieſu mi chare in vocem talis ac tantę gratiarum actionis, qualis te decet domine mi valde magne & mirabilis, laudans te in te, in me, & pro me in tota virtute tuæ diuinitatis, in toto affectu tuæ humanitatis, ex parte & affectu totius vniuerſitatis, donec me atomũm vniuerſæ creaturæ tuæ, per te, qui via es, conducas, & ad te, qui veritas es, perducas, & in te, qui vita es, introducas & abſcondas, vt ſit pars mea inęternum tua plena gratiarum prædulcis facies,

Pro. 32.
Pſal. 5.
Iob. 16.
Pſal. 70.
Pſal. 48.
Ioan. 14.

Hîc

Hîc quasi in admiratione gloriæ Dei delectata & refecta, saluta Deum amatorem tuum cum his verbis legẽs Psalmum cœlicum.

Psal. 144 Exaltabo te Deus meus rex, &c.

REx meus & Deus meus, amor meus & gaudiũ, tibi iubilat anima mea & cor meũ. Te vitã animę meę Deũ meũ, Deũ viuũ & verum, fontẽ sempiternorũ luPsal. 4: minũ (cuius melliflu ę faciei lumẽ super me indignã est signatũ) te salutare, laudare, magnificare & benedicere desiderat cor meũ, & medullam viriũ & sensuũ meorum tibi offero in nouæ laudationis & intimæ gratiaPsal. 115. rum actionis holocaustum. Et quid retribuam tibi domine mi pro omnibus bonis tuis quæ retribuisti mihi? Ecce vt video, super gloriam tuam dilexisti me, nec tibi metipsi pepercisti propter me, & ad hoc creasti me ad te, & tibi redemisti & elegisti me, vt ad te metipsum per ducas me, & dones beatè viuere in te, & in æternũ fœliPsal. 72. cissimè perfrui te. Quid enim mihi nunc à te est in cœlo, aut quid vltrà de omnibus bonis tuis præter te vel volo vel cupio? Tu es domine mi spes mea, tu gloria, tu gaudium, tu beatitudo mea. Tu es sitis spiritus mei. Tu vita animæ meæ. Tu iubilus cordis mei. Quò me super te Deus meus mea ducet admiratio? Tu es totius boni initium & consummatio, & sicut omniũ simul lætantium in te est habitatio. Tu es laus mei cordis & oris. Psal. 86. Tu totus rutilas in vernanti amœnitate tui festiui amoris. Præstantissima diuinitas tua te magnificet & glorificet, quia tu es origo lucis perpetuæ & fons vitæ. Nec vlla creatura sufficit dignè laudare te. Tu solus tibi sufficis, qui in te nunquàm deficis. Tua melliflua facies super mel & fauum animas sanctorum impinguat.

Hîc

Hîc benedicas domino Deo regi tuo magno, pro omnibus miserationibus suis.

BEnedicat te pro me, glorioſum & admirabile lumẽ tuum Deus meus, & laudet te præſtantiſsimę maieſtatis tuæ imperiale decus. Benedicat te immenſæ gloriæ tuæ digniſsimus apparatus, & laudet te infinitę potentiæ tuæ præclariſsima virtus. Benedicat te æternę claritatis tuę principale iubar, & laudet te præfulgidi decoris tui rutilãs amœnitas. Benedicat te iuſtorum iudiciorum tuorum abyſſus, & laudet te æternæ ſapientiæ tuæ inſcrutabilis circuitus. Benedicat te multarum miſerationum tuarum infinitus numerus, & laudet te omnium miſericordiarum tuarum immenſum põdus.

Hîc offer domino hoſtiam iubilationis, dicens deuotẽ:

IVbilẽt tibi omnia pietatis tuæ viſcera, & infinitæ bonitatis ſuperabundans copia. Iubilet tibi tua nimis magna & ſupereffluens (quam ad homines habes) charitas, & tui benigniſsimi amoris incontinentiſsima liberalitas. Iubilẽt tibi tuæ ſupereffluẽtis dulcedinis triumphalis fortitudo, & totius beatitudinis quę in te charis tuis manet plenitudo.

Hîc adora dominum Deum, vt introducat te in tabernaculum ſuum ſanctum, & laudet ſe ipſum pro te, dicens hæc verba:

OVita beatiſsima Deus meus, ad quem ſolum reſpicit oculus meus. O quando, quando in ſplendoribus ſanctorum me minimam ſcintillam tuus vitalis retrahet & intrahet radius, vt ante thronum tuum etiam in lingua mea reſonet tuæ laudis iubilatio, vbi Deo patri & filio & Spiritui ſancto, in vno gratiarum actio-

nis dulci modulo compar ab omnibus sit laudatio? O quando chorda desiderij mei annectetur illis seraphicis fidibus, qui tibi incessanter proclamant ineffabile Sanctus, vt cordis mei gaudium & iubilus cum his beatissimis coram te consonet in idipsum laudationis genus? O quando me ereptam de laqueo venantium, inuoluet tuę immaculationis vellus niueum, vt videam te speciosum forma præ vultibus angelorum, præeuntem choris virginum & sanctorum, & audiam ęterni connubij canticum nouū, quod tu ò rex & spō sus eorum, eis tam dulciter citharizans præcinis canticum vbi super omnia cœli cymbala tuæ præclarissimę vocis personat gloria, vbi sub tui ipsius laudatione condigna deficit omnis vox & lingua. O quanta & qualis est iubilatio, vbi vni & trino domino ab vna & trina deitatè consonat summa & æterna vox laudis & gratiarum actio: vbi decorem suum deponens subticet omnis cœli musica, & pennas suas submittit omnis turba seraphica. Eîa ô Deus cordis mei, & dilecte votorum meorum, ibiibi in illa sufficientia, quam habes ex tui ipsius plenissima abundantia, pro me indigna, hac hora, in iubilo diuini cordis tui, voci tuę annecte nouum laudis & gratiarum actionis circumflexum, & satisfaciat tibi pro me tuę iubilationis organum, pro omni bono quod mihi feciſti in creatione, in redemptione, in electione de mūdo. Eîa & in illo laudationis circumflexu, include amorem meum in te, tàm indiuiduo dilectionis nexu, vt medulla cordis mei indefessè iubilet tibi, in omni sustinentia miseri incolatus mei, semper laudem tuam sitiens, & ad te qui creasti me redire cupiens, quoùsque deposita corporis

mole,

mole, in ſancto appaream coram te: vbi in aſpectu diuiniſsimi vultus tui repleatur gaudio cor meum, & lingua mea iubilatione: vbi in perpetuum de tua exultem bonitate, & glorier de mellifluæ faciei tuæ ſempiterna fruitione, Amen.

Hîc quaſi penè liquefacta & exanimata ſuper immenſitate diuitiarum & delitiarum gloriæ Dei tui, ſuper inæſtimabili pulchritudine laudis eius, ſuper gloria aſſiſtentiũ ei, & ſuper melliflua ſpecie ſplendidiſsimi & glorioſiſſimi vultus eius, omnes creaturas ad laudem Dei inuita cum hymno:

Benedicite omnia opera domini, *& oratione.*

COr meum & caro mea exultauerunt in te Deum viuum, & anima mea lætata eſt in te verum ſalutare meum. O quâm admirabile eſt templum tuum domine rex virtutum: quâm glorioſus locus habitationis tuę, vbi tu Deus altiſsimus ſuper omnia preſides in tua maieſtate. Concupiſcit & deficit virtus animæ meę, ſuper introitu gloriæ tuæ. Deus Deus meus, cordis mei amor & iubilus, refugium & virtus, gloria mea & laus mea Deus, ò quãdo laudabit te anima mea in eccleſia ſanctorum? O quando oculi mei videbunt te Deũ meum Deum deorum? Deus cordis mei, ò quando lætificabis me viſu tuæ mellifluæ faciei? O quando tribues mihi deſiderium animæ meę, in manifeſtatione glorię tuę? Deus meus portio mea electiſsima, fortitudo & gloria mea. O quando introibo in potentias tuas, vt videam virtutem tuam & gloriam tuam? O quando indues me pallio laudis pro ſpiritu mœroris, vt ſimul cum angelis omnia membra mea tibi reddãt

hostiam vociferationis? Deus vitæ meę, ô quando introibo in tabernaculum gloriæ tuæ, vt & ego proclamem tibi Alleluia splendidissimũ, & coram omnibus sanctis tuis confiteatur tibi anima mea & cor meũ, quia magnificasti misericordias tuas mecum? Deus meus præclara hæreditas mea, ô quando contrito laqueo mortis huius, sine medio videbit & laudabit te vnica mea? O quando inhabitabo in tabernaculo tuo in secula, vt laudem nomen tuum assiduè, & hymnum nouum dicam magnificentiæ tuæ super multitudine misericordiæ tuæ? Non est similis tui in dijs domine mi, & non est comparatio alticudinis diuitiarum admirabilis gloriæ tuæ, Quis inuestigabit abyssum sapiétiæ tuæ, & quis dinumerabit infinitos thesauros copiosissimæ misericordiæ tuæ? Verè non est tantus, non est talis, vt tu Deus meus rex immortalis. Quis explicabit gloriam tuæ maiestatis? Quis saturari poterit visu tuę claritatis? Quomodo sufficiet oculus visu, vel auris auditu, super admiratione gloriæ tui vultus? Deus Deus meus, tu solus admirabilis es & glorioſus. Tu solus magnus & laudabilis, solus dulcis & amabilis, solus pulcher & amœnus, solus speciosus & delitijs plenus, solus tantus & talis, cui in omni gloria cœli & terræ, non inuenitur æqualis. Lumen tuum admirabile, cordi meo super omnem gloriam est amabile, quod solũ meum potest lætificare spiritum, & vitæ huius tædium commutare in exultationem & gaudium. O quâ do animæ meæ lucernam inextinguibiliter illuminabis, & reaccendes in te, vt sicut cognita sum, cognoscam me in te? O quàm fœlix, quàm beatus, quem iam in se abscõditũ seruat gloria tui vultus! O quãdo & me

indignam

indignam ille dulciſsimus abſorbebit radius, vt tecum vnus amor fiã & ſpiritus? Omnia interiora mea dicũt tibi, Domine quis ſimilis tui? Verè non habes comparẽ in gloria, quia tu ſolus Deus glorioſus & ſuperexaltatus in ſecula. O quando de puluere eriges pauperem, vt aſsiſtam ante tuam regalem faciem, pro cinere dans mihi coronam perennis gaudij, vt in voce ſempiterni iubili, anima mea laudem reddat tibi pro omnibus bonis quæ gratuitè tribuſti mihi? Iam ad te æſtuat anima mea & cor meum, Deus cordis mei & pars mea Deus in æternum. In te exultat ſpiritus meus, ô Deus ſalutaris meus. Si in poteſtate mea eſſet omnis creatura, omnes in tuæ laudis gloria adunarem, & omnia digitorum tuorum præclara opera. In tuæ laudis memoria, iam liqueſcit ſpiritus meus & anima. Si haberem omnium angelorum & hominũ vires, has in tua laude pro nihilo expenderem libens, vt daretur mihi copia videndi qualia ſint ante thronum ſanctum tuum laudis pręconia & votiua gaudia, vbi ſabbatizas tu & arca ſanctificationis tuę tecũ requie beatiſsima, vbi tibi millies millena millia aſtãt, die noctùque Santus, ſantus, ſanctus, in ceſſanter proclamãtia. Ibi ibi in diuini cordis tui aureum thuribulum (quo ad laudẽ tuam iugiter concrematur æterni amoris thymiama ſuauiſsimum) iacto & ego granum cordis minutiſsimum, concupiſcens & deſiderans, vt & illud meum vile & indignum, per ſpiritus tui afflatum vehementer viuificatum, tranſeat in vnum tuæ laudis cremium, & illa longa quę de abyſsis terræ poſt te traho ſuſpiria, pro diuturna expectatione mea, tibi ſint laus perennis & gloria, Amen.

Tunc quasi spiritu & anima in laudem Dei gestiens, nec inueniens verba dignitati eius congrua, ora dominum Iesum amatorẽ tuũ, vt ipse semetipsum glorificet pro te, tali ac tãta laude sicut eũ decet, sicut ei placet, & sicut ipse laudari maximè delectatur, dicẽs deuoto corde & ore:

BEnedicat te Deus meus ò dulcedo mea, sancta diuinitatis tuæ gloria, qua implere & inhabitare dignatus es nouem mensibus casta Mariæ virginis viscera. Benedicat te diuinitatis tuæ virtus altissima, quæ se inclinauit ad virgineę vallis humilia. Benedicat te artificiosissima omnipotẽtia tua Deus altissime, qua indidisti virgineæ rosæ tantam virtutem, speciem & decorẽ, quam tu ipse potuisti concupiscere. Benedicat te tua admirabilis sapientia, cuius copiosa effecit gratia, vt omnis vita Mariæ & corpus simul & anima, fieret tuę dignitati congrua. Benedicãt te amor tuus fortis, sapiens & dulcissimus, qui effecit vt tu virginitatis flos & sponsus, fieres virginis filius. Benedicat te exinanitio tuæ maiestatis, quæ mihi acquisiuit thesauros æternæ hæreditatis. Benedicat te assumptio nostræ humanitatis, quæ me vocauit ad consortium tuæ diuinitatis. Benedicat te exilium, quod triginta tribus annis perpessus es pro me, vt animam meam (quæ perierat) reduceres ad fontem vitæ æternæ. Benedicant te omnes humanitatis tuæ labores, dolores, & sudores, quibus sanctificasti omnes meas angustias, pressuras, & languores. Benedicat te experientia meę miserię, vnde tu factus es mihi pater multę misericordiæ, & Deus infinitæ clemẽtiæ. Benedicat te dilectio tua copiosa, per quã tu ipse factus es animæ meæ redemptio preciosa. Benedicant te omnes & singulæ preciosissimi sanguinis tui

guttæ

guttæ, quibus viuificasti animam meam, & tam carè redemisti me. Benedicat te amaritudo tuæ precioſæ mortis, quam tibi pro me intulit amor fortis, cuius iure non confundor mihi vſurpare de te, quicquid mihi in meritis deeſt ex me, & præſumere & ſcire, quod verè de me eſt tibi curę, cum tu ſis meus, & ego tua ſim, propriæ acquiſitionis perpetuo iure. Benedicat te pro me tua triumphalis gloria, per quam tu in carne mea ad dexteram patris ſedes Deus benedictus in ſecula. Benedicat te tui ipſius claritas, honor & virtus, qua mirabiliter repletur & paſcitur omnis cœleſtis exercitus.

Hîc quaſi tota adhærens Deo amatori tuo, ora dominum vt ipſe cum prædilecta genitrice ſua virgine Maria, & cum omni militia cœli ſibi metipſi offerat hoſtiam iubilationis, in feſtiua hilaritate iucundiſſimi amoris ſui, & ipſe dulciſſimus citharœda primus pſallat in organo ſuæ diuinitatis, & in citharæ ſuæ humanitatis, dicens hæc verba corde & ore:

IVbilet tibi pro me Deus vitæ meæ, tuæ imperialis trinitatis diuinitas, eſſentialis vnitas, perſonalis proprietas, dulcis ſocietas, mutua & intima familiaritas. Iubilet tibi tuæ incomprehenſibilis dignitatis ſublimitas, incommutabilis æternitas, incontaminabilis puritas, fontalis ſanctitas, glorioſâque & perfecta fœlicitas. Iubilet tibi humanitatis tuæ caro mundiſsima, in qua tu emundaſti me, factus es ex oſsibus meis, & caro de carne mea. Iubilet tibi anima tua præclariſſima, precioſiſsimum pignus, quo mea redempta eſt anima. Iubilet tibi tuum mellifluũ deificatum cor, quod in morte pro me rupit amor. Iubilet tibi tuum benigniſsimum & fideliſsimum cor, in quo lancea mihi viam

fecit, vt intrans inibi repauſet meũ cor. Iubilet tibi hoc cor dulciſsimum, incolatus mei vnicũ refugiũ quod tã piẽ ſemper eſt de me ſollicitum, nec vnquam quieſcit in ſiti poſt me, donec me perpetuè recipiat ad ſe. Iubilet tibi pro me glorioſiſsimę Virginis matris Mariæ digniſsimum cor & anima, quam tibi in matrem elegiſti pro meæ ſalutis indigentia, vt mihi ſemper eius materna pateat clementia. Iubilet tibi tua fideliſsima (quæ tibi de me eſt) cura, in qua tu prouidiſti mihi tantam ac talem aduocatam & patronam, per quam tuam facilimẽ poſsim inuenire gratiam, & in qua fiducialiter credo mihi tuam æternam ſeruari miſericordiam. Iubilet tibi hoc admirabile tabernaculum gloriæ tuæ, quod ſolum tibi miniſtrauit dignè ſancta in habitatione, per quod tu tibi metipſi optimè potes ſupplere pro me modum laudis & gloriæ quæ tibi debetur ex me. Iubilent tibi pro me ſeptem ſpiritus glorioſi, qui tibi aſtant ante conſpectum tui throni. Iubilent tibi infinita caſtra ſanctorum angelorum, quos tu mittis in miniſterium propter acquiſitionis tuæ genus electum. Iubilent tibi viginti quatuor ſeniores cum omnibus patriarchis & prophetis, qui cum depoſitione coronarum ſuarum procidunt ante thronum tuum, in citharis tibi reddentes infinitas laudes & gratiarum actiones. Iubilent tibi ſancta quatuor pennata animalia, quorum omnia viſcera ſunt die noctuque laudem tuam eructantia. Iubilet tibi amiciſsimorum fratrum tuorum apoſtolica dignitas, quorum ſuffragijs ſanctã eccleſiam tuam mirabiliter ſuſtentas. Iubilet tibi victorioſa martyrum turba, quorum ſchola precioſiſsimo ſanguine tuo eſt purpurata. Iubilet tibi cõfeſſorũ agmẽ perfe-

perfectiſsimum, quorum ſpiritum tu tranſtuliſti in admirabile lumen tuum. Iubilet tibi omnis ſancta & immaculata virginitas, quam vnà tecum ornat vnius niueæ puritatis claritas. Iubilet tibi pro me hoc nouũ canticum quod reſonat in ore eorum, quando quocunque ieris ſequuntur te Ieſu bone rex & ſponſe virginum. Iubilet tibi pro me medulla diuinitatis tuæ & adeps dulcedinis, quo ſaturatur & impinguatur Ieruſalem cœleſtis, in diuini vultus tui ſplendore. Iubilet tibi omnis electorum tuorum exercitus, pars hæreditatis tuæ & peculiaris populus, quia ipſi tecum & tu cum eis in æternum es eorum Deus, Iubilent tibi omnia cœli ſidera, quæ tibi lucent cum lætitia, & ad imperium tuum vocata, tibi aſſunt ſemper parata. Iubilent tibi vniuerſa mirabilia opera tua, quæcunque cœli, terræ, abyſique complectitur circunferentia, & laudem dicant tibi illam perpetuam, quę à te exiens, in te refluit ſuam originem. Iubilet tibi cor meum & anima, cũ tota carnis & ſpiritus ſubſtantia, ex totius vniuerſitatis efficacia. Tibi ergo ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia, tibi ſoli honor & gloria in ſecula, Amen.

Tunc quaſi aliqualiter refecta laude Dei tui regis tui qui eſt in ſancto, iam dilatato corde aſſurge ad delitiandum in Deo amatore tuo, iactans in eum omnem amorem cordis tui, vt ipſe enutriat te hîc in benedictionibus ſuæ dulcedinis, & ibi perducat te ad benedictionem plenitudinis ſuæ perpetuæ fruitionis. Et hoc his verbis:

DEus Deus meus, quia tu es meus, nihil mihi deeſt. Et quia ego tua ſum, in te Deo ſalutari meo gloriabor in æternum. Tu in omni mea triſtitia, votiua mihi in te paras conuiuia. Et vbi eſt animæ meæ be-

nè-

ne, nisi in te ô Deus vitæ meæ? Si sic dulcis est in hac miseria, tuæ laudis memoria, quid erit Deus meus, cùm in splendore diuinitatis tuæ apparuerit gloria tua? Si sic reficiunt tuæ prægustationis stillicidia, quid erit ô dulcedo sancta, cùm dabitur mihi tui copia? Si consolatio tua replet hîc in bonis desiderium meum, quid erit cùm in te ô Deus salutis meæ, absorbueris spiritum meum? O quanta & qualia erunt intima tuę mellifluæ facici pascua, cùm hîc heu rara hora & parua mora in loco pascuæ tuarum dulcedinum collocata, sic in te liquefacta mea transeat anima? O qualis erit refectio in tui diuini vultus præsentia, cum hìc super aquas tuæ internæ refectionis tàm iucundè, tàm suauiter nutriatur spiritus & animæ medulla? Deus Deus meus, cũ tu animam meam conuerteris ad te, non sinis me quicquam cogitare vel sentire præter te, & me metipsam aufers mihi in te, vt nulla possit mihi esse cura de me, quia à me in te abscondis me. Et quid tunc erit gaudij, quid exultationis, quid iubili, cúm aperueris mihi tuæ diuinitatis decorem, & anima mea videbit te facie ad faciem? Certè nunc nil vltra libebit, nisi vacare & videre gloriam tuam Deus, & circuire meæ reconciliationis altare, animæ meę medullam tibi immolare in iubilatione & laude. Tunc ô anima mea videbis & affluës, & mirabitur & dilatabitur cor tuum, quãdo conuersa fuerit ad te multitudo diuitiarum, delitiarum & apparatus gloriæ magni maris totius semper venerande Trinitatis: cum venerit tibi fortitudo gentium, quas rex regum & dominus dominãtium in manu forti redemit sibi de manu inimici: cum operiet te inundatio misericordiæ & charitatis diuinæ omnipotentiæ,

tentiæ, ſapientie & bonitatis, cum ſorte æternæ adoptionis. Tunc venient tibi calix viſionis & inebriaberis, calix inebrians & pæclarus gloriæ diuini vultus, & torrente diuinę voluptatis potaberis, cúm ipſe fons luminis reficiet te æternaliter ſuę plenitudinis in delitijs. Tunc videbis cœlos inhabitationis gloriæ Dei plenos, & illud virgineum luminare, quod poſt Deum totum illuminat cœlum mundiſsimi luminis ſui claritate, & mirabilia opera digitorum Dei, & aſtra matutina quę ſemper tám iucundè aſtant ante facié Dei, miniſtrantes ei. O Deus cordis mei & portio mea electiſsime, heu heu quandiu, quandiu fruſtratur anima mea tui dulciſsimi vultus preſentia? Tibi ſoli eſt ſufficiéter agnita tota mei miſeri incolatus (quá tu ſcis quá fragilis ſit materia, quanta & qualis ſit exilij in quo viuo miſeria. Eìa ò dilecte votorum meorum, ad te ſitiũt intima preęordiorum meorum. Eîa citò fac me peruenire ad te Deum fontem viuum, vt in te vitam ęternam hauriam in perpetuum. Eia cito illuſtra faciem tuam ſuper me, vt lętanter facie ad faciem videá te. Eìa citè citò oſtende mihi teipſum, vt fœliciter gaudeam de te in ęternum. Eia eia ò vita ſpiritus mei, tu clamorem deſiderij mei transfer, & coniunge in vna voce pſalterij feſtiui amoris tui, & ſic appropria vitam meam, & amori tuo adglutina animam meam, vt omnis vita & actio mea tibi laudem cantet in pſalterio decachordo, & tota intentio meat tibi vnita incipiat, perambulet, & terminetur in te ô vera animæ meę vita. Eîa & eia ò cordis mei amor verus, tu tibi metipſi pro me hac hora perſolue tâm ſolennę & tâm preęclarum laudis & gratiarum actionis decus, cui cõiubile: omnis

ordo

ordo cœlicus, pro illo permaximo & dulciſsimo bono quod tu ipſe mihi es Deus meus, & quod â me omnium creaturarum tuarum peripſemate dignaris agnoſci, amari & laudari, quia tu Deus ſalutaris meus es tota cauſa ſalutis meæ, & vita animæ meæ. Eîa & in illo laudationis decore, exiguam ſpiritus mei medullâ in te expendat anima mea, tuę laudis liqueſcens in amore, quouſque ſpiritus meus fœliciter ad te redeat Deꝰ. Eîa & in hac vita fac me ſic delectari in tuæ laudis memoria: vt in hora meæ mortis te videndi, te laudandi, & tecum eſſendi ſitis & amor fortis, in me ſuperet vim mortis, & tu ipſe in illa anguſtia mihi ſis porta & patria, quouſque me perducas ad intima cœleſtis vitæ gaudia, vt in æternum in te exultet ſpiritus meus & anima, Amen.

Deinde quaſi turtur ſolitaria præ auiditate videndi melliſluam faciem dilecti, deficiens præ tædio vitæ huius, ſubmittens alas deſideriorum tuorum cum ſanctis animalibus ante thronum Dei: profitere coram domino Deo tuo, quòd cor tuum totum ibi ſit vbi ipſe eſt deſiderabilis theſaurus tuus, & pete ab eo fœlicem exitum,

COr meum hæſit, vbi Ieſus vita mea vult. Eîa Ieſu dilecte præ omnibus dilectis, tu es animæ meæ vita fidelis. Tu es totus langor meæ animæ, te ſolum ſitit cor meum intimè. Tua delitioſa beatitudo, tua mirabilis pulchritudo, tua honorabilis effigies, tua âmabilis ſpecies, infixit mihi vulnus perſuaue, quo lucem huius mũdi videre ſit mihi graue. Me tædet mei ipſius. Quandiu quandiu expectabo ô dilecte mi, tui fruitionem, & amabilis facici tuæ contemplationem? Tu es animæ meæ ſitis. Cœlũ, terra & omnia quæ in eis

ſunt,

sunt, sine te sunt mihi velut gelicidium hybernale, Tua amabilis facies est mihi sola consolatio & solatium vernale. Eia amor amor, quando à te hoc munere donabor, vt corpus meum te perimẽte redeat in puluerem, & anima mea refluat in te Deum suam viuam originem? Purissimæ tuæ diuinæ effluxiones, quæ tám amabiliter deiformibus radijs suis ex supremo throno splendent, totum spiritum meum valde comprehendunt. Quid amplius expectabit foliculum arboris, in tàm valida tempestate seculi huius? Eia amor amor, tene me potenti dextera tua, ne in ea submergatur anima mea. Dulcis sonitus a quæ viuæ scaturientis ex sui ipsius origine, cepit cor meum validé: ah, nulla vnquàm lyra tam dulciter sonuit. Vita ista mihi quasi somnium viluit. Quandiu, quandiu illusionem eius patiar? Eia amor amor, ne vnquá soluas me à tuo vinculo, donec præsentes me cordis mei dilecto vnico, in sinu eius dulcissimo. Dulcis odor fructus vitalis, qui tú ipse es mi dilecte specialis, abduxit à me spiritum meum, vt mihi corpus putridum fœteat velut sterquilinium, vnde nunquam cessat meum ad te suspirium. Eia amor amor, quando vis me soluere à corpore, vt cordis mei dilecto perfruar sine medio, & cum eo maneam sine termino? Vnicus tuæ diuinitatis radius, per humanitatem tuam mihi præstitus, lætificat spiritum meum mirabiliter, vt mille corpora si haberem, contemnerem velociter. Quæ tunc putas latent delitię in fruitione tuę claritatis perspicuæ? Mille mortes pro nihilo ducerem, si liceret contemplari veritatis tuæ dulcedinem. Eia amor amor, fac tu mecum misericorditer, & tolle me velociter ad festiuitatem inclytá

in

in qua fidelis ſaluatoris ſpõſi mei comtempler gloriã. Plenitudo diuinitatis tuę ſola poteſt ſatiare meam animam, quam ad te dignatus es creare. Vnica gutta dulcedinis tuæ imbibitę, rapit ſpiritum meum ita validê, vt pro omni vita mors mihi ſaperet intimê, quò faciem tuam contemplari poſſem continuê. Eîa amor amor, quando animam meam ita ſeparabis á corpore, vt ſpiritus meus in te mihi chariſsimo habitet aſsiduê? Amabilis amplexus tuus ſapit ita dulciter, vt ſi mille mihi eſſent corda, liqueſcerẽt velociter. Viuida deoſculatio tua ſubmergit in te meam vitam, & aſtringit tibi fortiter meam mentem. Quam libenter, quâm libenter flerem exanimis, vt perfectê penetrarem flumen tuæ diuinitatis. Eîa amor amor, ô vtinam in me perficias tuas feſtiuas nuptias, vt anima mea erepta ex valle miſerię, velut gutta in ſuo mari abſorbeatur in ſua origine. Eîa Ieſu dulciſsime, cordis mei dilectiſsime, ſupra omne quod amari poteſt & electe vnice, ſis tu ductor meus in hac miſeria, vt in tua laude dies meos concludam, & in tua gratia & amicitia vitam meam benê finiam. Eîa Ieſu dulcis amor, ſis tu pauperi ſponſę tuę refugium, quę ſine te nihil habet proprium, nec vllum bonum. In mari magno huius ſeculi ſis ei directio, & in horrida mortis tempeſtate conſolatio. Prebe mihi manum tuæ pietatis, & ſis ipſe baculus meę fortitudinis, cui innitar ita firmiter ô dulcis liberator meæ animę, vt ad nihilum redigantur â facie tuę potentię, omnes inimicorum meorum fraudes & inſolentię. Eîa Ieſu mi fidelis amice, tuę largifluę miſericordię abyſſus ſit mihi ſinus tutiſsimus, per quem effugiam omnium inimicorũ meorũ horribiles inſultus.

Et

Et tu ipſe ſis mihi tunc meum tutum aſylum, cui gaudens inſiliã ex captiuitate malorum omnium. Eîa Ieſu dulcis ſpes mea, cor tuũ deificum, mei amore ruptum, quod omnibus peccatoribus ſine intermiſsione eſt apertum, ſit animæ meæ ex corpore ſuo primum refugium, vbi per infiniti amoris tui abyſſum, in momento abſorbeatur totum meum dilectum, vt cœleſtẽ choream, tecũ ò dilecte cordis mei intrem non habens obſtaculum. Eîa Ieſu ſalus mea vnica, ſaluator meus & Deus meus, mitte mihi in extremis meis fidelem adiutricem Mariam matrem tuam amabilem, maris ſtellã inclytam, vt in conſpectu rutilantis auroręeius glorioſę faciei agnoſcam te ſolem iuſtitię, per tui luminis claritatẽ appropinquare animę meæ. Eîa dilecte prę omnibus dilectis, tu ſcis cordis mei deſiderium: nam tu ſolus es animę meę ſuſpirium. Eîa ergo veni citiùs, vt coram amabili vultu tuo dolores cordis mei obliuiſcar penitûs. Eîa amor amor, horam exitus mei obſerua, & tuo ſigillo conſigna, vt ſub tua fida cuſtodia, ex tua (cui ſoli innitor) bonitate nimia, nihil mihi nocere poſſit in anima. Oſtende in exitu meo ita efficaciter tuam dulcem ſapientiam, & conforta meam miſeram animam, vt in ęternum in ea refulgeat miſeratio nimia: quam tu rex inclytus, in vita pariter & morte mea, per te ipſum es operatus in ea. Conſume tunc omnes vires meas in virtute tua, & ſubmerge me in deitatis abyſſum pro miſericordia tua, vbi me ſatiet refocillet & impeleat Ieſu dilecti cordis mei amabilis facies in gloria tua, Amen.

Hîc

Hîc iterum commenda Deo exitum tuum, & finem vitæ tuæ, vt ipse cooperator tuus sit in omnibus, & finem vitæ tuæ ordinet & disponat secundum suam misericordiam, dicens hanc orationem.

DEus meus & Dominus meus, dulcis creator & Redemptor meus, in quem solum sperauit cor meũ, in quem credidi, quem confessa sum ô vernans flos diuinitatis, respergeme rore tuæ floridissimæ humanitatis: vt in stillicidijs tuæ sanctę charitatis & dulcedinis lętetur anima mea, obliuiscens huius exilij mala, & germinás incrementa omnium virtutum in te ô principalis gemma & flos virtutum, tecùm incolatum huius miseriæ æquanimiter ferens, & in omnibus tribulationibus & angustijs patienter agens. Deus meus rex meus, qui es in sancto, in quo abscondita est vita mea cum Iesu meo, ecce castę delitiæ tuæ inundauerunt super me. Iam in te à me perij, & viuens interij. Et nũc quo ibó abs te? Et in cœlo & in terra iam non noui quicquam abs te. Deus meus laus Israel, qui habitas in sancto, in quo sum, mouęor, & viuo: in te solo confido. In te dilatatum est cor meum, quia tu es totum & solum gaudiũ meum, & omne desiderium meum. Tuę lucis radius expergefecit dormientem spiritum meum. O quando absorbebitur anima mea in tuæ dulcissimæ sempiternæque fruitionis vitalem fluuium? O quando rapiet spiritum meum tui amoris diluuium, & reddet me tibi ad videndum vultum tuum mellifluum Deus vitę meæ, & author salutis meę, & susceptor animę meę, sine quo nihil sum, nec scio, nec possum, nec valeo, ad quẽ solum spero, ad quem venire desidero, cuius vita fluen

tem

tem delitioſiſsimam faciem videre, cui in æternum inſeparabiliter adhęrere cupio, toto corde, tota anima, tota virtute. Eîa tu eſſe meum & vitam meam in tui ſolius conſecra laudem & gloriam, vt in omnibus cogitationibus, verbis, operibus, & animi motibus ſemper laudet & glorificet te animę meę medulla, & tota corporis mei virtus & ſubſtantia, charitate & dilectione pleniſsima. Hoc ipſum quod anima mea in carcere corporis huius incola eſt, multum deſiderans, æſtuans & anhelans ad te Deum fontem viuum, & quod miſera eſt in hoc incolatu, ignorans introitum meum & exitum: & hoc ſolum quod tu pater miſericordiarum non deſpicis nec derelinquis opus manuum tuarum: hoc moueàt ſuper me tuæ miſerationis abyſſum, vt eiſdem viſceribus miſericordię meum reſpicias incolatum, quibus mihi compaſſus es, cûm triginta tribus annis hoc idem exilium experiri dignatus es, & ſicut mei miſertus es, quando in acquiſitione mei in cruce, cor tuum dulciſsimum præ amore eſt ruptura. Eîa ò animę meæ vita beatiſsima, tu in omnibus tentationibus meis ſis triumphus & victoria mea, in omnibus infirmitatibus patientia mea, in omni tribulatione conſolatio mea: in omni cogitatu, verbo & opere, tota intentio, initium finis & conſummatio mea: in omni vita mea, ſanctificatio mea: in longanimitate expectationis meæ vſque ad finem boni certaminis perſeuerantia mea. Eîa ò præclara hæreditas mea, & animæ meæ pars optima: ad quem ſolum tendit mea expectatio & ſpes mea, tu in exitus mei hora diſpone & ordina omnia mea in tua pietate & clementia, vt tuæ precioſæ crucis vexillum, ſit mihi tunc con-

tra omnes insidias satanæ præsidium firmissimum: & victoriosę passionis tuæ arma præclarissima, claui simul & lancea, sint mihi contra mille fraudes eius tela tutissima: vt triumphali & amorosa morte tuâ circũuallata, & acquisitione precioſi sanguinis tui signata, te duce & viatico, per angustum mortis foramen tran seam secura. Et tunc ne derelinquas me salus mea, sed appareas mihi in tua charitate, pietate & misericordia, vt facie ad faciẽ videã te Deũ amatorẽ meum qui creasti me ad te. Ibi ô susceptor animæ meæ Iesu chare, in speculo manifestæ contemplationis tuæ ostende mihi diuinitatis tuæ gloriam, vt laude tua iucunda & splendida repleatur spiritus meus & anima, & in æternum gaudeat cor meum in te ô dulce salutare meum. Et vnica mea quam redemisti, exultet in bonis domus tuæ, impinguata fruitionis mellifluæ faciei tuæ medullato adipe, lætata & iucundata vehementer super infinitis insidijs, & laqueis diaboli carnis & mũdi & mortis angustijs, quæ euasit, & super te ô portio mea dulcissima & vita iucundissima quam possidebit, vbi tu in me, & ego in te, amore æterno tibi adherens indiuidẽ, super omnibus bonis quæ fecisti mihi, laudem nomen tuum assidue, quia tu es Deus vitæ meæ, redemptor & amator animæ meæ.

Hîc postula â domino benedictionem & confirmationem sui amoris, quousque peruenias ad eius visionem.

O Amor vniens Deus cordis mei, amor laus & iubilatio spiritus mei. Rex meus & Deus meus. Dilecte mi ex milibus electe. Sponse iucundissime animę meæ. Domine rex virtutum, quem solũ diligit, affectat & desiderat cor meũ. Eîa ô amor Deus, tu ipse interim

sis

sis mihi dos benedictione diuinę dulcedinis plenus. Tibi vno spiritu, vno flatu, vna volūtate, vna charitate, meus adhęreat spiritus, quousque tecū in æternum fiat vnus spiritus. Tu ipse amor igneus sis mihi benedictio efficax & viua, dulcis & incētiua, in hac peregrinatione mea, vt anima mea, & omnis virtus & substātia mea, inextinguibiliter vt vera scintilla ardeat in tuæ charitatis flamma. Tu ipse ò amor viuens, mihi sis benedictio consummans & perficiens, & animam meam tibi metipsi dignam sponsam obuiam exhibens, vt omnis vita mea in tua charitate ordinata: & mors mea in te (ò vita mea beatissima) fidei, spei & charitatis viuacitate plenè consummata, & omnibus ecclesiasticis sacramentis dignè præparata: omnibus viribus meis in tuo seruitio adnihilatis, & visceribus medullisque omnibus in tuo amore arefactis: anima mea, relicta corporis sarcina, te ò dulcis amator meus, sequatur læta, secura & libera, vsque ad sanctæ trinitatis intima pinguia & speciosa, vbi omnia peccata mea in tua pietate remissa, & vniuersa delicta mea charitate tua inæstimabili cooperta, vita mea deperdita cum vniuersis ruinis suis per te (ò amor diues) cum Iesu mei conuersatione perfectissima instaurata: hìcque præ tædio huius vitæ anima mea languens & tabescens, ibi in te ò amor vitalis iuuenescens, & vt aquila renouata, exultet hilarescens, & lætabunda super facie tua melliflua, sicut qui inuenit, & iam tenens apprehendit vitę ęternæ infinita gaudia, quæ possidebit in te in æternū o amor Deus, Amen.

EXERCITIVM SVPPLETIONIS pro peccatis. Et præparatio ad mortem.

Nota, quôd in his exercitijs amans anima Deo vnicè dilecto suo dat varia nomina, eumque sæpius nũcupat amorem, sapientiam, veritatem, pacem &c. Hoc ausu intimæ familiaritatis facit. Aliud ergo nil cogitetur in his verbis, quàm Deus ipse, cui per has virtutes suauiter blanditur: & varijs eum appellat nominibus, vt amantium moris est. Ipse etiam verè est amor, misericordia, veritas, iustitia, pax, sapientia, perseuerantia. Et quicquid huiusmodi dignè Deo attribui potest, aliud in eo nõ est, quàm ipsa sua diuina simplex essentia. Cùm tibi placuerit celebrare diem suppletionis, ad singulas septem horas temetipsam totam intra te colligas, vt possis habere colloquium cum amore: destinando ipsum pro te ad patrem misericordiarum, quasi ad placandum eum: vt ex thesauro passionis filij sui dimittat tibi omne debitum tuum vsque ad nouissimum negligentiæ punctum, vt in fine tuo secura fias, quôd tibi omnia peccata tua sint plenè dimissa. Et primò ad Matutinas legas primum versum de hymno, Amorem sensus. hoc addendo.

Tua te cogat pietas, vt mala nostra superes, parcendo: & me indignam voti cõpotem, in hora mortis absque impedimento tuo dulcissimo vultu saties, vt mihi in te sit perpetua requies.

Et sic cum misericordia & amore patrem placabis his verbis, dicens corde & ore:

O Dulcis Dei misericordia, plena pietate & clementia, ecce ego misera in cordis mei dolore & angu-

stia,

stia, ad tua pia confugio consilia, quia tu es tota spes mea & fiducia. Tu nunquã miserũ despexisti. Tu nullũ fœtidissimũ peccatorẽ repulisti. Tu nullũ ad te confugiẽtẽ abiecisti. Tu nũquã aliquẽ in angustijs positũ sine miseratione præteristi. Tu omni indigenti semper tã quam mater subueneristi. Tu omnibus te inuocãtibus secundũ nomẽ tuum piè astitisti. Eìa & me indignã á te ne proijcias propter peccata mea, ne me repellas propter inutilẽ conuersationem meam. Ne me despicias, ne de me dicas: Vt quid etiam terram occupat? Sed secundum quod habes in natura, piè piè me cura. Ecce in vltima constituta meritorum inopia, venio venio ad illa charitate plena (quæ apud te sunt) pauperum xenodochia, ne sub dio infœcũdæ vitæ meæ moriar frigore & pluuia: sperans vt de manu tua largiflua detur mihi eleemosyna, per quam reparetur vita mea deperdita. Ibique ex velleribus multæ miserationis tuæ, nuditatis meæ calefacias latera: vt ex tua charitate cooperiantur omnia mea peccata, & suppleãtur vniuersa neglecta. Eîa aperi mihi tua tuta habitacula: vt ibi saluer tua gratia. Per te mihi fiat in auxilium pia Dei charitas, in qua sola est tuta animæ & spiritus mei sanitas. Eîa ò amor amor, Iesum meum illum tuum regalem captiuum, diademate misericordiæ insignitum. quem hac hora in tanta comprehendisti violentia; vt vnà cum eo tibi propriè vendicares bona eius omnia, cum illa tua præda nobilissima, ditans cœlestia & terrestria, bonisque replens omnia, ex tui glorioſissimi captiui abundantia. Eîa illo charissimo spolio, illo tuo millies prædilecto captiuo, vitam meam deperditam mihi redime, & inutilem conuersationem meam

non iam in ſeptuplum, ſed in centuplum mihi reſtitue. Quia etſi ſola haberem omnium hominum & angelorum vitam, nequaquam poſſem eſſe tanti, quanti ille tuus præoptabilis captiuus valet pretij, quã tominus cûm ſim homo vilis, puluis & cinis? O ſi mihi daretur optio, vt cum Ieſu præcordialiſsimo & me tantillam captiuares, vinculares, & proprie hæreditares: vt de illius diuini captiui conſortio & colloquio, fierem de peccatrice, ſancta: de inutili, homo verê ſpiritualis: de inimica, Dei vera amica: de tepida, verê Deum ſitiens: de ſterili & infœcunda, germinans omnium virtutum perfectionem, & totius religionis ſanctitatem. Ibi Ieſu mi chare, ſinus tuæ miſericordiæ, ſit incluſio captiuitatis meæ. Ibi catena diui ni cordis tui, ſit vinculum mihi, vt in viui amoris violentia fiam tua perpetua captiua, indiuiduê conglutina tibi, tota viuens & adhærens tibi, vt in æternum nunquam â te valeam ſeparari, Amen.

Hora prima habeas colloquium cum amore & veritate, vt ipſis pro te loquentibus: in mortis hora venias ad iudicium ſecura, ipſum iudicem tuum Ieſum habens pium aduocatum & reſponſalem. Verſus.

Benigne multum domine. Tua te cogat pietas. *vt ſuprâ.*

Et ſic incipias Deum placare.

O Chara veritas, o iuſta Dei æquitas, quomodo apparebo ante faciem tuam, portans iniquitatem meam, reatum deperditionis vitæ meę, pondus multæ nimis negligentię meæ? Chriſtianę fidei & ſpiritualis vitæ pecuniam, heu heu non dedi nummularijs charitatis ad menſam: vt tu cum vſuris incrementi totius perfectionis (prout velles) reciperes illam. Talentum

temporis

temporis mihi creditum non solùm expendi in vacuum: sed & amisi, deprauaui & perdidi totum. Quò ibo, quô me vertam, & quò â facie tua fugiam? O veritas, tibi sunt indiuidui collaterales, iustitia, & æquitas. Tu in numero, pondere, & mensura iudicas omnia. Quęcunque tu apprehendis, leuas in statera iusta nimis. Væ mihi, & millies væ, si tradar tibi non habens aduocatum respondentem pro me. O charitas, tu alleges pro me. Tu responde pro me. Tu impetra mihi veniam. Tu age meã causam, vt viuam ob tui gratiã. Scio quid faciam. Calicem salutaris accipiam. Calicem Iesu ponam in veritatis stateram vacuam. Sic sic omne quod mihi deest, suppleam. Sic omnia peccata mea cooperiam. Illo calice omnes ruinas meas adimplebo. Illo calice omne imperfectum meum supra condignum supplebo. Eîa ò amor, Iesum meum illum tuum regalem vinctum ex commotione viscerum tuę misericordię medullitùs infirmatum (quem tu hac hora cum tanta violentia traxisti ad iudicium, vt ei imponeres totius mundi peccatum, cùm non haberet maculam, nisi tantûm mei amoris causam, & meam quam de eo exigebas culpam) eia illum innocentissimũ illum charissimum, amore amoris mei condemnatum, & pro me morti adiudicatũ; accipiá hodie â te ò amor charissime, iudicij mei comitẽ. Da mihi talẽ obsidem, vt habeam illũ totius causę meę præsidẽ. O chara veritas: sine Iesu meo venire ad te, esset mihi intolerabile: sed cũ Iesu meo apparere coram te, iucundum nimis & amabile. O veritas, nunc pro tribunali sedeas: nunc prætoriũ introeas, & de me quęcunque placuerit, proferas. Nõ timebo mala: scio scio, quòd nequaquã confundet

me facies tua, cùm sit mecũ magna spes & tota fiducia mea. Vellem scire quam de me nunc dictares sententiã, cùm Iesum meum mecum habeam, illum charissimũ, illum fidelissimum, qui meam sustinuit miseriam, vt apud te mihi magnam impetraret misericordiam. Iesu mi dulcissime, redemptionis meæ piguus amabile, tu mecum venias ad iudicium. Eîa stemus simul. Tu sis iudex & aduocatus meus. Enarra quid factus sis pro me, quàm benè cogitaueris de me, quam carè acquisieris me, vt iustificer ex te. Tu mihi vixisti, ne perirem ego. Tu peccata mea portasti. Tu mortuus es pro me, ne in æternũ morerer ego. Tu omnia tua mihi contulisti, vt per te diues meriti fierem ego. Eîa in mortis hora iudica me secundum illam innocentiam, secundum illam immaculationem, quam mihi contulisti in te, cum omne debitum meum soluisti per te, iudicatus & condemnatus propter me, vt quæ pauper & inops sum ex me, omnibus bonis abundarem per te.

Hora Tertia adeas precem & amorem, vt sensuum tuorum robur & medulla in æternum domino fiat consecrata, & per ea in mortis hora inuenias Deo plenè reconciliata. Et dic:

Causa tibi satag. Tua te cogat pietas. *vt supra,*

O Pax Dei, quæ exuperas omnem sensum, suauis & amabilis, dulcis & præstabilis, vbicunque tu veneris, ibi est securitas imperturbabilis. Tu sola potes frenare iram principis. Tu clementia decoras thronum regis. Tu pietate & misericordia clarificas regnum gloriæ imperialis. Eîa age causam mei rei & pauperis. Eîa sub tuis me recipe alis, vt ibi protegar ab imminẽtibus malis, quæ timeo pro negligentijs meis multis & magnis.

magnis. Ecce iam creditor stat ad ostium, repetens â me vitæ meæ depositum. Exactor â me exigit temporis mei tributum, cùm quo loqui non est mihi tutum, cùm non habeam vnde soluam debitum. O pax mea Iesu dulcissime, quousque siles, quousque dissimulas, quousque taces? Eîa vel nunc pro me loquere, verbum in charitate dicens. Ego redimam eum. Tu quippe es omnium miserorum refugium. Tu neminem præteris insalutatum. Tu nunquam aliquem ad te confugiẽtem dimisisti irreconciliatum. Eîa ne pertranseas sine charitate me miserum & desperatum. Redde mihi patrem placatum. Recipe me in tuæ charitatis gremium. Prębe mihi sanctæ spei haustum aquæ frigidæ, vt possim viuere. O charitas, tu refrigera linguam meam. Tu recrea inopia spiritus iam penè deficiẽtem animam meam. Eîa ò amor amor, Iesum meum hac hora pro me flagellatum, spinis coronatum, pietate debriatum, Iesum verum regem meũ, sine quo nescio aliũ (quem tu feciſti opprobrium hominum, abiectum & despectum tanquam leprosum. vt Iudæa eum negaret esse suum, sed ego tui gratia haberem eum proprium) ò vtinam illum innocentissimum, illum charissimum (qui pro me quæ non rapuit tam plenè exoluit) Iesum meum mihi dones in animę meæ brachium vt accipiam eum super cor meum, amaritudine dolorum & passionum eius refocillans meũ spiritum. Eîa illa amarissima pacis meæ quã ei imposuisti disciplina, omnia mea persoluat neglecta & debita. O pax, tu sis mea chara in Iesu perpetua ligatura. Tu sis meæ fortitudinis charissima columna, vt tibi alligata indiuidua amicitia, cũ Iesu fiá vnũ cor & anima, in te ò pax dulcissima

exci-

excipiés charitatis flagella, intima amoris vulnera, per te manés Iesu meo perpetuò adglutinatà. O pax, adhuc vnum mihi facito verbulum. Aperi mihi illud dignissimum (quod apud te est repositum) amoris alabastrum, quod suo viuo odore meum torpentem expergefaciat spiritum. Sensus meos lini & perunge illius glorioſissimi capitis, cruore, illorum venerabilium sen suum dolore, vt illo balsamitico sapore, tota immuter â spiritus mei ignauia & torpore, sicut mutatur sterilitas terræ veris tempore, suæ nouitatis in flore. Eîa Iesu mi dulcissime, sanctissimorum sensuum, tuorum exercitium, sit totius culpæ meæ operimentum, & omnium negligentiarum mearum supplementum: vt quicquid mihi deest in me, totum habeam in te, qui te totũ impendisti pro me, Amen.

Hora Sexta habeas colloquium cum sapientia & amore, vt omnia tua innouentur, & in mortis hora, virtute precio sæ crucis Christi: ab omni tentatione & insidijs inimici defendaris, Legâsque vers:

Externi huc ad. Tua te cogat pietas.

O Admirabilis Dei sapientia, quam valida, quâm preclara est vox tua. Tu sine exceptione vocas ad te omnes qui concupiscunt te. Tu inhabitas humiles Tu diligis te diligentes. Tu iudicas causam pauperis. Tu piè omnium misereris. Tu nihil odisti eorum quæ fecisti. Tu peccata hominum dissimulas, & ad pœnitentiam eos misericorditer expectas. Eîa & mihi aperi venam vitæ, propinans mihi poculum indulgentię, vt sciam quid acceptum sit coram te omni tempore. O sapientia, tu sanctum signum æui in tua gestas dextera, tibi prosperè succedunt omnia. Tu vna & sola potes

tes omnia. Tu in te mânens innouas omnia. Eîa tu in te innoua & ſanctifica me, vt in animam meam poſsis transferre te. Tu conſtituis amicos Dei. Eîa tu mihi acquire amicitiam Dei. Fac me manê vigilare ad te, vt veraciter inueniam te. Tu præocupa me, vt veraciter cõcupiſcam te. O quâm prudenter ordinando circuis, ô quâm prouidê cuncta diſpõnis, cûm ſub prætextu ſaluandi hominem, prudentiſsimo conſilio aggrediens circumuenires regem gloriæ, ſpecificans ei pacis cogitationem, charitatis adimpletionem, & tenens principalem maieſtatem, dorſo eius impoſuiſti amoris occaſionem, vt portaret ſuper lignum populi iniquitatem. Eîa & eia ô præclara Dei ſapientia, cuius magnifica opera nulla potuit impedire diabolica malitia, cuius pia conſilia non potuit immutare omnis humanæ prauitatis ignorantia: cuius miſericordiæ multitudinem, cuius amoris magnitudinem, cuius bonitatis plenitudinem, nulla quiuit extinguere criminum magnitudo, quin tua imperialis prȩualeret induſtria, ad diſponendum omnia ſuauiter, attingens á fine vſque ad finem fortiter. O ſapientia diuinæ maieſtatis virtus præſtantiſsima, vtinam in me indigna tuæ prævaleat efficacia. Vtinam in me tantilla ſpiritu oris tui exuffles & adnihiles omnia impedimenta tuæ voluntatis & beneplaciti, vt per te vincam omnia tẽtamenta, per te ſuperem omnia impedimenta, vt in amoris magnitudine mihi moriens viuam in te: atque te duce benê euadam huius vitæ naufragium, â te accipiens charitatis tegumentum, dilectionis operimentum, tecum condens viui amoris teſtamentum. O ſapientia, qualem ludum tu perficis, quali loco Ieſum meum circumuenis!

uenis! Tu denudas regem gloriæ, faciens eum ſpectaculum contumeliæ. Tu affigis ſtipiti pretium totius mūdi. Tu ſola ponderas & diſcernis quantum valeat hoc ſacramentum ad ſoluendum totius prævaricationis debitum. Tu vitam omnium exaltas in cruce à terra, vt in morte ſua ad ſe trahens viuificaret omnia. O amor ſapiens, quale tu conficis malagma, vt impleretur vniuerſalis ruina. O quale apponis emplaſtrum, vt medereris vulneri omnium. O amor, tuum conſilium eſt perditis in auxilium. Tu condemnas innoxium, vt ſaluifices reum miſerum. Tu effundis ſanguinem innocentem, vt placare poſsis iuſtitiam iraſcentem, & pauperi ac inopi acquiras patrem clementem. O ſapiens amor, tuum dictamen eſt miſerorum releuamen. Tu agis pacis cauſam. Tu exaudis interpellantē miſericordiam. Tu prudenti conſilio ſubuenis omnium anguſtiæ, per benigniſsimam voluntatem tuę clementiæ. Tu finem imponis vniuerſali miſerię, per glorioſum opus tuæ miſericordiæ. O amor, tua adinuētio eſt perditis ſalutis occaſio. Ecce ò ſapientia, iam tuum patet plenum pietate cellarium. Eîa reſpice me miſerum foris ſtantem ad tuę charitātis oſtium. Eîa imple meæ paupertatis palliolum, benedictione tuarū dulcedinum. Ecce ante te eſt deſiderij mei vacua craterula. Eîa aperiatur tuę plenitudinis ſerula. Doce cor meum tua caſta conſilia, tua præcepta lucida, tua fidelia teſtimonia. Fac me memorem mandatorum tuorum ad faciendum ea. Eîa ne ſecundum peccata mea facias mihi, neque ſecundum iniquitates meas retribuas mihi Ieſu mi. Eîa ſicut in ſanguine tuo verè propiciatus es mihi, ſic per virtutem precioſæ crucis tuæ omnē deperditionem

tionem vitæ meę restitue mihi. Eîa ò amor sapiens, tu tege & cooperi omne meum delictum. Tu pro me supple omne meum neglectum, per Iesum meum tuo arbitrio sponte derelictum.

Hora Nona habeas colloquium cũ amore & dilectione, vt pro malis tuis commutent tibi bona sua, & in morte agni inuoluas mortem tuam, vt sub tali tuitione transeas cum securitate: Et dic vers.

Diues pauper. Tua te cogat pietas.

O Pulchra Dei dilectio. O morte fortior charitatis ęmulatio. Tu es creaturæ reparatio, totius mundi salus & redemptio. O quâm dulcis tua confabulatio. O qualis tua collatio. Tuus conuictus non habet tædium. Tuum cõsortium est verum sine fine gaudium. Eîa intra meum vile cubiculum & quiesce mecum. Fac me audire tuas spiritu sancto plenas collationes, vt tecũ obliuiscar omnes meas angustias & tribulationes. In via hac qua ambulo, tu sis mecum, quia omnia bona veniunt mihi pariter tecum. O honorabilis dilectio, ecce ego miser homuncio, circumagitatus negligentiæ meę vento validissimo, & conscientię peccatorum meorum territa à tonitruo: sub tuę pietatis tecta cõfugio, quia nullam spem nisi in te mihi superesse sentio, nec extra te vspiam requiem inuenio. Tu tanquam mater perditum foues in gremio. Tu prouido nimis & exquisito consilio vsque ad mortẽ illudis, nec parcis altissimi filio, vt subuenias desperato misero. O charitas, ò dilectio, tu pro peccatoribus in virginis filio talem fecisti rem, quòd in te omnibus desperatis dedisti spem. Tu propria benignitate omnes cogis in te fiducialiter agere: vtque miser nullus aduersum te

habeat

habeat causari, tu causam omnium ponis in salutari. O charitas, tu mihi destitutæ, mihi derelictæ, in te para consilij locum, refugij nidum, quo reclinem tribu latum spiritum meum. Tu porta mecum causam inco latus mei. Tu erige pusillanimitatem spiritus mei. Tu consolare angustiam cordis mei, dicens mihi. Ego non obliuiscar tui. Eia in hoc sit saluum verbum tuū o charitas, & me ad tuas dignanter voca Calendas, quia anima mea vehementer tuas cōcupiscit nundinas, vt pro malis meis ad tua pia fora, mihi tua commutes bona. Tu Iesum meum, dulce salutare meum, tam fortiter cō fixum tenes in cruce: vt sub tua manu expirans deficeret præ amore. O charitas, quid facis, quem aggrederis? Tu non parcis nec quiescis, donec subuenias miseris. Tu nullum modum das amori. Tu fontem vitæ sic affligis in siti, vt non sufficiat semel mori, sed iam morieus sic exponat adhuc semetipsum amori, vt morte multa pro singulis cupiat & sitiat mori, perditos redimens pignore chariori. O amor, tua industria neruum cordis Iesu mei tàm strenuè tetigit, quod præ amore corruptum emarcuit. O amor, iam tibi sufficiat, iam modum facias, cùm Iesus meus in oculis tuis mortuus pendeat. Mortuus planè mortuus, vt ego vitam habeam abundantius. Mortuus, vt me pater in filium adoptaret charius. Mortuus, vt ego viuerem fœlicius. O mors charissima, tu mea sors fœliciſsima. Eia in te nidum sibi inueniat anima mea o mors. O mors parturiens vitę æternæ fructus: eia inuoluant me totam tui vitales fluctus. O mors vita perennis: eia sperem semper tuis sub pennis. O mors salutaris, eia anima mea demoretur in bonis tuis præclaris. O mors precio

sissima,

ſiſsima tu es acquiſitio mea chariſsima. Eîa tu totã vitã meam in te abſorbeas, mortemque meam tibi immergas. O mors efficaciſsima, eia ſub tua cura mors mea tuta ſit & ſecura. O mors vitalis, eia tuis liqueſcam ſub alis. O mors vitæ ſtilla, eia in me in perpetuum ardeat tuę viuificationis prædulcis ſcintilla. O mors glorioſa. O mors fructuoſa. O mors ſumma totius ſalutis meę, amabile fœdus acquiſitionis meę, firmiſsimũ pactum reconciliationis meæ. O mors triumphalis, dulcis & vitalis, in te elucet mihi charitas talis, cui in cœlo & in terra non eſt inuenta ęqualis. O mors præcordialis, tu cordis mei fiducia ſpiritualis. O mors amantiſsima, in te mihi ſunt repoſita bona omnia. Eîa de me ſit tibi pia cura, vt moriens ſub tua dulciter pauſem vmbra. O mors miſericordiſsima, tu es vita mea fœliciſsima. Tu es pars mea optima. Tu es redẽptio mea copioſiſsima. Tu es hęreditas mea pręclariſsima. Eîa me tibi totam inuolue, in te totam meam vitam abſconde, in te mortẽ meã reconde. O mors manãs dulcedine, tu morti meæ prouide, tu me totam circunda mortis in anguſtia. Per te ſecurum habeam tranſitum, ne latrunculi meum obſideant exitum. In tuę chariſsimę acquiſitionis gremiũ, meũ recollige ſpiritum. Intuę pleniſsimę charitatis cubile animã meã ſuſcipe, in te vitam meã abſorbe, in te totâ me immerge. O mors chara, in te mihi tunc requiem para. Fac me in te fœliciter expirare, & ſuauiter obdormire. O mors pręcordialiſsima, tu me tunc tibi in perpetuum ſerua, in tua charitate paterna, in acquiſitione & poſſeſsione ſempiterna. O amor, illam ſaluberrimam mortem, illam chariſsimã ſortem tu mihi acquiſiſti. Tu pro me tãta & talia

lia feciſti, quòd me tuæ ſeruituti in perpetuum obligaſti. Quid pro tantis & tãinfinitis bonis tibi retribuam? Quid laudis & gratiarum actionis tibi offeram, etiam ſi millies me impẽdero: quid ego vilis homuncio ad te ô mea copioſa redemptio? Ergo animam meam quam redemiſti, totam tibi offeram, amorem cordis mei deferam. Eîa tu vitam meam in te trãsferas. Tu meipſam totam tibi inferas, & me in te concludens tecum vnum efficias. O amor, tuæ diuinitatis ardor mihi reſerauit Ieſu mei prædulce cor. O cor manans dulcedine. O cor redundans pietate. O cor ſupereffluens charitate. O cor diſtillans ſuauitate. O cor plenum miſeratione. Eîa fac me mori præ tui amore & dilectione. O chariſsimũ cor, in te precor totum abſorbe meum cor. Cordis mei charior margarita, ad tuas vitales epulas me inuita. Tuę conſolationis vina mihi indignę propina, vt ſpiritus mei ruina impleatur charitate tua diuina, & de tuę charitatis abundantia ſuppleatur mentis meę egeſtas & inopia. O amor, vtinam hoc cor, hoc thymiama dulciſsimum, hoc incenſum ſuauiſsimum, hoc ſacrificium digniſsimum nunc offeras pro me ad aureum altare reconciliationis humanæ, in ſupplementum omnium meorum quos vixi dierum, in quibus tibi non detuli fructũ. O amor, in illius melliflui cordis profluuiũ immerge meum ſpiritum, in profundo diuinę miſericordię ſepeliens totum pondus iniquitatis meæ & negligentię. Redde mihi in Ieſu intellectum chariſsimũ, affectumque puriſsimum, vt per te poſſideam ab omni carnalitate cor extraneum, alienum & liberum, vt id mortis hora, te duce, immaculatum Deo reconſignem ſpiritum. O prędilectum cor, ad te nunc clamat meum

cor.

cor. Esto mei memor: tuę charitatis dulcor reficiat quę so meum cor. Eîa moueatur super me tuæ miserationis medulla, quia heu mihi sunt mala merita multa, merita bona nulla. Iesu mi, tuæ preciosæ mortis meritum (quod solum efficax fuit ad soluendum vniuersale debitum) condonet mihi in te quicquid malè merui, & redonet mihi in te omnia bona in quibus deperij, cõuertens me tam efficaciter ad te: vt in diuini amoris violentia penitus à memetipsa immutata, illam in oculis tuis inueniam gratiam, illam consequar misericordiam, quam tu mihi meruisti, cùm amore amoris mei in cruce moriens defecisti. Et da mihi Iesu chare te solum in omnibus & super omnia amare, tibi feruenter adhærere, in te sperare & supersperare: Da mihi tuæ morti dignam de reliquo agere vicem, vt in mortis hora, absque vlla mora, experiri merear redemptionis meæ fructum dulcissimum, & mortis tuæ prædignissimum meritum, in tanta efficacia, quantam tu mihi cupisti, cùm in siti salutis meæ spiritũ emisisti, magnõque precio sanguinis tui me redemisti. O amor, in morte mea tu mihi dicas dulce vale, vt in te suauiter requiescam in pace, Amen.

Ad Vesperas cum amore & pietate conuenias placatura Deum, vt in vitæ termino pro te respondeãt domino pro omni tuo debito & imperfecto. Et legas vers. Fœlix qui sitit. Tua te cogat pie.

O Dulcis Dei pietas. O chara Dei liberalitas. Tu omnibus expandis gremium, tu es pauperum refugium. O pietas, quid consulis, quò fugiam à facie frigoris, iã ferre nõ valens asperitatẽ hyemis? Tepiditas animi mei iam gelu cõstrinxit omnia arua cordis mei. Eîa

tuis me obumbra ſcapulis, contegens confuſionem meæ nuditatis: vt ſub tuis calefiam plumis, & in æternum tuis ſperem ſub pennis. O pietas pietas, me anguſtiatam ne deſeras. A ſingultu meo & clamore faciem tuam ne auertas. Tua te cogat charitas, vt me patienter audias. Eîa expande gremium vbi repauſem, modicum, & effundam coram te meum ſpiritum, certa de tua bonitate, de tua naturali pietate, quod nullum ſpernas deſolatum, nec deſpicias tribulatum. O quàm apti miſeris tui mores. O quàm grati iam penè deficientibus vnguentorum tuorum odores. Tu erigis eliſos, tu ſoluis compeditos. Tu in tribulatione nullum deſpicis, tu materne & miſericorditer omnium neceſsitates reſpicis. Tu deſperatis piè conſulis. Tu omnium indigentiæ clementiſsimè ſubuenis. Eîa nunc mihi indigenti aurem para, vt pro anima mea habeam tecum colloquia rara, & â te recipiam conſilia chara. Ecce commiſſa mea vehementer paueſco, omiſſa mea valde erubeſco, deperditionem vitæ meæ nimis pertimeſco. Futuram timeo diſcuſsionem illam, qua Chriſtus homo nobilis mecū poſiturus eſt ratioué. Si á me exigere voluerit temporis mei depoſitum, & talenti intellectus, quod mihi contulerit lucrum: porſus nullum tuæ charitati dignū inuenio reſpōſum. Quid agā? Quò me vertam? Fodere non valeo, mendicare erubeſco. O pietas pietas, aperi nunc os tuum, dulce conſilium tuum refocillet obſecro ſpiritum meum. Eîa reſponde mihi, quid in his videtur tibi faciendum mihi, quia ſecundum nomen tuum tu verè pij cordis es, & optimè noſti quid in his expediat mihi. Eîa parce & ſubueni mihi, & in hac tribulatione aliena mihi eſſe noli.

noli. Moueat te paupertas ſpiritus mei & tacta cordis miſeratione piè dic mihi: Vnum marſupium mihi ſit & tibi. O pietas pietas, tu apud te habes repoſitas tantas & tales diuitias, quòd cœlum & terra non ſufficiunt ad percipiendum eas. Tu compuliſti Ieſum meum pro anima mea ſuâm dare animam, pro vita mea ſuam: vt omnia ſua faceres mea, & ſic ex tua abundantia creſceret pauperis ſubſtantia. Eìa animam meam famelicam ad tuam voca præbendam, vt ex tuis diuitijs vita viuá, & te educante, te enutriente me, ſub diſciplina domini non deficiam, donec te duce ad Deum meũ reuertar, & ſpiritũ meũ ei qui dedit reddá. O pietas, ô bonitas, ò dulcis Dei liberalitas, tu in tuo conclaui habes repoſitum quoddam admirabile xeniũ, quod ſtupet cœlũ, miratur terra, cui à ſeculo & in ſeculum ſimile repetitur nullũ. Tu pro me quotidie Deo patri ad altare tale offers ſacrificium, tale holocauſtomatis incenſum, quod excedit omne meritum, & verè valet ſoluere omne meum debitum. Tu repræſentas patri filium verè ſibi beneplacitum, vt eum mihi reddas placatum & verè reconciliatum. Eìa per hoc ſacramentũ quod optimè poteſt ſupplere meum imperfectum, omnêmque meum reparare defectum, vitam meam innoua, & in centuplum mihi reſtitue omnia mea deperdita, vt inte mea exultet anima, per te vt aquilæ renouetur iuuentus mea, ad te conuertatur vita mea, tibi ſeruiat omnis virtus mea, te glorificet tota ſubſtantia mea. Ieſu mi, tua pietate omnes iniquitates meas dele, tua charitate omnia peccata mea cooperi & tege, tua dilectione neglecta mea ſupple, tuo amore in illam libertatem ſpiritus reſtitue me, qua tu hæres innocẽtiæ moriẽs pro me,

dato precio proprij sanguinis, liberam feciſti me. Fac me tuæ voluntati cõformem, vt in te vitam meã trãsformem. Fac me totam talem, tu me velles esse qualẽ, vt post hanc vitam relicto corporis nubilo, faciẽ tuam mellifluam videam in iubilo.

Ad Completorium habeas colloquium cum amore & perseuerantia, vt vili conuersatione tua cum dignissima vita domini Iesu cõmutata, per ipsum inueniaris in mortis hora in omni sanctitate & religionis perfectione plenè cõsummata. Et legas vers.

Grandis est. Tua te cogat pietas, &c. *dicens hæc verba corde & ore:*

O Perseuerans charitas domini Iesu, qui nos dilexit vsq; ad mortẽ, tu sola gestas regni diadema. Tibi debetur victoriæ triumphus, gloriæ titulus. Tua prouida diligẽtia, tua diligens custodia, defert regi regũ munera talia, cœlum stupet qualia. O perseuerãs charitas, verè vox tua dulcis & sonora, facies tua suauis & decora. Tu de deserto colligis tã rara xenia, tãm multas virtutum species & aromata: quòd Deus cœli vultu hilari tuam reuertur faciem, concupiscens & laudans pulchritudinẽ tuam & speciẽ. Te præ omnibus Deus adiuuat vultu suo: nam in tui medio non commouetur, requiescens vt sponsus in thalamo. Eia tu me adiuua manè diluculo, in te ô vera meridies animam meam seruans ab omni cæcitatis crepusculo. O perseuerans charitas, tu es omnium virtutum perfectio & spiritus sanitas. Tu onera grauia facis leuia, bono vsu tuo omnium virtutum labores dulcificas & iucundas reddit tua assuetudo. O perfecta Dei charitas, in te omnis dulcedo & suauitas. Tu es vera pax & securitas. In te

impertur-

imperturbabilis pax & tranquillitas. Tu es omnium bonorum finis & consummatio, mandatorū Dei adimpletio. Tu sabbatorum sabbatum. In te sapientia suum sternit ocium, in te amor suum perficit negocium. O perseuerans charitas, tu in Iesu meo consummasti opus quod ei iniunxit pietas. Tu adimplesti opus nostræ redemptionis, vt reuocares perditos in sortem adoptionis. Tu Iesum meum in pace suauiter facis obdormire, in te à labore quiescere, sub vmbra tua pausare, in feriando dulciter sabbatizare, sub tuo sigillo clausum & sepultum somnum amoris capere. O charitas, tu sub tua custodia, sub tua peruigili diligentia, seruas animæ meæ precium electum super aurum & topaziū prædilectum, quod solum potest reficere omnem meum defectum, & recuperare omne meum imperfectum. Eîa vbi seruas in te repositum meum chariſsimum thesaurum, ibi colloca & repone etiam cor meum: vt per te spiritus meus totus maneat ibi, chariſſimum charum meum habitat vbi. O vita charitas, ô fortis perseuerantia Domini Iesu; ad te de profundo cordis ascendit spiritus mei clamor. Eîa tu pro me legatione fungere, tu pro me bene loquere, vt Iesus meus, rex meus & Deus meus (qui in te perfecit opus, quod pater vt faceret dedit ei in manus) etiam per te mihi vili vermiculo det cor purum, spiritum inuictum sibi seruiendi diligenti & fideli studio, mandata eius sub amoris iugo perseueranter portare humero voluntario, vt tu ô amor efficax in vita pariter & post mortem meum verum precium fias centuplū, & teipsum accipiā in brauiū, cùm in te sit totū meū & plenum gaudiū. Fac me in amāti contritione

& humili pœnitentia ſemper vt catulum meá rodere pecata, & defectuũ meorum imperfecta opera, vt poſt hanc vitam, illã dulciſsimam accipiam micã, melliflue faciei Ieſu mei fruitionẽ dulciſsimam, vt per te ſatier in æterna lætitia, cũ apparuerit Ieſu mei gloria. O amor ſtabilis, fortis & inſuperabilis, tua me doceat ſolertia, in uincibili Ieſum diligere conſtantia: eîque inuicta ſeruire perſeuerantia, & te excitante, te commouente, ſemper ſim parata cũm venerit dominus meus in prima & ſecunda vigilia, vt non torpeam neque dormitẽ facto clamore hora media, ſed te promouente, te ducẽ te, dignê intrem cum agno ad nuptias. Eîa & tunc te procurante plena charitatis oleo, plena dilectionis incendio, plena operũ viuæ fidei lumine ſplendido, mea inueniatur lampas: vt per te poſsideam vitæ æternæ delitias. Ieſu mi dulciſsime, ſponſe prædilecte, in te nunc reſuſcita ſpiritum meum torpentem, in tua morte mihi reſtitue vitam tibi ſoli viuentem. Da mihi conuerſationem precio ſanguinis tui dignẽ reſpondentem. Da mihi ſpiritum te ſapientem, ſenſum te ſentientẽm, animã tuam voluntatem intelligentem, virtutem tuum bene placitum perficientẽ, ſtabilitatẽ tecum perſeuerantẽ. Eîa & in mortis hora aperi mihi ſine mora benigniſsimi cordis tui oſtium: vt per te abſque omni impedimẽto ingredi merear tui viui amoris thalamum, vbi fruar & habeam te, ò cordis mei verum gaudium, Amen.

Ipſo die quo celebras prædictam ſuppletionem in meridie: ora dominum vt introducat in te viridarium ſui diuini cordis, vt ibi laueris ſepties in Iordane meritorum vitæ paſſioniſque ſuæ: vt expurgata ab omni macula in die defunctionis tuæ, tota pulchra introducaris in thalamum ſui diuiui amoris,

Eîa

Eîa Iesu viuens meus salutaris de terra angelorum pulcher & præclarus, heu heu in tenebris cæcitatis versatur anima mea creatura tibi dilecta. Eîa sis tu salus & illuminatio mea recta. Dilecte mi, per puras clarissimorum oculorum tuorum lachrymas, ablue omnes peccatorum oculorum meorum maculas: vt in vitæ meæ termino absque impedimento, mundo cordis oculo faciem tuam dulcissimam videam in sanctæ trinitatis speculo, quia tu solus es quem toto corde desidero. Eîa submerge me citius in abyssum tuæ fruitionis. Eîa Iesu amabilis spes mea, sponse fidelis & plenus misericordia, quæ nunquam spernis miserorum suspiria, heu heu propriovicio obsurduit auris mea. Eîa ô pater misericordiarum, in auditu auris tibi obediat vita mea. Dilecte mi, per dulcem tuarum benedictarū aurium pietatem, ablue omnem peccantium aurium mearum iniquitatem, vt in mortis hora non timeam ab auditione mala, sed in tua vocatione dulcissima, auditui meo detur gaudium & lætitia, quia tu solus es expectatio mea. Eîa tolle me citiûs ad tua connubia. Eîa ô æterna dulcedo animæ, cordis mei dilecte vnice, cuius facies plena est omni amabilitate, & cor omni suauitate, heu heu cogitatio mea peregrinatur abs te. Eîa ô Deus cordis mei, tu dispersionem mentis meæ re collige in te. Dilecte mi, per purā tuorum sanctissimorum cogitatuum intentionem ardentêmque transfixi cordis tui amorem, ablue omnem malarum cogitationum mearum, & criminosi cordis mei reatum: vt passio tua amarissima, meum sit in morte vmbraculum, & cor tuū ex amore ruptum meum perenne sit habitaculū, quia tu solus es mihi præ omni creatura dilêctus.

Eîa

Eîa ne patiaris me diu elõgariá te dilecte cordis mei vnice. Eîa Iesu cœlestis patris vnigenite, pie & misericors domine, qui filios tuos adoptatos nunquam relinquis desolatos, heu heu multum deliqui in lingua mea. Eîa ò gloria mea, tu reple os meum laude tua. Dilecte mi, per viuidam dulcium verborum benedicti oris tui potentiam, absterge omnem polluti oris offensam: vt in tuæ mellifluæ pacis osculo, læta transeam de hoc seculo, quia os tuum mellifluũ solum consolari potest mei cordis intimum. Eîa speciose amor, infige cordi meo tuæ viuæ dilectionis telum, vt exanimis cadam in tuæ vitalis originis abyssum. Eîa Iesu operator sapientissime, artifex præstantissime, qui tam laudabiliter reparasti opus manuum tuarũ quod ego destruxi, heu omnia opera mea, imperfecta sunt, & non vt lex tua. Eîa ô refugium meum & virtus, ex cooperatione viui amoris tui sanctificetur in te omnis operatio mea. Dilecte mi, per operum tuorum perfectionẽ, manuùmque tuarum crucifixionem, ablue omnem impiarum manuum mearum offensionem, vt absque impedimento, in mortis hora in prædulces amplexus tuos ruam sine mora, quia tu es legitimus sponsus meus electus ex millibus. Eîa in extrema hora, non ex meo merito, sed ex tua bonitate ingenita, agnosce me tuã propriam. Eîa Iesu iuuenis amabilis, amicabilis & desiderabilis, cuius sanctitas tã nobilis est & optabilis, heu heu declinaui à via recta, & non custodiui mandata tua. Eîa ô chare, dux meus in tua voluntate dirige gressus meos. Dilecte mi, per dolorosam tuorum benedictorum pedum fuligationem, diuinâque perforationem, ablue omnem peccantium pedũ meorũ maculationem,

Index eorum quæ in libris Sanctæ Gertrudis habentur.

PRologus, in quo redditur ratio huius postremæ editionis, ac de certitudine reuelationum huius sanctę agitur, & de autoribus, á quibus hi omnes libri cõ positi sunt.

Vitæ Sáctæ Gertrudis, in qua ostenditur quinque fuisse huius nominis sanctimoniales: Prima vocatur Niuigelensis ex Francorum Regnum genere orta. Fol. 1.

Secunda æstenensis. 11.

Tertia Delfinensis. 15.

Quarta Másfeldensis, de qua in omnibus his agitur. 16.

Quinta fuit quædam monialis, quę post obitum Sáctæ Gertrudis in eius monasterio reuelationibus atq; sanctitate fuit mirabilis, vt cõ stat ex libro quinto Insinuationũ diuinæ pietatis.

Liber Primus.

Cap. I. De vocatione Sanctæ Gertrudis ad religionem, dequè eius excellenti ingenio, studio, facundia, & reliquis naturę & gratiæ dotibus. 1.

Cap. II. De gratia interna, qua ad Dei familiaritatem tracta est, atque de exubcrãti eius pro animabus curandis eruditione. 1.

Cap. III. De testimonijs gratiarum illi collatarum, & de primo earum teste videlicet Deô. 4.

Cap. IIII. De secundo teste, qui est multorum hominũ munitiatorum qui in seipsis eius experti sun dona vniformis abtestatio. 5.

Vbi agitur insuper quæ, nã fuerit sancte Methildis eiusdem monasterij cum Sancta Gertrude & religiosa & familiaris. 6. Insuper exponitur quàm familiarè sit in sacris literis Sanctorum animas vocari Christi sponsas, filias, atq;

Reginas, vt appareat gratiæ diuinæ præstantia & celsitudo: ad quam vnionẽ cum Deo nobilitetur anima cui gratia diuina confertur. 11.

Cap. V. Quod in omnibus solã Dei gloriã quęrebat, seipsam pœnitus cõtẽnens. 13.

Cap. VI. Quod in ea velut in intellectuali cœlo Dñs virtutum habitauerit. 15.

Cap. VII. De constanti eius iustitia. 16.

Cap. VIII. De zelo, quem habuit pro salute animarũ. 17

Cap. IX. De materna cõpassione eius erga omnes. 19.

Cap. X. De admirabili eius puritate. ibid.

Cap. XI. De confidentiæ dono, quo tã inter læta quam tristia Deo fixe innitebatur. 20.

Cap. XII. De virtute humilitatis eiusq; alijs multis iuxta adiunctis. 22. Vbi agitur de familiaritate quam Deus habet cum anima sãcta, vbi exponitur locus prouerbiorum. 8. Delitiæ meæ esse cum filijs hominum. 24.

Insuper agitur paulopost de libertate cordis. 27.

Cap. XIII. De mira verborũ & orationum eius efficacia. 24.

Cap. XIIII. De quibusdã illius miraculis. 32.

Cap. XV. De singularibus excellentijs gratiarum huic Virgini à Deo concessis ad salutem proximorum. 35.

Cap. XVI. Quam obrem iuserit Dominus hunc librũ edi. 37.

Cap. XVII. De testimonijs, euidentioribus q̃ Dominus per istam omnia beneplacita sua operabatur absque vllo impedimento. 38.

Cap. XVIII. Quomodo mansuetudinem, patientiam, animique tranquillitatem seruauerit omniaque Dei opera ab eiusdem manu læta acceperit. 40.

Cap. XIX. De clariori illustratione, familiarique coniunctione animæ eius ad Deum. 42.

Liber

Liber ſecũdus.

Argumentum libri.

Cap. I. Gratiarum actio viſce roſa pro prima gratia qua Dominus animã ad ſe traxit. 43.

Cap. II. Gratias agit ſancta Gertrudis Deo, ob interiorem illuminationẽ illi collatam quando conuerſa eſt ad Dominum. 45.

Cap. III. De amœna inhabitatione Dei in anima iuſti: & quantam munditiem â nobis Deus expoſtulet. 46 Agitur etiam in hoc capite de timore filiali quoſancti homines conſueuere animarum ſaluti conſulere. 47.

Cap. IIII. De ſtigmatibus cordi eius inſcriptis & exercitio ad quinque vulnera. 48.

Cap. V. Exercitium de vulnere amoris ac lauacro, vnguento & ligamine. 50.

Cap. VI. De puerulo Ieſu cordi huius ſponſæ intime vnito. 51.

Cap. V. De impreſsione diuinitatis in animam velut ſigilli in ceram. 52.

Cap. VIII. De intimiori intractione animæ ipſius in Deum. 52.

Cap. IX. De inſeparabili vnione animę ipſius cũ Deo. 54

Cap. X. Quomodo coacta eſt, & illuminata, vt iſta ſcriberet. 55.

Cap. XI. De inſidijs diaboli, & modo reſiſtendi. 56.

Cap. XII. Quam benignè tolleret Deus noſtros defectus. 57.

Cap. XIII. De ſedula affectionum noſtrarum cuſtodia. 57.

Cap. XIIII. Quantum placeãt exercitia claritatis, & attentio ſub diuinis. 58.

Cap. XV. De inæſtimabili pietate Virginis glorioſæ erga nos. 59.

Cap. XVI. Quibus Ieſum & matrem eius veſtire debemus virtutibus. 60.

Cap. XVII. Quam grata ſint Deo opera charitatis & orationis proſalute proximorum, ibid.

Caput. XVIII. Quomodo Deus condescendat infirmitatibus nostris, & de humilitate. 61.

Cap. XIX. Solo diuinæ laudis desiderio donis Dei quomodo vtendum. 62.

Cap. XX. De specialibus priuilegijs sibi â Deo collatis, & de gratia seruantibus memoriam eius post mortem promissa. 63.

Cap. XXI. gratiarum actio pro confirmatione prædictorum priuilegiorum. 66

Cap. XXII. Gratiarum actio pro visione Dei transfiguratiua eiusque osculis & amplexibus. 66.

Cap. XXIII. Epilogo quodã recensetdiuinæ bonitatis beneficia, & è regione suę ingratitudinis vitia, quæ deplorat. 68.

Cap. XXIIII. Cõmendatio conscriptorum. 73.

Liber tertius.

Argumentum libri tertij. 74.

Cap. I. De speciali cura qua Mater Domini hanc suscepit in filiam. ibid.

Cap. II. Quòd aduersitas sit annulus spiritualis desponsationis. 75.

Cap. III. Consolatio humana minuit diuinam. 76.

Cap. IIII. Quâm vilis & fœda omnis transitoria delectatio. ibid.

Cap. V. De eo quòd Dominus inclinauit se animę dilectæ. 177.

Vbi etiam agitur quantum se acclinet Deus animabus nostris. 78.

Cap. VI. De cooperatione animæ ad effectum Missæ. ibid.

Cap. VII. Confidentia vulnerat cor Dei. 79.

Cap. VIII. Modus audiendi Missam spiritualiter. ibid. Insuper addũtur aliquade communicatione spirituali. 80.

Cap. IX. Cur Deus interdum gratię dona vel subtrahit, vel occultat: & de virtute orationis pro alijs factæ. ibid.

Cap. X. De perfecta supplet-

tione laudis Dei & de miro sacræ cõmuniõis effectu. 83.
Cap. XI. De indulgẽtia peccatorũ & desiderio cõformãdi se volũtati diuinæ. 84
Caput. XII. Qualiter anima quatuor modis Deũ quærat, & in Deum transfiguretur. 85.
Cap. XIII. De emendatione Deo offerẽda pro graui negligentia. 86.
Cap XIIII. Corporea imagine ostensum est illi quomodo recta confessio fieri debeat, & animæ mundities. ibid.
Cap. XV. De arbore diuini amoris, & de floribus, foliis & fructibus eius. 88.
Cap. XVI. De fructu afflictionis propter anathema iniustũ perpessæ, & de spirituali cõmunicatione. 89.
Cap. VXII. Quomodo Dominus spiritualiter communicat suos, & dat gratiam etiam absentibus. 91.
Cap. XVIII. De digna præparatione ad sumendum corpus Christi. 93.
Cap. XIX. De oratione deuota ad matrem Domini, & promtissimo glorioſæ Virginis patrocinio. 99.
Cap. XX. De priuilegiali affectu ad Deum, cum salutatione imaginis B. Virg. Mariæ. 100.
Cap. XXI. Quòd infirmitas negligentias nostras supplet. 101.
Cap. XXII. De triplici benedictione sub Kyrie eleison petenda. ibid.
Cap. XXIII. De effectu intẽtionis in psallendo. 102.
Cap. XXIIII. Diuini cordis bonitas suppletnostros defectus, ibid.
Cap. XXV. De abundantia animæ ex corde Dei. 103.
Cap. XXVI. De sepultura Domini in anima. 104.
Cap. XXVII. Quã vtile sit Christum frequenter, pie & amanter salutare. ibid.
Cap. XXVIII. De vtilitate bonæ volũtatis, & oblatione cordis: & de nonnullis locis Sacrę Scripturæ quę meditatione intellexit. 105
Cap. XXIX. De processione & placatione patris cum

imagine Crucis.114.
Cap.XXX.De frequenti desiderio bono, & molestia somniorum ex probatione demonis.115.
Cap.XXXI.Deus interdum non cõcedit quæ petimus in oratiõe,sed meliora.116.
Caput. XXXII. Quomodo Deus ac sanctinos præparant ad cõmunionem. ibi.
Cap. XXXIII. De vtilitate sæpius cõmunicandi. 117.
Cap. XXXIIII. Quomodo Dominus emendat negligentias animæ.ibid.
Cap.XXXV.De effectu respectus Domini,& spirituali communicatione. 118.
Ibidem de duplici modo communicandi.119.
Cap. XL. Quomodo Filius Dei placat Deum Patrẽ. 120.
Cap.XLI.De respectu crucifixi.ibid.
Caput. XLII. De fasciculo myrrhæ.121.
Cap. XLIII. De imagine crucifixi.122.
Cap.XLIIII.Quomodo diuina suauitas traliit ani-
mam.123.
Cap.XLV. Quomodo Dñs acceptat reuerentiam imagini crucifixi exhibitã.124
Cap. XLVI. De septẽ horis Passionis Dñi, cum laude B.Virginis.125
Cap.XLVII.Qualiter ab occupationibus reuertentes Dño blandiamur. 126. & ibid.qualiter iusti egre ferãt humanarũ rerum stre pitum.
Cap.XLVIII.De effectu tribulationis & orationis.127
Cap. L.De delectatione sensuũ Dñi in anima.129.
Cap.LI. De pulsibus cordis Domini Iesu.130.
Cap.LIII.De perfecta resignatione sui in diuinam voluntatem.131.
Cap.LIIII.De sensuali delectatione in Deo.132.
Cap.LV.De languore amoris.133.
Cap. LVI. De eo quòd pro eodem sibi fuerit viuere & mori.134.
Cap.LVIII.De vtilitate defectuum cognitorum.134
Cap. LIX. De obsequio per

infirmam Dño impẽſo.135
Cap.LX. De renouationeſa cramentorũ in anima.136.
Cap.LXI.de effectu charitatis fraternæ.137.
Cap.LXIII.De fidelitate in ſolo Deo quærenda & fructu patientiæ.137.
Cap.LXIIII.De fructu bonę voluntatis.138.
Cap.LXV. Quibus ſtudijs obtinere poſſumus merita aliorum.139.
Cap.LXVI. Oratio deuota qua ipſa Dñm laudauit & eã Dñs approbauit.140.
Cap.LXVII.Quomodo per eam fluẽta gratiarum Dñs multis infuderit. 141.
Cap.LXX.De merito patiẽtiæ.144.
Cap.LXXII.De affectu petitionis pro alijs.146.
Cap.LXXIIII. Inſtructiones p diuerſis ſtatibus: quomodo quilibet in ſua vocatione Deo placere poteſt. 147.
Cap.LXXV. Quod Eccleſia figuratur per membra Chriſti & quomodo infirma membra debemus ſanare.155.
Cap.LXXVI.Sanctorũ cõmunio,& ſpiritualis participatio quid cõferat. 153.
Cap.LXXVII.De profectu tẽtationis,& conſuetudine frequẽter cõmunicãdi.154
Cap.LXXIX. De modo zẽlum exercendi & de oratione. 155.
Cap.LXXXIII.De vtilitate ſubiectiõis,& cur Deꝰ defectus permittit in nobis.157
Cap.LXXXVI.De oblatione grauaminũm & afflictionum.158.
Cap.LXXXVIII. De impedimento proprij ſenſus; & de merito bonæ volũtatis. 159.
Cap.XC.Quomodo exteriora non debent præferri interioribus,ibid.

Liber quartus.

Argumentum libri quarti.
Cap.I.Qua deuotione ad feſta nos præparare debemus.ibi.
Cap.II. In vigilia Natiuitatis Dñi: Quomodo ad inſtans feſtum anima purgẽtur, & auam

purgatur, & quam gratanter acceptet Dñs ceremonias ordinis. 162.

Cap. III. De melif lua Natiui tate Domini quomodo pue rulū Iesum intra nos susci pere, & fouore debemus. 167.

Cap. IIII. In festo sancti Ioan nis Euangelistę: de modocō tęplandi, & præconio virgi nitatis eiusq. custodia 170.

Cap. V. In festo Circuncisionis, de nomine Iesu, deq; renouatione propositi boni cum nouo anno. 175.

Cap. VI. In festo Epiphanię oblationes quædam deuotæ Deo valde gratæ. 177.

Cap. VII. De reuerētia faciei Dominicæ, de satisfactione plenariam indulgētiam concedente, & de sacra cō mnnione. 179.

Cap. VIII. In festo S. Agnetis de virtute verborū quę Sācta Agnes protulit mortis suæ tempore. 180.

Cap. IX. In festo Purificationis, quām promptè Iesus, & Mater sua exaudiant, preces nostras. 181.

Cap. X. In festo S. Gregorij de gloria maxima eorum, qui aliosdocēt viā vitę 184.

Cap. XI. In festo S. Benedicti, quām beati sint qui regularem vitam benè seruant. 185.

Cap. XII. De Annuntiatione Dominica de exercitijs pijs ad glorioſam Virginem. 186.

Cap. XIII. Dominica in septuages. de fructuosa abstinētia sacræ communionis: deq; meritoria refectione corporis Christi. 189.

Cap. XIIII. De salute promissa sequentibus doctrinā huius libri: de arca Deo in corde facienda, deq. probatione instinctus boni. 190.

Cap. XV. Sabbato ante Dominicam in quinquagesima quibus Dominum placemus pro alijs tēpore quo magis offenditur. 193.

Cap. XVI. Dominica in quinquagesima de amore Dei & Pasionis Christi. 198.

Cap. XVII. Dominica prima quadrages. de tentationibus. 197.

Cap. XVIII. Opera misericordiæ quomodò spiritualiter adimpleantur. 199.

Cap. XVIIII. Dominica secũda quadrag. oblatio meritorũ Christi pro peccatis Ecclesiæ. 200.

Cap. XX. Dominica 3. quadragesi. 201.

Cap. XXI. Dominica 4. de exercitio ad quinq. vulnera ad pascendum totam Ecclesiam. 201.

Cap. XXII. Dominica in Passione. 202.

Cap. XXIII. Dominica in ramis de mysterio huius Dominicæ. 204.

Cap. XXIIII. Feria. 4. Hebdomadæ sanctæ Detrina genuflexione & santo Lazaro. 208.

Cap. XXV. In die cenæ de modo obtinendi veniã ex merito Christi pro Ecclesia, & de amore Christi in sacramento. 208.

Cap. XXVI. In die sancto Parasceues, de purioribus animæ raptibus &c. 211.

Cap. XXVII. In festo Paschę de liberatione animarũ a pœnis: de bona voluntate, de laude Dei per Alleluia. 214.

Cap. XXVIII. Quámexacte discreta sint merita nostra corã Deo, & quomodo orientur per merita Christi 217.

Cap. XXVIIII. Feria tertia Paschæ, de renouatione matrimonij spiritualis. 216.

Cap. XXX. Quòd solius Domini virtute possimus fructum facere. 217.

Cap. XXXI. Feria 5. Paschæ quá vtile sit omnia opera nostra Deo cõmẽdare. 217.

Cap. XXXII. In octauo die Paschæ, quomodò ad susceptionem Spiritus sancti nos præparemus. 218.

Cap. XXXIII. In die sancti Marci de affectu litaniæ & iuuocatione sanctorũ. 218.

Cap. XXXIIII. In die S. Ioánis ante portam Latinã de dulci memoria sancti Ioannis & Gertrudis. 219.

Cap. XXXV. In ascensione Domini: de salutatione omnium vulnerum Iesu, & quã meritorium sit in firmis

uire.220.
Cap.XXXVI.In.5.die Penthecostes, præparatio ad susceptionē Spiritus Sācti. 224.
Cap.XXXVII.Feria.3.&.4 Pētecostes de supplectione spiritualis habit⁹ & exercitio ad Agnus Dei.226.
Cap XXXVIII.In festo gloriosæ Trinitatis:De modo S.Trinitatem per cor Iesu deuotè laudandi,&c.228.
Cap.XXXIX. In fest.S.Ioānis Bap.De eius gloria pro sua bona voluntate, & de eius sucessione.229.
Cap.XL.De S.Leone Papa. Modus vincēdi tētationes. 230.
Cap.XLI.In festo SS.Apostolor.Petri & Pauli.Quomodo oēes Christiani in anima nostra piscamus.231.
Cap.XLII.In festo.S. Margaritæ:De inceſſabili gloria Sanctorū, pro modico labore vitæ huius.232.
Cap.XLIII.De S.Magdalena:De pœnitētia vera:vnguēto:bonaq; volūtate.232
Cap.XLVIII.De S.Iacobo: De mērito peregrinationis ad Cōpostellam: & quomodo honorātur S.per sanctā cōmunionem.234.
Cap.XLIX.In festo Assumtionis B.V. De modo eam fructuosè salutādi & honorādi:& quā prōptè immerse inuocantes, &c.235.
Cap.L.In festo.S. Bernardi: Quomodo merita Sanctorum fiant nostra, & de æquissima retributione Dei. 243.
Cap.LI.De S.Augustini pœnitentia,& amoris foruore & gloria.245.
Cap.LII.De gloria maxima illorū,qui totos se & expēdunt in laudem Dei & salutem animarum, exēplo Augustini,Dominici, Frācisci,&c.246.
Cap. LIII. In festo Natiuitatis glorioſę Virginis exercitia ad ipsam deuotè, & de potissimo eius patrocinio super omnes ipsam inuocantes & quām gratum sit Deo quòd matrem suā honoremus.248.

Cap

Cap.LIIII. In die Exaltationis S.Crucis de honore debito ſanctę Cruci & de merito ieiunij regularis. 253.
Cap.LV. In feſto S.Michaelis de fideli miniſterio Angelorum circa nos, & quid apud Deum præualeat amans anima. 255.
Cap.LVI. In feſto Vndecim millium Virginum, quo fructu ſanctæ Gratię Deo agátur, & de virtute reſpõſorij. *Regnum mundi.* 257.
Cap.LVII. In feſto omniũ ſãctorũ: Quod religioſi boni inter martyres cõputãtur quę q; Sãctorũ merita fiãt noſtra. 259.
Cap.LVIII. In feſto S.Eliſabeth. Quod ſanctis gratiſſimum ſit vt per eiſdẽ laudemus. 261.
Cap.LIX. De meritis & patrocinio S.Catherinæ ibi.
Cap.LX. In Dedicatione tẽpli, de virtute oblationis cordis & tribulationis & de gaudio Domini ſuper quolibet pœnitente. 262.
Cap.LXI. In Dedicatione capellæ, de præſentia & gratia Dei in loco ſacro. 264.
Cap. LXII. de Miſſa, quam S.Gertrudis in Dominica ante Natiuitatem Chriſti aliquando in extaſi ſibi viſa eſt audire in cœlis. 265.

Liber quintus

Argumentum libri quinti.

Caput.I. De genere infirmitatis & mortis S. Gertrúdis, ac de reuelatione gloriæ illius. 270. Ibi etiam agitur de tribulationibus iuſtorũ & earum cauſis. 274.
Cap.II. De mira huius ſanctę matris patientia, charitate deuotione, & compaſſione: & quo modo Dominus agonizantem viſitauit. 275.
Cap. III. De pretioſa morte & glorioſa S. Matris de gratia tũc viuentibus data, & interceſsione eius pro cõtentu ſuo. 279.
Cap.IIII. De alijs ſanctimonialibus, quæ poſt obitum nonnullæ dum adhuc viueret Sãcta Gertrudis: nõ nullæ

nullæ autem post eius obi tum sanctitate floruerunt, quod reuelationibus diuinis compertum fuit. 282.

Cap. V. De obitu alterius sanctimonialis eiusdem monasterij: & quomodo purgata est á nonnullis negligentijs. 282. ibidem de oratione Conuentus pro mortuis quam vtilis sit.

Cap. VI. De obitu, patientia, deuotione, ac præparatione ad mortem alterius sanctimonialis eiusdem monasterij. 286. Et ibidē de delitijs spiritualibus animarum Christo sponso dulcissimo.

Cap. VII. De eiusdem Domine M. beata morte & copiosa remuneratione: dequè Sanctorum meritis & intercessionibus. 292.

Cap, VIII. De animabus M. & E. monialium eiusdem monasterij, quám exactè purgabantur pro negligētijs: & præmiabantur pro meritis. 285.

Cap. IX. De alia sanctimonialì eiusdem monasterij, & eius anima per infirmitatē purgata. 297.

Cap. X. De sororis M.B. transitu reuelationum approbatione. 298.

Cap. XI. de alia sanctimonialì eiusdem monasterij, cuius merita post obitū alijs profuere. 299.

Cap. XII. De animabus. G. & B. deq; purgatione per neglecta cōfessione & terrena delectatione per æquissimam Dei iustitiam. 300.

Cap. XIII. De sororis. G. feruenti desiderio, deuota præparatione, morte & gloria. 302.

Cap. XIIII. De aliquibus religiosis monasterio Sanctę Gertrudis inseruientibus, qui orationibus illius adiuti sunt. 304.

Cap. XV. De pœna Fr. Hermani à qua ereptus est precibus Cōuentus: maximè verò S. Gertrudis. ibid.

Cap. XVI. de obitu. F. Ioannis procuratoris, & quám grata fuerunt Deo quæcū què beneficia illi Conuenti mo-

VITA BEATAE GERTRVDIS ORDINIS D. Benedicti Sancti monialis, à Magistro F. Ioanne de Castañiza eiusdem ordinis monachò ex varijs Authoribus composita.

PLVRES fuisse Deo sacratas virgines, hoc nomine Gertrudis insignitas, easque omnes sanctimoniales ordinis D. Benedicti, quisquis Frãcorum, & Germanorum, gesta legerit, nosse poterit: quòd earum plerequè regio, aut illustri sanguine ortæ, nobilitatem generis, & parentum suorum gloriam, virginitatis & religionis voto, atque sanctitate morum, longe nobiliorem, & glorioſiorẽ reddiderunt. Has omnes Germania & Francia, quõdam feraciſsimæ tullerunt nunc (pro dolor) errorum ſentibus, & bellorum furijs oppletæ. Quatuor ex ijs, varijs temporibus, nobilitate ſcientia, moribus, religione, atq; miraculis florentibus, priorum vocent hiſtoriographi Gertrudem Niuigellenſem. Hanc ſummis laudibus Authores extollũt, hanc veneratur Eccleſia, & hanc in ſanctorum claſſem retulit Honorius

S. Gertrudis Niuigellẽſis.

Beda. 16 Martij.

¶

Molanus. 17. Martij in indice SS. Belg. Sigibertus in chronicis. Trithemius lib. 3. SS. ordin. S. Bened. c. 113. Baronius in Martyrolog.

rius Papa Tertius, suo tẽpore clarissimã: hãc deniq; martyrologiũ Romanũ à Gregorio Papa XIII. correctum his verbis comendat, & exornat: Die decimaseptima Martij, Niuigellę in Brabãtia S. Gertrudis virginis, quæ clarissimo genere orta despiciẽs mundũ, & toto vitæ suæ cursu in omnib⁹ sanctitatis officijs se exercens, Christũ spõsum in cœlis habere meruit.

Huius acta, vt esset nimis lõgũ, atq; difficile, omnia: sic nõ erit ingratũ aliqua saltim breui, terrecẽsere: si tamẽ prius lectorẽ admonuerim autorẽ vitę huius Anonymum esse: qui tamen fatetur plura ex ijs quę retulit vidisse, reliqua à fidedignis testibus accepisse. Fuit itaque B. Gertrudis virgo, Brabantiæ oppido, totius regni bono exorta; cui (ne ad cęlestis atq; terrenę fœlicitatis gloriã & cumulum quidquã deesset) nobilissimi parẽtes, atq; sãctissimi Pipinus, & Itta diuino munere cõtigerũt. Pipinũ referũt nõnulli in sanctorũ Cathalogũ: ex patre Carolomano Principe, & Emegarde matre, fuisseq; primũ Brabãtiæ Ducẽ, & maiorẽ domus regiæ Frãcorũ, sub Clothario atque filio eius Dagoberto traddũt: ea tamẽ bello paceq; strenuitate, prudẽtia, æquitate, & animi magnitudine, vt à regia dignitate ipsa parũ abesset. Accedebat autẽ tã insignis humilitas, tantusque

Surius die 21. Februarij. Ioannes Molanus dum agit de S. Begga. 17. Decembris.

tusq; rei benegerēdæ ardor, vt proprio iudicio minimè contētus, B. Arnulphū Pontificē Metensiū (quē ob insignes animi dotes vniuersi colebant) omniū negotiorū & cōsiliorū suorū fidissimū socium haberet. At vita functo B. Arnulpho, ad idē muneris S. Cunibertum Colonensiū antistitē pari sanctitate insignē sibi delegit. Sic sic regni totius animos sibi cōciliauit, vt primò regū Austrasiæ, postmodū ipsius Austrasiæ inferioris præpositus, & dux inclytus: gloria Teutonicorū speculū, & norma Brabātinorū, atq; pater patriæ nūcuparetur. Huic S. Vxor. Itta peperit tres filios, ad S. Trinitatis gloriā & obsequiū verè natos. Grimoaldū, paternę pietatis, & dignitatis hæredē: duasq; sorores Gertrudē, & Beggā cœlestis spōsi, & Ecclesię quasi duas gēmas, verè decus, & ornamētū. Grimoaldus probitate sua in palatio Sigeberti Regis paternā sedē, & officiū cōsequutus, præter excellentē in bello paceq; & singularē industriā, insignē etiā in Deū pietatē atq; religionē professus est. Inter egregia autem eius opera, duo extāt inclyta S. Benedicti monasteria, quę duce B. Remaclo (prius Abbate, post episcopo) nō tantū ædificiorū pulchritudine sed etiam moribus exornauit. Soror eius Begga illustrissimo viro Ansigiso diuina prouidentia, fœlici matrimonio, totius Regni Frā-

S Itta fuit soror B. Modoaldi episcop. Treuiren. cuius natalis dies est die 12. Maij.

Hæc refert Steph. Abb. Leodiens. in vita S. Modoaldi: & Sigisbertus Gemblacēsis in vita S. Sigeberti Regis Francorū & in chronis. an. 654

corum noua gloria nuptui rraddita, generoſæ Regum ſobolis præclara mater extitit. Horũ nãque filius etiam Pipinus nomine, ſui aui nomen, & mores referens, Rege Childerico vita functo, eo magnitudinis, & potentiæ nimiũ excreuit, vt in tota Auſtria, quãuis non regio nomine regia tamẽ poteſtate imperaret. Geſsit præclara bella, in omnibus ouãs, victoriã adeptus, tum maximè cum Theodoricum belloſu perans, in fugam conuertit: atque beatum Lãbertum factione impiorum epiſcopatu deiectum, in priſtinam reſtituit dignitatem. Tam glorioſæ ſobolis prodijt filius Carolus Martellus, qui parentum exempla ſequutus, noua de Barbaris trophea cum omnium admiratione, atque lætitia reportauit. Hinc ergo Tudetis cognomen, à tundendo accepit: eo quod ab Sclauis vſque ad Hiſpanos, tot regna, tot caſtra, tot vrbes, ferrei inſtar mallei tundens (Deo propitio) debellaſſe tranſuolaſſeque potius viſus ſit, quam ſuperaſſe. Duos illos religionea, tque regno filios hic habuit, Carolomanũ, atq; Pipinũ: quorum prior, poſt nobiles triũphos, ſeculare & regiã poteſtatẽ, cũ ſacro D. Benedicti Cucullo in monaſterio Caſinenſi cõmutauit: atq; terrena cũcta deſpiciens: ęterna, & tanto viro digna, cõſequutus eſt. Pipinus

frater

frater cùm solus regni habenas tunc suscipisset, publicè omnium acclamatione, atque duorum Summorum Pontificũ benedictione, primus ex hac stirpe Regis, nomem accepit. Paternas virtutes atque gloriam filius Carolus Magnus fœliciter auxit; & regio nomini quod pater eius Pipinus promeruit, nomẽ Imperij Romani, & dignitatẽ adiecit: Cui succesſit Ludouicus, cognomine Pius. Quorum omnium virtutes, regna, & Imperia Clotharius Imperator Ludouici filius, hæreditate sortitus: post plurima sapienter atque fortiter gesta, spreto atque relicto seculo, regnoque filijs suis partito, quasi animo ad maiora nato, in Monastica disciplina beati Benedicti vitam deinceps magna cum obseruantia egit, eamque fœliciter cõsumauit. Quos deniq; genero sa regũ Francorũ propago deinceps consequta, velut exarbore generosa, sic ex diua Begga, tot Reges, & proceres pullularunt.

B. Begga habetur in martyrologio Romano 17. Decembris: vbi multa Baronius in eius laudem.

Huius autẽ soror, beata Gertrudis, fœliciores nuptias sortita, nẽpe ab infantia Spiritui sancto in sponsam tradita, cœpit ab ipsis penè in cunabulis, aperta futuræ sanctitatis, & virginitatis perpetuæ signa prębere. Id verò vt citius hominibus esset apertum diuino consilio accidit, dùm adhuc esset ipsa penè adolescentu-

a vt pater eius Pipinus Regem Dagobertum ipsum ad epulas inuitatum, in propria domo, qua par erat conuiuij magnitudine, ac splẽdore susciperet. Regem (vt iolet accidere) plures ex regni Proceribus comitabantur: inter quos Ducis Austrasiorũ filius, genere, diuitijs, & naturæ dotibus pollens, tum à Rege, tum à Gertrudis parentibus, eam sibi dari vxorem audacter petierat. Perfore gratum sibi hoc Rex Dagobertus significauit, & post epulas splendidissimas Rex puellam alloquitur; vt iuuenẽ Austrasiorum Ducẽ, multis fortunę atq; naturæ dotibus pollentẽ in sponsum acciperet: quo nihil fœlicius contigere, aut iucundius potuisset. Rem miram: Erat Gertrudis, vt elegantissima forma, sic nimiũ verecunda, & silentij amãtissima: sic tamen inuicto atq; cœlesti animo, terrena cuncta despexit; vt virginitatis proposito indignata, & quasi coacta iureiurando dixerit: Se Christo Domino in sacro baptismate iã sponsam semel traditã, ad maleblandos hominũ amplexus, nulla vnquã ratione peruenturã. Quod tametsi vultu nimiũ irato protulerit: Regis tamen animũ in admirationẽ, atque maiorem benignitatem perduxit.

Elapsis autẽ quatuordecim annis à Gertrudis natiuitate, Pipinus pater vita fungitur: ex quo

tunc

tũc Itta vidua ſeculi voluptatibus & curis abiectis, cũ filia Gertrude, ab hominũ aſpectu vitã alienã intra priuatos parietes, ſanctiſsimam agebat. Tamẽ ob morũ elegantiã, ob generis nobilitatẽ, ob multas diuitias à multis Procis, iã matris, iã filię nuptias ambiẽtibus, multa incõmoda pertulerunt, donec à beato Amãdo diuinitus illùc imiſſo, ſacræ religionis habitum ſuſceperunt. Fuerat beatus Amãdus monachꝰ & Abbas Elnonẽſis Cœnobij, ordinis S. Benedicti; poſteà Leodiẽſis Epiſcopus, vir ſanctitate doctrina, & miraculis nulli ſuo tẽpore ſecũdus. Inter egregia autẽ ab eo facta opera, multa fuere ordinis S. Benedicti, & præclara Cœnobia: multa infideliũ oppida adfidẽ traducta: multaq; fideliũ millia in fide roborata. Huius ergò tanti Põtificis cõſilio & exẽplo, ad rerũ humanarũ contẽptum Itta & Gertrudis filia ſunt adductę: quæ monaſteriũ etiam eiuſdem ordinis proprijs facultatibus erexerunt.

Trithe. lib. 3 de viris illuſtri. c. 49. & lib. 4. cap. 155. Surius to. 1. die 6. Februarij refert vitã S. Amadi.

Cũ itaq; Chriſtꝰ Dñs, & verꝰ animarũ Paſtor, iã eas in ſui gregis numerũ ſuſcepiſſet, voluit adinſtar & ſui ſimilitudinem, eas ad laborũ pacientiã & humilitatẽ ſpõſas cariſsimas ſibi, exercere: quaſi hęc ſint firma & optima religionis exordia. Nã cũ earũ cognati, ſe ipſos diuitiarũ & facultatũ crederẽt futuros hęredes; poſt delu

ſam illã de hæreditate, quã ſibi ſpẽ ſemel effin xerãt, & ſomniauerãt: dici nõ poteſt, quo demo nis aſtu, & cupiditatis flama ſuccẽſi; mulieres Deo ſacratas ignominia, rapinis, vi, & cõtume lijs fuerint proſequuti. Illi verò maximè, qui virginẽ Gertrudẽ deperibãt, aut eius nuptias affectabãt, egerrime ferebãt intra monaſterij clauſtra ipſã occludi. Cuius prudẽtiſsima geni trix, vt formã elegãtiſsimã aliqua ex parte de turparet, arrepta forcipe, capillos abſcidit. At poſtquã illa tẽpeſtas lõga earũ oratione, pacié tia, modeſtia: maximè tamen Dei ope ſedata eſt: Amãdus Epiſcopus Gertrudi virgini palã velamẽ ſacrũ tradidit iuxta Apoſtolũ Paulũ, à quo morẽ iſtũ velãdi virgines ſacras accep tum refert Tertulianus: Hodie denique (in quit) vigines ſuas Corinthij velant; quid docuerint Apoſtoli, qui didicerunt appro bant. Erat enim velum virginitatis inſigne. Hic verò mos quẽ Paulus Corinthios docuit primùm, in cęteras Chriſtiani orbis eccleſias ſucceſſu temporis feliciter eſt propagatus. Ra tionem autem huius velaminis antiqni Patres tradiderunt: inter quos ait Ambroſius: Attol lant mentis & corporis oculos, videant plebẽ pudoris, populum integritatis, concilium vir ginitatis. Non vittæ capiti decus, ſed ignobi-

Tertulianus de virginibus velandis. c. 9.

Idem Tertu. lian. c. 2. eodẽ libro.

Ambroſius aduersus Symachũ, epiſt. lo. 12. in edi tione ed Roma to. 5.

le

le velamen vsu: nobile castitatis non exquisita, sed abdicata lenocinia pulchritudinis. De genere autem atque forma huius velaminis, (quod dẽsiori tela cõtextum, nulla erat ex parte perspicuum) ait Tertulianus: Vera, & tota, & pura virginitas nihil magis timet quam se metipsam: etiam fœminarum oculos pati non vult: alios ipsa oculos habet: confugit ad velamen capitis, quasi ad galeam, quasi ad clypeũ, qui bonum suum protegat aduersus ictus tentationum, aduersus iacula scandalorum, aduersus suspiciones, & susurros. Velum autem hoc beatę Gertrudi à sancto Amando impositum, publicè, magna cũ lætitia, quippequi eã Christo in sponsam traderet, consecrauit. Hunc enim fuisse morẽ, D. Hieronymus docet, cùm ait: Scio ad imprecationem Pontificis flamen virginale sanctum operire caput, &c. Solemni autem adeò pompa id fiebat, ac non nisi certis anni diebus, vt Gelasius monuit: adinstar secularium nuptiarum: appellabantur autem hæ nuptiæ, quod Christo animarum sponso virgines in obsẽquium traderentur. Quod Tertulianus dixit: Nupsisti enim Christo: illi tradidisti carnem tuam: illi desponsasti maturitatẽ tuam: incede secundum sponsi tui voluntatẽ. Ideoque D. Cyprianus virgines Deo dicatas, si sue-

Tertul. eodẽ lib. c. 15.

Hieron. epist. 8.

Et Ambros. ad virginem ipsam.

Gelas. ad episcop. cap. lucan. cap. 14.

Tertul. eodẽ lib. c. 6.

fuerint præuaricatæ adulteras vocat: quẽ dicẽ di modũ Basilius, Gregorius Nazianzenus, Nyssemes & cæteri Grẹcorũ: & Lationorum, Hieronymus, Ambrosius, Augustinus, & reliqui sunt imitati. De quibus & optatus Mileuitanus: Spirituale, inquit, nubẽdi hoc genᵉ est: & vt secularibus nuptijs iã renuntiasse mõstrarent, spirituali sponso solucrẽt crinẽ: iam cœlestes celebrauerũt nuptias. Et quãuis pari castitatis & continẽtiæ voto, atq; religionis instituto B. Itta, cũ filia Gertrude sese obtulerit Deo: nõ tamẽ hoc sacrũ velamẽ fuit ei à B. Amãdo impositũ, quod vidua esset. Gelasius enim Papa viduas, inquit, velare Pontificũ nullus attẽtet: quod nec autoritas diuina delegat, nec Canonum forma præstituit: non est ergò penitus vsurpandũ eis: quia sic Ecclesiastica sunt conferenda præsidia, vt nihil comittatur illicitũ. Cõfirmauit Conciliũ Triburiense sub Arnulpho: Viduas autẽ, ait, velare nullus Pontificũ attẽtet: prout constitutũ est in decretis Papę Gelasij cap. 13. quòd nec autoritas diuina nec Canonũ forma prẹstituit: quę si propria volũtate cõtinentiã professa est, vt in eius dẽ Gelasij. c. 21. legitur; eius intẽtio pro se reddat rationẽ Deo. Conciliũ Rothomagẽse: statũ est, ait, viduas nõ debere velari. Nostro iam

Gelas. in epist. 1 ad epis copos per Lucan. Brutios & Siciliã cõstitutos. c. 15.

Concil. Tribur sub Arnulpho ca. 5.

toncil. Rotho can. 9.

secu-

seculo nulla sacri velaminis inter sanctimonia les virgines, aut viduas obseruatur disparitas sicut neq; voti religionis: sed viguisse morẽ il, lũ videmus, quẽ refert Hieronymus ni Syria & Egypto quõdã habitũ, dũ monasteriorũ ma tribus crinẽ abscindendũ offerebãt, nõ in tecto posteà (cõtra Apostoli voluntatẽ) incessu rę capite, sed ligato pariter & velato. Neq; id quidẽ vt Vestales Romanorũ virgines imitarẽtur: sed ob alias causas, quas Hieronymus recitat, maximè verò quod cũ in signũ subiectionis dati sint illis capilli, Christo iã despõsatæ atq; in libertatẽ vẽdicatę, nihil amplius viris debẽt: neq; de illis dicit Apostulus: Mulier si comam nutrit, gloria est illi: quoniã capilli pro velamine dati sunt illi. Loquitur enim ibi de matrimonio cõiunctis. At sanctimoniales cũ non studeant placere viris cultu capillorñ, sed tantũ Christo gratas esse moribus: eo pulchritudinis corporeę dispendio redduntur Christo magis acceptę. Quod autem cauit Apostulus, si turpe est mulieri tonderi, vel decaluari velet caput suum, rectius hoc in sanctimonialibus obseruabit, quarum capita sacro velamine obducta, non indigent capillis, quibus contegantur. Accedebat etiam olim in Ecclesia vetus consuetudo, sanctimonia- Hieron. epist. 28.

moniales non tantùm velo, ſed nigra etiam in dui veſte, aq; pallio, quibus Philoſophiã ſacrã & mortificationẽ Ieſu Chriſti in corpore ſuo circũferre profiterentur. Quod S. Aſterius dixit de beata Euphemia nobiliſsima Calcedonẽſi martyre. Atq; poſteà D. Hieronymus pluribus locis. Hoc igitur habitu atq; colore (quẽ ad vſq; noſtra hęc tẽpora ſanctimoniales ordinis D. Benedicti geſtare conſueuerunt) veluti galea & armis, diabolum, mundũ & carnẽ expugnaturę, mater Itta feliocerẽ filiã Gertrudẽ Chriſti ſacerdotibus tradidit, à quibus inducta ſacro velamine vnà cũ cęteris ſodalibus, omni ſanctimonialiũ congregationi pręfecta eſt. Mater Itta elegit magis obedire, quã imperare: filia verò Gertrudis, ab ipſo regiminis exordio, ſtatim quã nimiũ in Chriſti amore ferueret, quantũ exoptaret ſalutẽ proximorũ, quãtũ Dei gloriã cuperet, oſtendebat: quippe quę ſodales ſibi cõmiſſas ad cultũ diuinũ, & virtutũ perfectionẽ, non tantũ verbis & exẽplo alliceret, ſed etiã traheret. Nec eo ſolũ contẽta, nimio ſtudio atq; diligentia, libros Scripturæ ſacrę, aut eos qui ad pietatẽ, & ſanctitatẽ accẽderent, vndiq; conquiſitos, in monaſterio reponebat; ac viros literis, ſapientia & religione inſignes de rebus ſpiritualibus conſulebat.

Concili Nicen 2. Acti. 4.

Dum

Dum verò iam ad ætatis & ſanctitatis maturitatem beata illa perueniſſet, ſexageſimo ętatis anno, Deo atque Angelis morte fœlici animam cœlo tradidit, corpus verò terræ in monaſterio Niuigellenſi. Huc denique poſt multos annos, etiam corpus viri Pipini de ciuitate ſua Landis etiam deuectum & tranſlatum eſt magno honore atque populorum cõmitatu; nõ ſine ſanctitatis inditijs: inter quę illud eſt etiã obſeruatum, quòd cùm per tam longa terrarũ ſpatia venerandas reliquias cum cereis accenſis cõmitarentur, ne vnus quidem cereorum vi nimia ventorum, quos ad viri ſancti gloriam Deus videbatur excitaſſe, fuit extinctus. Filia Gertrudis rebus abdicata prorſus terrenis, & orbata parẽtibus, decreuit omnes ſuas curas, atque cogitationes ad cęleſtia prorſus traducere, quæ nihil habebat in terris, quod etiam licitè poſſet amare: vt ſolent etiam huiuſmodi res humanæ nonihil amoris impetum diuini, & curſum aliqua ſaltim ex parte ſæpiùs retardare. Dùm igitur monaſterij pondus omne, vidit ad ſuos humeros deueniſſe: ſic partita eſt onera regiminis, vt fratribus, ea quæ forent extra monaſterium agenda, ſororibus autem nõnullis rei familiaris curam demandaret: ipſa ſine rerum temporalium ſtrepitu, non tã imperio,

rio, quã exẽplo & amore, vitæ ſanctitate, atq; doctrina præeſſet: diù noctùq; ſacris lectionibus, vigilijs, & orationibus aſsiduis incũbẽs. Quã ratione atq; vitę cõſuetudine eòuſq; profeſſa eſt, vt penè ſcripturã ſacrã memorię mãdaſſe, atq; obſcura allegoriarũ myſteria, Sãcto reuelãte Spiritu intellexiſſe videretur: Ea verò intra monaſterij clauſtra ſemper exponebat ſororibus. Sed illud quã mirũ eſt: quod animꝰ virginis adeò cõtẽplationi atq; quieti deditꝰ; nec deerat proximis, dũ viduis, peregrinis, orphanis, captiuis, clericis, & pauperibus multa liberaliter eſt elargita: nec muliebre pectus illi cõtigerit, dũ viriliter omnia perageret: tãtaq; animi magnitudine, vt nõnulla tẽpla Deo: xenodochia verò pauperibus, & ęgregia ediſicia fuerint eius ope conſtructa.

Sed cũ nimia vitæ aſperitate, virgo cœleſtibus intenta infracto animi & corporis labore ieiunijs, aſsiduis curis, atq; vigilijs, vires corporis fregiſſet, in graue incidit ęgritudinẽ, qua velut aurũ igne probatũ, inſigni tolerãtia & humilitate, dño reuelãte didicit, ſuę mortis diẽ poſt triẽnium fore: quocirca (nõ ſine grauiſsimorũ virorũ cõſilio, & ſororũ pace) Abbatiæ munus, & onera ſuis ab humeris excuſsit, & neptem ſuã Vulfetrudẽ (quæ ab ipſis penè incunabu-

nabu

nabulis ab ipſa fuerat in diſciplina monaſtica educata, & ſacris literis imbuta) ſuo loco inuitã, cogit Abbatiſſæ miniſterium exercere. Erat autẽ Regio Francorũ ſtemate orta & vigeſimũ tantũ annum nata, ſed quæ verè ad eam ſanctitatẽ deuenerat, quã Spiritus Sãctus vocat immaculatã vitã. Egerat enim pater eius (qui eã dolebat monaſticæ vitę genus arripuiſſe,) vt Regũ, Antiſtitũ, & illuſtriũ virorũ ſuaſſu, poſtea verò cõtumelijs & vi è monaſterio abſcederet, aut extraheretur: ſed ope diuina, & orationibus munita, omnes aduerſarios, Chriſto cui ſe deuouerat, opitulante; facile ſuperauit. Tantã enim illi gratiã cõtulit, vt qui prius cupiditatis flamis accenſi, fuerãt rerũ monaſterij direptores: poſtea magnavſi liberalitate, ſacras ædes præclarè inſtaurari curauerint. A ſuſcepto verò Abbatiæ regimine, anno X. ætatis autẽ ſuę trigeſimo, cũ ingenti animi lętitia, ſed omnibus ſanctimonialibus lachrymãtibus ſpiritũ Dño tradidit nono Kalẽdas Decẽbris.

Gertrudis itaque, poſtquam ſe abdicauit munere Abbatiæ, totos tres annos aſsiduis in precibus lectione, & cõtẽplatione inſumpſit: extremumq; vitæ diẽ exoptans, veluti è carcere, ad libertatem, atq; vitã perpetuam, veraq; peruẽtura. Illud vero valde mirãdũ, q̃ tenero in corpore anim⁹ quaſi vi & iniuria detẽt⁹, con-

ti-

tinuis laboribus, cilic ijs, & vigilijs defessus, nihil sibi vnquã otij aut solatij indulsit; quæ hac ratione perenem requiem sibi certam fore pol licebatur. Vnde vicina morti, nullum sibi laneum, aut lineum passa est adhiberi indumentum, præter cilicium & veterem, ac nullius pretij pannum, quo tegebatur cilicium. Dicebat emim sępè sacræ paupertatis amica, superflua neque viuentibus, neque mortuis quidquam prodesse, sed iam iam migratura, diuina reuelatione beato Vltano monacho facta, accepit, sequenti die, post missarum solemnia, fœlicẽ eius animam è corporis ergastulo liberandã: quo circa totam noctem in Psalmis & oratione duxit insomnem: horaque sexta diei sequẽtis, post Eucharistiæ sacræ viaticum, ineffabili gaudio vitam corpoream cum æterna commutauit, anno ætatis suæ trigesimotertio. Breui enim vita compleuit tempora multa.

¶ Et quamuis animi religio & vera sanctitas, non in miraculorum ostensione, sed in charitate Dei & proximi sita sit (in qua vix credi potest quantum excelluerit) tamen nec ipsa ea signa, dùm inter viuos ageret in terris, dùm inter diuos etiam in cœlis collocatur; ac inter suprema funera, ad eius nominis commendationem & gloriam defuerunt. Ex quibus pau-

ca(ne longius vagari videamur) sed ea verissima recensebo.

Dùm viueret, illud accidit, quo satis apertè monstratum est, quantis eius anima radijs veritatis, & luminis cœlestis fuerit illustrata. Ad stanti aliquando coram beati Sixti altare, in ipsoq; feruẽtiori orationis ardore, super se spheram ignis elapsam descendere visa est, totã basilicã miro splẽdore radiantem, horæ dimidiç fermè spatio: posteàque sensim disparuisse, atque vnde processerat redijsse. Et ne delussam esse mentẽ quispiam arbitraretur: iterum atq; iterum eandẽ lucem emissam sequenti die plures sorores planè viderunt.

Verùm, quia illa signa maximè cõmendãtur, quæ in proximorum vtilitatem cedunt, id referam, quod cœlo, terra, mariq; testibus quondã accidit. Ablegauerat quandoq; nonnullos pro sui Cænobij vtilitate. Illi cũ mari sese longius cõmisissent, in vitæ discrimẽ adducti sunt, maris & fluctuum orta valida tempestate: salute prorsus desperata, post longum tempus, magnis vocibus conclamarunt: Gertrudis adiuua nos, vt pollicita es. Quod cùm semel, iterũ, & tertiò repeterent, subitò, diuina virtute, pacato mare, secundis ventis, incredibili celeritate ad portum appullerunt.

¶¶ Dùm

Dùm iamiam moritura cœlis animam redde ret beata virgo, dùmque fœlicibus & æternis gaudijs esset excipienda; tanta fuit sororũ tristitia, vt nulla ratione, nullo consilio, lachryma rum tempestas oborta, sedaripotuisset. Quo factum est, vt vnanimi cõsensu viros, ætate, prudentia, & literis prẽditos accersierint, quorum doctrina & consilio mestitiam deponerẽt. Omnibus itaque funeraparantibus, suauissimus (& qualis decebat virginis glorioſum corpus) erupit odor, cellulam totam in qua iacebat, velut vnguẽtorum fragrãtiũ magnitudine imbuẽs: atque ita cunctis adstantibus impressus, vt lõgo etiam temporis spatio, postquàm illinc discesserant, perduraret. Nec minore dignum admiratione, quod ipsamet illa die in Treuerensi monasterio contigit. Prẽerat ibi Abbatissa Modesta nomine ab infantia sua Deo dicata, & beatæ Gertrudi singulari amicitia coniuncta: longo autem spatio terrarum disiunctas, amor in Christo, præsentes sibi inuicem facie bat. Ipso itaque die beatę Gertrudis exitu, Modesta dùm in templo esset intenta contemplationi, subito Gertrudem coram se loquentem intuita est. Soror Modesta, ego sum Gertrudis, quàm tantoperè amas, hodie vita functa. Quo dicto, ex eius oculis disparuit. Modesta

nimium

nimium territa, secum animo volucbat, quid nam hoc esset. Sequenti verò die ad monasterium eius aduenit Episcopus Treuerensis Clodulphus, àquo scisitata formam, habitum speciem Gertrudis, agnouit planè non aliquo phãtasmate deluſſam, sed beatæ Gertrudis fuisse veram effigiem quam viderat: quod cùm narrasset Episcopo, vtriusque diligentia compertum est, illam fuisse diem & horam, qua virgo beata in cœlum migrauerat.

Postquàm autem inter superos relata est, plurimis etiam miraculis à Deo redditam illustriorem, probatæ fidei Autorum testimonio constat: ex quibus vnum aut alterum sufficiat retulisse. Ad lectum eius (in quo post longas vigilias, & preces prolixas, solita erat fessa membra nonnihil fouere, vt auidius iterùm ad laborem reuerteretur) permulta sunt edita signa.

Inter quæ, illud etiam ad nominis diuini gloriam accidit, quod post Vuilfetrudem, Agnes Abbatissa locum obtinuisset (quæ fuerat etiam Gertrudis alumna) in eius honorem templum erexisset, quò satis decenter composito, lectum illud etiam intra templum induxit: atque nocte prima qua sacræ

virgines vigilias ibi decantauerant, extinctas lucernas & lampades (exceptis septẽ quæ diù noctùque semper coram virgineo, & sacro corpore illucebant) manè cùm ad officium diuinum reuerterentur, omnes iam diuina vi ardẽtes repererunt. Quæ res beatam eius sororem Beggã impulit, vt libros aliquot Scripturarum sanctarum, partem etiam lectuli, in quo supremum Christo spiritum reddiderat, aliquot etiam sanctimoniales, quæ ibi monasticæ religionis fundamenta iacerent, secum attulit.

Viro suo Ansigiso (de quo initio multa dixi) perempto, Romam adiret dominã mũdi, & Ecclesię caput. Vnde cũ benedictione Hadriani Papæ, & donatis ab eo reliquijs reuersa, in honorẽ septem Ecclesiarum Romanarum, Andanæ ad Mosam Cœnobiũ Septem Ecclesiarũ fundauit: quò sacras Gertrudis sororis suæ reliquias libros aliquot Scripturarũ sanctarũ, partẽ etiã lectuli in quo supremũ Christo reddiderat spiritum, illas etiam sanctimoniales, ex monasterio Hamatico (sic enim cœnobiũ diuę Gertrudis vocabatur) secum detulit, quibuscum diù vixit, regularibus ac sanctissimis quidem disciplinis intenta, atque die decimaseptima Decembris migrauit ad Dominum, anno 698.

Ioannes Molanus in indice SS. Belg.

In martyrologio Romano Gregorii.

Plu-

Plura de sacra virgine Gertrude omittimus, quæ passim in actis aliorũ sanctorũ illius seculi sunt intermixta: Maximè in actis beati Amandi Episcopi Traiectensis, cuius sanctitas commendatur in martyrologio Romano die sexta Februarij. Et in vita sanctæ Gudilæ virginis, cuius regenerationi & baptismo interfuit, è sacro fonte leuauit, & quasi manuũ suarũ mundicie sanctificauit, eiusque mater spiritualis effecta vberibus doctrinæ suæ, atque Scripturæ sacræ lacte nutriuit: quę latiùs habentur in Surio. 8. Ianuarij. Theodoricus etiam Abbas sancti Trudonis, in vita sancti Bauonis confessoris, refert illum in exitus sui hora beatę Gertrudi longè manenti apparuisse, petijsseque vt linteamina mitteret cõdẽdo funeri necessaria. Milo monachus hæc latius scripsit.

Hugbaldus insuper monachus Elnonensis, qui latè conscripsit acta beatę Rictrudis longo sermone plura interserit de sancta Gerttude, deque eius monasterio Hamatico, quod amore nimio prosequebatur Eusebia filia S. Rictrudis.

Deniq; Ioannes Molanus plura & ęgregia in monasterio Niuigellensi, in oppido Brauãtię, tribus integris libris olim cõpositis reseruari.

De sancta Gertrude Oestenensi.

Fuit alia virgo Gertrudis Oestenẽsis circiter

annum milleſimũ treceſsimũ quadrageſimũ, nobilitate longè inferior Niuigelenſi, ſed pari ſanctitate atq; religione. Naſcitur hæc parentibus tenuibus & agricolis in pago Voerbug, apud Batabos, qui medius eſt inter Hagam Comitis atque Delphos: vbi pro ſuorũ parentum humili conditione, fuit in magna pauperie nutrita & educata. Venit igitur, licet ignorãs, Delphos ſeruitura: quã non tàm pauperies, quàm diuina prouidentia ex parentũ gremio & rure, ad populorũ turbam quaſi traxit inuitã. Nulla fuerant adhuc in illa vrbe monaſteria conſtructa, ſed tẽpla duo: in quorũ altero egeni & hoſpites pauperrimi fouebantur. Hîc hîc pauperi bº ancilla Chriſti humilis & ſedula, pie atq; religioſè miniſtrabat: hîc ępevictũ emẽdicabat inter fœminas, hîc referebat pauperiem Chriſti, qui pauperiem ſuſtinuit noſtri cauſa; ſic deniq; affectabat ab infantia Chriſtum imitari, vt ſæpè non minorem diuinæ bonitatis dulcedinẽ ibi experta fuerit inter pauperes, quàm poſteà dùm inter ſanctimoniales agebat. Sed hanc cœlabat tacita ſuauiſsimam gratiam, ne aliquo ſuperbiæ aflata vento, aut leui iactantia raperetur. Sicitaq; virginis animus a binfantia Deo dicatus, inter hominũ turbas, à cogitationibus tamẽ ſecularibus procul auerſus, placida

cida mente, hilaris facie, humilis corde, tam Deo, quam hominibus gratissima euasit.

Singulari autem Dei prouidentia cuidam iuueni desponsatur, à quo propter cognitam pauperiem contempta (Christo illud agente) fallacis mundi amorem, atque datam fidem adeò ægrè tullit fuisse delussam: vt eas curas atque cogitationes auersata, se totam ipsi Christo animarum sponso (cuius infracta fides, nobilitas inclita, & æterna, cuius amor est immortalis) in sponsam consecraret. Porrò quotidianis suffusa lachrymis ardẽter exoptabat exui curis secularibus: & integritatem corporis & animi, quam nimia custodia illæsam conseruauerat, offerre Deo, atque in sanctimonialium Cœnobio se perpetuò deuouère. Quod cùm à Deo petierit instanter: eius nutu, ab hominibus fœliciter impetrauit. Admissa namque intra Belginagium Delphinense, (quodita vocabatur) statim, ipso in conuersionis exordio, diebus & noctibus quatuordecim, continuis lachrymis, omnes conscientiæ sinus examinans, anteactæ vitæ gesta Deo, & sacerdoti confessa, & detecta, diuina reuelatione cognouit, peccatorum omnium veniam impetrasse. ¶ Toto autem illo tempore luctus, si quidppiam alimenti cor-

pore i percepit, tã fuit exiguũ vt lachrimę vide rẽtur, panes eius die ac nocte. Posthęc vitę fuę rationẽ adeò prudẽter instituit, vt in via mãda torũ Dei miros quotidie faceret progressus, in humilitate, paciẽtìa, pauperie, lenitate, silentio, castitate, gratiarũ actione, rerũ tẽporaliũ contẽptu, & nihil deniq; prætermitteret quod spõsi Christi oculis fore gratũ agnoscceret; quę ad illius imitationẽ, actiones suas studebat cõponere. Inter omnes autẽ eius vitæ curas, illa maior & diuturnior fuit, vt nulla dies aut nox elaberetur, in qua non multũ tẽporis insumpserit, in Christi actionibus, & passione meditãda; sic tamẽ vt sese tẽporib' & officijs ecclesiasticis, quoad fieri poterat accomodaret. In aduẽtu Dñi voluebat animo Parentũ antiquorũ ardentissima desideria, de filij Dei incarnatione mirabatur diuinã beneuolẽtiã & amorẽ, quo voluit ex Virgine nasci, tot incõmoda perpeti; semel de cœlis in terrã descẽdere, quotidie autẽ ad animas nostras diuertere; modò sermones eius obseruare, ipsiq; gratos nos reddere studeamus. In Christi natiuitate, humilitatẽ stupendã, extremãq; pauperiẽ & lachrymas pueri Iesu: quorũ cogitatio mirã ei afferebat suauitatem, & ad immortales Deo gratias agẽdas inuitabat. Quadragesimę tempore, diram eius

passio-

paſsionem, opprobria, crucem, mortem, quã pro ingratis etiam hominibus pertulit.

Qantum verò hæ tacitæ cogitationes in eius animo valuerint, quãtum ignem diuini amoris in pectore virginis accenderint, quantũq; fuerint puero ipſi Ieſu Chriſto gratiſsimę, præter alia beneuolentiæ ſigna, illa duo fuerũt illuſtria, mira, & ſingularia. Alterum quod cùm eiuſmodi meditationibus Virgo ſacra feruenti deuotione ſeſe in anno quoddam exercuerit (à die Natiuitatis Domini ad vſque feſtum Purificationis) eius vbera virginea, non ſine grandi miraculo, quotidie intumuerint, lacteq; manauerint, vt puerum Ieſum corporea forma ad ipſã veniẽtẽ, diebus ſingulis, vbere de cœlo pleno ſaciaret ac paſceret. Alterum, quod nocte quadam Paraſceues, cùm ſe Gertrudis intra cubiculum ſuum, coram imagine Crucifixi corde humili, & attentiſsimo proſtaſſet ſolo: dùm oraret prolixiùs & attentiùs, animoque volueret immenſam Chriſti pietatem, qua voluit pro nobis crudeliſsimum perferre mortis ſupplitium, totiſque viſceribus intueretur vulneribus ſaucium, & ſanguine perfuſum aſpiceret, laudaret, amaretq; in tãtam deuotionis vim exarſit, vt ſubitò ipſius Chriſti vulnera & ſtigmata Gertrudis pectori, manibus

Duæ beneuolentiæ diuinæ ſigna & miracula S. Gertrudis.

bus, & pedibus fuerint impreſſa. Ac ne videretur immaculata Virgo aliqua ſubdola cogitatione deluſſa, miraculum illud adeò patuit omnibus ſanctimonialibus apertè, vt ex Virginis vulneribus, ſanguis ſepties quotidie ad ſingulas horas Canonicas, emanaret: ac velut quodam maris euripo, fluxu & refluxu, cum omnium admiratione ſcaturiret: atque linteolis quibuſdam exciperetur. Cùmque tanti miraculi vulgata fama, iam non intra monaſterij latebras, imô neque intra Delphenſium oppidum lateret, ſed longè lateque iam aduolaſſet: tantus fuit hominum ad virginem Gertrudem inuiſendam & ſalutandam concurſus, vt ipſa veræ humilitatis amantiſſima, ne aliquo iactantiæ afflata vento quateretur, & ne ſibi ac ſeculo vnquam placeret, neuè ſilentij, quietis, & contemplationis iacturam pateretur (quæ nouerat omnia cum timore Domini agenda) inſtantiſsima oratione à Deo petijt, ea vulnera prorſus à corpore ſibi, diuina vi aboleri. Pius & clemens omnium Parens Deus, vt & Virginis precibus anueret, ac eius honori ſimul conſuleret; ſic omnia temperauit, atque diſpoſuit, vt & ſanguis ex vulneribus non profluueret: ſed tamen vulnerum, in teſtimonium

veri-

veritatis, vsque ad extremum vitæ diem perduraren.

Supruixit autem decem & octo annos, tanta corporis imbecillitate, vt templum aditura, bis terque sæpius in itinere quiesceret, viresq; resumeret: tanto verò spiritus robore vt ad incredibilem sanctitatis gtatiam & famam peruenerit.

Tantis diuini amoris & religionis opibus, accessit spiritus prophetię, quo clarior illa indies euasit: ipso eius confessario Nicolao Hondepilio teste. Nãque is aliquando cum virgine (vt sępiùs contingebat) de rebus diuinis colloquebatur, atque inter verba fortefortunà cùm sermo incidisset: de magistro Theodorico de Rhenen: qui prius hostibus qubuisdam infensus, eo tempore cum illis iam amicitiam resarcierat, & Gertrudis virgo prope finem sermonis eum ab hostibus breui trucidandum, prædixit: Mirante Nicolao, & rursùs asserente, id incredibile videri, quia simultates illæ, atque inimicitiæ iam erant compositæ: Virgo rursum affirmauit sic proculdubio euenturũ, idq; propediẽ. Cuius verba fuisse prophetica rei probauit euẽtus. Nãq; Theodoric° paulò post extra portas Vrbis Delphinensis egrediẽs, hostiũ insidijs interceptus, tãta immanitate

tate ab illis peremptus eſt, vt membra eius in ſporta collecta fuerint domum relata. Quod vbi comperit Nicolaus ita euenisſe, maiore deinceps in pretio ſemper habuit quęcumque à beata Gertrude prędicabantur. Quin & paulò poſt virginis deceſſum è vita ſibi quidpiam ſimile accidit: nam cùm in Delphinenſi oppido comparare domum decreuiſſet, indicaſſetque virgini: diſſuaſit illa, dicens: Fore vt breui domos venales vili pretio reperiret: quod & rei exitus demonſtrauit: cũ ea vrbs paulò pòſt fuerit ab hoſtibus obeſſa.

Maiora ſunt illa, quæ in communem ſuæ patriæ, atque regni totius vtilitatem vergunt. Anno ſalutis milleſimo treceſimo quinquageſimo primo, Imperatrix cum filio ſuo Vuilhelmo, in Moſſa commiſsit pręlium, quo tempore Gertrudis intenta precibus & orationi, cum ſororibus aſtãs: periculum quod imminebat, in ſpiritu vidit, ſubitò commota & pauida, ſorores ad orationem exhortans, toto ſeſe corpore humi proſternens, diù iacuit: ac multo pòſt finitis lachrymis & oratione prędixit, quod poſteà rei probauit euentus. Laudemus Dominum, ſorores meæ, noſtris enim ceſsit victoria. Sedebat autẽ aliquãdo tacita intra cubiculũ, vbi lectioni, atq; orationibus dedita, præſenſit cõmune

pa-

patriæ iminere periculum,& ruinam ex Rheni fluminis innũdatione. Sorores ad orationis tutiſsimum portum inuitans, ipſaq; diu in cru cis modum humi proſtrata, periculum, nõ ſine grandi miraculo, auertit.

Nec ſunt minora, quæ quibuſdam quibuſcũ amicitiæ fœdere coniuncta erat, prædixit. Alcidis Vuillemani matrona nobilis, horrendum mortis & ſupremi iudicij diem expaueſcebat: Gertrudẽ autẽ virginem ſalutabat ſæpiùs, vt ſi quo modo tandem eius amicitiã, & orationũ ſuffragia ab ea impetraret. Hãc ſuis precibus Gertrudis ab æterna damnatione liberandam non ſine reuelatione cognouit. Quod & ipſum quibuſdam ſanctimonialibus accidit: ſed illud celari non potuit, quod ante omnium oculos fuit apertum. Inſignis fœmina Eliſabeth nomine, quãdoque Gertrudem adibat, pauperẽ ſanctimonialem, ipſa ditiſsima veſtibus & facie compta. Dùm ergò ſermonem longius quadam die protraherẽt, ſciſcitata quomodò regnũ cœlorum adipiſceretur? Virgo reſpondit: Si mãdatis diuinis obtemperaſſet, ac ſæculum deſpexiſſet. Paulòque pòſt triſtitiam ſimulata vultu, dixit. Crede mihi veniet tempus, cùm ſeculo tu crux eris, & ille tibi. Nec eam fefellit, quandoquidem tam longa paraly ſis

ægri-

ęgritudine diù vexata eſt, vt experientia conoſceret, quã parùm vtilitatis, imò quam grauia damna blanditiæ ſeculi, & corporis ornamenta ſecum afferrent.

Fœlix ergò, & nimiũ fœlix virgo Gertrudis, poſt dura religionis & pœnitentiæ aſpera exercitia: poſt multa deuotionis & contemplationis ſolatia: poſt vires corporis ieiunijs, vigilijs, & cilicio confectas, vires tamen animi potius reſumptas; graui depreſſa infirmitate, diuinis ſacramentis munita, & ad mortis certamen anceps, quaſi ad luctam præparata; paulò ante animi de corpore exitum, inter alia magnæ conſolationis verba ſororibus dixit: Sorores meæ, iam ego domum proficiſcor. Illis exiſtimantibus prę doloris magnitudine eã deſipere: aſſerentibuſque domi iam eſſe; Nequaquam (ait) ſum domi; quæ à cœleſti patria tandiù iam exulaui, donec in illam excipiar, cuius plateæ (vt ait Scriptura ſacra) auro mundo ſternuntur. Mox ſpiritũ Dño commẽ dans, fœlici reſoluta morte, quaſi dulci ſopita ſomno ſancto Epiphanię feſto, anno 1358. quieuit.

De alia ſancta Gertrudę.

Huius ſacrę virginis tempore, ac multis deinceps annis floruit in eo monaſterio Delphinenſi, quod ea lingua Beghinagium vocabant,

bant, insignis schola, & bonorum morum cõpositio: in quo plures admiranda pietate, ac religione fœminæ, virtutum amicę varietate, ad superos è vita mortali prodière. Inter quas enituit quędam & ipsa vocata Gertrudis, innocentiæ atque humilitatis amantissima & studiosa. Hanc sibi Deus, vt in cœlesti patria sociaret: interque homines honore afficeret: voluit comitantibus duobus Angelis, à corporis ergastulo, ad regna cœlestia magna cum gloria transuolare. Cuius rei testis oculatus in Flãdria monachus existens, tam longo terrarũ spatio distinctus, postea comperijt: ipsa die, ac tẽporis momento, id fuisse reuelatum sibi, quò virgo Gertrudis diem extremum clauserat.

De alia sancta Gertrude.

Ad nostram denique Gertrudem Mansseldẽ fem iam recurrat oratio: de cuius actibus & sanctitate hi omnes libri insinuationum diuinæ pietatis, sunt instituti: à qua & exercitia hæc sunt lingua sua vulgari cõposita: posteá verò ab homine docto in Latinã trãslata. Et quidẽ primo ipso in limine duxi animaduersione dignum, hanc longè aliam à superioribus fuisse. Nam quamuis vna diui Benedicti regula, vna professio, vnum virginitatis votum fuerit: tamen & temporis & actionum dispa-

quam dicit Blosius vocari etiam Trutham

ritas,

ritas, longe illas ſecernit. Illa namque prior Niuigellenſis, quam nimium laudat martyrologium Romanum die 17. Martij, naſcitur Dagoberti Regis Franciæ temporibus: obijtque anno 664. Hæc (de qua noſtra eſt inſtituta oratio) floruit temporibus Rodulphi Romanorũ Regis; in cuius obitu, dùm hęc ſacra virgo, pro ſucceſſoris electione, dominum precaretur, diuina reuelatione cognouit, electum à ſucceſſore ſuo intirimẽdum. Atqui Rodulphum obijſſe anno 1290. pręteralios, affirmat Trithemius. Hãc verò temporum diſparitatem & virginũ harum differentiam obſeruauit etiam doctiſſimus P. Ribera è Societate Ieſu. Idipſum annotauit in ſua hiſtoria ordinis Prædicatorum Fr. Ferdinandus del Caſtillo: vir ob ſingulares animi dotes, & incomparabilem eloquentiam, atque verbi diuini prædicationem ſeculo noſtro illuſtris. Tantorum virorum teſtimonio accedit aperta ratio, quę hanc deuincit veritatem: Nam inter huius ſacrę virginis Gertrudis acta & ſcripta extant reuelationes, quas accepit in die S. Bernardi, Dominici, & Franciſci: quos illa prior S. Gertrudis Niuigellenſis, quingentis & eò amplius annis pręceſſit: hęc verò de qua loquimur, iſtorũ ſanctorũ vitã & tẽpº eſt imitata, & ſubſequuta. Quod parum cautè animad-

Ita habetur in his libris cap. 3. lib. 1.

Trithe. deſcriptoribus eccleſiaſt. fo. 22. P. Ribera lib. de la madre Tereſſa. ca. 1.

uer-

uersum est ab eo qui libros institutionum diui næ pietatis sanctæ Gertrudis, è Latino in Itali cum sermonem transtulit, atque Venetijs pre lo tradidit, anno 1588. dùm in prologo asserit, eam ante hos nongentos annos floruisse: quod non nisi de Gertrude Niuigelensi, verum esse iam demonstrauimus.

Hæc igitur qua deagimus, vt constat ex ve tustissimo Codice reperto in monasterio prope Stiriam sito: simul cum beata, & æquè celebri S. Mechtilde Comitis Baronis filia (qua cũ fuit illi omni vitæ suæ tempore vera in Domino amicitia, cuius & sæpè in his libris fit mentio) vitam monasticam semper egit. Adhuc igitur puella dùm quintum annum ageret, Christo animarum sponso in veram hostiam & oblationem gratissimam, in monasterio Helpede fuit oblata: quod medio milliario ab opido Eislebio Comitatus Mansfeldensis, diœcesis Halberstatem situm est: & per eosdẽ Comites Marsfeldenses à fundamẽtis erecti: in quo cum alijs virginibus, tàm cœlestem vitam ambæ duxerunt, vt omnium mentes in sui admirationem raperẽt. Monasterium hoc lingua Saxonica dicebatur Helpede, in quo dici non potest, quantum obseruantia & sanctitas multo tempore illuxerit: quantumque gratiæ Dominus suis an

Reuelationes & scripta B. Mechtildis extant quinquelibris, sub titulo Spiritualis gratiæ.

Hoc ipsum tradit Ioannes Lanspergius.

cillis ibi degentibus contulerit: quandoquidē fuisse plures memoriæ proditum accepimus, quę cum his duabus Gertrude atque Mechtilde, non sine causa de religionis & obseruantię primatu (sed ingenti cum humilitate) cōcertarunt. Et tamen ea est diuinorum iudiciorum incomprehensibilis altitudo: vt anno Domini 1342. in bello quod Duces Brusuuicenses cum Comitibus Masfeldēsibus gesserunt, illud Cœnobium in quo vitam Angelicam sanctimoniales agebāt: illud Christi sponsarum nobile domicilium, illud verè Sanctum sanctorum, fuerit penitus adęquatum solo, atque subuersum, quod sanctitate atq; cōuersatione cœlū ipsum contingere videbatur. Ac ne spōsus ipse Christus, earum pudori & honori defuisse videretur, rem hanc admiratione pariter atq; memoria dignam retulère hostes ipsi cruenri victoria potiti: (ò verè Deum parentem atque custodem pudicitię, animarumque) dùm prauæ cupidinis facibus accensi Barbari, virginum sacrarum pudicitiam expugnare decreuissent: ingenti miraculo, atque diuina potentia, sic longiùs ab eis arceri, vt ne vel manibus eas cōtingere, vnquā potuerint. Quapropter Mansfeldēses Comites bello deuicti, sed animo infracto rursum Cœnobiū ipsum in Suburuiū oppidi

Eis-

Eiſlenſis tranſtulerũt: in quod priſtina religio & obſeruantia deuenit, pullulauit, & quaſi hę reditate accepta pariter eſt tranſlata. Hæc ita que fuerũt beatæ Gertrudis prima rudimẽta, quę velut cũ lacte nutricis ſanctitatẽ viderur ſuxiſſe: ac ne diù moraretur cũ ſpõſo Chriſtovitã duceret, adhuc tenera ętate, ab incunabulis atq; delitijs, ad vitę monaſticę rigorẽ, & Cœnobij clauſtra deducta. Ibi annos infantię, atq; adoleſcentiæ tanta cum innocentia tranſegit, ibi tã aperta futuræ ſanctitatis & prudẽtiæ ſigna dedit, vt poſt elapſos pauciſsimos annos, ab omnib⁹ eius Cœnobij ſanctimonialib⁹, fuerit in Abbatiſſam & bonorũ morũ parentẽ atque magiſtram efflagitata, & electa. Creuit in eius animo cũ ętatis incremẽto diuina charitas, quã diffinit Apoſtulus de corde puro, & de conſciẽtia bona, & fide nõ ficta. De qua & Auguſtinus aiebat, vt perficiatur naſcitur: cũ fuerit nata nutritur: cũ fuerit nutrita, roboratur; cũ fuerit roborata, perficitur: & cùm ad perfectũ venerit, dicit: Cupio diſſolui & eſſe cũ Chriſto. Quod planè Gertrudi virgini, non aliter in vitę decurſu euènit, in qua vſque ad virtutum altitudinẽ creuit. Ac ne vniuerſas ſigillatim percurrere prolixũ videatur, lõgũ enim eſſet ſermonẽ texere de eius obediẽtia, vigilijs,

Elegãter tractat de his gradibus charitatis S Bonauentura libro de itineribus æternitatis: in. 4. in ee d. 5. q. 1.

oratione, longanimitate, paciẽtia, pauperie, sapientia, temperantia, fotitudine, cõstatia, gratitudine, pace, gaudio, castitate, fide, contemptu sui ac seculi; atque discretione (virtutum omnium matre quę mentem eius obsederat) tamen de diuina gratia & charitate (à quibus, velut è radice pullulant vniuersa) pauca referam: ex quarum magnitudine, poterit aliarũ præstantia, velut à longè saltim prospectari. Diuini erga eam amoris (à quo bona cuncta procedunt) inter innumera signa, illud vnum instar aliorũ retulisse satis erit, quod aliquãdo Deus reuelatione testatus est. Ego, inquit, totus sum illius: nẽpe cui me tota affectione tradidi quasi captiuum inter eius amplexus, &c. Ipsa verò quàm ardenter Christum redamaret, ex vniuersis vitę actionibus, quæ in his libris habentur (in quibus vbiq; spirat Christi amorem) apertè colligi potest: vt ipsemet aliquando his prodidit verbis. Feruentissimus amor illius erga me tunc adeò est etiam liquefactus; adeòque è regione erga illã meus: quo modo vapor ignis præcedens liquescit ad flamã mox sequentẽ. Pari namq; modo dulcedo cordis mei diuini, à feruore cordis illi⁹ liquefacta est & soluta, vt stilare nõ desinat in anima eius amoris gutas, mira suauitate ignitas, &c.

Lib. 1 c. 4 insinuationum

Lib. 1. c. 4.

Hinc

Hinc ille diuini honoris zelus ardẽs, quo se difficultatib⁹ exponebat: itavt nihil formidaret, nihil effugeret, nihil non pateretur dummodo glorię atque honori diuino consuleretur; aut proximorum vtilitati quidpiã accederet: quo circa sese diuinæ prouidentiæ, velut paternæ curæ ceu amantissima filia sic se commisserat; vt si vestes, vel aliud quidpiam ei afferretur, nunquam eligeret, sed clausis oculis porrigeret manum: quasi hoc modo rectiùs exequutioni mandandum esset, quod voluntas diuina præordinasset. Quidquid autem acciperet, (etiamsi vilissimum esset) summa cum animi grati significatione accipiebat: quasi èproprijs Dei manibus suscepisset. In hoc itaque tam altas egerat radices, vt nullis vel rebus aduersis, vel secundis, potuerit eius animi constantia, & in Deum fiducia vnquam euelli, eradicari, & separari. Diuinam misericordiam & bonitatem, velut anchoram tutissimam, in omni vitæ suæ decursu, quasi in procelloso pelago, & fluctibus aduersis, ob oculos semper habuit. Siuè præmeretur ægritudinibus, siuè curis agitaretur, siuè quateretur detractionibus (quib⁹ vniuersi mortales sunt expositi) siuè consolationes spirituales (quod ægriùs tulisset illa) sibi defuisse conspiceret atq; dole

ret:siue delicta(si quæ illius obrepserunt animo)memoriæ obuersarentur: nunquam tamẽ adeò depressa fuit,& hanc tutissima in Deum fides non facilè erigeret,ac roboraret. Non enim quales essent rerum euentus curabat illa: sed quã essent eius acta gratissima Deo:cuius vna tantũ cura fuit,vt in omnibus diuina volũtas adimpleretur. Desiderabat enim sæpènumero mori:si tamen illud nõ displicuisset Christo:perinde namq; viuere ac mori cupiebat: illud deniq; tantũ ne quidpiam diuino beneplacito aduersum accideret.Nã prospera,vel aduersa:vitam & mortẽ: vniuersa deniq; à Deo gubernatore atque rectore sapiẽter nimis euenire,ad Electorũ vtilitatem sciebat,gaudebatque:imò quoties agitabatur aduersis, vberius sibi affuturã expectabat consolationẽ: ad quã per tribulationem instantem sese prẹparari dicebat.At virtus humilitatis,qua vniuersa bona illi concessa(erant autẽ plurima) velut aliena,& à Deo penitus mutuata considerabat:(ò immortalẽ Deum)quantũ hanc virginẽ exaltauit.Nam dũ iter ageret aliquando, & intra cordis penetralia Christo colloqueretur,ac vera cum humilitate diceret. Ah Domine inter præcipua quæ operaris miracula, hoc vnũ arbitror singulare,quod me indignã peccatricẽ,

terra

terra fert: Cui humilium exaltator respondit Dominus: Libenter ac meritò sese calcandam tibi terra præbet: quã cœlorum quoque dignitas & altitudo, ineffabili desiderio expectat: & horam iucundissimam qua te excipiat in æternam requiem. Ab hac autem humilitate, velut è fonte, quidam innocentiæ fluuius emanabat: quo vniuersorum peccata, errores, defectus eluèbat: omnesque sibi meliores & sanctiores arbitrabatur. Existimabat enim alios sola cogitatione, innocentia, internaq; dilectione Dei, plus mereri: quã ipsa in cunctis suis exercitijs, & corporis castigatione potuisset. Verùm quia nimis longum esset omnia beatę Gertrudi collata dona gratia percensère (vt alia plura inuoluam silentio) illã tantùm referam castitatem, quæ Angelis est germana, & Christo gratissima. Hanc ita excoluit, & Christi sui sponsi faciẽ internam & speciem sic sic impressam menti atq; cogitationi infixit: vt nunquam alicuius viri faciẽ ita fuerit contẽplata, quã posteà denuò, aut cognosceret, aut memoria retineret. Quãtũcũq; enim sanctitate homines pollèrẽt, quibuscũ de rebꝰ spiritualibꝰ ageret, ne semel quidẽ ad eos (nisi fortuitò) oculos attollebat. Nec eosolũ cõtẽta, cauebat etiã in verbis maximè, ne hominis cuiusuis animũ dulcedine adse

quo quomodo alliceret, neuè in eius se amicitiam insinuaret. Omnem autem humanam familiaritatem, qnæ aliud quàm Deum redoleret, vt virus lethale perhorrebat. Denique his & alijs virtutibus, ad tantam cum Christo familiaritatem & amicitiam, charitatis fœdere connexam euecta est, vt cuidàm pro ea oranti, dixerit ipse Christus; Nusquã me optatiori, aut congruentiori modo me inuenire potes, quã aut in Sacramento altaris, aut deinde in huius meæ dilectæ corde ac anima. Ad hãc enim admirabili modo, omnem cordis mei diuini delectationem conuerti. Quo circa non immerito Ioannes Lanspergius Carthusianus (vir ante hos quinquaginta annos insignis, & in reb⁹ spiritualibus, atq; Theologia mistica peritissim⁹) in Apologia pro huius sacrę virginis sanctitate atq; reuelatiouibus ędita, inquit: Hæc virgo fuit nõ mediocriter literata, quod ex libris eius facilè aduertes. Verũtamẽ (quod in ea pl⁹ efferendũ est) fuit illuminata magis quã docta: vtpote à rebus mũdanis, ab inutilibus verbis, ab occupatione infructuosa, prorsùs libera, atque abstracta. Vnde rebus diuinis totã se applicauit, in lege Domini meditãs die ac nocte, Dominoq; cantans, & psalens ore, & spiritu. Nam zelo magno semper mouebatur, pro honore,

bene-

beneplacitoque Dei seruando, atque augẽdo item pro sanctimonia, & obseruantia religionis. Et licet crebris ipsa à Domino visitaretur infirmitatibus, tristitia tamen, mœstitiaq; affectis, desolatis, tentatisque omnibus, haud aliter ac mater pijssima in latitudine charitatis, se totã officioſiſsimam consolatricem semper exhibuit. Singulari autem gratia ad hæc à Domino prædita fuit: adeò vt nemo se illi humiliaret, ab eadem eruditionem postulans, aut eius sese orationi cõmendans, aut beneficij, obsequij, amorisuè illi aliquod officium exhibens, quem non benedictione aliqua propterea redonaret Deus. Porrò quantum ad vitæ sanctitatem atinet, fuit hęc virgo innocentiſsimæ, puriſsimęque vitæ, vtpote obseruatrix, custosque vigilantiſsima suę conscientię. Adeò etiam cuuctis præstabat virtutibus, adeò singulæ in ea certabant virtutes, animiq́ue dotes prominebant; vt quid in ea potiſsimùm commendari deberet, nescires. Si enim eius humilitatem cerneres, nihil illi simile putares: si charitatem, hanc diceres in ea maximam: porrô si mansnetudinem & mititatem eius obseruares, has reliquis crederes anteferẽdas. Adeò enim singulę erant in ea perfectę virtutes, vt quæuis putaretur maxima. Deuotionis tamen gratia

Deuotio maxima S Gertrudis ad Christum.

tia erat in ea ſingularis, qua afficiebatur ad Chriſtum (quod libri eius afflatim teſtantur) manifeſtant præterea itidem nobiliſsima, affectuoſiſsimaque eiuſdem exercitia, quæ pro ſui dignitate, hîc ſocianda duximus. Ibi enim perſpicuè videtur, quàm amoroſum ſpiritum, quàm feruidum, quàm conſtantem, quàm fiducia denique plenum habuerit ad Deum. Porrò in hac gratia deuotionis, non aliter atque cera mollitsima cor eius liquefactum ſoluebatur, quo inſpirationibus, conſolationibuſque mirum in modum idonea reddebatur diuinis. Vnde eius libris, ſingulare hoc quoque ineſſe videtur, vt non ſolùm teſtentur illam fuiſſe deuotam: ſed lectoris etiam animum (modò piùs fuerit) tranſmutent, afficiant, atque in Deum trahant. Latet enim reuerà in eis, licet ſub verborum humilitate, theſſaurus incomparabilis, qui diuinæ pietatis exuberantia offertur, cunctis bonæ voluntatis hominibus, multò locupletior quàm in pleriſque deuotorum libris quos hactenus vidimus. Hîc enim pauperibus ſpiritu vtiliſsimè conſultum, dùm manifeſtatur via ex infinitis meritorum Domini diuitijs, ſuam inopiam ditandi: pro ſuis peccatis ſatisfaciendi, neglecta recuperandi,

di, modico labore grandia sibi comparandi, nostra vilia nobilitandi, Christi merita licenter nobis vsurpandi, & per humanitatis eius opera quæ nobis humiliter egit, diuinas illius promissiones assequendi. Hoc autem tunc fiet maximè, si Christi charitate, si eius purissimæ intentioni, & actioni, quęcumque agimus, patimuruè, vnierimus cùm plena nostri resignatione tradentes nos illi in gloriam, ac beneplacitum eius. Quod vbi fecerimus, dabit se proculdubio, & omnia quæ habet, nobis Deus, &c. Et post pauca: In sequentibus libris lympidiùs hæc referabuntur. Quos profectò, quisquis animo casto, pioque legerit: cupiens se diuinæ gratiæ fieri participem, mannà sentiet absconditum, quod nemo, nisi qui accipit scire potest. Neminem hactenus audiui, qui huius libri potitus sit lectione, si tamen in eo antè fuerit spiritus vitæ, qui nolluerit pro re maxima, & alioqui vehementer optata se legisse. Latet enim hîc spiritus, qui te lector, si puro rectoq; acceſſeris corde, hoc est, si nihil quæsieris curiosi, nihil fastidieris sancti; nonnihil tuo in corde, cuius te nõ peniteat, operabitur. Quibus Lanspergi verbis licet nihil addi posse

vi-

videatur: tamen Ludouicus Bloſſius Abbas Lætienſis, Ordinis Sancti Benedicti, in rebus ſpiritualibus nulli hoc ſeculo noſtro ſecundus: (qui duodecies in anno libros hoſce voluebat æſtuantiſsimo animo: quod & ſcripta eius redolent, in quibus nulla, ſi fas eſt dicere, pagina eſt, in qua non aliquid verborum huius virginis interſerat; non aliquid etiam diuini ſpiritus ex hiſce libris hauſiſſe videatur) hic itaque tantus vir, dùm merita beatę Gertrudis longo ſermone percenſèret, inter alia dixit: Dominus præclara quinque vulnerum ſuorum ſtigmata cordi eius ſenſibiliter impreſsit: & tàm amènam habitationem ſibi in ea prępara uit, tàmque ſuauiter cor ſuum erga eam apposuit: vt niſi homines ſcirent potentiam & bonitatem eiuſdem Domini eſſe interminam, vix credere poſſent illum tantam amicitię familiaritatem pręcellentiſsimę matri ſuę, demonſtraſſe in terris, quantam huic demonſtrauit. Hînc ipſe Dominus Ieſus de ea adhuc viuente loquens, cuidam ſanctæ perſonę dixit: Cùm nemo hodie viuat, qui per puram intentionem, bonamque voluntatem, & veram fidelitatem mihi vicinior, atque coniunctior ſit quàm illa: ego quoque ad nullam animam nunc in carne degentem, maiori fauore incli-

inclinor, quàm ad animam illius. Et iterũ ipsa est, inquit, cunctis cœlitibus dulcis harmonia, quam efficiunt omnes illæ, ab ipsa tam æquanimiter perlatæ aduersitates. Mechtildi quoq; pro ea oranti, Dominus dixit: Quicumq; verba eius susceperint, monitisq; eius humiliter obedierint, non deuiabunt à salutis itinere: sed tandẽ ad vitã æternã perueniẽt. Et ipsi Gertrudi, ait: Quoniã ego te misericorditer elegi, vt in te iucunde habitẽ: quicumq; se tuis orationibus (veram fiduciã habens) cõmendauerit, per gratiã meã saluus erit. Nã certior facta fuerat per diuinũ promissum, quod quisquis ante, vel post obitũ ipsius considerans, aut intelligens, quàm benignè & familiariter Deus se illi acclinauerit, deuotè, fideliterq; in charitate laudaret Dominum, vel ei gratias ageret pro beneficijs eidẽ Gertrudi collatis, delectationẽ in anima à Deo se accepturũ. Igitur qui voluerit, poterit hoc modo orare: Dulcissime Domine Iesu Christe laudo te, & gratias ago tibi, qua possum deuotione pro omnibus beneficijs, quę dilectę sponsæ tuæ Gertrudi virgini contulisti: & oro te per illũ amorẽ, quo tu eã ab ęterno ad specialẽ gratiã elegisti, tẽporeq; placito suauiter attraxisti, familiariter tibi vniuisti, & iucũdè in anima eius habitasti, cursumq; vitæ eius

bea-

beato fine cõſumaſti, oro, & obſecro te vt mei miſerearis, & me tibi placentem redas, atq; ad vitã ęternam perducas. Quæ omnia ſeculo noſtro inſignis P. Ribera (è ſocietate Ieſu, ſacrorũ bibliorũ in Academia Salmanticẽſi profeſſor, homo religione ac eruditione, cũ priſcis & magnis Interpretibus cõparãdus) in libro quẽ vulgari ſermone cõpoſuit de la Madre Tereſa de Ieſus, confirmat his verbis. Poco deſpues de S. Domingo y S. Franciſco, floreciẽrõ ſanta Gertrudis Abadeſſa de la ordẽ del glorioſo padre S. Benito, y S. Mechtildis mõja de ſu monaſterio, y de ſu miſmo tiẽpo: q̃ tuuierõ tantas y tã admirables reuelaciones, y fuerõ tã particularmẽte regaladas del Señor, como mueſtran ſus libros, q̃ oy dia andan, y ſe leẽ, no ſin gran aprouechamiẽto de los q̃ cõ cuydado, y de eſpacio los leẽ. Y eſtimò en tãto Bloſio las reuelaciones deſtas ſantas, q̃ dellas como de oro y piedras precioſas hizo en grã parte aquel ſu libro q̃ llama Collar eſpiritual. Pero eſpecialmẽte las de S. Gertrudis ſon tãtas en numero, y tã ſoberanas y regaladas, q̃ dize el miſmo Bloſio en el libro dicho, q̃ ſino ſupieſſen los hõbres q̃ el poder y bõdad de Dios no tienẽ termino ninguno, apenas pudierãcreer, auer Chriſto moſtradoa ſu miſma madre en la tierra, tãta familiaridad y amiſtad. Sõ palabras del P. Ribera.

P. Ribera li. 1. de la M. de tereſa. c. 1.

DE VOCATIONE SANCTAE GETRVDIS AD RELIGIONEM, deq; eius excellenti ingenio, studio, facundia, & reliquis naturæ, & gratiæ dotibus.

CAPVT. I.

O ALTITVDO diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei, quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius: idque præcipuè circa electos suos, quos tam variis tamque miris vocat modis, eos videlicet quos ante prædestinauit. Ná eosdem & iustificat, licet gratis, sibiq; acceptos facit. Operatur quoque in eis, quamuis non sine eis, merita quæ illis donet, quo iustã habeat occasionem eos coronandi, atque suę beatitudinis, hoc est, omnium diuitiarum atq; delitiarum gloriæ suæ participes & consortes faciendi. Hoc perspicuo manifestum est in sancta hac virgine, de qua loquemur, Gertrude: quã velut cãdens lilium in horto ecclesiæ inter areolas aromatum, hoc est, inter congregationes iustorum, sibi colligit, ipsamq; sibi dùm adhuc puella quintum ageret annum, à mũdi turbinibus segregans quasi in thalamo sanctæ religionis monasterio abscondit. Nec tamen in innocẽtia sola eius pũellari satis delectatus, verum etiam eius auxit decorem pariter & odorem, adijciẽs illi copiosè omnigenum virtutum vernantium, tũm splendorem, tùm suauitatem, quibus omnium oculis forte accepta, in singulorum

Rom.11.

Rom.8.

Gertrudis anno quinto ætatis ad monasteriũ venit.

Maturitas mortũ.

gulorum quoq; gratiam reciperetur. ¶ Erat enim licet annis & corpore iuuencula, moribus tamen grauis, atq; adeò prudens ingenio, vt tametsi pro manſuetudine, pro charitate, proque officioſa ac ſerena humilitate, amaretur ab omnibus: nihilominus tamen pro maturitate morum, pro gratiarum abundantia, & pro ſpiritu ſapiẽtiæ in ea elucẽte, mirũ in modum á cunctis etiá honorabatur. Erat aũt docilis, atq; (quod dixi) miro pollẽs ingenio: adeò, vt cũctas quæ ſecũ ſcholas viſitabát, vel ſodales vel coætaneas, longo poſt ſe in omni ſcientia ac ſapientia relinqueret interuallo. Superabat ętatem incredibile eius diſcẽdi liberales artes deſideriũ, cui ſimul nõ parum opitulabatur puritas, quam ſummoperè zelabatur, cordis. Parũ tamen illi ſua cuſtodia profuiſſet, ni ſeruata fuiſſet etiá á patre miſericordiarum, ne vel huius ætatis ſiue leuitatibus ſiue defectibus (quibus cęteræ ſolẽt puellę) inquinaretur. Illi enim benigniſsimo eius amatori ſoli omnia quæ in eá cõtulit, beneficia accepta ſunt referẽda. Cui nos quoque & gratias agimus pro ea, & benedicimns illum per ſæcula.

Docilitas eius & ingenium.

Deſiderium diſcendi.

Puritas cordis.

De gratia interna, qua ad Dei familiaritatem tracta eſt, atq; de exuberanti eius pro animabus curandis eruditione.

CAPVT. II.

DEinde cũm placeret illi, qui eam ſibi ex vtero matris ſegregauerat, atque adhuc fermè lactentem in thalamum vitæ introduxerat monaſticæ, vocare eam ab externis ad interna, â corporalibus exercitijs ad ſpiritualia,

ritualia, non deſtitit donec ſuæ gratiæ tractu congruis etiã reuelationibus accedentibus id in ea impleret. Nã gratia ipſius diuina illuſtrãte accidit, vt ipſa virgo dũm inter humana literarũ ſtudia continuè verſaretur, agnoſceret ſe nimiũ adhuc in regione diſſimilitudinis diſtare à Deo. Quippe quæ immodicè literis inhæſerat humanis, quare ad hanc vſq; horã diuinis illuſtrationibus cordis ſui aciem haudquaquam coaptauerat. Intellexit præterea nec abſque gemitu cordis expendit, quot interim tum conſolationibus tum diuinę ſapientiæ illuminationibus ſeſe priuauerit, dum plus iuſto ſciẽtijs obiectata ſit humanis. Inde igitur viſibilia & externa ſibi vileſcebant omnia. Nec immerito quidem. Nam in locum gaudij & exultationis ad montem videlicet Sion, eam introduxerat Dominus, vbi exuta veteri homine induta fuerat nouum, qui ſecundum Deũ creatus eſt in iuſtitia & ſanctitate veritatis. Atque ideo ſciés ſe monaſterio incluſam, vt non minus virtute creſceret ac ſapientia, quãm ætate, grammatica (cuius notitia ſatis fuerat iam locupletata) relicta, Theologiæ, hoc eſt ſtudio ſacræ ſcripturę, ſeſe applicuit: nec deſtitit quoſcunque ſanctos habere potuit libros, operam nauare omnem, donec intelligeret. Inde acceſsit ei ſentẽtiarũ, quas ex ſacra ſcriptura doctorũq; libris ſibi collegerat meliores, vbertas tãta ac prõptitudo vt ſemper illi ad manũ eſſet, ſi vel hortari, vel arguere, vel cõſolari quẽpiã voluiſſet, vtriuſq; teſtamẽti locus, quẽ appoſitè citaret, cõfirmaretq; ea quæ erat dictura. Siue enim arguere, ſiue ſuadere vellet cuipiã, teſtimonio ſacrę vtebatur ſcripturę, cui nemo poſſet refragari. Nõ poterat autẽ tunc illis diebus ſatiari admirabili dulcedine aſsi-

Nimia ſciẽtia humana præbet obicem diuinis illuminationibus, & cõſolationibus.

Nota. Ineffabilis dulcedo ſcrutationis diuinarum ſcripturarum.

duæ contemplationis inuestigatione q̃ue abſconditi lu minis, quod in ſacra inueniebat ſcriptura, quę iam fauo ei mellis dulcior organisq̃; facta erat ſuauior: Inde iubilus penè continuus in eius corde ſentiebatur. Quia verò charitas ad omnes ſe effundit, cupiens ſui gaudij neminem non participem fore: ideo quicquid reperiebat hęc virgo ſancta in ſacra ſcriptura, quod infirmis adhuc ingenijs intellectu ſentiebat difficile, diligẽti ſtudio explanabat. Collegit præterea ex ſententijs doctorum velut colũba grana varia ac potiora, quæ ad multorum ædificationem ſcribens complures perfecit libros. Orationes quoque multas mellis fauo dulciores, & nõnula alia ſtyllo certè nõ fœmineo, id eſt, contẽptibili compoſuit, quæ à nullo adhuc virorum grauium viſa ſunt, non dico contemni, ſed non laudari. Erant enim non humano duntaxat ingenio ſcripta, ſed ſpiritus etiam ſancti vnctione ita cõdita, vt nemo ea vel prę cipuorum theologorum potuiſſet aſpernari. Hæc autẽ quamuis ab imperitis ſoleant hominibus laudari, homi nibusq̃, quibus clarẽt tribui, in veritate tamen nulli ſunt tribuenda quàm omnium gratiarũ largitori, qui nobis dat non ſolum omnia, ſed etiam ſeipſum. Quibus autẽ id faciat aut facere debeat, haud quaquam noſtro eſt iudicio expendendum: niſi quod ſcimus gratiam eius ad effundendum ſe continere haud poſſe, vbi locum quo recipiatur dignũ inuenerit. ¶ Qua propter cùm ſcriptura dicat: Vana eſt gratia, vana eſt pulchritudo. Mulier timens dominum, ipſa laudabitur: non tacendum eſt, quomodo diuinæ ſe gratię hæc virgo dignam exhibuerit. Ipſa namque fortis validiſsimaq̃ fuit columna religionis, ipſa conſtantiſsima iuſtitiæ ac ſanctitatis pro pugna-

Sententiæ Doctorũ. Orationes à D. Gertrude compoſitæ.

Gratiæ gratiarũ largitori tribuendæ

pugnatrix. Ipsa deniq; diuini honoris nunquam nõ vehementissimo æstuauit zelo, vt eam ob rem haud incõgruè eidẽ poterat attribui, quod in libro Ecclesiastico de Simone sacerdote magno legimus: Quia in vita sua suffulsit domũ, cœnobiticæ nimirũm religionis: & in diebus suis corroborauit tẽplũ, videlicet spiritualis deuotionis: quandoquidem eius tam eruditio, quàm vita multos, aut ad correctiorem viuendi modum, aut ad deuotionem inuitabat maiorẽ. Quare de ea non absurdè quoque dici potest, quòd in diebus eius emanauerint putei aquarum. Nam reuerá quo tẽpore illa vixit, nemo est inuẽtus, à quo sanctę eruditionis flumina profusius, fructuosius & efficacius manarent, quàm ad illa. Receperat enim a Domino linguam discretã, acceptã, hominibus, omniq́ue consolatione & virtutis efficacia plenã, quæ ad intima cordiũ vsquè penetraret. Quod in seipsis experti multi sæpenumero testati sũt, affirmãtes sanctũ in ea & habitare & loqui spiritũ, vnde & corda & volũtates audientiũ ad meliora conuerterẽtur. Verùntamen in hoc est nihil mirandum. Verbum nanque viuũ & efficax penetrabilius omni gladio ancipiti, quod pertingit vsque ad diuisionẽ animæ & spiritus, quod in ea habitabat, hęc omnia operabatur; alios quidem à vanis ad salutaria conuertens, alios verò tà ad sui quàm ad Dei cognitionẽ illuminans: & nunc certè quosdam misericorditer cõsolans, quosdã item diuino amore flagrãtes, feruentius accendens. Vix nanque eidẽ quis poterat loqui, quamuis interius minus quàm par esset, alioqui sic aplicasset, quin fateri cogeretur magnam se ex ipsius sermone recepisse consolationem. Neque tamẽ putãda est, vel propter hoc, vel propter ea quæ sequũtur, licet

Zelus diuini honoris

Studium eius in aliis eruditionis.

Sermo eius consolationis.

ſingulari præemineret, vt dixi virtute hominum animos ad meliora inducẽdi) ea quæ loqui vellet, humana calliditate præcogitaſſe, aut arte ingenio ve quomodo perſuadere hominibus poſſet, quæque ante, vt quidam ſolent, compoſuiſſe (quod a bea multo maxime fuit alienum) Sed hoc potius abſque dubio credendum eſt, videlicet quæcunquæ loquebatur, quæcunque agebat, ad hominum vel ſalutem vel conſolationem ſpiritu ſancto eadem illi inſpirata, qui pro temporum cõditione, proque ædificatione animarum, quæ velut, & docet & operatur.

Spiritu ſancto inſpirante locuta eſt.

De teſtimonijs gratiarum illi collatarum, & de primo harum teſte, videlicet Deo.

Caput. III.

DOmino Deo omnium bonorum gratiarumque largitori, quicquid aut cœli ambitus aut terrarum orbis aut certe maris abyſſus complectitur, gratias nunc agat, illique laudem tribuat immenſam, æternam & incommutabilem: eam videlicet quæ ab ipſo procedit, & in ipſum refluit, pro exuberanti illius pietate qua ad huius noſtræ miſeriæ vallem miſerationum ſuarum torrentem dirigens, hanc inuenit, hác reſpexit, hanc denique ſibi elegit: ad quam vt reſpiceret, quã amaret, bonitas ipſius ſola eum inuitauit. Quod autem elegerit ſibique dominus miſericordiarũ eã attraxerit, in qua haud ſecus atq, in organo inſtrumento ve ſuo peculiari ſuæ pietatis arcana manifeſtaret mundo, teſtes non deſunt, præcipue tres: quorum ore (vt refert ſcriptura) merito ſtat omne verbum. ¶ Primus teſtis præcipuuſque eſt

ipſe

ipſe Deus. Hic enim dum multis largitur experiri huius virginis efficaciam virtutemque orationum, dum eius contemplatione cõpluriumexaudit orationes, dum denique à tentationibus per eius merita humiliter ſupplicantes liberat, quid aliud facit quam teſtimonium eidẽ perhibet quod illam ſibi vt prędictũ eſt, attraxerit, illã ſuis gratijs ac donis impleuerit, ſuæque, hoc eſt electorum familiæ adnumerauerit? Paſſemus autẽ, licet pauca ſufficiant, plura referre, vnde perſpicuum fiat quãti fuerit meriti apud Deũ. ¶ Tempore nãque quo Rudolphus Romanorũ rex obierat, dũ hæc pro boni ſucceſſoris electione cum cæteris oraret, eodem die eademque ferme (vt creditur) hora qua in alia licet regione electio ſeruabatur, ipſa hanc matri monaſterij factam reuelauit, adijciens (quod res ipſa poſtea probauit) electum quoque ſuo à ſucceſſore interimendum. ¶ Alio tempore dum monaſterio, cuius ipſa erat alumna, grãdis mali immineret periculũ: quod propter minas cuiuſdã tyranni ineuitabile putabatur: acceſsit ipſa monaſterij matrem & formidinem huius mali prorſus aſſerit monaſterio, ablatã. Quid multa? Breui poſt tẽpore aduenit illius villæ procurator, vbi id mali futurũ metuebatur, eadem, quæ virgo hęc clam matri prędixerat, referens, per Iudices, videlicet omnia ſedata pacẽque redditam. Pro quo beneficio Abbatiſſa cum reliquis gratias obtulit domino, quæ quomodo huic potuiſſet malo obuiare, nõ ſatis ipſa prudẽtẽ ſe agnoſcebat. Quędã virgo diutinis nimiũq; moleſtis dũ diu exaretur tẽtationibus, admonetur in ſomnis hãc virginẽ accedere, eiuſque ſe orationibus cõmẽdare. Quod vbi fecit, ſe ab omni tẽtatione ilico gaudet liberatã. ¶ Nõ prætereundũ puto quod

Primus teſtis charſmatũ & ſanctimoniæ huius virginis ipſe Deus.

Rodolphus Romanorũ Rex.

Spiritus propheticus in. D. *Gertrude.*

cuidã accidit alteri, qui occasione ante aliquot dies acce-
pta, multis adeo grauabatur cogitationibus, vt iã ad de
lectationis ferme cõsensum traheretur (erat autẽ iuxta
ordinis morẽ ad missã cõmunicatura) Dũ itaq; anxio
premitur timore, quádoquidẽ huiusmodi cogitationi-
bus ad saluificũ hoc sacramẽtũ neq; audebat accedere,
neq; pro verecũdia se subtrahere, diuina tãdẽ, vt credi-
tur, inspiratione est admonita, panniculũ quẽdá de in-
uolumẽto pedũ huius electæ dei præcisum atq; abiectũ,
clã leuare, atq; suo pectori quãta posset cõfidentia appli
care. Inspirationi igitur huic cõtinuo acquiescẽs, panni
culum leuauit & cordi suo cum fiducia ac reuerẽtia ap
pressit dominũ per illum amorẽ orans quo cor electę
suę ab omni affectione mundana purũ, sibi vni ad inha
bitandũ atq; spiritualibus donis implendũ elegisset, per
eiusdẽ quoq; merita ab hac se tẽtatione liberet. Mira res
& omni acceptione digna. Cõfestim vt pãniculũ cordi
suo superpositũ tenens hæc orauit, omnis tẽtatio tã ex-
terioris quã interioris hominis similis post molestia nõ
teditura, eã deseruit. Cõprobatũ est certe verisimũ hic
esse illud saluatoris. Qui credit in me, opera quę ego fa-
cio, & ipse faciet, & maiora horũ faciet. Nã Dñs idem
qui olim ad fimbriæ vestiũ suarũ tactũ mulierẽ curauit
emorrhoissam, hic per electæ suæ merita in abiecti pã-
ni fideli attactu animam, pro qua mortuus fuerat, à tẽ-
tationis periculo liberauit. Et hæc modo, quamuis mul
to dici possẽt plura, pro assertione primi testis sufficiãt.

Attactus panni liberat à tẽtationibus.

Probat verbo & exemplo Christi: Sic Pauli sudaria & semisincta curarũt infirmos.

De secundo teste, qui est multorum hominum illuminatorum (qui in seipsis huius experti sunt dona) vniformis attestatio.

SECVN-

Cap. IIII.

SEcundus testis huius virginis astruens sanctitatem, est vniformis atque communis omnium fama: quæ vno semper ore eius admirata est & predicauit sanctitatẽ. Siquidẽ quicũq; siue pro defectuũ suorũ correctione, siue pro spiritualis vitæ profectu, pr̃ádẽ dominũ cõsuluerũt, quomodo illa ex Domini reuelatione tunc ipsis respõdebat: ita in veritate semp̃ inuenerũt. Quo sane dicerũt, singulari illam præeminẽtia dominoacceptam quã sic præ cæteris suo lumine illustraret. Sæpe numero etiam accidit, vt ipsa hæc virgo, vt pote in abysso humilitatis firmata, indignam se ẽstimaret tantis gratiarũ donis: quare aliarũ, quas tanquam potioribus gratijs refertas sibi pr̃eferebat, testimoniũ atq; cõsiliũ de se requirebat. Quę eius humilitati cõpatiẽtes, quia id à Deo impetrandum iudicabant, quo eius timor posset consolari pro eadẽ re Dominum orauerunt, & mox â Domino certiores factæ sunt, sanctam illam non in ijs solis de quibus interrogauerant, verum in omnibus etiam alijs illustratam â se dirigi & in animarum salutem confortari. Hoc verum esse ostendit id quod sequitur gestum. ¶ Accidit namq; quadam vice cuidam deuotæ atq; in reuelationum diuinarum gratia multum perfectę, vt odore bonæ famę tracta ex longinquo, monasterium hoc, vbi virgo hæc habitabat, accederet. Quia vero nullius ibi habebat cognitionem, rogauit dominum vt eiusmodi sibi virginẽ in colloquiũ sociaret, ex qua animę suę hauriret vtilitatem. Cui dominus cũ respõderet: Eam quę tibi hoc in loco assederit prima, scito mihi præ omnibus fidelissimam, & à me vere electam: accidit vt hæc prima omnium illi virgo sancta assideret. Cum

qua

qua dū in colloquiū veniſſet, inuenit eā dona Dei diſſimulantē, atque quaſi omnino eſſet â Dei donis aliena, ſe exhibentē. Illa ſe deceptā ęſtimās, cū animi dejectione hæc domino inter orandū retulit. Qui ſuū teſtimoniū cōfirmās omnino eā eſſe quā ante dixerat, aſſeruit. Cōtigit autē nō multo poſt vt eadē perſona colloquio D. Mechtildis potiretur (erat.n. D. Mechtildis eiuſdē monaſterij profeſſa & cātrix, virgo diuinarū gratiarū præminētia admodum excellens, cuius reuera verba melle erant ſuauiora & ſpiritus igne feruentior).

Hominis Sancti oc cultant ſua dona. D. Mechtildis.

SCHOL. *Quoniam non ſemel in his libris de ſacra virgine Mechilde mentio incidit: quam & familiaritate ſingulari, cum D. Gertrude, atq; religionis voto fuiſſe coniunctam nouimus, dicendum fuit ſemel, quæ nam eā fuerit.*

Fuit virgo Mechtildis ab infantia â Deo in benedictionibus præuenta, ita vt primo nata cum videretur iam ſpiritū exalare: eā presbytero ſancto & iuſto viro iā miſſum celebraturo cū feſtinatione afferrent baptizandam. Qui cū eā baptizaſſet prophetico ore, vt pie creditur; dixit: Quid timetis? puella hæc nequaquā morietur; ſed ſancta & religioſa erit & Deus multa miracula in ea operabitur, dieſq; vitæ ſuæ in ſenectute bona conſumabit. Quia autē baptiſmus eius acceleratus eſt; inde fuit vt ipſe CHRISTVS eidem poſtmodū reuelauit, vt abſq; mora eius anima Deo templū dedicaretur, eamq; ex vtero matris totaliter inhabitādo ſua gratia poſſideret. Cūm vero eſſet annorum ſeptē, mater eius die quadā cum infantula clauſtrū adijt, quod erat prope caſtrū cui parētes eius præerant; inquo contra matris voluntatē cum magno gaudio manſit, & per ſeipſam rogans ſorores ſigillatim, vt eam in ſuum conſortium aſſumerent: obtinuit, nec poſtea minis aut blandicijs parentes inde eam potuerunt amouere.

Hæc habētur in prologo librorum eius.

amouere: Statimq; miro modo, cæpit in Dei amore & deuotione mira feruere: ſpiritusq; eius melliflua ſuauitate crebro in Deo exultare. Proficiens ergo de die in diem: omniũ virtutum ſummam appræhendit. Eratq; miræ dulcedinis, magnæ humilitatis, multæ patientiæ, paupertatis amatrix, & eximij feruoris & deuotionis: & maxime in charitate proficiens, quantum ad Deum & homines omnibus ſe amabilem & ſeruilem exhibebat, zelo etiam pietatis: ſuper tribulatos & tentatos mirabiliter mouebatur, & eis ſicut vera mater in omnibus ſolamen & auxilium miniſtrabat; ite vt quicunq; ad eam acceſſiſſet, conſolatus rediret & inſtructus: ab omnibus nimium amabatur, eiq; aſſociari qui libet affectabat: vt ex hoc multa impedimenta videretur habere. In his autem cæpit ei Deus familiaris effici; etiam cum valde iuuenis eſſet, Deniq; in omnibus tam copioſe eam Deus ſua perfuderat gratia, non tantum ſpirituali & gratuita, ſed etiam naturali ſcilicet ſcientia & intellectu in vocis ſonoritate: vt in omnibus clauſtro perutilis haberetur, ac ſi dominus in ea donorum ſuorum nihil fuiſſet oblitus. Inſuper benignus dominus flagella ſua in ea ſic continuabat: vt dolore capitis ac vicio lapilli & nimio calore iecoris penê frequẽter laboraret: Quæ omnia libentiſſimê & lætiſſimê ſuſcipiens, hoc ſolum infernalem pœnam reputabat: quod gratia Dei melliflua dulcedine conſolanda pro cordis ſui deſyderio frui magis appetebat, nec vnione illa fœlici qua anima vnus cum Deo ſpiritus efficitur dilecto ſuo pro viribus ſedulo poterat plene inhærere.

Sſcripſit B. Virgo Mechtildis (quã Melchiadẽ vocat exẽplar Tolet.) quinq; libros reuelationũ, & cõtẽplationũ, quibus hoc nomẽ indidit, de ſpirituali gratia, quos lõgũ eſt ethic recẽſere, aut trãſcribere, quippe qui volumẽ integrũ expleãt.

Tantum

Tantum placuit initium retulisse, insuper & hoc elogium, quod in fine scriptorum eius, vir doctus quidam apposuit. Virginitatem quam â septimo anno Deo vouerat, & cordis munditiam tanta diligentia custodiebat; vt ab omni peccato ab infantia sucuberet vt etiam duo confessores eius testarentur, nunquam tanti, & tam mundi cordis homines se expertos, vt istam & sororem suam dominâ abbatissam. Vnde cum integram confessionem feciſset iuxta minimũ eius peccatum, quod in pueritia se dolenter memorabat feciſse: hoc erat quod vice quadã dixit se furem videſse in curia, cum non vidiſset, nec aliud mendacium scienter & sponte sua se recoluit perpetrasse. Ergo non inmerito virginibus iam agnum sequentibus comparabitur; quia etipsa agnum quocunq; ierit perfectiſsime sequitur. Nam neq; ei defuit humilitas; quæ ipsam ad eius gloriæ celsitudinem subleuet, nec virginalis castitas per quam ei familiariſsimè & dulciſsimè socient. Religiosis patribus nõ incõgruè similabitur: quæ pro Christi amore mundum cum suo flore despexit, & tantam paupertatem amplexata est: vt necessaria sua habere nolet, correcta etiam per obedientiam vnũ tantum æstimationis peplum habuit: cætera viliſsimi panniculi erant; & tunicas etiam valde conscissas & vndiq; reparatas portabat, cum tamen quicquid voluiſset, sufficienter habere potuiſſet. Cætera omnia ad religionem pertinentia perfectiſsime habuit: scilicet propriæ volũtatis abdicationẽ sui ipsius deiectionẽ obedientiæ prõptitudinẽ orationis & deuotionis studiũ lachrimarũ vbertatem sedulæ contẽplationis fruitionẽ. Seipsam in tantum abnegauerat, oblitaq; sui in Christo, sic absorpta erat: vt sicut de sancto Bernardo dicitur sensibus exterioribus parum vteretur, vnde sæpe putrida nescies comedebat: donec â proximis sedentibus, & odorantibus est cõpertum.

Simi-

Similiter aliquando carnes, nesciens comedebat: donec per risum aliorum ad se rediens quid fecerit recognouit, doctrinam in tanta abundantia effundebat; vt ei similis in nostro cœnobio non surrexerit, nec vt heu timemus aliquando surrecturasit. Vbiq; enim sorores se circa eã velut prædicatorem: verbum Dei audituræ congregabant. Omnium refugium & consolatrix erat, & singulari dono hanc gratiam habebat: Vt homines secreta cordis sui ipsi fiducialius aperirent. Et complures â suis grauaminibus per eam erepti: non solũ intra claustrum, sed etiam foris & de longè venientes religiosi & sæculares ab homine nunquam tantum consolationis quantum ab ista se inuenisse dicebant. Tantas orationes dictauit & docuit; quod si insimul scriberẽtur Psalterij excederent quantitatem. Doloribus & infirmitatibus tam continué vexabatur; vt nõ immerito martyribus societur. Insuper multis castigationibus pro peccatoribus se ipsam affligebat. Deniq; vice quadam ante quadragesimã cum populum cantibus lasciuientẽ audisset: zelo Dei & compassionis affectu nimium inardescẽs, vt saltem aliquã Deo faceret emendationẽ testas vitrorum & alia fragmenta acuta in lecto suo composuit, & in eis se proijciens tandiu se volutabat, donec cute cõfracta & tota sauciata, sic sanguine profluueret, vt præ dolore, nec sedere, nec iacere valeret. Circa Christi passionẽ miro ferebatur affectu, vt raro de ipsa sine lachrimis loqui posset, & sæpius cum de Christi passione, siue amore loqueretur; tãto feruore succẽdebatur, quod facies eius & manus in modum decocti cancri apparerent. Vnde credimus eã frequenter sanguinem suum spiritualiter in Christi amore fudisse. Hæc etiam deuota Christi discipula tam familiariter Deo fuit vnita, & omnem voluntatem suam sic Deo obtulerat: quod sicut ipsa retulit postmodum professionem fe-

cit,

cit,in vlla re nũquã aliter volebat,quã Deus fieri disponebat. Mira suauitate,verbis Euangelicis pascebatur, & tanta dulcedine afficiebatur: vt sæpius cum illud in choro legeret in tantam iubilationem verteretur,quod finire non posset, quandoq; pene exanimis reddebatur: & tam feruenter illud legebat continuê,vt audientes in deuotionem excitaret. Similiter dum in choro cantabat, acsi tota arderet totis viribus Deo intendebat,modo expassis manibus,modo in altum eleuatis, quandoq; velut in extasim versa etiam trahẽtibus & mouentibus eam non sentiebat,aut vix adse redibat. Spiritu etiam prophetico clarens: quandoq; hominibus quæ eis futura erãt certissimê predicabat. Iã vero quid amplius dicemus? Nunquid non angelicis spiritibus valebit æquari? Quibus etiam in terris tam amantissimo & amicissimo fœdere copulata erat: vt eorum presentia raro careret. Angelorum deniq; quorum propriê officium est ministrare bene congruit ei: quæ officiosa charitate & dulci societate miseris affectum ministrauit compassionis, peccatoribus subsidiũ orationis,negligentibus ammonitionem correctionis,ignorantibus verbum instructionis, de infirmis maxima erat illi cura; ita quôd nunquam intantum posset occupari,quin eas quotidie singulas visitaret,& siquod opus illi esset,solicite interrogaret,propriis etiam manibus eis ministerium exhibẽs tam ad recreandum quam ad pausandum: & in senectute & infirmitate adhuc se ad infirmas portari faciebat,et aliquando non potens loqui: gestu & nutibus tam fidelissimũ eis pretendit compassionis affectum, vt plurimos ad fletum commoueret. Ad quælibet vilia opera,& maxime ad cõmunes labores sororibus se frequẽter sociabat, quandoq; prima imo sola laborabat; quousq; subditas induxit vel magis exemplo,vel blandis verbis ad se iuuandũ alle-

xit.

xit: ipsa etiam more archãgelorum multorũ inteructrix ad Deũ fuit, & eorũ pia ad ipsum adiutrix. Virtutibus quoq; assimilabitur: quia virtutum omnium præclarũ fuit exẽplar. Inter potestates etiam non immerito reputabatur: cui omnipotens maiestas se toties in potestatẽ dedit: et quæ super dæmones tam potens effecta est, sicut cuidam alteri personæ per visum conquesti sunt dicentes, quod eius meritis & intercessione quotidie animæ fidelium à potestate eorũ tolerentur. Cum principatibus etiam iure obtinebit locum: quæ velut princeps militiæ cũ sorore sua venerabili domina abbatissa omnia monasterij tã interiora quã exteriora sapiẽtissimè & ordinatissimè gubernabat. Dominationibus insuper nõ incongrue sociatur: quæ domina affectuũ & actuũ suorũ fuisse probatur. Dominabatur siquidẽ cordi: omni custodia illud seruãdo. Dominabatur operibus suis: ipsa propter Deũ exercẽdo. Ipsa etiã quietissimus & delicioſissimus thronus Dei per serenissimam & mundissimam mentem suam dici potest: quæ Dei gratia plena omnibus â se quærẽtibus qualiter viuere & regere se deberent, quasi ex ore Dei in ea sedẽtis, quid facere deberent indicabat. Cherubim quoque similabitur, quæ toties ipsi fonti sapientiæ inmersa, & luminis abyssum penetrans velut sol refulgens in templo Dei scientia & doctrina omnes ad se veniẽtes illuminauit. Sicut enim ipsa nobis retulit: super Psalmos, & quidquid cãtabat siue legebat sæpe spiritualẽ intellectũ Dominus illi dabat: & quæ antea nõ cogitauerat intellexit. Similiter seraphim cõueniẽtissime & ordinatissimè hæc virgo angelicacõ parabitur: quæ ipsi amori qui Deus est, toties immediate vnita eusq; igneo cordi tã amãtissime impressa, vnus cũ eo spiritus ignitus est effecta. Valde nãq; gratiosa erat in loquẽdo de Deo: maxime de charitate tã feruẽter loquebatur, vt audiẽtes

sæpe

ſæpe accederet. Vnde cogruè de ipſa dici poteſt: quod verba eius cum verbis Heliæ quaſi facula ardeb. Vnde feruentiſſima fuit in charitate, & deuotione ad Deũ, & ſumma in pietate & ſolicitudine ad proximum, prima in humilitate & afflictione ad ſe ipſam. Trãquilliſſimæ mentis extitit; & tam liberum & exocupatum cor â curis tempore orationis habebat, vt frequentiſſimè ab oratione ad feneſtram vocata, ſiue ad alia negocia, ſtatim vt rediit eandem puritatẽ orationis, quam in oratione habuerat reinuenit. In infirmitate ſua ita mitis & benigna erat, & tã hilaris & patiẽs ad omnia, vt omnes ad ſe venientes, & ſibi miniſtrantes lætas redderet & iocundas. Nũquam etiam ſic malum inualuit, quin fieret alacrior acſi nihil pateretur, cum aliquẽ ſermonem, vel etiam verbum de Deo audiret, nunquam inueniebatur ociosa, aut enim ſemper erat vtiliter manibus operans, aut orans, aut docens, aut legens. Hæc pauca de laude conuerſationis eius deſcripſimus: dignum iudicantes eam cõmunicari omnibus ſanctis, quibus etiam in terris tam familiariter & ſpiritualiter in feſtis eorum fruebatur. Sed nulli abſurdum videatur ſi noſtri temporis in quos fines ſæculorum imo feces omnium viciorum, & tædia bonorum deuenerunt omnium, vnum omnibus communicauimus ſanctis: cum beatus Gregorius ſuper Ezechielem dicat, quod Deus de die in diem maiori homines cognitione illuſtrare, ſecreta ſua illis amplius reuelare dignetur, & proceſſu temporis ſcientiam ſpiritualium augeri, introducens athoritate Danielis Prophætæ de vltimo tempore dicentis: Pertranſibunt plurimi & multiplex erit ſcientia. Dicit etiam ſic: Moyſes pluſquam Abraham, Prophætæ pluſquam Moyſes, Apoſtoli pluſquam Prophætæ cognouerunt. Sicut Dauid, de ſe teſtatur dicens: Super omnes docentes me & ſuper

ſcien-

senes intellexi. Legitur etiam in vitis patrum; quod sancti patres de vltima generatione prophetabant dicentes, homines tunc temporis fore negligentes; sed tamen qui inter eos perfecti fuerint super nos & patres nostros, meliores erunt.

Huius dum verba sibi vehementer placerent requisiuit á domino qui fieret vt virginem illã puta Gertrudem adeo cunctis præferret; hãc vero Mechtildem, quã ipsa non minorem æstimabat, haud cõmendasset. Respondit dominus. Magna sunt quidẽ quæ in hac operor, sed multo maiora quę operor operaborque in illa Gertrude. Hoc testimonium vnum nunc sufficeret, nisi alia nos, præstantiora ne pretereamus, detinerẽt. ¶ Alio nã que tempore quędam, vt sic loquar, persona erat, quæ pro hac virgine orans vehementem sensit diuinæ gratiæ affectum erga ipsam. Quare admirás; Quid, inquit, ô Deus amor in hac perpendis quod tanti facias illam in teipso, erga quá etiam adeò suauiter apposuisti cortuum? Respondit dominus: Pietas mea gratuita ad hoc me cogit, quæ in anima eius singulari dono continet perficitq; in quibus præcipue delector, quinque virtutes. Habet enim in se puritatem ex continua gratiæ meę influxione. Habet humilitatem ob multiplicem donorum meorum magnitudinem. Quanto enim ego in illa operor maiora, tãto se ad ima humilitatis per infirmitatis suę cognitionẽ deprimit. Habet prętera verã benignitatem, qua omnium salutem, idq; ad meam laudem, desiderat. Habet deniq; veram fidelitatem, vt pote omnia sua bona ad laudẽ meam integro corde in salutẽ viniuersitatis hominũ generalem communicans. Postremò verã possidet charitatẽ, quia toto me amat corde, tota anima, totisq; viribus, & proximũ sicut seipsam

Quinq; virtutes Christo præcipuè gratæ.
1. Puritas
2. Humili.
3. Vera benignitas.
4. Vera fidelitas.
5. Vera charitas.

propter me. Post hæc verba ante cor suũ ostẽdit Deus monile præfulgidum mirabiliter ornatum (erat enim in modum trifolij triangulum) dicens. Hoc continue in sponsæ meę amorem monile circunferam. Quod quare triangulum, fit, vt innotescat vniuersæ cœli curiæ. In primo folio refulgente significatur, eam mihi inter omnes proximã esse. Nemo enim hodie viuit hominũ qui siue per intentionẽ puram, siue per bonam voluntatẽ, mihi quam illa sit vicinior aut coniunctior. In secũdo folio elucet, ad nullã animam in carne viuentẽ adeo me esse gratia ac fauore inclinatum, atque ad illam. In tertio resplẽdet, nullum esse mortalẽ hodie qui fidelius syncериusq; omnia dona mea recepta referat in solam gloriam meam, quam ipsa, vtpote de his nihil penitus sibi vendicans aut vsurpans. Adiecit quoq; hæc ad eandem sibi deuota dominus loquens: Nusquam optatiori cõgruentiori ve modo me inuenire potes, quam aut in sacramento altaris, aut deinde in huius meæ dilectæ corde ac anima. Ad hanc enim admirabili modo omnem cordis mei diuini delectationem cõuerti. ¶ Nõ multum distat, quod alteri cuidam cuius hæc virgo se precibus commendauerat, oranti pro eãdem dominus respondit: Ego totus sum illius. Nempe cui me tota affectione inter eius amplexus tanquam captiuum tradidi. Amor enim diuinitatis adeõ eã inseparabiliter mihi vniuit, quomodo aurum & argentum per ignẽ simul in vnum conflantur metallum. Ad hęc admirans vltra interrogauit: Quid, inquiẽs, amantissime Deus cùm ea facis, quam tantundem amas? Ego, inquit dominus, omnes pulsus ac motus cordis eius excito, moueoque spiri

Nota.

tu

tu meo amoroso ac viuifico, in quo voluptatem habeo incomprehensibilem. Hæc licet faciēs non tamē satis feciſſe mihi videor, ſed virtutem & efficaciam huius actionis vſque ad diem mortis eius intra me ſeruo. Tūc enim tres operationes in ſe ſentiet admirabiles. Quarum prima eſt, qua ſentiet tunc quāta eam gloria Deus pater ad ſe vocabit. Deinde ſentiet, quo ego illam gaudio ſuſcipiam. Tertio, ſentiet, quām igneo, quām ſuaui, quamque nulli mortalium perceptibili amore ſpiritus ſanctus mihi ipſam vniat.

SCHOL. *Ne quempiā offendant hæc verba Domini quaſi ab aliquo cōficta & diuinæ Maieſtatis indigna; duxi animaduertēdum, ad tantā diuinitatis participationem, celſitudinem, ſocietatem, vnionem, atq; ſuauitatem iuſti hominis animam extolli (quamuis terreni, & mortalis, dummodo gratia & charitate nouilitetur) vt modo Reginam, modo filiam, modo ſponſam æterno connubij ſpiritualis & amicitiæ fœdere coniunctam; ipſe rerum omnium Dominus (quæ ſua eſt immenſa bonitas, & nimius erga homines amor) appellare non dedignetur, quid enim aliud illa verba regis Dauid ſonant: Audi filia & vide & inclina* Pſal. 44. *aurem tuam, & obliuiſcere populum tuum, & domum patris tui, & concupiſcet rex decorem tuum? quam quod Euſebius dixit, ideſt: ſi dē purgata priorum malorum obliuiſcaris, & animæ pulchritudinem quæ facta eſt ad imaginē Dei reſumpſeris, dilectum Deum amatorē habebis. Nec ipſe licet ſit omnium Rex ſanctorum, dedignabitur Dominus tuus appellari? Atq; vt eleganter Appolinarius exponit: Hæc eſt pulchritudo noſtra, & hac cohoneſtamur, hac Deo coniungimur, atque illa tam vehementer*

Deo

Deo ſtudioſi, & amantes efficimur, vt tale eſſe deſiderium eius dicamus, quale amantis de rei amatæ pulchritudine eſſe ſolet. Quibus addidit Dionyſius Carthuſianus: Quælibet anima pia atq; fidelis, Chriſto per fidem vnita per charitatem deſpōſata atq; à Chriſto bonis operibus fundata, dici poteſt Regina tanquam ſummi regis filia, Chriſti cohæres, ac ſponſa, à Spiritu ſancto, lumine gratiæ impregnata. Deniq; vt grauiter Auguſtinus dixit, Deus tuus eſt, rex tuus eſt: Rex tuus, & ipſe ſponſus tuus. Regi nubis deo, ab illo dotata; ab illo decorata, ab illo redempta, ab illo ſanata. Quo ex amore caſtiſſimo, quædam mirabilis inter Deū, hominemq; iuſtum ſimilitudo, ſocietas & vnio conflatur: de qua ſubtiliter Bernardus ait: Dicitur autem hæc vnitas ſpiritus, non tantū quia efficit eam, vel adficit ei ſpiritū hominis Spiritus ſanctus, ſed quia ipſa, ipſe eſt Spiritus ſanctus, Deus, charitas, cū per eū qui eſt amor patris & filij, & vnitas, & ſuauitas, & bonū, & oſculū, & amplexus, & quidquid cōmune poteſt eſſe amborū in ſumma illa vnitate veritatis, & veritate vnitatis: hoc idē homini ſuo modo fit ad Deū, cū in amplexu & oſculo patris & filij, mediam quodammodo ſe inuenit beata conſcientia, cum modo ineffabili, incogitabiliq; fieri meretur homo Dei, non Deus ſed tamen quod Deus eſt ex natura, homo ex gratia. Vnde in Cathalogo exercitiorum ſpiritualium Apoſtolus prudenter inſeruit Spiritum ſanctū, dicens In caſtitate, in ſcientia, in longanimitate, in ſuauitate, in Spiritu ſancto, in charitate non ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei. Vide quomodo tanquam omnia facientem, ordinantem, & viuificantem, in medio virtutum bonarum ſicut in medio corporis, conſtituit Spiritum ſanctum. Cum itaq; Deus beatam Gertrudem in filiam atq; ſponſam accepiſſet, ideo tantis amoris indicijs eam pro ſequitur.

Bern. ad fratres de Mōte Dei.

2. Cori. 6.

Cumq;

Cumque ad ineffabilem gratiæ vnionem eam associaret sibi, apposita similitudine id expressit de auro & argento per ignem in vnum metallum conflato, quasi dicat animæ Christus. Sic me inte transfudi teque totam meam feci, vt iure iam non tu, sed ego in te viuere dici debeam: quemadmodum & meus Paulus hoc ipsum in se expertus profitetur. Nec iam nos duo corpora, & vnus animus (vt de familiarissimis dici solet amicis) sed vnus homo in vnum corpus, vnumq; spiritum commixti sumus. Quod adhuc elegantius in Canticis expressit Spiritus sanctus, dum ait. Vulnerasti cor meum soror mea sponsa: vbi de more amantium quæritur sponsus Christus, vulnus in corde à sponsa accepisse, vnius oculi ictu inflictum. Et iuxta Hebraici verbi significationem fatetur se esse cordificatum, vt vellit significare, se sic ictum amore sponsæ, vt ipsius cor in illius, cor sit mutatum, & conuersum. (Id quod ex amatoria phylosophia quo modo fiat, ostendi facile poterat, si opus esset). Tanta est itaque diuinæ gratiæ virtus, tamq; reddit iusti animam Deo gratiosam, & tanta cum voluptate hanc imaginem & diuinũ opus suum artifex ipse contẽplatur, & diuina arte expressam sui similitudinem tanto amore prosequitur, vt quasi transformatus in illam, illius personam induat: & illius tam ornamenta, quam iniurias, vt propria comoda, vel incomoda iudicet. Sic enim apud Isaiam (vt Augustinus docet) se dicit sponsum, seque dicit sponsam, his verbis. Sicut sponso alligauit mihi mitrã, & sicut sponsam ornauit me ornamẽto. In actis vero Apostolorũ ipse conqueritur: Saule, Saule cur me persequeris? sic enim Augustinus scribit in quodã sermone contra Arrianos. Eundem dicit sponsum secundum caput, & sponsam secundum corpus. Duo videnter, & vnus est, quare

Esai. 41.

Actor. 9.

Idem docet in Psa 30.

se sponsum, quare se spõsam, nisi quia erãt duo in carne vna? sic fidum & charitatis vinculis volentẽ trahit, sic se ipsum sibi eripi gratum est, vt magnum illud quod Paulus miratur sacramentum Christi & Ecclesiæ consumetur. Tãta est charitatis vis & energia. Est inquit Dionisius, hæc ipsa virtus quædam vnifica, & connectens, mirificéq; commiscens superiora: ad inferiorum prouidentiã mouens; inferiora deniq; conuersione quadam superioribus alligans: præterea diuinus amor excessum efficit, dum amantes sui iuris esse non sinit, sed amatorum iubet existere, &c. Qua propter & Paulus ille magnus, diuino amore iam occupatus, traductorijque huius amoris virtute comprehensus, ore diuinitus afflato, proclamat. Viuo iam non ego, viuit vero in me Christus, tanquam verus amator, atque in Deo extra se positus, viuensque iam non vitam suam, sed amatoriam, tanquam prorsus amabilem. Si igitur hæc ijs qui ad charitatis & gratiæ fœlicitatem peruenerunt, communia sunt; fuere tamen beatæ Gertrudi adeô peculiaria, vt Christo semel & iterum in baptismo, & religionis voto fuerit desponsata, & in data fide perseuerans, vniuersas animi sui curas, cogitationes, voluptates, spes, acta, dicta, solicitudinem, omnia denique studia, in Dei solius amorem, honorem, laudem penitus collocauit, iure Dominus dixit: Ego totus sum illius, &c. Ego omnes pulsus ac motus cordis eius excito, moueoque spiritu meo amoroso, ac viuifico: in quo voluptatem habeo incomprehensibilem.

Quod tandem tandem addidit: Hæc licet faciens, non tamen satisfeciſſe mihi videor, sed virtutẽ huius actionis, vsq; ad diem mortis eius intra me seruo, nostram fragilitatem

tem atque imbecillitatem delegit, qui quãuis Deum inquiramus in hac vita, nunquam tamen ad amoris cœlestis fastigium peruenimus, quem D. Bernardus, quartum amoris Dei gradum constituit. Quando huiusmodi experitur affectum, vt diuino debriatus amore animus, oblitus sui, factusq; sibi ipsi tanquam vas perditum: totus pergat in Deum, & adhærens Deo, vnus cum eo spiritus fiat, & dicat: Defecit caro mea & cor meum, Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum; Te enim quodammodo perdere tanquam si non sis, & omnino non sentire teipsum & â temetipso exinaniri, & penè anullari, cœlestis est conuersationis, non humanæ affectionis. Et si quidem ê mortalibus quispiam ad illud raptim interdum, & ad momentum admittitur; subito inuidet seculum nequam, perturbat diei malitia, corpus mortis aggrauat, solicitat carnis necessitas, defectus corruptionis non sustinet, quodque his violentius est, fraterna reuocat charitas. Heu redire in se, recidere in sua compellitur, & miserabiliter exclamare: Domine vim patior. Et illud infœlix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Quoniam tamen scriptura loquitur, Deum omnia feciſse propter seipsum, erit profecto vt factura sese quandoq; conformet, & concordet authori.

Lib. de diligẽdo deũ circa medium.

2. Cori. 6.

Psal. 72.

Isai. 38. Rom. 7.

Accidit simili modo, alio licet tempore, pro hac, vt ab alia quadã oraretur. Cui dominus: Hæc, inquit, pro qua tu oras, colũba est mea absque felle. Quippe quæ omnẽ delicti amaritudinẽ nõ aliter atque fellis â corde suo proijcit. Ipsa mihi liliũ est electum, quod manibus meis portare affecto. Suprema nãq; est mihi voluptas delitiosaque in anima huiusmodi casta ac pura mora-

Anima casta Dei delitiæ.

Gratiarũ actio in aduersis, Deo gratissima.

Aduersitatum tolerantia.

ri. Ipsa rosa denique est mea suauiter olens. Patiẽtia nãq; & in cunctis aduersis eius gratiarum actio suauissimum mihi inferunt odorem. Ipsa præterea mihi flos est vernãs ac semper virens, in quem respiciendo oculis meis perquam iucundam haurio amœnitatem. Retinet enim ac fouet iuge in se desiderium & studium, non solùm virtutum, sed etiam vniuersæ perfectionis. Postremo ipsa est cũctis cœlitibus dulcis suauisonaque harmonia, quam efficiunt omnes illæ quas adeo æquanimiter fert aduersitates, veluti tintinnabula aurea in corona mea suspensa. Sed de hoc satis. ¶ Ad alia festinemus. Ante quadragesimam accidit, vt illa more ordinis lectionem statutam in conuentu legeret, in qua dum occurrerent hæc verba: Diliges dominum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, ex tota virtute tua, eadem verba pro deuotione mox repetiuit. Affuit autem tunc alia quædam virgo deuota, quæ hæc audiens compuncta orauit ad dominũ, dicens: O domine quantum tu amaris ab illa, quæ tam feruenti te corde docet amãdum? Cui dominus: Ab infantia, inquit, eius, hanc portaui, interque amplexus meos foui ipsam, seruãs immaculatam in illam vsque horam qua se perfecta plenaq; mihi voluntate conuiuit. Tunc enim ẽ diuerso in illius amplexus cũ omni virtute diuinitatis meæ illi meipsum totum reddidi. Vnde feruentissimus amor illius erga me tunc adeo est etiam liquefactus, adeoque ẽ regione erga illam meus: quomodo vapor ignis præcedens liquescit ad flamã mox sequẽtẽ. Pari nãque modo dulcedo cordis mei diuini à feruore cordis illius liquefacta est & soluta, vt stillare nõ desinat in animã eius amoris guttas mira suauitate ignitas. Additque: Tãta huius animæ

mæ delectatione afficior, vt sæpenumero dum ab alijs hominibus offendor, meipsum in ea quieturus insinuē, atque pressuram cordis, aliam ve molestiam tunc corporis eidem destinem. Quam dum tāta (vt solet) gratiarū actione suscipit, tāta suffert humilitate ac patientia, tāta denique illam deuotione in vnione passionis meę mihi offert, omnino me reddit placatum, facitque vt in numeris sæpè hominibus illius amore parcam. ¶ Cùm deuotam quandā hæc humilis virgo aliquando vt pro se dominum rogaret, oraret, illaque hoc faceret, audiuit dominum sibi dicentem: Electæ huius meæ qui videntur defectus, iusto plus vocari possent animæ eius profectus. Nam gratiarum abundantiam, quam in ea continuè operor, vix humana posset fragilitas â vento inanis gloriæ tueri, nisi virtutes eius cognitioni sub defectibus absconderentur. Nam quomodo ager quanto fuerit simo vberiori impinguatus, eo ditiorem quoque necesse est reddat segetem: ita hęc quoque ex cognitione suæ infirmitatis, abundantiorem mihi referet fructum gratiarum actionis. Eam ob rem quoque pro singulis defectibus vnde se adeò humiliat, singula ei largitus sum dona: huiuscemodi videlicet, quibus in oculis meis omnem queat imperfectionem abolere. Nihilominus tempore opportuno, cùm omnes defectus eidem mutauero in virtutes, vt splendidum lumen anima eius fulgebit. Et hæc pro secundo teste hoc loco sufficiant, quibus in sequentibus plura addenter.

Respectu vnius Sancti Deus multispar cit.

Inanisgloria.

Propriæ fragilitatis cognitio dispel. litinanem gloriam.

Quod in omnibus solam Dei gloriam quærebat, seipsam penitus contemnens.

CAPVT. V.

TErtius est testis satis euidens, ipsa nimirúm eiusdem vita & conuersatio, in qua nihil nõ sanctum apparuit: vt pote quæ non solum verbis, sed re etiam ipsa testata, est, non suam sed Dei in omnibus se quærere gloriam & voluptatem. Adhibuit enim omnem solicitudinem, omni vtebatur industria, vt hanc Dei voluntatem sagaciter inuestigaret, pro cuius amore crebro sui honorem, suum corpus seu vitam, atque adeo animam suam, vt cõgruebat, visa est contemnere. Huic autem testimonio fides eo propensior meritò habetur, cum Ioannes quoque dicat: Qui quęrit gloriam eius qui misit illum, ille verax est, & iniustitia in illo nõ est. O fœlicem animam, quæ solam Dei gloriam adeò feruenter quæsiuit, cuius vita quoque verè sancta manifestatur, suffulta tanto interim testimonio Euangelicę veritatis. Porrò de constantia eius, quamque fortiter neminem respiciens, Dei honorem, iustitiam, veritatemque zelata progugnauerit (vnde loqui cœperam) hoc indubitata fide tenendũ est, á nemine hanc satis explicari posse. Potuit enim illud Sapientię ei haud incõgruê applicari: Iustus quasi leo cõfidens, ad nullius pauebit occursum. Ná quia solus Dei amor impellebat, solus gubernabat: idcirco semetipsam totã pro huiusmodi, hoc est, vel pro Dei honore & laudibus, vel pro animarũ salute, adeò vilipẽdit, adeò quibusq; difficultatibus exposuit: vt nihili prorsus duceret, nihil formidaret quicquid propterea sibi posset euenire, modò dñi sui gloriã aut augeret aut propugnaret. ¶ Idcirco etiã quicquid sacra potuit lectione haurire, quod in salutem proximorũ aut Dei honorẽ aliquádo effundi posset, so-

Inuestigatio volũtatis Dei.

Constans zelus diuini honoris.

licitia

licitia ſedulaque collegit: idipſum pro nulla niſi pro Dei ſolius gloria faciens, nihil expectãs, propterea â quouis homine laudis, nihil opinionis, nihil gratiarum actionis: ſed hoc tantum curabat, vt vbi fructũ ſperabat vberiorẽ, illuc quæ ante ex ſcripturis collegerat, largius profunderet. Nam ad loca vbi ſacræ ſcripturæ ſciebat inopiã, quatenus potuit libros & ea quę erat ſaluti magis neceſſaria, quo omnes Chriſto lucraretur, deſtinabat. Ob eandẽ denique cauſam ſæpiſsimè viſa eſt ſibi requiem ſomniumque ſubtrahere, cibum differre, reliquaque corporis commoda aut aſpernari, aut intermittere: quo animabus, imo quo Chriſto, animas eidem reducendo, ſeruiret. Faciebat autem omnia hæc cum alacritate tãta ſpiritus, ac ſi in ijs non laborem ſed delitias ſentiret, Nec tamen ijs contẽtã, quin etiam contemplationis ſibi dulcedinẽ ſæpenumero (vbi id neceſſarium videbat) ſubtraxit, vel vt tẽtatis ſuccurreret, vel conſolaretur deſolatos, vel (quod illi erat deſideratiſsimum) ad Dei amorem aliquem accenderet. Nam quo modo ferrum in igne totũ ignis efficitur: ſic illa diuino amore accenſa, nihil præterquam amor videbatur, vt pote omnium procurans ſalutem. ¶ Fruebatur nihilominus tamen adeo multo adeoque continuo Dei colloquio, vt ſuo tempore in homine ſimile viſum non ſit: nec tamen vnquam propterea notata eſt ſuperbire: ſed ſi quid in ſe defectũ inueniſſet, hos intuens ad imma ſemper magis ſeſe humiliauit. Inde illi vſu venit ſemper confiteri dona, quæ ex abundanti Dei receperat miſericordia, fruſtra ſe habere, & abſque fructu negligere, Omniũ namque ſe indigniſsimã arbitrabatur, præcipuè autẽ tunc, ſi quando dona ſibi collata, alijs non feciſſet communia

Similæ.

Dei iuge colloquiũ.

Humilitas Communicatio donorum.

communia. Tunc enim sibi videbatur ea quæ non propter suam tantum vtilitatem recepisset, sua tamẽ desidia neglexisse, illaque simo abscondisse. At verò si quẽ horum fecisset participem, gemmas, hoc est dona Dei, arbitrabatur se auro ornasse. ¶ Quoscunq; enim homines vidit, sibi præferebat, eosq; meliores se iudicabat. Atq; ideo dũ illis Dei dona cõmunicaret, putabat illos sola cogitatione, innocentia, conuersationeque munda plus mereri, Deoq; inde laudes accrescere maiores, quam ipsa omnibus exercitijs suis cunctisq; corporis viribus potuisset. Idque fieri arbitrabatur per suam indignitatem, vilitatem, ac negligentiam. Ea res, hoc est, humilis sui cognitio profundissimaque humiliatio, ipsam sola vrgebat quare Dei dona alijs manifestabat, videlicet quia in se (vt putabat) essent ociosa, manifesta vero in alijs saltem fructum & Deo laudem operarentur: presertim cũm, vt dixi, crederet propter se dũtaxat nihil, verum propter aliorum salutem omnia se recepisse.

SCHOL. *Ad quantam sanctitatẽ, atq; diuinã amicitiam B. Gertrudis deuenerit, vel ex hoc solo capite colligitur, quippe quæ sui prorsus oblita, rerum humanarum inuicta contemptrix, solius diuini honoris & cultus auida, & studiosa, cum quartum amoris diuini gradum arduum ascendit, quem penè inaccessibilem arbitrabatur D. Bernardus. Hos autem ille sic breuiter constituit, postquãm in libro de diligendo Deum, per eloquentiæ atq; doctrinæ campos fuerat dilatatus. In primis, inquit, homo diligit seipsum propter se. Caro quippe est, & nihil sapere valet præter se. Cumque se videt, per se non posse subsistere, Deum quasi sibi necessarium incipit per fidem inquirere, &*

diligere,

diligere. Diligit itaq; in secundo gradu Deum; sed propter se, nō propter ipsum. At verò cum cæperit, occasione necessitatis, ipsum colere, & frequentare, legendo, cogitando, orando, obediendo: quadā huius modi familiaritate, paulatim: sensimq; Deus innotescit: consequenter & dulcescit, & sic gustato quā suauis est Dominus, transit ad tertiū gradum, vt diligat Deum, nō iam propter se, sed propter ipsum. Sanè in hoc gradu diu statur, & nescio an àquoquā hominū quartus in hac vita perfectè apprehenditur, vt se scilicet diligat homo, tantū propter Deum. Asserant hoc, si qui experti sunt, mihi fateor impossibile videtur. Erit autem procul dubio cū introductus fuerit seruus bonus & fidelis, in gaudium Domini sui, & inebriatus ab vbertate Domus Dei. Quasi enim miro modo oblitus sui, & â se penitus velut deficiens, totus pergit in Deum & deinceps adhærens ei, vnus cum eo spiritus erit. Hucusq; Bernardus.

Math. 25. Prou. 35.

Quòd in ea velut in intellectuali cœlo Dominus virtutum habitauerit.

CAPVT. VI.

QVoniam suprâ dictum est, in ore duorum trium vestare omne verbum: multo magis autē stabit, vbi tam multi tamque fide digni sunt testes, adeò, vt nephas etiam queat æstimari, vel tunc non credere veritati, aut certè eandem vel reprobare vel impugnare. Nam etsi incredulus quis hāc impugnare niteretur, præsumptionis ac temeritatis magis debebit erubescere, si nō in se ipso vel paria vel potiora recipere dona meruit. Ad hæc esset ignominia dignus, quādoquidē cū potuisset alienis gratulando profectibus, eadē bona etiam sua feciſſe,

Alienis profectibus & virtutibus cõgratulãdo easdẽ nostras facimus.

feciſſe, id neglexit. Debent igitur omnes abſque dubio credere, hanc virginem electiſsimorum Dei eſſe vnam, cuiuſmodi ſuper cantica deſcribit ſanctus Bernardus, ſic dicens; Ego puto omnem animam talem: nõ modò cœleſtem proprer originẽ, ſed & cœlum ipſum poſſe nõ immerito apellari, propter imitationẽ. Et tunc liquido oſtẽdit, quia verè origo ipſius de cœlo eſt, cũ cõuerſatio eius in cęlis eſt. Hinc ait ſcriptura: Anima iuſti ſedes eſt ſapientiæ. Et: Cœlum mihi ſedes eſt, dicit dominus. Qui autem ex doctrina ſapit ſaluatoris ſpiritum eſſe Deum, etiam ſedem ei non ambigit aſsignare ſpiritualem. Confirmat me in hoc ſenſu maxime illa fidelis promiſsio. Ego (ait filius) & pater ad eum (id eſt, ad ſanctum hominem) veniemus, & manſionem apud eũ faciemus. Prophetam quoque non de alio cœlo dixiſſe arbitror: Tu autem in ſancto habitas, laus Iſrael. Manifeſtè autẽ Apoſtolus dicit, habitare Chriſtum per fidem in cordibus noſtris. Ego autẽ á longe ſuſpicio illos certè beatos, de quibus dicitur. Et inhabitabo in eis, & deambulabo in illis. O quanta illi animæ latitudo, quanta & meritorum prærogatiua, quæ diuinam in ſe præſentiam & digna inuenitur ſuſcipere, & ſufficiens capere. Quid illa, cui & ſpacia ſuppetunt & deambulatoria, ad opus quidem maieſtatis? Creſcit enim in templum ſanctum in domino, cuius latitudo dilectio eſt. Ergo quantitas cuiuſque animæ æſtimetur de menſura charitatis quam habet. Eſt ergo cœlum ſancta aliqua anima, habens ſolem, ideſt, intellectum, lunam fidem, aſtra virtutes. Vel certè ſol iuſtitiæ zelus eſt, aut feruens charitas, & luna continentia. Nec mirum ſi libẽter inhabitat cœlũ hoc dominus Ieſus quod vtique

D. Bern. ſer. 27. ſuper. Cant.

Anima fidelis, cœlũ

Sap. 7.

Eſai. 66.

Ioanis. 14.

Pſal. 21.

Epheſ. 3.

2. Cor. 6.

Latitudo animæ fidelis dilectio:

Anima fidelis quale cœlum.

non

non quomodo cæteros, dixit tantum vt fieret, sed pugnauit vt acquireret, occubuit vt redimeret. Ideo & post laborem voto potitus ait: Hæc requies mea in seculum seculi: hic habitabo, quoniam elegi eam. Verum hæc Bernardus. Quod prædixeram itaque nunc monstrabo, hanc videlicet vnam esse ex beatis illis animabus, quam multo excellētius quām templū materiale ad inhabitandum elegerit dominus. Ad cuius laudē (quia sic necesse est) ea quæ multis annis secreta quadā familiaritate ab hac sancta virgine percipere potui, reuelabo. Sāctus itaq; Bernardus intellectuali cœlo, hoc est animę sanctæ, quā sua inhabitatione dominus dignatur: esse necessarium asseuerat decorem virtutum ceu solis lunæ stellarumq; claritatem. Quod quomodo in hac sancta consummatū fuerit, quomodo ve qua si radijs quibusdam virtutum ipsa fulserit, paucis explicabo, inde enim (quod spero, cūctis erit indubitatum, à domino virtutum ipsam inhabitatam, quam intus foris que tam splendifero ornauerit lumine gratiarum. *Psal. 131.*

De constanti eius iustitia.

Cap. VII.

IVstitia siue diuini amoris zelus, quem beatus Bernardus supra videtur commendare sub nomine solis, adeo in hac sancta excellenter effulsit, vt si eam decuisset apparuisset ve congruum, in mille armatorum acies media se pro iustitię defensione obiecisset. Tam charum habuit amicorū neminem: tametsi á capitali eam ille tentaret hoste liberare: cui vel tunc vno verbo iniustitiæ præiudicium astitisset. Facilius namque,

namque, quatenûs phas erat in damnum propriæ con
senſit matris, quàm vt contra inimicum ſuum, licet mo
leſtiſsimum, in animo ſuo iniuſtitiæ locum daret. Por-
ro ſi quem data occaſione vrgeretur increpare, tunc ſu
perabat naturalem (quæ cæteris virtutibus in ea clarior
emicare ſolebat) verecundiã, poſtpoſitoq; timore quo-
uis humano ac inordinato, huius vnius confidentia ni-
tebatur, cuius fide erat animata, cuiusque cultum vniuer
ſo cupiebat mundo inuehere. Deinde tanto deſiderio
pietatis & gratia ſapientiæ conueniebat illum qui erat
arguendus, tantaque gratia ſapiẽtiæ ac diſcretionis for
Pius mo- mabat verba (vt pote quæ linguam ſuam ante in ſan-
dus formã guinem dilecti ſui, quàm in cor ſcriberet alienum, tinxe
dæ linguæ. rat) vt nemo tam duro eſſet, corde, cui vel vna gutta ine
rat pietatis, qui per eius verba non moueretur ad ſtatũ
correctiorem, aut ſaltem ad emendãdi ſe vel deſideriũ
vel voluntatem. Porrò vbi per admonitionem ſuam
compunctum quempiam aduertiſſet pœnitere, ad hũc
conuerſa tanto eſt deſiderio, tantaq; erga illum cõpaſ
ſione mota, vt confeſtim illi ſinum beneuolentiæ exhi
beret pietatis, totoque corde liquefacta ſeipſam illi in
quamcũque poſſet, offerret conſolationem. Neque ta-
men id coram hominibus tam multo verborum, oſten-
debat apparatu, quàm magno quàmque ſedulo oratio-
Amicitia num deſideriorumq; ſtudio id agebat ante Deum. Ca-
humana uebat namque maxime in verbis, ne cuiuſcunque homi
quæ & quo nis cor ſibi attraheret, ne ve in eius inſinuaret ſe amici-
modo ta- tiam, vnde quauis poſt occaſione á Deo retraheretur.
uenda. ¶ Omnem enim amicitiam humanam, cuius aduerte-
re potuit cauſam fundamentumq; non eſſe Deum, vt
virus letale horrebat. Vnde pro Dei adeò zelata eſt a-

more

more ſynceriſsima hæc eius electa, vt ne vnum verbū tolerare æquanimiter potuiſſet, quod humanū ſenſua lem vt redoleret amorem. Nam licet maxime eguiſſet, obſequijs tamen ac beneficijs cuiuſcunq; maluit carere, quam admittere, vt humano ſecum fauore cor fuiſſet cuiuſpiam occupatum.

De Zelo, quem habuit pro ſalute animarum.

Caput. VIII.

QVantum animarum zelus religionisque ac pietatis ſtudium cor eius accenderat, teſtari potuerūt & eius verba & opera. Siquidem in proximo vbicunque aduertiſſet defectū quem ipſa corrigi deſideraret, ſi deſiderio ſuo fruſtraretur: propterea fortaſſe, quod ille, aut non præualeret, aut quod diligentiam conatumque non admoueret tantum quo emēdatio ſequeretur: hoc adeo huius cor grauabat, vt haud quaquā potuiſſet conſolari, niſi vel orationibus ad Deum pro huiuſmodi homine fuſis, vel ſuis alterius ve quem huic ſciret negocio fore idoneum exhortationibus eo rē perduxiſſet, vt quantulācumque ſaltem vidiſſet illius defectus emendationē. Vbi ſi quando (vt hominum eſt conſuetudo) eam quis conſolari volens, diceret non curare eā debere eum qui ſeipſum nollet corrigere; ipſa pro eo nihil detrimenti, ſed ſuam eſſet laturus ipſe damnationem: hæc verba tanto audiebat retractabatque dolore, vt non ſecus atque gladium ſe penetrantem ſentire videretur. Aiebat enim ſe mortem ſuauiùs ferre, quā hoc modo ſuper cuiuſpiam conſolari infœlicitate: quā ille

tunc primum miſera experiẽtia diſceret, quando poſt mortem irremediabiliter ſupplicium incidiſſet æternũ. Ad hunc quoque vſum conuertit, vbi in ſacris libris ſalutaria cõpunctiuaq́; reperit, intellectu tamẽ difficilia: quæ mutato mox ſtilo latino faciliori intelligẽdi modo ſcribens, minus peritis vtilia reddidit. His autẽ occupationibus ac ſtudijs diem ferẽ totum conſumpſit, videlicet â mane vſque ad veſperum, aut faſtidioſe prolixa abbreuiando, aut difficilia explanando, aut certe colligendo fructuoſa quibus proximorum (quod ſuper omnia deſiderabat) promoueret ſalutẽ. Quod quantæ ſit virtutis, Beda pulcherrime deſcribit dicẽs: Quæ gratia ſublimior & Deo glorioſior eſſe cõuerſatio poteſt, quã qui quotidiano exercitio alios ad authoris ſui gratiam ſtudet cõuertere, & crebro animarũ fideliũ acquiſitione gaudium patriæ cœleſtis ſemp augere? Cui aſtipulatur Bernardus dicens: Hoc ſiquidem vera & caſta contemplatio habet, vt mentem quam diuino igne vehementer accenderit, tanto interdum repleat deſiderio acquirendi Deo qui eum ſimiliter diligant, vt ocium contemplationis pro ſtudio prædicationis libentiſsime intermittat, & rurſum potita votis tãto ardentius redeat in idipſum, quanto fructuoſius ſe intermiſiſſe meminerit. Si enim teſte Grego. ſuper Ezechielem: Nullũ Deo tam laudabile eſt ſacrificium ſicut zelus animarum: quid mirum, ſi tam libenter quam dignanter hoc altare viuum dominus Ieſus inhabitet, in quo non minus frequenter quam ſuauiter gratiſsimi ſacrificij odor ſibi adoletur? Quodam tempore illi præ filijs hominum forma ſpecioſus dominus Ieſus apparuit, qui regalibus ſuis humeris domũ amplam maguamq́; ſibi innitentem

videba-

videbatur sustentare. Allocutusq; hanc suam electam hoc modo: Vides ne inquit, quanto labore, quanta cura ac vigilantia dilectam mihi hanc domū, hoc est religionem sustentem? Hæc náq; per vniuersum pene mūdū ad ruinā declinat, propterea quod tam pauci in mūdo reperiuntur, qui pro illa tuenda promouēda ve fideliter aut operari aut pati velint; propterea tibi ò dilecta mea congruit defatigationi meæ cōpati. Adiecitque dominus: Quicunque aut verbo aut quouis opere promouere conantur religionem, eamque curant ad meliora erigere, hi velut columnæ suffultæ domum hanc quātum possunt, mecum sustentant, meq; onere ac fatigatione leuant. His verbis in intimo cordis commota virgo præ compassione domini Dei ac sponsi sui incitabatur vehementius adhuc solito ad religionis promotionem summoperè augendam, adeò vt aliquanto tempore supra vires etiam ordinis sui obseruantijs atque rigore, quo alijs imitandi præberet exemplum, se fatigaret. Verùm cùm aliquandiu fideliter hæc continuasset, non passus est benignissimus dominus & amator eius sic dilectam diutius grauari, sed voluit eam ad quietem introducere suauioris contemplationis: cuius tamen inter exercitia hæc, licet grauia ac molesta, interim expers nunquam fuerat. Itaque per quosdam fideles atq; secretos sibi amicos dominus eam admonuit, vt ab huiusmodi labore temperaret, & sibi amantissimo tota vacaret ad interiora deinceps conuersa. Quod sancta virgo nō absq; magna gratiarū actione suscipiens, omni qua potuit vigilantia, ad desideratæ contemplationis ocium sanctum se contulit: in quo omnium desideriorum suorum vnico ei que soli

vacabat ſuauiter: quem torum quoque ê regione ad ſe cõuerſum ſentiebat cum infuſione perfectiſsima omnium gratiarum. Cæterũ de huiuſmodi amicis Dei ſecretis quæ illam monuerãt, vt intermiſsis corporalibus exercitijs contemplationis quieti vacaret, extat adhuc cuiuſdam deuotæ epiſtola, quâ hic iuuat inferere: quoniam illam ê diuina reuelatione acceperat, & huic noſtræ Gertrudi his verbis miſerat. O deuota ſpõſa Chriſti intra in gaudium domini tui. Ad te enim ineffabili dulcedine diuinum cor eius præcipue eſt inclinatũ propter fidelitatem, quâ tantopere in eius honorem pro veritatis defenſione operam nauaſti. Proinde ſummum illius pariter ac tuum beneplacitũ eſt, deinceps requieſcere te ſub vmbra trãquiliſsimæ cõſolationis ſuę. Quẽadmodum enim arbor bona iuxta riuos aquarum plantata, vbi ſuas in latum profundumque miſerit radices, fructus producit exuberantiſsime: Ita tu quoque dilecto tuo ſuauiſsimos profers fructus ei ſingulis cogitationibus verbis atque operibus tuis Dei in te operante gratia natos. Nunquam cuiuſuis perſecutionis æſtu areſcere potes, quippe quæ diuinæ gratiæ inundatione indeſinenter rigaris. Nam quia in operibus tuis cunctis, Dei & non tuum quæris honorem, ideo ſancto feruore centuplum è ſimplo tuo offers dilecto fructum: & hoc nõ ſolum in operibus ſanctis quæ perficis, verum etiam in omnibus ijs bonis quæ libenter velles tu agere, aut apud alios promouere, tametſi non valeas. Nihilominus ſupplet etiam dominus ipſe Ieſus Deo patri ſuo omnem indigentiam omnemque defectum, ſiue in te ſiue in alijs, propter quæ tu turbaris. Nam pro quocumque huiuſmodi ſancto conatu, ac ſi opere illum impleſſes, paratus

Epiſtola ad Gertrudẽ miſſa.

tus tibi est reddere mercedem. Inde etiã cœlestis curia exultat vniuersa tibi gratulans, atque Deum, pro te laudando, gratias agens.

De materna compassione eius erga omnes,

Caput. IX.

PRæter zelum iustitiæ, de quo iam sumus locuti, inerat ei virtus compassionis cunctis admiranda. Nam si quando aliquem rationabili audisset merore affectũ grauatum ve, tametsi longo ille â se distaret interuallo, curabat tamen illum, aut verbo aut literis cõsolari, nec tamdiu illius interim immemor esse potuerit donec audisset animæquiorem. Quomodo enim is qui febri, aliove languore oppressus, de die in diem sperans, valetudinem optat meliorem: ita hæc ab hora in horam eos desiderabat à domino consolari, quos nouerat grauatos. Impartiebatur autem hunc compassionis affectum non solum hominibus, verum quibúsque etiam creaturis, vbicunque eas (siue volucres essent cœli, siue bestię terræ) molestia aliqua, putâ fame, frigore ve didicisset grauari. His enim vt opificio seu operibus manuũ Dei cõdolens, intima deuotione earundẽ incommoda in perpetuam laudem Deo offerebat, in vnione videlicet illius dignitatis qua creatura quæuis â Deo optimo perfecta ac iuxta suum genus supreme nobilitata est. Orabat autem eundem dominum, vt suæ misereretur creaturæ afflictæ, dignaretur̃q; eã hac molestia leuare.

De admirabili eius puritate.

Caput. X.

Castitatem Bernardus in loco supra citato com-

parat lunæ. Hæc castitas quam lucidè in ea fulserit, vel inde liquet, quo tam ipsa, quam omnes, qui nouerunt illam constanter solebant fateri, nūquam ipsam viri cuiuscumq; contemplatam esse vultum tam diu, vt speciem figuramve illius, qua posset illum denuò agnoscere, intra se retinuisset. Ea propter quātumlibet viro sancto habuisset loqui, tametsi res ipsa quoq; tractāda vehementer fuisset secreta, tamen ab illo adeò pura recedebat, vt ne semel quidē oculos in illū leuaret. Hanc autem castitatem non solum in oculorū, sed etiam in verborum, sensuumque omniū cōtinentia obseruauit. Et quibus tam lucida in ea semper fulgebat puritas, vt virgines reliquæ eius secretiores sodales interse quandoq; solatiose colloquētes, dicerent; haud iniuria, eam inter sanctorum reliquias altari imponendam. Hæc tamen eius castitas non adeò est miranda, si quis mecum expēdat, quomodo ipsa præ cunctis mortalibus quos nouerim, in sacra Scriptura atq; adeò in ipso domino Deo fuerit delectata. Quod sanè supremum esse remedium custodiamque pro castitate quis nesciat? Testatur enim hoc ipsum & magnus Grego. Gustato, inquiens, spiritu desipit omnis caro. Hieronymus quoque: Ama inquit, scripturam, & carnis vitia non amabis. Itaque testimonium, vel hoc solum, putâ quod semper in mente sacram reuoluerit scripturam, pro eius castitate, tametsi alia deessent, ei sufficeret. Sed quia lectionis hic mentionem fecimus, non prætereundum est, quod inter legendum, si quando, vt fieri assolet, in sacra Scriptura illi occurreret quidquam minus pudicum, aut vnde postea obsceni alicuius imago memoriave illi potuisset occurrere, si sola erat, aut vbicumque etiam poterat

alibi

alibi clàm illud non lectum pro virginea verecundia transiliebat. Si verò haud poterat non lectum præterire, celerrime illud legebat, ac perinde, ac si non intelligeret simulabat: nisi quod ruborem virgineum pudicissimę suæ verecundiæ, qui tunc eius perfundebat genas, celare nequibat. Si præterea (vt interdum contigit) ab aliquibus minus intelligentibus de rebus huiusmodi, quæ etiam innocenter in carne fiunt, cōsulta interrogata ve fuisset, quam potuit maxima tunc verecūdia quidquid nō pudicè satis posset audiri sub velamine abscondens respondit, animumq; inter ea ab his suū adeò auertit, vt videretur tolerabilius sibi, acuto interim ferro vulnerari, quam huiusmodi audire sermones. Cęterū vbi propter animarū salutē de huiusmodi necessario erat loquendum, ac si omnino inde non torqueretur eius verecundia (modo operæprecium videretur illud sic explicare) liberius eloquebatur. Cum semel seni cuidam prouatissimæ vitæ de suis loqueretur secretis, tantam hic in ea aduertit puritatem, vt postea se nulli testaretur vnquam fuisse hominum locutum, â quo, vt ab hac virgine omnem carnalem motum affectumque adeò inuenisset alienum. Prętereo plura alia, quæ eius admodum testantur haud mediocrem castitatis excellentiam, quandoquidem hoc vnum Dei donum, videlicet puritatē cordis, si quis rectè perpenderit, nequaquam admirabitur, cur sua illi Deus secreta reuelauerit, quando ipsemet quoque in Euangelio affirmat beatos mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Quod exponens inquit Augustinus: Non corporis, sed cordis oculis videtur Deus. Et quomodo lux mundi iucundé videri non potest, nisi oculis mundis: ita nec

Deus videri poteſt,niſi puritate cordis quod conſcientia peccatorum non reprehendit,ſed templū Dei ſanctum exiſtit. Non poſſum hic non referre pro puritatis eiuſdem teſtimonio,quod â quadam Deo deuota ac fidedigna audiui. Hæc dum rogaret dominū vt dignaretur nonnihil nunciare huic electæ ſuæ,idq; per ſe, hoc eſt per eam quę orabat,faceret,fortaſſe loquendi cum ea querēs occaſionem, dominus reſpondit. Hoc illi ex me nunciabis: Pulchra & amœna. Quæ verba dum ipſa non intelligeret, fudit orationem eādem, eadem & quæ peticrat ante repetens,ſed aliud â Domino neque tunc neq; tertio quidem,quam primo reſponſum obtinuit. Quam obrem admirans vehementer dicebat: Dilectiſsime domine mi quid per hęc intelligere debeam verba,doce me. Cui dominus: Dic,inquit,ei quia ex pulchritudine interni decoris ipſa mihi placet ideò tā grādis quoq; animam eius illuminat ſplēdor puritatis,cum incomprehenſibili decore incommutabilis diuinitatis meæ. Quod vero mihi ex ſingulari placet virtutū amœnitate ideo eſt,quia vernātiſsima iucunditas humanitatis meæ deificatæ in cunctis eius operibus cum imperturbabili viuacitate floret.

De confidentiæ dono,quo tam inter læta quam triſtia Deo fixe innitebatur,

Caput. XI.

QVia,vt reor,iā ſatis de zelo iuſtitiæ,compaſsionis, caſtitatiſque huius virginis prædicādo diximus: non eſt iam tacendum,quanta in ea viguerit confidentia ad Deum. Hoc namque confidentiæ donū (ſic enim videtur

videtur nominãdum potius quam virtus) quã in ea excellens fuerit, multis potest testimonijs probari. Omni namq; tempore adeò secura gaudebat confidẽtia, vt neque tribulationes, neq; damna, neque etiam impedimẽta quæcunque, imo ne delicta quidem, si quæ fuere, aut eius defectus, obumbrare illam potuerint: quin costantem securamque confidentiam semper ad benignissimam Dei misericordiam retineret. Neque enim grauatẽ ferebat, si sensibilem ei dominus aliquando gratiam subtraxisset: sed perinde illi erat hanc habere, aut non habere: nisi quod in aduersis spes quandoque ipsam roborabat maior, qua certissimè compertum habuit, tam aduersa, quam prospera, nec minus interiora quam exteriora, omnia sibi in bonum diuina id agẽte prouidentia, conuerti. Quomodo enim nuntius, qui diu desiderata habet apportare, spe interim expectatur, ac desiderio: ita in aduersitate vberius affuturam sibi consolationem expectabat diuinam, ad quam per instantẽ tribulationẽ non hæsitabat se præparari. Nũquam præterea adeò depressa, nunquam adeò propter suos defectus videbatur deiecta, quin diuinæ gratiæ præsentia releuata mox promptissima ad quęuis dona Dei redderetur. Quia & cum sibi tenebrosa velut carbo extinctus videretur, subito tamen Dei cooperante gratia respirans, vbi per intentionem ad Deum se erigere nititur, mox quasi in ipso ingressu adhuc constituta, Dei suscipiebat in se similitudinem: atq; veluti homo de tenebris intrans lucẽ solis: ita diuina præsentia, eiusq; gratiæ splendore hæc illuminabatur. Sensitq; decorem & ornatum omnem: quo decet reginam in vestitu deaurato circũamictã varietate, immortali

aſtare regi ſeculorum: ſibi reſtitutum, dignam quoque hinc diuina coniunctione, ac familiaritate ſe factã. Familiare tamen illi ex proprio erat inſtituto, dum maculis peccatorum, quibus vita hæc præſens nunquam caret, ſe reſperſam ſentiret, ad pedes domini IESV cõfugere, vbi in eius dẽ ſanguine ab omni macula abluere tur. Verum tamen quando diuinæ gratiæ influxum ſentiebat ſibi occurrere vberiorem: tunc non ad pœnitentiæ exercitia ſe dabat, ſed diuino beneplacito eiuſq; tractui ſe præuenienti liberẽ conſentiens, in omnibus reddebat ſe velut inſtrumentũ idoneũ ad omne opus amoris in ſeipſa & ſecum ipſa exercendum, adeõ, vt tunc nõ cunctarerur (quod in humanis rebus ſolet dici) cum domino Deo vniuerſorum ludere de pari. Ex hac confidentia vſu venit illi tanta gratia communicandi: Nunquam enim vel ſcriptura, vel hominun relatione audire potuit, quam magna eſſent pericula, ad Euchariſtiã indigne accedentium, vt territa ijs propterea aliquãdo abſtineret, quin magis pietati diuinæ innitẽs ſemper firma ſpe libenter acceſsit. Animabat autẽ ipſam hęc ſua humilitas accedere, qua opera ſua bona, atq; ea quibus homines ſe præparare ſolent exercitia, adeõ arbitrabatur exigua, ac ferẽ nulla, vt propter eorundem negligẽtiam (vt fit apud alios) nunquã intermiſſerit cõmunionem æſtimans omnẽ conatum hominis deuoti erga excellentiã gratuiti huius doni, hoc eſt Euchariſtiæ, vix guttam dici poſſe comparatã pelago vniuerſi maris. Atq; ideõ quamuis modum nullum præparationis diſcreuiſſet elegiſſet ve prę cęteris ſingularẽ, freta tamẽ nihilominus abundantia incõmutabilis diuinæ bonitatis, mundo ſtudebat corde feruentiq; amoris deuotione

ſuſcipere

ſuſcipere ſacramentum. Quæcumq; á Deo receperat bona ſoli confidentiæ tribuit, æſtimãs illa eò magis gratuita, quanto verè gratis, atq; citra vllum meritum hoc nobile confidentię donũ â Deo gratiarũ omniũ largitore recepiſſet. Hac cõfidentia adeò confortabatur, vt mori ſępènumero deſideraret, diuinę tamẽ ſemper vnita voluntati, cui ſe adeò conformabat, vt tã viuere, quã mori perinde illi eſſet. Per mortẽ namq; ſperabat æternam obtinere beatitudinẽ, viuẽdo verò diuinę laudis incrementũ. Contigit aliquando per viã ambulanti vt in aſcenſu colliũ ad decliuiora iterum caderet: propter quod multo hilarior facta inſpiritu domino loquebatur: Amabiliſsime Ieſu, quã benè mihi contigiſſet, ſi caſus ille mihi ad te celerius perueniendi dediſſet occaſionẽ? Hęc verba dum inter nos admiraremur, percontantes, formidaret ne ſacramentis non munita mori? Reſpondit: Toto corde ſacramentis ſalutiferis opto ante muniri, quàm moriar: ijs tamen confidenter præfero prouidentiam ac domini Dei mei voluntatem. Hanc enim ſaluberrimam non ambigo eſſe ad mortem pręparationem, propterea morte, aut ſubita, aut diutina, vtrum illi placuerit ad eum optatius eſt mihi venire. Spero enim qualicumque morte hac luce defuncta fuero, Dei miſericordiam nunquã mihi defuturam, ſine qua ęquê mihi certa incubat damnatio tam in ea morte, quæ improuiſa irruit, quam in illa quæ longê ante pręuiſa eſt. Hoc modo in omnibus, quę ſibi euenerunt exultabat, quia ſecurã ſemper ad Deum habuit confidentiam alacremque, ac fortem animum, qui nunquam deficiens perpetuò florebat. Huius confidentię teſtem hic cogor nunquã fallentem

S. Gregor. 4. dialog. c. vltimo.

fallentem adducere Deum. Qui cuidam alteri sibi deuotæ â se aliquid per orationem requirenti, cum neque annuens tribueret quæ petebat, neque etiam responderet, & illa propterea admiraretur vehementer, tandem respondit Dominus: Idcirco respõdere tibi distuli, quandoquidem non confidis in ijs, quæ clementia mea in te operari dignatur; quomodo electa illa mea (Gertrudẽ loquebatur) quę prouidentiæ meæ radicata fortiter est, & adeò innixa, vt nihil non de exuberantia meæ bonitatis confidat. Quamobrem nunquam illi quodcumque â me petierit, negabo.

De virtute humilitatis eiusq; alijs multis inxta adiunctis.

Caput. XII.

INter reliquas virtutes, quibus â Deo virgo hęc sancta excellentissimè non aliter atque stellis quibusdã ornata est, quibusq; digna Deo facta est habitatio, enituit splendidior in ea virtus humilitatis, vtpote omniũ gratiarum vas capacissimum virtutumque omniũ custos. Hęc namque adeò se cunctis Dei donis indignam æstimabat, vt nulla posset ratione ad credendum induci, recepisse se quidquam propter se, hoc est ad suum profectũ: sed occulta Dei prouidẽtia sic ordinãte, canalẽ dumtaxat se esse, per quã gratiæ, Deiq́ue dona ad electos eiusdẽ fluerent. Et hoc præcipuè, propterea quod cum omniũ foret (vt credebat) ingratissima indignissimaq;, Dei dona tã magna, quam parua ocioſe, & absq; fructu reciperet: hoc solo excepto, quod eadẽ Dei munera, partim scripto, partim verbo, conaretur distribue

re

re in proximorum salutem. Faciebat autem hoc tãta erga Deum fidelitate, hoc est tãto zelo diuini honoris tantaq; humilitate respiciens seipsam, vt interdum de se quoque vel cogitare vel loqui soleret. Quanquã post mortem in inferno propter mea essem demerita cruciãda, adhuc gaudebo dominum Deum ex alijs hominibus per labores meos aut vndecunque recipere honorem. Neminem adeo agnouit vilem, in quem Dei gratia non fructuosius locatam, atque in se putaret. Propterea tamen nũquam Dei opera subterfugit, sed vltro se donis eius quibusq; paratam obtulit, quæ postea in proximorũ vsus expẽderet: quibus ea multo plus quã sibi arbitrabatur collata, quandoquidem sua duntaxat insinuatione illi hæc ipsa dona recepissent. Neque.n. aliquid in huiusmodi suum præter solam insinuationẽ agnouit. Tantum aberat, vt sibi de beneficijs doniſque Dei vel modicum ascriberet, aut vendicaret: Vnde semel accidit, vt in itinere constituta præ nimia sui abiectione domino loquẽs diceret: Ah domine mi, inter precipua quę operaris miracula, hoc vnum singulare arbitror, quod me indignissimam terra fert peccatricẽ. Ad quæ verba dominus, qui humiliantes se exaltat, dignãter ac benignẽ respondens: Libenter inquit, ac merito tibi calcandam se terra offert, quando vniuersa quoq; cœlorum dignitas ineffabili desiderio expectat hãc horam iucundissimam, qua te dignanter portet. O admirabilem diuinæ bonitatis dulcedinem quę tanto animã maiori erigit honore, quanto per sui cognitionem illa ad imma sese depresserit. Vanam gloriam licet præcipue haberet exosam, hoc tamen modo potius vilipendit, quam impugnauit: verbi gratia, si quando cogitatio

inanis

inanis gloriæ dum in oratione opereve aliquo erat bono, incidisset, nõ repugnauit, rem quasi vilem atque indignam cum qua contenderet, huiusmodi appetitum iudicans. Spreta igitur incidentia (quasi libere consentiret) in materiam potius eam vertit suæ humiliationis, hoc modo seipsam consolans, & apud semetipsam cogitans: Si inquit, bonum hoc quispiam videns trahatur ad imitandum, tunc dominus Deus saltem hunc ex te fructum habet laudis alienæ, quandoquidem ex te nullum tu illi fructum adfers. Arbitrabatur proprerea in huiusmodi operibus se esse in Ecclesia Dei tanquam laruã in domo patrisfamilias: quæ ad nihilum est vtilis, nisi vt fructuum tempore palo alligetur, aut in arborem ponatur, quo fugatis auibus seruẽtur fructus. Hoc modo cum alioqui esset inutilis (quod putabat) in aliorum saltem vtilitatem se constitutam consolabatur. Vehementer enim zelabatur humilitatem. Proinde licet feruor miræ deuotionis atque diuinæ consolationis suauitas adeò in ea eniterent, vt abscondi non possent, inter multa tamen quæ ad aliorum salutẽ scripsit, cõgruentissima sanctitatis testimonia de seper humilitatem intermisit. Veruntamen qui scrutatur renes & corda Deus, per seipsum de illa testatus est: Cuidam, nonque deuoto, dum in supremo deuotionis feruore oraret, responsum est à domino: Scito electam meam quam familiariter mihi vt in ea habitem, adaptaui, tanta deuotionis dulcedine, quantam tu modo sentis, continue visitari. Porrò quod mirum in modum hæc Dei dilecta in domino, eoque solo, senserit consolationes, vel inde liquet, quod trãsitoria & caduca quæ tuis oblectamẽta fastidiũ illi incredibile generabãt. Neque.

que.n.ibi inuenit vnde consolaretur. Quod vere ãmantibus Deum, quia cõueniat, astipulatur Bernardus idẽ Dei amator mellifluus, dicẽs: Amanti Deũ omnia fastidio sunt, quamdiu frustratur eo quem solum desiderat: Hæc ille. Accidit aliquando huic Dei electæ, vt ex consideratione vilitatis, quam humanæ cuiuis inesse delectationi didicit, lassata diceret domino: Ego vllam in terris nequeo rem inuenire, quæ me delectet præter te solum dominum meum dilectissimum. Cui dominus quasi vicem rependens: Et ego, inquit, neque in cœlis neque in terris quid reperio, in quo sine te oblecter. Omnem nanq; oblectationem quam in te habeo, per amorem in te constituo. Et hoc modo semper in te delestor cum omnibus in quibus delector. Quo autem mihi hæc delectatio suauior, eò tibi est fructuosior. De hoc quoq; Bernardus testatur: Esto, inquiens, quod honor regis iudicium diligat: sed sponsi amor solum requirit amoris vicem & fidem.

Hæc quomodo sint intelligẽda, dixi. c. 4.

SCHOL. *Ne quẽpiã hæc verba offendãt, meminerit scriptũ ab ipso Domino, delitiæ meæ esse cum filijs hominũ, vt amorem infinitum quo prosequitur homines declararet. Dixerat enim páulò ante Delectabar per singulos dies, ludens in orbe terrarũ, quasi in rerũ creatione voluptatẽ cæpisset in cõprehensibilẽ (ludere enim pro gaudere positum annotauit Beda) iuxta illud Lætabitur Dominus in operibus suis. Non quasi Deo quidquam gaudij, aut voluptatis vnquam accesserit, sed quia nõ cõtentus omnia creasse: dilexit insuper ea, gubernat, & tuetur: sicut scriptũ est, diligis Domine omnia quæ fecisti: maiori longe amore, quam artifex quicunq; suũ opus intuetur. Quãto magis ergo cõplacet sibi in hominis creatione, quã rerũ cæterarũ sublunariũ, quorũ gratia cætera facta*

Prou. 8. Beda. Pro. 8.

facta sunt, quibus imaginem suã impressit, quibus vt se suaq; omnia impertiretur, nullum non mouit lapidem: quibus-
Matth. 24 cum assidue commoratur vsq; ad consumationem seculi, vt eos tandem ad æterna sua gaudia perducat? Tum insuper si pro omnibus hominibus, quantumcunq; sceleratis &
Lib. de diligendo Deum. perfidis (vt Bernardus ait, dixit multa, gessit mira, pertulit dura: neq; tantũ dura, sed & indigna: quanto magis oblectabitur in anima iusti, quã sibi vt filiam, reginã, sponsam, amicã, gratiæ suæ vinculis sibi associat? Nõ est ergò cur hæc amatoria Christi verba Gertrudi nũc dicta pias aures offendãt: quãdo quidẽ illa nõ minus amatoria ædificãt: vulnera
Cantic. 4. sti cor meũ sponsa, vulnerasti cor meũ. Perinde est enim ac si dixisset Christus animæ sanctæ: Tanta est mihi pulchritudo tua & vniuersi corporis gratia, vt te intuendo, mentem explere nequeam. Ea est in oculis tuis vis & energia, tam validos & efficaces inde amoris radios eiacularis, certisq; me petis ictibus, vt cor meum, ceu sagittis amoris trãsfixeris, adeò te summa cum voluptate intueor, & te cogito, vt in te maxime mihi inesse videar, & in te viuere. Quæ & ipsa quoq; extra te rapta in me magis ines, magisq; in me, quã in te ipsa viuis. Quippe quã ego prior intuitus sum, & ex oculis meis emicante luce, per tuos oculos, in tua illapsus viscera cordis tui tenebras illustraui; meq; vt noscas intueris, & ames, tribui: ac mea imagine accensam, absortamq; in me transformaui, vbi & illud est animaduersione dignum verbum illud Hebraicum, quod vulgatus interpres transtulit, vulnerasti, septuaginta vertisse, decordasti: quasi dixisset Latine dementasti & abstulisti cor meum: sicut amantes queri solent præreptum sibi cor ab ijs quos amant (quod qua ratione contingat, ex amatoria philosophia facile cõstat (vt obiter dixi cap. 4.) quod si tanta vis inest amori corporeo, &

in

inhonesto, qui rationem ipsam, & animã transuersam agit, quanta maior inerit cœlesti, diuino, spirituali, & rationali? Qui enim Deum amant, cum non tam corporis, quã animi pulchritudinem spectent: & diuinæ pulchritudinis speciei eò magis, quam turpiter amantes capiantur, quo maius, perfectiusq; simulachrum Dei animo sese offert; tanto magis amans cum amante vnum efficitur: quanto magis animus, nulla obsistente materia (quæ diuisionis, & diuersitatis est causa) animo iungi potest. Quod si reciprocus honestè amantium fuerit amor, tunc demum ea arctissima coalescit amicicia, propter quam amicus non tantum sit dimidium amici, eò quod ex duorum animis vnus coalescit animus amicorum, sed etiam vna potius videtur mens; vt iam non ego, sed amicus meus sim: & contra, totus ille, iam non sit ipse, sed ego, neq; duo sint, sed vnus tantum: cum homo maximè sit animus, atq; amicorum sit vnus animus. Quod vnitionis & vnitatis vinculum accessione diuinæ gratiæ, atq; charitatis fit maius, & ineffabile: quia Paulus eam appellat vinculũ perfectionis: & eius discipulus. S. Dionisius dicit: Amantes non esse sui iuris, sed amatorum. Quod ab initio cõditionis humanæ Deus præsignauit in coniugio, vbi sunt duo in carne vna: quod magnum & arcanum sacramẽtum, dixit Paulus in Christo & Ecclesia completum: Vnde in illo baptizati, membra sunt corporis Christi, & de carne atq; ossibus eius: maximè cum sacri corporis & sanguinis eius alimonia, per dignum Eucharistiæ vsum eidem assimilamur, & vnimur: tunc velut vnum corpus, vnusq; spiritus cum ipso euadimus: cum viuæ fidei lumine purificati, & illustrati; eundem, quantum per vitæ huius tenebras fieri potest, acerrima intentione mentis, & animæ viribus eò conuersis, comtemplamur, & amamus. Eximia namq; claritas Ephes. 5.

(vt Paulus docet) de reuelata ipsius facie, in nostram mentem emicat: & in eandem imaginem transformamur â claritate in claritatem: tamquam à Domini spiritu, scilicet Sancto, qui in baptismo nobis datus, maiorem nobis indies fidem, atque amorem irradiat, efficit, vnitq;. Iam cum cognitionem boni (quam præstat fides) sequatur amor (qui est charitas) ità nos ad perfectam Christi imaginem, his gradibus prouehit: quoad licet per vitæ huius imperfectionem; donec ipsi occurramus Christo in virum perfectum; prioris vitæ mortui, & restituti nouæ: nec iam portamus imaginem Adæ terreni, sed cœlestis, in Christum transformati, cuius imaginem portamus, & vitam viuimus. Quod
Galat. 2. vice omnium, dixit Paulus, Christo crucifixus sum cruci; vt Deo viuam. Viuo iam non ego, sed viuit in me Christus.

Non est itaq; quidpiam diuina maiestate indignum in his verbis amatorijs, quæ toties inter Christum, diuamq; Gertrudem intercedunt, cum eam ad tantam charitatis & gratiæ vnionem societatemq; admisserit. Nam quod illa dixit: Ego vllam in terris nequeo rem inuenire, quæ me delectet præter te solum Dominũ dilectissimum, ea ratione verum est, quod amantis animus totus in rem amatam fertur, & totus est in contemplatione rei, quæ semel arrisserit: quam etiam absentem absens amat, videt, audit: quia iam non tota anima in proprio corpore versatur, sed meditabunda, mentis suæ functiones (cui etiam reliquas suas partes in hoc cogit subseruire) in amatum transfert: cum quo acri meditatione vnitur. Vere namq; dixit Aristoteles, ex intellectu, & re intellecta fieri vnum: sed verius in Euangelio Christus: vbi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Quia amantis anima, vitales & naturales tantum, easq; remisse, in proprio exercet corpore functiones:

in

in alieno verò concepto intra mentem suam, exercet rationales & intellectuales. Anima enim (vt Augustinus ait) dicitur in quantum est vita corporis & animat ipsum ad viuendum & viuificandum: dicitur etiam spiritus, in quantum est substantia spiritualis: ita vt non incongrue dici possit anima proprij corporis: alieni autem à se amati, spiritus & intellectus. Hinc, Beata Gertrudis, quæ assidua meditatione, Dominum contemplabatur, amabat, cogitabat, ambibat, desiderabat, & quasi extra corpus acta, illum quærebat, oblita sui, rerumq; omnium: præter Deum amatum, idcirco neque in cœlo, neque in terra, neque in seipsa non in alio poterat, quam in Deo vnice amato quiescere, aut oblectari. Nouit enim expertus, quam vere dixerit Bernardus: Reuera illud, & solum est gaudiũ quod non de creatura, sed de creatore percipitur: & quod cum possederis, nemo tollet à te: cui comparata omnis aliũde iucunditas meror est: omnis suauitas dolor est: omne dulce amarum: omne decorum fœdum: omne postremò quodcumq; aliud delectare possit, molestum. Epist. 114.

Rursus itaq; dominus huic sponsæ suæ charissimæ Gertrudi, quasi vicem rependens, vt significaret quam lõgè vehementius adamaret ipsam, & perfectius, à quo & ipsa illum ipsum amorem, quantus quantus erat, acceperat (quod Dei potentiæ est, ait Bernardus, dare cui vult: non humanæ industriæ assèqui) ideò ardentioribus verbis: quippe qui magis amabat, statim respondit: Et ego neque in cœlis, neque in terris quidquam reperio, in quo sine te oblecter. Vbi loquitur quasi de seipso, qui iam in Beata Gertrude viuebat, cui vinculo charitatis erat vnitus, quæ iam erat verum Christi membrum, quamq; diuinus amor & gratia ad tantam societatem extulerat. Quasi repeteret illa Lib. de diligendo Deum.

verba quæ dixerat quondam in Canticis. Vulnerasti cor meũ sponsa. Et rursus: Ego dilecto meo, & dilectus meus mihi. Et rursus: Ego dilecto meo, & ad me conuersio eius. Vera sunt enim illa verba Dionisij. Audendum id insuper pro veritate loqui ipsum omnium authorem pulchro bonoq; amore omnium propter amoris vehementiam extra se prodire, dum prouidet omnibus, atque bonitate, & dilectione, & amore mulcetur, &c.

Cap. 4. de diuin. nominibus.

Hæc fusius diximus, vt lectorem semel admoneamus, de vi atq; veritate cœlestis amoris, idcirco quod liber hic totus de B. Gertrude sit plenus amatorijs verbis huiusmodi spiritualibus inter Christum & ipsam: ad instar illius Epithalamij ab Spiritu sancto compositi, quod in sacris Biblijs Cãticum canticorum vocatur.

Cæterum in orationibus vigilijsq; quam fuerit sedula & frequens, satis reor inde elucet: quod orationis horam assuetam nullam vnquam neglexerit, nisi aut ęgritudinis lecto incumbens, aut in proximorum salute ad Dei laudem occupata laborans. Qua propter dominus assidua præsentiæ suæ consolatione in orationibus eam internæ exultationis oleo perungens, ad spiritualia exercitia multo reddidit fortiorem validioremq;, quam corporalia potuissent efficere. Cum tanta enim delectatione mentis, ordinis obseruabat statuta: vt sunt frequentatio chori, ieiunia, opera communia, & huiusmodi; vt ea nunquam nisi vehementer admodum grauata omitteret. Causam huius Bernardus scribit, dicẽs: O si quis semel gustu charitatis inebriatus fuerit, ad omnem mox laborem & dolorem hilarescit. Trãquillitatem amabat conscientiæ, & libertate spiritus gaudebat, adeò, vt nihil quod has perturbaret æquanimiter

possit

posset ferre. Inde est, quod homini cuidã deuoto à Deo commendata est non mediocriter: Siquidem dum inter orandum à domino requireret, quid in hac sibi dilecta potissimum placeret? respondit Dominus: Libertas cordis. Verba admirãs ille, quasi minoris quam debuit æstimans hoc donũ, iterum domino dixit: Et ego Domine hoc tibi præalijs arbitrabar placere quod per gratiam tuã ad maiorem iam illa peruenit, & sui agnitionem, & tui feruentiorem dilectionem. Cui Dominus dixit, Sicut tu opinaris, ita est. Verum tamen gratia hęc libertatis media est, quæ adeò precioſum, adeò magnum est bonum, vt per eã haud dubiè ſumma perfectio obtineatur. Per hanc electa hæc mea omni hora ad recipiẽda nobiliora bona inuenitur idonea. Nunquã enim admittit, vt cuicumq; rei cor ſuum inhæreat, quã auerſor, aut vnde queam ego impediri.

SCHOL. *Iure de me conqueri poßit lector, niſi vel obiter dixerim, quid ſit libertas cordis, quandoquidẽ ex Domini teſtimonio hîc, per eam obtinetur perfectio. Eſt autem ea quam rerum ſpiritualium tantus Magiſter Gregorius Magnus ſic expoſuit: Sunt nonnulli iuſtorum, qui ſic cœleſtia appetunt, vt tamen à terrenorum ſpe minime frãgãtur. Largita diuinitus patrimonia ad neceſſitatis ſubſidium poßident: honores ſibi temporaliter impenſos retinent: aliena non ambiunt: ſuis licitè vtuntur. Qui tamen ab eiſdem rebus quas habent, alieni ſunt: quia ad hæc ipſa quæ poßident, ex deſiderio non tenentur. Et ſunt nonnulli iuſtorum, qui ad comprehendẽdum culmẽ perfectionis accincti, dum altiora interius appetunt, exterius cuncta derelinquunt: qui rebus ſe habitis nudant: gloria honoris expoliant, qui internorum deſiderio, per aſſiduitatem ſe ami-* Lib. 8. Moral. c. 19.

ci meroris afficiunt: habere de exterioribus consolationem nolunt: qui internis gaudijs, dum mente appropiant, vitam in se funditus corporeæ delectationis necant. Horum igitur numero sanctus Iob annumeratur dum ait: Desperaui, dixi, nequaquam vltra viuam. Iusti quippe desperare est præsentis vitæ bona, æternitatis electione deserere, mãsura quærere & in rebus temporalibus fiduciã nõ habere. Qui, hæc agẽs, nequaquam se vltra viuere asserit, quia videlicet viuificatrice morte, quotidie â vita se passionis occidit. Hãc verò cordis humani libertatem dominium, & à terrenis cupiditatibus solutionem, primô ipso in congressu dominus Moysi, quasi enigmatice, voluit ostendere atq; docere: cum ipsum populi sui ducem, doctoremq; constituit. Quasi hoc sit initium rectaq; via ad supremam fœlicitatem quam exoptat hominibus. Visus est namq; illi flamis accensus in medio rubi, vocans illum, sed auocans, nisi solueret corrigiam calceamenti; sicut inuitat homines ad sui contemplationem & apertam visionem, in qua sita est æterna fœlicitas eorum, in quorum præcordijs igne charitatis exardet: ita tamen exardet, vt eorum corda non absumat, quin potius diuina luce purificet, atq; illustret: verum si quis terrenis & mortalibus affectibus, quasi vinculis alligatus inseruiat, ad visionẽ Dei apertam, si appropinquare posse crediderit, fallitur vehementer: audiatq; vocẽ illam: Solue calceamentũ de pedibus tuis. Calceamenta, ex irrationalium intersectorum pellibus consuta, humanas eas affectiones significant, quæ brutã, animalem, sensualẽ, mortiferamq; cupiditatẽ redolent: quam dominus execratur, & â se procul depellit. Sic enim ait Chrysost. Vinculũ est terrenarum rerũ affectio. Vbi neq; dominus præcipit soluere calceamẽta, sed calceamentũ: neq; Chrysostomus appellat vincula, sed vinculũ: quod vnũ tantum irrationalis

Chrysost. ho. 66. in Ioann.

&

& in ordinati amoris est satis, ne qua par est agilitate atq; ardore humanũ cor possit ad Deum appropinquare. Tanta cordis humani libertas, ad clare Deum vidẽdum est necessaria. Quod eleganti similitudine B. Dorotheus exposuit, de aquila, quæ reliquo etiamsi corpore omnino sit â laqueo libera, & soluta: vna tantũ vngula si fuerit detenta, omnẽ vim suam ad volandum ex ea modica particula qua prepeditur, amittit. Itaq; nõ satis est aquilam natura, atq; pernicitate sua ad volandum esse procliuẽ, quandoquidẽ vno vel tantũ filo detinetur. Sic humanus animus ad creatoris speciẽ contemplandã aperte natus, â quo inuitatur & trahitur, vt ad cœlestia trãsuolet: quacũq; tamẽ affectione terrena & irrationali; quasi laqueo sit illigatus illi subseruiens: terræ deprimitur & prægrauatur, ipsumq; volatũ ad cœlum intermittit. Dei enim natura, ita soluta & libera, & segregata est ab omni concretione mortali: ita etiã ardua, tantoq; interuallo supra omnẽ captum nostrũ elata: nempe (vt ait Apostolus) lucem habitans inaccessibilẽ: vt humanus animus, nisi maximè purgatus & liber â cupiditatibus terrenis & curis, ad eũ accedere non possit, Nam terrena omnia, vt sunt ipsa corporea & crassa, sic animus quamuis natura sua spiritualis & dominus amore tamẽ ijs illigatus, & seruus: fit ipse crassior & cõcretior: vnde iniecto eo põdere atq; mole, tardatur eius ascẽsus; indignusq; redditur quem illa puritas amplectatur. Quod tã sapiẽter dixit Gregorius: Nequaquã mens ad superna attollitur, si curarũ tumultibus cõtinue in infimis occupatur. Quid enim de Deo occupata obtineat, quæ de illo apprehẽdere, etiã vacans laborat? Bene autẽ per Psalmistam dicitur; Vacate & videte quoniam ego sum Deus. Cuius rei ea est ratio, quod summa salutis nostræ, in accurata, & diligenti meditatione penè cõsistit, earum rerum quæ ad vitam rectè constituendam valent:

S. Dorotheus ser mone. 2.

5. Mora. 8.

Psal. 45.

perfectionem autem in libertate affectionum; quoniam ex libera meditatione cognitio nascitur: ex cognitione amor, ex amore, studium inquirendi res diuinas atque propellendi à se terrenas. Ex quibus tandem efficitur, vt animus compos sui, liber efficitur, & Dominus. Qui verò ad eam tantam dignitatem deuenerunt, magna quidem ex parte mihi videntur, sanctitatem naturamq; referre Angelorum; qui primum in secunda hierarchia locum tenent: de quibus Dionisius ait: dominationum nomen declarare arbitror excitationem quandam ad supera: à seruitute, omnique summissione: & vt ita dicam, subiectionem solutam, ac liberam: quæ & nullæ tyrannicæ dissimilitudini vllo prorsus modo seipsam (id quod libero dignum est) vt quæ dominatio sit, nullis blanditijs cedens: subijcit & rem omnem seruitutis, quæ caput diminuit, effectricem superat, & omni summissioni pertinaciter obsistit: & veræ dominationis, dominijq; principatus semper cupiditate tenetur, &c.

S. Dionis. de cœlesti hierarch. cap. 8.

Ex hac quoque libertate prodijt, vt vllam rem retinere, qua non indigebat, numquam consentiret: quin obtenta mox venia alijs daret, ea tamen discretione vt magis egenos indignosq; præferret, & amicissimos ab inimicissimis in hoc non secerneret. Si quid illi in mẽtem veniebat dicendum agendum ve, hoc mox exequebatur, ne in seruitio Dei, aut contemplationis studio postea impediretur. Quod Domino quoque quantum placeret, hac reuelatione innotuit. Cum D. Mechthildis cantrix dominum in alto solio videret sedentẽ, & hanc Dei electam iuxta illũ obambulantẽ, quæ vultum domini quocumq; ibat, semper respiciebat, licet interim nihilominus, ea quæ foris sunt, hoc est, actiuæ

vitæ

vitæ exercitia, quæ agere habebat, vigilãtiſsimê curaret. Hæc, inquam cúm D. Mecthildis videret, nec parũ inde admiraretur, audiuit á Domino. Huius electę meę eſt conuerſatio corã me, quomodo tu vides. Omni náq; tempore coram me ambulat, nunquam non deſideráſ, indeſinenter quęrens ágnoſcere ſupremum cordis mei beneplacitũ. Quod quam primũ didicerit, feſtinat illud diligentia ſumma perficere; nec ibi tunc quieſcit, ſed ad aliud mox cognoſcendum perficiendumq; iterato ſe feruore conuertit. Hoc modo tota eius vitá laus mihi & honor. Ad hoc illa, inquit: Domine mi, ſi huiuſmodi eius eſt conuerſatio, quomodo tũc euenire poteſt, quòd interdum alienos defectus tranſgreſsionesque tam graues iudicat? Dominus perbenignê reſpondit, dicens: Inde profecto, quòd quomodo ipſa ſuo non ſinit adhærere cordi vllam maculam: ita etiam æquanimiter ferre proximorum non poteſt defectus. In veſtibus autem quibuſcumq; vtenſilibus nullo modo (vt pleriq; non abſq; periculo ſolent) curioſitatem, aut conſolationé, ſed neceſsitatem atque vtilitatem ſolam quærebat. Vnamquamque verò rem eò arctius in Deo amabat, quo ex illa ad Dei honorẽ magis promouebatur. Proinde tabulam in quam ſæpiùs ſcribebat, & librum quẽ legendo magis frequentabat, aut certè libros quibus alię crebriores inſiſtebant, aut vnde ſe magis teſtabantur ædificari, magis amabat: propterea quòd Chriſto obſequiũ res huiuſmodi agere atq; in eius honorẽ verti præ alijs videbantur. Nihil enim amabat niſi propter Deum, quamobrem quæ ad Chriſti amorem aut laudem magis ſeruiebant, magis ipſa quoq; amabat. Adeò namque in Dei honorem & laudem cuncta referre aſſueuerat,

Zelus contra vitia proximorum.

Deum in omnibus proſpiciebat & amabat.

assueuerat, vt a Deo etiam sibi collatis bonis non sibi, sed ad Dei laudem vteretur. Qua propter quando etiá ob indigentiam suam aliquid expendit, gaudebat mirũ in modum, perinde ac si in Dei honorem illud super altare obtulisset, aut erogasset in pauperes. Dominum enim in seipsa contemplabatur, cui se prouidisse gaudebat. Ideo siue dormiret, siue manducaret, siue aliud quid commodi, aut requiei suo impenderet corpori, nõ aliter quàm si domino id feciſſet, exultabat. Nam (quomodo dixi) dominum in se, & rursus se in illo intuebatur, Ideo in se quoque illi & sibi propter illum seruire, ac benefacere gestiebat, quo impleret Dominicũ illud: Quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. Se etenim existimabat, & minimam & vilissimam omnium creaturarum. Ideo quidquid sibi impendit, minimo qui ad Deum pertineret, arbitrabatur se impendisse. Porro quàm accepta Deo hæc fuerit deuotio, hoc modo illi monstratum est: Cùm semel labore quodam grauatum caput cuperet refocillare, & propterea species quas aromaticas vocant, ad Dei laudem in ore teneret: tunc Dominus sua benignitate se ad illam inclinauit, quasi hausturus ex ea odoris fragrantiam, si mulás odore hoc specierum se egere & cõfortari. Nam paulò post idem se denuo erigens, suauissimum emittebat anhelitu suo odorem. Deinde lætabundo vultu quasi gloriaretur de hoc, ad omnes sanctos loquebatur: Ecce nunc quid noui á spõnsa mea receperim. Veruntamen licet (vt dixi) erga se hoc exercitio vteretur, incomparabiliter tamen maiori reficiebatur hæc sancta gaudio, si quando beneficij quid eiusmodi in proximum locaſſet: quàm gaudere solet auarus, si pro vno

denario

denario centum recipiat marchas. Omnia etiam sua adeò habuit communia cum Deo, vt nihil nisi quod ipse daret, habere vellet. Vnde quandocumque sibi aliqua offerebantur è quibus erat acceptura, siue vestes, siue alia quæcumque essent, licet optionem haberet, quæ vellet eligendi, nequaquam tamen elegit, sed clausis oculis extendit ad accipiendum: ea videlicet intentione, vt quicquid illi præordinasset Deus habendum, eius dispensatione, ac prouidentia hoc modo susciperet. Itaq; quidquid tunc fortè apprehendit, hoc summa accepta bat gratitudine, velut à domino Deo sibi datũ. Et siue optimum, siue vilissimum illud fuisset, non aliter amabat, atq; diuinis illud manibus sibi esset datum. Hoc modo suam in alijs quibuscumque intentionem ad Deum dirigens agebat, quæcumque erant agenda. Consolabatur enim vehementer omnia referendo ad diuinam prouidentiam, omnia ex eiusdem dispensatione beneuolentissima acceptando, quam in omnibus vbiq; intuens contemplabatur. Iudæorum etiam & paganorum infœlicitati sæpenumerò compatiens, dolebat eos gratiarum atque donorum suorum à Deo receptorum non fore participes. Emicabat præterea haud mediocriter virtus in ea discretionis, quod hinc sæpenumerò manifestatum est. Quanquam enim & sapientia vigeret & scripturarũ sententijs præ alijs maxime esset referta, adeò vt vna sæpè hora multis cõsilium ab ea quærentibus & multifarijs in causis responderet tam prudenter, vt non parũ audientes demirarẽtur, ipsa tamẽ ea quę ad se pertinebãt, aut intermittẽda, aut faciẽda, humilitate maxima præcipuaq; discretione ab alijs ante discutiẽda iudicandaq; offerebat: quos

dum

dum cõsuluisset,tã mansuetè humiliterq; illis acquieuit,vt rarò aliquid quod ipsa conceperat,adeò illi placeret,quin multo libentius sequeretur iudiciũ aliorum. Iã si de singulis alijs eius loqui vellem virtutibus,easq; prędicare sigillatim,immensum nascereturvolumen.Hoc tantum sufficiat dixisse:omnes in ea virtutes singulari quodã enituisse candore, putà obedientiã,tẽperantiã, paupertatẽ spiritus,sapiẽtiã,fortitudinẽ, cõstantiã,gratitudinẽ,gaudiũ de sui despectione,seculiq; cõtemptu, reliquas quoq; id genus alias.Nam de quibus suprà diximus,adeò in ea luxere virtutes,vt eæ satis,si etiam reliquas prætermiserimus, testari possint eius sanctitatem. Virtus namq; discretionis, de qua paulò ante dixi:quã matrẽ esse constat virtutum,mentem eius penitus obsederat.Confidentia quoq; in Deum, quæ fundamentũ est reliquarũ virtutum,& cui nihil optandũ à Deo negatur,nulla vnquam difficultate in ea desijt. Humilitas deniq;,virtutũ custos,in cor eius adeò profundè miserat radicem,vt nullo tentationum turbine posset euelli. Ad extremum regina virtutum charitas ipsa ad Deũ & proximum,quomodo supradictum est,totam ipsam foris & intus possedit. Reliquas igitur virtutes breuitatis causa prætermittere cogor.Quamuis de his si loqui inciperem,multo(quod reor) plura occurrerẽt,quę lectori maiorem fortasse ædificationem quàm fastiditatem generarent:imo quæ non minus certè prædicanda admirandaq; forent, atque ea quæ iam dicta sunt. Verùm (quomodo dixi) hæc ad conuincendum sufficiant,hanc virginem Dei electam vnum reuera fuisse de cœlis illis(vt supra Bernardus scribit) in quo tanquã stellato solio dominus resideret.

Supra.c.6

De

De mira verborum, & orationum eius efficacia.

Caput. XIII.

QVoniam de intellectualibus cœlis, putá Apostolis, Ecclesia cantat: Hi sunt cœli, in quibus Christe habitas, in quorum verbis tonas, fulguras ignis, roras gratiam: conabor vt cumque possum ostendere, quomodo hæc tria quoq; huic Dei electæ conueniant. Initio namq; vt de verborum virtute dicam, compertissimum semper habuimus, verba eius absque fructu inaniterve ad se redire, aut vix, aut nunquam potuisse. Inerat enim illis virtus tam efficax, vt rarus quis inueniretur, quem non penetrarent, sed quodcumq; & vbicũque se niti vellet verbis persuadebat. Vnde haud incongruè ei illud Ecclesiastes potuit tribui: Verba sapientis sicut stimuli, & sicut claui in altum defixi. Verumtamen quia infirma mens refugit quandoq; audire veritatem spiritu feruoris prolatã, contigit quandam ex familiaribus suis (quá hæc nostra virgo durioribus verbis monuerat) esse turbatã. Quæ cũm precibus niteretur a domino obtinere (ducta nimirùm pietatis affectu) vt feruorem zeli in Gertrude hac tẽperaret, hoc modo docetur á domino: Ego cũm in terris ambularem, feruentissimas habui virtutum affectiones, vnde quæuis iniustitia mihi præcipuè erat contraria. In hoc itaque est mihi hęc quasi similis. Tunc illa: Domine, inquit, quod in terris verba tua reprobis quibusdam videbantur dura, id alia contigit ratione; Hæc enim eos verborum asperitate turbare videtur, qui homines perhibentur esse boni. Ad quod dominus ait: Et Iudæi in illis diebus

Tria quæ cœlo optãtur, huic virgini accomodata in his tribus capitibus.

sanctis-

ſanctiſsimi iudicabantur, qui præcipuè tamen in mẽ ſcandalizabantur. Irrorauit prætereâ multis electorũ per eius verba gratiam ſuam Deus. Qui ad vnum eius verbũ dũm loquentem audiſſent, ſæpè plus teſtabãtur ſe compunctos, quam ex prolixo ſermone etiam probatiſsimorum contionatorum. Quod verũ eſſe probãt abundantes, quas tunc fundebant lachrymæ, dum illa loqueretur. Sæpius namq; vidimus rebelles durosq; ad illã accedere, qui ante â nemine poterant humiliari: verũm cùm pauxillum tẽporis eius adiſſent verba, mutari adeò, vt continuò promitterent in omnibus, quæ deberent, ſe credituros ac obtẽperaturos. Hanc autẽ gratiam non ſolum verbis, verũm etiam idq; multo maxime, eius orationibus didicimus collatam. Permulti náque grauibus tentationibus, aut alijs moleſtijs quotidiè grauati, vbi orationibus ſe illius cõmendauerunt, tam perfectè liberati ſunt, vt per amicos ſecretos ſæpenumerò rogarẽt Deo primũ, deinde huic eius electæ, gratias pro ſua agi liberatione. Ex ijs quidá (quod tacendũ non eſt) in ſomnis quoque ſunt admoniti grauamina huic ſua manifeſtare. Quod poſtquam fecerunt, plená ſunt liberationem aſſecuti. Quid alij hic ſentiant, prætereo. Equidẽ ego haud inferiora hæc eſſe arbitror miraculorũ, aut ſignorũ dono. Neque enim minus beneficium putandum eſt, quo animæ, quam quo corpora ſanantur. Cæterũ quo lucidius oſtendá, ne illam quidẽ, putà miraculorum gratiá ei defuiſſe, ſed ſignis quoque quibuſdã infallibili teſtimonio â domino virtutum (qui eam incolebat) factã illuſtriorem: addã hic quædam ad eiuſdẽ virginis decorem, & ad illius qui eam huiuſmodi donauit mirabilibus, laudem & gloriam.

Rationem addit S. Grego. 4. dialog. c. 6.

De

De quibuſdam illius miraculis.

Caput. XIIII.

QVodam anno accidit cœlum tam diutinum, tamq; aſperum in Martio, vt homines pariter, ac iumẽta in periculum venirent mortis. Communis autẽ omnium erat quærimonia, quòd illo anno nulli creſcerẽt fructus, nullæ fruges, præſertim quæ in meſſem propter frigora eſſent venturæ: quandoquidem iuxta mẽſis, hoc eſt, lunæ aſtrorumq́ue conditiones prædicabatur multo adhuc tempore gelu hoc duraturum. Quid faceret hæc Deo dilecta, communem omnibus audiens calamitatem? Profectò quomodo aſſueta fuerat cuncta huiuſmodi ad dominum referre, dùm eſſet in Miſſa venerabile Sacramentum Euchariſtię ſumptura, pro hac re alijsq́ue multis dominum rogabat. Arbitrabatur enim ſuum hoc eſſe, vt omnium ſentiret incommoda, omnibus compateretur, omnibus deniq; deprecaretur infęlicitatem. Poſt orationis itaq́ue finem a domino eſt illi reſponſum: Certiſsimè ſcias in omnibus, quæ â me petiſti, te eſſe exauditam. Ad quod illa: Domine, inquit, certè ne me ſciam exauditã, & quomodo decet propterea ne tibi tanquam exaudita debeo gratias agere? Si ita eſt, tunc ſecuritatis hoc mihi da teſtimonium, vt rigidum hoc gelu quãm totius temperetur. Hæc poſtquam dixit, ad ſolita ſe exercitia cõuertens, iuit ſumptura venerabile Sacramentum. Poſt finem verò miſſæ dùm nihil eorum, quæ cum domino fuerat locuta, rememoraretur, inuenit iter admodum humidum, glaciemq́ue, ac niuem vbiq; liquefieri. Cęteri homines, qui huius orationem, orationiſq; virtutem

ignorabant,

ignorabant, admirabantur contra naturalem cõsuetumque naturæ cursum hæc fieri. Dicebantque hoc esse tentationem, quæ diu durare non posset, quandoquidem naturali ordine non eueniret. Veruntamen vt verè se probaret dominus huius orationẽ exaudisse, secuta mox est tanquam in Vere serenitas amœna diutissime perseuerans. Tempore quodã messium tam continua perseuerabat pluuia, vt formidarent omnes, triticum reliquasque segetes introduci ex agris non posse, assiduisq; propterea orationibus ad Dominum clamabant. Inter quos dũm semel hæc simul oraret, adeò vehemẽs importunaq; domino insistebat, vt ab oratione nollet cessare, nisi & placatum sentiret dominũ, & promissionem restituendæ serenitatis acciperet. Quod vbi dominus illi promisisset, nimia est etiam mox serenitas secuta, tametsi densissimæ tunc nubes omnem replessent cœlum. Vesperẽ quodam post cœnam, dũm conuentus propter explenda opera curiã intrasset, soleq; adhuc fulgente nubes in aere essent, quæ pluuiam minarentur, gemebat illa ex imo cordis, & me audiente, sic dominum affabatur: O domine Deus vniuersorũ creator, non opto vt indignissimæ meæ voluntati tu quasi compulsus obedias: Sed si liberalissima tua bonitas cõtra iustitiæ tuę decorem dignatur propter me tantum hanc pluuiam continere, opto potius vt beneplacẽs voluntas tua perficiatur & resoluatur. Hęc dixit suã resignans voluntatem Deo, nihil tunc pręter diuinã eius prouidentiam cogitans, cuius optabat perfici voluntatem. Mira res. Necdũ verba finierat, fulmina, tonitrua pluuiarumque guttę, cum impetu proruperunt. Exterrita illa, pro compassione sororum, iterum dixit ad dominum:

minum: Bonitas tua se contineat clementissime Deus (si tibi placuerit) tantisper saltem, quoad laborem nobis perfecerimus iniunctum. Ad has preces benignissimus dominus, quo ostenderet se in omnibus illam audire, pluuiam donec labor esset consummatus, suspendit. Quo facto, & conuentu redeunte, licet in foribus adhuc constituto, tam vehemens ingruit tempestas imbrium fulminumque cum tonitru, vt quæ foris adhuc in curia manserant, prorsus humidæ redirent. Sic sic dominus electorum suorum, qui sua illius amore omnia desideria abnegarunt, precibus obedit. Diximus quid circa proximos diuina benignitas per eam operata sit. Iam ne quis putet ipsam pro alienis tantum hanc gratiam continuisse, referendum est igitur, quomodo etiã sibi ipsi miraculose nonnulla, licet propemodum absque oratione, domino quasi adiocando obtinuerit. Dum sederet super copioso stramine, si quandoque è manibus laberetur ei stilus, aut acus, per exiguum ve huiusmodi aliquid, quod vbi tanta esset straminis congeries, nemo dignabatur quærere, propterea quòd reperiri desperaretur: cunctis ipsa audientibus domino dicebat: O Domine, quantumlibet quæram, absque fructu operam perdam, nisi tu restitueris. Da igitur vt inueniam. Hæc dicens, auersis oculis, misit manum domino eam regente, & mox ita extraxit quod quærebat, ac si in terra illud videns leuasset. In huiusmodi autem omnibus quæ illi accidere consueuerant, tam pro se, quàm pro alijs quidquid agendum foret, siue magnum id foret, siue paruum, semper ad consiliarium fidelissimumque adiutorem animæ suæ recurrebat. Hunc enim solũ sibi amatorem inuenit perpetuò constantem.

SCHOL. *Ne lector parum pius irrideat hæc, quasi maiestatis diuinæ indigna: audiat quanta cum familiaritate Deus agat cum iustis: quanta cum teneritudine illos alloquatur: quantis blanditijs eos alliciat: & quasi se maiestas illa ad nostram paruitatem sese accomodat. Inquit* Isai.46. *enim per Isaiam. Audite me, qui portamini â meo vtero: qui gestamini â mea vulua. Vsq; ad senectam ego ipse: &* Ierem.31. *vsq; ad canos ego portabo: ego feci, & ego feram: ego portabo, & saluabo. Et per Ieremiam. Si filius honorabilis mihi, Ephraim, si puer delicatus: quia ex quo loquutus sum de eo, adhuc recordabor eius. Idcirco conturbata sunt viscera mea super eum: miserans miserebor eius, ait Dominus. O pietatem atque dulcedinem paternam, vereq; diuinam: non irridendam, sed admirandam, amandam, laudãdamq;.* Gregor.1. dialo.8. *Audiat etiam Gregorium, qui cum retulisset miraculum de sancto puero Bonifacio, cuius mater Gallinas alebat, quas â vulpecula interdum raptas deuoratasq; dolebat: quadam die concitus Ecclesiam intrauit; & se in orationem prosternens, apertis vocibus dixit: Placet tibi Domine, vt de nutrimentis matris meæ manducare non possim? Ecce enim gallinas quas nutrit, vulpes comedit. Qui ab oratione surgens, Ecclesiam est egressus: mox autem vulpes rediit; gallinam quam ore tenebat, dimisit: atque ipsa moriens, ante eius oculos in terram concidit: Ac ne viderentur hæc puerilia, & maiestatis æternæ indigna, addidit Gregorius: Hoc ex magna conditoris nostri dispensatione agitur, vt per minima quæ percipimus, sperare maiora debeamus. Exauditus est nanq; in rebus vilibus puer sanctus, & simplex. vt in paruis disceret, quantum de Deo præsumere in magnis petitionibus deberet. Nec est dissimile quod sanctus idẽ doctor de S. Benedicto monachorũ Pa-*

triarcha

triarcha & patre cum esset puer, traddidit: cuius nutrix capisteriū cōmodatū petierat ad purgandū triticū, ac postea confractum vehementer gemebat & lachrymabatur. Compassus nutrici Benedictus puer, orationi se dedit, & capisterium cū ingēti miraculo restituit. Ecce quam materna teneritudine, atq; prouidentia cum suis dilectis Deus agit. 2. Dialo. c. 2.

Accidit postea alia ventorum auræq́ue tempestas, nimiaq́; siccitas. Quam (vt fit) agris homines caularen tur nimis pernicioſam, Dumq; ipsa pro hoc malo amo uendo dominum exoraret, respondit illi dominus: Cau sa quare electorum meorum preces interdū exaudio, inter me & te non habet locum: Quoniam per gratiam meam tua voluntas adeò meæ vnita est, vt aliud atque ego nequeas velle. Quia verò per hanc tempestatem quorundam corda mihi repugnantia corrigere statui, quo saltem per orationē me quærant (nam alio quouis præsidio destituti ad me confugiunt) necesse est idcirco in presentiarum hanc precem tuam non exaudiri. Verumtamen ne putes te gratis, aut inaniter orasse, alio propterea te donabo munere spirituali. Hæc illa audiens, æquanimiter accepit: gaudens deinde cū in ciulmodi alijs si iuxta Dei beneplacitū nō exaudiretur.

SCHOL. *Quamuis in diuinis promissis certum, ratumq; sit, omnis qui petit, accipit: Petite ergò & accipietis: id tamen de ijs rebus, quæ ad æternam salutem conducunt, intelligendū esse, concors interpretum sacrorū sentētia est. In alijs vitæ huius cuētibus verū est quod in sentētijs dixit Augustinus. Fideliter supplicās Deo pro necessitatibus huius vitæ: & misericorditer auditur, & misericorditer nō auditur. De quibus ait Paulus. Quid .n. oremus sicut oportet, nescimus, quæ verba grauiter, & docte. Augustinus, sic* Lib. sentē. Prosperi.

Augustin. Epist. 121. exposuit. Cur putamus hoc Paulum dixisse, nisi quia molestiæ tribulationesq; temporales plerumq; prosunt, vel ad sanandum tumorem superbiæ, vel ad probandam excitandã̃ patientiam, cui probatæ & exercitatæ clarior merces, vberiorq; seruatur, vel ad quæcumque flagellanda, & abolenda peccata: tamen nos nescientes, quid ista prosint, ab omni tribulatione optamus liberari. Ab hac ignorantia, nec seipsum Apostolus ostendit alienum, nisi forte quid oraret, sicut oportet, sciebat: quando in reuelationum magnitudine, ne extolleretur datus est illi stimulus carnis Sathanæ, qui eum collaphizaret: propter quod ter dominum rogauit: vt eum auferret ab eo, vt que, sicut oportet, nescions quid oraret. In his ergô tribulationibus quæ possunt & prodesse & nocere; quid oremus, sicut oportet, nescimus: & tamen quia dura, quia molesta, quia contra sensum nostræ infirmitatis sunt, vniuersali humana voluntate, vt â nobis hæc auferantur, oramus. Sed hoc deuotionis debemus domino Deo nostro, vt si ea non abstulerit, non ideo nos ab eo negligi existimemus: sed potius pia patientia malorum, bona speremus amplio-

1. Cor. 12. ra, sic enim virtus in infirmitate perficitur. Nonnullis quippe impatientibus dominus Deus, quod petebant cõcessit iratus: sicut contrà Apostolo negauit propitius. Itaque tanta vis est orationis, vt non tantum ea quæ ad salutem æternam conducunt, impetret: sed etiam aliquando nocitura, ne quispiam de Deo conqueratur, aut eius munificentiam incuset: qui sæpius, rogatus aliquando negauit, quod fuerat ab eo assidue postulatum. Itaque nemo se magnipendat, si fuerit exauditus cum aliquid impatienter petit, quod non impetrare plus prosit: neque se abijciat, & de diuina erga se miseratione desperet, si non exaudiatur, cum forte aliquid petit, quod accipiendo affligatur atrocius: vel â prosperitate

corruptus,

corruptus, penitus euertatur. In talibus ergò quid oremus, ſicut oportet, neſcimus. Vnde ſi aliquid, cõtra quem oremus acciderit, patienter ferendo, & in omnibus gratias agendo: hoc potius oportuiſſe, quod Deo, non quod noſtra voluntas habuit, minimè dubitare debemus. Nam & huiuſmodi exẽplum præbuit nobis ille mediator, qui cum dixiſſet, Pater ſi fieri poteſt, tranſeat â me calix iſte: continuò ſubiecit: Verũ non quod ego volo, ſed quod tu vis, Pater. Hæc tam grauia tamq; vera D. Auguſtini verba experta eſt B. Gertrudis, cui dominus quia temporale beneficium quod petierat denegâuit maioris beneficij, ac ſpiritualis dono recompenſabit. Tanta eſt liberalitas diuina, & largitas. Matt. 26

Verùm cum ſanctus dicat Gregorius, probationem ſanctitatis non in faciendis miraculis ſitam eſſe: ſed in dilectione proximi, quem diligere debet vnuſquiſque ſicut ſeipſum (quod quomodo ab hac electa Dei imple tũ fuerit, ſuprâ ſatis dictum eſt) reor propterea hic ſuf ficere quæ dicta ſunt de ſplendore miraculorum, quibus dominus eam, vt quam inhabitaret digniſsimam teſtaretur, glorificauit. Siquidẽ ad ea quæ prædiximus, idcirco præcipuè tracti ſumus, ne taceremus ea quibus obſtruerentur quorundam ora, clementiſsimæ miſerationi, ac benignitati diuinæ obſtrepentium, commẽdareturq́ue humilium confidentia, qui cuncta vel ſibi in profectum, præcipuè tunc, quando de ijs quoq́ue bonis quæ proximis ineſſe credũt, æquè ac de ſuis gaudẽt.

De ſingularibus excellentijs gratiarum huic virgini â Deo conceſsis ad ſalutem proximorum.

Caput. XV.

Sequuntur iam quæ tacenda non videbantur, licet

nõ minori potuerim difficultate ea quàm si sub lapide fuissent magno abscondita, percipere. Nonnulla quoq; ab alijs pijs hominibus omni fidedignis accepi testimonia de hac virgine, quæ huc duxi adijcienda. Per multi enim ad hanc perinde, ac diuinum oraculum dũ in ambiguis fluctuarent, accepturi consilium, solebant confugere: potissimè autem ij, qui scrupulis angebantur hæsitantes, deberent ne propter vnum aliud ve quo mouebantur, â sacræ Eucharistiæ perceptione abstinere. Quorum singulis quomodo expediebat suadens, inducebat eos, nõnullos itẽ cogebat super misericordia Dei confidere, atq; ad hoc sacramentum pie fideliterq; accedere. Accidit, vt dum semel metueret (quod puris mentibus fieri assolet) ne præsumptionis temeritatisve â Deo argueretur, quod ad huiusmodi iusto promptior responderet, aut certê nimium quâm par erat, sibi authoritatis vendicaret. Eamobrem ad dominũ quomodo solebat, fide plena confugit, illi expandens scrupulũ quo tenebatur. Quam dominus his verbis consolatus est: Noli posthac timere, consolare, confortare, & esto secura. Ego dominus Deus tuus, ego amator tuus gratuito amore creaui te. Ego elegi te, vt in te per gratiam meam inhabitem, & vt in delitijs vtar te, Itaque omnibus, qui per te humiliter, ac deuote me quærũt, ego per te etiam verè respondeo. Tu quoq; ex me promissionẽ hanc securè accipe. Nunquam, quem ego sacramenti corporis & sanguinis mei perceptione indignum iudicauero, permittam, vt pro hac re te consulturus accedat. Quare ijs quos ad te mitto, timoribus & scrupulis grauatos, securũ nuntiato ad me accessum. Nulli enim horum tui gratia sinum meum paternum præcludam:

sed

sed amorosæ affectionis illi manifestabo amplexum, & suauissimæ pacis osculū haud negabo. Deinde cùm pro quodam orasset, & inde erubesceret quòd cercioré maioremve nón habuisset ille fidem pro quo orauerat, plura obtinendi quàm ipsa iam impetrauerat dominus respondit benignè dicens: Quantum vnusquisq; per te sperat se accepturum, tãtundem à me absq; dubio obtinebit. Quidquid prætereà cuiuis nomine meo promiseris, hoc ei certissimè præstabo. Nam etli fortasse humana imbecillitate præpeditus ille pro quo tu oras, operationem meam non senserit: nihilominus tamen iuxta promissionem in illius anima ego profectũ operabor. Elapsis post hæc nõnullis diebus, cùm diuinã hanc promissionem admirabunda recoleret, nec immemor suę esset vilitatis, à domino sciscitatur, quinam fieri posset, vt se vilissimam hac gratia dignaretur, vt tam admiranda in se operaretur. Cui dominus: Nonne vniuersalis Ecclesia confitetur me soli Petro olim dixisse: Quidquid solueris super terram, erit solutum & in cœlis, & cætera: cùm tamen simul credat hodie quoq; hoc ipsum fieri per ministros Ecclesię? Quare ergo & tu non credis me eadé & posse, & vello implere, quæcũq; amore diuino instigante, ore etiam meo tibi promitto? Deinde eius tãgens linguã dicebat: Ecce dedi verba mea in ore tuo: & quæcũque ex instinctu meo alijs & nomine meo dixeris, ego in veritate cõfirmo. Cuicũq; prætereá de bonitate mea aliquid promiseris in terra, ego illud firmum ac ratũ habebo in cœlis. Ad hæc illa domino respondit: Domine ego dolerem, si quis inde damnationem incurreret, spiritu me ad loquendum impellente & dicére nullũ esse delictũ,

quod impunitum maneat, aut aliud huiusmodi. Cui dominus respondit: Quando iustitiæ animarumve zelo vrgente huiusmodi loqueris, tunc clementia mea hominem cui locuta es, præueniens admonebit, vt de reatu suo pœniteat, ne vltionem supplicium ve contemnēs verba tua, commereatur. Tunc illa rursus ad dominū loquens: Si verē, inquit, ita est domine mi, quomodo tu ipse fateris, vt tua bonitas ore meo loquatur: cur tunc verba mea in quibusdam adeò parum operantur, quos tamen opto tam feruenter in tui laudem & eorū promouere salutem? Cui respondit dominus: Ne mireris quòd verba tua gratis quandoq; & absque fructu manent, quando me quoq; olim in humanitate cum feruore & virtute diuinitatis prædicante, verba mea non in omnium cordibus fructum salutis operabantur. Prouidentia namque mea diuina ordinātur singula & perficiuntur in tempore apto atq; â me constituto. Non diu post accidit, ob defectum quendam ab ea corripi: Indeque ne in discreta & nimia fortasse fuisset humiliter verita, confugit ad dominum orans vt lumine diuinæ cognitionis mereretur illustrari, quo nulli aliter quàm ipsi, hoc est diuino beneplacito congrueret, in quocumque negotio responderet. Cui dominus: Noli, inquit, timere filia, sed confide. Singulari enim hoc priuilegio te præfero, vt quicumq; de negotio etiam quocumq;, humiliter, ac fideliter requisierit te, tu in luce veritatis meę huius negotij intima perspicies discernesq;, quomodo ego illud discerno & iudico iuxta rei & hominis conditionem: & cuius ego causam iudicauero grauiorem, huic tu meo nomine durius respondebis: & è diuerso pro leuioribus causis blandius responsum

da bis.

dabis. Hæc illa audiens, ſuamque indignitatem agnoſcens dixit ad dominum: O dominator cæli & terræ, contine iã, quæſo, miſerationis tuæ exuberantiã, quia táto dono, vtpote cinis & puluis, prorſus indigna ſum. Cui dominus ſuauiter blandiens dixit: Et quid magni æſtimandum eſt, quòd inimicitiarum mearum cauſas tibi do diſcernendas, cui ſæpiùs amicitiæ meæ ſecreta communicaui? Adiecitq; etiam dominus: Quicũque triſtitia præſſurave aliqua affectus, humiliter ſimpliciq; veritate in verbis tuis conſilium, aut conſolationẽ quæſierit, deſiderio ſuo nunquá fraudabitur. Ego enim Deus habitans in te, impellente exuberantiſsima amoris mei pietate, cupio per te benefacere multis. Porrò gaudium quod inde cor tuum ſentit, ex abundantia diuini cordis mei abſq; dubio haurit. Alio tempore pro commendatis ſibi dum oraret, hoc á domino accipere meruit reſponſum: Quomodo olim ſub lege quicũq; cornu altaris apprehẽdebat, pacẽ & immunitatẽ ſe gaudebat inueniſſe: ſic modò quoniã te ad inhabitandum miſericorditer elegi, quicũq; ſe tuis orationibus fiduciã habens commendauerit, per gratiam meam ſaluus erit. Confirmabatur autem huius diuinæ promiſſionis veritas etiã aliundè, puta ex teſtimonio dulcis memoriæ dominæ Mechtildis cantricis: cui pro hac Gertrude oranti monſtratum eſt cor eiuſdem in ſimilitudine firmiſsimi pontis, qui pro vna parte Chriſti humanitate, pro altera verò eius diuinitate, ceu duobus muris videbatur munitus. Intellexitq; dominum ſibi dicentem: Quicumq; ad me per hunc pontem conantur venire, nunquam cadere poſſunt, aut hallucinari, hoc eſt: Quicumq; verba huius ſuſceperint monitiſq; eiuſ-

dem humiliter obedierint, á recto itinere quod ad æternam ducit vitam, in perpetuum non deuiabunt.

Quamobrem iusserit Dominus hunc librum edi.

Caput. XVI.

CVM hæc sancta virgo Dei esse voluntatem, vt scripta hæc ad hominum venirent notitiam, intellexisset: admirans secum mẽte reuoluit quę nam huius possit fore vtilitas, quando iam animo firmato decreuerat in vita sua nulli hæc manifestare. Post mortem verò suam nil aliud super esse, quàm vt legentes multi turbarentur, propterea quod inde nihil possent ædificationis haurire. Hæc dum ita meditaretur, dominus eius cogitationibus respondit, dicens: Et quid tibi vtilitatis videtur indę prouenire, quod scriptũ legitur beatam Catharinam, dum esset in carcere, à me visitatã, illiqúe á me dictum: Constans esto filia, quia tecum ego sum? Aut quid inde quòd legor Ioannem singularem mihi dilectum visitasse, dicens: Veni dilecte mi, &c. Nam & alia, multaque ijs plura tam de his, quam de alijs sanctis meis, cur leguntur, nisi vt legentium audientiumque augeatur deuotio, & erga humanum genus pietas mea reueletur? Subiungensque: Pari, inquit, modo aliquorum potest accendi deuotio ad eorundem desiderium, quæ te legunt accepisse ex me, considerantium gratiam & liberalitatẽ bonitatis meæ, qui subinde studebant suam mutare vitá ad meliora. Alia vice denuò admiranti cur tantoperè á Domino in spiritu sentiret se ad manifestanda hæc scripta impelli, cúm nõ ignoret ipse plerosq; futuros animo pusillos, qui nõ solùm

nihil

nihil inde sumerent ędificationis, sed vilipenderent etiá & calumniarentur, Dominus respondit: Ego gratiam meam tali modo in te posui, vt magnum inde fructum exigam. Quare vellem eos, qui similia dona habentes, per negligentiam paruipendunt, cùm de te hæc audierint, admonitos fore, quo etiam ipsi collata sibi dona agnoscant, atque ingratitudine (vnde mea in illis gratia augeatur) crescāt. Porrò si qui maligno corde maluerint ea calumniari, peccatū illorum fit super eos te immuni perseuerante. Propheta namq; ex me dicit: Ponam eis offendiculum, ac si diceret: Multa dispono, permitto, aut iubeo ad salutem electorum, licet inde reprobi scandalizentur. Hoc sensu etiam virgo illa verba accepit, intelligens dominum sæpenumerò instigare electos suos, vt aliqua faciant, vnde alij scandalizentur, licet non propterea id fiat, vt scandalizentur proximi. Atque ideo electi non debent ea opera bona omittere, vt pacem ab ijs, qui omnia interturbant, ac peruertūt, habeant. Optima enim pax est, bonis mala vincere, hoc est, non omittere ea quæ Deo quis scit esse beneplacita: licet imperfecti & mali ea peruertant, aut propterea murmurent. Nam eiusmodi homines non omittendo Deo voluntatem, sed obsequijs, ac beneuolentijs alijs placandi atque vincendi sunt. Hic enim sanctior est modus lucrandi proximum. In quo si quis nihil etiá profecerit, propter eorū obstinatam duritiá, qui volunt melioribus aduersari: mercedem tamen humiliationis suæ nihilominus magnam obtinebit. De ijs verò qui diuinis operibus credere nolunt, dicit Hugo: Quia fideles semper aliquid habent vnde dubitare possent, & infideles vnde credere valeāt: iustè & fidelibus

pro

pro fide datur præmium, & infidelibus pro infidelitate ſupplicium.

De teſtimonijs euidentioribus, quod dominus per iſtam omnia beneplacita ſua operabatur, abſque vllo impedimento.

Caput. XVII.

CReſcente in hac Dei electa cum cæteris virtutibus humilitate, creſcebat & caſtus Dei timor atq; ſui cognitio profundior: qua ſuam vilitatem, indignitatēq; indies perpendens, tot tantiſq; Dei donis ingratam ſe iudicabat. Qua propter fœlicis memoriæ D. Mecthildem in gratia reuelationum nunc opinatiſsimam, accedens, eius reuerentię humiliter ſupplicat, vt ſuper ijs donis iam ſupradictis dominum conſuleret. Cupiebat autem non quaſi dubia ſuper acceptis donis fieri certior, ſed ad gratitudinem maiorem prouocari, atque contra puſilanimitatem roborari futuram, ſi quando poſthac indignitatis ſuę nimietas conſiderata eam ad vacillandum pertentaret. Itaq; cum D. Mecthildis iuxta quod rogata fuerat, ſe ad conſulendum pro ea dominum in orationem dediſſet, vidit dominum Ieſum ſponſum floridum & delicatum atque præ angelorum millibus forma ſpecioſum, veſtibus viridibus, quæ intus aurei videbantur coloris, indutum, & hanc pro qua orabat, dextera ſua delitioſa blandê ampiectentē: ita vt latus virginis ſiniſtrū vbi cor iacet, quaſi affixū hæreret aperturę amatorij vulneris Ieſu. Vidit quoq; illam Gertrudem è diuerſo ſiniſtra ſua dominū Ieſum quaſi dorſo tenùs circumplectentem. Admirans igitur quid hæc

indicare

indicare vellet visio, scire cupiebat. Cui dominus ait: Per virorem vestium mearum quæ intus aureo subornantur colore, scias significari diuinitatis meæ operationem totam ex amore florere & virere. Et hæc replicãs: Tota, inquit, floret & viret operatio mea in anima ista. In hoc verò quia cernis cor eius lateri meo applicatũ, intellige quod eã adeò mihi appositè applicuerim, vt omni hora suscipere diuinitatis meæ influxũ queat. Tunc sic illa longius percunctatur: Dedisti ne domine mi, huic electæ tuæ dona huiusmodi, quibus tuto possit pro negotijs, dubijsve elucidandis, venientibus quibuscunq; ad se, respondere, & ex ambiguitatibus eos extricare, certioresq; ac tutos in veritate cognitionis tuæ facere? Et ne apud te & hoc firmum, vt omnes per eam te quærentes salutis æternæ sint subsidium inuenturi? Hæc enim ipse es ei pollicitus, his & his verbis, quę pro sui instructione & humilitatis causa ipsa mihi reuelauit. Ad quod perbenignè dominus respondens, dixit: Ego certè singularibus ipsam præeminentijs ijs donaui. Quidquid sperare potest quispiam, se per eandem acceptũrum, absque dubio obtinebit. Deinde quencũque ipsa altaris communione iudicauerit dignum, hunc misericordia mea nunquam habebit indignum. Tertio si quem ipsa ad communionem hortata fuerit, hic affectuosius â me respicietur. Quarto deniq; singulorum defectus ad se venientium iuxta discretionem meam diuinam iudicabit ipsa, vel leuiores, vel grauiores, quomodo ego eos iudico. Verũtamen quoniã tres sunt qui testimoniũ perhibent in cœlo, scilicet Pater, Verbũ, & Spiritus sanctus: sic ipsa ad ea quę loqui vult, triũ horũ quæ sequuntur, testimonium debet respicere.

Primò

Primò obſeruet cum loquitur alicui, ſentiat ne ſpiritum ſe intus impellentem ad loquendum. Secūdò aduertat, an ille cui loquitur doleat, aut ſaltem dolere velit pro ſuo defectu. Tertiò obſeruet, bonā ne habeat ille cui loquitur voluntatem. Hæc tria vbicumque inuenerit, ſecura & abſq; vllo dubio ſcrupulove, quidquid dignū iudicauerit reſpondeat: quia ego certè omnia rata habebo, quæcumq; illa de mea pietate huiuſmodi hominibus ſpoponderit. Adiecitq;: Quotieſcumq; voluerit illa cuipiam loqui, ante quaſi ad me aſpirādo ingemiſcat, quo in ſe attrahat cordis mei diuinam aſpirationem. Exinde quidquid locuta fuerit, tanquam ex me dictum indubitatum ac certum habeatur. Neque enim ipſa neque audientes fallentur, quin cordis mei ſecretū per illius verba innoteſcat. Deinde addidit hæc quoq; dominus: Verborum tuorū ipſa (quia te miſit ad me) fidele teſtimonium ſeruet: vt ſi poſt aliquod tēpus diutinum ſenſerit in ſe acceptam gratiam aliquantulum tepeſcere (vt fit nonnunquam) propter occupationes, & varias, & multiiuges: nequaquam tamen mihi diffidat, neque de gratia mea addubitet: quia prædictorum priuilegiorum dona certiſsima, firma, nunquamq; peritura illi cunctis diebus vitæ eius ſeruabo. Iterum interrogauit D Mechthildis: An Dei hæc electa Gertrudis culpam contraheret etiam, aut vnde id fieret quòd omni hora illa feſtinaret perficere, quidquid tunc forte eius menti faciendum incidiſſet. Nam æquè ſemper eius erat parata conſciencia, ſiue oraret, ſiue ſcriberet, legeret, aut proximos inſtrueret, corriperet aliquos, aut conſolaretur. Dominus reſpondit: Ego cor meum tam miſericorditer, quàm inſeparabiliter eius animæ coniunxi,

coniunxi, vt mecum effecta sit vnus spiritus. Hinc vsu venit illi in omnibus, & ad omnia voluntati meæ tam concorditer consentire, vt maior concordia non sit membrorum corporis ad suum cor, quàm animæ eius ad me. Quomodo enim homo dum cogitat in corde suo: fac hoc, confestim manus quia consentiunt & obtemperant cordi, mouent se ad faciendum: Quando ité cogitat: Vide illud, oculi consentientes absq; mora aperiuntur: Sic ista quoque mihi indesinenter adest, & singulis horis quod ego intendo, illa perficit. Ego enim illam singulari modo præ alijs inhabitandam mihi elegi, quamobrem voluntatis eius & inde etiam opus bonæ voluntatis eius cordi meo inhæret, quasi dextera mea qua operor quæcumq; volo. Intelligétia ipsius est mihi oculorum loco, dum intelligit ea quibus ego oblector. Et impetus spiritus eius est mihi ad modū linguæ, Nam hoc spiritu impellété, loquitur quæ ego volo. Discretione ipsius vtor, vt auribus: quandoquidem aures misericordię meæ ad ea se inclinant, ad quę ipsa pietate compassionis flectitur. Eius intentionem habeo pro pedibus dum ipsa hoc intendit quod sequi me decet. Inde fit, vt secundum impetum spiritus mei semper cogatur festinare vt vna re absoluta ad aliam iuxta meū instinctum accincta parataq; inueniatur. Optimè autem pacata est eius conscientia, nec scrupulo angitur, si de consuetis exercitijs propterea quidquā neglexerit: quia ad obediendum voluntati meæ id licet intermissum videatur, aliunde tamen vbi mea est per ipsam voluntas impleta, id ipsum duplicato fructu compensatur.

Alia quædam Deo deuota, quę in spirituali cognitione satis illuminata & probata erat, Deo gratias agebat pro

donis

donis huic virgini noſtræ collatis: cui viſio iuxta, ac reuelatio de huius electæ priuilegijs deque eius animæ vnione cum Deo reuelationi D. Mechthildis, quæ iam dicta eſt, conformis, atque prorſus ſimilis illata eſt: vnde facile conſtat ſupradicta hæc vera & firma infallibiliter prodire ex Deo, cuius teſtimonia credibilia facta ſunt nimis: quãdoquidem vtriuſque, hoc eſt D. Mechthildis & huius deuotæ aures, id eſt, intelligentiam dominus æquè reuelauit, vt eiuſdem ſuſurri ſui venas quaſi ſibilum aureæ tenuis, pari modo de huius virginis ſtatu ſuſciperent: licet vtrobiq; non plus de alterius reuelatione conſtaret alteri, quàm Romanis hoc momento ſcire datum eſt quid interim agant Hieroſolymitani. Verumtamen hæc deuota in ſua reuelatione hoc quoque addidit ſibi manifeſtatum, videlicet omnia, quæ beata hæc Gertrudis tunc recepiſſet gratiarum Dei dona, multo ijs eſſe minora, quæ adhuc domino infundente receptura erat. Addensque: Ad tantam, inquit, cum Deo vnionem perueniet, vt oculi eius non videãt, niſi quod per eos Deus vult videre: nec os eius laquetur aliud præterquam quod per illud dominus voluerit loqui: & ita de reliquis. Porrò hoc donũ quando à Domino receperit, aut quomodo impletũ ſit, largitori omnium munerum ſoli, & illi cui fœliciter hoc datum eſt experiri, notum arbitramur; quamuis etiam eos non omnino latuerit, qui ſagacius veſtigando dona in ea ſancta potuerunt intelligere.

Quomodo manſuetudinem, patientiam, animiq; tranquillitatem ſeruauerit, omniaq; Dei opera ab eiuſdem manu læta acceperit.

Caput.

Caput. XVIII.

DVM quadam vice D. Mecthildem hæc Dei electa rogasset, vt pro se orando virtutem mansuetudinis ac patientiæ sibi à Domino impetraret (his enim præcipuè sibi videbatur indigere) ac D. Mecthildis, vt rogata fuerat, vbi pro hac gratia illi obtinenda dominum orabat, hoc ab eodem accepit responsum: Mansuetudo quæ mihi in ea placet, nomen accepit à manendo. Quia verò iugiter ego in ea habito: decet vt ipsa maneat quoque mecum. Aut si necesse habet exire, faciat quomodo sponsa agit delicata, quæ sponsum habet præsentem. Hęc enim dum opus habet vt egrediatur, tenet sponsi manum educés illum secum. Hoc modo ipsa quoque cum necessarium opportunumve illi videbitur, â dulci quiete contemplationis internę ad agendam proximorum salutem exire, imprimat cordi suo salutiferum signum crucis: & antequam loquatur, vel vno verbo nomen meũ exprimat. Deinde quidquid ex gratia illi mea inciderit, proferat. Simili quoque modo quę mihi in ea placere debet patientia, nomen accepit à pace & scientia. Tale namq; studium debet ei inesse cum pacis tum patientię, vt in aduersitate quacumque nullam harum amittat. Semper etiã in mente habeat sciatq; quare patiatur, hoc est nõ aliud in se inueniat quare patitur, aut quare ad patiendum se offerat, quam ex amore, quo verę fidelitatis mihi signũ exhibeat. Alius quidã, cui hęc virgo prorsus erat ignota, nisi quod illius orationibus ipsa se iam dudum commendauerat, dum pro ea oraret, à Deo responsum est illi: Ego vt delecter in ipsa, elegi eam mihi inhabitandam. Quidquid igitur in ea diligitur opus est meum, &

opus meum in ea diligit quiſquis eam diligit. Quá propter qui in ea dona interiora, ſeu ſpiritualia non capit, ſaltem diligat exteriora dona mea in ea, puta habilitatem, facundiam, & ſimilia. Equidem propterea feci eam ob omnibus parentibus & amicis exulé, vt propter conſanguinitatem nemo eam amaret, ſed ab omnibus cur amaretur, ſolus ego cauſa eſſem. Alius ſimili modo, dū rogatus pro hac virgine oraret, ſimul â Domino ſciſcitabatur vnde accideret, vt hęc virgo quę tot annis diuinæ præſentiæ familiaritatem foret experta, in ſe videretur ſibi ipſi tam negligenter viuere: quáuis tam graui culpæ nunquá ſe agnoſceret obnoxia, vnde ſentiret ſibi Dominū iratum. Cui Dominus reſpōdit: Quod nūquam me illi iratū exhibeo, hinc eſt, quia opera mea cuncta verè iudicat iuſta & optima, nec propterea conſentit perturbari. Et licet illi quandoq; quæ eueniunt ſint moleſta, moleſtiam tamen animi omnē in hoc aut temperat, aut depellit, dum ex mea prouidē tia ſic ordinante accidiſſe hæc cogitat. Atque ideo ſemper me illi placatū exhibeo. Hoc poſtquá virgini ſanctæ innotuit, dominum videlicet ſuapte bonitate ſic reſpondiſſe, deuotiſsimas vt decebat eidem pro huiuſmodi dignatione ſua paterna gratias agebat inter cætera ſic dicens: Dulciſsime amator, quomodo hoc fieri poteſt, vt tua clementia iniquitatem meam tātam, tamq; multiplicem, tam longanimiter ferat, idque propterea quod prouidentia, ordinātio, atque cūcta opera tua perfectiſsima atq; laudabiliſsima mihi diſplicere nequeūt: cum tamen hoc, videlicet quod placent, nō meæ ſit virtutis, ſed perfectionis & felicitatis tuæ ſuperbenedictę: qui nihil iniquum, nihil non optimum, nihil non laudabiliſsimum,

biliſsimum, poteſt operari? Tunc Dominus ſimilitudine hac vtens ei reſpondit: Quando lector ſcripturam videt exiguam quam lecturum ſe diffidit, ſpeculum ſumit, ad cuius vſum litera appareat grandior: hoc tamẽ non ex mutatione ſcripturæ, ſed ex vſu contingit ſpeciali: Sic in te, ô filia, tam imperfectiones, quam defectus ſi quos inuenio, ex abundantia liberaliſsimæ benignitatis meæ ſuppleo atque reſtauro.

De clariori illuſtratione, familiariorique coniunctione animæ eius ad Deum.

Caput. XIX.

CVM aliquandiu â Domino non eſſet viſitata, nec tamen grauatè id ferret: accidit ſemel, vt oportuna occaſione data, vnde hoc eſſet, dominum interrogaret, Cui dominus reſpondit: Vicinitas nimia amicos, quandoque ne ſe mutuò queant perfectè contueri, præpedire ſolet: Verbi gratia: Siquis amicum aduenientem amplexatur, fit interea ob nimiam coniunctionem, vt delectatio viſus impediatur. Hoc illa audiens, mox intellexit ſubtractione gratiæ meritum hominis quandoq; multiphariam augeri: ſi tamen ſubtracta gratia illa homo benè agendo, ac ſe mortificando nõ inuenitur ſegnior, licet cum labore tunc operetur grauamenq; maius ſentiat. Deinde cum ſemel mente reuoluerit, quomodo accideret, â Domino ſe aliter nunc quâm in ſuperioribus annis viſitari, Dominus illi dixit: In primis annis ſæpius te varias reſponſiones dando erudiui, quo poſsis alijs quoq; hominibus meum beneplacitum inſinuare. Modo verõ in tuo dũtaxat ſpiritu, quẽ illuſtro,

facio te sentire intelligereque inspirationē meam: quā verbis explicare, res valde esset difficilis. Ad hoc namq; te elegi, ad hoc vtor te, vt sis tanquam triclinium thesaurorum meorum, in quod gratiarum mearum diuitias colligam; prouidens, vt vnusquisq; quæ quę fecerit in te, inueniat, tanquam in sponsa, quæ omnium secretorum sponsi sui conscia est, & propter diutinam cohabitationem cum sponso eiusdem in omnibus voluntatem, & beneplacitū agnoscet. Hanc etiā spōsi volūtatem, quam pro singulari familiaritatis gratia â sponso didicit, alijs debet reuelare. Cæterum quod singulari modo, vt supradictum est, deinde illustrata sit: hoc in se quomodo experta sit, alijs quoq; confessa est. Nam dum pro re aliqua licet feruentissime oraret, nullomodo potuit quomodo solebat, responsionem à domino obtinere: sed in hoc tantum præcipuè consolabatur, quando gratiam sentiebat pro aliquo orandi, quia tunc experientia simul, ac diuina inspiratione docta, certissimum illud sciebat, pro quo orauerat, futurum nihilo seciús atque eo tempore, quo dominus respondendo illi eam assecurabat. Si præterea consilium consolationemve ab ea quispiam quærebat, mox adhuc dum præsens aderat, sentiebat sibi resolutionem consiliumve, quod illi responderet, infundi cum tanta fide, securitate & certitudine, vt pro huiusmodi sic infusæ veritatis assertione mortem ausa fuisset subire: quamuis ante de huiusmodi re & quomodo respondēdum foret, neq; ab homine, neq; ex lectione didicisset, imo ne minimum quid etiam fuisset præmeditata. Si quando pro re aliqua oraret, in qua nihil certi ei dominus reuelaret cōsolabatur gaudebatque maximē, propterea

ptercā quod sentiebat Dei sapientiam inscrutabilem, inuestigabilemque etiam si bi abscondi: licet eam nō ignoraret omnibus absque personarum acceptione administrari, vt pote charitati Dei perfectissimè coniunctam. Quare vt rem tutissimam & credebat & suadebat, omnia eius prouidentiæ committere. Et hoc ipsa quoque hilarius atque libētius, quam si omnium secretorum Dei abscondita peruestigasset.

LIBRI PRIMI FINIS.

INSINVATIONVM DIVINAE PIETATIS LIBER SECUNDUS, continens diuinæ bonitatis laudes, beficiorumque Dei ac proprię ingratitudinis, confessiones.

ARGVMENTVM IN LIBRVM Secundum.

IBRVM hunc in ordine secundum virgo sancta ipsa conscripsit, impulsa nimirum ad hoc ab eo, qui spiritum eius habebat in manu sua. Est autem liber admodum pius & vtilis omnibus: Tradit enim cuilibet animæ Deo deuotæ in hac ipsa Gertrude eruditionem simul ac exē plar quoddam viuum, iuxta spiritum viuendi in interiori homine: quomodo videlicet, vnusquisq; suos defectus, suāq;

imperfectionē debeat agnoscere, & corā Deo plangere, quomodo seipsum propterea contemnere: & postremo, quomodo indies ad correctiorē se debeat vitā instituere. Docet prætereâ ê diuerso Deū ac eiusdē beneficia prædicare, pro eisdē gratias agere, & omnia bona in suā, vnde emanarunt, originē referre. Discitur deinde hic quid anima à Deo tracta sentiat, quid Deo, quidve sibi, debeat ascribere, qua deniq; inter diuinū & suum spiritū sit discretione vtendum, vt ad amorosam Dei vnionē pertingat. Pòrrò hæc traduntur verbis quidem simplicibus, minusq; ad rei dignitatē accedentibus. Verùm non iuxta stilum æstimāda est res nobilissima, quæ hic animabus deuotis gratis cōparanda exponitur. Constat nāq; multa quæ hic leguntur, posse quidem sentiri (idq; ab eo solo qui accipit ea) verùm pro sua maiestate haud quaquam verbis dignè exprimi. Scripsit autē hunc librū (quod dixi) ipsa virgo Gertrudis sua manu, diuinitus ad hoc coacta. Siquidem anno post acceptā singularē diuinæ familiaritatis gratiam nono, dum Dominicæ cœnæ dies esset, ipsaq; in cōuentu cum cæteris staret, expectās donec dominicum corpus infirmæ esset cuidā sorori apportatum: tunc vehemētissimo Spiritus sancti tractu impellente apprehendit tabulā in latere suo pendentem, & quæ sentiebat in corde cū dilecto in abscondito silentio, hæc manu scribebat infortitudine gratitudinis ad Dei laudē, vt sequitur his verbis: Incipit memoriale abundantiæ diuinæ pietatis, sic denominatum à Domino maiestatis.

GRATIARVM ACTIO VISCEROSA pro prima gratia, qua dominus animam ad se traxit.

CAPVT. I.

AByssus increatæ sapientiæ inuocet abyssum admirabilis omnipotentiæ: ad laudem & extollentiam

tam

tam ſtupendæ beneuolentiæ, quæ per ſupereffluentiã infinitæ miſericordiæ tuæ, ò dulciſsime Deus vitæ meę vnice dilecte animæ meæ, per deſerta & inuia & inaquoſa (hoc eſt, per multiplicia, quæ poſui gratiæ tuæ obſtacula) defluxit ad vallem miſeriæ meæ, dũ anno ætatis meæ vigeſimoſexto in illa mihi ſaluberrima ſecunda feria ante feſtũ Purificationis caſtiſsimæ matris tuæ (quæ fuit ſexto Kalẽdas Februarij) hora ſatis optabili, poſt completorium in initio crepuſculi, tu veritas Deus omni luce ſerenior, ſed omni ſecreto intimior (qui denſitatẽ tenebrarum mearũ fugare decreueras) conuerſionem meam blandè leniterq; exorſus es, cum ſedatione turbationis cuiuſdã, quã ante menſem in corde meo excitaueras: qua quidem turbatione (vt credo) deſtruere nitebaris turrim vanitatis & curioſitatis meę (quam ſuperbia mea erexerat in meipſa, licet inaniter nomen & veſtẽ religionis geſtarẽ) vt vel ſic inuenires iter quo oſtenderes mihi ſalutare tuũ. Igitur dum hora, qua dixi, ſtarem in medio dormitorij noſtri, & iuxta ordinis reuerentiã, obuianti mihi ſeniori, caput inclinatũ erigerem, ecce video te dulciſsimũ amatorẽ & redemptorem meũ præ filijs hominum forma ſpecioſum, in ſpecie quidem honeſti & amabilis iuuenis quaſi ſedecim annorum, qualis vel exterioribus oculis meis ſaltẽ potuiſſet placuiſſe. (Ita enim dignabaris immẽſam gloriæ tuæ claritatem imbecillitati capacitatis meæ attẽperare) mihi aſtantem, blandis lenibuſque verbis dicẽtem: Cito veniet ſalus tua: Quare mœrore conſumeris? Nunquid conſiliarius non eſt tibi, quia innouauit te dolor? Hoc cùm dixiſſes, quamuis corporaliter me ſcirem in loco quem prædixi, ſtare: videbar tamen mihi

esse in choro nostro, in angulo vbi tepidam orationem meam facere consueui ibique audiui sequentia verba, videlicet: Saluabo te & liberabote, noli timere. Quæ cũ audissem, vidi te tua prænobili & delicata dextera tenere dexteram meam, quasi hæc verba stipulando firmares. Et adiecisti, dicens: Cum inimicis meis terram lambisti & mel inter spinas linxisti, tandem reuertere ad me, & ego suscipiam te, ac torrente diuinę voluptatis meæ inebriabo te. Quæ cùm dixisses, liquefacta est in me anima mea, & cùm tibi propinquare vellem, respiciens vidi inter te & me, videlicet ad dexterã tuã & sinistram meam, sepẽ tantæ longitudinis, vt nec ante nec post me finis illius appareret vllus: quæ in sui sũmitate tanta spinarum densitate videbarur operta, vt prorsus nusquam mihi pateret transitus ad te vnicũ animæ meæ solatiũ reuertendi. Hinc dum pro defectibus & peccatis meis (quæ per sepem inter te & me diuidẽtem haud dubium signabantur) starem gemens, & prę desiderio tui æstuans, & quasi deficiens: tu pater pauperũ (cuius miserationes sunt super omnia opera tua) apprehensa manu mea mox absq; vlla difficultate statuisti me iuxta te. Verùm cùm precioſam manum tuã, ex qua stipulationem prædictam recepi, aspicerem, recognoui in te dulcis Iesu vulnerum illorum præclara monilia, quibus omnium hostium irritantur chyrographa. His igitur & alijs dignantissimæ vocationis tuæ primitijs vana mentẽ meam illuminans & molliẽs, ab amore inordinato literarũ & omnium vanitatũ mearum, tua interna vnctione potenter abstraxisti: ita vt externa cuncta, quæ paulò ante malè placebãt, & omnia quæ tu ipse nõ es, o Deus cordis mei, mihi protinùs

vilescerent,

vileſcerent, & tu ſolus infecto palato animæ meę ſapere inciperes. Pro quibus laudo, benedico, adoro te, & gratias ago, quales poſſum, nō quales debeo, ex intimis medullis mentis meæ ſapienti miſericordiæ, & miſericordi ſapientiæ tuæ: quod tu creator & redemptor meus tam amicabili modo duram ceruicem meam ſuaui iugo tuo ſubdere conabaris, conficiens temperatiſsimam potionem aduerſæ valetudini meæ optimè congruentem, qua ſpiritum meū nouæ lucis infuſione adeò ſerenaſti, vt ex tunc in odorem ſuauiter redolentium vnguentorum tuorum currere inciperem, & iugum tuum putarem ſuaue & onus leue: quod paulò ante videbatur mihi durum & quaſi importabile.

Gratias agit S. Gertrudis Deo, ob interiorem illuminationē illi collatam, quando conuerſa eſt ad Dominum.

Caput. II.

AVE ſalus & illuminatio animæ meæ. Gratias tibi referat, quidquid cœli ambitus terrarumq; circuitus & abyſsi complectitur profundum, pro inuſitata illa gratia qua introduxiſti animam meam ad cognoſcēda & conſideranda interiora cordis mei: de quibus antea tam parua mihi cura erat, quanta de interioribus (ſi dici poſsit) manuum mearum vel pedum. Verūm poſt tuæ dulciſsimæ lucis infuſionem, plura videre cœpi in corde meo, quæ tuam puriſsimam mundiciem oſtenderent: imò omnia interiora mea vidi adeò inordinata & incompoſita, vt nullam omnino tibi inhabitare volenti præberent manſionē. Sed tamen nō iſta ſicut nec omnis vilitas mea repulit te, Ieſu mi amantiſsime, quin

frequenter

frequenter illis diebus quibus ad viuifica alimenta corporis & sanguinis tui accederem, visibili præsentia tua me dignareris: licet te clarius non videré, quám ea quæ videntur diluculo. Qua quidem perbenigna dignatione animam meā sategebas allicere, vt tibi familiarius vniretur, te perspicacius intueretur, & liberius frueretur. Et cùm disponeré laborare ad hoc obtinendum, in festo Dominicæ Annunciationis sanctæ Marię, quádo humanam naturā in vtero virginali tibi despōsaueras, tu (qui antequā inuoceris, dicis: Ecce assum) anticipasti diem illū, pręueniendo me indignissimam in benedictionibus dulcedinis tuę in vigilia prędicti festi, dū propter diem Dominicū capitulum fieret post matutinas. Quali autē modo me tunc visitasti, ò oriēs ex alto, per viscera pietatis & dulcedinis tuę, cùm nullis literis valeā commendare, da dator munerum mihi proinde immolare hostiā iubilationis in ara cordis mei, vt obtineá ex voto me & omnes electos tuos frequenter experiri dulcē vnionem & vnientē dulcedinem tuam, quę mihi ante illam horā satis incognita fuit. Recognoscens nāq; qualitatem vitę meę, tā pręcedentis, quàm subsequentis, in veritate profiteor merā esse gratiam, quę tā gratis mihi adeò immeritę donata est. Donabas enim me ex tūc clariore luce cognitionis tuę. In qua semper magis alliciebat me suauis amor tuæ amicabilitatis, quàm vnquam me corrigere potuisset pœna mihi debita tuę seueritatis. Sed tamē non recordor me fruitionē talem habuisse alijs diebus extra dies prædictos, in quibus me ad delitias regalis mensę tuæ vocaueras. Et vtrùm hoc tua sapiens prouidentia ordinauerit, seu mea studiosa negligentia effecerit, mihi non liquido constat.

De

De amœna inhabitatione Dei in anima iusti: & quantam mundiciem à nobis Deus expostulet.

Caput. III.

DVM sic gratiosè mecum ageres, & animam meá à cunctis vanis introrsum ad te trahere non cessares, accidit die quadam inter Resurrectionẽ & Ascensionem Domini, cúm ante primam, curiá intrassem, & prope piscinam sedens attenderem amœnitatẽ loci istius, qui mihi placebat ex aquæ præterfluẽtis lympiditate, circũastantium arborũ viriditate, circumuolantiũ auium & specialiter columbarum libertate, & præcipuè ex absconsæ sessionis secreta quiete: animo reuoluere cœpi, quid in his adoptare vellem, quo sessionis illius delectatio mihi videretur esse proficua. Cogitantique mihi si adesset familiaris habilis & socialis consodalis, qui solitudinem meam solaretur, seu alijs redderet fructuosam, tu inæstimabilium torrens voluptatũ domine Deus meus (qui, vt spero, initium præueniẽdo, aspiraueras, etiam finem meditationis huius tibi attraxisti) inspirabas, quòd si influentiam gratiarum tuarũ iugi & debita gratitudine in te suam scilicet originem, refunderem in modum aquę, & in studio virtutũ crescens in modum arborum, bonorũ operum viriditate florerem, insuper terrena dispiciendo, cœlestia libero volatu in modũ columbę appeterem, & per hæc sensibus corporalibus á tumultu exteriorum alienata tota tibi mente vacarem, omni amœnitate præiucundam tibi cor meum præberet inhabitationem. Cumq; his rebus die illo memoriá haberem occupatam, ad vesperã dũ dormitura flexis genibus me orationi inclinassem,

subitò

subito venit in memoriam locus ille Euangelicus: Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Inter quæ verba luteum cor meũ sensit te prædulcissimum Deum meum vnicum cordis mei dilectum præsentialiter adueniſſe. O vtinam & millies vtinam, totum mare versum in sanguinem ducere posset per caput meum: vt vel sic mundaretur sentina extremæ vilitatis meę, quam tu finis inexcogitabilis dignitatis inhabitare elegisti. Vel etiam ad horam cor meũ extractũ à corpore daretur mihi candentibus carbonibus frustratim adeò examinandum, vt decocta ad purũ scoria eius, saltẽ, & si non dignam, nõ tamen tã nimis indignã tibi prębęret mãsionem. Quia tu Deus meus ab illa hora exhibuisti te mihi quandoq; sereniorem, quandoq; seueriorẽ pro congruentia emẽdatioris, seu negligentioris vitę meæ. Licet vt verum fatear, diligentissima emẽdatio, ad quam vel ad momẽtum perueni, si durasset per omne tẽpus vitæ meę, nequaquam condignè obtinuisset mihi vnicam vel seueriſsimam gratię tuę exhibitionem, quam vnquam post multiplicia crimina, & heu grauia peccata, recepi. Quia nimiã suauitas tua frequenter prętendit te meis commissis magis turbatum quãm iratum: commendans, vt mihi videtur, maiorem virtutem patiẽtię tuę, in eo, quòd tot defectus meos tam ęquanimiter supportare potuisti, quám cum tempore mortalitatis tuę Iudam traditorem tuũ benignè tolerares. Ego enim licet quãtumcunq; mente vagarer per transitorias res distracta & delectata, tamen post horas & heu post dies, & vt proh dolor timeo, post hebdomadas, rediẽs ad cor meũ

semper

ſemper idipſum te inueni: vt nunquam cauſari poſſem vel ad ictum oculi te mihi ſubtractum á prædicta hora vſque in præſens tempus, quo ab accepta gratia iam voluitur nonus annus. Exceptis ſemel vndecim diebus ante feſtum Ioannis Baptiſtæ, quibus te mihi ſubtractũ ſenſi: & hoc accidit ex fermocinatione quadam mundiali, vt mihi videbatur, feria quinta: & durauit vſque in ſecundam feriam, quæ tunc erat vigilia Ioannis Baptiſtæ ſub miſſa: Ne timeas Zacharia, &c. Tunc enim tua dulcis humilitas & ſtupenda tuæ miræ charitatis bonitas videns me tam deperditæ dementiæ, quod non attenderem me talem perdidiſſe theſaurum (nõ enim recordor me pro ea doluiſſe, vel aliquo ſaltem paruo deſiderio illum reoptaſſe: vnde nunc valdè miror quæ veſania mentem meam detinuerit.

SCHOL. *Sanctiſſimi viri conſueuere, quoties de peccatis ſuis inciderit mentio, ea tam grauiter inſectari, gemere, lachrymari, & exhorrere: atq; ſemetipſos (vt B. Gertrudis in hoc cap. & 23. rurſum) veſanos, amentes, ingratos, deperditoſq; vocare. Arbitrabitur ergò fortaſſe quiſpiam imprudenter, eos in aliqua grauia & aperta crimina incidiſſe, quos & peccati turpitudo, & veritas conſcientiæ, ita cogit effari. A quibus tam abſunt longe vt vel hoc ſit eorum innocentiæ atq; ſanctitatis indicium, quod vel delicta leuia, tã immania iudicant & grauia; quippe quos ipſa peccati fœditas adeò infenſos deterret. Cuius rei ea eſt ratio, quia quanto maiori lumine mentes eorum irradiantur, tanto clarius quancumq; animæ maculam perſpiciunt, & eius magnitudinem intuentur. Contra verò qui ſuis cupiditatibus inſeruiunt, & peccatis, ea leuiſſima iudicant, & vt propriæ voluntatis fœtus, ſic amant, atq; defendunt. Quemad-*

modum

modum enim in luce ſolis poſsiti, minutiſsimos etiam atomos in aëre cernimus volitare, aut in aqua intra vas aliquod vitreum contenta terræ puluiculos, quaſi natare: quos tamen ſub luce maligna, vel in tenebris non videmus: ſic viri ſancti, ſolis iuſtitiæ radijs obiecti, minima etiam delicta intra ſui animi ſinus, non tantum vident; ſed etiam quidquid terreni puluueris aut cupiditatis acceſſerit perpendunt: & nihil non magnum, & graue iudicant, quod viderint oculos diuinos offendere. Sic ſancta Paula defectus ſuos leuiſsimos, vt magna ſcelera deplorabat. Grauiſsimorum peccatorum ream eſſe putares: ſpiritus enim ſanctus (ait Bernardus) ſcrutatur profunda pectorum, diſcretor eſt cogitationum cordis: qui nec minimam paleam intra cordis habitaculum, quod poſsidet, patitur reſidere: ſed ſtatim igne ſubtiliſsimæ circunſpectionis exurit. Qui ergò hac luce atq; charitatis igne deſtituti ſunt, non modo paleas, ſed nec trabes etiam, & ingentia ſcelera planè cernere ſolent. Verè namq; Gregorius dixit: Anima ſuis profectibus quatitur; & magis illuminata plus metuit. Sic ſanctus Iob: Auditu auris audiui te: nunc autem oculus meus videt te: idcirco ipſe me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla & cinere. Quo igitur vir ſanctus clarius dominum agnouit, hoc apertius comparatione tantæ lucis, non modo vilitatem ſuam, ſed etiam indignitatem, & vitæ deformitatem intellexit: ideòque tunc maximè ſe reprehendit, & pœnitentiæ durioris propoſitum arripuit. Sancti enim viri (ait rurſus Gregorius) quò propiores luci fiunt, hoc magis quidquid impurum in eis latet, agnoſcunt. Nam cum in magna mentis maturitate proficiunt, nonnunquam ad memoriam actionum ſuarum initium reducunt: ſeq; tantum de ſuis primordijs reprehen-

dunt,

dunt: quantũ ex grauitate mentis altius profecerunt. Quia eô se indiscretos fuisse inueniũt, quô discretionis artem, postmodum pleniùs consequuntur.

Nisi fortè vt dares mihi in me metipsa experiri hoc quod dicit Bernardus: Fugiẽtes nos insequeris: dorsum vertimus, & in faciem recurris: supplicas, & despiceris: sed nulla te prorsus confusio, nulla auertere te potest despectio, quin indefesse semper agas vt ad illud nos attrahas, quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit.) Et sicut in initio mihi immeritæ (quia recidere deterius est quâm incidere) ita tunc etiam plusquam demeritæ reddere dignatus es lætitiã salutaris tuæ præsentiæ perseuerantem vsque in hanc horam. Pro quo sit laus & gratiarum actio illa, quę ab amore increato suauiter procedens omni creaturæ incomprehensibilis refluit in teipsum. Et vt hoc præstãs donum salutaris pręsentię tuæ in me custodire digneris, offero tibi excellentem illam orationem tuam, quã prę mortis angustia sanguinei sudoris testimoniũ reddidit attentam, & innocentia puræ simplicitatis tuæ deuotam, & ardens amor diuinitatis tuæ efficacẽ: obsecrans, vt per virtutem eiusdem perfectissimæ orationis me totaliter in tui vnione perficias, & in intimis ad te trahas: vt quoties cõtigerit me exterioribus negocijs ad salutem proximi seruire, indiuisa & immutata ab illis permaneam: & postquam perfectissimo modo ad tui laudẽ illa impleuero, mox ad te in interiora mea integraliter reuertar: instar aquæ vento tempestatis commotæ, & ea cessante ad suam mox tranquillitatem redeũtis: quatenus me semper inuenias ita tibi deuotam, quemadmodũ tu mihi te exhibes, pręsentẽ, & per hoc

ad

ad tantam me perducas perfectionem, ad quantam iustitia tua vnquam permittere potuit misericordiæ tuæ animam, mole carnis grauatam, & tibi prorsus resistentem perducere. Et vt extremam mei expirationem strictis amplexibus & efficacissimo osculo tu ita excipias, quòd sine dilatione se anima mea ibi inueniat, vbi tu illocalis & indiuisus in florida æternitate cum Patre & Spiritu sancto viuis & regnas Deus per immortalia secula seculorum. Amen.

De stigmatibus cordi eius inscriptis, & exercitio ad quinque vulnera.

Caput. IIII.

IN horum principio, anno videlicet primô aut secundò, vt credo, tempore hyemali, inueni in quodam libro oratiunculam in hæc verba: Domine Iesu Christe, fili Dei viui, da mihi toto corde, pleno desiderio, sitienti anima, ad te aspirare, & in dulcissimo ac suauissimo respirare, ac totum spiritum meum & omnia interiora mea ad te qui es vera beatitudo, anhelare. Scribe misericordissime domine, vulnera tua in corde meo, pretioso sanguine tuo, vt in eis legam tuum dolorem pariter & amorem, & vulnerum tuorum memoria iugiter in secreto cordis mei permaneat & dolor compassionis tuæ in me excitetur. & ardor dilectionis tuę in me accendatur. Da quoque, vt omnis mihi creatura vilescat, & tu solus in corde meo dulcescas. Quam orationẽ gratanter assumens crebrius frequentare studebã. Cui tu qui numquam spernis vota humilium, aderas, prędictę oratiunculæ prębiturus effectũ. Nam post breue

temporis

temporis interuallum in eâdem hyeme ad collationes ſedebam poſt veſperas in refectiori ad latus cuiuſdam perſonæ, cui in talibus ſecretum meum aliqualiter detexeram. Et hoc ipſum ad ſalutem legẽtis hic obiter interpono, videlicet quòd multoties mihi ſenſi auctũ feruorẽ deuotionis occaſione huiuſmodi detectionis. Sed vtrum hoc effecerit ſpiritus tuus domine Deus, ſeu affectio humanitatis, non mihi liquido conſtat: licet à quodã in talibus exercitato audierim talia ſecreta ſemper vtilius reuelanda, non paſsim omnibus, ſed illi maximè qui nõ ſolũm benignitate fidelitatis familiaris, verumetiam maioritatis reuerentia ſuperior habetur. Sed tamen cũm ſicut prædixi, hoc ignorem tibi fideliſsimo prouiſori meo totum commito, cuius ſpiritu (qui ſuper mel dulcis eſt) omnis virtus cœlorum conſiſtit. Si verõ ex humana affectione feruor ille prouenerat, eo dignius eſt vt me in abyſſum gratitudinis demergam, quãto dignantius tu Deus meus limo vilitatis meæ coniungere dignatus es aurum impreciabilitatis tuæ: vt vel ſic gemmæ gratiarum mihi adhærerent. In prædicta, inquam hora, cũm (vt dixi) ſedendo in refectorio memoriam circa huiuſmodi haberem deuotius occupatam, ſenſi quaſi diuinitus collata dona mihi ingigniſsimæ, quæ in antedicta oratione dudum petieram. Nam intus in corde meo quaſi corporalibus locis per ſpiritum cognoui impreſſa collenda illa & adoranda ſanctiſsimorum vulnerum tuorũ ſtigmata, quibus vulneribus animæ meæ medicaſti, necnon mihi poculum nectarei amoris propinaſti. Sed adhuc indignitas mea abyſſum pietatis tuæ non exhauſtum inuenit, quin ex ſuperfluẽtia liberaliſsimæ largitatis tuæ acciperem & illud me-

morabile donum, vt quotiens singulis diebus cũ quinq; versibus: Benedic anima mea Domino, per spiritũ signacula amatoriæ impressionis visitare intẽderem, nũquam me speciali beneficio fraudatam causari possem. Accepi enim â te, vt ad primum: Benedic anima mea, ad vulnera beatorum pedum tuorũ possem deponere omnẽ rubiginẽ peccatorũ & mundanæ voluptatis vilitatẽ. Deinde per secundũ versum: Benedic & noli obliuisci, in amatorio lauacro, vnde mihi profluxit sanguis & aqua, abluere possem omnẽ maculã carnalis & trãsitoriæ delectationis. Per tertiũ versum: Qui propiciatur, cum requie spiritus ad siniſtrũ vulnus ad pausandũ properans, in eodẽ quasi colũba in petra nidificare. Inde per quartũ versũ: Qui redimit de interitu, ad dexterã accedẽs, omnia quæ mihi in perfectione virtutum desunt, ibi mihi plenẽ reposita de tuis bonis fiducialiter appropriare, vt per hęc decẽter ornata, quintũ versum: Qui replet in bonis, &c. iã omni infamia peccatorum emundata, penuria meritorũ suppleta, desideratissima & dulcissima præsentia tua, & si per me indigna essẽ, per te tamẽ satis digna inter castos amplexus tuos merear iucũdari. Cũ quibus fateor mihi collata ea quæ in tra orationẽ petuntur: scilicet, vt in eis legã dolorẽ tuũ pariter & amorem. Sed heu paruo tempore hoc durauit. Licet non causer te mihi hoc abstulisse, sed propria ingratitudine & negligentia me querulor id perdidisse. Quod tamen dissimulans immensa misericordia & copiosa pietas tua, primum & maius donum, scilicet vulnerũ impressionem, sine meritis meis mihi nimis indebitẽ vsq; in præsens conseruas. Pro quo sit tibi decus & imperium, laus & iubilatio per æterna secula.

Exer-

Exercitium de vulnere amoris, ac lauacro, vnguento & ligamine.

Caput. V.

POST hæc in ſeptimo anno ante aduentum te authore totius boni ordinante, obligaueram quandam perſonam, vt ſingulis diebus ante imaginē crucifixi pro me orationi ſuæ inſereret hæc verba: Per tuum transvulneratū cor, transfige amantiſsime Domine cor eius iaculis amoris tui: in tantum, vt nihil terreni continere poſsit, ſed â ſola efficacia tuæ diuinitatis contineatur. Cuius precibus, vt cōfido, prouocatus in dominica qua cantatur Gaudete in Domino, ſub miſſa, cum ex copioſiſsima liberalitatis tuæ ſuperfluentia miſericordia tua permitteret me ad tui ſacratiſsimi corporis, & ſanguinis accedere communionem, infudiſti mihi in ipſo acceſſu deſiderium, quo cogente in hæc verba prorupi: Domine fateor, quod ſecundum merita mea non ſum digna accipere minimam portiunculam donorum tuorum: ſed tamen meritis & deſiderio omnium aſtantiū ſupplico pietati tuę, vt transfigas cor meum tui amoris ſagitta. Cuius verbi virtutem mox ſenſi appropinquaſſe diuino cordi tuo, tam per interioris gratiæ infuſionem, quam per euidentis ſigni in imagine crucifixionis tuæ demonſtrationem. Igitur cum poſt ſuſcepta viuifica ſacramenta ad loca orationis reuerſa fuiſſem, videbatur mihi quaſi de vulnere dextri lateris crucifixi in ſolio depicti prodire tamquam radius ſolis in modum ſagittæ acutus, qui per oſtentum extēſus contrahebatur, deinde extendebatur: & ſic per moram durans affectum meum blande allexit. Sed nec ſic quidē

satisfactum est desiderio meo vsque in feriam quartã dum post missam á fidelibus recolitur tuæ adorandæ Incarnationis, & Annunciationis dignatio: cui & ego, quamuis minus benè, intendebam. Et ecce tu aderas velut ex improuiso, infigens vulnus cordi meo cum his verbis: Hic confluat tumor omnium affectionum tuarum. Verbi gratia: Summa delectationis, spei, gaudij doloris, timoris cæterarumq; affectionum tuarum stabiliantur in meo amore. Et statim incidit memorię meę, quod quandoque audieram vulneribus necessario adhibendum, lauacrum, vnguentum, & ligamentũ. Sed qualiter hæc perficere possem, non tunc finaliter edocuisti, sed postmodum plenius aperuisti per aliam personam, quæ (vt spero) ad laudem tam mentales aures suas multo stabilius magisq; tenuiter assuefecit venis amatorij susurrij tui, quam heu ego: Ipsa namq; cõsuluit, vt iugi deuotione recolens amorem cordis tui in cruce pendentis, ex humore charitatis, quem produxit feruor tam ineffabilis amoris, caperem aquam deuotionis in ablutionem totius offensionis. Et ex liquore pietatis, quem effecit dulcedo tam inæstimabilis amoris, haberem gratitudinem vnctionis contra omnem aduersitatem Atq; ex efficacia charitatis, quam fortitudo perfecit, tam incomprehensibilis amoris, adesset ligamen iustificationis, vt omnes cogitationes, verba, & opera mea, ex fortitudine amoris in te dirigerem: & sic tibi indissolubiter adhærerẽ. Quidquid in his ex malitia & nequitia deprauaui, suppleat vis amoris, cuius plenitudo habitat in eo, qui sedens ad dexteram tuam factus est os ex ossibus meis, & caro de carne mea. Nã per eum in virtute Spiritus sancti cum ea nobilitate

compas-

cõpaſsionis, humilitatis, & reuerentiæ, ſicut dediſti nobis poſſe, per eundem offero tibi querimoniam infœlicitatum meārum nimium multarum, quibus præmor contra tam nobilem diuinam bonitatem tuam, quam cogitatu verbis & factis multimodè impugnaui: ſed ſpecialiter in eo, quod prædictis donis tuis tam infideliter, negligenter, & irreuerenter vſa ſum. Si mihi tã indignæ filũ de ſtuppa in memoriã tui tradidiſſes, iure ſtudioſiori reuerentia reſpexiſſem, quam dona tua reſpexi. Tu ſcis occultorum meorũ cognitor Deus meus, hanc eſſe cauſam quæ me nimis extrà, imo contra placitum meum cogit hæc ſcriptis commendare, eo quod confidere me vſq; adeò nihil in eis profeciſſe, quod nullo modo conſentio credere mihi tantummodo ea data fuiſſe, cum tua æterna ſapientia â nullo poſsit ſeduci. Ergò o dator munerũ, qui tam gratuita & indebita mihi dediſti, da etiam iſta legenti, vt ſaltem compatiatur tibi, cor amici tui, & pro eo quod zelus animarum tot horis tam regalem gemmam continuit in limo ſentinæ cordis mei, laudans & adorans, extollat miſericordiam tuam verbis cordis & oris, dicẽs. Te Deum patrem ex quo omnia, iure laudo, tibi decus benedictio & claritas, vt vel aliqualiter defectus meus ſuppleatur. *Hic diſtulit ſcribere vſque in Octobrem.*

De puerulo Ieſu cordi huius ſponſæ intimè vnito.

Caput. VI.

O Inattingibilis altitudo præualentiæ admirabilis: O profunditas abyſsi ſapientiæ inſcrutabilis. O immenſa latitudo charitatis deſiderabilis: quã valide

intumuerunt nectarei torrentes tuæ mellitæ diuinitatis, quæ adeò exuberanter inundauerūt super me extremę vilitatis vermiculum, reptantem in fabulo negligentiarum & defectuum meorum, vt liceat & libeat mihi etiam in exilio peregrinationis meæ pro modulo capacitatis retractare præludia iucundissimarum, delitiarū, & dulcissimarum suauitatum illarum: qua quis adhærēs Deo vnus spiritus fit cum eo, cuius beatitudinis incontinentia tam supereffluenter diffusa mihi puluiscu lo ausum præstitit lambere qualescumq; guttulas eius per acceptorum donorum recordationem: quæ verbis, quibus possum, exprimere hoc modo conabor. In noctæ itaq; sacratissima, quando dulcoranti rore diuinitatis per totum mundum melliflui facti sunt cœli, vellus animæ meæ in area communitatis madefactum, attentauit meditādo se ingerere, & per deuotionis exercitationem ministerium exhibere supercœlesti illi partui, qua sicut sydus radium protulit virgo filium verū Deum & hominem, cognouitque anima mea quasi in momentanea quadam ostensione porrigi sibi & recipi â se tanquam in parte cordis tenerum quendam puerulum velut subea hora natum (in quo certe latuit donū summæ perfectionis, ac vere optimum datum) quem cum intra se teneret anima mea repente tota mutata videbatur cum ipso in eundem colorem: si tamen color dici possit quod nulli visibili speciei valet comparari. Hinc percepit anima mea intellectum quendam ineffabilem verborum illorū suauifluorum: Erit Deus omnia in omnibus, cum dilectum præcordijs suis immi sum se continere sentiret, & cum iucundissimæ blanditatis sponsi gratam præsentiam sibi non deesse gaude

ret.

ret. Vnde mellita pocula horum quæ sequuntur verbo rum diuinitus propinata, insatiabili auiditate imbibebat, videlicet: Sicut ego sum figura substantiæ Dei Patris in diuinitate: sic tu eris figura substātiæ meæ ex parte humanitatis, suscipiens in tuam Deificatam animam emissiones meæ diuinitatis; sicut aer suscipit radios solaris claritatis, vt hoc radio vnitiuo medullitus penetrata habilioris ad familiariorem mei vnionē. O prænobile balsamum diuinitatis, dilatans vndiq; riuos charitatis, vigens & florēs in æternitate: sed in fine temporū diffusum circū quaq;. O vere virtus insuperabilis dexteræ excelsi, cum vas tā fictile & proprio vitio deiectū in ignominiam, continuit immissionē tam precioſi liquoris. O vera citer euidentissimum testimoniū superessluentiæ pietatis diuinæ, dū á me tam longè aberrante in deuijs vitiorum non recessit, sed illius beatissimæ vnionis suauitate pro modulo capacitatis meæ mihi impressit.

De impressione diuinitatis in animam velut sigilli in ceram.

Caput. VII.

HInc in festo sacrosanctæ purificationis, dum post grauem infirmitatem lecto decumberem, & mane circa ortum dici mœsta intra me querularer, quod diuina visitatione qua frequentius fueram tali die consolata, corporali infirmitate detenta deberem frustrari, à matre mediatrice mediatoris Dei & hominum, talibus sum verbis cōsolata: Sicut non recolis te acerbiorem dolorem infirmitatum in corpore pertulisse:

ita scias te nobilius donum â filio meo nunquam percepisse, quam quod modo accipies. Ad quod dignè percipiendum spiritum tuum roborauit infirmitas corporis præcedens. Vnde ex his alleuiata cum instanti horæ processionis sumpto viuifico alimẽto, Deo & mihi intenderem, recognoui animam meam in similitudinem ceræ diligenter ad ignem emollitæ adesse quasi sigillo imprimendo dominico pectori: & subito videbatur illi circũposita & partim intracta ipsi thesaurario, in quo habitat corporaliter plenitudo diuinitatis insignita charactere fulgidę semperq; trãquillæ trinitatis. O carbo desolatorius Deus meus continens & extrahens ac imprimens viuum ardorẽ, dum tam inextinguibiliter cõualuisti in humido lubricæ animæ meæ, desiccans primo in ea fluxum mũdanæ delectationis, & postea etiã emolliens eam à rigore proprij sensus, in quo per tempus indurauerat tam vehementer. O vere ignis consumens, qui sic vim tuã exerces in vicia, vt vicem vnctionis suauis exhibeas in anima. In te & nõ omnino in aliquo alio, recipimus hanc virtutem, vt ad imaginẽ & similitudinẽ originis nostræ valeamus reformari. O inualescens caminus, in iucunda visione veræ pacis, cuius operatione scoria vertitur in aurum probatum & electum, tũ anima fatigata fallacijs tandem tota mẽtis auiditate perquirere cupit summũ bonũ: quod sibi ineſt & tu ipse es in veritate tuæ æternitatis.

De intimiori intractione animæ ipsius in Deum.

Caput. VIII.

POstea in dominica. Esto mihi, sub missa incitasti mentem meam & dilatasti desiderium meum ad nobiliora,

nobiliora, quæ mihi collaturus eras, dona ſpecialius per duo verba, quorum ædificatiorem in anima præſenſi effectum ſcilicet in verſu primi Reſponſorij: Benedicens benedicam tibi, &c. Et in verſu noni Reſponſorij: Tibi enim & ſemini tuo dabo has regiones. Inter quæ venerabili manu beatiſsimum pectus tuum tãgens demonſtraſti mihi, quas regiones incontinentiſsima liberalitas tua polliceretur. O regio illa beata & beatificans affluentijs beatitudinum, ager deliciarũ, cuius minutiſsimum granum ſufficientiſsimè ſatisfacere poteſt auiditati omniũ electorũ in diuerſis quę humano cordi deſiderabilia, amabilia, delectabilia, iucunda, & ſuauia poterunt excogitari. Dum verò intenderem his quibus intendendũ erat, ſi non vt debui, tamen prout potui: ecce apparuit benignitas & humanitas ſaluatoris noſtri Dei, non ex operibus iuſtitiæ, quibus ego indigna promererì poſſem, ſed ſecundum ineffabilem miſericordiam ſuam, adoptiua regeneratione confortando & habilitando me extrema vilitate indigniſsimam ac merito execrandam & deteſtandam, ad ſuſcipiendum in me adorandam ſupercœleſtem & ſuperinæſtimabilem illam tui intimiorem vnionem. Sed quibus meis meritis Deus meus, quove tuo iudicio hoc inæſtimabile donum in me perficere potuiſti? Certè amor dignitatis neſcius, ſed dignatione diues, amor inquam præceps, qui nec iudicium præſtolatur, nec ratione comprehenditur, te dulciſsime Deus meus, vt tam diſsimilia coniũgeres, ſiue quod conuenientius dici valet, ingenita & connaturalis tibi benignitatis ſuauitas intrinſecus pertacta dulcore charitatis (quo non modo amans, verum etiam totus amor es, cuius naturaliorem

effluxum direxisti in salutē generis humani) tibi persuasit, vt remotissimum homuntionem, tam fortuitis, quam gratuitis egentem, vita & moribus despicabilem cuocares á finibus extremæ vilitatis ad associationem regię, imo diuinæ dignitatis vt inde potiorem confidētiam sumat omnis intra ecclesiam positus homo, quod de omni Christiano, ob reuerentiam Domini mei spero & exopto, vt nullus mihi inferior inueniatur in donorum Dei deprauatione & proximorum scandalizatione. Sed quia inuisibilia Dei per ea quæ facta sunt, ad intellectum exteriorum vt cumq; exprimi possunt, vt suprà memini: apparuit dominus (quātum exprimere possum rem ineffabilem) in parte illa benedicti pectoris sui, in qua die purificationis recepit animam meam in similitudinem cęræ diligenter ad ignem emollitæ (vt suprâ dixi) madens quasi guttulis sudoris valide erumpentis, ac si substantia præostensæ cęræ ex nimietate caloris intus latitantis, in talem, resolutionem fuisset liquefacta; quas tamē species guttularum illud diuinum gazophylacium virtute tam mirabili, sed ineffabili, imo inexcogitabili, sibi intrahebat, vt omnino nō lateret quàm super prævalentem vim incontinentibilis amor ibi obtinuerit, vbi tale tantumque ac tam impenetrabile intimum secretum tuum reseratur. O ęternale solstitium, mansio secura, locus totum continens quod delectat, paradisus perennium delitiarum, præterfluens riuus inæstimabilium voluptatum, alliciens florigera vernantia omnigenarum amœnitatum, demulcens suaui sono imo suauiter afficienti melodia intellectualium musicorum, reficiens odorifero spiramine vitalium aromatum, inebrians resoluenti dulce-

dine

dine internorum saporum, immutans mira blanditate secretorum amplexuum. O ter fœlix quaterq; beatus, & si dici potest, centupliter sanctus: qui gratia ductrice per motus, innocens manibus & mundo corde purisq; labijs illuc meruit appropinquare, vbi dilecto Deo suo intime valet vniri & incorporari. O quid videt, quid audit, quid olfacit, quid gustat, quid sentit? Sed quid inde balbutire conatur mea impeditior lingua, quæ quãuis diuina fauente beneuolentia sim admissa: calle tamen propriorum vitiorum, siue negligentiarum quasi denso corio vndiq; circũducta, nihil verisimile apprehendere valebam, cũm etsi omnis angelica, & humana potentia in vnam conferrentur scientiã, nequaquam ad plenum formare sufficeret vel vnicum verbum, quo tantę excellentiæ supereminentiam, vel in minimo dignè attingere posit aut exprimere.

De inseparabili vnione animæ ipsius cum Deo.

Caput. IX.

NON multo post tempore, videlicet in ieiunio, dum iterum graui infirmitate laborans lecto decumberem, & cæteris sororibus circa alia occupatis, quodá mane sola iacerẽ, Dominus qui deserere nescit, ab humanis solatijs desertos, aderat, verificãs illud propheticũ: Cum ipso sum in tribulatione. Prætendebat enim ex parte sinistri lateris quasi ex benedicti cordis sui intimo emissionem quandam fluuij crystallinæ puritatis simul & soliditatis, quæ progrediens venerabile pectus illud in mõdum monilis tegebat, & perspicua videbatur aureo colore & roseo, qui alternatim inter se vario

vario modo ponũtur. Inter quæ Dominus ſubintuliſt: Infirmitas qua laboras, animam tuam in hoc ſanctificat, vt quandocumq; mei cauſa cogitationibus, verbis, vel factis alijs cõdeſcendis, tanquã longius â me progrediaris: quemadmodum ibi in fluuio iſto demonſtratũ eſt, tunc ſicut color iſte aureus & roſeus nitet per cryſtalinam puritatem: ſic cooperatio aureæ diuinitatis meæ & perfectio patientiæ roſeæ humanitatis meæ facient omniã opera tua per intentionis tuæ puritatem mihi placere. O dignitatem minutiſsimi illius pulueris, quam illa principalis gemma cœleſtium nobilitatũ de luto platearũ ſibi ad ſuperponendũ aſſumit. O excellentiã exigui illius floſculi, quẽ ipſe etiam ſolaris radius de locis paluſtribus ſibi attrahit, quaſi ad collucẽdum. O beatitudinem beatæ illius & benedictæ animę quã dominus maieſtatis tãtæ dignitatis æſtimat, quód quãuis ipſe ſit omnipotens in creando: tamen ita dulciter trahit & vnit eam ſecum beatificando: animam, inquam, licèt imagine & ſimilitudine illius decoratam, tantum tamẽ diſtantem á ſe: quantum diſtat creatura â creatore. Et ideo milleſies beata, cui datur perſiſtere in tali ſtatu, inquem heu ego (vt mihi timeo) nec ad momentum quidem vnquam perueni: ſed exopto vt diuina clementia donum qualiſcumque gratiæ mihi indulgeat meritis illorum quos per tam longa tempora (vt ſpero) in tali ſtatu conſeruauit. O donum quod eſt ſuper omne donum, videlicet in illa apotheca ex aromatibus diuinitatis tam abundãter ſatiari, & in illo voluptuoſo cellario mero diuinæ charitatis ſic ſupereffluẽter inebriari, imo ingurgitari, vt nec vel leuiter pedem mouere patiatur ad terminos illos, in quibus

tantæ

tantæ fragrantiæ efficaciam tè pescere suspicatur. Insuper quòcumq; progredi necesse fuerit charitate ducẽte, tantæ repletionis secum deferre ructus, vt etiam diuinæ vbertatis opulentiam dulcedinemque odoris valeat alijs ministrare. Hoc donum domine Deus, quod electis tuis dare posses ex pręualentia omnipotẽtię tuę omnino confido Etiam quòd mihi hoc idem dare velis ex amorosa benignitate tua, minime diffido. Quomodo autem hoc mihi dare scires præ indignitate mea, inscrutabilem sapientiam tuam nequaquam valeo inuestigare. Sed nunc glorifico & magnifico sapientẽ & benignam omnipotẽtiam tuam. Laudo & adoro omnipotentem & benignam sapientiam tuam. Benedico & gratias ago omnipotenti & sapienti benignitàti tuę Deus meus: quia quidquid mihi vnquam impendi potuit á largitate tua, recepi semper ineſtimabiliter lõgé supra condignum.

Quomodo â Domino coacta est, & illuminata, vt ista scriberet.

Caput. X.

HAEC scriptá cum tã incongruum iudicarẽ edere, quòd nullatenus conscientię meæ in hac consentire possem: & ideo vsque ad exaltationem sanctæ crucis distulissem, & ipso die sub Missa alijs exercitijs intendere decreuissem: dominus intellectum meum reduxit ad hęc verba: Certò scias, te nunquam de carcere carnis exiturã, donec & illum quem adhuc retines, persoluas quadrantem. Et cum animo reuoluerem, quod iam nominata Dei dona & si nõ perscripta, tamẽ per

dicta

dicta ad vtilitatem proximorū repoſuiſſem: dominus obiecit verbum illud, quod ipſa nocte ad matutinas audieram lectū: Si Dominus doctrinam ſuā præſentibus tantum dixiſſet, dicta tantum eſſent non ſcripta. Sed nūc etiam ſcripta ſunt propter plurimorum ſalutē. Et addidit Dominus: Abſq; contradictione certū diuinæ pietatis meæ teſtimonium volo habere in ſcriptis tuis his nouiſsimis tēporibus, in quibus diſpono benefacere multis: Vnde grauata in meipſa pertractare cœpi, quā difficile, vel etiam impoſsibile mihi foret, talem inuenire ſenſum ſiue verba, quibus ſine ſcandalo ad humanum intellectum ſæpè dicta produci poſſent. Tali puſillanimitati dominus præualenter conſulens, copioſiſſimum quendā imbrem ſuper animam meam effundere videbatur, ex cuius impetuoſo deſcenſu ego vilis homuntio tam nouella & tenera plātatio depreſſa fuc cūbens, nihil mihi imbibere potui ad profectum, exceptis quibuſdam valde pōderoſis verbis, ad quæ nequaquam ſenſuū intellectu pertingere præualebam. Vnde magis grauata requiſiui quid ex talibus poſſet prouenire. Quod grauamē benigna pietas tua, Deus meus, aſſueta tua blanditate alleuians, his verbis animā meam refecit: Ex quo inutilis tibi videtur fluctuum illorū inū datio, ecce nunc diuino cordi meo te applico, vt verba ipſa leniter ſuauiterq; tibi alternatis vicibus influā pro modulo tuæ capacitatis. Quod promiſſum tuū ex certiſsima perſolutione tua fateor, domine Deus fore veriſsimū: cum ſingulis diebus manè conuenientiſsima hora per quatuor dies ſemper mihi partem præfati ſermonis tam luculenter tamque ſuauiter influxiſti, vt abſque omni labore velut quod multo tempore memo

riter

riter retinuissem, imprecogitata scribere potuissem, ea tamen moderatione, vt cùm partem cõgruentem descripsissem, vlterius omnium sensuum meorum exercitio vltra vnam dictionem inuestigare non valerem illorum, quæ mihi sequenti die tam effluenter absque omni difficultate præsto erant: instruens & refrenans quodammodo per hoc impetuositatem meã, sicut scriptura docet: Nullũ adeò actioni debere inhærere, quod contemplationi non curet studium adhibere. Sic vbiq; zelans salutẽ meam, dum indulgés moram qua Rachelis complexibus iucundis valeam gaudere, interim tamẽ Liæ glorioſa fœcunditate nõ sinis me carere. Quod vtrũq; vt placidè perficias, tribuat sapiens amor tuus.

De insidijs diaboli, & modo resistendi.

Caput. XI.

QVotiens inter hæc mihi gustum salutaris præsentiæ tuę variaueris, & quanta benedictione dulcedinis tuæ paruitatem meam assiduè pręueneris (specialiter prioribus tribus annis & specialius cùm ad tui benedicti corporis & sanguinis admitterer participationem) cùm nequaquam valeam respondere vnum pro mille: illi æternæ, immensę, & incommutabili gratitudini committo, qua tibi ô fulgida semperq; tranquilla trinitas, ex te ipsa & per te ipsam, & in te ipsa omne debitum plenè suppletur, & huic me quasi puluis exiguus ingerens per eũ qui in substantia mea tibi assistit, offero tibi gratiarum actiones, quales dedisti posse per eundem in Spiritu sancto pro vniuersis beneficijs tuis:

&

& ſpeciàliter pro eo, quod tam euidenti paradigmatẽ inſipientiam meam formaſti, vt viderem quali modo puritas donorum tuorum per me deprauaretur. Vice igitur quadam dum cõmunicatura Miſſę intereſſem, & te mira dignatione adeſſe ſentirem, hac ſimilitudine vſus es ad meam inſtructionem, vt ſcilicet ad inſtar ſitientis, refectionem potus â me expeteres. Quod cum ego mihi deeſſe quærularet, & quòd nec vel guttulam ab oculis meis extrahere poſſem, finaliter probaſſem: videbatur mihi quaſi manibus tuis calix aureus porrigi. Quem cum accepiſſem, ſubita ex ſua uiflua liquefactione cordis mei erumpebat impetus feruentiũ lachrymarum. Inter quę ad ſiniſtram manum meam aſtitit quidam deſpicabilis, clâm imponens manui meę quiddam venenatum & amarum. Et vt illo iniecto merum calicis inficerem, compellere voluit me latenter. Sed vehementer & tam ingens motus vanæ glorię ſecutus eſt, vt liquido daretur intelligi, qua fraude hoſtis antiquus donis tuis inuidendo nobis aduerſatur. Sed gratias fidelitati tuę Deus, gratias protectioni tuę, vera vna diuinitas, vna & trina veritas: trina & vna deitas: quę non permittis nos tentari ſupra id quod poſſumus, quia quandoque ad exercitationem noſtri profectus concedis tentandi poteſtatem. Si nos videris fidenter tuo adiutorio innitentes, tu litem cõtra nos propoſitam, tuam facis, in tantum, vt ex copioſiſsima liberalitate tibi ſeruans pugnam, nobis tribuas victoriam: ſi tamen voluntatis bonæ feruori inhæreamus. Et hoc præcipuè in donis tuis ad augmentum meriti, gratiâ tua nobis conſeruat, quòd liberum arbitrium ſicut hoſti nullatenus permittis, ita & tu ipſe nullo modo vellis auferre nobis.

Alio

Alio autem tẽpore, alia similitudine me docuisti, quod in eo in quo quis præstat aduersario faciliorem consensum, in illo etiam hosti præbet ausum, cùm pulchritudo iustitiæ tuæ exigat, te quandoque potentiam miserationis tuæ aliqualiter occultare in his vicijs, quæ propria negligentia nobis efficit viciniora: & ideo quo maturius, eò vtilius, fructuosius, & fœlicius, cuilibet resistere possumus malo.

Quàm benignè toleret Deus nostros defectus.

Caput. XII.

SVpradicto etiam modo gratias tibi refero pro alia item similitudine, non minus vtili & accepta: qua scilicet notificasti mihi, quàm benigna patientia defectus nostros supportares, vt vel sic emendatos non posses beatificare. Cum enim quodam vespere in iram commota fuissem, & sequenti die ante diluculum orá di opportunitas instaret, exhibuisti te mihi in tam peregrina specie, vt secundum formam iudicarem te tam rerum, quam virium solatio penitus destitutum. Tunc conscientia ex præcedenti lapsu emordente, quærulás cœpi reuoluere, quàm indecens esset in summæ puritatis & tranquillitatis authorem, stimulis viciosæ perturbationis inquietare, & dignius iudicaui imo deliberaui malle te potius abesse, quàm adesse ea solummodo hora, qua negligerem repugnare hosti ad ea quæ tibi adeò contratia sunt me impelléti. Ad hoc recepi respõsum tuum in hunc modum: Quomodo consolari potest æger, qui vix alienis gressibus obtinuit induci ad gratum sibi splendorem solis, cùm ingruit repentina tempestas,

pestas, nisi in spe reuersionis purioris serenitatis. Sic ego tuo deuictus amore tecum eligens habitare inter omnes procellas vitiorum inundantium, ad serenum tuæ emendationis & portum humilitatis intẽdo. Quid abundantius in hac exhibitione per continuum illud triduum mihi præstiteris, cũm ad hoc explanandum linguæ deficiat effectus: cordis (obsecro) proficiat affectus, & ex profundo humilitatis, ad quam tunc me potius allexit dignatio tuæ charitatis, doceat me dirigere gratitudinis effectum ad tuæ pietatis affectum erga nos tenerum nimis & stupendum.

De sedula affectionum nostrarum custodia.

Caput. XIII.

ITem confiteor pietati tuæ benignissimẽ Deus, quòd adhuc alio modo adiecisti inertiam meam prouocare. Et quamuis per interpositam personam initiaueris, per te metipsum tamen non minus misericorditer quam etiam dignanter hoc consumasti: Quæ dum proponeret mihi secundum Euangelium, te interris natũ & â pastoribus inuentum, primò addidit, mihi hunc sermonem â te transmissum, vt si veraciter te vellem inuenire, tanquam pastores gregibus, sic sensibus meis inuigilare studerem. Quod minus gratãter acceptans & mihi valde incongruum iudicans: cũm scirem te mentem meã aliter affeciſſe, quâm vt deseruirem tibi sicut pastor mercenarius domino suo: & hoc â mane vsq; ad vesperum cum deiectione spiritus in pectore versans, post completorium cũm in loco orationis me recollegissem,

gissem, hác inductione tristitiam meam lenificasti. Quia si sponsa accipitribus sponsi quandoq; escā procurat, non ob hoc omnino ipsius amplexu frustratur. Sic nec ego, si causa tui, custodiæ affectionum mearū & sensuum studuerim, pro inde dulcedine gratiæ tuę fraudarer. Et ad hoc sub specie viridis virgæ dedisti mihi spiritum timoris: quomodo apud te manens nec ad modicum ab arctitudine amplexuum tuorum secedēs extendere possem per omnes fines inuiarum, in quibus affectiones humanæ solent aberrare. Et adiunxisti, vt quandocunque aliquid subintraret, quod attrahere conaretur quamlibet affectionum mearum, siue ad dexteram, vt gaudium & spem: siue ad sinistram vt timorem & dolorem vel iram: statim virga timoris tui remouerem, & illam affectionem ex cohibitione sensuum in calore cordis decoctam, velut tenerum agniculum (qui nuper ortus sit) tibi ad epulandum ministrarem. Verùm quoties (heu) malitia impellēte, hoc quod tibi prius obtuleram: cùm se occasio præbuit, per leuitatem siue commotionem in verbis vel factis relaxabam, videbar mihi hoc quasi dentibus tuis extrahendo rapere & inimico tuo præbere. Et inter hæc videbaris me tam benigna serenitate respicere, quasi omnino doli inexpertus putares me hoc tibi blandiendo inferre: Vnde ex hoc ad tantam dulcedinem piæ commotionis multoties induxisti mentem meam, vt non credam quòd aliquibus minis terrendo ad tantum affectū de cętero emendandi & cauendi me vnquam potuisses inflexisse.

Quantum Deo placeant exercitia charitatis & attentio sub diuinis.

Cāput. XIIII.

DIE ſacratiſsimæ Natiuitatis tuæ ăccepi te tenerum puerulum de præſepio pannis inuolutū, præcordijs meis impreſſum: vt ex omnibus amaritudinibus infantilium neceſsitatum tuarum faſciculum myrrhæ mihi colligerem, inter vbera mea commoraturū, vt ex eo botrus diuinæ ſuauitatis tuæ intimis meis expreſsius propinaretur. Et cum æſtimarem me hoc dono nunquam maius poſſe accipere, tu qui frequenter præuentum nobiliori dono ſubſequeris, etiam tali modo ſuperfluentiam ſalutaris gratiæ mihi dignatus es variare. Sequenti namque anno eodem die ſub miſſa: Dominus dixit, accepi te ſub ſpecie tenerrimi & delicatiſsimi infantuli de gremio virgineę genitricis, quem aliquandiu ſuper pectore geſtabā. Ad quod cooperari mihi videbatur illa compaſsio, quam animum prædictum feſtum ſpecialibus orationibus exhibueram cuidam afflicto. Sed fateor cum illud donum habui, heu minus iuſto colui deuotione: ſed vtrum hoc tua iuſtitia, vel mea negligentia exegerit, neſcio: cum tamen hinc ſperem tuam iuſtitiam miſericordia cooperante, hoc diſpoſuiſſe vt hinc mihi lympidius innoteſceret indignitas mea, & illinc timeam propter negligentiam meam, qua ab inutilibus cogitationibus ſegnius me remoui, hoc mihi eueniſſe. Sed vtrum illorum in cauſa fuerit, tu reſponde pro me domine Deus meus. Cum vero conatus meos aliqualiter recolligerem, vt amatoria te blanditate fouerem, parum me ſenſi profeciſſe, donec pro pectoribus, animabus purgādis, vel alio modo afflictis moui verba orationis, quorum mox ſenſi

effectum

effectum. Et specialius cum quodá sero proponerem, quod in omni memoria animarum sicut hactenus, parentes meos præposuissem cum collecta: Deus qui nos patrem & matrem: ita vlterius imponerem tuos speciales cum collecta: Omnipotens sempiterne Deus, cui nunquam sine spe. In hoc videbaris mihi amplius delectari. Insuper videbaris suauiter demulceri, quãdo extensis viribus ad cantãdum ita per singulas notas meã intentionem in te defixi, sicut qui cantans quod vsu nõ bene scit, diligenter respicit librum. Quanta tamen neglexerim in his & in alijs, quæ tibi cognoui laudabilia, confiteor tibi pater benignissime, in amaritudine passionis innocentissimi filij tui Iesu Christi. In quo tibi summe complacere testatus es, dicẽs: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Et per ipsum exhibeo tibi emendationem, qua per eũdem peto vt omnis negligentia mea suppleatur.

De inæstimabili pietate Virginis gloriosæ erga nos.

Caput. XV.

HInc die sacratissimæ Purificationis, cum celebraretur processio illa, qua tu salus nostra & redemptio cum hostijs in templum portari dignatus es, sub antiphona: Cum inducerent, virginea mater tua te filiolum dilectum vteri sui, reddi sibi à me repetijt, vultu seuero quasi minus ad placitũ suum educassem te qui es immaculatæ virginitatis ipsius honor & gaudium. Et ego recolens, quod ob gratiam quam inuenit apud te, peccatoribus in reconciliatricem & in spem desperatis data esset, prorupi in hæc verba: O mater pieta-

tis, nonne ad hoc datus est tibi animæ fons in filium, vt omnibus gratia egentibus eam obtineas, & multitudinem peccatorū ac defectuum nostrorum operiat charitas tua copiosa. Inter quæ illa benigna serenum ac placabilem pretendens vultum ostendit, quod quamuis meis exigentibus malis, mihi seuera appareret, repleta tamen esset vsque ad sublimū viscera pietatis, & penetrata medullitus dulcedine diuinæ charitatis: quod certè mox enituit, dum ad tam exigua verbula seueritas prætensa discessit, & naturaliter ingenita serena dulcedo resplenduit. Ipsius ergo matris pietas copiosa sit apud animam tuam pro omnibus defectibus meis interuentrix gratiosa. Denique quod supereffluētiam dulcedinis tuæ continere non posset, luce clarius patuit, dum sequenti anno, eodem sacratissimo natiuitatis tuæ festo gratiori dono, sed non dissimili modo me decoraueris, quasi deuotionis meæ magna diligentia hoc a te præcedenti anno meruerit: cum tamen nō subsequens nouum donum, sed debitam pœnam deperditi præcedentis doni meruissem. Sub Euangelio enim dum legeretur: Peperit filium suum primogenitū, &c. immaculata mater tua immaculatis manibus suis porrexit mihi te virginalem paruulum, amabilem infantulum, quasi totis conatibus in amplexus meos nitentem. Et ego, licet heu indignissima, suscepi te tenerum puerulum delicatis brachijs tuis collum meum stringentē. Vnde ex afflatu suauiflui spiritus tui de benedicto ore exalantis, tam viuificam sensi refectionem vt merito proinde benedicat anima mea tibi domine Deus meus, & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto tuo. Et cū beatissima mater tua te satageret inuoluere pannis in-

fantiæ,

fantię, ego postulabam me tecum simul inuolui, ne vel tenui panni medio mihi subtraherēris, cuius amplexus & oscula longe vincunt mellis pocula. Et sic videbaris inuolui candidissima syndone innocentiæ & stringi aurea fascia charitatis. Quibus si tecū inuolui & stringi cuperem, magis oporteret me insudare omnimodæ munditiæ cordis & operibus charitatis.

Quibus Iesum & matrem eius vestire debemus virtutibus.

Caput. XVI.

GRatias tibi creator syderum, vestitor cœlestium luminiarium, diuersorumque vernantium florum, quod quamuis bonorum meorum non egeas, tamen ad instructionem meam post hæc, die sanctæ Purificationis popposcisti à me, vt vestirem te infantulum antequā in templum introducereris. Et hoc idē ex occulto thesaurario diuinæ aspirationis taliter persuasisti mihi perficiendum. Videlicet, cum omni quo possem studio extollere niterer mundissimæ humanitatis tuæ immaculatam innocentiam, tam integrā & fideli deuotione, quod si ego in persona propria habere possem omnem gloriam debitam tuæ benignissimæ innocentiæ, eam libentissime abdicarem, vt te in tua innocentia redderem laudabiliorem. Vnde ex tali intentione mea tu (cuius omnipotentia vocat ea quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt) videbaris veste candida in forma infantuli vestiri. Simili etiam deuotione cum abyssum tuæ humilitatis pertractarem, videbaris mihi desuper viridi tunica indui, in signum quod florida gratia tua

semper viret, nec aliquando arescet in valle humilitatis. Prædicto deinde modo, cum recolerem charitatis tuæ incendium (quod te ad omnia facta tua coegit) purpureo iam ictu circundabaris, ad ostendendum quod vere regalis vestis sit charitas, sine qua nullus regnum intrat cœlestu. Cum vero in gloriosa matre tua eadem supradictas virtutes pro meo modulo commendarem, ipsa etiam simili modo videbatur vestiri. Et cum eadē benedicta virgo florens rosa sine spina, candensque lilium sine macula, abundet, imo superabundet floribus omnigenarum virtutuum, vt per ipsam nostra ditetur inopia, sit pro nobis quæso ipsa benigna mater apud te perpetua interuentrix.

Quam grata sint Deo opera charitatis, & orationis pro salute proximorum.

Caput XVII.

DOminica ante Quadragesimam, dum tentaretur. Esto mihi, dedisti mihi intelligere, quòd tu ô vnice cordis mei, â diuersis hominibus conuitia & persecutiones passus, per verba prædicti introitus expeteres â me domicilium cordis mei ad requiescendum in eo. Hinc per illos tres dies, quoties ad cor meum redij, videbaris mihi ad similitudinem languentis supra pectus meum decumbere. Per totos etiam illos tres dies nihil inuestigaui, quo tibi gratiorem refectionē possem ministrare: quam vt orationibus, silentio, & cæteris afflictionibus pro emendatione mundanorum hominum insudarem pro tuo honore. Item gratia tuæ pietatis illustrante intellectum meum, pluries reuelasti mihi,

qualiter

qualiter anima manens in corpore humanæ fragilitatis, offuscatur ad instar vnius, qui stans in medio angustæ habitationis, vndique susciperet in se tã circa quãm supra & infra se nebulam, quam habitatio illa immitteret: vellut olla coquens vaporem emittit. Et rursum cum contingit corpus per aliquam passionem affligi, ex parte membri patientis suscipit anima tanquãm aerẽ solari luce perfusum, & ex hoc miro modo clarificatur. Et quo vniuersalior, seu grauior est passio, eo puriorem clarificationem animæ præstat. Et specialius afflictio vel exercitatio cordis in humilitate, patientia & similibus, tanto magis animæ candorem colorant, quanto eam vicinius efficacius & propius tangunt. Maximẽ vero serenatur & fulgescit ex operibus charitatis. Gratias tibi amator hominum, quod hoc modo aliquoties me ad patientiam allexisti. Sed heu, & millesies heu, quod parum & raro tibi consensi, imo nihil feci vt iure debuissem. Tu scis Domine super hoc dolorem & confusionem ac deiectionem spiritus mei, & desideriũ cordis mei, vt defectus meus alias tibi vtcunq; suppleatur. Item cum mihi aliquando communicaturæ submissa copiam tui liberalius indulsisses, & ego niterer inuestigare quid facere prævalerem quo tibi qualemcunque vicissitudinem tantæ dignationis salutem ex parte rependere possem: tu instructor sapientissime, proposuisti mihi illud Apostolicum: Optabam ego ipse anathema esse pro fratribus meis. Et cum vsque ad tempus te docente sciuissem, animæ mansionem in corde constare, ostendisti tunc etiam in cerebro mansionem ipsius: quod postea (fateor) scriptura testante cognoui, licet ante id nescirem. Et dixisti, hoc esse magnũ, si ani-

ma

ma relicta dulcedine fruitionis cordis causa tui corporalibus sensibus regendis inuigilaret, ac operibus charitatis insudaret ad proximorum salutem.

Quomodo Deus condescendat infirmitatibus nostris, & de humilitate.

Caput. XVIII.

DIE quadam, dum post lotas manus ad mensam inter conuentum in ambitu starem, & claritatem solis in virtute sua lucentis attenderem, hæsitans cogitationibus, dixi in animo meo: Si Dominus qui creauit solem istum, & cuius pulchritudinem in se sol cum luna dicitur mirari, qui etiam ignis consumens est tam veraciter esset mecum, sicut se frequenter mihi præsentem exhibet: quomodo possibile esset, vt tam frigido corde, tamque inhumanè, imò peruerse inter homines conuersarer? Et ecce tu subito (cuius eloquium licet semper sit dulce, tamen tunc tanto dulcius erat quanto fluctuanti cordi meo plus necessarium) subintulisti, dicens. In quo extolleretur omnipotentia mea, si hoc non preualeret, vt quocunque loco fuero, me in me metipso possem continere, ne sentiar vel appaream vltra quam aptissimè congruit pro loco & tempore, & pro persona? Nam ab initio creationis cœli & terræ in toto opere redemptionis magis vlus sum sapientia benignitatis, quam potentia maiestatis. Cuius sapientiæ bonitas maximè relucet in tollerando imperfectos, quousque illos per liberum arbitrium ducam ad viam perfectionis. Festiuo quodam die, dum ad sanctam communionem accedere viderem plures, quæ se orationibus

tionibus meis commendauerunt: ego vero corporali infirmitate impedita, imo indignitate mea (vt timeo) diuinitus repulsa, recolerem plura erga me beneficia Dei, timere cœpi mihi â vanæ gloriæ vento qui fluentia diuinæ gratiæ posset exiccare: & desiderabam mihi talem immitti intellectum, quo præmunirer in futurũ. vnde â paterna pietate tua talitet sum instructa, vt scilicet æstimarem affectum tuum erga me in similitudine patrisfamilias, qui gauderet de gratiosa elegantia plurimorum natorum, quibus etiam applauderet numerosa turba domesticorum & vicinorũ, & inter quos paruulum haberet, qui nondum ad elegantiam reliquorum peruenisset, quem paterno affectu miserans, frequentius in sinum suum reciperet, verbisque ac munusculis illi præ cæteris blandirerur dulcius. Et adiunxisti, quod si sic certa estimatione me cæteris imperfectiorem reputarem, torrens melleæ diuinitatis tuæ nũquam subsisteret defluere in animam meam. Gratiarum actiones tibi offero amantissime Deus meus amator hominum, per mutuam gratitudinem colendę semper & adorandæ Trinitatis, pro isto & multis alijs salutaribus documẽtis, quibus tu magistrorum optime insipientiam meam pluries erudisti, & in amaritudine passionis Iesu Christi filij tui moueo querimoniam, offerens tibi pœnas & lachrymas eiusdem pro vniuersis negligentijs meis, quibus suauifluum spiritum tuum in me extinxi. Et peto in vnione efficacissimæ orationis eiusdem dilecti filij tui, in virtute Spiritus sancti, omnium peccatorum meorum emmendationem, defectuumq; meorum suppletionem. Quod mihi præstare digneris per amorem illum, qui te cõtinuit cum tuæ

paternæ

paternæ delitiositatis amantissimus vnicus cum sceleratis reputaretur.

Solo diuinæ laudis desiderio donis Dei quomodo vtendum.

Caput. XIX.

GRatias ago benignæ misericordiæ, & misericordi benignitati tuæ amantissime Deus, pro reuelato testimonio dignantissimæ pietatis tuæ, quo fluctuantẽ & vacillantem animam meam solidasti, cum secundum assuetiorem mihi morem importuno desiderio expeterem absolui de carcere carnis miserę: nõ ob hoc vt eius miserias amplius non sentirem: sed vt bonitas tua solueretur â debito gratiæ, ad quod mihi persoluendũ causa salutis animæ meæ vehemens amor tuæ propriæ diuinitatis te intricauit. non quasi tua diuina omnipotentia & æterna sapientia aliqua coacta necessitate illud daret inuitus: sed quod illud ex superfluentissima liberalitate pietatis indignissimę impenderet & ingratę. Cum enim sic cuperem dissolui, videbaris tu decus & corona cœlestis glorię ab imperiali solio tuę maiestatis suauissima quadam, & lenissima declinatione demitti, & inclinare te ad peccatores. Et ex illa dimissione quasi quædam fluenta dulcissimi liquoris per totam cœli latitudinem diffundebantur, ad quæ singuli sanctorum gratanter acclinati, & velut torrentis illius nectarea voluptate iucundè potati, proruperunt in melos dulci sonum laudis diuinæ pro sua dignatione erga peccatores. Inter quæ etiam hæc verba recepi: Perpende, quã suauiter hæc laus penetraret aures meę maiestatis,

maiestatis, & pertingat ad liquefacta intima mei amorosi cordis: & caue ne vltra tam importune desideres dissolui tali intentione, vt scilicet non sis in carne talis quale tibi nunc donum gratuitæ pietatis impēdo, quia quanto ad indigniorem me inclinauero, tanto maiori reuerentia merito ab omni creatura extollor. Et cum hæc consolatio mihi præstita esset in illa hora, qua ad tua viuifica, accederem sacramenta, & inde circa illa (vt iustum erat) haberem versam intentionem addidisti iam dictæ reuelationi etiam & hunc intellectū, quod scilicet eo modo & intentione quilibet accedere deberet ad sacratissimam corporis & sanguinis tui vnionē vt amore amoris & gloriæ tuæ paruipenderet, etiam si possibile esset quod magnam damnationem sibi in sacramento sumeret, vt tantummodo diuina pietas tua magis clarescceret per hoc quod se tam indigno non dedignaretur communicare. Ad hæc cum ego hāc excusationem subinferrem, quod quisquis respectu suæ indignitatis abstinet â communione, ea intentione abstinet ne præsumptuose irreuerentiam inferat sacramē to tam prædigno: ad hæc benedictum responsum tuū accepi in hæc verba: Tali quā dixi, laudis scilicet meæ desiderio, intentione præsumens: nunquam aliquis irreuerenter accedere potest. Pro quo tibi laus sit & gloria per infinita seculorum secula.

De specialibus priuilegijs sibi â Deo collatis, & de gratia seruantibus memoriam eius post mortem promissa.

Caput. XX.

COR meum & anima mea cū tota substantia carnis meę omnibusq; sensibus & viribus corporis & spiritus

ſpiritus mei cum vniuerſitate totius creaturę laudes & gratiarum actiones dicant tibi, dulciſsime Deus, fideliſſime amator humanę ſalutis: prodignantiſsima miſericordia, qua non ſuffecit pietati tuę diſsimulare quod totiens indecenter parata, accedere non vereor ad ſacratiſsimi corporis & ſanguinis ſuperexcellentiſsimũ conuiuium niſi etiam abyſſalis ſupereffluentia tua mihi in inſtrumẽtorum tuorum viliſsimo & inutiliſsimo hunc colorem dono tuo ſuperaddere dignata ſit. Secũdò, quod ex gratia tua certitudinẽ accepi, quod omnis qui ad tantum ſacramentum accedere deſiderans, ſed habens timorem conſcientię trepidantis retrahitur, ſi humilitate ductus à me famularum tuarum minima quęrit confortari pro hac ipſius humilitate, tua incontinentiſsima pietas dignum ipſum iudicat tantis ſacramentis, quę vere percipiet in fructum ſalutis ęternę. Adiungens, quod ſi quem iuſtitia tua non permitteret dignum à me iudicari, nunquam permittere velles illũ ad meum conſilium humiliari. O dominator excelſe, qui in altis habitas & humilia reſpicis, quid diuina dictauit miſeratio tua cum videres toties me indignê accedentem iuſtitia liberante iudicium promereri: tu volens alios dignos efficere per virtutem humilitatis, quãuis ſine me hoc melius poſſes, indigentiæ tamen meæ conſulens pietas tua, hoc per me perficere decreuit: vt vel ſic participari poſſem meritis ipſorum, qui monitis meis fructu ſalutis potirentur. Sed cum heu nequaquam etiam vno tantum remedio contenta fuit miſeratio tua, Deus benigne. Vnde & addidiſti me indigniſsimam certificare, quod quicumque corde contrito & ſpiritu humiliato aliquem defectum mihi querulá-

do

do expoſuerit, ſecundum quod per verba mea defectum illum maiorem ſiue minorem audierit, ſecundum hoc tu miſericors Deus velles iudicare eum culpabiliorem vel innocentiorem. Et quod gratia tua mediante poſt horam illam ſemper habere deberet tale releuamen, quod nunquam tam periculoſe premi poſſet ab illo defectu, ſicut antea fuerat preſſus. Et in hoc etiam meæ miſerrimæ conſulens indigentiæ, vtque per omnes dies vitæ meæ ita negligens extiti, quod heu nunquam vel minimum defectum debito modo ſuperaui, ſaltem aliorum victoriæ mererer participari, cum tu Deus meus bone, dignaris me viliſsimum inſtrumentum tuum ad hoc aſſumere, vt per verba oris mei alijs dignioribus amicis tuis gratiam victoriæ miniſtrares. Tertio etiam copioſa liberalitas gratiæ tuæ inopiam meritorum meorum ea certitudine ditauit, quod cuicumque aliquod beneficium, vel alicuius delicti indulgentiam ex confidentia diuinę pietatis tuæ promiſerim, hoc benignus amor tuus ſecundum verbum meum tam firmum tenere proponeret, quaſi tu hoc ore tuo benedicto iuraueris in veritate. Et hoc veraciter fieret. Addens quia ſi videretur alicui, quod effectus tam ſalubris longe vltra placitum protraheretur, ille conſtanter ammonendo tibi proponere deberet, quod ego ex parte tui ſalutem ipſi promiſiſſem. In hoc taliter ſaluti meæ prouidens, ſecundum illud Euangelicum: Eâdem menſura qua menſi fueritis, remetietur vobis, vt cum ego heu non deſiſtam in maioribus ſæpè culpis delinquere, ſaltem ſic habes occaſionem, culpas meas remiſsius iudicandi. ¶ Quartò ad benefaciendum neceſsitati

meæ

meę & hoc addidisti inter cætera me certificãdo, quod quicunque humili ac deuota intentione se orationibus meis commendasset, proculdubio consecuturus esset omnem fructum, quem credere posset, aliquem hominem per alterius orationem obtinere posse. In hoc etiã meæ consulens negligẽtiæ, qua cum omnino deficiam in persoluendo tam debitas, quam gratuitas pro ecclesia orationes, quibus ego ipsa lucrari possem (secundũ illud: Oratio tua in sinu tuo conuertatur) de fructibus electorum tuorum qui per me indignissimam postulãt beneficia, tu mihi per participationem concederes aliquãtulam portionem suppletionis. Quinto nec in hoc supersedisti salutem meam augere, quod quasi speciali dono contulisti mihi, vt omnis qui cum bona voluntate intentione recta & humili confidentia, de profectu animæ sermonem mihi moueret, nunquam à me discessurus esset sine ædificatione, siue consolatione spirituali: quasi hoc ipsum etiam congruum præuidens indigentię meę, quia cum sępẽ, heu per inutilia verba defluẽs talentum facundię mihi indignę à tua largitate creditum, quasi per terras dispergo, saltem de alieno deposito aliquantulum fructum lucri spiritualis recolligam. Sexto liberalitas tua benigne Deus adauxit mihi donũ per omnia necessarium, certificans scilicet me pro eo, quod quicunq; in charitate pro me vilissima creaturarum Dei deuota fidelitate orauerit, vel etiam ad emendandum delicta & ignorantias iuuentutis: imo malitię & nequitię meę se verbis oratorijs seu operibus bonis tibi exhibuerit, hoc prę mio à liberalissima pietate remuneraretur, quod nunquã exiet de hoc seculo antequam tali gratia donaretur, quod conuersatio ipsius in

tantum

tantum tibi complaceat quod alicuius ſpecialis familiaritatis delectationem in anima ipſius poſsis habere: & hoc ex benigniſsima tua paternitate propter meam magnam neceſsitatem, cum non ignorares quanta & quá multiplici emmendatione mihi opus eſſet pro tam innumeris delictis: ſeu negligentijs meis, quũ amãs miſericordia tua nullatenus ſineret me perire: & écontra pulchritudo iuſtitiæ tuæ nullo modo permittere poſset me cum tam diuerſis negligentijs meis ſaluari, per hoc ſaltem mihi prouideretur, quod ex participatione plurimorum, lucrum creſceret ſingulorum. His ex incontinentia liberalitatis tuæ benigne Deus ſuperaddidiſti, quod ſi quis poſt obitum meũ intelligẽs quod paruitati meæ dignãtius fuerit familiaritas tua in vita mea acclinata, & ob hoc vellet ſe orationibus meis licet indignis humiliter cõmendaſſe: illũ velles tã dignanter exaudire, ſicut aliquẽ exaudire poſſes per alterius orationẽ, ſi ad recuperãda neglecta cũ humili deuotione gratias tibi ageret, ſpecialiter pro quinq; beneficijs: videlicet primo pro amore, quo me gratuita pietas tua ab æterno præelegit. Quod, vt verum fatear, verè præ cæteris gratuitis donis per maxime gratuitum eſt: cum non ignorares, ſed bene prẽuideres ſeriem peruerſę cõuerſationis meæ, & in ſingulis donis tuis malitiã & nequitiam atq; vitium ingratitudinis meæ, in tantũ quod iuſte etiam inter paganos negaſſes mihi decus humanæ rationabilitatis: cum tamen pietas tua longẽ ſuperans mala noſtra elegerit me præ cæteris Chriſtianis ſácra religione inſigniendam. Secnndò: quod me ſalubriter attraxiſti. Et hoc ipſum confiteor eſſe tuæ manſuetudinis & pietatis, quæ tibi naturaliter ineſt, quando tu

indomitum cor meum (cui ferrea vincula aure debentur) tam dulcibus blanditijs tibi attraxisti quasi collegam mansuetudinis tuæ in me inuenisses, & quasi mihi vniri esset tibi super omnia delectabile. Tertiò, quod familiariter tibi vnisti. Et hoc idē (vt iustissimē debeo) assigno superfluentię incontinentissimæ liberalitatis tuæ, quasi iustorum numerus non sufficeret ad excipiē dam nimietatem pietatis tuæ, me extremam in meritis aduocare dignatus es, non vt habiliorem facilius iustifi cares, sed vt in minus habili clarius luceret miraculum tuæ dignationis. Quartò, quod iucunde habitare, & delitias habere dignatus es in anima mea. Et hoc ipsum (si ita loqui possum) de puro extatico amori tuo quo minime dedignatus es etiam verbis testari dicens delitias tuas esse quod omnipotens sapientia tua se tam stupenda dignatione vnire potest illi, qua tibi tota dissimilis est & prorsus ingrata. Quinto quod fœliciter consummare me dignaris. Quod beneficium â dulcissima pietate benignissimi amoris tui me, quamuis indignissimam, accepturam secundum fidele promissum veritatis tuæ, humiliter firmirérque spero, & securissima charitate cum gratitudine complector, nullis omnino meritis meis, sed sola gratuita clemētia animæ tuæ, o meū summum, imô solum verun æternale bonum. Hæc singula cum sint tam stupendæ dignationis tamque omnino paruitati meæ indecentia, quod nullo modo sufficere possint gratiarum actiones â me tibi factæ: ideo etiam in hoc subueniſti indigētiæ meæ quod benignis promissionibus ad gratiarum actiones, induxisti cæteros, quorum meritis defectus meus possit suppleri. Pro quo sit dignationi tuæ laus condigna, & gratiarum

actio

actio ex parte omnium cœlestium, terrestrium, & infernorum.

Gratiarum actio pro confirmatione prædictorum priuilegiorum.

Caput. XXI.

SVper hæc omnia adiecit inæstimabilis virtus charitatis tuæ, Deus meus, hæc dona supradicta tali pacto dignantissime obfirmare. Nam cum die quodam mente reuoluerem ea & ex comparatione pietatis tuę ad impietatem meam (quâm in infinitum superabundare gaudeo) vsque ad illam præsumptionem ducta fuissem, quòd causarer te mihi ea more pollicitantium manu ad manum nõ firmasse, tua tractabilissima suauitas his obiectionibus se benignè satisfacturam promisit, dicens: Ne hoc causeris, accede & suscipe pacti mei firmamentum. Et statim paruitas mea conspexit te quasi vtrisque manibus mihi pandere arcam illam diuinæ fidelitatis atque infallibilis veritatis, scilicet, deificatum cor tuum, & iubentem me peruersam more Iudaico signa quærentem, dexteram meam extendere. Et sic sacratissimum cor tuum mihi patefactum retrahens manu mea inclusa dixisti: Ecce dona tibi collata me tibi illibata seruaturum promitto. Id tamen, quòd si ad tempus dispensatiuè ipsorum effectum subtraxero, obligome postmodum triplici lucro id persoluturum ex parte omnipotentiæ sapientiæ & benignitatis virtuosæ Trinitatis, in cuius medio ego viuo & regno verus Deus per æterna secula seculorum. Post quæ suauissimę pietatis tuę verba cùm manũ meam retraherẽ

Septẽ annuli aurei

apparuerunt in ea septem circuli aurei in modum septem annulorum, in quolibet digito vnus, & in annulari tres in testimonium fidele, quòd predicta septem priuilegia mihi ad votum meum essent confirmata. Hinc etiam incontinentia pietatis tuæ adiecit hæc verba: Quoties tu indignitatem tuam recogitas te immeritam agnoscis donorum meorum, & insuper de pietate mea confidis: toties mihi offers debitum censum de bonis tuis. O quam subtiliter paternitas tua nouit prouidere filijs extrema vilitate degenerantibus, cum post expensionem substantiæ innocentię, & per consequẽs gratæ tibi deuotionis, acceptare dignaris hoc cuius cumulus latere non potest, scilicet cognitionem indignitatis meritorum meorum. Quam tibi laudabiliter, mihiq́ue salubriter cognoscere in omnibus donis tuis tam minoribus, quàm exterioribus, & insuper de pietate tua plenè tibi cõfidere, da dator munerum, à quo omne bonum procedit, & sine quo nihil validum, seu bonum poterit reputari.

Gratiarum actio pro visione Dei transfiguratiua, eiusq; osculis & amplexibus.

Caput XXII.

INiustum etiam omnino iudicaui, recolens gratuita beneficia tuæ amicabilis clementiæ erga me valdè indignã, si etiam hoc quasi ingrata pertransirẽ, quòd in quadam quadragesima accepi mira dignatione tuæ amicissimæ pietatis. In secunda enim illius Dominica, dum ad missam ante processionem cantaretur responsorium: Vidi Dominum facie ad faciem & cætera, mirabili

rabili quodam & inestimabili coruscamine illustrata, anima mea lucę diuinę reuelationis, apparuit mihi tãquam faciei meæ applicata facies quędam, secundum quod Bernardus dicit: Non formata sed formans, non perstringens oculos corporis, sed faciem lętificans cordis grata amoris munere non colore. Ex hac melliflua visione cúm solares oculi tui oculis meis directè oppositi viderentur, qualiter tu suauis dulcedo mea tunc afeceris, non solum animam meam, verumetiam cor meum cum omnibus viribus, cum tibi soli sit notum: proinde da, vt quoad vixero, tibi persoluam famulatum deuotum. Sed quamuis longè aliter placet rosa tẽpore vernali cum virens & florens dat odorem, quàm tempore hyemali cum diu arefacta dicitur suauiter redoluisse: aliquantulũ tamẽ excitare videtur delectationem recordatio prælibatorum. Vnde & ego quali possum similitudine proferre desidero, quid paruitas mea in illa pręiucundissima visione tui senserit, ad laudem amoris tui: vt si quis legentium forte similia vel maiora acceperit, per recordationem ad gratiarum actionẽ excitetur. Et ego ipsa etiam sæpius recolendo caliginẽ negligentiarum mearum, aliqualiter illas reprimam per gratitudinem, hoc speculo solari vibrato. Cùm igitur desideratissimam faciem tuam exhibentem copiã totius beatitudinis, vt prædixi, mihi immeritæ applicuisses, ex Deificis oculis tuis sensi per oculos meos intrantem lucem quandam inæstimabiliter suauificam: quæ transiens omnia interiora mea, supra modum mirabilem virtutem in omnibus membris videbatur operari. Primo quidem quasi euacuans omnes medullas ossium meorum. Hinc etiam ipsa ossa simul cum car-

ne annihilans, in tantum, quòd tota mea ſubſtantiã nihil aliud ſentiebatur eſſe quàm ſplendor ille diuinus, qui vltra quàm dici poſsit delectabili modo in ſeipſo colludens, inæſtimabilem animæ meæ exhibuit ſerenitatis iucunditatem. O quid amplius dicam de iſta (vt ita dicam) dulciſsima viſione? quia, vt vnum fatear prout mihi videtur, omnium linguarum eloquentia per omnes dies vitæ meæ hunc præclaram modum videndi te etiam in cœleſti gloria nunquam perſuaſiſſet, ſi dignatio tua Deus meus vnica ſalus animæ meæ per experiẽtiam me ad illam non induxiſſet. Hoc tantum dicere me delectat, quòd ſi eſt in diuinis, ſicut in humanis, quòd ſicut virtus oſculi tui intantum excedit iſtã viſionem ſicut ego æſtimo, verè dico, niſi diuina virtus tua contineret hominem nunquam permitteret animam in corpore permanere, cui hoc vel momentaliter guſtare indultum foret. Quamuis non ignorem inſcrutabilem omnipotentiam tuã ex abundantia pietatis, tam viſionem, quàm etiam amplexum & oſculum cum cęteris amatorijs exhibitionibus, pro loco, pro tempore, & pro perſona ſolitam congruentiſsimè temperare, & ſępius experta ſum. (Pro quo tibi gratiarũ actiones in vnione mutui amoris ſemper venerandæ Trinitatis offero) dignationem præſuauiſsimi oſculi tui, intantum quòd quandoque ſedenti mihi & intendenti tibi intimis & legenti horas canonicas ſeu vigilias pro defunctis, ſæpè inter vnum Pſalmum decies vel pluries prædulce oſculum infixiſti ori animæ meæ, oſculum quod omne aromaticum excedit & mellis poculum. Et etiam multoties tuum amiciſsimum aduerterim in me reſpectum ac ſtrictiſsimũ perſenſerim amplexũ in anima mea. Et

hæc

hæc omnia quãuis mire fuerint ſuauitatis, nunquã tamen (vere fateor) in aliquo talẽ virtutis effectum ſum experta, ſicut in illo excellẽtiſsimo reſpectu, quẽ prædixi. Pro quo & etiam pro alijs, quorum effectum tu ſolus noſti, ſit tibi exhibitio ſuauitatis illius, quã in ſupercœleſti apotheca deitatis ſupra omnẽ ſenſum præiucundè, perſona perſonæ cõmunicat. Item conſimilis ſit tibi gratiarum actio vel etiam maior, ſi fieri poſſet, pro dono quodã ſupere xcellentiſsimo tibi ſoli noto, cuius dignitatis magnitudo non ſinit me verbis hoc exponere, nec etiam intactum relinquere: ne forte ſi humana fragilitas aliquo modo quamuis omnino indebitẽ, hoc memoriæ meæ ſubtraheret (quod abſit) ſaltem his ſcriptis ad memoriam & gratitudinem illius poſsim reuocari. Attamẽ tua benigna pietas, ò Deus meus, omnino auertat à me omnium creaturarum indigniſsima hanc peruerſam inſaniã, vt vnum ictũ oculi volũtariè permittam abſtrahi gratitudini tibi debitæ pro iucundiſsimo dono viſitationis tuæ, quòd tam gratis ab incõtinentiſsima liberalitate tua percepi, & per tot annos abſque meis meritis ſeruaui. Quia quamuis ſim inter omnes indigniſsima, fateor tamẽ me in hoc dono maius accepiſſe, quãm vnquam vllus homo poſſet in hac vita promereri. Peto igitur à dulcedine pietatis tuæ, vt hoc donum, eadem dignatione qua illud mihi gratis & ſine merito contuliſti, etiam in me ad laudem tuã conſerues, & per illud talem effectum in me peripſemate operaris, pro quo ab omni creatura in infinitum laudaris: quia quãto manifeſtius patet indignitas mea, tanto magis claret gloria tuæ dignantiſsimæ pietatis.

Epilogo quodam recenſet diuinæ bonitatis beneficia, & è regione ſuæ ingratitudinis vitia, quæ deplorat. Et hæc vna cum præcedentibus deuotius quo potuit, ſtatutis temporibus legere conſueuit.

Caput. XXIII.

BEnidicat tibi anima mea, domine Deus, creator meus. Benedicat tibi anima mea, & ex medullis intimarum mearum confiteamur tibi miſerationes tuas, quibus incontinentiſsima pietas tua tam indebitè circumuenit me, o dulciſsime amator meus. Gratias ago vndecunq; poſſum immenſæ miſericordiæ tuæ, cum qua laudans glorifico longanimem patientiam tuam, qua diſsimulaſti mecum, cum omnes annos infantiæ, pueritiæ, adoleſcentiæ & iuuentutis meæ penè vſque ad finem vigeſimi quinti anni, tam cæcata dementia pertranſirem, vt cogitationibus, verbis & factis perfeciſſem abſque remorſu conſcientiæ (vt mihi nũc videtur) omne quod ſubiſſet vbicunque licebat (ſi tu illud, ſiue per naturaliter mihi inſitam mali deteſtationem, & boni delectationem, ſiue per exteriorem proximorum redargutionem, aut alijs modis non præcauiſſes ac gratuita miſericordia tua me præſeruaſſes) ac ſi pagana inter paganos vixiſſem, & nunquam intellexiſſem, quòd tu Deus meus, vel bonum remunerares, vel malum punires: cùm tamen ab infantia, à quinto ſcilicet anno me inter douotiſsimos amicos tuos in triclinio ſanctæ religionis tibi elegeris habilitari. Tua beatitudo Deus meus quãuis nec creſcere, nec deſcrecere poſsit, eûm bonorum noſtrorum non egeas: tam culpabilis tamen, & tam negligens vita mea (ſi aliqualiter dici poteſt)

test) cessit in detrimentum laudis tuæ, quem sine intermissione singulis momentis tota substantia mea cum omni creatura meritò laudare deberet. Quid super his sentiat vel etiam sentire posset cor meum ex dignantissima acclinatione tui ab ipsis etiam fundamentis commotum, tu solus nosti. Vnde in eadem commotione, ò pater amantissime, pro emmendatione omniū peccatorum meorum, offero tibi omnem passionem tui dilectissimi filij, quam ab illa hora, qua in præsepio super fœnum reclinatus, vagitum dedit, & deinceps pertulit, per infantiles necessitates, pueriles defectus, adolescentiles aduersitates, & iuueniles passiones, vsque post horam illam, qua inclinato capite in cruce, cum clamore valido spiritum emisit. Item in suppletionem omniū negligentiarum mearum, tibi offero, Pater amantissime, omnem conuersationem filij tui sanctissimam: quę in omnibus cogitationibus verbis & factis perfectissima fuit ab hora, qua missus ab arce throni introiuit per aurem Virginis in regionem nostram tuus vnigenitus, vsque post illam horā, qua tuis paternis vultibus præsentauit victricis carnis gloriam. Ac deinde cum iustū sit vt compatiatur tibi cor amici tui super omni aduerso, rogo per vnigenitum tuū in virtuti Spiritu sancti, vt quicumq; á me rogatus vel aliquo modò inductus, voluntatem suam ad hoc inclinauerit, quod ad laudem tui defectum meum supplere voluerit, etiā vno gemitu vel alio quantumuis paruo opere in vita mea, vel post mortem meam: vt pro ipso etiam suscipias hanc oblationē passionis & conuersationis dilecti filij tui in emmendationem & suppletionem omnium peccatorum & negligentiarum ipsius. Ad quod obtinēdum exoro,

vigilia sacræ Annunciationis, tandem ante Ascensionem, die quodam mane affectuosius incipiens, & vesperè post Completorium perficiens, hoc donum omni creaturæ stupendum & reuerendum contulisti, quòd scilicet ab illa hora vsque in præsens nunquam ad oculi ictum sensi vel cognoui te cordi meo alienatū: quin semper te mihi adesse scirem, quandocunque ad mea interiora me verterē, exceptis semel vndecim diebus. Quātis & quāmplurimis omni acceptione dignis bonis inter hęc mihi salutarem præsentiam tuā gratiorē effeceris cùm nullis possim verbis explicare, da dator munerum vt proinde dignam tibi offerā hostiam iubilationis in spiritu humilitatis. Et pręcipuē pro eo, quòd tam amœnā secundum beneplacitum tuum atq; meū, in corde meo tibi præparasti inhabitationē, quòd nec de templo Salomonis, nec de triclinio Assueri legi vel audiui,, quod mihi videbatur præferendū delitijs illis, quas cognosco gratia tua teipsum præparasse in intimis meis, & quibus concessisti me indignissimā pariter tecum frui tanquā reginam cum rege. Inter quæ & illa duo specialius præfero, quòd scilicet impressisti cordi meo saluberrimorum vulnerū tuorū præclara monilia & ad hoc vulnus amoris tam euidenter & efficaciter etiam cordi meo infixisti, quòd si nunquam maiorem consolationem, nec interius, nec exterius mihi dedisses, in illis duobus solis tantam beatitudinem contulisti (si mille annis viuere deberem) singulis horis plusquam satis consolationis, eruditionis, & gratitudinis inde possem habere. Addidisti etiam mihi inter hæc inæstimabilem amicitiæ familiaritatem impendere diuersis modis illam nobilissimam arcam deitatis, scilicet

deificatū

deificatum cor tuum præbẽdo in copiam omnium delectationum mearum, nunc gratis dando, nũc ad maius indicium mutuæ familiaritatis illud mihi pro meo commutando: cum quo & tam occulta secretorum iudiciorum simul & delitiarum tuarum mihi manifestasti ac tam amicissimis blanditatibus animam meam multoties liquefeciſti, quòd si ignorarem abyssalem superefluentiam dignationes tuæ, mirarer si intelligerẽ te præ omni creatura soli dignę matri tuæ benignissimæ tecum regnanti in cœlo tam dignantissimæ blanditatis exhibuisse affectum. Inter hæc tam leni blanditate quandoque perduxisti me ad salubrem cognitionem defectuum meorum, tanq; amicabiliter in his pepercisti rubori meo, ac si tu (quod etiam nefas est dicere) dimidiam partem regni tui exinde amisisses, si puerilem verecundiam vel immodico cõmouisses. Ita velut astuta quadam inuolutione reuelasti mihi aliquorum defectus tibi non placere. In quibus defectibus ad me rediens culpabiliorem inueni me, quam aliquem illorum quos mihi ostendebas: cùm tamen nec minimo nutu mihi vnquã notificaueris, quòd defectus tales in me vel saltẽ modicẽ vnquã aduertisses. Insuper tam fidelibus promissionibus allexisti animam meam, qualiter mihi in morte & post mortẽ velles benefacere, quod iure etiam si nullũ aliud donum à te haberẽ, pro hoc solo iugiter viua spe anhelaret ad te cor meũ. Nec sic quidem exhaustum est pelagus tuæ incontinentissimæ pietatis, quin orantem me frequentius exaudiret tã incredibilibus beneficijs, siue pro peccatoribus, siue pro animabus, siue pro alijs causis: quod nunquam inueni amicum, cui sine hæsitatione auderem illorum

magnitu-

magnitudinem notificare, ſicut ego ea cognoui, propter puſilanimitatem cordis humani tardi ad credendum. Ad cumulum ergo beneficiorum hoc addidiſti, quòd mihi dulciſsimam matrem tuam beatiſsimã Virginem Mariam in procuratricẽ tribuiſti, & me ſæpius affectui ipſius amicabiliter commendaſti, ſicut vnquã diligentius fidelis ſponſus dilectam ſponſam propriæ matri potuit commendare. Inſuper in ſpeciale miniſterium deputaſti mihi ſæpius nobiliſsimos palatij tui Principes, non ſolũm de choris angelorum & archangelorum, ſed etiam altiorum, ſecũdum quòd pietas tua benigniſsime Deus mihi magis congruere iudicabat, vt ad cõuenientiora ſibi obſequia in ſpiritualibus exercitijs me promoueret. Sed cùm ego indigniſsima per degenerem ingratitudinem meam (quando tu diſpenſatiuê ad maiorem ſalutem meã, ſaporem delectationis ex parte ſubtraheres) ſtatim dona tua quaſi nihil valẽtia obliuioni traderem, ſi poſt tempus, gratia tua, contigit me reſipiſcere, & hoc quod amiſerã ſiue qualecunque donum â te repetere: in ipſo momento illud mihi illibatum reſignaſti, ac ſi ego diligentiſsima cura illud in tuum ſinum mihi reſeruandum repoſuiſſem. ſuper hæc omnia, quòd miro modo præferendum eſt, multoties, ſed ſpecialius in feſto ſacratiſsimæ Natiuitatis tuæ, & in vna Dominica, ſcilicet, Eſto mihi, &c. alia etiam Dominica poſt Pẽtecoſtes, induxiſti, imò rapuiſti me ad talem tui vnionem, quòd ſuprâ miraculũ miror, quòd poſt illas horas potui amplius viuere ſicut homo inter homines: & quod magis ſtupendum, imò horrendum in me eſt, quòd heu defectus meos poſtea, vt iure debuiſſem, non emmendaui. Sed in his omnibus

fons

fons misericordiæ tuæ non est exiccatas, o Iesu omniū amantium amantissimè, imò solus amás veraciter gratis & indignos. Nam cùm pro lapsu temporis mihi vilissimæ, indignissimæ, & ob hoc ingratissimæ desipere inciperent talia (quæ merito sine intermissione cœlum cum terra inæstimabili extolleret tripudio, maximè vel ob id quòd se tam indefinitè summus Deus tam infinitæ extremæ vilitatis vermiculo accli nare dignatus est) tu dator, renouator, & conseruator omnis boni, per hoc me torpentem ad gratitudinē reexcitasti, quòd scilicet quibusdam personis, quas noui magis tibi deuotas & familiares, hoc de donis tuis mihi datis reuelasti, quod certissimè sciui quòd ab homine haberi non poterant, cùm ego hoc nulli hominum reuelassem, & tamen ex eorum ore audiui verba quæ ego in secreto cordis mei cognoui. Cum his verbis & cæteris quæ inter hæc se memoriæ meæ ingerunt, tibi quod tuum est reddo, & per organū illud dulcisonum, scilicet diuinū cor tuum, per virtutem spiritus paracleti ea resonans decáto, tibi domine Deus pater colende, laudes & gratiarū actiones ex parte omnium cœlestiū, terrestrium & infernorum, omnium quæ sunt, fuerunt, quæque post futura sunt. Cum igitur aurum distinctionibus colorum magis rutile & inter cęteros colores nigredo notabiliorem faciat distinctionem, propter sui ab auro dissimilitudinem: addo etiam quod meum est, scilicet ingratissimę conuersationis meæ nigredinem contra tam diuinitus splendentem erga me beneficiorum numerositatem. Nam cùm tu dare non posses alia dona quæ te decerent, secundum tibi ingenitam regiam, imo diuinam liberalitatem, ego etiam pro ingenita mihi rusti-

citate

citāte, hoc aliter nō ſuſcepi, quàm ſicut decet viliſsimā deprauatricem. Et hoc idem naturalis tibi regia manſuetudo diſsimulabat, ſic quōd ideo nūquam minus mihi benefacere videbaris. Cum igitur tu (cui in ſupercœleſti palatio paternæ benignitatis, ſuauis accubitus eſt) reclinatorium eligeres ad hoſpitandū in meæ paupertatis domicilio, ego degenerrima & incurialiſsima hoſpita tā negligēti ſtudio inuigilare beneplacito tuo curaui, quod ex naturali humanitate merito diligētiori cura reſpicere deberem aliquem leproſum, qui poſt multas illatas mihi iniurias & moleſtias, ex neceſsitate ad hoſpitium meum declinaſſet. Item contra beneficium illud, quod tu veſtitor ſyderum mihi impendiſti, in amœnoſa intimarum mearum diſpoſitione, ſanctiſſimorum vulnerum tuorum impreſsione, ſecretorum tuorum reuelatione & familiarum ac amiciſsimarum blanditatum exhibitione (in quibus dediſti mihi ſuauiores delectationes in ſpiritualibus experiri, quam, vt credo, ſi ab Oriente, vſq; ad Occidētem mundū circūiuiſſem, incorporalibus potuiſſem inueniſſe) ego ingratiſsima contumeliam tibi inferens ea vilipendi, & exteriorem delectationem quærens, cepe & allia nimis irreuerenter tuo cœleſti manna prętuli. Promiſsionibus tuis authenticis o Deus verax diffidendo, ſpei affectum auerti, ac ſi homo mendax eſſes qui nunquam promiſſum perſoluiſſes. Item contra hoc, quod indignis orationibus meis benignè acclinatus es, ego heu ſępius induraui cor meum contra voluntatem tuā, in tantum (quod cum lachrymis dicēdum eſſet) quādoq; diſsimulaui intelligere voluntatē tuam, ne cogerer inſtigante conſcientię perficere illam. Item contra hoc

quod

quòd mihi ſuffragia glorioſæ Matris tuæ & beatiſsimorum Spirituum tuorum dignatus es præbere, ego miſerabilis exteriorum amicorū ſuffragia quærens ſæpius eos impediui, cùm tibi ſoli iure intendere debuiſſem. Cûm etiam iuſtum eſſet, vt proinde quòd tua ſuauitas dona tua inter negligentias meas, mihi illibata conſeruat, ego maiorem gratitudinem conciperem & negligentiarum cautelam: ê contra tyranni co, imò diabolico more, malum reddens pro bono, magis aſſumo auſum viuere ſine cautela. Super his omnibus maxima culpa mea eſt, quod poſt talem tamque incredibilem, tibique ſoli cognitam tecum vnionem non pertimui animam meam rurſus maculare defectibus illis, quos mihi inhærere ad hoc permiſeras, vt tuo adiutorio certando eos deuincerem, & inde maiorem gloriam tecum in cœlis æternaliter poſsiderem. Nec in hoc defuit mihi culpa, quòd cùm ad excitandā in me gratitudinem, amicis meis ſecreta mea detegeres: ego omiſſo eo quod tu intendebas, quandoque plus ex hoc humano modo gaudendo, debita gratitudine tibi reſpondere neglexi. Et tunc ò benigniſsime conditor cordis mei, ſuper iſtis & alijs quæ horum occaſione menti meę incidere poſſunt, aſcendat ad te gemitus cordis mei, & ſuſcipe quam tibi offero querimoniam infœlicitatum mearum nimium multarum, contra tam diuinitus nobilem bonitatem tuam, cum ea nobilitate compaſsionis & reuereutię, quam nobis dediſti offerre poſſe per amantiſsimum Filium tuum in Spiritu ſancto ex parte omnium cœleſtium, terreſtrium, & infernorum. Ergo ego cùm omnino ſim inſufficiēs ad promerendos dignos emmendationū fructus, exoro pietatem

tuam,

tuam, dulciſsime amator meus, vt quorum corda noueris tibi, tam deuota fidelitate aſtricta, quod ex eo holocauſtum emendationis te placare potuerit, ipſis inſpires, vt defectum meum, vltra modum ingentem, & inconuenientem, talibus donis tuis velint ſupplere gemitibus, ſiue orationibus, vel etiã aliquibus bonis operibus, tibi ſoli domino Deo ad laudem debitam. (Quia vt tu inſpector cordis mei liquido cognoſcis) ad hæc ſcribẽda nihil omnino aliud coegit me, niſi purus amor laudis tuæ, quo poſt mortem meam plures iſta legentes compatiantur benigniſsimæ clementiæ tuæ, quôd cauſa humanæ ſalutis amor tuus vnquam ad imma tantũ debuit inclinari, quod talia tam magna, tamque innumera dona permitteres ſic vilipendi, ſicut ego heu omnia dona tua in me deprauaui. Sed grates, qualeſcunq; poſſum, perſoluo clementi miſericordiæ tuæ domine Deus creator & recreator meus, pro eo, quòd de ſuper effluenti abyſſo pietatis tuæ me certificaſti veriſimẽ, quòd quicunque etiam peccator cum ſupra ſcripta intentione voluntatem ſuam ad hoc deflexerit, quod ad tui laudem mei memoriam facere voluerit, ſiue orans pro peccatoribus, ſiue gratias agens pro electis, ſiue etiam in quacũque re benefaciens, quo deuotius poteſt, nunquam præſentem vitam terminabit antequam tu cum tali ſpeciali gratia remuneres, quod tibi conuerſatio ipſius placeat, & etiam in corde eius habeas aliquã familiarem deleſtationem. Pro quo tibi ſit laus illa æterna, quæ de increato amore procedens iugiter refluit in teipſum.

(.?.)

Commendatio conscriptorum.

Caput. XIIII.

ECCE, amantissime Domine, talentum tuæ dignãtissimæ familiaritatis mihi extremæ vilitatis indignæ creaturæ creditũ, amore amoris tui ad lucrũ laudis tuæ, tam in præscriptis, quàm in postpositis expono. Quia (vt certo spero) de gratia tua securè profiteri audeo, quòd nunquam vlla causa me compulit talia scribere vel dicere, nisi tantummodo consensus voluntatis tuæ, & desiderium laudis tuæ, ac zelus animarum. Teipso igitur teste, verè desidero te laudari & gratias tibi referri, eo quòd incontinentissima pietas tua se meę indignitati non subtraxit. Et etiam per hoc desidero te laudari, quod scilicet aliqui ista legentes in dulcedine pietatis tuæ delectentur, & inde tracti in intimis suis ampliora experiantur. Sicut per alphabetũ ad Logicã perueniunt quandoq; studentes, sic per istas velut per depictas imaginationes, ducantur ad gustandum intra se mannâ illud absconditum, quod nulla corporearum imaginationum admixtione valet partiri: sed solus qui edit, adhuc esurit. Quo nos, omnipotens omnium bonorum largitor Deus sufficientissime pascere digneris per totam huius exilij viam, quoadusque reuelata facię gloriam Domini speculantes in eandem imaginem transformemur, à claritate in claritatem, tanquã à suauissimo tuo spiritu. Sed interim secundum tuum fidele promissum & intentionis meæ humile desideriũ, præsta omnibus hæc scripta causa humilitatis legentibus, congratulationem tuæ dignationis, compassionẽ meæ indignitatis, compũctionem ad sui ipsorum profectũ:

quo

quo ex aureis thuribulis charitatiuorum cordium ipsorum tam suauis redolentia ascendat ad te: vnde tibi omnis defectus ingratitudinis & negligentiæ meæ copiose suppleatur, Amen.

LIBRI SECVNDI FINIS.

INSINVATIONVM DIVINAE PIETATIS LIBER tertius, Pias admodum habẽs instructiones diuinæ dulcedinis exuberantiam redolentes.

ARGVMENTVM IN LIBRVM Tertium.

Propter excellentem humilitatẽ, hæc virgo sancta Gertrudis hunc tertium librũ & sequentes reliquos non ipsa scripsit, sed dictasse potius dici posset; quandoquidem alteri cuidam doctæ virgini, quæ scribenda erant, diuina iussione compulsa reuelauit. Arbitrabatur namque ad hæc non se satis dignam, vt pote, quæ Dei dona in se (vt æstimabat) destrueret negligeretq; : idcirco per aliam præclarissima voluit Dei dona commendari, iustoq; laudum & gratiarũ actionum cultu, per eos quibus eiusdem arcana eam ob rem solã manifestabat, honorari Deũ. Putabat enim tunc leuatã

ex fimi ſqualore precioſam gemmam, auroq; ornatam, ſi Dei dona precioſa alijs reuelaſſet, vnde gloria, gratiarumq; actio ad Deum reddiret cuiuſmodi, ex ſe prouenire deſperabat. Acceßit nihilominus & ſuperiorum authoritas, hanc, vt reuelaret, alteram, vt ſcriberet, cõpellẽs. Eſt autẽ tertius hic liber eruditione copioſa atq; cõſolatione totus refertus, tradẽs exercitia & multa & pia, quibus pro ſui ſtatus conditione vnuſquiſq; inſtituatur, quomodo Deo ſeruire ac placere, quomodo huius merita paßionisq; fructũ in ſuorum expiationẽ, peccatorum, atque defectum Deo patri offerre, ſibiq; vendicare: quomodo denique Deum toto debeat corde diligere, ad extremum, quãm deuotiſſimè ſacramenta ſuſcipere, quamq; vt diuino conformetur beneplacito, paratum ſe iugiter debeat exhibere. Hæc aliaq; id genus multa in his libris tradita, quid aliud (quæſo) quàm inæſtimabilem diuiuæ pietatis erga ſuos electos redolent exuberantiam: qua his diebus nouiſſimis infirmitati adeò compatitur humanæ, vt non minus profuſe (ſi ita dici liceat) quãm miſericorditer & ſua dona, & ſanctos ſuos, atque adeò ſeipſum totum nobis vltro ſe offerat: modo bona inueniamur voluntate parati ad recipiendum. Perge igitur, tu lector, quia legiſſe haud quaquam te pœnitebit.

DE SPECIALI CVRA, QVAM MATER Domini hanc ſuſcepit in filiam.

Caput. I.

EX Spirituali quadam reuelatione, dum intellexiſſet hæc ſancta virgo Gertrudis, ſibi in augmentũ meriti aliquid aduerſitatis imminere, & inde ex humana fragilitate trepidaret, pius Dominus ipſius puſillanimitati

mitati condescendens, misericordem matrem suam inclytam cœlorum imperatricem illi dedit in matrem benignamque dispensatricem, vt quantumcunque ni mietate aduersitatis supra vires grauaretur, semper ad ipsam matrem misericordiæ securum haberet recursum, cuius interuentu se sciret alleuiandam. Post hęc breui interuallo temporis elapso, cùm valde grauare tur, pro eo quod à quadam Deo deuota persona coge retur detegere, quicquid sibi Dominus specialis doni in antecedenti festo contulisset (quia propter aliquas causas hoc faceret, tūc difficillimū iudica bat: & tamē si omnino reniteretur, timeret diuinæ voluntati contraire) recurrit ad desolatorum consolatricem, cupiēs ab ea doceri quid in ea re magis expediret? Vnde ab ipsa tale accepit responsum: Expēde quod habes, quia filius meus prædiues est ad rependendum quicquid in laudem eius expenderis. Sed cùm illa secretum suum tot adinuentionum suarum clausulis obumbrasset, quod nequaquam cedere posset ad ædificationē aliorū, hac ipsa de causa etiam ad pedes Domini se prouol uit: supplicans vt intimaret, quid sibi magis placitum esset, & ad hoc perficiendū etiam valuntatem præstaret. Vnde & à diuina benignitate per tale meruit responsum certificari: Da pecuniā meā ad mensam, vt & ego veniens cum vsuris exigā illā. Et sic edocta est causas illas, quas putabat rationabiles; & â spiritu Dei sibi immissas, veraciter ex radice humani & proprij sensus ortum traxisse. Vnde & ex tunc rigorem propositi sui cœpit relaxare. Et hoc quidē meritò, quia teste Salomone: Gloria regum est celare verbum: gloria autem Dei est, inuestigare sermonem.

Quòd aduersitas sit annulus spiritualis desponsationis.

CAPVT. II.

DVm in quadam oratiuncula offerret domino omnem tolerantiá, quæ tâm in corpore quâm in spiritu grauabatur; & omnem delectationem qua tàm spiritu quàm carne frustrabatur. Apparuit Dominus, illa duo quæ sibi obtulerat, scilicet, delectationem & tolerãtiam in specie gemmatorum annulorum quasi pro ornamento vtrisq; manibus ferens. Quod cũ intellexisset: præfatam orationẽ sæpius iterans, post aliquantulũ temporis cum eandem recitaret, presensit dominũ Iesum annulo siniſtræ manus (quẽ intellexerat corporalẽ grauaministolerantiá esse) siniſtrũ oculũ eius linire. Et extunc eũdem oculum (quem Dominus visus est inspiritu tangere) doluit in corpore: in tãtum, quod postea nunquam plenè conualuit ad priorem sanitatem

Not. Hinc intellexit, quod sicut annulus signum est despõsationis, sic aduersitas tã corporalis quam spiritualis, verisimum signum est electionis diuinæ, & quasi despõsatio animæ cũ Deo: in tantũ, quod grauatus quisq; veraciter, imò confidenter, dicere possit illud: Annullo suo subarrauit me Dominus meus Iesus Christus. Et si inter aduersa etiã hoc dono nõ caret: quòd, scilicet, animũ per gratitudinem in laudem & gratiarumactionẽ valet ad Deum dirigere, consequenter cum iucunditate subsequi potest & illud: Et tanquam sponsam decorauit me corona. Quia gratitudo in aduersis est ornatissima gloriæ corona super aurum & topazion incomparabiliter preciosa.

Consolatio humana minuit diuinam

CAPVT. III.

QVòd cõtrarietas seu priuatio delectationis in pœna sit augmentum gloriæ, valdè euidens accepit testimonium: quod ipsa tamen nondum intellexit. Igitur cum die quodam circa festum Pentecostes tam intolerabili lateris torqueretur dolore, quòd astantes facilius iudicassent eam ipso die morituram quàm euasuram: si non sciuissent eam â simili dolore sæpius cõualuisse, benignus amator & verus animæ consolator hanc sibi vicem reddebat: quòd quandocunque seruiẽtium negligentia egens iacebat, ipse pius dominus benignus illi aderat, cuius suauiflua præsentia dolorem eius temperabat. Cûm vero obsequentium cura diligentior adesset: domino se subtrahente, dolor ingraueſcebat: vt per hoc manifestê daretur intelligi, quod quanto quis ab humanis solatijs derelinquitur, tanto magis a diuina misericordia respicitur. Et cum vergẽte die ad vesperam illa nimierate cruciatus afflicta obtinere niteretur a Domino, vt dolor ipsius leneretur Dñs subleuans brachia sua, ostendit se quasi pro ornamento in pectore suo gestare dolorem, quem illa toleraverat per diem. Cum autem videret ornamentũ illud quasi perfectum nec ex aliqua parte habere defectum, exhilarata sperabat, quod ex tunc etiam dolor ipsius cessare deberet. Vnde dominus subiunxit: Hoc quod deinceps patieris: huic ornamento splendorem addet. Videbatur enim quamuis gemmatum: tñ minus fulgens ornamẽtũ, tanquã aurũ obscuratũ. Illa vero sequẽs tollerãtia (quæ tunc incidit) fuit pestis, nõ

adeo grauis quin plus fatigaretur in ea contrarietatē delectationis, quam acerbitate doloris.

Quam vilis & fœda omnis transitoria delectatio.

CAPVT. IIII.

CIrca festum beati Bartholomei ex inordinata quā dam tristitia simul & impatientia tantas incurrit tenebras, quod ex magna parte iucunditatem diuinæ præsentię sibi videbatur amisisse, vsque dū in sabbato has sibi tēperatas gauderet per interuentum virgineæ Dei genetricis: quando in honore ipsius cantabatur Anti. Stella Maria maris. Sequenti vero die dominico, cum se ex benignitate Dei blandiūs confoueri gratularetur, & recoleret præcedentem suam impatientiam cæteroſque defectus: valde cœpit sibi displicere & pro sui emendatione domino supplicare cum tanta spiritus deiectione, quod præ multiplicitate & nimietate defectuum quos ipsa in se deprehendebat quasi desperatiūs diceret domino: Ecce misericordissime domine fac finem malis meis quibus nec ego finē nec modum impono. Libera me & pone me iuxta te & cuiusuis manus sit cōtra me. Cuius desolationi benignus dominus compatiens demonstrauit illi hortulum valde paruum nimisque angustum, qui diuersorum florum vernantia plenus spinis erat circunseptus: & modicū mellis erat fluens in ipso. Dixitque ad eam: Velles ne mihi prę eligere delectationem illam quam in amœnitate florum istorum posses habere? Ad quod illa: Nequaquam domine Deus. Hinc demonstrauit illi lutosum quendam hortulum, sed tamen vili quadam viriditate

super

ſuperductum, interſperſos habentem paruulos quoſdam flores nullius valoris, ſed modici coloris, de quo ſimiliter requiſiuit Dominus: Num & iſta mihi præelegeris? A quibus illa ſe quaſi cum indignatione auertẽs, dixit: Abſit hoc ab anima mea vt tibi ſolivero, ſummo, ſtabili, & æterno bono præeligam aliquid fictum & vile, nõ dico bonum ſed malum. Et Dominus: Quare tunc diffidis quaſi non ſis in charitate, in qua quiſq; eſſe ꝑſuaderi poteſt, qui tot bonis abundat. Et cur deſperatiuê loqueris propter peccata tua, cũ teſte Scriptura: charitas operiat multitudinem peccatorum, cûm etiam voluntati meæ non confidis voluntatem tuã, qua commodê & honeſtè ſine omni aduerſitate viuere poſſes, habens fauorem hominum & præconiũ ſanctitatis. (Nam & hanc tibi exhibui in ſimilitudine horti florigeri) Et delectationem carnalis vitæ prætendi tibi in viriditate loci lutoſi. Ad quod illa: O vtinam & millies vtinam in vilipenſione hortuli florigeri mihi exhibiti abdicaſſem omnino propriã voluntatẽ, ſed timeo ne forte anguſtia illius induxerit me, vt facilius reſpuerẽ eã. Et Dominus: Sic abundantia pietatis meæ ſolet omnibus electis teporalia cõmoda anguſtare per cõſcientiæ formidinẽ, vt ſic facilius ea paruipendãt. Tunc illa omni tã cœleſti quàm terreſtri delectationi conſtantiſsimè abrenuntians, ſupra pectus dilecti tâm valida impreſsione & tàm firma inhæſione ſe reclinauit, quòd videbatur ſibi vniuerſæ creaturæ vires non tantũ prævalere, quod vel ad modicum eam ab illo accubitu poſſent amouere, vbi ſibi præſtitũ gaudebat ex Dominici corporis latere longê ſupra ballami ſuauitatem, viuificum ſaporem haurire.

Deco

De eo quod Dominus inclinauit se animæ deiectæ.

CAPVT. V.

DIE Sancti Matthæi Apostoli cũ Dominus Deus larga benedictione dulcedinis præueniſſet eam, & ad eleuationem calicis, eundem calicem pro gratiarum actione Domino offerret, recolere cœpit in corde ſuo quod parũ aliquid profeciſſet in oblatione prædicti calicis, niſi ſe ipſam opponeret tribulationibus omnibus libẽter pro Chriſto præferendis. Et ſic in impetu virtutis ſe eleuãs de ſinu Domini in quo delitiari videbatur, deiecit ſe ipſam in pauimentum quaſi vile quoddã cadauer cũ his verbis: Ego Domine expono mẽ ad omnia tollerãda quæ tibi poterũt fore laudabiliora. Vnde Dominus protinùs feſtine conſurgens iuxta illã in pauimento recubuit quaſi illam ad ſe recolligẽs & dicẽs: Hoc eſt meũ. Ex cuius virtutis potentia illa animata erexit ſe ad Dñum, & dixit: Ita Dñe mi Opus manuũ tuarũ ego ſum. Et Dñs: Hoc etiam ſuperadditum eſt tibi, quòd amor meus in te tantus eſt, quod ſine te viuere nolo. Cuius verbi nimiam dignationem illa admirans dixit: Cur domine mi ſic loqueris, cùm poſtquam dignatus es in creatura tua delitiari, infinitos habeas tam in terris quam in cœlis amicos cum quibus beatè viuere poſſes, etiam ſi ego creata nunquam fuiſſem, ad quod dominus, Qui ſemper caruit aliquo membro, nullo dolore cruciatur, vt ille cui adulto abſcinderetur. Sic ego ex quo amorem meum in te conſtitui, nũquam paterer nos ab inuicem ſeparari.

Schol-

SCHOL. *Incredibilia forte quispiam arbitrabitur hæc D. Virgini exhibita ingentis amoris diuini argumenta, & verba, nisi perpendat iustos filios* Dei *fieri, quibus cum, parentum more, Deum oblectari, non est indignũ eius maiestate. Maxima enim & pretiosa nobis promissa dontuit, vt per hæc efficiamur consortes diuinæ naturæ: inquit sanctus Petrus: Magna sunt (ait sanctus Thomas) dona naturæ, maiora gratiæ, maxima gloriæ. Consortium namque diuinæ naturæ (vt Theologi docent) per gratiam nobis collatam, non est tantũm consortium morale (vt vocant) quia non tantũm diuina gratia reddit nos consortes naturæ diuinæ, eo quod per se, & per virtutes sui ordinis, atq; auxilia quæ ipsi correspondent, sanat nos à peccatis: & dat vires vt in actionibus nostris, & affectibus, conformemus* Deo *& eius volũtati: sed etiã intelligũt hoc de cõsortio phisico, id est, de participatione quadã formali naturæ diuinæ, quantũ ad id quod habet ipsa in ordine ad nostros cõceptus: modum, scilicet, naturæ & primæ & eßentialis rationis: ita vt gratia iustificãs sit secundũ suã entitatẽ intrinsecã huiusmodi participatio formalis naturæ diuinæ. Hinc fit vt efficiamur per eã filij Dei adoptiui, & à peccato mũdati, & dilecti amore amicitiæ, accepti ad æternã vitã, vt ipsè S. Tho. dixit. Cõsortes efficimur diuinæ naturæ, nõ cõsortio æqualitatis quod est triũ personarũ solũ: sed consortio participationis, quod est omniũ fideliũ per gratiã in præsenti & gloriã in futuro. Accedit multorũ auctoritas sanctorũ (qui iustorũ filiationẽ à filiatione verbi diuini discernũt: eò quod hominũ filiatio est adoptionis: Verbi verò naturalis: Nostra, potestatis: illa, proprietatis. Deum enim nos filios habere, potestatis est, quia voluit facere: at habere Verbum filium, est proprietatis, & naturæ ipsius*

Dei.

Dei. Quibus omnibus illud Gregorius Magnus addidit; quòd maximopere ad rem facit. Qui cum (inquit) acceperunt, dedit eis potestatem filios Dei fieri: Quid hac potestate fortiùs? Quid hac nobilitate sublimiùs dici potest: in qua creatus homo efficitur filius Creatoris? Quid ergò mirum, aut incredibile si Deus filijs suis tâm aperta amoris signa ostendat: si tâm suauia verba proferat? Nâ quid leone ferocius: quid horribilius? Is tamen qui & animantia cuncta deterret, cum suis catulis colludit: illis blanditur, & paterni amoris â natura dati occultare indicia nõ potest: quãto magis Deus, cuius natura bonitas, & amor? Tum insuper electos in gratia existentes, vocat Paulus, Christi membra: quid ergô est absonum, si dicat Dominus hic: Qui semper caruit aliquo membro, nullo dolore cruciatur: vt ille cui adulto abscinditur: quandoquidem hãc virginem vt filiam sponsam, & vt Christi mysticum mẽbrum Dominus adamabat?

De cooperatione animæ ad effectum missæ.

CAPVT. VI.

IN Die verô sancti Mauricij cûm missa celebratã esset, vsque ad secretum quo hostia consecratur illa dixit ad Dominum: tam inæstimabiliter, tamque excellenter reuerendum est opus istud Domine, quod nunc operaberis quod paruitas mea nequaquá audet ad hoc vel respicere. Vnde demergens me iacebo in profundissima valle humilitatis quá potero inuestigare, expectãs ibidẽ portionẽ meã, quia omnibus electis inde salus proueniet. Ad quod Dñs: Cũ mater aliqua artificiola operari voluerit, de serico vel margaritis,

quando

quandoq; paruulum ſuum in eminentiori loco ponit, vt ſibi filum, vel margaritas teneat, vel aliquod tale adiuuamen impendat. Sic ego te in gradu eminentiori ſtatuens, Miſſæ huic intereſſe diſpoſui. Tu verò, ſi extenderis voluntatem tuam ad hoc, quòd libenter, quantumcunq; difficili labore ad hoc ſeruire velles, vt hæc oblatio (quæ omnibus Chriſtianis, tam viuis, quàm defunctis prodeſt) ſecundùm dignitatem ſuam, plenum ſortiretur affectum, tunc optimè pro modulo tuo me adiuuiſti ad opus meum.

Confidentia vulnerat cor Dei.

Caput. VII.

DIE Sanctorum Innocentium, dum in præparatione ad communionem, tumultibus cogitationū impediretur, & diuinum ſuper hoc auxilium poſtularet, tale â digniſsima Dei miſeratione accepit reſponſum: Si quis humana tentatione impugnatus, firma ſpe ſub protectionem meam confugerit, inter cæteros eſt, de quo poſſum dicere, Vna eſt columba mea, tanquam electa ex millibus, quę in vno oculorum ſuorum tranſuulnerauit cor meum diuinum: in tantum, quòd ſi ſcirem, me non poſſe ſubuenire illi, hoc tam moleſta eſſet deſolatio cordi meo, quòd eam omnes cœleſtes delitiæ non poſſent alleuare: quia in corpore meo, quòd diuinitati coniunctum eſt, electi ſemper habent aduocatum, qui cogit me compati ipſis in diuerſis indigētijs ſuis. Et illa: Domine mi, quali modo immaculatum corpus tuum, in quo nunquam habuiſti aliquam contradictionem, poterit te cogere ad compatiendum nobis in deiectionibus

bus nostris tam diuersis? Ad quod Dominus: Intelligenti facile persuasum est. Nam Apostolus dicit de me: Debuit per omnia fratribus assimilari, vt misericors fieret: & subiunxit vnum oculorū electæ meæ quo transvulnerat cor meum, secura confidentia est: quam habere debet de me, quod vere possim, sciam, & velim sibi in omnibus fideliter adesse: quæ confidentia tantā vim facit pietati meæ, quod nullatenus possim ipsi abesse. Et illa: Domine mi, cum confidentia tam securū sit bonum, quod nullus ipsam absq; dono tuo habere possit, quid demereri potest, qui ea caret? Cui Dominus: Quilibet tamen pusillanimitatē suam aliqualiter deuincere potest saltem testimonio scripturarum. Et si non integro corde, tamen ore dicere potest mihi illud Iob. Et si in profundum inferni demersus fuero, inde me liberabis: & illud: Etiamsi occideris me, tamen in te sperabo, & similia.

Modus audiendi Missam spiritualiter.

Caput. VIII.

DEcumbens die quodam cum missæ interesse nequiret, & esset communicatura, turbato corde dixit ad Dominum: Ecce mi amantissime, cui nunc nisi diuinæ præordinationi tuę ascribere possum, quod hodie impedita sum â missarū solennijs: & qualiter nūc possum præparari ad tui sacratissimi corporis & sanguinis perceptionē, cum vt mihi videtur, summa semper prępparatio mea soleat esse intentio missę? Ad quod dominus respondit: Ex quo mihi hanc imponis causam, intende mihi: & dulcisona & amatoria decantabo tibi epithalamia. Audi ergo â me, quod sanguine meo es redempta

dempta & perpende, quod totum tẽpus triginta trium annorum quo in hoc exilio laboraui pro te, nihil aliud extitit quam legatio desponsationis tuæ. Et hoc sit tibi pro prima parte missæ. Audi à me, quod spiritu meo sis dotata, & disce, quod sicut in legatione illa totos triginta tres annos (vt dixi) corpore laboraui: sic in spiritu celebraui iucundissimas exoptabilissimasq; nuptias pro tui coniunctione. Et hoc sit tibi pro secũda parte missæ. Audi etiã à me, quod sis diuinitate mea adimpleta, & agnosce quod diuinitas mea præualet inter exteriores corporis molestias interiores suauissimas gratissimasq; spirituales ministrare delitias. Et hoc tibi pro tertia parte missæ. Audi insuper à me, quod sis amore meo sanctificata, & agnosce quod nihil omnino ex te, sed solũ habes ex me, vnde placere potes. Et hoc sit tibi pro quarta parte missæ. Audi postremo à me, quod conglutinatione mea sis sublimata, & agnosce, quia cum data sit mihi omnis potestas in cœlo & in terra, impediri nõ possum, te pro beneplacitõ meo mecum exaltare: sicut coniunctam regis thalamo decet reginam nominari, & per consequens digne venerari. Ergo his intendendo delectare, nec amodo causeris te missa caruisse.

SCHOL. *Huic modo audiendi missam spiritualiter, affinis est modus communicandi spiritualiter: quem D. Bernardus dicit esse, si vna saltem aliqua diei hora, passionis & redẽptionis Christi attentius recolimus beneficia ad fruẽdũ suauiter in cõscientia, & recõdendũ fideliter in memoria: quod est spiritualiter mãducare corpus Christi & bibere eius sanguinẽ in memoriã eius. Alij hoc aliter exponũt: sed ad rei huius intelligẽtiã: & eorũ quæ infra dicũtur in hoc lib. 3. c. 38. audiamus Concilium Tridentinum, cuius hæc sunt verba.*

Bern. ad fratres de mõte Dei.

Conc. Trid. sess. 13. c. 8

verba. Spiritualiter communicant, qui voto cœlestem panem edunt, fide viua quæ per dilectionem operatur: fructum eius & vtilitatem sentiunt. Vbi communionem spiritualem vocat propositum atque desiderium sacramenti Eucharistiæ: quia in actibus humanis solum propositum & desiderium efficax censetur aliquomodo æquiualere actibus externis, quando non possunt exerceri. Ne tamen quispiam falsus crederet, quodcunq; propositum ac desiderium huius sacramenti esse spiritualem communionem, addidit, si ex fide viua proficiscitur, quia non ideo dicitur communio spiritualis, quia fit modo spirituali, & intellectuali: sed insuper præcipuè, quia parit fructum spiritualem maioris vnionis cum Christo: quem fructum, nisi ex charitate desiderium nascitur, non percipietur. Si quis enim in peccato existens mortali, desideraret in eo statu Eucharistiam sumere, peccauit grauiter. Tam abest vt spiritualiter manducet. Si tamen adhuc desideret percipere in meliori statu, non peccabit: sed neque communionem spiritualem attingit. Qui denique vere communicat spiritualiter, panem istum cœlestem desiderat percipere, motus fide viua, quæ per charitatem operatur. Quod tandem addidit Concilium, eos nempe, qui sic communicent spiritualiter, fructum eius, & vtilitatem sentire, exponimus infra cap. 38.

Cur Deus interdum gratiæ dona, vel subtrahit, vel occultat: & de virtute orationis pro alijs factæ.

Caput. IX.

DVM cuidam personæ diuinitus reuelatum fuisset, quòd Dominus magnam multitudinem animarũ per orationes cõgregationis relaxare dignaretur à pœnis:

nis. Et ad hoc obtinendum toti congregationi oratio esset iuncta: ista de qua hic liber conscriptus est, quemadmodum & cæteræ, orationem sibi iunctam complens die dominico, quo prędicta multitudo animarū à pœnis esset absoluenda, quãto deuotiùs poterat, ipsa domino pro animarum offerebat salute. Cumque Domino propriùs accessisset, & ipsum tãquam regem donantem præmia in sua cerneret gloria. Nec perspicue posset inuestigare circa quam Dominus tãtopere occupatus videretur, dixit ad eum: Cùm tu benignissime Deus transacto anno in festo Beatæ Mariæ Magdalenæ intimaueris mihi indignæ, quod propria pietate coactus esses totam benignitatem tuam pedibus tuis acclinare, eô quod exemplo beatæ peccatricis, sed tuæ veræ amatricis tam multi ipso die se pedibus tuis humiliter aduoluerent: dignare etiam nunc præsens factum tuum oculis mei intellectus absconditum mihi clemẽter adaperire. Ad quod dominus: Dona distribuo. His verbis intellexit ipsa Dominũ orationes cõgregationis distribuere in remedium animarum: & tamẽ ipsas animas quamuis præsentes, minimẽ videre poterat. Tunc adidit Dominus dicens: Nunquid & tu lucrũ meriti tui mihi offerre vis in augmentum huius meæ donationis? Ex quibus verbis illa suauiter emolita, nesciens quòd hoc ipsum tota faciebat cõgregatio ex sua, & prædictæ personæ, ad quam promissio facta fuerat de animabus liberãdis, magna gratitudine acceptauit, quòd dominus quasi aliquid specialius ab ea exigeret hilarique spiritu respondit. Etiam Domine, nõ solũ mea quæ penẽ nulla sunt, sed etiam totius congregationis bona, ex communitate quam habeo cum eis per

gratiam tuam vniuersaliter mihi vsurpans, in vnione perfectionis tuę cum ingenti gaudio tibi offero libera voluntate. Quod Dominus benignê multũ acceptauit. Hîc Dominus, velut exoccupatus extendit quasi nubê quadã desuper se & ipsam solã, declinansque eã blandê ad se dixit: Intende mihi soli & fruere dulcedine gratiæ meæ. ¶ Tunc illa: Cur dulcedo mea Deus meus dono illo quod prænominatæ personæ tã euidenter contulisti, scilicet, in reuelatione animarũ, me tã penitûs priuas: cũ tamẽ plura de secretis tuis mihi manifestare pie digneris? Ad quod Dominus: Recole te frequẽtiûs tibimetipsi vilificari ex eo, quod reputas te tanquam indignam dono gratię meę, quòd magis iudices illud collatum tibi, quasi mercenario, qui mercede conducitur ad seruiendum, & quasi absq; illo dono nullam mihi fidelitatem impenderes, & ex hoc alio tibi præfers, qui nullo tali dono sunt conducti, in omnibus tamen mihi fideles apparent, quibus te isto similem feci, vt dũ præ alijs nihil intelligis de animabus, & tamen pro eis fideliter laboras, etiam dignitate illa non careas, quã in alijs extollis. Inter hæc quasi in excessu mentis effecta, recognouit quâm mira & ineffabili dignatione diuina pietas quandoque condescendat homini, copiosê gratiam suam infundendo, & quandoque minora denegat ad conseruandum humilitatem, quæ est fundamentum & conseruatorium gratiarum: & qualiter vtrumque hoc Dominus amanti animæ facit cooperari in bonum. Et prænimia gratitudine & admiratione tã infinitæ bonitatis Dei erga se, quasi extra se effecta & penê in se ipsa annihilata deficiens, irruit supra pectus Dominicũ cũ his verbis:

Do-

Dñe mi põdus istud sufferre nõ potest paruitas mea. Tũc minuebat Dñs magnitudinẽ cogitationis illius. Sicq; resumptis viribus dixit ad Dominũ: Ex quo benignissimè Deus, tã incõprehensibilis & inexplicabilis sapiẽtia prouidentiæ tuæ exigit hoc dono me carere, de cætero illud nunquam ampliùs desiderarare volo. Et subiunxit: Nũquid Dñe tamẽ exaudis me orantẽ pro quibuslibet amicis meis? Quod Dñs assecuratione magna cõfirmãs, ait: Per diuinã virtutẽ meã hoc vtique facio. Et illa: Ergo iã oro pro illa persona mihi sępiùs cõmissa. Statimq; vidit de pectore Domini prodire ceu riuulũ quendam crystallinæ puritatis, & influere in intima illius pro qua orabat. Tũc interrogauit Dominũ dicẽs: Dñe, quid huic personæ prodest illud, cũm ipsa hunc non sentiat influxũ? Cui Dñs: Cũ mẽdicus alicui ægroto propinat poculũ medicinale nõ illicò vt potũ illũ biberet, circunstãtes vident infirmũ sanitati restiturũ. Nec etiam ipse infirmus se mox sentit curatum. Et tamẽ medicus qui virtutẽ medicinalis agnoscit poculi, bene nouit qualiter debeat infirmo prodesse. Et illa: Cur Dñe non aufers ab ea mores inordinatos & defectus alios, pro quib⁹ sæpiùs supplicaui? Ad quod Dñs: De me puero Iesu dictũ est: Proficiebat ętate & sapiẽtia corã Deo & hominibus. Sic persona illa de hora in horã proficiẽs, de vitio faciet virtutẽ: & ego dimittã ei omnia quæ sunt hominis, vt post hãc vitã percipiat etiã omnia quæ præparaui homini, quẽ dispositi super Angelos exaltare. Hinc appropinquãte hora qua erat communicatura, exorauit Dominũ, vt quot animas per preces ipsius nominatæ personæ ipso die à pœnis absolutas cœlestibus adiunxisset choris, tot etiam peccatoribus qui saluandi essent,

(quoniam pro damnandis intercedere non præsumebat) tempus gratiæ suæ dignaretur anticipare. Cuius pusillanimitatē Dominus corrigens, ait: Nonne hoc meretur dignitas præsentiæ immaculati corporis & sanguinis mei pretiosi, vt etiam hi qui sunt in statu damnationis, reuocentur ad statum vitæ melioris? Cuius largam benignitatem illa in his dictis perpendēs, ait: Ex quo dignatur inæstimabilis pietas tua tantopere indignis precibus meis condescendere, supplico maiestatē tuā in vnione amoris & desiderij totius creaturæ tuæ: quatenus secundum numerum animarū etiā mihi cōcedas numerum peccatorū viuentium, qui iā sunt in statu peccati mortalis, vt ad tuā gratiā perueniant, quicumque vel vbicumque sint locorū, pro quibus tu maximē dignaris orari. Nec quemquam eligo meorum, siue amicorum, vel consanguineorum, aut propinquorum. Quod Dominus benignè acceptans, ipsam super hoc certificauit. ¶ Hinc illa: Scire, inquit, vellem Domine, quid tibi placeret me pro his orationibus supplere. Ad quod nullum accipiens responsum dixit: Æstimo Domine, quòd infidelitas mea nō mereatur ad hæc interrogata responsum accipere, quoniam tu, qui corda nosti omnium, me tām negligentē agnoscis, quod forte iniuncta non supplerem. Tunc Dominus sereno vultu piè respondit: Vera confidentia omnia facilè potest obtinere, sed si deuotio tua non desistit aliqua superaddere, persoluas cccIxv. Laudate Dominum omnes gentes, in suppletionem laudis meæ diuinæ ab ipsis neglectæ.

Quā efficax sit oratio in sacrificio missæ, dum corpus Christi offertur.

De

De perfecta suppletione laudis Dei, & de miro effectu sacræ communionis.

CAPVT. X.

FEsto S. Matthiæ, cũ pluribus de causis impedita cõmunionem sanctam omittere decreuisset, & inter primam Missam Deo sibique intendere: exhibebat sc illi Dominus tanto amicabilitatis affectu, quanto vnquam amicus amico se blandiori affectu impendere potest. Quo tamen illa minimè contenta (vtpote quæ potioribus bonis potiori modo erat assueta) tota á se ipsa alienari & in dilectum (qui ignis consumẽs dicitur) transferri, ipsiusque charitatis ardore liquefacta, intima sibi conglutinatione desiderabat vniri. Cũque hoc nullatenus sibi elaborare posset illa vice, diuertens ab his ad laudem Dei, conuertit se ad alium morem sibi consuetum, colaudando videlicet, primo immensam bonitatem & dignationem semper venerandæ Trinitatis pro omni gratia, quæ ex superefluentia abyssali ipsius vnquam defluxit in salutem omniũ beatificandorum. Secundò, pro omni gratia facta matri Dei dignissimæ. Tertiò, pro omni gratia infusa sanctissimæ humanitati Iesu Christi. Supplicans omnibus communiter & singulis singulariter, quantum qualibet ipsorum ad sacrificium fulgidæ semperque tranquillæ Trinitatis in supplementum negligẽtiarum ipsius, offerre dignaretur omne studium & præparationem, qua die Assumptionis suæ perfectissimè consumati conspectui gloriæ Domini astiterũt, æternis præmijs remunerandi. Et hoc cũ tribus: Lau-

date Dominū omnes gẽtes, &c. Primū, omnibus sanctis. Secundū, beatæ Virgini. Tertiū, filio Dei. Adhæc Dñs: Et qualiter à te sunt recõpensandi sancti mei, qui tanta pro te offerunt, cū tu oblationẽ illã quã in gratiarum oblationẽ pro eis reofferre consueuisti, disponas intermittere? Ad quod illa conticuit. ¶ Hinc circa oblationẽ hostiæ magno desiderio desiderauit inuenire oblationẽ, quam dignè Deo Patri offerre posset in laudẽ æternam. Ad quod à Domino tale accepit responsum: Si te adaptares hodie ad suscipiendū viuifici corporis & sanguinis mei Sacramentū, certissimè cõsequi posses triplex illud beneficiū, quod in hac Missa exoptasti, scilicet, vt amicissima dulcedine mea frueris, & ex feruore diuinitatis meę liquefacta in me flueres, sicut auro conflatur argentū: & inde haberes pretiosissimum electrum, quod Deo Patri dignissimẽ offerre posses in laudem æternã, & inde omnes sancti haberent plenissimè sibi suppletam suam remunerationem. Ex quibus verbis illa conuicta, tanto desiderio inflammabatur, quod etiam per medios ensos ad tãm saluberrima Sacramenta conuolare sibi difficilẽ non videretur. Post sumptū verò Dominicū corpus, cùm gratias deuotas ageret Deo, ipse amator hominum sic eã alloquebatur: Tu hodie propria deliberatione disposuisti cū cęteris deseruire mihi in palea, luto & latere: sed ego elegi te inter illos, qui regalis mensæ delitijs suauissimè satiãtur. Et cū eodẽ die alia quædã persona à sancta communione abstinuisset: ista dixit ad Dominū: Cur misericordissime Deus permisisti illam taliter tẽtari? Ad quod Dñs: Quid causer ego pro eo, ꝙ

ipsa

ipsa opertoriū indignitatis suæ tâm lōgè ante oculos suos traxit.

DE INDVLGENTIA PECCATORUM & desiderio conformandi se voluntati diuinæ.

CAPVT. XI.

AVdiens aliquando indulgentiam plurimorum annorum prædicari, vt fieri consueuit pro oblationibus, corde deuoto dixit ad Dominū: Si nūc Domine abundarem magnis diuitijs, multa pondera auri, argẽtique libentissimè offerrẽ, vt per indulgentiam istam â peccatis absoluerer ad laudem & gloriam nominis tui. Ad quod Dominus benignè respondit: Ergò ex authoritate mea habeto plenã remissionem omnium peccatorū & negligentiarū tuarū: Statimque conspexit animã suã absque omni macula niueo candore nitentẽ. Deinde post aliquot dies, dū rediret in seipsam & inueniret animã suam eodẽ adhuc, quo priùs agnouerat, candore micantẽ, timere cœpit se in tali ostensione innocentiæ animæ fore deceptam, estimãs apud se, quòd nimirum præmonstrata puritas si vera esset, offuscata, tamẽ aliqualiter appareret ex continuo lapsu negligentiarū & leuitatū, quas humana fragilitate sæpiùs incurrisset. Cuius desolationem Dñs piè cõsolatus est, his verbis: Nūquid non ego mihi metipsi maiorẽ seruo virtutẽ, quã creaturis meis cõtulerim? Nã Soli materiali talẽ virtutem dedi, q̃ si pãnus dealbatus

aliquam maculam contraxerit, repentè ex virtute cā loris ipsius ac splendoris eadem macula annihilata priori, imò micantiori, restituatur albedini: quāto magis animam, quam ego (qui sum creator Solis) respectu misericordiæ meæ direxero, ab omni nota peccati seu negligentiarum incontaminatam potero conseruare, deputans in ea vi candentis amoris mei omnē quod in ea est maculatum. Hinc alia quadam vice dū ex consideratione indignitatis & pusillanimitatis suæ in tātum deficeret, quod nullo modo posset se in laude Dei exercere, seu ad fruitionem contemplationis anhelare solito modo: tandem gratuita miseratione Domini per communionem sanctissimæ conuersationis Iesu Christi promota est sic, quòd ipsa sibi videbatur procedere pro modulo desiderij sui, & regi regū Domino assistere in ea forma, qua Hester æstimatur astitisse regi Assuero. Quam benigna dignatio Saluatoris alloquitur his verbis: Quid vis domina regina? Ad quod illa: Peto domine & toto corde desidero, vt laudabilissima voluntas tua, secundū optimum bene placitum tuum in me perficiatur. Tunc Dominus omnes illas personas quę se orationibus eius commendauerant, sigillatim nominans dicebat: Quid tu oras nūc pro illa & illa & item illa, quę se specialius hac die cō mendauerunt orationibus tuis? Et illa: Nihil aliud dominē placet mihi pro eis petere, quā vt placidissima volūtas tua in omnibus illis perficiatur. Posthæc iterū dominus: Et quid vis vt faciam tibi? Ad hoc illa: Pro omnibus delitijs exopto, vt tā in me quām in omni creatura tua placidissima & laudabilissima voluntas tua perficiatur. Et ad hoc perficiendum quodlibet mē

brorum

brorum meorum ſigillatim cuilibet pœnæ exponere paratiſsima inuenirer. Cuius verbis benigniſsima pietas Dei, quæ aſpirando pręuenerat, ſubſequendo remunerans, ſic reſpondit: Ex quo tanto deuotionis affectu voluntatē meam promouere ſtuduiſti, ecce ſecundū aſſuetam mihi beneuolentiam remunero conatū tuum, hoc dono, tibi pręſtans, vt ita placita appareas oculis meis, quaſi nunquam vel in minimo meā prętereris voluntatem.

Qualiter anima quatuor modis Deum quærit, & in Deum tranſfiguratur.

CAPVT. XII.

ANtiphona: In lectulo meo, &c. dū cantaretur inter alia etiam verbum, quod quater in ipſa Antiphona reperitur, ſcilicet, Quē diligit anima mea: intelligebat quatuor modos quibus Deus quęri poteſt ab anima fideli, per primū, ſcilicet: In lectulo meo per noctē quęſiui, intellexit primā viam quā in lectulo contemplationis per laudis extollentiā quęritur Deus. Vnde ſequitur: Quęſiui illū, & non inueni: quia anima mortali carne circundata, nunquam ad plenum poteſt extendi in laudē Dei. Per ſecundū quo ſequitur: Surgam & circuibo ciuitatē, per vicos, & plateas quęram quē diligit anima mea: intellexit ſtudiū gratiarū actionis, quo animā per vicos & plateas, id eſt, diuerſos modos, Dei dona quibus benefacit creaturę ſuę, pertractat. Ibi etiā nequaquā ad condignū laudes perſoluere poteſt. Et hic benē etiā ſequitur: Quęſiui illū, & nō inueni.

ni. Per tertiũ, quo sequitur: Inuenerunt me vigiles, &c. Intellexit iustitiam & misericordiã Dei, quibus admonita anima ad se ipsam redit, & respectu beneficiorũ Dei considerans indignitatẽ suam per querimoniam & pœnitentiam malefactorũ suorum, Domini misericordiam incipit quærere, dicens: Num quẽ diligit anima mea vidistis? Et sic cũ de suis meritis diffidẽs, humili confidẽtia ad diuinam se conuertit pietatẽ, per deuotam orationẽ quandoq; per gratiæ inspirationem, inuenit quem diligit anima fidelis. Finita Antiphona, cũm de his & alijs quæ impossibilia essent scripto exarari, quæ sibi diuina pietas per illã Antiph. Prægusta re concessit: sensit cor suum tã efficaci virtute cõmotum, quòd etiam singula membra sua commota fuerant, quod videbatur omniũ mẽbrorum vires amisisse. Tunc ait ad Dominũ: Nunc videtur mihi quòd veraciter dicere possum: Ecce dilecte mi, non solũ viscera, sed etiã omnia mẽbra mea cõmota sunt super te. Ad quod Dñs: Quod â me fluxit, & in me refluxit, ego optimè sentio & scio. Sed tu adhuc mortali carne circundata, nunquã nosse poteris qualiter ê conuerso dulcedo meæ diuinitatis est tibi cõmunicata. Et subdit: Hoc tamẽ scito, quòd ex huius gratiæ cõmunicatione tu apud me suscepisti talẽ glorificationẽ, qualẽ perfectius corpus meũ suscepit in monte Thabor corã tribus dilectis discipulis meis, vt ego dulçore charitatis illectus, gratulabundè de te dicere possim: Hîc est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui. Nã & hoc semper conuenit tali gratiæ vt per eã tàm corpus quàm anima miro modo in præfulgenti gloria clarificetur.

De emendatione Deo pro negligentia graui, offerenda.

CAPVT. XIII.

ACcidit aliquando, quòd quædam hostia cecidit de præparamento dū plicaretur, de qua dubium fuit vtrū esset consecrata, an non? Qua de re cū ista consuleret Dominum, & ab eo edocta intelligeret hostiam illam non fuisse consecratam, gauisa quidē multum (vt decuit) pro eo quod talis negligentia non erat cōmissa, sed tamen lucro laudis diuinæ inhians, dixit ad Dominū: Licet immensa pietas tua præcauerit, quòd in loco isto tibi talis contumelia per Sacramentū altaris non sit exhibita: tamen quia totiens tu Domine vniuersorum tàm indebitè â tuis, non solùm dico inimicis, scilicet, Paganis & Iudæis, verûm heu & ab amicissimis, scilicet, fidelibus pretioso sanguine tuo redēptis, & (quod flens dico) etiam quandoque à sacerdotibus & religiosis simili contumelia afficeris, ego non pandā quod hæc hostia non sit consecrata, ne forte per me qualicūque defrauderis emēda. Et adiecit: Da mihi Domine Deus intelligere, quā emendationē maximè acceptares pro qualibet offensa: quia hoc, etiam si omnes vires meas deberem expendere, ob tui amoris laudem & gloriam libentissimè studebo perficere. Tunc intellexit Dominum acceptare, si in honorem sanctissimorum suorū membrorū dicerentur cccxv. Pater noster, & totidem opera charitatis proximis exhiberentur, ob reuerentiā illius qui dixit: Quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. In vnione illius

amoris

amoris, quo Deus homo factus est pro nobis. Et etiã totidem continentiç inanium & inutilium delectationum ipsius, diuinę delectationi offerrentur. O quanta & quã ineffabilis est misericordia & pietas Dei amatoris nostri, qui talia à nobis tantopere acceptat, imò & remunerat oblata: quæ si non offerrentur, vltio pœnę condigna iustè sequeretur.

Corporea imagine ostensum est illi, quomodo recta confessio fieri debeat, & animæ mundicies.

CAPVT. XIIII.

ZElans vbique Dominus salutem electorum suorũ, assolet quandoque eis agrauare in tantũ etiam res modicas, quod non modicè cumulus meritorum ipsis exinde accrescat. Sic & isti vice quadã aggrauauit cõfessionẽ faciẽndam, quod sibi videbatur propria industria nullatenùs prævalere ad perficiendum illam. Vnde quali potuit deuotione ipsam in oratione Domino commendabat. Et ad hoc tale ab ipso accepit responsum. Nũ tã plena fiducia istã confessionẽ mihi cõmittis, quod nullo conatu disponis amplius laborare ad perficiendũ eã? Ad quod illa: Ita vere planè & superpleniſsimè cõfido de omnipotentia & benignitate tua amãtiſsimè Dñe mi. Sed indicẽs ęstimo, quod tibi peccatis meis iniuriã irrogaui, si non laborans recogitando illam in amaritudine animæ meę, aliquam inde tibi exhibuero emendationem. Hęc cùm Dominus gratanter acceptaret, & illa se ad recollectionem peccatorum suorum totam contulisset, apparuit ipsa sibi cute aliquantulum discissa, quasi quæ spinosis stipulis

essus

esset vulnerata. Et cùm hanc suam miseriam patri misericordiarum, tanquam probatissimo & fideli medico curandam detegeret: ipse piè acclinans se dixit ad eam: Ego diuino afflatu meo calefaciam tibi balneú confessionis. Quo cum lota fueris ad placitum, mihi præsentaberis immaculata. Ad quod balneum illa se exuere gestiens, dixit ad Dominum: In tantum Domine mi, ob honorem amoris tui omnem humanum pauorem depono, quod etiam si deberem omnia mala mea toti mundo manifestare, parata inueniret. Tunc Dominus quasi exutam eam veste sua contexit: & eã in sinu suo reponens vsque dum post balnei præpãrationem fecit expectare. Appropinquante autem hora confessionis, dum magis grauaretur â contradicentibus, dixit ad Dominum: Cum tuæ paternæ misericordiæ pium cor non ignoret quam grauis sit mihi ista cõfessio faciẽda: quare permittis me, benignissime Deus, â contradicentibus supergrauari? Ad quod Dominus: Homines balneantes solent aliorum manibus adiuuari, vt amplius mundentur: sic tu contradicentium molestia promoueris. Et inde cum a siniſtris Domini patêret illi quasi balneum nimium calorem euaporans, exhibuit etiam ipsi ad dexteram suam Dominus hortum quendam amœnissimarum delitiarum, floribus diuersis vernantem. Sed tamen specialius erant in eodem horto, sine spinis rosæ pulcherrimæ, quæ viuido vigore suæ florentis efficatiæ viuificantem spirantes suauitatem appropinquantes mirifica allicentia attrahebant. Innuebat ergo Dominus illi, vt amœnitatem horti illius intraret sicam præeligeret balneo quod sibi tàm immoderatum causabatur. Ad quod illa: Ne-

qua-

quaquam Domine, sed balneum quod mihi diuino afflatu tuo calefeciſti, inunctanter intrabo. Et Dominus: Hoc ſit, inquit, tua perpetua ſalus. Intellexit igitur hortum prædictum ſignificare gratiæ diuinæ internam ſuauitatē, quæ ſuauiter flante leni auſtro amoris fidelē animā nectario rore amatoriarū lachrymarum perfundit, & ſubitò ſuper niuē reddit candidatam, & pleniſsimè ſecurā, non ſolùm de indulgentia peccatorum, verum etiam de cumulo ſuperabundantium meritorum: vnde gratiſsimum Domino eſſe ſciebat, quod ob amorem ipſius, id quod grauiùs erat eligeret relicto ſuauiori. Et cùm poſt confeſsionem adijſſet locum orationis, ſenſit ſibi Dominum valdè dignanter adeſſe, quo tamen ordinante, illa confeſsio ingraueſcebat, in tantū quod nimis difficulter laborabat in proferendis illis, quæ etiam quidam quaſi iactando coram multitudine dicere non verecundantur. ¶ Sciendum etiam, quòd maximè duobus modis anima mundatur ab omni peccato: Primò, per amaritudinem pœnitentiæ & eius conditiones, quæ per balneum notātur. Secundò, per ſuauem concremationem diuini amoris & conditiones, quæ per amœnum hortum ſignificantur. Poſt confeſsionem verò ſtatuebatur in contemplātione vulneris ſiniſtri manus Domini, vt quaſi pōſt balneum in ſudore requieſceret quoadvſque pœnitentiam iniunctam â ſacerdote expleſſet. Sed cum pœnitentia talis eſſet, quod differri deberet per tempus, valdè grauabatur ſi ante expletionem illam dulciſsimo, & amantiſsimo Domino ſuo familiariùs & liberius ſibi non concederetur adeſſe. Vnde ſub Miſſa cum hoſtia ſacroſancta totius hu-

Duobus modis anima mundatur à peccatis.

manæ

manæ culpę verissima & efficacissima reconciliatio immolaretur â sacerdote: ipsa eandem obtulit Domino in gratiarum actionem pro beneficio balnei & in emendationē placabilem omnium culparum suarum. Qua recepta, & ipsa recepta est in sinum benignissimi patris, experiens ibi quod verè visitauerit eam oriēs ex alto per viscera misericordię suæ & veritatis.

De arbore diuini amoris & de floribus, foliis & fructibus eius.

CAPVT. XV.

SEquenti verò die intra Missam in hora eleuationis hostię, velut sopita deuotioni minus intēdebat. Ad sonitum verò campanę tanquam raptim expergefacta, vidit Regem Dominum Iesum vtrisque manibus tenère quandam arborem tanquam iuxta terram abscissam, sed pulcherrimo fructu refertam, & ex singulis foliis instar stellarum miri candoris radios emittentem: quam arborem dùm toti cœlesti curię quassaret, mirifice ex eius fructu iucundabantur. Post paululum verò Dominus ipsam arborem demittens, tanquam in medio hortu cordis illius deposuit, vt ipsa studeret fructus eius ampliare, & sub ea pausaret, ac inde reficeretur. Quam cum sibi repositam suscepisset, mox in ampliationem fructuum illius orare cœpit pro quadam persona, quæ se nuperrimè molestauerat, proponens, quod acerbum dolorē quem proximè persensérat, iterum perferre eligeret ad hoc, vt tribulanti se copiosior Dei gratia redderetur. Inter hæc subito in sūmo arboris, florē gratissimi coloris recog

nouit,

nouit; qui foret matureſcendus in fructum ſi bonam voluntatem produceret ad effectum. Nam per arborem illam notabatur charitas, quæ non ſolũ abundat fructibus bonorum operum, ſed etiam floribus bonarum voluntatum, imò radiantibus ſolijs ſuauis affectus. Vnde cœleſtes ciues mirè iucundantur, cùm homo homini condeſcendens indigentias proximorum pro ſuo poſſe nititur ſubleuare. In ipſa etiam hora eleuationis hoſtiæ accepit aureæ varietatis mirũ ornamẽtum ſuper roſeũ colorem, quem heſterno die acceperat pectore Dominico acclinata. Ipſa die ſub Nona apparuit illi Dominus in ſpecie cuiuſdam florentis & delicati iuuenis, expoſtulans ab ea vt ſibi de prædicta arbore nuces carpendo porrigeret: Ad quod illa: O dulciſsime iuuenis, quare hæc poſcis â me, quæ ſum tenera tâm virtutibus quàm ſexu: cũ magis deceret te mihi illas porrigere? Non, ait: Sed ſponſa in domo propria inter parentes tâquam domeſtica fiducialiùs agere poteſt, quàm verecundus ſponſus, qui gratia viſitãdi ad eam quandoque declinat. Sed tamen ſi ſponſa in aliquo conſuluerit verecundiæ ſponſi cum eam in ſua receperit, gratiam ei per omnia vicem rependere non tardabit. Per hoc dans intelligi, quod irrationabilis eſt illa excuſatio, qua quidam dicunt: Si Deus vellet, quod ego illa & illa facerẽ: ipſe bene daret mihi ad hoc gratiam: cùm iuſtũ ſit in hac vita, vt homo in omnibus mentem ſuam quaſi frangat propter Deum, nec in aliquo proprio commodo conſentiat ſuæ propriæ voluntati. Et hoc in futuro illi gratiſsimè rependetur. Illa verò cũ nuces porrigere vellet, iuuenis accẽſsit ad eam, & aſsidẽs monuit, vt etiam nuces illas decorticando &

cutem

cutem extrahendo: ad manducādum ſibi aptaret. Dās per hoc intelligi, non ſufficere, quod homo mentem frangat ad benefaciendum inimico, niſi etiā ipſe quærat occaſionem quomodo hoc perficiat. Nam hoc totum ſignificabatur per hoc, quod hos fructus nucum colligere & parare monebātur, vt, ſcilicet, benefaceret ſe perſequentibus. Et ideò Dominus nuces quæ amari & duri ſunt corticis, in vna arbore cûm pomis demonſtrauit. Quia charitas inimicorum interniſceri debet dulcèdini ſuauitatis Dei, qua quis etiā paratus ſit mortem ſubire pro Chriſto.

De fructu afflictionis propter anathema iniuſtum perpeſſæ & de ſpirituali communicatione.

CAPVT. XVI.

CVM Congregatio cantaret Miſſam: Salue ſancta parens, ob reuerentiam matris Dei, vltimo die illo quo propter interdictum eccleſiaſticum diuina erant omittenda, inter verba orationis dixit ad Dominum: Qualiter conſolaberis nos benigniſsimè Deus, de tribulatione præſenti? Ad quod Dominus: Delitias meas ampliabo in vobis: ſuſpiria & deſolationes veſtræ erūt delitię meæ. In vobis verò augebitur, profectus amoris mei: ſicut clauſus ignis latiûs ſerpit. Inſuper in augmētum vtrorumque, ſicut aqua, excreſcens cum impetu erumpit: ſic delitiæ meæ in vobis & amor veſter in me erumpet. Tūc illa: Et quandiù durabit illa ſuſpenſio? Ad quod Dominus: Interim quod durat, durabunt & iſta. At illa ſubiunxit: Magnis principibus graue eſt, ſi

quisquam de infimis personis extremè vilitatis ipsorū secretioribus admitteretur. Similiter tibi regum regi indecens videri posset, si mihi omnium creaturarum peripsemati & vili aperientur tuę diuinæ dispositionis arcana: propter quod me credo finali responso nō certificari, cùm tamen ante initium omnium rerum terminis pateat tibi. Et Dominus: Non sic, sed ex magna dispensatione salutis tuę hoc facio. Quia cùm tē aliquando admittendo ad mea secreta per contemplationem eleuo, etiam (ad custodiam humilitatis) quandoque excludo: vt accipiens inuenias quis sis ex me: & rursum carens, agnoscas quid sis ex temetipsa. Dum verò inter offertorium, scilicet: Recordare virgo mater, in illo verbo, Vt loquaris pro nobis bona, ista intenderet matri omnis gratiæ, Dominus subintulit: Etsi nullus bona loqueretur modò pro vobis, tamen ego per memetipsum totus iam placatus sum vobis. Illa verò recolés plures defectus tâm suos quâm etiam aliarum quarundam, & hæsitans qualiter Dominus hoc afferre posset, quod totus placatus esset: intellexit Dominum blandè dicentem: Mea naturalis bonitas inflectit me, vt meliorem partem respiciam. Et eam tota diuinitate mea complector, imperfectiores perfectioribus subducens.

¶ Tunc illa: O largiflue Domine, quomodo potuisti mihi tâ indignæ & imparatæ nunc tanta & tâm consolatoria gratiæ tuæ dona impertiri. Cui Dominus: Amor coégit me, & illa: Vbi nam sunt maculæ illæ quas contraxi ex impacientia cordis, quam paulò ante incurri & aliquantulum verbis ostendi? Ad quod Dominus: Ignis diuinitatis meę totaliter consumi-

sumpsit eas, secundum quod in qualibet anima, ad quam benignitate mea me gratis accimo, omnem maculam deformitatis consumo. Tunc illa: O clementissime Deus, cùm totiens gratia tua præueniat indignitatem meam, vellem scire si talia, vt ex prædicta impacientia & similia, post mortem in anima mea sint purganda. Quod cùm Dominus benignè dissimularet, illa subiunxit: Verè Domine si exigit decor iustitiæ tuæ, sponte & libens descenderem etiam ad infernum, vt eo digniùs tibi emendarem. Si verò magis extollit tuam naturalem bonitatem & misericordiam, vt amore tuo omnia sint consumpta, omnimoda libertate exigam vt amor tuus longè supra cõdignum, omnes maculas animæ meæ expurget. Quod etiam Dominus secundum affluentiam bonitatis & pietatis suæ benignè acceptauit. ¶ Sequenti verò die dùm celebraretur Missa ciuibus in Ecclesia parochiali, circa horam communionis, dixit ad Dominum: Non misereris clementissimè Pater, quòd nunc propter bona illa, quibus in seruitio tuo sustentari deberemus, tàm pretioso bono corporis & sanguinis tui frustramur? Ad quod Dominus: Et quomodo tã toperè misereri possem, cùm sponsam meam ducerem ad florigera & amœna loca conuiuij, si ante introitum conuiuij videns eam vestibus incompositam, nonne priùs traherem eam seorsum ad aridiora loca, & deformia etiam propria manu componerem, vt eo decentius eam introducerem? Tunc illa: Quomodo Domine mi, gratiam tuam habere possunt, qui nobis grauamen prædictum intulerunt? Et Dominus: Sine eos, quia de hoc ego tractabo cum ipsis.

¶Hinc circa horam oblationis hostiæ salutaris, cûm illa eandem hostiam offerret Domino in laudem æternam & salutem totius conuentus, Dominus ipsam hostiã in semetipso suscipiens, & ex intimis suis viuificã suauitatem aspirans, dixit: Ex hac aspiratione, diuina refectione saginabo eas. Hinc illa dixit ad Dominum: Num Domine mi, nunc cõmunicas omnem congregationem? Qui respondit: Non sed tantummodo desiderium habentes & eas quæ vellent habere desiderium: Cæterę verò, quia ad conuentum pertinent, tantũ profectum inde habebunt, quòd adhue validum desideriũ dabitur eis, ad similitudinem illius, cui parua cura est de cibo: sed cûm per suauem odorem diutius trahitur, incipit delectari ad ipsum sumendum. ¶In die verò Assumptionis dùm ad eleuationem hostiæ intelligeret Dominum dicentem: Ego venio, vt me Deo Patri pro membris meis immolem: Illa respondit: Num amantissimẽ Domine mi permittes nos membra tuà tibi abscindi per anathema, quod nobis minantur, qui nobis bona nostra auferre conantur? Ad quod Dominus: Si quis apprehendere potest medullam intimarum mearum, per quam vos mihi adheretis, ille vos mihi abscindat. Et subiunxit Dominus: Anathema pro causa illa vobis impositum, nõ plus vobis nocet, quâm si aliquid cum ligneo cultello incîdi tentetur: quod omnino non possit penetrari, sed tantûm parum pressum vestigium cultelo relinqueret. Hinc illa dixit: O Domine Deus, tu qui es veritas infallibilis, mihi licet indignissimæ intimaueras, te proposuisse delitias tuas in nobis ampliare, & amorem nostrum in te augere: quo modò nunc quædam causantur se in amore tuo magis

gis refrigeratas? Ad quod dominus: Ego sum qui conti neo in me omne bonum, & vnicuique tempore statuto partem dono sibi congruentem.

Quomodo Dominus spiritualiter communicat suos, & dat gratiam etiam absentibus.

CAPVT XVII.

DOminica quam incidebat celebritas S. Laurenrij simul & memorialis dies dedicationis Capellæ, sub prima Missa cûm oraret pro quibusdam quæ se orationibus ipsius deuotê commiserant, vidit de celæsti solio vsque ad terram procedere lignum vitis viridis, per cuius emissiones foliorum dabatur ascensus ab imis ad summa. Quem ascensum intellexit esse fidem, per quam electi ad cælestia eleuantur. Et cûm in superioribus quasi ad sinistram partem folij cognosce. et plures de congregatione adesse, & filium Dei qua si in præsentia cœlestis patris cum reuerentia decenti astare hora qua conuentus erat communicaturus, si interdictum non impedisset, instante: ista multum desiderauit, vt tàm sibi quâm cæteris præsentibus viuificũ sacramentum spiritualiter præberetur ex diuina clementia, cui nulla humana potentia potest obstare. Vnde videre sibi videbatur Dominum Iesum hostiã quã manu tenebat, quasi in corde Dei Patris intingere, quã roseam extraxit, velut sanguine rubricatam. Ex qua illa multum hæsitans intra se reuoluebat, quidnam hoc sibi vellet, cûm rubor passionem signet, & Deus Pater nulla vnquam passionis nota possit rubricari. Et

cûm in his occuparetur, neglexit prædicti desiderij sui sentire effectum. Excepto quòd post moram intellexit Dominum in cordibus & animabus singularum, & quas ante in superioribus eleuatas cognouerat, placidam sibi pausationis requiem perfecisse. Qualiter tamen actum sit, nihil omninò recognouit. ¶ Inter hæc memor cuiusdam personæ, quæ se etiam ante Missam humiliter & deuotè precibus ipsius commendauerat orauit pro ea, vt Dominus iam dictæ dignatiotis face ret eam participem. Et ad hoc tale accepit responsum Per præmonstratum fidei ascensum nullus hucusque venire valet: nisi per confidentiam subleuetur: cuius illa pro qua nunc oras, minus habet. Quæ respondit: Domine mi, videtur quòd confidentiam eius minuat humilitas, cui tu etiam solitus es gratiam infundere vberiorem. Ad quod Dominus: Ego descendam: & tâm ipsi quâm cęteris in valle constitutis dona mea communicabo. Hinc videbatur Dominus virtutum descendere, quasi per scalam rubricatam, & post paululum apparuit in medio altaris capellæ pontificalibus prępamentis adornatus: & manibus tenens pixidem, ad similitudinem illarum, in quibus consecrata hostia solet conseruari. Et per totâ Missam illâ versus sacerdotem vsque ad prępationem sedens permansit. Et in obsequium ipsius tanta multitudo angelorum aderat, quòd tota capella in dextra parte Domini: scilicet, ad Septentrionem, plena videbatur: qui speciale gaudium prętendebant ex eo, quod quasi nimio affectu circumibant loca illa, in quibus à conciuibus suis, scilicét, à congregatione, sæpiûs deuotæ orationes oblatæ fuissent. Ad sinistram verò partem Domini, scilicet, ad Meridiem,

ridiem, vnus tantùm astitit chorus Angelorum, quibus seorsum aderat chorus Apostolorum, & seorsum ab his martyrum, hinc chorus confessorũ: post quos chorus & virginum. Quod cùm illa cerneret, & admiras recoleret, quòd incorruptio secundùm Scripturã proximum facit esse Deo: intellexit: quòd inter Dominũ, & beatas virgines specialis radiabat splendor niuei candoris, qui prę cæteris sanctis virgines Domino quadam suauissima blanditate & mirę iucunditatis familiaritate coniunxit. Intellexit etiam aliquos radios mirì splendoris ad personas de congregatione protensos, tanquam inter Dominum & illas nullum esset obstaculum: quamuis plures materiales parietes ipsas â capella, in qua videbatur, segregarent. ¶ Et cum ista his miro modo delectaretur, pro alijs etiam solicita de congregatione, dixit ad Dominum: Cum me Domine largiflua pietas tua nunc tàm incredibilis suauitatis donauerit gratia, quid etiam das his, qui fortè nunc exterioribus incumbentes donis istis minùs perfruuntur? Ad quod Dominus: Ego eos balsamo perungo, quamuis quasi dormitantes. Cuius virturem cum illa examinaret, & multum miraretur, quomodo tam æqualem fructum habere possent se in spiritualibus exercitantes & non exercitantes. Quia balsamum quod imputribilia reddit corpora perũcta, parũ differt, vtrũ eo dormientes siue vigilantes perungantur. Etiam hanc intelligibiliorem similitudinem accepit in exemplum, scilicet, cum homo comedit, a quo omne corpus in singulis membris confortatur: solum tamen os in sapore cibi delectatur: sic cum electis spe-

cialis gratia donatur, ex incontinenti pietate Dei omnibus membris, & ſpecialiter ad eandē congregationem pertinentibus, etiam meritum augmentatur, exceptis illis qui ſe ipſis vel per inuidiam, vel malam defraudant voluntatem. Inter hæc dùm imponeretur: Gloria in excelſis, Dominus Ieſus Summus Pontifex diuinum afflatum adinſtâr ardentis flāmæ ad cœleſtia direxit in gloriam patris. Et in illo verbo: Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis, eundem afflatum in ſpecie niuei ſplendoris ad præſentes emiſit. Deinde ad Surſum corda, filius Dei exurgens quaſi per efficacem attractum omnium præſentium deſideria in ſe traxit. Hinc verſùs orientem miniſterio innumerabilium Angelorum vndique circumuallatus, eleuatis manibus ſtetit, & per verba præfationis Deo Patri obtulit fidelium vota. Poſthęc dum inciperetur Agnus Dei, Dominus ſe ad altare cum tota potentia ſua eleuans, ad ſecundū Agnus Dei in intima ſingulorum præſentium inſcrutabili ſapientia ſua influxit. Et ad tertium Agnus Dei, ſeſe ad ſumma colligens, omnium vota & deſideria in ſe ipſo Deo Patri offerendo præſentauit. Et ſic ex abundantia ſuauitatis omnibus ſanctis præſentibus benedicto ore ſuo dās pacem, præ cæteris hoc priuilegium præſtans cœtui virginum, vt poſt oſculum oris, etiam pectori earum infigeret oſculum prædulce. Et poſthæc Dominus, ſe ipſum præbuit congregationi cum his verbis: Totus ſum veſter proprius. Ergo fruimini me quilibet veſtrum pro deſiderio ſuo. Poſthęc iſta dixit ad Dominū: Quāuis Domine nunc incredibili dulcedine ſim ſaciata: tamen tu in altare reſidens mihi remotiores viſus:

ſus. Vnde pro benedictione iſtius Miſſæ talem in me operare effectum, vt anima mea ſentiat ſe tibi coniunctam. Quod Dominus tali modo perfecit, vt illa ſentiret ſe per diuinam vnionem, Deo magis adhæſiſſe.

De digna præparatione ad ſumendum corpus Chriſti.

CAPVT. XVIII.

ACcedens quoque ad ſumendum viuificum Sacramentum, dum in Antiphona Gaude & lætare, cãtaretur: Sanctus, ſanctus, ſanctus, procidens ad terram in humilitate cordis exorabat Dominum, vt ipſam præparare dignaretur, quoad laudem ſuam & profectum vniuerſitatis, cœleſtibus epulis digne poſſet participare. Ad quam filius Dei tanquam dulcis amator ſe repente acclinans, & oſculum ſuauiſsimum animæ ipſius imprimens, dum cantaretur, Sanctus: Ecce in hoc, inquit, oſculo cum iſto Sanctus quod attribuitur perſonę meæ, do tibi ſanctitatem, vt cum illa ſatis digne pręparata accedas. Sequenti verò proximo die Dominico, eũ pro iam dicto dono gratias Deo perſolueret: Ecce filius Dei, præ millibus Angelorum formã ſpecioſius, ſuſcipiens in brachia ſua, quaſi glorians de ea, ipſam Deo Patri in perfectione ſanctitatis illius, quã ipſe ſibi donauerat, ex perſona ſui iucundè præſentabat. Vnde & Deus Pater per vnigenitum ſuum intantũ ſibi complacuit in anima eius, q ròd etiã ipſe cum Spiritu ſancto ſuum ſibi Sanctus, largitus eſt, ad obtinendum plenam benedictionẽ ſanctitatis, tã omni potentiæ, quàm etiam ſapientię & benignitatis.

Altera

¶ Altera vice dûm communicatura videret plures propter diuersa motiua impeditas à communione, gaudens in spiritu ex intimo cordis affectu, dixit ad Dominum: Gratias tibi ago dulcissimè amator Deus meus, pro eo quod ad talem me statum perduxisti, quòd neque parentes mei, neque aliæ causæ me â tui iucundissimi conuiuij participatione possunt impedire. Ad quod Dominus secundùm assuetam benignitatis suæ dulcedinem sic respondit: Sicut tu nihil esse fateris, quod te impediat â me, sic scias nihil omnino nec in cœlis, nec in terris esse, imò neque iudicium neque iustitiam prævalêre, vt impediat ab hoc, quòd secundū diuini cordis mei delectamentum summum non benefaciam tibi. ¶ Item alia vice ad cõmunionem accedens, dum multum desideraret á Domino dignè præparari, dulcis & pius Dominus his verbis ipsi blandiebatur. Ecce iam induo te ad hoc, vt delicatam manum meam illæsam extendere possim inter hispidos peccatores, ad benefaciendum eis: & vestio te metipso ad hoc, vt omnes quos in tua memoria ad meam ducis præsentiam, vt eis secundùm meam regalem munificentiam benefacere possim.

¶ Die quoque alia diuinis participatura, dûm recoleret Dei beneficia erga se, venit illi in mentem illud libri Regum: Qnis ego sum, aut quæ domus patris mei? Vnde reijciens illud quæ domus patris mei, quasi illi fuissent homines qui secundùm Dei ordinationem vixerunt tempore suo, seipsam considerabat quasi plantulam paruam, quæ ex proximitate inextinguibilis ignis diuini cordis recipiens beneficia velut

natu-

naturaliter in se ipsa ignoscens, & ex culpis negligentiarum suarum de hora in horam quasi incinerando deficiens, & iam quasi in nihilium redacta, iaceret similis minimo carboni extincto, hinc cùm ad benignissimum propitiatorem Iesum Dei Filium conuerteretur, orans, vt ipse eam qualemcumque Deo Patri reconciliatam præsentare dignaretur: ipse amantissimus Iesus per vaporem amoris sui vulnerati cordis eam sibi attrahere videbatur, & abluere in aqua inde profluenti, deinde irrigare ipsam in sanguine viuificante sui cordis. Ad quod illa ex minutissimo carbone conualescens, creuit in viriditatem arboris, cuius rami in tres partes ad modum lilij diuidebantur: quam arborem Filius Dei assumens cum gratitudine & gloria semper venerandę Trinitati præsentauit. Qua præsentata, tota beata Trinitas tanta dignatione se ipsi acclinauit, quòd Deus Pater in superiori ramo, similiter filius Dei, atque Spiritus sanctus in cæteras duas partes ramorum videbantur ponere fructus sapientiæ & benignitatis. Posthæc dum illa corpus Christi sumpsisset, & (vt suprà dictum est) animã suam in similitudine arboris conspiceret radicẽ habere fixam in vulnere lateris Iesu Christi, per ipsum vulnus, tanquam per radicẽ, nouo quodam mirabili modo sensit se quasi per singulos ramos simul & fructus, atque folia penetrari à virtute humanitatis & diuinitatis, intantum, quòd fructus totius conuersationis ipsius per ipsam nouum reddidit splendorem, sicut aurum lucet per crystallum. Vnde non solùm beata Trinitas, verũ omnes sancti miræ iucunditatis susceperunt delectamentum.

In

In cuius reuerentiam omnes surgentes, & quasi genua flectentes, singuli obtulerunt merita sua in specie coronarum, pendentes ea super ramos arboris prædictæ, ad laudem & gloriam illius, qui per ipsam refulgens nouo delectamento eos dignabatur iucundare. Ipsa verò cū oraret Dominum, vt omnibus in cœlo & in terra, atque in purgatorio (qui omnes iure habuissent profectū operum suorum, si ipsa non negleixisset) saltem nunc daret profectum ex fructibus diuina benignitate sibi collatis, cœperunt singula opera (in quorum specie apparuit arboris fructus) efficacissimum liquorem desudare, cuius pars defluens in superiores, ipsis gaudium cumulauit, pars verò defluens in purgatorium pœnas eorum mittigauit, pars autem defluens in terras, iustis dulcedinem gratiæ, & peccatoribus amaritudinem pœnitentiæ augmentauit. Tanta est virtus sanctissimi Sacramenti altaris.

¶ Hora quadam eleuationis hostiæ sub Missa dū eandem hostiam sacrosanctam offerret Deo Patri in emendationem dignam omnium peccatorum, & in suppletionem omnium negligentiarum suarum, cognouit animam suam conspectui diuinæ Maiestatis præsentatam in beneplacito illo, quo Christus Iesus splendor & imago paternæ gloriæ Agnus Dei sine macula seipsum eadem hora obtulit Deo Patri pro salute vniuersitatis in altari. Quia per innocentissimam Iesu Christi humanitatem respiciebat eam Deus Pater ab omni peccato puram & immaculatā. Et per excellentissimam ipsius diuinitatem ditatā, & ornatā omnigena virtute, qua ipsa glorioſa diuinitas

flo-

floruit per sanctissimam ipsius humanitatem. Cū verò gratiarum actiones pro posse suo domino persolueret, delectata in tam mira diuinę pietatis dignatione, hunc ab ipso percepit intellectum, quod quotiescunq; aliquis cum deuotione interest Missæ, intēdens Deo qui seipsum offert in sacramento pro communi salute vniuersitatis: ille veraciter respicitur â Deo patre pro beneplacito hostiæ sacrosanctę sibi oblatæ. Tunc illa requisiuit â Domino, dicēs: Nunquid Domine mi, statim vt quis in peccatū labitur, amittit etiam istam beatitudinem sicut qui de lumine solis redit in tenebras perdit gratam lucis claritatem? Respondit Dominus. Licet peccās amittit meam gratiam, peccati vmbra: pietas tamen mea semper in eo vestigium illius beatitudinis homini conseruat in vitam æternā: quam totiens sibi multiplicando accumulat, quotiens cū deuotione studet Missæ interesse & sacramētis, digne susceptis bona deperdita recuperat.

POst sumptam communionēm, die quodam dū reuolueret quanta diligētia os esset obseruandū, quod præcipue inter alia membra est receptaculum precio sorum Christi mysteriorum, hac similitudine edocta est: Videlicet, si quis non obseruans os suum a verbis vanis, falsis, turpibus, detractorijs, & similibus, impœnitens ad sanctā accedit communionē, tali modo suscipit Christum (quantum in se est) sicut qui hospitem in ipso ingressu lapidibus in super liminari congregatis obrueret, vel vecte duro caput eius obtunderet. Hęc legens alto compassionis singultu consideret, quæ conuentio tantę feritati cum tanta benignitate, vt ille

qui

qui cum tanta mansuetudine venit ad humanam salutem, à saluandis tàm crudeliter persequitur. Et hoc idem sentiri potest de quibuslibet peccatis mortalibus.

¶ Die quodam cõmunicatura, cùm se minùs præparatam consideraret, & tempus communicandi iá instaret, taliter animam suam alloquitur: Ecce sponsus iam vocat te, & quomodo procedes illi obuiam nullis, vt dignum esset, ornamentis meritorum præparata? Tunc illa magis indignitatem suam retractãs, & ex seipsa omninò diffidens, ac spem suam in Dei pietate ponens, dixit intra se: Quid valet retardare, cũ etiam si mille anni studio meo relinquerentur, nequaquam tamen mè decenter præpararem, cùm ex me nihil omninò habere queam, quod aliquo modo valeat ad tàm sumptuosam præparationem. Sed cum humilitate & fiducia procedam illi obuiam: & cùm me de longe Dominus meus viderit, amore proprio commotus potens est mihi, in occursum mittere, quo præparata dignè valeam ipsi præsentari. Eaque intentione progrediens, oculos cordis defixos tenuit in suam deformitatem & incompositionem. Et cũ paululum processisset, apparuit Dominus intuitu miserationis, imò dilectionis eam respiciens, & obuiam mittens illi ad decenter præparandam eam innocentiam suam, qua ipsam pro camisia candida & molle vestiuit. Et humilitatem suam, qua ipse dignatur tàm indignis sociari, vt eam pro tunica violatica indueret. Spem quoque suam, qua ipse anhelat & æstuat in amplexus animæ, vt eam viridi colore decoraret. Amorem suum, quo in se afficitur circa ani-

mam,

mam, vt eam auri coloris amictu amiciret. Gaudiũ ſuum quo ipſe delectatur in anima, vt ipſi gemmatam coronam imponeret. Poſtremò, confidentiam ſuam, qua ipſe dignatur vili figmento fragilis humanitatis inniti, ponens delitias ſuas eſſe cum filijs hominum, & ſic dignè ſibi præſentaretur.

¶ Poſt ſumptam communionem, dũm ad intima ſe recollegiſſet, exhibuit ſe illi Dominus in ſpecie pellicani: ſicut depingi ſolet, roſtro transfodiẽs cor ſuũ. Quod cũm illa admirans diceret: Quid mihi Domine mi per hanc ſimilitudinem niteris perſuadere? Dominus reſpondit: Vt conſideres, quãm inęſtimabilibus amoris ſtimulis propulſus hoc tãm prænobile donum porrigo: Inſuper etiam conſideres, quãm excellenti modo anima tua ſumpto hoc dono viuificatur in vitam ęternaliter permanentem: ſicut pulliculus pellicani viuificatur ex ſanguine cordis paterni.

ITEM, Cũm die quodam in prædicatione ſermo de diuina iuſtitia protenderetur: illa eo modo intendebat, quòd expaueſcens trepidaret accedere âd diuina Sacramenta. Vnde a benignitate Dei his verbis eſt animata: Si negligis interioribus oculis benignitatem meam attendere tibi multiplicibus modis exhibitam, reſpice ſaltem corporalibus oculis. Intuere quam parua pixide concluſus tibi obuiam procedo: & ſcito pro certo, quòd rigor iuſtitiæ meæ ita plenè circumcluſus eſt manſuetudine miſericordiæ meæ, quam in exhibitione huius Sacramenti erga genus humanum dignanter prætendo. ¶ Item, vice alia hora ſimili nec diſſimili inductione, ad deguſtandam ſuæ

ſua-

ſuauit tis dulcedinem diuina pietas allexit eam his verbis: Attende minutam formulam ſubſtantiæ illius, in qua totam deitatem & humanitatem meam tibi exhibeo, & confer quantitatem illius cum quantitate humani corporis: & inde æſtima dignationem benignitatis meæ. Quia ſicut humanum corpus excedit in quantitate corpus meum, id eſt, quantitatem ſpeciei panis, ſub qua eſt corpus meum, ſic miſericordia & charitas mea trahit me in hoc Sacramento, vt ſinam me recipi & manducari. ¶ Die alio, dùm porrigeretur ſalutaris hoſtia, Dominus iterum adiecit commendare nimiam dignationem ſuam cum his verbis: Num conſideras ſacerdotem illum, qui porrigit hoſtiam, ornatū illum quem ob reuerentiam tractandi Sacramenti geſtat retinere circa brachia & nudis manibus corpus meum tractare. Vnde intelligas, quòd quamuis (vt dignū eſt) pie reſpicio quæ in gloriā meā exercentur, vt ſunt orationes, ieiunia, vigiliæ & ſimilia: tamē (licēt minùs intelligentibus non videatur) maiori compaſſionis affectu adſum electis meis, quando ſtimulis humanæ fragilitatis impulſi, ad miſericordiam meā confugiunt: ſicut ibi vides carneam manum ſacerdotis propriorem Sacramento, quàm ornatum.

¶ Alia vice cùm ad communionem campanā pulſaretur & cantus imponeretur, iſta ſe ſentiens minùs paratam iuſto, dixit ad Dominum: Ecce iam Domine mi venis ad me, & cur non vt benè præuales, præmiſiſti mihi ornamenta deuotionis, quibus præparata tibi decentiùs obuiam procedere poſſem? Ad quod Dominus: Sponſus quandoque magis delectatur intueri col-

lum

lum purũ & candens ſuæ ſponſæ, quã torquet. ctum, ac tornatiles manus illius mundas, quã chirotheeis eas videre ornatas: Sic ego quandoque plus delector in virtute humilitatis, quã in gratia deuotionis. ¶ Quadã vicidũm plures de congregatione impeditæ abſtinerẽt à cõmunione, & illa poſt ſuſcepta myſteria deuotionis proinde gratias Domino perſolueret, dicens: Inuitata ad conuiuium tuum veni gratias agens, Dominus blandiſsimis & ſuper mel & fauum ſuauiſsimis verbis ſubiunxit, dicens: Scias, quòd ego ex toto corde meo deſiderabam te, Tunc illa: Et quid Domine diuinitas tua inde gloriæ conſequi delectatur, quod indignis dẽtibus meis tua immaculata contero Sacramenta. Ad quod Dominus: Amor proprij cordis facit quòd amici verba ſint ſuauia, ſic ego ex meo proprio amore habeo quod in illis delector, quæ quandoque electis meis parum ſapiunt, & ob ſuam humilitatem ſibi diſplicent.

¶ Alia vice, dũ inter diſtributionem Sacramẽti valde deſideraret hoſtiam videre, & inde â frequentia accedentium impediretur: intellexit Dominum blande ſe inuitantem & dicentem: Suaue ſecretum quod inter nos agitur, illis incognitum eſſe oportet, qui ſe â me elongant: ſed tu ſi ſcire delectaris, accede, & non vidẽdo, ſed guſtando experire, quid ſapiat illud abſconditum manna.

¶ Cùm videret vnam ex ſororibus nimis trepidantem accedere ad Sacramenta viuifica ſumenda, & ab ea ſe præ tædio quaſi cum indignatione auerteret: Dominus hoc pie in ea redarguit, dicens: Nonne conſideras, quod non minùs digne mihi debetur reuerentia

honoris, quã dulcedo amoris: Sed cum defectus humanæ fragilitatis vni affectu nequeat vtrumque perficere, cûm vos alterutrum adinuicem sitis membra: dignum est, vt quod per se qualibet minus habet, recuperet per aliã. Verbi gratia: Qui minùs dulci amore affectus reuerentiæ minûs obsequitur, pro se suppletum gaudeat ab illo qui magis intendit reuerentiæ & vicissim desideret illum obtinere solatia vnctionis diuinæ.

¶ Alia etiam vice, dûm simili de causa alteram expauescentem videret & pro ea oraret, Dominus respondit: Vellem vt electi mei me tâm crudelem non æstimarent, sed crederẽt, quia pro bono, imò pro optimo acceptarent, si super expensis suis mihi aliquod seruitiũ exhiberent. Verbi gratia: Super expẽsis proprijs Deo sacrificium persoluit, qui cûm non habet saporem deuotionis, nihil tamen minùs seruit Deo in orationibus, genuflexionibus & similibus, & super his confidit de benigna pietate Dei, quod tamen placite illud acceptet.

¶ Item, orans pro quadam, quæ causabatur sibi parciùs infundi gratiam deuotionis illo die quo esset cõmunicatura, quàm quibusdam etiam priuatis diebus Dominus respondit: Non casu fit hoc, sed dispensatiuè: quia quando priuatis diebus & etiam improuisis horis infundo gratiã deuotionis, per hoc cor hominis ad me nitor eleuare, quòd tunc fortè remaneret in suo corpore. Cum verò in diebus festis seu hora communionis gratiam subtraho, electorum corda magis exercitantur per voluntatem desideriorum, siue per humilitatem. Vnde tale studium, taliſque cõtritio,

tritio, magis lucratur ad eorum ſalutem, quã quandoque gratia deuotionis.

¶ Orãs etiam pro quadam quæ Sacramenta Dominici corporis leui de cauſa intermiſerat ſuſcipere, ſcilicèt, ne aliqui videntes poſſent ſcandalizari, talis ſimilitudinis accepit reſponſum: Sicut homo qui manifeſtam maculam deprehendit in manu ſua, ſtatim manus ſuas lauat: ſed poſt lauationem mundatur non ſolũ â manifeſta macula, verum etiam totæ manus ipſius redduntur mundiores: Sic contingit cadere in aliquã leuem culpam, vt inde pœnitentes mihi ex humilitate magis placiti fiant. Sed quidam pro beneficio tali mihi contrariantur, dũ internã ſuam pulchritudinem, quam ego poſt pœnitentiam approbo, negligentes, ſtudent exteriori quæ in hominem iudicio pèndet, ſcilicet, quando non curant omittere gratiam meam, quam de ſuſceptione Sacramenti conſequi poſſent, ne apud homines infamiores reputentur, pro eo quod minus caute ſe ad ſuſceptionem Sacramenti videntur præparare.

¶ Alia quoque die cõmunicatura, dùm etiam ad hoc in interioribus ſuis a Domino inuitaretur, eo modò quaſi eſſet in cœleſti palatio, Deo Patri in regno gloriæ ſuæ aſſeſſura, & ad tabulam menſæ eius cũ ipſo commeſtura, & ad hoc ipſa ſe valde imparatam, & nimis incompoſitã videret, anxia ſe ſubtrahere nitebatur. Cui obuians Filius Dei ad præparandam eã ad ſecretiora videbatur deducere. Et primò, quaſi lauans ei manus in remiſſionẽ peccatorũ, ſuæ paſſionis tradidit ei emundationẽ. Deinde ornamenta ſua, ſcilicet, torquem, armillas, & annulos, quibus

ipſe ornatus apparuit, ſoluens eidem appẽdit, præmõ nens eam, vt cũ eis decenter procederet, & non ſicut fatua quæ ex indecentia & inconſuetudine incedere neſciens, magis per ridiculum contemptum ſibi acquirit, quàm ex verecundia honorem. Vnde per hæc verba intellexit, quòd illi quaſi fatui incedunt cum ornamentis Domini, qui attendentes ſuam imperfectionem Filium Dei exorant, vt pro ipſis ſuppleat: ſed poſt acceptum beneficium adhuc tã pauidi remanẽt, ſicut priùs, eo quòd plenam confidentiam non habent de Domini ſufficientiſsima ſuppletione.

¶ Die alia communicatura, dũ hoſtiam Dominici corporis offerret Domino pro remedio omnium purgandorum, cognouit exinde maximum releuamẽ animabus fidelium prouenire. Tunc multum admirans dixit ad Dominum: Cùm tu benigniſsimè Domine mi, (quod ob gratiam tuam dico) licet heu ſim valde indigna, ſemper tamen me tua dignaris præſentia inuiſere, imò inhabitare. Vnde eſt hoc, quòd non ſemper per me talem operaris effectum, qualem nunc experior poſt ſuſceptionem ſacratiſsimi corporis tui? Ad quod Dominus: Sicut cũ rex aliquis habitat in palatio ſuo non omnibus facilis ad ipſum tribuitur ingreſſus, ſed cum amore reginæ propè habitantis deuictus ad ipſam viſendam declinare dignatur, omnes ciues & incolæ ciuitatis illius ob gratiam reginæ liberalitate regiæ ipſius magnificentiæ faciliùs ac liberaliùs perfunguntur & ope lætantur: Sic ego cum propria benignitate & dulcedine cordis mei deuictus, per viuificum altaris Sacramentum me cuiquam fideli (qui ſine peccato mortali eſt) inclino, omnibus cœliginis ſimul

atque

atque terriginis ac purgandis inæstimabilibus beneficijs præsto augmentum.

¶ Die altero communicaturę incidit desiderium, vt se demergeret in profundissimam vallem humilitatis, vt in ea lateret ob reuerentiam dignationis illius, qua Dominus pretiosum corpus & sanguinem suum communicat electis. Vnde patuit illi profundissima illa humiliatio, qua Filius Dei descendit ad Lymbū, vt ipsum euacuaret. Vnde in vnione descensionis illius nitens, videbatur sibi ad profundū purgatorij descendisse. Et ibidem, inquantum potuit, se deprimens, intellexit Dominū sibi dicentem: In susceptione Sacramenti te mihi sic intraham, vt tecum pertrahas omnes ad quoscūque peruenerit odor desideriorum tuorum, qui inæstimabilis est in vestimentis tuis. Post hoc verò promissum cûm ad sumptum Sacramentum desideraret, vt sibi Dominus de purgatorio tot animas pręstaret, in quot partibus hostia in ore ipsius diuideretur, & ideò conaretur illam in plures partes diuidere: Dominus dixit ad eam: Vt intelligas quoniã miserationes meæ sunt super omnia opera mea: & quia non sit qui abyssum pietatis meæ possit exhaurire: ecce præsto sum, vt per pretium istius viuifici Sacramẽti multo plures accipias quam orare præsumis. ¶ Alia quoque die communicatura, dûm frequentiore quàm solebat more propter indignitatem suam se subduceret, exorabat Dominum, quatenùs ipse se hostiam ipsam sacrosanctam in persona sua susciperet, & sibimet incorporaret. Hinc, cũ per morã in sinu Domini quasi sub vmbra brachiorũ ipsius requieuisset, ita quod latus suũ sinistro benedicto lateri Domini dex-

tro applicatū videretur, post modicū erigens se cognouit ex amatorio vulnere sanctissimi lateris Domini, se in sinistra, quasi roseā cicatricem contraxisse.

DE ORATIONE DEVOTA AD matrem Domini, & promptissimo gloriosæ Virginis patrocinio.

CAPVT. XIX.

HOra quadam orationis, dûm se Deo exhibendo perquireret quid ei magis placeret, cui rei ab ea hora intenderet. Dominus respondit: Matri meæ, quę ad latus meum residet, asta & eam stude collaudare. Tunc ista deuotè Reginam cœli salutabat per hunc Versum: Paradysus voluptatis, &c. collaudans eam, quòd ipsa fuit amœnissima inhabitatio, quam Dei inscrutabilis sapientia (cui omnis creatura est cognita) inter delectationes paternarum delitiarum elegit ad inhabitandum, orans vt obtineret sibi cor tã amœnum varietate virtutum, vt Deus etiam in ipso delectaretur habitare. Ad quòd beata Virgo videbatur inclinari, quasi ad plantandum in corde hæc orantis varios flores virtutum, scilicèt, rosam charitatis, lilium castitatis, violam humilitatis, obsequium obediẽtiæ, & similia. Per hoc dans intelligi, quàm parata sit precibus eorum, qui inuocant eam assistere. Dumque procedendo iterûm salutaret eam per versum: Gaude morum disciplina, &c. collaudans in ea, quòd præomnibus hominibus, familiam, affectionum, morum, ac sensuum cæterorũque motuum suorum tanta diligen-

ſigentia rexiſſet, quod Domino in ea hoſpitanti decē tiſsimum obſequium impendebatur, intantū, quod nūquam cogitatu, verbo, ſiue facto, aliquod indecens cōmiſit, orans, vt etiam ſibi ſimile obtineret: ad hoc Virginea mater videbatur affectiones ſuas emittere in ſpecie delicatarum puellarum, quaſi mandans eis, vt ſingulæ ſe ſingulis affectionibus hęc orantis adiungerēt, & ad obſequendum Domino cum ipſis excitarentur, ac ſupplere ſtuderent, ſi quid illæ minùs exequerentur. Per hoc etiam dans Virgo beata intellegi, quàm prompta ſit iuuare ſe inuocantes. Cùm verò mora hæc interrumperetur, illa dixit ad Dominum: Quoniam ad hoc factus es homo, vt omnes defectus humanos ſuppleas: nunc etiam pro me dignare matri tuæ beatiſsimæ ſupplere, ſi quid ego minûs dignè in laudibus eius perſolui. Ad quæ verba Filius Dei reuerendiſsimè aſſurgens & procedens corā matre ſua, motu capitis eam decentiſsime & amicabiliſsimè ſalutauit, quòd ſibi meritò gratum eſſe decet obſequium, cuius imperfectio per amantiſsimum filiū tām copioſè ſuppletur.

¶ Sequenti die cùm ſimiliter oraret, apparuit eadem Virginea mater in præſentia ſemper venerandæ Triniratis, in ſimilitudine candidi lilij, quod fieri ſolet cum tribus folijs vno erecto & duobus demiſsis. Per quod dabatur intellegi quòd ipſa beata Dei genitrix inde merito dicitur candidum lilium Trinitatis, quia præ omni creatura pleniſsimè & digniſsimè in ſe ſuſcepit virtutes collēdæ Trinitatis, quas nunquā vel minimo puluere peccatiuenialis cōmaculauit. Per erectū

enim foliũ notabatur Dei Patris omnipotentia. Per duo verò demissa sapientia, & benignitas Filij & Spiritus sancti, quibus ipsa similima inuenitur. Vnde etiá intellexit â beata Virgine, quòd si quis eá salutás deuotê diceret: Candidum liliũ Trinitatis, & cœlicæ amœnitatis rosam præfulgidam: in ipso permaximê ostendere vellet, quid præualeret ex omnipotentia Patris, & quantas adinuentiones sciret ad salutẽ generis humani, ex sapientia Filij, quáque inæstimabiliter exuberet viscеribus pietatis ex benignitate Spiritu sancti. Adiecitque beata Virgo ad hæc: Etiá in exitu animæ suæ fauebo illi, qui taliter me salutat, in florentia tá tæ venustatis, quòd ad mirã consolationem sui, cœlicam amœnitatem illi ministrabo. Vnde post decreuit, beatam virginem, siue etiam imaginem eius, his verbis salutare.

Oratio breuis ad beatam Virginem.

AVe candidũ lilium fulgidæ semperque tranquillæ Trinitatis, rosaque præfulgida cælicę amœnitatis, de qua nasci, & de cuius lacte pasci rex cœlorũ voluit: diuinis influxionibus animas nostras pasce.

De priuilegiali affectu ad Deum, cum salutatione imaginis beatæ Virginis Mariæ.

CAPVT. XX.

MOris erat sibi, sicut amantiũ est, totũ quod placet & sapit, retorquere in amatũ. Vnde quandocũque

que aliquid audiebat legi vel cantari in laudē siue salutationem beatæ Virginis, aut aliorū sanctorum, quod suauiùs mouere potuit affectum: per hoc semper magis intēdebat ipsi Regi regū Domino sibi præ omnibus (vt iustissimū erat) vnice dilecto & electo, quā ipsis sanctis, quorū festum vel memoria recolebatur. Vnde & in festo Dominicæ annuntiationis, dūm beata Virgo sæpiùs in prædicatione extolleretur, & nulla fieret mentio de opere saluberrimo Incarnationis Domini: illa hoc molestē ferens, & á prædicatione rediens, dū pertransiret coram altari generosæ Virginis ipsamque salutando sentiret se non plene suaui affectu erga ipsam matrem omnis gratiæ commoueri, sed potiùs in omni salutatione ipsius ac laude semper ad Iesum benedictū fructum ventris sui affectuosius intendere: formidare cœpit, se ex hoc indignationem tàm prępotentis reginæ incursuram. Cuius trepidationem benignus consolator blandè remouit, dicens: Ne timeas charissima quia talis salutatio vel laus dilectę genitricis meæ, qua plus mihi intendis, quàm optimè sapit sibi. Sed tamen, quia conscientia tua te ex hoc grauat: studeas de cætero corā altari imaginem intemeratę matris meæ salutare deuotiùs.

Quod infirmitas negligentias nostras supplet.

CAPVT XXI.

VIce quadam a rigore ordinis causa infirmitatis impedita, cū ad audiendas vesperas consedisset, ex desiderio simul & mœrore cordis dixit ad Dominū:

Nonne

Nonne Domine tibi laudabilius foret, quod nunc inter conuentum in choro essem, ac orationibus vacarem, cæterisque regularibus exercitijs intenderem: quã quòd nunc ista debilitate detenta, tantũ tempus consumo negligenter? Ad quod Dominus: Num tibi sponsus videtur minùs delectari in sponsa, quando familiari eius conuersatione potitur in domo, quàm cùm gloriatur ipsam ornatam procedere ad spectaculum vulgi? Inter hæc illa intellexit, quòd tunc anima quasi ornata procedit ad publicum, cùm in studio bonorũ operum exercetur ad gloriam Dei. Sed tunc quasi in conclaui cum sponso quiescit, quando â talibus studijs corporali molestia impeditur. Quia tunc delectamentis propriorum sensuum priuata, soli diuinæ relinquitur voluntati. Et inde Dominus in homine tanto magis delectatur, quanto minùs homo ipse sibi in se inuenit, vnde possit vanè delectari vel gloriari.

De triplici benedictione sub kyrieeleison petenda.

CAPVT. XXII.

CVm die quadam prout deuotiùs potuit, Missæ interesset, & peruentum esset ad Kyrie eleison, videbatur Angelus sibi custos à Deo positus ipsam in vlnas suas quasi paruulam suscipere, & ad benedicendum Deo Patri præsentare, dicens: Benedic Domine Deus Pater filiolæ tuæ. Ad quod cùm Deus Pater per moram conticeſceret, quasi indignũ duceret quod tãtillæ benediceret: ipsa ad se reuersa cum rubore cœpit vilitatem & indignitatem suam retractare. Vnde filius

Dei

Dei assurgens totam sanctissimæ vitæ suæ conuersationem illi tradidit in supplementum. Et inde videbatur tanquam splendidis & valdè ornatis vestibus præparata creuisse in mensuram ætatis plenitudinis Christi. Vnde & Deus Pater benignissima placabilitate ei inclinatus, tripliceꝫ dedit illi benedictionem cum triplici remissione omnium peccatorum, quibus cogitatu, locutione, opere contra omnipotentiam suam deliquit. Hinc & illa pro gratiarum actione obtulit Deo Patri omnem sanctissimam conuersationem vnigeniti sui. Tunc singulæ gemmæ, quibus vestimenta sua vidébantur ornata, inuicem commotæ suauissimum ac delectabilissimum melos resonare videbantur in Dei Patris laudem æternam. Per quod dabatur intelligi, quàm gratissimum sit Deo Patri, cùm quis sibi offert perfectissimam filij sui conuersationem. Posthæc iã dictus Angelus simili modo eam præsentauit filio Dei, dicẽs: Benedic fili regis sorori. A quo & triplici benedictione accepta in remissionẽ omniũ quæ cõmisit contra Dei sapientiã. Vltimo præsentauit eã Spiritui sancto: dicens: Benedic, o amator hominum, subarratę tuæ. A quo etiam triplici benedictione est donata in remissionẽ peccatorũ omnium, quibus contra bonitatẽ Dei deliquit. Ergò cui libuerit, his nouẽ benedictionibus ad Kyrie eleison intendere potest.

De effectu intentionis in psallendo.

CAPVT. XXIII.

IN festo cuiusdam sancti, dũ intenderet horas Canonicas in laudem Dei, eiusdemque sancti deuotius de-

decantare, apparuerunt omnia verba illa quæ canebat, in modum lanceæ præaccutæ de corde suo ad cor Iesu Christi, procedere, illudque medullitus penetrando inæstimabiliter suauissima delectatione commouere: De ipsa enim lancea & Christi corde, videbantur spargi radij ad modum lucidissimè rutilantium stellarum, qui ad singulos sanctorum pertingentes miro eos nouæ gloriæ decore perornabant. Sed specialiter ille sanctus, cuius agebatur festū, mirabili gloria singularis splendoris apparebat exhilaratus. Ex inferiori verò latere eiusdem lanceæ videbatur etiam omnibus viuentibus specialis gratia, ac purgandis refrigerij subsidium in modū guttularum repentinè profluentium largiflue ministrari.

Diuini cordis bonitas supplet nostros defectus.

CAPVT. XXIIII.

ALia vice, dùm studeret singulas notas & verba cū intentione proferre, & in hoc ex humana fragilitate sæpiùs impediretur, mœsta ex hoc dixit intra se: Et quis ex tali studio prouenire poterit profectus, cui tanta inest instabilitas? Cuius mœstitiæ mederi volles Dominus præsentauit illi quasi proprijs manibus suis cor suū deificatum in similitudine lāpadis ardentis, dicens: Ecce cor meum dulcissimum semper venerandæ Trinitatis organum oculis mentis tuę prætendo, cui omnia quæ per te minùs supplere sufficis fiduciali ter pro te supplēda cōmendabis. Et sic omnia coram oculis meis apparebunt summè perfecta. Quam inauditam dignationē Domini ista expauescēdo admirās, quòd

quod ad ſupplendas negligentias ſuas dignaretur aſta re. Cuius puſillanimitati Dominus benignè obuians, hac ipſam ſimilitudine dignatus eſt animare: Quēad modum, ait, ſi tu haberes vocem multū ſonoram & valdè flexibilem: & inſuper maximam haberes delectationem ad cantandum, ſi aſtares alicui malè cantā ti, qui valdè grauem & diſſonam haberet vocem, intā tum quod vix cum magno labore aliquid poſſet pro ferre, certè indignareris quod tibi hoc optimè præua lenti & promptiſsimo ad cantandū non cōmitteret, quod ipſe tā difficulter proferret. Sic proculdubio diuinum cor meum humanā recognoſcens fragilatatem ſimiliter & inſtabilitatem, cū inæſtimabili ſemper deſiderio expectando optat, quouſque tu ſi non verbis ſaltem aliquo nutu cōmittas ſibi ſupplendū pro te, ac perficiendū quidquid per te minùs perficere poteſt. Illud autem ſicut ex omnipotenti virtute facilimè præ ualet, & inſcrutabili ſapientia optimè ſcit: ſic ex naturaliter mihi inſita benignitatis dulcedine beneuolē tiſsima hilaritate perſoluere ſummopere concupiſcit.

De abundantia animæ ex corde Dei.

CAPVT. XXV.

POſthęc, die quadam, cū dictum donum tā magnificum per gratitudinem recolendo reuolueret, cū deſiderio requiſiuit â Domino, quoadusque id ſibi digna retur conſeruare? Cui Dominus: Interim quod tu illud deſideras reſeruare, nunquam à me tibi ſubtractū dolebis. Tunc illa: Qualiter, inquit, o inęſtimabilium effector

fector operum Deus, fieri poteſt, quôd cor tuũ deificũ in ſimilitudine lãpadis cognoſcã in medio cordis mei, licet heu indigniſsima: & tamen quandocumque gratia tua fauente tibi appropinquare meruero, illud etiã intra te omnium delitiarum mihi præbentem copiam me gaudeam inueniſſe? Ad quod Dominus: Quemadmodum tu volens apprehendere aliquã rẽ, extẽdis manũ tuam: & tamen apprehenſo illo quod volebas, retrahis cãlad te: Sic ego, cũ tu ad exteriora conuerteris, ego cor meum ad attrahendũ te mihi extendo. Et iterum, cùm tu mihi conſentiendo in intimis ad intendẽ dũ mihi te recolis, ego denuo cor meum tecum in me retrahendo ex ipſo præbeo tibi omnigenarum virtutum oblectamentum. Tunc illa tã gratuitam benignitatem Dei erga ſe cum admiratione nimia ſimul & gratitudine retractando ſuorumque defectuũ multimodam vtilitatem cõſiderando, cũ maxima deiectione ſuiipſius demerſit ſe in profundiſsimam vallem ſibi agnitæ humilitatis, ac omni gratia indigniſsimam ſe reputabat. Vbi cum per moram ſe occultando latuiſſet, Dominus (qui quanuis in altiſsimis habitet, humilibus tamen largifluẽ delectatur gratiam ſuam impartiri) demittere videbatur quaſi auream quandam fiſtulam de corde ſuo, quæ in ſimilitudine lampadis apparuit dependere ſuper animam illam ſic in valle humilitatis ſeſe deprimentem: per quam fiſtulam mirabili modo influxit ei omnium mirabilium affluentia. Verbi gratia: Si illa recolendo defectus ſuos humiliabatur, Dominus protinus miſertus illius influebat ei de corde ſuo beatiſsimo diuinarum virtutum ſuarũ florigeram vernantiã: quæ omnes defectus eius annihilans,

hilans, nusquã eos corã oculis pietatis suę diuinæ sinebat cõparere. Similiter si desiderabat quietẽ ornatũ, siue quæcũque humano cordi desiderabilia & amœna possunt excogitari, statim vniuersa sibi suauissimẽ ac iucundissimẽ per fistulã prædictam influebant. Dũm verò per aliquod tempus in talibus delitijs fuisset suauiter delectata, necnon cooperante sibi gratia Dei omnibus virtutibus, non tamen suis, sed domini sui, cõpareret decenter per ornata summeque perfecta, audiuit (sicut auditur in corde) quandã vocẽ dulcissimam, tanquã cytharistæ suauiter demulcenti melodia citharizantis in cythara sua hæc verba: Veni mea ad me: & sic inuenit se fœliciter in intimis sponsi & domini sui. Vbi quid senserit, quid viderit, quid audierit, quid gustauerit, quidve contrectauerit de verbo vitæ, ipsi soli notum est, ac illi, qui eam ad tã superexcellenter sublimem sui vnionẽ admittere dignatus est, Iesus sponsus animæ amantis: qui est super omnia Deus benedictus in secula.

De sepultura Domini in anima.

CAPVT. XXVI.

IN Paraseeue, dùm post officium sepultura Dominica celebraretur, & ista exoraret Dominum, vt ipse in anima eius dignaretur ad perpetuam inhabitationem sepeliri: Dominus benignẽ annuens dixit: Ego ipse, qui dicor petra, ero lapis ad ostia omnium sensuũ tuorum: Et pro custodia ponam milites, scilicẽt, ipsas affectiones meas, quæ de cætero custodiãt cor tuũ

ab

ab omnibus a diuersis affectionibus, & operabuntur in te secundum meam virtutem mihi in laudem æternam. Post hęc, die quadam dum videret quoddam factum de vna persona, quod durius iudicauerat (vt ipsa sibi timebat) & inde compuncta diceret ad Dominum: Domine tu locū cordis mei munieras militibus: sed heu (vt timeo) locus vacat illis absentibus, cū tam dure iudicauerim hoc proximi mei factum. Dominus respondit: Et quomodo potes dicere quod locus vacet illis absentibus, cûm iam in isto facto ipsorum perseueris virtutem? Qui enim mihi vult adhęrere, quod mihi displicet, iure ipsi non debet placere.

Quam vtile sit, Christum frequenter pie & amanter salutare.

CAPVT XXVII.

REcolens vice quadam diuersos casus instabilitatis, conuersa ad Dominum dixit: Mihi adhęrere tibi soli, dilecte mi, bonum est. Tunc Dominus acclinatus circumplectebatur eam dicens: Et mihi adhærere tibi semper suaue est dilecta mea, quod cū diceret, sancti assurgentes obtulerunt merita sua ante thronū obreuerentiam Domini, vt inde tribueret animæ istius, vt vel sic dignior sibi habitatio fieret in ea. Vnde intellexit, quia faciliter Dominus inclinatur ad animam, & quàm libenter sanctorum cœtus ipsi ad hoc famulantur Hinc, cûm ex affectu desideriorum diceret: Ego vitis homuatio, saluto te amantissime Domine. Tale á lis dul-

dulciſsima pietate Dei accepit reſponſum: Et ego reſaluto te meam amantiſsimam. Per quod intellexit, quòd quotieſcumque aliquis dicet Deo: Dilecte mi, vel dulciſsime, vel amantiſsime, & ſimilia, cū intenta deuotione, frequenter ab ipſo tale accepit reſponſum, ex quo ipſe quaſi priuilegium ſpecialis gratiæ habebit in cœlis: ſicut Iohannes Euangeliſta ſpecialem habet gloriam in terris, ex eo quod vocatur diſcipulus quem diligebat Ieſus.

De vtilitate bonæ voluntatis, & oblatione cordis: & de nonnullis locis Scripturæ quæ meditatione intellexit.

CAPVT. XXVIII.

SVb Miſſa Veni & oſtende, apparuit Dominus quaſi totus melleus dulcedine diuinæ gratiæ, viuificum atque diuinum de ſe dans ſpiramentum dimittenſque de ſublimi ſolio imperialis gloriæ ſuæ influxum perfectum dulciflui ſui natalis. Tūc illa pro ſibi cōmiſsis, orauit, vt Dominus ſingulos dotaret gratia potiori, & tale accepit reſponſum: Ego cuilibet donaui fiſtulā auream talis virtutis, vt cum ea quilibet ſibi attrahere poſsit de intimis mei deificati cordis, quæcumque deſiderat. Quam fiſtulam illa intellexit, bonam eſſe voluntatem, per quam homo omne bonum ſpirituale, tā cœleſtium, quā terreſtrium ſibi poteſt proprie vendicare. Verbi gratia: Cū homo deſiderio accenſus vellet tantū poſſe exhibere Deo laudis gratiarum actionis obſequij & fidelitatis, quantum aliquis ſanctorum ſibi

ex hibuit: hanc talem voluntatẽ acceptat in mẽsa Dei bonitas quasi perfectam. Sed fistula ex inde aureo colore nobilitatur, cûm homo regratiatur Deo, quôd tã nobilem sibi donauit voluntatem cum qua in infinitũ plus lucrari potest, quam' vniuersus mundus totis viribus perficere possit. Hînc intellexit singulas de congregatione Domino circunstantes, quasi per fistulas sibi collatas pro posse suo gratiam diuinam intrahere sibi. Et alij quidem directê de intimis diuini cordis trahere videbantur, alijs verò per manus Domini procedebat quod accipiebant. Et ideo quãto remotius à corde trahebant, tanto difficilius obtinebant desiderata. Et quanto proprius cordi Dominico extrahere conati sunt, tanto faciliûs dulciûsque & abundantiûs hauriebant. Vnde per has, quę directê & proximê de corde Dominico hauriebant, notabantur hæ quæ se totas diuinæ voluntati conformant & subdunt, super omnia desiderantes, vt laudabilissima voluntas Dei circa se plenissimè perficiatur, tãm in spiritualibus, quãm in corporalibus. Et in tanta efficatia cor diuinum medullas commouens erga se, quod tẽpore â Domino præordinato tãto copiosûs suauiusque suscipient in se torrentem diuinæ suauitatis, quanto plenius se totos commiserunt ipsius voluntati. Per illos verò qui per alia membra Domini intrahere conabãtur, significabantur hi qui pro desiderio suo quęlibet dona gratiarum, siue studia virtutum, secundum dispositionem beneplaciti proprij conantur obtinere. Et hi tanto difficilius laborant pro desideratis, quanto amplius propriæ innitentes voluntati, diuinæ se prouidentiæ minus cõmittunt.

Obla-

Oblatio cordis & oratio.

ET cum ista offerret Domino cor suum per hæc verba: Ecce Domine cor meum abstractum ab omni creatura integra voluntate offero tibi, orãs vt abluas illud in virtuosa aqua sanctissimi lateris tui, & decentissimè exornes illud in pretioso sanguine dulcissimi cordis tui, ac tibi conuenientissimè coaptes illud in aromatico vapore diuini amoris tui Filius Dei, offerẽs illud Deo Patri vnitum cordi suo diuino. Nam ex tũc intellexit Domino complacere, quod talia conscribi faceret ad plurimorum vtilitatem.

¶ In aduentum per responsorium: Ecce venit Dominus protector noster sanctus Israel, intellexit, quod si quis integra voluntate disponeret in corde suo desiderare, vt omnis modus vitæ suæ, tã in prosperis quã in aduersis, secundum laudabilissimam Dei voluntatem regatur, cum tali cogitatione mediante gratia Dei verum honorem defert, sicut honorem defert Imperatori, qui coronam regni capiti suo imponit.

¶ Item per verbum quod legitur in Isaia: Eleuare, eleuare, consurge Ierusalem, intellexit profectum qui militanti Ecclesiæ prouenit ex deuotione electorum. Quia videlicet, cũ vna amans anima toto corde cõuertitur ad Dominum cũ integra voluntate quod si præualeret libentissimè persoluerat Domino Deo omne damnum in quo est detrimentum sui honoris, & sic inter orandũ facibus amoris inardescens, placet Deo in tantũ, vt quandoque reconciliatus parcat multis alijs. Et hoc est, quod dicitur: Vsque adfundũ calicis bibisti:

Quia per talem modum iustitiæ seueritas plenè cõmũtatur in serenitatẽ. Sed quod additur: Potasti vsque ad fœces, subintelligitur quod damnatis, quibus fœx iustitiæ debetur, nulla redemptio fieri potest.

¶ Item per verbum illud Isaię: Glorificaberis, dũ non facis vias tuas, &c. intellexit, quia qui præmeditando disponit facta vel verba sua, & cùm nullam considerat in eis vtilitatem, continet se ab his quæ ei lisent, triplex consequitur inde beneficium. Primũ est, quod datur sibi suauiùs delectari in Deo, sicut dicitur: Delectaberis in Domino. Secundum, quòd nociuæ cogitationes minùs præualebunt contra illum, sicut dicitur: Sustollam te super altitudinem terræ. Tertium, quòd in æterna vita Filius Dei pleniùs præ cæteris cõmunicat ipsi fructum sanctissimæ conuersationis suæ, qui ipse nobili victoria omni tentationi restitit & gloriosè vicit, sicut dicitur: Et cibabo te hæreditate Iacob patris tui. Item in illo verbo: Ecce merces eius cũ eo, intellexit quomodo Dominus ipse in amore suo est præmium electorum, tã suauiter se ingerens, quòd animus amantis verissimè asserere potest, se longè supra omne meritum dignissimè remuneratũ. Et opus illius coram illo, id est, cùm se totum diuinæ prouidẽtiæ committens, voluntatem Dei in omni facto suo desiderat, iam per gratiam Dei perfectus apparet coram Deo.

ITem per verbum illud: Sanctifica mihi filij Israel, intellexit, quòd si quis pœnitendo velociter de omnibus commissis suis & omissis cum integro corde se inclinat ad obedientiam præceptorum Dei, tàm veraciter

citer coram Deo sanctificatur & paratus inuenitur, sicut leprosus ille mundatus est, cui dixit dominus: Volo: mundare. ¶ Item per verbum illud: Cantate Domino canticum nouum, intellexit quod canticum nouū cantat Domino omnis, qui cantat cum intentione deuotionis, quia ex eo quod a Deo accipit gratiam, qua illi intendere potest, iam nouus effectus erit Deo acceptus.

ITem per verbum illud: Spiritus Domini super me. Et infra: Vt mederer cōtritis corde, intellexit, quod filius Dei cum missus sit a patre vt medeatur contritis corde, electos suos soleat aliquo grauamine conterere quandoque paruo etiam de exterioribus, vt inde habeat occasionem medendi eis. Sed cum hac occasione diuerterit ad animam, grauamen illud quo forte cor contritum est, non medetur, quia minus nociuum est: sed quicquid in anima inuenerit damnosum, hoc magis medetur. ¶ Item per verbum illud: In splendoribus sanctorum, intellexit, quòd tanta & tam incomprehensibilis est lux diuinitatis, quod quilibet sanctorum ab Adam vsque ad nouissimum hominē, si singulus eorum singularem perciperet cognitionem tam lucidam, altam & dilatatam, quam aliqua creatura magis capere potuit, ita quod nullus alij in sua cognitione participaret: etiā si millies numerosior esset turba sanctorum: tamen adhuc in infinitum supra omnem intellectum remaneret diuinitas in ex hausta. Et hoc est quod non dicitur, in splendore: sed in splendoribus sanctorum, ex vtero ante luciferum genuite.

ITem dum de vno martyre cantaretur. Qui vult venire post me, respexit dominum iter quoddam trāseuntem amœnosum quidem viriditate ac florum venustate, sed angustum & asperum spinarum densitate. Cui conspexit præcedere similitudinem crucis, diuisione spinarum adinuicem iter commodo se dilatā tem: retroque versum sereno vultu suos post se invitātem ac dicentem: Qui vult venire post me abneget semetipsum, & tollat crucē suam, & sequatur me &c. Inter quæ intellexit cuique tentationem suam esse crucem suam. Verbi causa: Aliquibus erat crux, quod per obedientiæ stimulos ad aliqua sibi contraria compellebātur. Alijs vero quod per grauamina infirmitatū à libitis impediebātur. Et sic alia alijs. Quā crucē sic quilibet tollere debet ꝙ adhibeat voluntatē libenter patiendi sibi contraria, & tamen quantumcunque potest perficere, nihil negligat eorū quæ scit laudabiliora Deo.

CVm in Psalmo cantaretur versus: Verba iniquorū &c. intellexit quod cum aliquis ex humana fragilitate culpabilis effectus, pro culpa sua corrigeretur, si quid amplius, verborum additur, misericordiam Dei prouocant, & cedunt in augmentum meriti ipsi culpabili homini.

CVm cantaretur: Salue regina, & per verbum illud: Misericordes oculos, optaret sibi tribui corporis sanitatem, Dominus quasi blande subridens dixit: An nescis, quia meo misericordissimo intuitu te respicio, quando corpore castigaris, velmente turbaris? ¶ Item in natali quorundam martyrum, dum cantaretur Gloriosum sanguinem, intellexit quia quemadmodū sanguis (qui in se est abominabilis) ex eo quod pro Chri-

sto

sto funditur, in scriptura collaudatur: Sic illa negligencia religiosorum, quæ provenit ex obedientia vel ex fraterna charitate, in tantum complacet Deo, quod digne appellari potest glorioſa. ¶ Vice quadam intellexit, quod Deus occulto iudicio ſuo quandoque permittit quod cum peruerſus quiſque doloſe tentando ab electis quærit alicuius ſecreti notitiam, tale quandoq; accepit reſponſum quo magis in peruerſitate erroris fit obſtinatus. Et hoc in malum ſuum, in prouationem vero: prouenit electorum. Vnde in Ezech. Qui poſuerit immunditias in corde ſuo & ſcandalum iniquitatis ſuæ contra faciem ſuam, & venerit ad prophetam, interrogans eum per me. Ego Dominus reſpõdebo ei in multitudine immũditiarum ſuarum, vt capiatur in corde ſuo.

PEr verba etiam quibus canitur de ſancto Iohan. Haurit virus hic lethale: intellexit quod ſicut virtus fidei ſeruauit illæſum Ioh. â veneno. ſic conſenſus voluntatis contra peccata & ſuggeſtiones renitentis conſeruat animam immaculatam, quantumcunque ſit venenòſum quod cordi ingeritur contra voluntatem. ¶ Per verſiculum: Dignare Domine die iſto, intellexit quod in quocunque ſe homo commendat Deo, orans ipſum â peccato cuſtodiat etiã ſi occulto Dei iudicio homini videatur, quod grauiter deliquerit in aliquo, nunquam tamen ſic delinquet, ſed gratia Dei velut baculus ſuſtentet eum, vt ſemper facilius ad pœnitentiã redeat.

CVm cantaretur Reſponſũ: Benedicens, ipſa quaſi in perſona Noe aſtitit Domino, expoſtulans benedictionem. Quam cum eſſet conſecuta, Dominus

vice versa, licet modo ab ea videbatur benedictionē pō stulare. Per quod intellexit, quod homo tūc benedicit Domino, quādo in cogitatione se dicit pœnitere, quod vnquā creatorē suū offendit, & eius auxiliū expostulat vt de cætero peccata caueat. Ad quā benedictionē Dominus cœlorū grata nter anuit, & acceptauit eā. ¶ Item per verbū illud: Vbi est Abel frater tuus? intellexit, q̄ Dominus à quolibet religioso requirit quodlibet factū a proximo suo contra religionem, cuius cautelam ipse aliquomodo præuenire posset, siue ipsum admonendo, siue prælatis suggerendo. Et quod illa excusatio qua quidam dicunt (mihi non est mandatum, vt alios corrigā: in super quā ille: Ego ipse sum peior quā ille) tā parū prodest apud Deum, sicut Cayn profuit, qui dixit: Numquid custos fratris mei sum ego? Vnusquisque enim tenetur coram Deo fratrem suum à malis retrahere, & ad bonum promouere. Et quandocunque contra conscientiam hoc negligit, contra Deum delinquit. Nec prodest ei quod sibi non commissum prætendit, quia veraciter â Deo hoc sibi commissum est secundum quod ei conscientia sua ostendit. Et si negligit, hoc Deus ab anima eius requiret, quandoque etiam magis quām ab anima prælati qui non adest, vel si forsan præsens est, non aduertit. Vnde Scriptura comminatur, dicens: Væ facienti, væ væ consentienti. Consentiens culpam incurrit, qui dissimulat, cum manifestando posset laudem Dei promouere.

Iustitiam propugnans propter religionem, Deum vestit.

PEr Resp. Induit me Dominus, intellexit quòd ille qui laborat verbo vel facto ad promouendam religionem, & rationabiliter propugnando iustitiam, qua si vestit Dominum vestimento salutari, simul & ornatissimo: & Dominus remunerabit eum in vita æterna secundum liberalitatem suæ regalis munificentiæ, circundando eum vestimentis lætitiæ, & pro augmento præmij corona gloriæ spiritualis decorabit. Sed singulariter intellexit, quòd ille qui promouens bona vel religionem, aduersa patitur, tanto gratior est Deo: sicut acceptius est pauperi vestimentum, quo calefit simul & vestitur. Et si nihil profecerit ille qui promouet religionem, impedientibus alijs, omnino tamen nõ minuitur merces illius coram Deo. ¶ Cùm cantaretur Respons. Vocauit angelus Domini, intellexit quomodo agmina angelorum, quorum subsidia plenè sufficere possunt, circundant electos ad protegendum eos. Sed Dominus paterna prouidentia quandoque suspendit eandem protectionem, vt permittat electos in aliquo tentari. Quos tamen ipse non deserit: sed probat vt maiori præmio coronet.

Obedientiæ meritum.

ITem per consequens Respons. quo canitur: Vocauit angelus Domini Abraham, intellexit, quia sicut Abraham extento brachio ad obedientiam perficiendam, vocari meruit ab angelo: sic electus cùm ad aliquod

quod opus ſibi difficile propter Deum mentem flectit integram adiungendo voluntatem, ſtatim in inſtanti arridenti ſibi ſuauitate diuinæ gratiæ, teſtimonio propriæ conſcientiæ meretur conſolari. Et hoc eſt donatiuum: quo incontinentiſsima liberalitas Dei præuenit æternam mercedem, quo vnuſquiſque propriam mercedem accipiet ſecundum ſuum laborem. ¶ Cum quadam vice reuolueret aduerſitates præteritorum temporum ſuorum, requiſiuit a Domino, cur tunc illam permiſit â quibuſdam moleſtari? reſpondit Dominus: Cûm paterna manus vult filium corrigere, virga reſiſtere non valet. Vnde vellem quòd electi mei nunquam imputarent hominibus per quos purgantur, ſed ſemper reſpicerent meum paternum affectum, qui nequaquam pateret vel tenuiſsimam auram contra eos flare, ſi non aſpicerem eorum ſalutem æternam, quàm recipient in remuneratione. Ideo compaterentur illis, qui quandoque pro ipſorum purgatione maculantur.

Oblationis modus quis ſit magis acceptus?

ALia vice dum propter difficultatem cuiuſdam operis diceret Deo patri: Domine, hoc opus offero tibi per vnicum filium tuum in virtute Spiritu Sancti in laudem æternam: per intellectum ſenſit virtutem verbi illius, quòd ſcilicet ad talem intentionem mirificè ſuper humanam æſtimationem nobilitaretur, & gratũ ſit Deo patri, quicquid offertur. Ad ſimilitudinem, ſicut viridé appareat, quicquid per viride videtur: Et rufum apparet, quicquid per rufum videtur. Et ſic de cõſimilibus:

similibus: Sic per omnia placidissimum & acceptissimum est Deo patri, quicquid per vnigenitum suum offertur.

Desiderium non exauditum, plus valet, exaudito.

CVm in oratione sua perquireret â Domino: quid proficeret amicis suis, quòd totiens pro eis oraret dum orationis nullum in eis videret profectum: hac similitudine instructa est a Domino: Dum paruulus reducitur ab Imperatore ditatus immensis prædijs posse sionum, quis intuentium statim in forma pueri illius donationis videt aliquem fructum, cùm tamen testes non lateat qualis & quantus sit futurus ex concessis diuitijs? Ergo non mireris, quod corporaliter non cernis fructum orationum tuarum, quem ego secundum æternam sapientiam dispono ad vtiliorem profectum Et quanto sæpius pro aliquo oratur, tanto magis beatificatur, quia nulla fidelis oratio manebit sine fructu quamuis homines eius lateat modus.

Sanctæ cogitationes ornãt animam.

SCire desiderans, quis fructus esset in eo quòd cogitationes diriguntur ad Deum, taliter instructa est, quòd cũ homo meditãdo, siue intẽdẽdo cogitationes suas in Deũ dirigit, ante thronũ gloriæ præsentat Deo quasi speculum miræ splendoris, in quo Dominus suipsius imaginem iucundissime speculatur, quia ipse immissor est & director omnium bonorum. Cùm homo propter impedimenta quandoque difficilius

ficilius in talibus laborat, quãto grauius laborat, tanto delectabilius ſpeculum illud in conſpectu ſemper venerandæ trinitatis, omniumque ſanctorum ornatum apparet. Et hoc manebit æternaliter in gloria Dei, & animæ ipſius perennem exultationem.

Impedimenta quare permittantur feſtiuis diebus:

IN feſto quodam, dum vitio capitis in cantu impediretur, requiſiuit á Domino, curſæpius in feſtis ſineret hoc ei euenire? Et ſuper hoc tale accepit reſponſum: Ne forte per delectationem modulationis eleuata, gratię minus idonea inueniaris Et illa: Gratia tua Domine poſſet in me hunc caſum præcauere. Et Dominus: Ad meliorem profectum cedit homini, quod ſibi occaſio caſus tollitur per depreſſionẽ grauaminis: qnia inde duplex illi meritum creſcit, ſcilicet, patientiæ & humiliatis.

Voluntatis bonæ effectus bonus.

AFfectu nimio ducta die quodã, cùm diceret ad Dominum: O vtinam Domine haberem talem ignẽ, quo anima mea ad ſimilitudinem liquidiſsimæ ſubſtãtiæ liquefieri poſſet, quo ſubtilius eam totam tibi infundere poſſem. Dominus reſpondit: Voluntas tua talis tibi ignis eſt. Ex quibus verbis intellexit: quod homo per voluntatem ſuam plenum effectum habet omniũ deſideriorum illorum, quæ ſpectant ad Deum. ſi vera illa ſit, & beneplacens, & perfecta,

Tentacionis

Tentationis bonus effectus.

CVm sæpiùs niteretur â Domino precibus obtinere extirpationem vitiorum, tã in se quâm in aljs, frequenter videbatur sibi, quòd pleniùs id impetrari non posset, quàm vt pietas Dei relaxare necessitatem illam, quæ fit ex peruersa consuetudine: scilicet, vt tã facilè faceret illam resistere vitio, quasi nihil accreuisset difficultatis ex consuetudine, quæ dicitur altera natura. Nam & in hoc recognouit admirabile consilium diuinæ pietatis super salutem generis humani, qua vt amplius homini accrescat cumulus glorificationis æternæ, permittit eum pluribus vitijs grauiùs impugnari, vt eo fęlicius de triumpho valeat exultare.

Absque amore Dei nemo saluatur.

IN prædicatione quadam cùm audisset recitatum sermonem illum, quòd nullus hominum saluaretur sine amore Dei, quin ad minùs aliquid de eo habere deberet, vt ex amore Dei pœniteret & abstineret à peccato: ipsa reuoluit in corde suo, quòd multi migrarent â seculo, qui plus viderentur pœnitere timore gehenæ quâm Dei amore. Respõdit Dominus, dicẽs: Cùm videro illos agonizantes qui mei sunt dulciter recordati, vel qui aliquid meritorij operis peregerunt, in ipso amoris confusio exhibeo me eis benigna pietate ita amabilem, quòd ex intimis medullis cordis pœnitet eos me vnquam offendisse: unde ẽ per talẽ pœnitentiã tũc saluãtur. Ergo pro dignatione illa vellẽ ab

electis

electis meis glorificari, vt scilicét, inter generalia beneficia etiam pro isto mihi agerent gratias.

Amor complacentiam facit.

MEditando quándoque cognoscere cœpit interiorẽ deformitatem suam, & in ea tantum sibimetipsi displicere, quòd quasi anxiè vacillans, cogitabat quomodo vnquam Deo placere posset, qui tot maculas in ipsa conspiceret. Quia vbi ipsa vnam perpenderet, ibi penetrans oculus diuinitatis conspiceret infinitas. Super quo tali responso diuinitus est consolata: Amor facit placentiam. Vnde intellexit, quòd si in terrenis hominibus amor tantum prævalet, quòd quandoque deformes propter dilectionem placent eis, â quibus diliguntur, & etiam interdum tantum placent, quod amatores per vim dilectionis desiderent similari amatis: quomodo tunc diffidendum est de eo, qui Deus charitas est, quod ex via amoris non possit placitos facere quos amat?

Desiderium dissoluendi propter Deum, quid mereatur.

ITem cùm valdè desideraret (secundum Apostolũ) dissolui & esse cum Christo, & super hoc multos de profundo cordis emitteret gemitus ad Deum: vice quadam hoc responso est consolata, quod quotiens cũ integro corde desiderium suum transmitteret, pro eo quod vellet absolui de carcere mortis huius, & tamen insuper voluntatem suam in hoc stabiliret, quod in corpore manere vellet quámdiù Deo placere, totiés

Filius

Filius Dei adderet totam sanctissimam conuersationem suam conuersationi ipsius, & inde miro modo perfecta apparet in conspectu Dei Patris.

Gratiarum actio non sufficit pro donis datis a Deo.

REuoluens die quadam diuersitatē multiplicium gratiarum, sibi ex largiflua Dei pietate infusarū, miseram se, ac omni bono indignam reputauit pro eo, quod tàm innumerabilia dona â Deo accepta, adeò negligenter deperdidisset, quod nullum omnino fructum ex eis videretur reportasse, nec in seipsa per fruitionem seu per gratiarum actionē, nec in alijs, quibus si notū fuisset, posset ædificationis extitisse causa, vel diuinæ cognitionis promotio. Vnde & super hoc tali est intellectu consolata: Quia Dominus quândoque tali modo diffundit electis dona gratiarum, quod exigat â singulis dignos fructus reportare, sed cùm humana fragilitas hoc sæpè impediat, & cū supereffluens Dei largitias se continere non vult, quāuis hominem sciat in singulis non posse exerceri, tamen assidue superauget cumulum gratiarum, vt vel sic appropriet homini cumulum beatitudinis in futuro: Sicut solet fieri per hæc terrena, quę quandoque conceduntur paruulo, qui nullam inde scit sperare vtilitatē, & postmodum adultis bonis abundet. Sic Dominus cum electis suis confert gratiam in hac vita, is præparat & appropriat, de quorum æterna fruitione beatificabuntur in cœlis.

Sancta

Sancta desideria velle habere, quàm placitum sit Deo.

VIce quadã dũ querularetur in corde suo, quòd tantum desiderium habere non posset quantum expediret ad laudem Dei, diuinitus edocta est,, quòd Deo peroptime sufficit in homine cũ plus habere non potest, quod cum voluntate haberet, magnum desideriũ & quã magnum vellet habere, tãm magnum habet coram Deo: Et quando cor continet tale desiderium, scilicẽt, voluntatem habendi desiderium in hoc Deus magis delectatur habitare, quã vnquam homo habitare posset in floribus vernalis amœnitatis. ¶ Corporali impediẽte infirmitate, dũ vice quadam segnius Deo intendisset, tandem rediens ad se pi ægrauata conscie tia humi i deuotione hũc suum defectum fluduit Domino confiteri. Et cũ timeret se per longam moram laboraturam, antequam suauitatem diuinæ gratiæ recuperaret, subitò in instanti persensit ad se benignitatem Dei per blandissimum amplexum acclinatam & dicentem: Filia, tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt. In quibus verbis intellexit, quòd quamuis homo quandoque ex humana fragilitate intentionem suam negligit ad Deum dirigere: pia tamen misericordia Dei non negligit omnia opera nostra ęterna remuneratione reputare digna, si solummodo voluntas nõ auertatur a Deo, & homo frequẽtius pœniteat ab omnibus quæ conscientia remordet. ¶ Cũ ante festum quoddam sentiret infirmitatem, desiderauit a Domino, vt eam vsque post festum sanam seruaret, vel saltem infirmitatẽ sic temperaret, ne a celebritate ipsius

festi

festi impediretur, sed tamen insuper se totam diuini voluntati commisit. Super quo â Domino tale accepit responsum: Per hoc quod à me ista quæris, & insuper voluntati meę committis: ducis me ad hortum deliciarum areolis florum consitum & mihi valdè amœnū. Sed scias, quod si te exaudiero in hoc quod non impedieris â meo seruitio: tunc ego te sequor ad areolam in qua tu magis delectaris. Si verò te non exaudiero, & tu in patientia perseueraueris, tunc tu sequeris me ad areolam in qua ego magis delector, quia plus amœnitatis inuenio in te, si habueris desiderium cum grauamine, quàm si habueris cum delectatione deuotionem.

Delectatio sensualis euacuat diuinam.

PEtr tractans aliquando, quo iudicio aliqui tanta spiritus pinguedine in seruitio Dei abundarent, alijs tam aridis remanentibus, hunc a Deo accepit intellectū: Quòd cor a Deo creatū est ad cōtinēdas delectationes, sicut vas q̄ cōtinet aquā. Si verò vas cōtinēs aquam eā emitteret per minuta foramina, vas tandē euacuari posset, in tantū quòd etiam vas siccum remaneret: Sic cor humanum continens delectationem si eam emittit per sensus corporis, videndo, scilicet & audiēdo, vel etiam per alios sensus corporis perficiendo quæ libent, tantum emittere potest, quod cor vacuum remanebit ad delectandum in Deo. Vnde & hoc quilibet in se poterit experiri. Cum libuerit videre vel loqui verbum vnum, in quo paruus vel nullus est profectus, si hoc statim perficit, pro nihilo reputat, quia sicut a qua per

fluit. Si verò ptopter Deũ cõtinere proponit, tantũ cres cit in corde quod vix superare præualet. Vndé cũ in talibus didicerit homo se superare, assuescit in Deo de lectari, & quanto grauiori labore hoc perfecerit, tanto fructuosius in Deo incipit delectari. In semetipsa de quadã re parua intolerabiliter grauata, talẽ suã desola tionẽ ad eleuationẽ hostiæ obtulit Deo in laudẽ æternam. Vnde Dñs videbatur animã eius per hostiã illam sacrosanctã attrahere sibi quasi per quendã cancellũ, & super Dominicum pectus suũ suauiter reclinare, & blãde alloqui his verbis: Ecce in hoc reclinatorio respirabis ab omni molestia, sed quotiens declinaueris, amaritudo cordis te rursum appręhendet pro antidoto salutari.

Blanditur Deus animæ.

Dûm ex defectu viriũ fatigata, quadã vice diceret ad Dominũ: Quid, Domine mi de me fieri debet, vel quid proponis facere mecũ? Dñs respondit: Sicut mater consolatur filios suos, & ego consolabor te. Et adiecit Dñs: Nũ vidisti aliquã matrẽ blandientem filio suo? Ad quod cũ illã reticeret, hoc non recordans, Dominus proposuit illi quod pene ante dimidiũ annũ viderat matrẽ quandã blandientẽ paruulo suo, & quasi trium cõmune fecit eã, quod tunc videndo nõ aduerterat. Primò quod mater sæpiûs osculũ à paruulo postulauit. Ad quod paruulus propter tenerítudinẽ mẽbrorũ surgere est conatus. Subiungens, quòd sic eã cũ magno labore oporteret eleuari per contẽplationẽ ad fruitionẽ sui suauissimi amoris. Secundò, quod mater tentauit paruuli voluntatẽ, dicens: Vis hoc & vis illud. & neutrum perficit: Sic Deus tentat hominẽ quandoque immit-

immittens sibi grauamina præuidere, quæ nunquam imminent: & tamen ex hoc quòd homo ex voluntate consentit, Deo optimè sufficit, & facit eũ dignũ æterna remuneratione. Tertiò, quòd omniũ præsentium nullus intellexit loquelã pueri, nondũ verba formare valetis, excepta sola genetrice: Sic solus Deus intelligit intentionẽ hominis, & secundũ hanc ipsum iudicat, lõgè aliter quã homines, qui tantũmodo respiciũt exteriora. Vice quadã dũ memoria præteritorũ peccatorũ in tantũ eam deiecisset, quòd latere omnino satagebat. Dñs respõdit: Sequar eã, quæ tã efficacibus humilitatis tractibus cor meum diuinum intrahit sibi.

¶ Requirens â Domino, quid sibi placeret cui illa hora intendere deberet? Dominus respondit: Volo vt addiscas pacientiam. Erat enim pro aliqua causa valdè turbata. Ad quod illa: Et quomodo, aut per quid addiscere possem? Tunc Dominus assumens eã ad se: Sicut benignus magister tenellũ discipulũ suũ in sinu suo, quasi per tres literas proposuit sibi tria quæ ipsam ad pacientiam deberent animare, dicens: Ad primum perpende, quanta familiriatate notetur â Rege, qui sibi in omnibus præ alijs maximè assimilatur. Et inde æstima, quantum affectus meus crescat erga te, ex eo quòd propter me similem mihi contumeliam pateris. Ad secundum verò dixit: Item perpende, quid familiarissimus Regis, & in omnibus sibi simillimus reuerentiæ obtineat â familia. Et inde æstima, quid tibi gloriæ in cœlis pro pacientia præparetur. Ad tertium autem dixit: Considera, quid amico conferat solatij fidelissimi amici blandiẽs compassio: Et inde æstima, quâm suauissima blanditat:

ego ipse te sim leniturus in cœlo pro minimis etiam cogitationibus quæ te hic grauant:

De processione, & placatione patris cum imagine Crucis.

CAPVT. XXIX.

CVm processio illa fieret, quæ statuta fuit pro necessitate tempestatis, & reuertente conuentu in choro imago Crucifixi præferretur, intellexit ex eadē imagine filium Dei dicentem: Ecce cum exercitu meo aduenio supplicaturus tibi Deo patri in ea forma, qua omnem humanam creaturam reconciliaui. Vnde etiā videbatur Deus pater imaginem Crucis prædictæ in nubibus exaltare, cum his verbis: Hoc erit signum fœderis inter me & terram. ¶ Item, alia vice dum auræ intemperies populum nimis affligeret, & ipsa cum alia sæpius super hoc misericordiam Dei inuocaret, nec aliquem sentiret effectum: tandem dixit ad Dominum: Et quomodo benignissime amator tamdiu protrahere potes plurimorum desideria, cùm ego quamuis indigna de tua pietate in tantum confisa fim, quòd sola misericordiam tuam inflectere possem ad maiora? Et Dominus: Non esset mirandum, quòd pater permitteret filium â se petere nummum: si totiens haberet filio reponere centum marcas: Sic non mireris, quòd protraho in hac causa vos exaudire, quia quotiens pro eame inuocatis, etiam minimis verbis vel cogitationibus totiens de æternis bonis vobis longe supra centū marcas repono.

Desi-

De frequenti desiderio bono & molestia somniorum ex probationeque dæmonis.

CAPVT. XXX.

IN Missa pro defunctis dū cantaretur tractus: Sicut ceruus. Et ista in illo verbo: Sities anima mea, excitaret tepeditaté suam, dixit ad Dominū: Heu Domine quòd tàm tepida sunt desideria mea ad te verum bonum meum, vnde tá raro conuenit mihi dicere tibi: Sitiuit anima mea ad te. Et Dominus: Non raro, sed frequentius dicas mihi, quòd me sitiat anima tua, quia pietas amoris, qua humanam diligo salutem, compellit me vt quæcumque bona desideret electus, semper reputem illū me desideraſſe, cū in me lateat & ex me profluat omne bonum. Verbi gratia: Si homo desiderat sanitatem, securitatem, cōmodum, sapientiam & similia, vt magis queam cumulare meritum retributionis, frequenter reputò eum desideraſſe me: Excepto si deliberatiuê declinaret à me, vt scilicet, ita desideraret sapientiam habere, vt inde possit superbire: siue sanitatem, vt malū perficere posset. Et adiecit Dominus: Vnde speciales meos valdê sæpê soleo aggrauare infirmitate corporis & desolatione mentis, & similibus, vt dùm desiderant contraria bona obtinere, zelans amor cordis mei valeat eos secundûm beneplacitum liberalitatis meę copiosius remunerare. Simile huic etiá alia vice diuinitus inspirata dixit: Intellexit, scilicet, quod Dominus cuius delitię sunt esse cum filijs hominum, quandoque cûm nihil inueniat in homine quo placita sibi dignatione eum adesse deceat, etiam tribu

lationes, siue molestias tâm corporales quâm spirituales immittat, vt intimius maneat cum ipso, quia veritatis Scriptura dicit: Iuxta est Dominus his, qui tribulatio sunt corde. Item: Cum ipso sum in tribulatione. Super horum similiumque consideratione diligens gratitudo humanæ exiguitatis totis prę cordiorum affectibus clamare cõpellitur illud Apostoli: O altitudo diuitiarũ sapiẽtiæ & sciẽtiæ Dei, quã incõprehẽsibilia sunt iudicia eius & inuestigabiles viæ eius (quas inuenit pro salute generis humani) Nocte quadam sopori dedita per somnum à Domino suauius visitabatur, in tãtum, quòd ex consortio prę sentiæ Domini, velut delicatioribus epulis sibi refecta videretur: Vnde euigilãs Domino gratis persoluit, dicens: Quid Domine Deus, ego indignissima præ alijs merui qui sæpiùs per somnia intantum grauantur, quòd etiam per clamores cæteris quandoque incutiunt terrorem? Ad qnod Dominus respondit: Quos mea paterna prouidentia disponit per tolerantias sanctificare, si vigilantes corpori suo student commoda procurare, vnde se occasionibus meritorum priuant: Ego illis ex diuina pietate per somnia ingero grauamen, vt saltem sic aliqua mereãtur. Et illa: Num Domine illis hoc poterit proficere ad meritum, quòd sine intentione & quasi contra voluntatem patiuntur? Tunc Dominus: Benignitas mea hoc perficit. Nam vt in secularibus videtur quidam le nitro ac cupro componentes ornati cernuntur, sed qui auro & gemmis redimuntur, multo ditiores reputantur. Similiter etiam in illis fit.

Horas

HOras Cauonicas, dûm vice quadam legendo minus intentè persolueret, adesse sibi nouit humani generis antiquum hostem, qui quasi insultando prosecutus est consequentia Psalmi: Mirabilia testimo. &c. singula velut pro festinatione syncopando: & cûm cõplesset versiculum, addidit: Benè expendit Creator tuus, Saluator tuus, & amator, quòd dedit tibi tam expeditam loquelam, quòd tam decenter præuales facere sermonem, quêcumque volueris, cûm sibi loquẽdo tam abruptè proferas, quod iam in Psalmo isto tot literas, tot syllabas, & tot verba subtraxeris. Vnde intellexit, quòd si callidus hostis in Psalmo illo tam subtiliter numerauerat sigillatim literas & syllabas, post mortem magnam accusationem afferre potest aduersus eos, qui festinanter & sine intentione horas dicere consueuerunt. Item, dûm fusando festinas, paruos pilos lanæ proijceret a se, & inter hæc opus suum deuota intentione Deo commendaret: vidit dæmonem ipsos pilos recolligentem, quasi in testimonium culpæ ipsius. Super quo dûm Dominum inuocaret, ipse dæmonem expellens increpauit quod operi sibi in principio commisso se ingerere præsumpsisset.

Deus interdum non concedit quæ petimus in oratione, sed meliora.

CAPVT. XXXI.

MAiori quadam vice erga Dominum æstuans desiderio, dixit ad Dominum: Eia Domine mi, possum nunc orare? Cui benignissimus Dñs respondit

blandè: Ita regina, tu optimè potes exorare, quia voluntati tuę ac desiderio in omnibus promptius adero, & fauebo. Et ista: Saluum per omnia verbum pijsimæ dignationis tuæ benignissimè Deus. Attamen cũ tâm promptum exhibere digneris te mihi indignissimæ, cur quæso totiens effectu caret oratio mea? Respondit Dominus: Cùm regina dicit ministro suo: Porrige mihi filum quod dependet retrorsum super sinistram scapulam meam, putans ita esse cùm non possit retrò se respicere, & ille quærens quod iussus est, cùm videt filum non super sinistram, sed super dexteram dependere', tollit profecto quod comperit & porrigit dominæ suæ, consultius existimans hoc quàm vt extraheret filum vnum de tunica sua ex parte sinistra, vt sic præceptum adimpleret. Similiter ego qui sum sapientia inscrutabilis, si quandoque non exaudio preces tuas ad vota, proculdubio semper pro eis dispono vtiliora, cùm tu humana fragilitate impedita non possis discernere meliora.

Quomodo Dominus ac sancti nos præparant ad communionem.

CAPVT. XXXII.

CHristi corpus sumptura vice quadam dùm se nimis imparatam doleret, orauit beatam Virginem & omnes sanctos, vt Domino pro se offerrent omnẽ dignitatem, qua quilibet ipsorum paratus fuisset ad quamlibet gratiam recipiendam. Orauit super Dominum Iesum Christum, vt ipse pro ea offerre dignare-

naretur perfectionem illam qua in hora aſcenſionis paratus aſtitit Deo Patri ad ſuſcipiendam glorificationem. Et poſt paululum dùm inueſtigare niteretur quid per hanc orationem lucrata eſſet, Dominus reſpondit: Hoc lucrata es, quòd iam verè omnibus cœlicolis appares in eo ornatu quem tibi petiſti: Et adiecit Dominus: Quare diffidere velles de me omnipotenti & benigniſsimo Deo, quod perficere poteſt quilibet homo in terris, vt ſcilicet, habens veſtimentum vel ornatum illo vel ſimili ſibi induere poſsit amicũ ſuum, & inde præſtare vt amicus ſuus appareat glorioſus eodem ornatu quo ipſe fulgebat.

¶ Deinde cùm recoleret quod aliquibus deuouerat ſe ipſo die pro ipſis communicaturam, & deuotè oraret, vt Dominus etiam ipſis iam dictum donum impertiretur, tale accepit reſpõſum: Ego illud do eis, & qualicumque hora poſthæc purum cor, & integrã voluntatem ad me vertentes: gratiam meam etiam minimo verbo vel gemitu inuocant, ſtatim mihi appare bunt in ornatu eodem, quem eis in orationibus tuis impetraſti.

De vtilitate ſæpius communicandi.

CAPVT. XXXIII

ALia etiam vice communicatura, dixit ad Dominum: O Domine, quid mihi daturus es? Dominus reſpondit: Meipſum totum cum omni diuina mea virtute: Tunc iſta: Quid inde amplius habebo præ

præ ilis, qui heſterna die te mecum ſuſceperunt, & hodie omittunt, cùm te totum des ſemper. Ad quod Dominus: Si apud ſeculares qui bis conſulatum obtinuiſſet, in honore præcederet illum qui ſemel accepiſſet, quomodo non multo maiori gloria excelleret in æterna vita, qui ſæpius ſuſcepit me in terris: Tunc iſta ingemiſcens, dicebat: O quanta gloria tunc me præcedent ſacerdotes, qui ex officio quotidie communicant? Et Dominus: Gloria quidem magna fulgebunt qui digne accedunt: ſed tamen longè aliter ſentitur affectio delectantis quàm gloria apparentis. Vnde eſt alia remuneratio his qui ex deſiderio & amore accedunt. Alia verò illis, qui cum timore & reuerentia ſumunt. Atque alia etiam illis, qui cum ſtudio exercitationum ad ſumendum præparantur. Quarū neutram recipiet ille qui ex vſu tantùm celebrat.]

Quomodo Dominus emendauit negligentias animæ.

CAPVT. XXXIIII.

IN feſto quodam beatę virginis, dùm poſt ſuſcepta ſpecialia & mirifica dona ad ſe rediret, atque ingratitudinem & negligentiam ſuam conſiderans cum dilectione ſpiritus in animo reuolueret, quod vt ſibi videbatur tàm parum reuerentiæ matri Domini exhibuiſſet, ſimulque cæteris ſanctis Dei, quos tamen pro ſuſcepto ſpeciali dono merito magis ipſo die glorificaſſet: Dominus ſolita benignitate ipſam demulcés, ait matri ſuæ beatiſsimæ, cæteriſque ſanctis: Num vide-

videtur vobis me satis pro ista satisfeciſſe vobis, cùm me ipsum in meæ diuinitatis suauiflua delectatione communicauero ipsi in præsentia vestri? Ad quod illi respondérunt: Verè longè supra condignum. Tunc Dominus blandè conuersus ad animam, dixit: Sufficit ne tibi? Et illa: Optimè mi Domine sufficeret mihi, si hoc vnum non deesset, quòd cùm emẽdaueris præteritas negligentias, ego statim eo super adderem futuras, cùm non ignorem pronitatem meam ad lapsum. Cui Dominus: Ego tali modo me tibi dabo, quòd non solùm præteritas, verum etiam futuras negligentias pro te plenè emendabo, tu autem tantummodo stude, vt post susceptum sacramentum â maculis peccatorum te conserues illæsam. Et cùm ista diceret: Heu Domine, timeo quòd hoc ipsum non perficiam sicut deceret. Vnde rogo, doceas me magistrorum benignissimè, quomodo maculas abstergere possim cùm contraxero. Dominus respondit: Nunquam per tempus sinas eas durare in te, sed cùm primò cognoscis te maculatam, statim deuoto corde dic versum: ¶ Miserere mei Deus, vel illum: O vnica salus mea Christe Iesu, da, vt per saluberrimam mortem tuam deleantur omnia mea delicta. ¶ Hinc accedens dùm sumpsisset corpus Christi, recognouit animam suam, velut chrystallum niueo splendore perlucidam, & susceptam in se Christi diuinitatem, tanquam aurum miraculosè inclusam, per chrystallum splendore, quæ in se ipsa tàm mirabiles, & supra quam æstimari potest, delectabiles exercitabat

opera-

operationes, quæ sic venerandæ Trinitati omnibusque sanctis tàm amœnas exhibebant delitias, quòd ista intellexit hoc esse quod legitur: Quia omnis spiritualis deperditio possit per dignam susceptionem corporis Christi recuperari. Nam tâm excellenter iucunda videbatur illa diuinitatis operatio, quòd tota cœlestis curia visa est attestari gaudiũ illi esse, aspicere animam in qua hæc operabantur. Quod etiam supra scriptum est Dominum promisisse, quòd futuras negligẽtias ipsius vellet emendare, ita intelligẽdum est. Quia sicut per chrystallum tâm ex vna parte, quàm ex altera parte, apparet quod inclusum est, sic per istam animam apparet iam dicta operatio diuina, tã illa intendente studio bonorum operum, quâm non intendente ex humana fragilitate, excepto dûm peccatorum nebulis obscuratur, quia hoc solum impedit in anima hanc saluberrimam & verè digniſsimam operationem.

De effectu respectus diuini, & spirituali communicatione.

CAPAT. XXXV.

HAbere solet hæc sponsa deuotionem & desideriũ frequens suscipiendi corpus Christi, & dûm se vice quadam deuotiùs quàm præcedentibus diebus ad communionem præparasset, & nocte Dominica tantùm virium sentiret defectum, quod videbatur sibi non posse communicare, more sibi solito consuluit Dominum, quid sibi magis complaceret faciendum?

Cui

Cui Dominus benigne respondit: Sicut sponsus diuersis epulis satiatus plus delectatur quiete pausare cum sponsa quam cum ea sedere ad mensam: Sic ego dilector hac vice vt propter discretionem omittas communionem quâm vt accedas. Dum vero veniſſet ad missam debilis multum, & ad spiritualem communionem anhelaret, accidit vt rediret sacerdos de villa, qui detulerat infirmo cuidã corpus Christi, quod ista pulsu Campanæ intelligens vehementi succensa desiderio dixit ad Dominum. O quam libentissime te nunc o vita animę meę saltem spiritualiter susciperem si tempus habuissem aliqualiter me præparandi. Cui Dominus respondit: Respectus diuinæ pietatis meæ te decẽtissime preparabit. Quo facto videbatur Dominus respectum suum tanquam solares radios in animã illius dirigere dicens: Firmabo super te oculos meos. In quibus verbis ista intellexit triplicem effectum, quem respectus operatur in anima ad similitudinem solis, & etiam triplicem modum quo ad illum obtinẽdum anima debeat preparari. Primo, enim respectus diuinæ pietatis, adinstar solis candidam reddit animam: & ab omnibus maculis purgatam, velut super niuem dealbatam. Et ille effectus acquiritur per humilem priorum defectuum recognitionem. Secundo, respectus diuinæ pietatis, mollificat animam & coaptat ad suscipienda dona spiritualia, quemadmodum cera mollitur â calore solis & aptatur ad imprimendum cuilibet sigillo. Et hunc effectum obtinet anima per deuotam intentionem. Tertio, respectus diuinæ pietatis fœcundat animam vario flore virtutum, sicut sol fructiferam efficit terram, ad producendum diuersorum ge-

nerum

nerum fructus. Et hîc effectus obtinetur per fidelem confidentiam, qua se homo totum Deo committens, fideliter confidit de supereffluentia pietatis eius, quod omnia tàm aduersa quàm prospera sibi cooperentur in bonum. Hinc ad vtrasque Missas, dùm conuentus communicaret, exhibuit se Dominus tanta dignatione adesse, quod videbatur singulis manu sua veneranda hostiam porrigere salutarem, sacerdote tamen quaslibet hostias signo crucis consignâte. Dominus autem Iesus de qualibet hostia quam alicui porrigebat, videbatur huic effectiuam valdè donare benedictionem. At illa de hoc admirans, ait: Nunquid Domine maiorem effectum habent quæ te iam sacramentaliter susceperunt, aut ego quæ tot diuinis benedictionibus tuis gratuito sum prę uenta? Respondit Dominus: Nunquid ditior reputatur ille qui gemmis & monilibus decoratur, siue ille qui aurum obrizum multum in abscondito habet reconditum? In quibus verbis Domini dabatur intelligi, quod ille qui dignè & sacramentaliter communicat indubitanter effectum salutis consequitur copiosum, tàm in corpore quàm in anima, secundùm fidem Ecclesiæ. Ille tamen qui purè ad laudem Dei ex virtute obedientiæ simul & discretionis omttrit sacramentaliter corpus Christi suscipere, & desiderio ac amore maiori Dei inflammatos spiritualiter communicat, talem meretur diuinæ dignationis benedictionem accipere, qualem ipsa tunc accepit.

SCHOL. *Duplicem esse modum communicandi, & percipiendi Eucharistiam, nempe, sacramentalem seu realem*

realem, & spiritualem, qui fit per desiderium & propositum huius Sacramenti: ex Ecclesiæ doctrina liquidò patet. Eum qui digne sucipit in re Sacramentum simul etiam fructum eius percipere, nullus catholicus, dubitat: quem tamẽ fructum percipiat, qui spiritualiter communicat, nõ omnes vna ratione intelligunt. Existimant non nulli hoc Sacramẽtum esse adeo efficax vt non solum in re susceptum, sed solo etiam animo & desiderio applicatum (saltim in extrema necessitate quando ægrotus non potest sacramẽtaliter sumere, tunc præsertim quando petit, adorat, ac veneratur illud) habere sacramentalem efficatiam. Alij dixerunt, Sacramẽtum hoc modo susceptum conferre aliqualem gratiam: non quidem tantam quantam conferret sacramentaliter susceptũ: maiorem tamẽ quam pro merito operantis. Quæ tamẽ non ita se habent: quia promissio effectuum huius Sacramẽti, non est facta ijs qui desiderant, sed ijs qui vere atque digne illud suscipiũt. Cumq; sacrũ concilium Tridentinũ docet eos qui voto cœlestem panem edunt fide viua quæ per dilectionẽ operatur, fructum eius & vtilitatem sentire, loquitur de merito operãtis: qui dicitur fructus huius Sacramẽti non quidẽ ex opere operato, sed quia ex illius desiderio & amore percipitur. Aut eo forte modo quo vnio omnis per gratiã cũ Christo, dici solet effectus huius Sacramẽti, eo quod est effectus Christi, qui in hoc Sacramẽto continetur. Et vt B. Gertrudis meritũ virtutis obedientiæ extolleret, ac discretionis, quod tã gratissimũ est holocaustũ Deo, dixit: cũ qui ex obedientia ab huius celestis panis manducatione abstinet: non pati suæ virtutis & meriti iacturam, sed si desiderio & amore spiritualiter suscipiat, & cõmunicet, mereri diuinæ dignationis copiosam benedictionem.

Quando

Quomodo filius Dei placat Deum Patrem.

CAPVT. XL

VIce alia dûm eligere conaretur quid inter diuersa, quæ sibi Dominus largiflua pietate ex donis suis dignatus est impartiri, vtilissimum esset hominibus manifestari ad suum profectum: Dominns ingerens se cogitationibus ac desiderijs ipsius tale dedit respon sum: Valdê vtile est hominibus notificari quod vtilis-simum foret eis semper memorari hoc, scilicet, quod ego Virginis Filius pro salute generis humani asto ante Deum Patrem, & quandocumque ipsi ex huma na fragilitate delinquũt corde suo: ego immaculatum cor meum pro ipsis Deo Patri offero in emendationem. Cùm verò delinquunt opere, ego perforatas manus meas exhibeo, & sic in similibus in quibuscum que deliquerint, statim innocentia mea placat Deum Patrem, vt pœnitentes semper facilem obtineant indulgentiam. Vnde vellem vt electi mei quotiescumque petitam indulgentiam peccatorum obtinuerint, semper mihi gratias agerent pro eo, quod eis tâm facilem obtentum impetraui.

De respectu Crucifixi.

CAPAT. XLI.

FEria sexta quadam cûm dies iam declinaret ad vesperum, ista respiciens imaginem Crucifixi inde compuncta dixit ad Dominum: Eia dulcissime crea

tor

tor meus & amator, quanta & qualia tu pro salute mea hodie pertulisti, quod ego infidelissima heu vilipendés sic diē istum alijs occupata præteriui, quòd hac die cū deuotione ad memoriam non reuocaui, quid tu æterna salus pro me sis passus singulis horis, & tu vita viuificans omnia amore salutis meæ sis mortuus. Ad quòd Dominus de cruce illi respōdit: quòd tu neglexisti hoc ego pro te suppleui. Nam singulis horis ego collegi in cor meum quod tu debuisti recoluisse in corde tuo, & exinde tā nimia plenitudine intumuit cor meū, quod cum magno desiderio expectaui horam istam vt mihi fieret hæc intentio de te. Et cum illa iam offerre volo Deo patri meo totum quod ego per diem pro te suppleui, quia sine tua intentione non posset tibi tām salutiferum esse. In hoc igitur, notari potest fidelissimus amor Dei erga hominem, qui per illam intentionem qua homo cogitat sibi esse molestum quod neglexit, astat Deo patri & supplet omnem defectum eius altissimo modo pro quo iure laudet eum omnis homo. ¶Item cum tractaret imaginem Crucifixi cum deuota intentione, intellexit quód si quis inspicit imaginem crucis Christi cum deuota intentione, ille tam benigna misericordia respicitur á Domino, quod anima ipsius tanquam lucidum speculū suscipit in se ex diuino amore valde delectabilem imaginem, vnde tota cœlestis curia delectatur in eo.

Alia vice hanc percepit instructionem quod cum homo dirigit se ad crucifixum, æstimet in corde suo dominum Iesum blanda sibi voce dicentem: Ecce quomodo causa tui amoris pependi in Cruce nudus & despectus, & toto corpore vulneratus, nec non per singula

membra distentus. Et iam tali dulcore charitatis affici tur cor meum erga te, quod si saluti tuæ expediret & aliter saluari non posses, iam pro te vellem omnia tole rare, quæ vnquam æstimare posses me toleraſſe. Ergo sine culpa esse non potest, quod Christianus tam sumptuosum salutis suæ pretium quasi ingratus vilipendit, quia nunquam est sine fructu, quod quis intentione inspicit Crucifixum. ¶Item alia vice circa passionem Dominicam mentem gerens occupatam, intellexit, quod quando aliquis ruminat orationes, vel lectiones de Dominica in Passione, hoc maioris virtutis esse, quám in cæteris exercitijs contemplationis. Quia sicut impossibile est aliquẽ tractare farinã & puluerem nullum contrahere: sic esse non potest, vt aliquis cum deuotione etiam parua Dominicæ intendat Passioni, & nullum fructum inde percipiat. Et etiam cum aliquis legit aliqua de Passione, ad minus habilitat animam ad suscipiendum fructum, in tantum, quòd magis fructuosa est intentio talis hominis, qui frequentat memoriam Passionis Christi, quam plures intentiones alterius rei, cui nulla cura est de Dominica in Passione. Ergo studeamus frequentius aliqua de Christi Passione ruminare, vt ipsa efficiatur nobis mel in ore, melos in aure, iubilus in corde.

De fasciculo myrrhæ.

CAPVT. XLII.

QVADAM nocte, dum secus lectum suum quandam Crucis Christi imaginem haberet, & eadem

dem imago quasi casura ad ipsam esset inclinata: illa imaginem erigens sic blandiendo alloquebatur: O dulcissime Iesu, cur inclinas te? Cui ille protinus respondit: Amor diuini cordis mei attrahit me tibi. Tunc ista assumens imaginem istam, & cordi suo imposuit dulciter constringens eam amplexibus & osculis blandiendo, dixit: Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi. Cui consequentia Dominus quasi ab ore sumens adiunxit, dicens: Inter vbera hæc mea commorabitur. Per quod tali eam intellectu donauit, quod, scilicet, quilibet homo omnia aduersa & grauamina, tam cordis quam corporis, diligenter inuoluere deberet suæ sanctissimæ Passioni. Verbi gratia: Cum homo grauatus aduersis prouocatur ad impatientiam, recolat filij Dei admirandam patientiam, qui tanquam agnus mansuetissimus immolandum pro nostra salute deductus, non aperuit os suum, vel ad vnicum impatientiæ verbum. Cum verò accidit homini, quòd grauamina sua in in aliquo posset vindicare verbo vel facto, retractare studeat ex quanta cordis dulcedine amator suus nequaquam malum pro malo restituens, se in nullo vindicauit verbo: sed omnia quæ pertulit cum optimo recompensauit, cum ipsos â quibus vsque ad mortem persecutus est, ipsa sua Passione & morte redemit. Et sic exemplo Domini studeat semper bona restituere pro malis. Item si aliquis accenditur odio aduersus eos qui eum læserunt, recordetur suauitatis illius excesiuæ, qua amantissimus filius Dei inter ipsos etiam indicibiles passionis dolores & pœnas mortis pro crucifixoribus suis rogauit, dicens:

dicens Pater ignosce illis, &c. Et in vnione amoris illius orare studeat pro aduersarijs suis. Et addidit Dominus: Quicunque aduersa & grauamina sua fasciculo passionis meæ inserendo involuerit, & exemplis passionis meæ inserendo per studium imitationis se vndique cõstipauerit: ille est qui vere inter vbera mea commorabitur: ita quod ego speciali affectu omne quod per patientiam & cæteras virtutes meas promerui, illi in augmentum meritorum suorum donabo. Tunc illa: Qualiter domine mi, acceptas quod quidam tanto affectu erga Crucis tuæ afficiuntur imaginem? Dominus respondit, Gratanter accepto: Sed tamen qui circa meam afficiuntur imaginem & passionis meæ exempla per imitationem non sequuntur, hoc respicio ad similitudinem sicut adolescentula â matre sua posset acceptare, quod eam diuersimode vestibus exornaret, secundum proprium placitum suum & honorem: nec tamen hoc quod filia maxime desideraret, perficeret, imo etiam quandoque durius denegaret. Quousque enim mater differt quod filia desiderat, cætera sibi impensa minus acceptat, quia cogitat quod mater alia ornamenta pro captu propriæ gloriæ sibi imponat, & non ex dulci affectu sui. Similiter omnis affectus, honor & reuerentia imagini Crucis meæ exhibita, nunquam mihi plenè sapere possunt, interim quòd homo non studet exempla passionis meæ imitari.

De *imagine Crucifixi*.

CAPVT XLIII.

MVltum quidem solicitabatur pro acquirenda imagine sanctæ Crucis, quã crebrius ob amorem Domin

mini ſui poſſet reuereri. Sed & retrahebatur á ſua conſcientia, quia timebat quòd per talem occupationem á fruitione interiorum bonorum Dei poſſet impediri. Vnde & ſuper hoc tale á Domino accepit reſponſum: Noli timere chariſſima, quia nequaquam ob hoc poteris in ſpiritualibus impediri, cum ego ſum ſolus cauſa tuæ occupationis. Et etiam non mediocriter gratum mihi fateor ſtudium deuotionis, qua quis afficitur circa imaginem meæ crucifixionis. Et ſicut contingere ſolet, quod rex aliquis habens ſponſam tenere ſibi dilectam, cum qua quia frequenter commorari non poteſt, quandoque chariſsimum cognatum ſuum ſibi relinquit loco ſui: cui quidquid ſponſa blanditatis & amicitiæ exhibuerit, ſpõſus ſibi reputat impenſum, cum ſciat ſponſus hoc facere non ex illicita amicitia illius alieni, ſed caſto zelo propter amorem ſuum. Similiter ego delector in exhibitione venerationis meæ Crucis, quæ pure fit cauſa mei amoris. Niſi homo tantummodo delectetur in poſſeſsione Crucis, & nõ ſtudeat per hoc recolere amorem & fidelitatem, qua propter eum ſubire dignatus ſum amaritudinem paſsionis, vel alio modo plus propriæ dilectioni intendendo, quám paſsionis meæ colenda exempla imitari ſtudendo.

Quomo diuina ſuauitas trahit animam.

CAPVT XLIIII.

CVm quadam nocte circa Dominicam Paſsionem memoriam haberet deuotius occupatam, & inde in abyſſum deſideriorum ageretur, ſenſit recurſum

præ nimio æstu desideriorum valdè succensum, & dixit ad Dominum: Mi amator dulcissime, si istud quod nunc sentio scirent homines, dicerent quòd iure á tali feruore abstinere deberem propter recuperandam corporis sanitatem: cum tamen tibi occultorum meorum cognitori perspicuè pateat, quòd omni conatu virium & sensuum meorum non possem me modò continuisse â tuæ suauitatis pertransitiua cõmotione. Ad quod Dominus respondit: Quis nisi sensu carens nesciat, quòd inæstimabiliter efficax dulcedo diuinitatis meæ incomprehensibiliter longè excedat omnem humanam & carnalem delectationem, cum omnis dulcedo corporea diuinæ dulcedini coæquata, sit quasi stilla roris exigua ad immensum pelagus totius maris. Cum tamen sæpius homines tam efficaciter humana delectatione trahantur, quod nullatenus se possunt continere ab aliquibus, vnde non solum corporis, sed etiam animæ se sciunt periculum incursuros æternum: quanto minus anima meæ diuinitatis dulcedine penetrata se potest ab amore meo continere, vnde sibi scit æternam felicitatem prouenire? Et illa: Dicerent fortasse, quòd cum in ordine cœnobitali fecerim professionem, tenerer certè sic feruorem deuotionis temperare, vt rigori ordinis regularis valerem deseruire. Ad quod Dominus hac similitudine ipsam dignatus est docere: Sicut, inquiens, si ordinarentur aliqui camerarij coram mensa regis sedulo seruituri ob reuerentiam regis, Rex verò senio confectus siue debilitatus, aduocaret vnum de astantibus, in cuius sinum delectaretur sustentari per tempus pausaturus: valdè indecens esset, si camerarius ille super quem rex eligeret repausari, repentè surgens ipsum

sum cadere permitteret, eo quòd ad standum coram mensa ipsius quondam ordinatus fuisset: similiter, imo multo magis, incongruum est, vt ipse quem ego gratuita pietate me attraho ad fruitionem contemplationis, se ab illa retrahat propter sequendum rigorem ordinis cuiuscunque professionis, cum ego creator & reformator vniuersitatis in infinitum magis delecter in vna amante anima, quâm in omni labore & exercicio corporali, quod vnquam ab aliquo peragi potest sine amore & pura intentione. Et adiecit Dominus: Siquis autem certitudinaliter non trahitur â spiritu meo ad quietem contemplationis, & tamen negligit ordinem ob studium concupiscendæ contemplationis: ille quasi non vocatus cum rege videtur se ad mensam ponere, cum ante mensam ordinatus sit regi ministrare. Vnde sicut minister qui se mensæ regis apponit non inuitatus, parum consequitur honoris, sed magis contemptum suæ irreuerentiæ acquirit: Sic ille, qui ordinem negligens, suo conamine nititur frui tionem diuinæ contemplationis obtinere, quam nullus sine dono meo speciali valet habere: quandoque magis ex hoc damnum consequitur, quâm profectus, dum nec in illo proficit, & tamen in eo ad quod tenetur, tepescit. Qui verò propter commoda corporis (dum sentit non adesse necessitatem) negligit ordinem, quærendo delectationes exteriores: ille facit quodammodo sicut faceret aliquis, qui cum esset coram mensa regis ad seruiendum ipsi ordinatus, abiret ad stabulum equi sui purgando se turpiter inquinaret.

Quomodo Dominus acceptat reuerentiam imagini crucifixi exhibitam.

CAPVT XLV.

FEria quadam sexta, dum totam noctem meditationibus & desiderijs incensa duxisset in somnem, memor quo affectu clauos ferreos de quadã imagine crucifixi, quã prope se semper habebat, extraxerit, & pro ipsis gariofilos redolẽtes infixerit, dixit ad Dominum: O dulcissime amator, qualiter acceptas, quòd clauos ferreos dulcifluis vulneribus manuum pedumque tuorum extrahendo gariofilos benè olentes cum affectu imposui? Respondit Dominus: Ego affectum illum in tantum acceptaui, quòd pro eo omnibus vulneribus peccatorum tuorum balsamum nobilissimum meæ diuinitatis infudi. Tunc ista: Nũquid Domine mi, similiter omnibus facturus es, qui idem faciunt? Respondit Dominus: Nõ omnibus, sed illis qui simili affectu hoc faciũt, ego similiter benefaciã. Qui verò tuo exemplo incitati, idem faciunt deuotione qua possunt, illos secũdario sufficienter remunerabo. ¶ Hinc ista imaginem crucifixi accipiens, ipsam suauibus osculis, arctisque amplexibus demulcens, multimode blãdiebatur: post moram verò dum sentiret defectum cordis ex vigilãtia, deponens crucem, ait: Vale dilecte mi, & habe bonam noctẽ, & permitte me dormire ad recuperandas vires, quas in meditatione tecũ penè totaliter expendi. His dictis auertit se ab imagine volẽs dormire. Cumq; sic requiesceret, visus est illi Dominus dexteram suam quasi de cruce super collum eius, tamquam ad amplexandum eam,

eam oſque ſuum roſeum auri eius applicans blando ſuſurrio ait illi: Audi mi dilecta mea, quia tibi nunc pro Feſcenninis amatoria decantabo, & inchoans dulciſona voce ſub modulatione qua cantatur hymnus: Rex Chriſte factor omnium, hunc verſiculum decantabat: Amor meus continuus, tibi languor aſsiduus, amor tuus ſuauiſsimus, mihi ſapor grauiſsimus. Vnde ipſa in ſomno ſuauius recreata, euigilauit recuperata vires, atque deuotas Deo gratias referebat.

De vij. horis Paſsionis Domini cum laude Beatæ Virginis.

CAPVT XLVI.

PEruigilans nocte quadam, ac in memoria Dominicæ Paſsionis laborans affectu cum multum ex hoc laſſata eſſet, & matutinas nondum dixiſſet, ſentiretque ſe viribus nimis defeciſſe, dixit ad Dominum: Eia mi Dñe, cum ſcias quod humana fragilitas mea nullatenus poſsit nunc pauſatione carere, doce me nunquid poſsim Beatiſsimæ matri tuæ honoris vel obſequij exhibere, dum non valeam debitas horas ipſius perſolue re. Cui dominus: Lauda me, per cor meum dulciſonum in innocentia integerrimæ virginitatis illius, qua ipſa me virgo concepit, virgo peperit, & poſt partum virgo inuiolata permanſit: & imitata eſt meam innocẽtiã, qua ego hora matutina pro redemptione generis humani captus, ligatus, alapis & fuſtibus cæſus, diuerſiſque contumelijs & opprobrijs immiſericorditer ſum affectus. Quod cum iſta faceret, videbatur Domi-

nus cor ſuum deificum in ſimilitudine aurei cyphi matri ſuæ virgineæ ad potandum prebere. Ex cuius melea dulcedine illa ſuauiter potata & dulciter ſatiata, imò abundanter inebriata, medullituſque penetrata, viſa eſt delitioſe iucundari. Tunc iſta collaudans etiam Virginem, dicebat: ¶ Laudo & ſaluto te mater beatitudinum, digniſsimum Spiritus Sancti Sacrarium, per dulciſsimum cor Ieſu Chriſti Dei Patris tuique amantiſsimi filij, orans vt in omnibus indigentijs & in hora mortis nobis ſuccurras, Amen. Vnde etiam intellexit, quòd quandocunque aliquis ſecundum quod præſcriptum eſt, laudaret Dominum, & in ſuper collaudando. Beatam Virginem adijceret hunc verſum: Laudo & ſaluto te mater, vt ſuprâ. totiens eidem Virgineæ matri videretur cor dulciſsimum Ieſu Chriſti ſui amantiſsimi filij ad potandum prebere: quod regia virgo magnoperè acceptaret, & ſecundum liberalitatem maternæ pietatis ſuæ benignè quemlibet remuneraret. ¶ Et adiecit Dominus: Lauda me, inquiens, pro Prima, per cor meum dulciſsimum in humilitate illa placidiſsima, qua intemerata Virgo magis magiſque habilitabatur ad me ſuſcipiendum, & imitata eſt meam humilitatem: qua ego iudex viuorum & mortuorum hora prima coram gentili homine iudicandus aſtare humiliter ſum dignatus pro redemptione generis humani. ¶ Ad Tertiam. Lauda me in deſiderio illo feruentiſsimo, quo me filium Dei de ſinu patris ſummi traxit in vterum ſuum virginalem, & imitata eſt me in illo deſiderio feruentiſsimo, quo ego ſalutem humanam deſideraui, cum duris flagellis cæſus, ſpinis coronatus. Et hora Ter-

ra Tertia Crucem ignominiosissimam meis fessis cruē tatisque humeris cum summa mansuetudine & patien tia dignatus sum baiulare. ¶ Ad Sextam: Lauda me in spe illa securissima, qua cælica Virgo per bonam voluntatem & sanctam intentionem semper ad laudem meam aspirabat. Et imitata est me, qui in alta Crucis arbore suspensus, inter ipsas amarissimas mortis accerbitates totis viribus anhelabam ad humani generis redemptionem, vnde & clamabam: Sitio. In tantum, scilicet, salutem animæ humanæ, quod si necesse fuisset, adhuc duriora & amariora supplicia pertulissem, meque ad vniuersa pro redimendo homine gratis paratum obtulissem. ¶ Ad Nonam: Lauda me in ardentissimo amore illo mutuo, scilicet, diuini cordis ac intemeratæ Virginis, quæ diuinitatem excellentissimam tenerrimē cōiunxit, ac inseparabiliter couniuit humanitati in vtero virginali. Et imitata est me, vitam viuentium, hora nona in Cruce præ amoris magnitudine morti amarissimæ succumbentem ob humanam redemptionem. ¶ Ad Vesperam: Lauda me in fide illa constantissima, qua Beata Virgo sola tempore mortis meæ, recedentibus Apostolis in vera fide perstitit immobilis. Et imitata est me in fidelitate illa, qua iam mortuus de Cruce positus subsecutus sum hominē, etiam vsque ad limbum Inferni. Vnde ipsum omni potenti manu misericordiæ meæ eripiens, transuexi ad gaudia Paradisi. ¶ Ad Completorium: Lauda me in perseuerantia illa laudabilissima, qua mater mea dulcissima in omnibus bonis & virtutibus perseuerauit vsq; in finem. Et imitata est me tanta diligentia opus humanæ redēptionis peragentē, quòd etiam post obtentam

amaris-

amariſsima morte veram hominis liberationem, nec-dum omiſi corpus meum incorruptibile humano more tradere ſepulturæ, vt demõſtrarem nihil omnino eſſe tam vile, quod pro ſaluatione hominis recuſarem.

Qualiter ab occupationibus reuerentes Domino blandiamur.

CAPVT XLVII.

EX conſortio hominum dum ſæpius magno grauaretur tædio, vt aſſolet (quia amanti Deum, omne quod citra Deum reperitur, inconſolabilis dolor eſſe videtur) ſæpiſsimè repentè conſurgens in feruore ſpiritus repetebat locum orationis, dicens: Ecce Domine mi nunc tædet me omnium creaturarum & tui ſolius mihi libet frui conſortio & alloquio. Ergo omni creaturæ valedicens, conuertor ad te vnicum & totum bonum ac gaudium cordis & animæ meæ. Sicque deoſculans quinque vulnera Domini roſea, quinquies legebat hunc verſiculum.

SCOL. Non eſt mirum ſi tam grauiter hæc ſacra virgo res ferret humanas, quæ ſecum tantam animi ægritudinem ſemper afferunt. Quemadmodum enim inter ſtrepitus & fragores nemo attente cogitare poteſt: contrà vero, in noctis ſilentio, vel in deſerto loco, ſilentium & ipſa ſolitudo quodammodo ad contemplationem inuitat, ſic humanæ curæ animum interturbant, & angunt, contra verò iuge ſilentium (vt Bernardus ait) & ab omni ſtrepitu ſæcularium perpetua quies, cogit cœleſtia

lestia meditari: Tamen quanuis hæc vera sint, oporteatque nos semper orare, atque nunquam deficere, sicut præcepit Dominus: ita tamen prudenter & sapienter hæc agenda sunt, vt nec à vitæ huius curis, nec ab oratione abstineamus, sed teneamus quasi medium & rectum ad patriam cælestē cursum. Quod ita fiet, si cuncta humana & temporalia negotia sic tractentur, vt ea â fide, spe & charitate videantur imperata. Id quod miro modo & ordine meditatio, & oratio recta præscribit iuxta verba Pauli, quæ sic Augustinus exposuit. Sine intermissione orate, quid est aliud, quam beatam vitam, quæ nulla nisi æterna est, ab eo qui eam solus dare potest, sine intermissione desiderate? Semper ergo hanc à Domino desideremus, & oramus semper. Sed ideo ab alijs curis atque negotijs (quibus ipsum desiderium quodammodo tepescit) certis horis, ad negotium orandi, mentem reuocamus, verbis orationis nos ipsos admonentes in id quod desideramus intendere: ne quod tepescere cæperat, omnino frigescat, & penitus extinguatur, nisi crebrius inflametur. Vnde & illud quod idem Apostolus ait: Petitiones vestræ innotescant apud Deum, non sic accipiendum est, tanquam Deo innotescant, qui eas & antequam essent vtique nouerat: sed nobis innotescant apud Deum per tolerantiā, nō apud homines per iactātiam. Quæ cum ita sint etiam cum diu orare vacat, id est, cum alia bonarum & necessariarum actionum, nō impediunt offitia, quanuis & in eis (vt dixi) desiderio illo semper orandum sit, non est improbum, nec inutile. Hucusque D. Augustinus docet, neque humanis curis, neque diuinis colloquijs defuturos, sed prudenter vtrique rei, & orationi & actioni debere iustum virum se se accommodare.

Ad Probā viduam epist. 121.

1 Thes. 5.

Coloss. 4.

¶ Auc

¶ Aue Ieſu ſponſe floride, cum delectamento diuinitatis tuæ ex affectu totius vniuerſitatis ſalutans amplector te, & ſic in vulnus amoris deoſculor te. Vt quaſi cum ipſo verſu ad vulnera Domini omne tædium ſuum euaporando per delectamenta deuotionis recreatur. Quod dum ſæpius faceret, die quadam requiſiuit á Domino, qualiter hoc acceptaret, cùm tamen quandoque modico tempore eiſdem intenderet. Reſpõdit Dominus: Quotienſcunque tali intentione ad me conuerteris, ego taliter accepto ſicut amicus ab amico ſuo acceptaret, quòd ipſum per diem vnum hoſpitaretur, & omnem amicitiam, quam tâm verbis quàm factis & etiam exemplis exhibere poſſet, alacri benignitate ac mira impenderet blanditate. Vnde, ſicut inter tales exhibitiones blanditatum hoſpes ſæpius mente retractaret, quomodo amico ſuo condignam vicem rependere poſſet, cum eum apud ſe hoſpitari contingeret: ſic ego ſine intermiſsione in corde meo diuino dulciter retrâcto, & diligenter diſpono, qualiter tibi ſingulas vices quibus mihi blandiris in terris, in æterna vita ſecundum regalem liberalitatem omnipotentiæ & benignitatis meæ centupliciter milleplicata blanditate & amicabilitate recompenſem.

De effectu tribulationis & orationis.

CAPVT XLVIII.

CVm Conuentus timeret á facie inimicorum, qui dicebãtur fortiter armati prope cœnobium aduenturi, & pro tali neceſsitate in communi perſoluerentur

rentur psalterium distinctum cum versu : O lux beatissima, & Antipho. Veni Sancte Spiritus: & ista deuote cum alijs orationi intenderet : intellexit in spiritu quôd Dominus per talem orationem compungeret corda quorundam Spiritu Sancto, ad cognoscendum proprias negligentias & pœnitendum cum voluntate libenter emendandi & de cætero pro posse eas cauendi. Cumque sic compungerentur, vidit de cordibus singularũ taliter per spiritum compunctarum, quasi vaporem quendam efflare, qui claustrum & vicina circundans, procul ab eis pellebat omnes aduersarios: & secundum quod cuiuslibet cor erat magis compunctum, & ad bonam voluntatem acclinatum, eo efficacior vapor ex illo efflans omnem contrariam potestatem remotius propellebat. Vnde & intellexit quòd Dominus per talem timorem & grauamen aduersariorum maxime intendebat ad se retrahere corda sibi electæ congregationis, vt dum tribulationibus quassatæ, & ab omnibus negligentijs purgatæ, ad paternam ipsius defensionem confugerent, diuinæ consolationis subsidium effectuosius inuenirent. Hæc dum percepisset, dixit ad Dominum : Cur amantissime Domine, frequentius ea, quæ gratuita pietate tua mihi dignaris reuelare, ab aliorum reuelationibus sunt tam differentia, quòd ex hoc sæpius contingit ea ab aliquibus discerni, cum ego malim ea celari, quam manifesta ri? Dominus respondit: Sicut si magister aliquis interrogaretur â pluribus diuersarum linguarum hominibus, & omnibus responderet vnius tantum linguæ interpretatione: non expediret quidem nec acceptaretur á quoquam, sed si cuilibet secundum interpretationem

linguæ

linguæ suæ responderet, scilicet, Latino Latinè, Græco Græcè: tanto eius sapientia elegantior probaretur, quanto cuilibet secundum linguam suam conuenientius responderet. Similiter quanto ego differentius dona mea cuilibet communico, eo clarius patet profunditas inuestigabilis sapientiæ meæ, qua secūdum conuenientiam intellectus sui cuilibet respondeo, & quæ voluero reuelo secundum capacitatem sensus cuiuslibet, quē ipsis donaui, scilicet, simplicioribus per magis corporeas similitudines quæque demonstrando: capacioribus vero intellectus occultiores & obscuriores adumbrationes proponendo.

¶ Alia vice, cum pro eadem necessitate â conuentu legeretur Psalm. Benedicite omnia opera, cum orationibus per singulos versus ad hoc deputatis, & ista cum alijs deuotius interesset: apparuit ei Dominus quasi totus floridus & amœnus, qui ad quemlibet versum cum conuentus veniam peteret super terram, velutin obuiá huic eleuato brachio sinistro præbuit dulcissimū vulnus sanctissimi lateris sui, ad osculandum, quod dum crebrius ipsa deoscularetur, Dominus se hoc ab ea mirifice demostrauit acceptare. Tunc illa dixit ad Dominum: Cum te amantissimum Dominum meum sentiam ista valde affectuose gratificantem, peto vt aliquam breuem orationem me doceas, quam simili digna natione pietas acceptet, â quocunque homine cum deuotione proferatur. Tunc diuinitus inspirata, intellexit, quòd quicunque deuota intentione quinquies diceret hos versus, scilicet: ¶ Iesu saluator mundi. Qui per Crucem tuam mūdum redemisti, Christe audi nos. Et: Aue Iesu sponse melliflue cum delectamento diuinitatis tuæ,

tis tuæ, ex effectu totius vniuersitatis salutans amplector te, & sic in vulnus amoris deosculor te. Et: Fortitudo & laus mea Dominus, & factus est mihi in salutē, &c. in honorem quinque vulnerum Domini, & eadem rosea vulnera Domini deuotius deosculando, adiungeret quascumque vellet collectas, vel orationes: & hoc per Iesu Christi cor dulcissimum sanctæ Trinitatis organum commendaret, hoc Dominus acceptare dignaretur pro oratione quantumuis laboriosē perfecta.

¶Item alia vice dùm idem psalmus repeteretur, apparuit Dominus Iesus quasi de vulneribus imaginis Crucifixi cuiusdam, qui more solito eleuabatur coram congregatione, tanquam flammas ardentes emittere ad Deum Patrem pro congregatione, demonstrans vim ardentissimi desiderij & amoris, quo cor eius afficiebatur erga Deum Patrem, pro salute congregationis.

De *delectatione sensuum Domini in anima.*

CAPVT. L.

PRæoccupata infirmitate, dùm die quodam communicatura sentiret magnum virium defectum, ac ex inde minorem habere posset deuotionem, dixit ad Dominū: O dulcor animæ meæ, cùm (heu) nimis sciá me indignam ad tui sacratissimi corporis & sanguinis susceptionem, si in aliqua creatura extra te possem alicuius delectationis inuenire alleuiationem, omitterem hac vice communionem sanctam. Sed quia ab Oriente vsque ad Occidentem, á Meridie vsque ad Septen-

trionem, nihil omnino reconoſcere poſſum, in quo delectando aliquod ſentiam refrigeriū, tam corporisquā animæ, præterquā in te. Ergo æſtuans & anhelans currens in ſiti deſideriorum, venio ad te fontem viuum. Quod Dominus ſecundum benignitatem ſuam dignanter acceptans, talem ipſi viciſsitudinem amatoriæ blanditatis recompenſans, reſpondit: Sicut tu certe affirmas, te in nulla creatura delectari poſſe extra me ſic & ego in diuina vertute mea complaceo in te. Illa vero in corde ſuo reuoluente, quod quamuis Dominus ex benignitate ſua id dicere dignaretur, ſe tamen id aliquando mutare poſſe: Dominus ſe ingerens cogitationibus ipſius, reſpondit: Velle meum idem eſt quod poſſe, & ideo quod volo potero. Et illa: Et quid ò amator dignātiſsime, inuenire potes in me omnium creaturarum Peripſemate, in quo vtcunque delectaris? Reſpondit Dominus: Viſus diuitatis meæ inæſtimabili modo delectatur inſpicere te, quam mihi tam acceptabilem per omnia in tam diuerſis & multis donis gratiarum creaui. Auditus etiam meus, quaſi quibuſdam ſuauiſsimis muſicis inſtrumētis afficitur in omnibus & ex omnibus verbis oris tui, quibus mihi blandiris, ſiue pro peccatoribus, ſiue pro animabus purgandis orando, ſiue aliquos corripiendo, aut inſtruendo: aut qualicunque modo ad laudem meam verbum aliquod proferendo. Ex quo licet etiam nulla vtillitas inaliquo hore vel cauſa ſequatur, tamen hoc ex bona voluntate & ad me directa intentione tua ſuauiſsime inſonat auribus meis, ac medullitus attingit intima cordis mei diuini. Spes quoque tua, qua, iugiter ad me anhelas, aſpirat olfactui meo ſuauiſsimi odoris delectamentū. Omnes quoque gemitus & deſideria tua dulciter ſapiunt

mihi

mihi super omnia aromata Amor quoque tuus præstat mihi delectamentum suauissimi amplexus. Tunc illa desiderare cœpit, vt Dominus eam quantotius restituere dignaretur pristinæ sanitati, ad hoc ut rigori ordinis deuotius posset insistere. Cui Dominus benigne respondit: Et quare, inquiens, vellet mihi sponsa mea molesta esse, si voluntati meæ cõtra veniret? Ad quod Domine hoc desiderium meum iudicas tibi contrariũ, in quo (vt mihi videtur) pure laudẽ tuam quæro? Respondit Dominus: Quòd sermonem de hoc moues, quasi puellarem morem dissimulo, sed si importunis instares, hoc vtique non acceptarem. In quibus verbis Domini intellexit, quod qui desiderat esse sanus ad hoc tantum vt Deo seruiat, bene quidẽ facit. Sed longe perfectus est, vt homo se totum diuinæ voluntati committens, credat Deo, quod quicquid circa ipsum ordinet, siue prosperum, siue aduersum, hoc sibi saluberrimum esse.

De pulsibus cordis Domini Iesu.

CAPVT. LI.

CVM Videret cæteros ad sermonem properare, querula mente dixit ad Dominum: Tu scis amantissime, quòd nunc ex corde libenter audirem prædicationem, si infirmitate non detinerer. Cui Dominus: Vis ne charissima vt ego tibi predicem? At illa: Libentissime, Tunc reclinauit eam Dominus super corsuũ, ita

quod animæ cor suo diuino applicabatur. Cumque ibi anima per moram dulciter requieuisset, sensit in corde Domini duos mirabiles & valde suaues pulsus. Et ait Dominus ad eam: Quilibet istorum duorum pulsuum, tribus modis salutem hominis operatur. Primus quidē pulsus operatur salutem peccatorum. Secundus iustorum. Per primum enim pulsum primo modo sine intermissione alloquor Deum Patrem, ipsum peccatoribus digne placando, & ad misericordiam inclinando Secundo, alloquor omnes sanctos meos, corā ipsis peccatores fraterna fidelitate excusando, & eos ad orandum pro peccatoribus instigando. Tertio, alloquor ipsum peccatorem, eum misericorditer ad pœnitentiam reuocando, ac cum ineffabili desiderio conuersionem ipsius expectando. Per secundum pulsum, primo modo alloquor Deum Patrem ad congratulandum mihi, pro eo quod pretium sanguinis mei tam vtiliter expendi pro redemptione iustorum, in quorū cordibus nūc delector tām diuersas habere delitias. Secūdo, alloquor totam cœlestē militiam ad collaudandū laudabilē conuersationē iustorū, vt regratientur mihi pro omnibus beneficijs illis impensis, ac deinceps impendendis. Tertio, alloquor ipsos iustos diuersimode ipsis salubriter blandiendo: & vt de die in diem, de hora in horam proficiant, fideliter admonendo. Et sicut pulsus humani cordis non impeditur ex visu & auditu, aut quocumque opere manuū, quin semper suū motū habere possit, ita nec cœli, nec terræ, nec totius vniuersitatis gubernatio aut dispositio hos binos pulsus in corde meo diuino vnquam vel admodicum poterit vsque in finem seculi sedare, aut temperare, aut aliquatenus impedire.

Post-

POst hæc noctem quãdam pene totam duxit in somnem, ex quo dum intantum debilitaretur, quod iam omnibus viribus destitueretur: hunc defectum virium suarum more sibi solito, obtulit Domino in laudẽ æternam, ad salutem totius vniuersitatis. Cui Dominus benigne compatiens docuit eam, vt his verbis eum inuocaret. ¶ Per tranquilissimam suauitatem, qua ab æterno in sinu Dei patris accubuisti: & per amœnissimam pausationem in vtero virginali, qua nouem mensibus quieuisti: & per iucundissimam delectationem, qua vnquam in aliqua amante anima dignatus es delitiari: rogo te misericordissime Deus: vt non ad meum commodum, sed ad æternam laudem tuam, mihi cõcedere digneris aliquãtam requiem, qua lassata membra corporis vsui exercitationis restituãtur: tunc ostendit illi Dominus ad dextram quandam valde amœnosam sessionem præparatam, dicens illi: Veni electa mea repausa super cor meum & proba vtrum quietus amor meus te quiescere sinat. Cunque sic super cor Domini melifluum reclinasset, & suauissimos pulsus eiusdem efficacius persentiret, dixit ad Dominum: O amator dulcissime, quid modo pulsus isti loquuntur michi? Respondit Dominus: Hoc inquam, quandocunque aliquis per vigilantiam lassatus & viribus destitutus, rogat me quæ modo tibi inspiraui dicenda, vt ipsi ad laudem meam & ad reparandas vires quietem concedam: & ego ipsum tunc non exaudiero, si tunc patientiam amplectendo humiliter talem suum supportat mihi defectum: hæc diuina suauitas mea & benignitas tanto suauius acceptat ab illo quia acceptius est mihi, cum quis infirmitate sua post consumptas per vigilantiam vires defe-

ctum illum humiliter & patienter sufferendo mihi offert : quam cum alius sanus corpore totam noctem in oratione peruigilaret cum bene posset vigilare.

De perfecta resignatione sui in diuinam voluntatem

CAPVT. LIII.

INfirmitate detenta, quandoque post sudorem febris inualescebat, quandoque decrescebat. Vnde cum nocte quadam sudore madesceret, anxia cœpit cogitare, vtrum ex ipso infirmitas in peius, siue in melius mutari deberet. Et apparuit illi Dominus Iesus totus ad instar floris amœnus in dextra sua ferens sanitatem & in sinistra infirmitatem, præbuitque ei vtrasque manus, vt eligeret quicquid magis optaret. Illa vero vtrasque respuens, ac inter vtrasque manus Domini procedens in feruore spiritus, accedebat ad cor illud dulcissimum, in quo sciebat reconditam totius boni copiam, ipsius laudabilissimam inquirens voluntatem. Quam Dominus blandè suscipiens & leniter circumplectens, ipsam super cor suum pausaturam reclinauit. At faciem suam protinus auertens á Domino, & á tergo caput reclinans super pectus Domini, ait: Ecce nunc Domine faciem meá auerto á te, toto corde desiderans, vt non meam respicias voluntatem, sed tuam in omnibus circa me laudabilissimam placentenque perficias. Per quod notari potest, quod fidelis anima, tam secura confidentia

se totam

se totam & omnia sua diuinæ committere debet dispositioni, quod etiam delectatur nescire, quid circa ipsam Dominus agat, vt eo purius diuinæ voluntatis placitum in se sciat esse perfectum. Tunc Dominus ex vtraque parte dulciflui cordis sui, dixit: Ex quo omnino propriæ renunciando voluntati, sic auertisti faciem tuã á me, ego omnẽ dulcedinẽ & delectationẽ diuini cordis mei emittẽdo, dirigo ad te. Ad quod ista: Cũ tu amator meus dulcissime, totiens mihi deificũ cor tuũ donaueris diuersis modis, vellẽ nunc scire quẽ fructum inde consequi debeam, quod iterum illud mihi tam libere concedis? Qui respondit: Nonne fides habet Catholica, quod qui semel communicat, huic ego meipsum tribuam ad salutem cum omnibus bonis quæ continentur in thesauris meæ diuinitatis pariter & humanitatis. Et quanto tamen homo sæpius communicauerit, tanto magis cumulus eius beatitudinis multiplicatur & augetur, si modo dignè communicet.

De sensuali delectatione in Deo.

CAPVT. LIIII.

CVm sibi á pluribus consuleretur, vt se contemplationi subtraheret, quousque pristinæ restitueretur sanitati: ipsa secundum morem suum, quo semper sensui aliorum magis quam suo credebat, etiam istorum monitionibus acquiescendo, talem præbuit consensum, quod admittebat exteriores delectationes in exornandis imaginib9 crucis Christi, vt cũ talibus quasi ladẽdo

abstraheretur quidam ab interiori studio contemplationis, & tamen per exteriorem imaginis Christi repræsentationem iugem posset habere memoriam sui vnici amatoris. Vnde nocte quadam cùm occuparetur, cogitando qualiter Crucifixo sepulchrum delectabile de palijs præpararet, in quo eum feria sexta ad vesperam reconderet in memoriam Dominicæ passionis: benignus Dominus (qui potius intentionem respicit, quam opus amantis) tali occupationi se ingerens, dixit ad eam: Delectare in Domino charissima, & dauit tibi petitiones cordis tui. In quibus verbis intellexit, quod quando aliquis propter Deum quærit delectationes in rebus consimilibus, tunc Dominus delectatur in corde ipsius: sicut aliquis paterfamilias delectatur in habilitate lusoris conuiuarum suorum cum ipse in lusu suo delectatur. Et hæc est petitio cordis, quæ datur homini sic propter Deum in exterioribus innocenter delectanti: quia cor hominis naturaliter petit, id est, desiderat, vt Deus delectetur in ipso. Tunc ista dixit: Et quid amantissime Deus ex tali delectatione poteris habere, quæ magis sensualitati deseruit, quam spiritui? Respondit Dominus: Sicut vsurarius auarus, inuitus negligeret, si saltem vnum denarium lucrari posset: sic ego qui delitias meas statui habere in te, multo inuitius permitterem mihi vnum cogitatum siue motum extremi digiti tui propter me factum sic perire, quod ipsum non in summam laudem meam conuerterem, ad tuam salutem æternam. Et ista Si immensa bonitas tua tantum delectari dignatur in istis, quantum tunc delectaris in carmine illo, quod ex dictis sanctorum composui ad laudem tuam, in quo

tota

tota tua commemoratur passio veneranda? Respondit Dominus: Sicut aliquis delectaretur in eo, quod amicus suus inter suaues amplexus deduceret eum in hortum quendam amenissimum, quo asperaret eum odor suauissimus auræ lenioris, ac mirifice delectaretur ingrata vernantia florum diuersorum, & alliceretur de mulcenti harmonia suauissimi soni, necnon reficeretur dulcissimo sapore optimi fructus. Et hanc delectationem recompensabo tibi, & etiam idem carmen cum deuotione frequentanti in via illa angusta, quæ ducit ad vitam æternam.

De languore amoris.

CAPVT. LV.

POst hæc paruo temporis interuallo, dum septima vice decumbens, nocte quadam Domino intenderet: ipse dignantissima blanditate se ad eam inclinans, dixit: Indica mihi amica mea, quod amore mei langueas. Ad quod ista: Et qualiter ego indigna hoc dicere præsummerem, quod scilicet amore tuo languerem? Dominus respondit: Omnis qui voluntatem suam ad aliquod grauamen causa mei perferendum sponte mihi offert, ille veraciter potest gloriari, & gloriando nunciare quod amore mei langueat, dum in grauamine patiens & mihi intendens perseuerat. Tunc ista: Et quid (inquit) tu amantissime ex tali nuncio lucrari poteris? Respondit Dominus: Talis nuncius est delectatio meæ diuinitatis, honor humanitatis, amœnitas oculorum, & laus aurium mearum. Et adiecit Dominus: Nu-

cius ille cuiusque fecerit legationem, copiosam recipiet consolationem. Insuper vnctio amoris mei tam efficaciter commouetur, quod me mederi contritis corde, id est, qui desiderant gratiam prædicare captiuis, id est, peccatoribus indulgentiam: clausis apertionem, id est, animabus purgandis redemptionem. ¶ Hinc ista dixit ad Dominum: Nunquid pater misericordiarum, tandem post hanc septimam infirmitatem pristinæ me restituere dignaris sanitati? Respondit Dominus: Si in prima infirmitate intimassem tibi, quod septies decumbere debuisses, forsan ex humana infirmitate expauescens ad impatientiam lapsa fuisses. Similiter si modo promitterem tibi, quod ex hac infirmitate nunc vltimo laborare deberes, certe cum spe ad finem illius tenderes, & inde meritum tuum minueretur. Itaque paterna prouidentia increatæ sapientiæ meæ vtiliter disponit, te vtrunque ignorare, vt semper cogaris ad me toto corde anhelare: & omnia tam interiora quam exteriora grauamina tua fiducialiter mihi commendare, qui tam dulci te respicio fidelitate, & solicitus sum pro te, quod nullatenus permitto te grauari supra quam possis sustinere, cum bene nouerim teneritudinem delicatæ patientiæ tuæ. Quod liquidê perpendere potes in hoc, quod grauiorem post primam infirmitatem sensisti debilitatem, quam nunc in hac septima persentias.

Quamuis hoc velut impossibile iudicet ratio humana, sed tamen præualet omnipotentia mea diuina.

(?)

De eo quod pro eodem sibi fuerit viuere & mori.

CAPVT. LVI.

NOcte quadam dum multis modis Domino blandiretur, inter alia requisiuit ab eo, vnde hoc esset, quod quanuis iam longo tempore ægrotasset, omnino tamen scire non desideraſſet, an infirmitas ipsius morte aut sanitate terminari deberet: sed potius pro eodem sibi esset mors & vita. Respondit Dominus: Cū sponsus deducit spōsam ad rosetū vnde colligat flores rosarū ad cōnectendum sibi sertum, sponsa tantoperē delectatur indulci cōfabulatione sponsi, ꝙ nūquā perquirit qualē spōsus velit carpere rosam: sed cū ad rosetū peruenerit, tunc quamcunque rosam sponsus decerpserit, & sponsæ ad annectendum serto porrexerit, illam spōsa sine omni dijudicatione alacri prōptitudine connectit: similiter anima fidelis, cuius summa iucunditas est voluntas mea & in ea delectatur quasi in roseto, illa certe pro eodem acceptat, si mihi placet ipsam restituere sanitati, siue vitam finire præsentem. Quia nimirum plena fidelitate, se meæ committit paternitati.

¶ Alia quoque nocte, cum ex multimoda consolatione præsentiæ Domini & spiritualium intellectu excitatione nimis esset debilitata, accipiens vuas recreauit se tali intentione, quod ipsum Dominum in semetipsa reficeret. Quod Dominus magnifice acceptans, ait: Modo fateor mihi gratam amaritudinem illam, quam de spongia in Cruce pro amore tuo tibi, quoniam

niam pro ipsa iam de corde tuo indicibilem dulcedinem sugo. Et quãto tu purius ad laudem meam corpus tuum recreaueris, eo suauius ego me profiteor in anima tua refectum. Hinc cum ista pelliculas & acinos vuarum in manu congregatas, in medium domus proijceret, affuit & Satã omnis boni persecutor, qui hoc quod ista adiecerat, recolligere conabatur quasi ad testificandum culpam infirmæ, quia ante matutinas contra religionem cõmediſſet. Cumque vnam de eisdem pellicu lis velut duobus digitis vix atrigisset, ilicô intolerabilis cruciatus ardore combustus, terribiles emittendo latratus de domo concitus prosilijt: diligentissime obseruare studens, ne aliquam vltra pede contingeret, ex cuius tactu cruciatum persenserat tam intolerabilis pœnæ.

De vtilitate defectuum cognitorum.

CAPVT. LVIII.

QVadam etiam nocte cor suum apud se discutiens, & illum in se defectũ recognoscens, quod scilicet, ex vsu sæpius dicere solebat, Deus scit, sine intentione vel necessitate, & se ipsam pro hoc reprehendens, desiderauit á Domino, vt hunc defectum in ea penitus emendaret, & hoc sibi dono donaret, ne vnquam melifluum nomen suum in vanum nominaret. Cui benignus Dominus blandê respondit: Et quare velles, vt ego priuarer honore illo, & tu infinito fraudareris præmio, quod lucraris quotiescunque illum defectum vel similem recognoscens, de cætero cauendum

uendum proponis? Nam quandocumque aliquis studet pro amore meo defectus suos deuincere, tantū mihi exhibet honoris & fidelitatis, quantum miles aliquis Domino suo exhiberet, si strenue se in bello contra inimicos opponens, omnes manu forti viriliter expugnaret, ac prosterneret. Hinc cùm videretur sibi in sinu Domini repausare, & sentiret magnū cordis defectū, dixit ad Dominum: Ecce amantissime Domine, offero tibi debile cor meum, cum omnibus affectionibus & voluntatibus meis ad delectandum in eo secundū omne beneplacitum tuum. Cui Dominus respōdit: Tuū debile cor tali affectu mihi oblatum, tanto gratius accepto, quām alterius cor forte: sicut magis acceptatur bestia multa venatione agitata, quām domestica, eo quod carnes illius teneriores sunt, ac suauiores ad vescendum.

De obsequio per infirmam Domino impenso.

CAPVT. LIX.

CVm ex infirmitate chorum frequentare non posset, sæpius tamen ibat ad horas audiendas, vt vel sic in seruitio Dei corpus suum exerceret. Et cum perpenderet se Deo tam studiosa deuotione non intendere, vt desiderabat, frequenter hoc Domino conquerebatur, cum deiectione spiritus, dicens: Quid amantissime Domine mi, tu nūc habes honoris ex eo, quod ego negligens & inutilis hic sedens, vix in vno vel duobus verbis, vel notis tibi intendo? Ad quod Dominus tandē

vice

vicè quadam ſic reſpondit: Et quid tu haberes ex eo, quod amicus tuus vna vice vel bis porrigeret tibi hauſtum dulciſsimi & recentiſsimi cibi, de quo ſperares te multum confortari. Multo ergo maiorem delectationem ſcias me habere de verbis ſingulis & neumis, quibus vnquam laudi meæ intendis. Sub Miſſa verò, cum deficientibus viribus eam ad Euãgelium ſurgere pigeret, & pro hoc ſemetipſam argueret, quia neſciret qualis profectus in tali diſcretione eſſet, ſi ab hoc labore ſibi parceret, cum nõ ſperaret priſtinam ſe recepturam ſanitatem: more ſolito requiſiuit a Domino, quid ſibi laudabile foret-Dominus reſpondit: Quando cum difficultate ſupra poſſe tuum aliquid facis ad laudem meam: ego accepto illud a te, ac ſi indiguiſſem eo ad profectum honoris mei. Cum vero alia omittens commoda corporis admittis cum intentione ad me directa: hoc ego accepto ac ſi ego ipſe infirmus commodo illo non poſſem caruiſſe. Sicque vtrunque progloria meæ diuinæ magnificentiæ, in te remunerabo.

De renouatione Sacramentorum in anima.

CAPVT. LX.

DIſcutiens die quodam cor ſuum, & reperiens aliqua quæ libenter fuiſſet confeſſa. Et dum confeſſorem habere non poſſet, confugit more ſolito ad vnicum ſolatium Dominum Ieſum Chriſtum & querulando expoſuit ei tale ſuum impedimentum. Cui Dominus

minus respondit, dicens: Quid turbaris dilecta? Nam quotiescũque id á me desideras, ego ipse summus sacerdos & verus Pontifex, tibi adero & singulis vicibus simul septem sacramenta miro modo conferã. Ego enim te pretioso sanguine meo baptizabo, in virtute victoriæ meæ te confirmabo, in fide amoris mei te mihi desponsabo, in perfectione sanctissimæ conuersationis meæ te consecrabo, in pietate misericordiæ meæ te ab omni vinculo peccatorum absoluam, in superfluẽtiam charitatis meæ te me ipso cibabo, teq; fruẽdo satiabor. Et in suauitate spiritus mei omnia interiora tuatam efficaci vnctione penetrabo, quòd per omnes sensus & motus tuos stillabit adeps deuotionis, vnde sine intermissione habilitaberis & sanctificaberis ad vitam æternam.

De effectu Charitatis fraternæ.

CAPVT. LXI.

ALia vice, dum valdè debilis ad matutinas consurgens, iam vnũ complesset nocturnum, & superueniente alia infirma iterato in charitate, cum illa matutinas relegisset valdè religiosè, inter Missam dum deuotius intenderet Domino, recognouit animam suam valde mirandis ornantibus, & miro modo corruscantibus gemmis pretiosis honorificè decoratã. Intellexitque diuinitus instructa, se talem ornatum inde meruisse, quòd in charitate humiliter cum iuniore iterato legerat partem matutinarum ante lectam, vnde & tot ornatibus præfulgebat, quot verba relegerat. Tunc memor

mor quarundam negligentiarum, quas nondum cõfessa fuerat absentia confessoris impediente, hoc voce quærula Domino proponebat: Cui Dominus respondit: Et quid accusaris pro tuis negligentijs, quæ veste charitatis (quæ multidinem peccatorum operit) tam gloriosè circundaris? Ad quod illa: Et quomodo ex hoc consolari possum, quod charitas operit culpas meas, quibus tamen recognosco me maculatam? Ad quod Dominus: Charitas, inquit, non solùm peccata operit, imò etiam instar solaris caloris in se consumit, & annihilat omnes negligentias peccatorum venialium, & insuper confert cumulum meritorum.

¶ Videns aliquando vnam personam in quibusdam obseruantijs regularibus negligentius agentem, cùm timeret se coram Deo culpam incurrere, si ipsam cùm sciret negligeret ad meliora promouere, simulque ex humana fragilitate metueret, quod quædam blandiores dicturæ essent, quod se plusquâm necesse esset, occuparet minora promouendo: more sibi solito obtulit hoc in laudem æternam Domino. Quod benignus Dominus multum grataner se acceptare demonstrans, ait: Quotiescumque hoc verbum vel simile pro amore meo supportaueris, totiens ego te firmissime circumuniam, & vndique circumuallabo ab omnibus occupationibus, quæ te in aliquo â me possent impedire: ad similitudinem sicut vrbs præmunitur vallibus & muro: & insuper ad cumulum meritorũ tuorũ superadam omne meritum, quod quilibet lucrari posset, si humiliter monitis tuis ad laudem meam deuotis studijs obaudierit.

De

De fidelitate in solo Deo quærenda, & fructa patientiæ.

CAPVT. LXIII.

SIcut euenire solet, quod quis grauius tolerat iniurias sibi ab amico suo illatas, quam ab inimico, secũdum illud: Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi, sũ stinuissem vtique &c. Cùm ista intellexisset, quòd quædam persona ad cuius salutẽ animæ plus studij & fidelitatis adhibuerat, non responderet sibi debita fidelitate, imo etiam quædam sibi ab ipsa impensa quasi contemnendo inuerteret: turbata ex hoc confugit ad Dominum. Quam Dominus benigne consolando ait: Noli contristari filia, quia ego permisi ista ad tuã summã salutem. Nimiùm enim consortio ac commansione tua sedula delector, vt ea crebrius frui possem: quemamodũ mater habens puerulum tenerrime sibi dilectum, quem semper sibi desiderans adesse, cum puer ad contubernales gratia colluſsionis vult discurrere, circa quælibet vicina lauras vel aliqua apponit horrenda, vnde puer territus currat in sinum suum: Sic ego desiderans te lateri meo nunquam deesse, permitto, vt amici tui tibi in aliquo contrarientur, vt dum in nulla creatura plenam fidelitatem reperis, eo ardentius ad me recurras, quanto apud me omniũ delectationum & fidelitatum abundantiam stabiliorem recognoscis: Hinc assumpsit eam Dominus in sinum suum, quasi tenellum infantulum & multis modis ipsi blandiebatur, apponensque os suum deificum auri eius, & diuersimode ipsam demulcens, ait: Sicut mater benigna

tenello infantulo per oscula lenire solet quæque sibi aduersa: sic ego per blandissimum susurrium lenire tibi desidero vniuersa grauamina tua, & contrarietates. Cumque sic per moram in sinu Domini diuinarū consolationū blanditijs multipliciter suisset delectata prebuit ipsi Dominus cor suum, dicens. Perspice nunc dilecta mea omnia cordis mei interiora, & perpende diligēter quā fideliter omnia, in quibus mihi vnquā intendisti, dispossui & ornaui ad vtilissimū & saluberrimum animæ tuæ profectū: & considera, si vel saltē vnius verbi cōtra me causari potes infidelitatē. Quod cum ista feciss̄et, videbatur eam Dominus eodem grauamine de quo prædictum est, quasi aureis floribus mirifice splendentibus perornare. Tunc ista memor quarundam personarum, quas sciebat alijs grauaminibus oppressas, dixit ad Dominum: O quanto dignioribus præmijs merentur recompensari, & pretiosioribus ornamētis decorari á pietate tua misericors pater, quæ tam ponderosa sufferentes grauamina, nullis talibus aut similibus alleuiantur consolationibus, qualibus ego, licet (heu valde indigna) frequentius subleuor, nec tamē digna patientia quæcunque mihi euenientia supporto. Ad quod Dominus: In his sicut & in omnibus delicatā curam tenerrimæ dilectionis erga te demostro, tanquam mater tenellū manus infantulñ, cum ipsum libēter ornaret argento & auro, & tamen sciat ipsum non posse pondus ornamēti ferre tenuioribus floribus ipsum perornat, qui pendere non grauantes, splendorem tamen administrent: Sic & ego tempero grauamina tua ne eorum pondere succumbas, & tamen patientiæ merito non careas. Hinc illa considerans altitudinem

diuinæ

diuinæ pietatis erga salutẽ suam, ex nimia gratitudine deuotas laudes prorupit. Tunc intellexit, quod ornamenta illa quæ sibi pro grauamine suo preostensa erãt in similitudine florum tenuium, sed splelendentium, per gratitudinem illam qua Deo pro aduersitate sua laudes decãtabat quasi spissiores teddebantur. Et inde etiã intellexit, quod gratia illa, qua Deo donante in aduersis ipsum laudare potuit, nobiliori modo suppleat pondus grauaminum ad similitudinem, sicut pretiosius est ornamentum ex puro auro, quam ornamentum argenteum, quod tantum in superficie deauratur.

De fructu bonæ voluntatis.

CAPVT. LXIIII.

LEgatio Domini cum peruenisset ad cõuentum pro assumendis quibusdam personis ex congregatione nostra ad instituendum religionem in alio quodam monasterio, & idem sermo deuenisset ad istã, ipsa secundũ quod erat optimæ voluntatis & semper prompta ad omne beneplacum Dei: licet viribus corporis esset destituta: zelo tamen laudis diuinæ instigata, coram quadam imagine Crucifixi in feruore SPIRITVS obtulit Deo cor suum in laudem æternam, ad perficiendum corpore & anima omne beneplacitum eius. Ad quam oblationem Dominus tam medullitus complacatus videbatur, quod quasi ingenti gaudio & amicissima blanditate se de patibulo Crucis demittens in amplexus suauissimos, eam suscepit, ineffabiliter exultans: sicut infirmus iam penè desperatus, lætatur

ad oblationem medicamenti diu desiderati & optati, vnde sperat ad plenum se pristinam recepturum sanitatem, eamque blande vulneri lateris sui sanctissimi applicans ait: Bene venias mihi charissima, vulnerū meorum emplastrū leniſsimum, omniumque dolorū meorū releuamen suauissimum. ¶ In quibus verbis intellexit, quod quando aliquis offert integram voluntatem suā ad omne beneplacitum Dei, quantumuis etiam sciret sibi aduersitates imminere: hoc Dominus tali modo acceptat, quasi homo ille tempore passionis eius omnibus vulneribus suis leniſsima adhibuisset emplastra. Hinc orationi insistens, dum disponeret plura in corde suo, in quibus si eam proficisci contingeret, laudem Dei & augmentū religionis pro posse suo promouere vellet, ac tenere: & inter hæc diuersæ cogitationes se cordi eius ingererent: tandē ad se reuersa semetipsam de his redarguit, quasi inutiliter talia cogitando tempus contereret, de quibus fortasse nullus sequitur effectus, cum ipsa tam debilis esset, quod potius mori quam profectioni videtur approximare. Et insuper, si proficisci deberet, adhuc satis temporis de talibus disponendi superesset. Tunc apparuit ei Dominus Iesus, quasi in medio animæ eius, in magna gloria, circundatus vernantibus floribus rosarum & liliorum, & ait ad eam: Attende, qualiter glorificor ex dispositione bonæ volūtatis tuæ tanquā splendoribus rutilantium stellarum & candelabrorum aureorum, secundum quod Iohan. in Apocalyp. legitur similem vidisse filiū hominis in medio candelabrorum aureorum, habentem in dextra sua septem stellas. Et ex reliquijs cogitationum diuersarum se cor-

Capit. 1.

di tuo

di tuo ingerentium afficior tanquam amœnitate simul & dulcedine viuarum rosarum & liliorum. Tunc illa dixit: Eia Deus cordis mei, quid tam diuersis voluntatibus intricas menten meam sine effectu? Nam præteritis paucorum dierum curriculis, induxisti mentem meã & incitasti desiderium meũ, ad accelerandum vnctionis sacramentũ. Circa quod dũ diuersimode occuparer, multis me consolationibus super hoc lætificasti. Et nunc ecõtrario prouocas desiderium meum ad institutionem religionis alterius loci, cũ tamen adhuc tã inualida sim viribus, quod vix vias necessarias perambulare possum? Respondit Dominus: Ideo inquam, quoniam secundum quod in principio huius libri prædixi, ponere te disposui in lucem gentium, id est, multorum illuminationem, oportet vt in libro tuo diuersi, diuersia sibi competentia inueniant ad eruditionem & consolationem sui. Delectat etiam sæpe amicos adinuicem confabulari de multis, ex quibus nullus sequitur effectus, & etiam amicus sæpe disponit cum amico quæque difficilia, vt per hoc amici sui erga se quodammodo probet fidelitatẽ, & magnopere acceptat bonæ voluntatis eius erga se benignitatẽ. ¶ Similiter & ego delector cum electis meis disponere de diuersis, quæ nũquam eueniẽt: vt ipsorum erga me comprobẽ delectionem ac fidelitatem. Et vt pro infinitis multis ipsos remunerem, quæ nunquam opere perficere possent, quia omnem eorum voluntatẽ respicio quasi perfectã. Ego enim quodammodo prouocaui mentem tuam ad desideriũ mortis, & hinc ad accelerationem vnctionis. Vnde & omnia quæ deuotio tua tam voluntate quam opere in præparatione talium perfecit, ego adhuc

in intimis cordis mei diuini reseruaui tibi in salutem æternam. Vnde quia scriptum est: Iustus si morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit, si contingeret te qualicunque interuenie nte occasione repentina præoccupari morte, & sacramento priuari, aut sine intellectu & sensu vnctionis sacramentum suscipere (quod plerũque valde electis accidere solet) non ideo salutis detrimentum habebis: cum omnia quibus ante aliquos annos te ad mortem præparaueras, in immarcesibili æternitate mea vernantia ex virtute diuinæ cooperationis meæ vireant, floreant & fructum tibi salutis æternæ producant.

Quibus studijs obtinere possumus merita aliorum.

CAPVT. LXV.

ROgata á quadam persona, dum offerret Domino cuncta quæ grauita sua pietate in ea dignatus esset operari, vt in salutem cederent se rogitantis, statim apparuit illi persona pro qua orabat, stans coram Domino, qui sedens in throno gloriæ habebat in sinu suo vestem quãdam valde mirabiliter ornatam, quam prætendit coram persona illa. Nec tamen ipsam vestiuit ea. Quod ista multum mirans dixit ad Dominum: Cum ante paucos dies ad similem oblationem meam animã pauperculæ cuiusdam personæ, pro qua tunc orabam, ad tam sublimia cœli gaudia prouexeris sine mora: cur modo benignissime Deus, de eisdem beneficijs tuis mihi indignissimæ collatis, etiam istam quæ vehementer

desiderat, veste hac quam ipsi prætendis, non exornas? Respondit Dominus: Cum in charitate offertur mihi aliquid pro animabus fidelium defunctorum, ego ex ingenita mihi pietate, qua proprium est mihi misereri semper & parcere, cum sciam quod se vlterius in nullo possint ipsi iam merito proprio iuuare, eorum inopiam misertus, statim id quod pro eis offertur, do eis in remedium absolutionis vel alleuiationis. Cum vero pro viuentibus similia mihi offeruntur, seruo ipsis certe ad salutem. Sed quommodo adhuc ipsi possunt iustis operibus desiderio & bona voluntate propriam augere salutem, decet, vt ea quæ ex aliorum meritis consequi desiderant, proprijs laboribus studeãt promereri. ¶ Vnde si ista pro qua oras, veste beneficiorum â me tibi collatorum exornari desiderat, spiritualiter ad tria studeat. Primo inclinet se humilitate & gratitudine ad accipiendam vestem, id est, fateatur humiliter se aliorum meritis indigere, & gratias mihi cum effectu referat pro eo, quod indigentiam ipsius per aliorum abundantiam dignor supplere. Secundo, leuet ipsam vestem cum spe & fiducia, id est, sperando de bonitate mea, confidat se ex hoc apud me magnum profectum salutis consecuturam in anima. Tertio, induat eandem in charitate, cæterisque virtutibus se exercitando. Similiter etiam faciat quicunque desiderat aliorum beneficijs & virtutum meritis participare, tunc exinde poterit profectum consequi.

Oratio deuota, qua ipsa Dominum laudauit, & eam Dominus approbauit.

CAPVT. LXVI.

CVm quodam tempore ante ieiunium venam incidisset, verbis ipsius sæpius interciderunt hæc verba: O regum rex excellentissime, princeps illustrissime & cætera huiusmodi. Et cum quodam mane loco orationis se recollegisset, dixit ad Dominum: O amantissime Domine, quid de verbis illis, quæ tã crebrose méti & ori meo ingerunt fieri vis? At ille tenés manu monile aureũ ex quatuor partibus cõpactũ, ostendit illi. Qua hæsitante, quid per quatuor partes notaretur: diuinitus inspiratum est ei quod per primam partem signaretur diuinitas Christi, per alteram vero partem anima Christi, per tertiam autem partem anima cuiuslibet fidelis, quã sibi proprio sanguine desponsauit, atque per quartã partẽ corpus Christi immaculatũ. Per hoc etiã, quod in hoc monili anima fidelis animæ & corpori Christi interposita videbatur, dabatur intelligi indissolubilis conglutinatio amoris, qua Dominus fidelem animã etiã proprio corpori & animæ suæ conferret. Et ecce subito ex respectu præfati monilis efficaci impetuositate infusa sunt ei hæc verba: Tu animæ meæ vita tecum sit affectib cordis mei vnita, vi amatorij ardoris conflata. In omni ad quod sine te tẽdit, reddatur examinata. Quia tu es amœnitas omnium colorum, dulcor omnium saporum, fragantia omnium odorum, delectatio omnium sonorum, suauis amenitas amplexuũ

inti-

int'morum. In te voluptas delitiosa, ex te superefluentia copiosa, ad te allicientia amœnosa, per te influentia affectuosa. Tu superefluens abyssus diuinitatis. O regum rex dignissime, Imperator excelétissime, Princeps illustrissime, Dominator mitissime, Tutor validissime. Tu viuificans gémma humanæ nobilitatis. Opifex artificiosissime, instructor mansuetissime, consultor sapientissime, adiutor benignissime, amice fidelissime. Tu saporosa vnio intimæ suauitatis. O blãditor delicatissime, affector lenissime, amator ardetissime, spõse dulcissime, zelator castissime. Tu vernans flos ingenuæ venustatis. O frater amabilissime, iuuenis floridissime, comes iucundissime, hospes liberalissime, ministrator curialissime. Te omni creaturæ præeligo, propter te omni delectationi abrenuncio, prõ te omni aduersitati obuio. In his omnibus te vnicum laudatorem requiro. Te vegetatorẽ horum omniunque bonorum corde & ore conteſtor. In virtute tui feruoris adiungo intentionem meæ deuotionis efficaciæ tuæ orationis, vt per integritatem diuinæ vnionis ducar ad appicem summæ perfectionis, comsumpto omni motu rebelionis. Quæ singula distinctim quasi gemmæ præclaræ auro monilis rutilabant intexta. Sequenti vero proximẽ die Dominico, dum Missæ communicatura interesset & prædicta verba deuotius recitaret, & Dominum in ipsis quodammodo delectari conspiceret, dixit ad eũ: O amãtissime Deus, ex quo sentio tantum te delectari in his verbis, consulere etiam volo alijs quibus possum, vt eadẽ in orationibus suis tibi offerant, quasi pro monili. Ad quod Dominus: Quicunque illa deuote recitauerit cognitionis meæ gratia in eo augeã & recipiet in se splẽ

dorem diuinitatis meæ, quem diriget in se per efficaciam prædictorum verborum: sicut qui purum aurum tenens contra radiantem solem, in eo quod est auro oppositum videt lucis refulgorem. Quorum verborum illa mox sensit effectum, & cum prædictam orationem persoluisset, facies animæ suæ apparuit diuinæ lucis radio clarius illustrata, & (vt sibi videbatur) saporosius suscepit gustum cognitionis diuinæ.

Hic subiungere placet aliqua, quæ vtiliora videntur ex his quæ huic virgini orant pro aliquibus personis Deus reuelauit quomodo Dominus per eam fluenta gratiarum multis infuderit.

CAPVT. LXVII.

APparuit illi vice quadam Dominus Iesus, exposcens ab ea cor suum, dicens: Prebe dilecta cor tuum mihi. Quod cũ illa gratanter faceret, videbatur sibi quod Dominus illud in similitudine carnis cuiusdam cordi suo diuino applicaret, & sic vsque ad terram demittere: per quod emissionem suæ incontinentis pietatis largê diffundebat, dicens: Ecce corde tuo deinceps semper vti delector, quasi pro carnali, per quod omnibus se ad suscipiendum nisum illius infusionis coaptantibus, id est, cum humilitate & fiducia â te quærentibus diuinæ consolationis larga fluenta de torrente meliflui cordis mei profundam. Quorum verborum gratiosus effectus in sequentibus ex parte patebit.

¶ Orans itaque die quadam pro quibusdam qui cœnobium deprædando læserunt, & insuper nimis graua

bant,

bant, ostendit se illi pius & misericors Dominus in tali forma, quasi dolebat brachium vnum intantum retrorsum recuruatum, quod penè videretur neruis solutum. Et ait Dominus: Perpende quo dolore me cruciaret, si quis me nunc pugnis super brachium istud impeteret, & simili modo æstima me grauari ab omnibus qui nequiter sine compassione damni animarum (quod incurrunt hi qui vos infestant) sæpius recitant defectus eorum, & iniurias sibi illatas: non recordantes, quoniam & ipsi sint membra mea. Omnes verò qui pia compassione commoti clementiam meam implorant, vt eos misericorditer ab errore conuertam ad vitam meliorem: hi quasi quibusdam lenissimis vnguentis, brachium meū deliniunt. Qui autem benignè consilijs & admonitionibus suis eos ad reconciliationem & emendationem inducunt: hi profectò tanquam medici probatissimi, brachium meum blande contrectando in locum debitum reinflectunt. Tunc illa ineffabilem benignitatem Domini admirans, ait: Ergo quo iudicio pijssime Deus brachium tuum dici possunt tam indigni? Et Dominus: Quia sunt, inquit, de corpore Ecclesiæ, cuius ego me caput esse glorior. At illa: Domine mi, ecce iam separati sunt á corpore Ecclesiæ per excommunicationē, quia propter illatas cœnobio meo iniurias excommunicati publicè denunciantur. Ad quod Dominus: Tamen quoniam adhuc possunt per absolutionem Ecclesiæ reconciliari, ego propria pietate motus, curam ipsorum agens cum incredibili desiderio eos per pœnitentiam ad me conuerti exopto. Tunc ista orauit, vt congregationem ab insidijs eorum paterna protectione sua custodire dignaretur. Cui Dominus: Si, inquit, sub potenti

manu

manu mea humiliamini recognoſcentes coram me in cordibus veſtris, quoniam exigentibus negligentijs veſtris, mereamini caſtigari, paterna miſericordia mea vos ab omni incurſu inimicorum cõſeruabit illæſos. Si autem per ſuperbiam nequiter contra eos, qui vos infeſtant eleuamini, optantes vel imprecantes illis malum pro malo: iuſtitia mea iuſto iudicio permittente, ipſi aduerſum vos præualebunt in pluribus vos lædendo molestantes.

¶ Anno quodam, dum congregatio eſſet multum grauata quodam debito, iſta deuotius inſtabat, Dominum deprecando, vt ſua pietate prouiſores clauſtri promoueret, vt perſoluere poſſent, quod debebant. Dominus leniter blandiendo reſpondit: Et quid inde ego lucrarer, ſi ipſos in hoc iuuarem? Et illa, vt ſtudioſius & deuotius poſt hoc in ſpiritualibus exercitijs vacarent. Et Dominus: Et quem ego fructum inde conſequar, cũ ego bonorum veſtrorum non egeam, & pro eodem mihi ſit, vos vacare ſpiritualibus & exterioribus laboribus vacare, cùm tantummodo voluntas libera intentione pro me dirigatur? Nam ſi ſolummodo in ſpiritualibus exercitijs delectarer, vtique naturam humanam poſt lapſum denuo reformaſſem, non indigentem victu, vel veſtitu, alijſque, pro quibus humana deſudat induſtria conquirendis & conficiendis vitæ neceſſarijs. Sed ſicut Imperator aliquis præpotens, non ſolum delectatur in palatio ſuo habere puellas delicatas & ornatas, ſed etiam ordinat principes, duces & milites, alioſque diuerſis operibus aptos miniſtros, quos ſingulos in palatio ſuo ſemper habeat ad diuerſa negotia paratos: ita & ego non ſolum delector in interioribus delitijs

litijs contemplatiuorum, sed etiam diuersis exercitijs vtilium negotiorum, quæ fiunt causa mei honoris & amoris, allicior ad commanendum & delitiosè conuiuandum cum filijs hominum, quia talibus magis exercentur in charitate, patientia, & humilitate, cæteriſq; virtutibus. Hinc vidit illum, cui maior cura incumbebat coram Domino residentem, quasi siniſtro latere initétem, qui sæpius incommodosè erigens se Domino cum manu siniſtra, cui incumbebat, aureum nummum gemma pretiosa insignitum offerebat. ¶ Et ait Dominus ad eam: Ecce si ego huic grauamen pro quo oras alleuiarem, tunc ego tam nobili gemma quæ mihi placet, innummis istis carerem, & ipse ea in remuneratione fraudaretur, quia tunc cum dextra manu tantummodo nummum offert mihi sine gẽma, ille enim offert quasi simplicem nummum, qui sine aduersitate, & tamen de voluntate diuina in omnibus operibus suis Deo intendit: sed ille qui in singulis operibus suis præmitur aduersitate, & tamen de diuina voluntate non discordat, ille offert Deo aureum nummum cũ probatissima gemma. Cùm verò illa non desisteret, sed instantius Dominum exoraret, vt prouisoribus clausti prædictũ grauamẽ alleuiaret. Dominus respondit: Cur tibi durũ videtur, si aliquis causa mei grauamina suffert, cum ego sim solus ille verus amicus, in quò fidelitas nunquam veteraſcit? Nam cum homo omni humano iã destitutus auxilio & solatio vergit ad extrema si quis tunc alicuius fidelitatis ab ipso exhibitæ meminerit, cum ingenti amaritudine hoc facit. Sed ego solus verus amicus in illa anxia necessitate venio ad desolatam animam, cum vernanti florentia omnium

operum

operum bonorum, quibus vnquam cogitatu, verbo vel opere se exercitauit homo ille in hac vita, quæ omnia ad instar rosarum & liliorum in vestimentis meis florent. Et ex illa viuida vernantia meæ diuinæ præsentiæ reuiresçit anima in spem vitæ æternæ, ad quam se agnoscit inuitari, & pro singulis operibus suis remunerari. Et inde per delectamentum suscipit anima mea habilitatem, qua soluta carne, possit etiam recipere æternã felicitatem, vt gaudens veraciter & in laudes prorumpens possit dicere illud Genes. Ecce odor filij mei, sicut odor agri pleni. Nam sicut corpus constat compagi natum diuersis membris, sic anima constat ex affectionibus, quæ sunt timor, dolor, gaudium, amor, spes, odiũ & pudor. In quibus singulis inquantum se homo exercuit ad laudem meam, tantum tunc in me inueniet inæstimabilis & ineffabilis iucũditatis & securitatis delectamentum, vnde præparata coaptatur æternæ beatitudini. In resurrectione futura enim quãdo corpus hoc mortale induet incorruptionem, tunc singula mẽbra humana recipient singula præmia meritorum pro singulis laboribus & exercitationibus in meo nomine & pro amore mei peractis. Sed anima accipiet incõparabiliter dignioris excellentiæ nobilitatem pro singulis exercitationibus affectionum sanctarum, quibus vnquam causa amoris mei est commota, vel compuncta, vel etiam corpus vegetauit. ¶ Hinc iterũ fidelioriprouisori Clau stri compatiens, dum multum oraret Dominum, vt sci licet difficiles labores, quos sæpe in negotijs congregationis perferret, ipsi piè restitueret. Dominus respõdit: Corpus illius quod totiens talibus laboribus pro me lassatur, est mihi quasi quoddam thesaurariũ, in quo tot

dragmas

dragmas argenteas repono, quotiens ipse aliquod membrum commouit ad necessaria sibi commissis acquirenda, & cor ipsius est mihi quasi arca, in qua tot aureas dragmas reconditas mihi habere gaudeo, quot ipse recogitationibus instigatur, subditis solicitè prouidere ad laudem meam. Tunc illa cum admiratione dixit ad Dominum: Domine non videtur mihi homo iste tam perfectus esse, quod omnia opera sua ita purè aggrediatur ad laudem tuam: sed credo quod sæpè etiam aliæ causæ instigent eū, vt est lucrum temporale & per consequens commodum corporale. Et quomodo tunc tu impermixta dulcedo Deus tales, vt asseris, in corde & corpore eius poteris habere delitias? Ad quod Dominus valde dignanter respondit: Quoniam voluntas eius sic adaptata est meæ diuinæ volūtati, quod ego semper sum summa causa omnium operum eius. Ergo in singulis cogitationibus verbis & operibus suis, inæstimabilem fructum lucratur. Attamen si puriori & deuotiori studeret intentioni in singulis negotijs, tunc tanto amplius omnia negotia sua & opera nobilitatet, quanto aurum præponderat argento. Item si cogitationes & solicitudines etiam puriori deuotioriq́ue intentione ad me dirigere studeret inde etiam tantum nobilitarentur, quantū aurum optimum ad purum examinatum præualet auro vetusto & obscurato.

De merito patientiæ.

CAPVT. LXX. X

ACcidit quadam vice vnam personam in quodam labore improuise lædi & magno dolore cruciari.

Cui ista

Cui ista compatiens cum oraret pro ea Dominum, ne membrum iusto laborare læsum periclitari permitteret, Dominus benigne respondit: Nequaquam periclitabitur, sed pro dolore illo incomparabile præmium mercabitur. Omnia etiam membra quæ mota sunt ad obsequendum illi membro ad hoc vt dolorem ipsius alleuient & sanent, similiter ex hoc præmium perpetuũ obtinebunt. Ad similitudinem, sicut cùm intingitur pannus vnus in croco, si quid aliud inciderit, similiter cum eo colorabitur: Sic cum patitur vnum membrum cætera omnia membra quæ illi obsequuntur, simul cũ illo æterna gloria remunerabuntur. Tunc illa: Domine mi, inquit, quomodo tantum promereri possunt membra inuicem sibi seruientia, cum hoc non ideo faciant vt membrum læsum pro tuo amore amplius aut patientius sustineat, sed tantummodo ad hoc vt dolorem suum alleuient. Ad quod Dominus inæstimabilis consolationis dedit responsum, dicens: Illam passionem qua homo post adhibitum dolori suo remedium, patiẽter tolerat pro amore meo, hoc quod nequit lenire studio suo, ego sic sanctificaui in verbo illo, quo in extremæ necessitatis meæ articulo Patrem oraui, dicens: Pater si fieri potest, transeat á me calix iste, quod homo incomparabile præmium & meritum per illam lucratur. ¶ Et illa: Nõne magis tibi placet, Deus meus, quod aliquis patienter sufferat quodcũque sibi euenerit, quã quod tunc patiens est, cum nullo potest modo euadere Respõdit Dominus: Hoc in abyssso diuinorum iudiciorum meorum latet & excedit omnem humanum intellectum, sed secundũ quod humano iudicio discerni potest, inter illa duo est sicut inter duos elegantes colores,

qui

qui vtrique tantæ veniſtatis ab hominibus iudicentur, quod difficulter poſsit diſcerni quis eorum alteri dignè præferatur? Tunc iſta deſiderauit á Domino, vt perſonæ illi daret effectiuam conſolationem in his verbis, cũ ipſi panderentur. Ad quod Dominus: Non, ſed ſcias me occulta diſpenſatione diuinæ ſapientiæ meæ hoc omittere, vt ſcilicet ipſa perſona amplius probetur, & ſpecialiter in tribus virtutibus cõmendetur, ſcilicet, patientia, fide & humiliate. In patientia, quia ſi ipſa talem effectum conſolationis ſentiret ex his verbis, qualem tu iam ſentis, omne grauamen eius leniretur. In fide, vt ſcilicet, magis alteri credat quod ipſa non ſentit. Quia fides non habet meritum, cui humana ratio prebet experimentum: In humilitate, vt credat alium in hoc ſe præcellere, quod ille per diuinam inſpirationem cognoſcit, quod ipſa cognoſcere non meretur.

¶ Cum oraret pro quadam perſona, miſerans quod eam audiſſet verbum quoddam impatienter loqui, ſcilicet, quare ſibi Deus tales moleſtias immitteret, quæ ipſi non conuenirent. Dominus dixit ad eam: Interroga illam perſonam, quales moleſtiæ ſibi conueniant. Et dic illi: Ex quo ſine aliqua ſaltem moleſtia non poſsit obtinere regnum cæleſte, quod ipſa nũc ſibi eligat quæ ſibi videãtur inter moleſtias congruere. Et cũ hæc ſibi euenerint, quod nunc conſeruet patientiam. In quibus verbis Domini intellexit periculoſiſsimum genus impatientiæ hoc eſſe, cum alicui videtur, quod in alijs cauſis vellet bene patiens eſſe, ſed in his quæ ſibi Deus immittit, non poſsit cum ecõtrario homo ſemper conſiderare debet, hoc ſibi magis vtile eſſe quod Deus immittit, & quando in hoc negligeret patientiam conſeruare

inde beberet humiliari. ¶ Et subiunxit Dominus quasi amatoriè blandiendo: Et quid tibi videtur de te? Num etiam incongruentia grauamina tibi immitto? Ad quod illa: Nequaquam Domine mi: Sed fateor verè & fatebor quousque spiritum trahere valeo, quod tam in corpore quàm in anima, & in omnibus tam prosperis quàm aduersis, ita congruentissimo modo mihi prouidisti, quod hoc nulla vnquam sapientia ab initio seculi vsq; ad finẽ prævaluisset, nisi tu sola sapientia increata, dulcissime Deus meus, attingens â fine vsq; ad finem, fortiter & suauiter disponẽs omnia. Tũc filius blãde assumẽs eam, duxit ad Deum patrem, requirẽs ab ea quid ei profiteretur. Tunc illa: Gratias tibi ago sancte pater, vtcunque prævaleo, per eum qui sedet ad dextrã tuã, quod tam prægnifica dona â tua largitate accepi: quod certè recognosco nullam vnquã potentiã hoc prævaluisse, nisi solummodo tuam diuinã potẽtiã, quæ omnia creata sua vegetat virtute. Hinc duxit eam ad Spiritum Sanctum, vt etiam profiteretur ipsius bonitati. Tunc illa: Gratias ago tibi Spiritus almè paraclete, per eum qui te cooperante humanatus est in vtero virginali: quod ita suauiter in benedictionibus tuæ gratuitæ dulcedinis, in omnibus me indignam præuenisti, quod certa sum, nullam hoc vnquam benignitatem perfecisse, nisi solummodo tuam ineffabilem dulcedinẽ, in qua latet, á qua procedit, & cum qua simul accipitur omne bonum. Tunc filius Dei dixit: Ergo post hanc professionem ego suscipiam in specialem curam meam iure creationis, & iure redemptionis, ac iure specialis electionis. Hinc intellexit, quod quando aliquis similiter profitetur bonitati diuinæ, confidens & cum gratitudine

dine se prouidentiæ ipsius committens: tunc Dominus in specialem curam suscipit eum: Sicut aliquis prælatus tenetur amplius post professionem subdito suo prouidere.

De affectu petitionis pro alijs.

CAPVT. LXXII.

VIce alia orás pro sibi commendatis, & memor præ cæteris maiori affectu vnius personæ, dixit ad Dominũ: Exaudi me benignissime Domine secundum dulcedinem paterni affectus tui pro ea orantem. Cui Dominus respondit: Ego frequenter exaudio, quandocunque oras pro ea. Et illa: Quare tunc totiens inclamat me cum tam dubijs verbis, quasi nunquam aliquã consolationem â te recipiat, semper recolens vilitatem suã. Ad quod Dñs: Hic est delicatissimus gestus in sponsa mea cũ quo permaxime cõmouet affectum meum erga se, & conuenientissimus ornatus, in quo mihi placet quia ipsa sibi in suo statu displicet. Et hoc sibi tãto plus augmẽtatur, quãto plus oras pro ea. ¶ Item altera vice cum oraret pro ea adiuncta sibi altera quadã persona, Dominus respondit: Propriùs mihi eam attraxi. Vnde magis expedit eã grauaminibus purgari ad similitudinẽ delicatioris filiæ, quæ ob teneriorẽ dilectionẽ matri suæ vult assidere super sede matri adæquata, quam incommodosius oportet sedere, quam reliquas filias, quæ sibi prope matrem proprias eligunt sedes. Nec etiam in ipsam tam directe dirigi poterit maternæ blanditatis aspectus, quam in eas, quæ sedent ex aduerso.

¶ Oratura quadam vice pro pluribus personis, diuersisque causis sibi cõmissis, ad pedes Domini Iesu deuo-

te se prostrauit, & illis salubertimis vulneribus prout deuotissime potuit, efficacissima oscula cum feruenti desiderio imprimens, personas & causas sibi commissas Domino commendabit. Quod cum faceret, vidit quasi riuulum erumpentem de corde ipsius filij Dei, & totum in circuitu locum copiose infundentem. Vnde intellexit, quod Dominus per riuulum istum effudit sibi omnes effectus petitionum, quas ipsi ad pedes commẽdauerat, & dixit ad Dominum: Quid tunc Domine mi prodest illis, pro quibus orauí: cum ipsi non sentiant effectum petitionum mearum, & ideo non credant, nec aliquam inde consolationem recipiant? Ad quod Dominus hãc similitudinẽ audiũxit: Cum rex (inquit) post longum bellum pacem incidit, hoc statim longe manentibus non potest esse notum, vsque dum opportuno tempore eis nuncietur: Sic hi qui longius mihi manent per diffidentiam, seu alios defectus, non possunt sentire, cum pro eis oratur. At illa: Domine sunt aliqui inter istos, pro quibus nunc oraui, quos, te teste, scio tibi non longe manere. Ad quod Dominus: Verum habes sed tamen cui rex non per nuncium, sed per semetipsum statuta sua notificare, illũ oportet expectare quousque regi opportunũ tẽpus videatur: Sic per me metipsum dispono notificare effectum orationum tuarum tẽpore eis magis opportuno. Hinc orauit specialius pro quadam persona, quæ ipsam aliquando molestauerat. Ad quod tale accepit responsum: Sicut impossibile est alicuius pedes transuulnerari sine compassione proprij cordis: sic omnino impossibile est paternæ pietati meæ effectibus misericordiæ non respicere eũ, qui quamuis proprijs grauatus excessibus, recognoscit sediuinæ indul

gentiæ.

gentiæ medicamento indigere, cum affectu charitatis ductus pro salute proximorum non desinit supplicare.

¶ Cum humanum sit, pro infirmis sæpius orare, quãdoque oratura pro quodam infirmo, requisiuit á Domino quid sibi magis placeret vt oraret pro ipso. Ad quod Dominus: Duo tantũ verba deuoto corde dic pro illo. Primo ora, vt conseruẽ illi pacientiã. Secundo ora, vt singula momenta per quæ passurus est, perducã ad gratioré laudé meam & ad vtiliorem profectũ infirmi, secũ dũ quod charitas ab æterno præordinauit in corde meo paterno ad salutem ipsius infirmi. Et adiunxit Dominus. Quotiens hæc verba replicaueris, totiés augebitur meritum tam tuũ quam infirmi. Sicut cum pictor iteratò linit picturam, eo clarius lucet color superlinitus.

¶ Item orans pro quibusdam ministris, intellexit sępius hoc Domino magis placere in ministris illis quibus adest dignitas prælaturæ, vt scilicet, habentes sint quasi non habẽtes, id est, vt potestate prælationis vtãtur velut re ad ciẽ vel ad horam cõcessa, semper parati singulis horis eã resignare: & tamẽ frequenter soliciti sint pro vtilitate operũ, quomodo laudem Dei nimis pro posse suo lucrentur, quasi semper dicentes in corde suo: Eia festina, vt hoc in laudem Dei promouere non negligas, & tunc libere onus officij deponas, cum pro posse tuo omnia perfeceris, quæ Deo laudabilia & proximo vtilia noueris.

¶ Orans etiam pro quodam, qui se orationibus suis tam per internuncios, quam etiam per sepsum nimis humiliter commendauerat & deuote, vidit Dominum se ad ipsum dignantissimẽ inclinantem, eumque totum quodam cœlestis hominis splendore circundantem,

& in ipso lumine gratioſe infundẽtem ſibi omnia quæ ipſe ſperabat ſe poſſe per merita orationum iſtius obtinere. Sicque edocta eſt a Domino, quod quandocũque aliquis ſe alterius orationi cõmittit, plene cõfidẽs quod per eius merita diuinam poſsit obtinere gratiã, pius Dominus ſecundum deſiderium & fidem ſuam benefacit ipſi, etiam ſi ille cui ſe cõmittit, neglexerit deuote orare pro ipſo.

Inſtructiones pro diuerſis ſtatibus quomodo quilibet in ſua vocatione Deo placere poteſt & ſaluus fieri.

CAPVT. LXXIIII.

CVm oraret pro quodam magnum deſiderium habente, tale accepit reſponſum: Dicas ei ex parte mei quod ſi deſideret mihi familiaris amoris vnione coniũgi, ſtudeat ad ſimilitudinem nobilis auis ad pedes meos conſtruere ſibi nidum ex racemis propriæ vilitatis & palmitibus meæ dignitatis. In quo quieſcat per iugem memoriam ſuæ vilitatis, quia homo mortalis per ſe ſemper pronus eſt ad malum, & tardus ad bonum, niſi gratia præueniatur. Miſericordiam quoque meam crebrius pertractat, recolendo, quam paterne paratus ſim ſuſcipere poſt lapſum ad me per pœnitẽtiã reuertentẽ. Cũ vero a nido ad paſqua libuerit euolare, in ſinũ meũ progrediatur, vbi per gratitudinem amatoriam recolat diuerſa beneficia quæ ſibi ex ſuperabundantia pietatis meæ gratis impendo. Si vero adhuc longius ſpaciando pennas deſideriorum ad altiora extendere delectatus fuerit, eleuet ſe tanquam velox aquila ſupra ſe per contempla-

templationem cæleſtium, volitando contra facie meã, aliſque Seraphim, auſu charitatis ſubleuatus, regem in decore ſuo ſpeculetur claris obtutibus mẽtis. Sed quoniã non eſt præſentis temporis diu poſſe perſiſtere in accumine contemplationis, quæ hic vix adipiſcitur, rara hora, parua mora, preſsis iterum alis per recordationem propriæ vilitatis continuo ſe demittat in nidum ſuum, ibique moretur pauſans, quouſque rurſus euolare per gratiarũ actionem ad paſqua delectetur amœna, & per cõſequens tanquam inexceſſu mentis culmen attingat diuinæ contemplationis. Et ſic crebro his vicibus alternatis, ſiue ingrediatur per conſiderationem proprię fragilitatis, ſiue egrediatur per beneficiorum acceptationem, ſiue etiam ſubleuetur per cœleſtium contẽplatione: ſemper delectationes inueniat cœleſtiũ gaudiorum.

¶ Memor etiam cuiuſdam ſibi deuotius commendati, qui poſt conſumptum primæuæ iuuentutis florem, tanquam ſeculo abrenuntians, ſe de inceps deuouerat Domino ſub religionis habitu ſeruiturum: conuerſa ad Dominum exhibuit illi cor ſuum, deſiderans, vt per amorem quo illi promiſerat, ſicut in præcedentibus patet, quod beneficia diuinarum conſolationũm ſuarum, quibuſlibet ab ea humiliter quærẽtibus, etiam hoc nũc dignaretur perficere ad ſui metipſius ſummam laudem & prædictæ perſonę conſolationem & vtilitatem. Statimque conſpexit cor ſuum in ſpecie cuiuſdam canalis erigi & apponi melifluo cordi amantiſsimi Ieſu filij Dei, qui apparuit ei ſedens in ſuo regali. Tunc vidit illam perſonam, pro qua orabat, aduenientem corã Domino reuerenter genua flectentem. Ad quã Dominus benigne manũ ſiniſtram extendens ait: Ego ſuſcipiam

illum in meam incomprehensibilem omnipotentiam & inscrutabilem sapientiã, dulcissimamque benignitatem. Per hoc dans intellegi tres modos, per quos sæpe dicta persona conuersationem suam componere studere deberet. Primo, vt quandocunque aliquod opus aggredi vellet, semper cũ humilitate cordis diuinæ omnipotẽtiæ aptãdo applicaret profitẽdo se seruũ inutilẽ: vt pote qui iuuentutis suę vigorẽ inutiliter cõsumpsisset, ipsi Domino Deo creatori minus intendẽdo, desiderans & orans, vt ex diuina omnipotentia ministretur sibi virtus ad bene operandum. Secundo, vt inscrutabili sapiẽtiæ Dei protestetur se indignũ esse ad suscipiendũ diuinæ cognitionis influxũ, eo quod á pueritia sensus suos nõ exercuit circa diuina studendo, sed sæpius ipsis vsus est pro vanitate humana, seu pro inani gloria, sicque in profundissimam vallem humilitatis se demergẽdo, summo studio intendat ab omnibus terrenis exocupatus diuinæ vacare contemplationi. Et de his quibus superabundauerit diuinæ liberalitatis superfluis studeat pro loco & tẽpore congruẽti proximis in charitate cõmunicare. Tertiò, vt cũ maxima gratiarũ actione accepter, quod Dominus illi ex gratuita pietate sua bonã dõnauit voluntatem, per quam duo præcedentia perficiũtur. Videbatur etiam Dominus in annulari manus suæ sinistræ habere annulum vilis quidem materiæ, qui habebat gemmam quãdã nobilissimam quasi ignei roboris. Vnde intellexit q̃ per annulũ notabatur vilis conuersatio prædictæ personæ, quã ipsi obtulerat Deo dũ sæculo abrenunciauit, & Domino se militaturum deuouit. Per gemmam vero pietas diuinæ liberalitatis, quæ Dominum ad hoc inclinat vt ei ex gratuita pietate di-

uinæ

uinæ liberalitatis suæ bonam infundat voluntatem, vt omnia opera sua coram Deo efficiantur perfecta. Idcoque vox, id est, intētio personæ illius nihil aliud deberet esse, quam laus & gratiarum actio pro tam dignātissimo diuinæ liberalitatis dono. Intellexit etiam quoties illa persona Domino cooperāte aliquam perficeret bonam voluntatem, statim Dominus illam in specie annuli precioſi imponeret manui suæ dextræ, ostenderis illum quasi ex hoc gloriando, omni militiæ suæ cælesti, quòd tale xenium a sponsa sua, id est, a personæ illius anima recepit.

¶ Item, pro alia deuotius exorans persona, hanc percepit instructionem, secundum quam totam suam componere deberet conuersationem, vt scilicet, nidificaret in cauerna maceriæ sanctissimi lateris Domini Iesu, & in summo foraminis repausando suggeret mel de petra, id est, dulcedine intētionis de corde Iesu deificato, Siq; secundum quod diligētissime in scripturis sacris cōuersationem Christi perpendere posset, eius per omnia exēpla imitari studeret, & specialiter in tribus. Quorū primū est, quòd Dominus, sæpius pernoctabat in orationibus: vnde & ipse in omnibus tribulationibus suis & aduersis ad orationis semper subsidiū confugere deberet. Secundo, in hoc, quod sicut Dominus prædicando circumibat ciuitates & Castella: sic ipse studeat, nō solū verbo sed etiā in omni opere, gestu, vel quocunque motu corporis sui proximū per bonū ædificare exēplū. Tertio, vt sicut Christus Dominus beneficia diuersa indigētibus impēdit: sic ipse verbis & factis proximis hoc impendat beneficium, vt quandocunque aliquid agere vel loqui disponit, semper tali præueniat intētione, vt

in vnio-

in vnione perfectiſsimorum operum Dominum illud commendet ipſi ſecundum ſuam laudabiliſsimã volun tatem regẽdum ad ſalutẽ vniuerſitatis. Et poſt cõſuma tionẽ iterum in eadem vnione offerat illud filio Dei ad emendandũ, ac Deo patri digne præſentandum in laudem æternã. ¶ Intellexit etiam, quod quãdocunque perſona illa vellet egredi á nido iſto, vti deberet tribus palis, ſuper quorũ vno gradiendo, altero á dextris, alteroque á ſiniſtris ſuſtentaretur. Palus itaq; primus eſſe debet charitas deuota, vt, ſcilicet, omnes homines in charitate Dei pro poſſe ſuo libenter trahere ad Deũ, & omni homini libenter prodeſſet ad laudẽ Dei in vnione illius amoris, quo Dominus operatus eſt communem ſalutem totius generis humani. Secundus palus, quo, ſcilicet, vti debet á dextris, ſit humilis ſubiectio, qua omni homini propter Deum ſit ſubiectus humiliter, & ſummopere præcaueat, nequiſquã ſiue ſuperior, ſiue inferior, in factis aut verbis eius ſcandalizetur. Tertius verò palus, quo ſuſtentetur á ſiniſtris, debet eſſe diligens cuſtodia, vt, ſcilicet, ſummo conamine ſeipſum ſic omnino immunẽ cuſtodiat, ne vnquam aliquam maculam cogitationibus, verbis, ſiue factis contrahat, vnde aliquam vel minimam notam offenſæ diuinæ incurrat.

¶ Orante etiam ea pro quadam alia perſona, demonſtratus eſt ſibi etiam ſtatus conuerſationis eius in hunc modum: Apparuit enim coram throno Dei ædificans ſibi thronum ægregium ex gemmis quadratis, vtebaturque quaſi auro puro pro cæmento, & quandoque ſedens repauſabat ſuper thronum quem ædificabat. Aliquando vero exurgens iterum ipſum altius ædificare ſtudebat. Vnde iſta intelleyit, quod per gem-

mas

mas significarentur diuersa grauamina, quibus donum Dei conseruaretur & nobilitaretur in anima hominis illius, quia electis suis iter asperum in hac vita facit Dominus, ne dum delectantur in via, obliuiscãtur eorũ quæ sunt in patria. Per aurum vero, quo gemmæ compaginabantur, notabatur gratia spiritualis, quam habebat, cum qua semper omnia aduersa & grauamina, tam interiora quam exteriora, plena & secura confidentia compaginare deberet ad profectum salutis. Per hoc quoque, quod aliquando in ipso throno sedendo pausabat, demostrabatur quod quandoque in fruitione diuinæ cõsolationis delectaretur. Ac per hoc quod iterum exurgens ædificabat, notabatur repetitum continuum exercitium operum bonorum, per quod ille de die in diem proficit & sublebatur ad profectum.

¶ Oranti quoque pro altera, status ipsius hoc modo sibi reuelatus est. Vidit enim arborem quandam valdè venustam ante thronum gloriæ diuinæ maiestatis, cu ius stirps & rami rotunda viriditate vernabant, sed folia ipsius aureo splendore rutilabant, quã arborem persona illa pro qua orabat, ascendens quasi quodam instrumento præscindebat quosdam ramusculos iam arescere incipientes, quibus præscisis protinus de throno Dei eiusdem coloris ramus vndique constipatus apparebat & ipsi porrigebatur, quem loco præscissorum interseret. Qui statim vt apponebatur conualescens, producere videbatur fructum rubei coloris, quem illa persona decerpens obtulit Domino, & Dominus miro modo delectabatur in ipso. Per arborem siquidem illum notabatur religio, quam eadem pro qua orauit intrauerat ad

seruien-

seruiendum Deo. Per folia aurea notabantur operā bona, quæ in ordine perficiebat: quæ ex meritis cuiusdam propinqui sui, qui ipsam ad ordinē duxerat & deuotis desiderijs & orationibus suis Domino cōmendauerat, tāto reputabātur digniora, quāto aurū alijs præualet metallis. Per instrumentū autē quo arescentes ramos præscindebat, notabatur consideratio defectuum suorū, quos recognoscens per dignā pœnitentiā prēscindebat. Per ramū quoq; qui sibi porrigebatur de throno Dei ad instrēdū loco prēscisi rami, significabatur perfectio sanctissimæ conuersationis Iesu Christi, quæ suffragantibus meritis prędicti propinqui sui, semper paratius quoslibet ipsius supplet defectus. Per fructū insuper quē carpendo offerebat Domino, significabatur bona voluntas, quā ad emendandū defectus suos habebat. In qua Dominus magnopere delectatur, quia multo magis acceptat bonam voluntatem sinceri cordis, quā opera magna sine intentione pura.

¶ Post hæc orans pro duabus personis sibi deuotè commissis (de quarū statu tamen nihil sciebat) dixit ad Dominum: Tu Domine, qui corda nosti omniū, dignare mihi multum indignæ de his duabus aliqua reuelare quæ tuæ sint placita voluntati, & ipsorum cōgruant saluti. Tūc Dominus benignē multū proposuit sibi duas reuelationes de duabus alijs personis, pro quibus tunc orauerat, quarum vna literata, altera verò fuerat illiterata, sed tamen conuersa sicut & prior. ¶ Reuelatio itaque de statu personæ, quæ fuerat literata, talis erat. Namcūm oraret pro ea, Dominus respondit: Ego assumpsi eam cum Apostolis in montem noui luminis. Vnde secūdū interpretationē nominum apostolorum in mon-

in monte assumptorum persona ista studeat componere suam conuersationem. Petrus itaque interpretatur agnoscens, ergo studeat ipsa in omni scriptura quam legit, diligenti consideratione inuestigare, vt agnoscat seipsam. Verbi gratia: Cùm legit aliquid de vitijs vel virtutibus, diligenter perpendat, si quid adhuc in se de vitijs reperiat, aut quantùm in virtutibus illis profecerit, Sicque seipsam perfectius agnoscendo studeat etiam secundum interpretationem nominis Iacobi, qui dicitur supplantator, in se viriliter luctando omne vincere vitium, & ad virtutum quæ sibi defuerint, fideliter conari profectum. Quia verò Iohannes interpretatur, in quo est gratia: studeat quotidiè vna saltē hora inter diē & noctem, manē aut vesperē, vel quandocunque magis sibi viderit expedire, se ab omnibus exterioribus abstractam recolligere intra se ad vacādum mihi & videndum quæ sit voluntas mea. Et quicquid tunc inspiraue roilli, siue vt me laudet vel gratias agat pro beneficijs, tam, sibi quam vniuersitati collatis, vel vt pro peccatoribus siue animabus purgandis exoret, in hoc tūc summa deuotione se exerceat pro modulo suo, per moram quam statuerat sibi: & alios Apostolos similiter imitari studeat semper.

¶ Reuelatio verò de persona illiterata hæc erat. Illa itaque grauabatur pro eo, quòd sibi videbatur habere impedimentum ab oratione ex diuersis curis officij sibi commissi. Vnde cùm oraret pro ea, tale á Domino accepit responsum: Ego non elegi eam ad hoc, vt tantum vna hora diei mihi seruiat, sed magis ad hoc vt tota die sine vlla intermissione mihi adsit, id est, vt omnia opera sua continuè ad laudem meam perficiat, ea intē-

tione

tione qua vellet orare. Et insuper hanc superaddat deuotionem, vt scilicet, in omnibus operibus, quibus in officio suo laborat, semper desideret quod omnes qui vtuntur laboribus suis, nõ solum reficiãtur in corpore sed etiam attrahantur in spiritu ad amorẽ meũ & cõfortentur in omni bono. Et hoc quotiescunque facit, toties quasi singula fercula operum & laborum suorum quadam saporosissima salsa mihi bene condire videtur.

Quod Ecclesia figuratur per membra Christi, & quomodo infirma membra debemus sanare?

CAPVT. LXXV.

ITem orante ea pro quadam persona, apparuit illi rex gloriæ Dominus Iesus: qui in forma corporis sui præmonstrabat sibi mysticum corpus Ecclesiæ, cuius ipse sponsus & caput dignatur vocari & esse. Nam videbatur in corporis sui parte dextra regalibus vestibus in diuinis solenniter insignitus. In sinistra verò parte corporis, nudus & quasi totus vlceribus plenus. Vnde ista intellexit, per dextrã partẽ Domini electos quosq; in Ecclesia designari, qui specialis gratiæ dono, & virtutum meritis â Domino præuẽti sunt in benedictionibus dulcedinis. Per sinistrã vero imperfectos quosque, qui adhuc laborãt vitijs & defectibus, figurari. Per ornamenta quoque, quibus dextra Domini apparebat ornata, notabantur obsequia & beneficia illa, quæ quidem ex speciali deuotione impendere student illis, quos agnoscũt speciali priuilegio virtutum, siue diuinæ familiaritatis gratia, cęteris præstantiores. Quia quotiescunque aliquis

quis benefaciat electis Dei propter gratiam ipsis a Deo collatã toties nouo ornatu videtur dextrã Domini per ornare. Sed sunt quidam, qui libenter propter Deũ benefaciunt hominibus bonis, sed defectus malorum siue imperfectorũ durius arguendo, quandoque per impatientiã magis lacerant, quã emendent. Et hi videntur vlcera Domini quasi pugnis impetere furiose, de quibus sanies repẽtino impetu expressa resilire videtur in facies eorum, id est, arguentiũ, inficiens & deturbans eos. Sed benignus Dominus propria pietate deuictus, amicorumque suorum specialium quibus benefaciũt, amore prouocatus, hæc quasi dissimulans, respicit ad ornamenta beneficiorum specialibus suis impensorum, & cum veste sua dextra, id est, propter electorum merita maculas illas detergit. Et adiũxit Dominus: Vtinã quidam saltem per expressionem vlcerum amicorũ suorũ dignarentur addiscere, qualiter vlcera corporis mei, scilicet, Ecclesiæ, hoc est, defectus proximorum possent curari, vt scilicet primo leniter tangendo, id est, lenibus admonitionibus in charitate proximorũ defectus studerẽt emẽdare. Dũ autem perpẽderent, se sic nõ posse proficere, processu temporis studerent durius corripiẽdo sanare. Sed sunt quidam, qui de vlceribus meis, nullam videntur habere curam. Videlicet, hi, qui defectus proximorum agnoscentes, ipsos quidem ex hoc vilipẽdunt. Nec tamen eos corrigere aliquatenus vnico verbo satagunt, ne forte ipsi aliquid grauaminis incurrant inducentes sibi excusationem, dicendo cum Cain: Nunquid custos fratris mei sum ego? isti videntur vlceribus meis tanquam quoddã imponere emplastrum nõ quod sanet, sed quod potius cõputrescere faciat vul-

nus

nus meum & quasi vermibus scaturire, dum sua tacitur nitate defectus proximorum sinunt excrescere, quos forte aliquibus verbis potuissent emendasse. ¶ Sunt & aliqui, qui dum defectus proximorum causa correctionis produnt si non vident statim secundum suam complacentiam eos corripi, seu iudicari, protinus exasperãtur & cum indignatione proponunt in corde suo de cæteros se nil prodituros, nec aliquem correcturos, dum videtur eis quod eorum verba minus attendantur: sed non omittunt tamen proximos suos in corde suo durius arguere, & aliquando detractionibus obfuscare. Nec tamen pro admonitione, vel emendatione proferunt ali quod verbum: & isti videntur vlceribus meis imponere emplastrum quodam, quod foris quodammodo tumorem contegat, sed intus quasi igneo tridente vlcera mea pœnaliter dilacerando torqueat. ¶ Qui verò quod emendare possent, quamuis non malitiose, sed tamen pertranseunt incuratê: hi videntur quasi pedes meos conculcare. Qui autem voluntatem propriam secundum placitum suum perficientes, non curant quis de electis meis scandalizetur, dum tantummodo suæ satisfaciant delectationi: hi videntur quasi contrectando manus meas igneis subulis dirê transpungere. ¶ Item sunt & alij qui prælatos, perfectos & religiosos sincero affectu diligunt, & vt iustum est, tam verbis quam factis reuerentur & extollũt. Discolos verò prælatos & imperfectos quodammodo vilipendunt, & omnia eorũ facta cum impatienti corde grauius iudicando despiciunt. Et hi partem capitis mei dextram, velut gemmis & margaritis decenter ornare, partem vero capitis mei sinistram & vlcerosam (quam super eos ad pausandum

reclinare

reclinare desiderabam) videntur nequiter abijcere & pugnis insuper immitibus impetere. Sunt etiam & alij, qui adulantur malefactis Prælatorum siue superiorum, vt vel sic amicitias eorum acquirendo liberius proprię permittantur deseruire voluntati. Et hi profecto videtur caput meum retrorsum pœnaliter recuruare, ac dolori meo contumelioſe insultando in vermibus & vulneribus capitis mei quodammodo delectari.

¶Cum ergo Dominus Iesus per iam dictam reuelationem videatur sibi Ecclesiam sic appropriare, quasi boni sint dextra pars corporis sui, deteriores vero pars siniſtra: quilibet Christianus summopere inuigilare debet, qualiter congruum miniſterium sano, siue infirmo membro Christi exhibeat. Valde enim abominabiliter videretur facere, si quis vlcera amici sui pugnis contorqueret, siue venenatis emplastris foueret, aut caput suum super se inclinatum deijceret vel deorsum torqueret. Similiter quilibet abhorrescat in animo suo, si Domino Deo creatori & Redemptori suo tam inhumana crudelitate se considerat aduersari magis quam deseruire, & elaboret sic mores suos temperare, vt fideliſsimo remuneratori suo in omnibus pro modulo suo videatur magis prodesse quam obesse, vt, scilicet, perfectioribus ad laudem Dei beneficia quæcunque possit, impendat, quibus in bonis promoueantur. Et imperfectioribus omnem quam possit exhibeat curam, quo emendentur. Et insuper prælatis suis deuoto affectu subiectus sit omnibus bonis obediendo & obsequendo, & defectus eorum digne supportando. Nec tamen illis in factis culpabilibus aduletur. Et quæ non pot ſt

verbis corrigere, continuis desiderijs & orationibus intimis ad Deum fusis conetur propossse suo fideliter emendare.

Sanctorum communio & Spiritualis participatio quid conferat?

Cum CAPVT. LXXVI.

Cumque

CVm alia quædam persona sibi deuotius esset commendata: ipsa more sibi solito dum venit primo ad orationem suam, desiderabat obtinere á Domino, vt eã dem participé faceret omniũ quę per se (licet indignã) ipse Dominus dignaretur operari in vigilijs, ieiunijs, crationibus, cæterisque operibus pietatis. Cui respondit Dominus: Ego certè cõmunicabo illi omnia beneficia, quæ incontinens diuinitatis meæ dignatio in te gratuitô operatur, & operabitur vsque in finem. Ad quod illa: Cũ vniuersa Ecclesia tua sancta particeps sit omniũ, quæ tã in me & per me, quã etiam per alios electos tuos operari dignaris, quid tũc ista persona specialius ex hoc â pietate tua debet recipere, quod ego eam speciali affectu participem desidero fieri beneficiorum omnium â te mihi collatorum? Respondit Dominus: Ad similitudinem, sicut cum aliqua puella nobilis quæ ex margaritis, & gemmis artificiosè componere scit ornamenta diuersa, quibus tam se, quam sororem suam exornat, ipsa patri suo, ac matri, omnibusque domesticis gloriam acquirit, & honorem: attamen ipsa, quæ semet monilibus, & armillis exornat, quæ sibi præparauit, maximum obtinet vulgi fauorem & laudem, & per conse-

quens

quens etiam soror ipsius prædilecta quã sibi similibus ornamentis decorauit, etiam si non tam per omnia exquisitis: maiorem habet gloriam quam ceteræ sorores ipsius, quæ similiter non sunt ornatæ. Similiter etiã licet Ecclesia participet singulis beneficijs cuilibet fidelium impensis, tamen ille qui accipit illa, maximũ profectum habet, & consequenter ille, cui ipse speciali affectu desiderat cõmunicare, etiam maiorem exinde consequitur fructum & profectum. ¶ Tunc illa proposuit Domino quod hęc eadem persona, quæ sepius piæ memoriæ D. Mechtildem in sua infirmitate recreauerat de suis expensis, tamen mœsta querularetur, se minus obsequij ipsi impendisse. & insuper etiã doleret pro eo quod rarius cum ea locuta fuisset de salute animæ suæ, eo quod sum per timebat eam impedire. Ad quod Dominus respondit: Ex bona voluntate qua sæpius hilari liberalitate benefecit electæ meæ, & libenter feciſſet plus, ipsa adhuc quotidie seruit mihi ad mensam: sicut princeps illustris Domino suo imperatori. Ego enim delector in omnibus quibus ipsa electę meæ seruiuit, ministrãdo illi vires per beneficia quę illi impẽdit in cibo, potu & similibus, nec non in omnibus cogitationibus, verbis & factis, quibus vnquam se ad promouendam ipsam electam meam in quibuscunque necessarijs commouit. Sed defectum illum quem se habere querulatur ex hoc, quod rarius cũ ea loquebatur, ego ipse suplebo illi. Insuper, propter cõgratulationẽ qua deuoto corde congaudet electę meę in omnibus beneficijs á me sibi collatis anima ipsius eternaliter in se recipiet in cœlis cum inæstimabili delectatione, resplendorem omnium beneficiorum meorum ab anima illius sponsæ meæ, quam incomprehensi

bilis fulgor diuinæ claritatis meæ dirigit in illã. Quia ſi cut ſol fulgens in aquã dat ſplendorẽ inparietẽ: ſic ſplen dor beneficiorum meorum refulgens in animabus eo rum, quos ſpecialibus beneficijs præueni in terris, in be nedictionibus meæ diuinæ dulcedinis æternaliter ſplen dorem dabit in animas eorum qui ſpirituali congratu latione congaudent ipſis, imo tanto differentius, ſi cut purum ſpeculum diſtinctius imaginem oppoſiti ſui repræſentat.

De profectu tentationis, & conſuetudine frequenter communicandi.

CAPVT. LXXVII.

PRo quadam perſona tentata Dominum exorans, ta le accepit reſponſum. Ego tentationem illam immiſi & permitto ei ad hoc vt talem defectũ ſuũ recognoſcẽs & dolens, dolendoque deuincere ſtudens, nec præua lẽs, humilietur: & per hoc alij eius defectus quos nõ re cognoſcit, coram oculis meis ex parte deleantur: ſicut contingere ſolet hominibus, qui dum vnam maculã eui dentiorem in manibus ſuis conſiderant, manus totas ab luunt, ſicque & ab alijs ſordibus mundantur, quas ne quaquam abluiſſent, ſi per illam euidentiorem com pulſi non fuiſſent.

¶ Quædam perſona, exigente zelo iuſtitiæ, quando que commouebatur aduerſus quaſdam alias, quas ipſa apud ſe iudicabat minus paratas vel deuotas, ſæpius tamen ad cõmunionẽ accedere. Et hoc quãdoque palã ipſis opponens, quaſdam verbis ſuis fecit puſillani-

miores

micres ad communicandum. Pro qua dum ista oraret Dominum interrogaret, qualiter ipse hoc in ea reputaret, Dominus respondit: Cum delitiæ meæ sint esse cum filijs hominum, & ego hoc sacramentum ex magno affectu in meã cõmemoratione m retractandũ & sedulò suscipiendum reliquerem: insuper hoc me cum fidelibus remansurum vsque ad consummationem seculi obligauerim. Quicũque aliquem (qui non sit in mortali peccato) sed communicat digne verbis vel suasionibus retraxerit, ille quodãmodo meas delitias (quas in his habere possem) impedire videtur ex se, ad similitudinem cuiusdam seuerioris pædagogi, qui filium Regis durius compesceret vel retraheret á consortio, & collocutione inferiorũ suorũ ignobiliorum vel pauperiorũ (de quorũ consortio filius Regis multum delectaretur) eo quod iudicaret iuuenculo suo magis congruere quod regali frueretur honore, quam cum pila, vel consimilibus luderet in platea. Tũc illa: Domine si homo ille proponeret istud de cætero cauere, nunquid tu illi ignosceres, quicquid hucusque in illa causa deliquit? Respondit Dominus: Non solum ipsi dimitterem, sed etiã intantum hoc ab eo acceptarem, sicut filius Regis acceptaret á pedagogo suo, si cum serena blanditate reduceret sibi coætaneos suos prædilectos ad secum ludendum, quos paulo antea cum dura repulerat seueritate.

De modo zælum exercendi: & de oratione.

CAPVT. LXXIX.

CVm oraret pro quadam persona, quæ inde grauabatur, quod timebat se culpam quandoque incurrere

coram Deo, ex eo quod moleſtius ferret negligentias quorundam, quorum exemplo timebat minui religionis & diſciplinæ profectum: his verbis â magiſtrorum optimo eſt inſtructa: Si quis deſiderat vt zelus ipſius mihi ſit laudabiliſsimum ſacrificium, & animæ ſuæ vtiliſsimus profectus, tria debet ſummopere curare. Primum eſt, vt perſonæ illi, cuius negligentias perſequitur cum humanitas ſeu indigentia exigit, ſereniorem exhibeat vultū, & ſecundum ſuam exigentiá verba & opera charitatiua. Secundū eſt, vt caueat ne in aliquo loco recitet illas negligētias, vbi nullam ſperat emendationem, ſiue illius perſonæ quæ culpabilis eſt, ſiue aliarum audientium cautelam. Tertium eſt, vt ſi quid conſcientia ſua ſibi dicit emendandū in aliquo, hoc nullo amore humano reticeat: ſed purè ad laudem Dei, & animarū ſaluté quærat occaſiones, quomodo charitatiue & proficue defectus poſsit deponere. Et tunc certe remunerabitur ſecundum laborem non ſecundum profectum Quoniá ſi nullus ſequitur profectus, hoc profecto non ſuum, ſed aliorū ſibi non conſentientium, ſed contradicentium erit damnū. ¶ Item orans pro duabus perſonis verbis adinuicē contendētibus, quarum vni videbatur quod ipſa iuſtitiam defenderet: alteri vero videbatur, quod charitatē proximorum promoueret. Reſpondit Dominus: Cum benignus Pater videt paruulos ſuos coràſe ludentes & iocoſe cōtendentes adinuicē, quandoq; diſsimulat, & ridet: ſi autē vnum aduerſus alterū durius inſurgere cōſpexerit, repēte conſurgens acrius corripit delinquentē: Sic ego pater miſericordiarū interim quod eas bona intentione leuius video contendere, diſsimulo quidem, licet magis acceptarem, quod integra pace cordis

cordis ambæ fruentur. Sed si aliqua earum contra alteram durius egerit, certe virgam paternæ iustitiæ se corripientem effugere non valebit.

¶ Alia quædam persona frequentius causabatur, se nullum sentire profectum ex oratione profe orantium. Quod ista proponẽs Domino, requisiuit causam ab eo. Cui respondit Dominus: Interroga ipsam quid vtilius iudicet fratrueli suo, vel alteri cuique parentum suorum cui multum desideraret beneficium alicuius Ecclesiæ concedi: vtrum hoc quod Ecclesia concederetur ipsi, aut quod pretium Ecclesię totum insimul puerulo adhuc studẽti prẽsentaretur, & quid cũ argento ageret si proprio arbitrio pueri relinqueretur. Et cum secundum humanã opinionem non possit aliter responderi, quin vtilius sit puero concessum beneficium Ecclesię, ex qua cũ ad annos discretionis suæ peruenerit, potest multis bonis abundare, quam pretium quòd more pueruli inutiliter expenderet, & postea sicut & antea miser & inops egeret. Ergo confidat de mea pietate diuina & sapientia (qui sum pater, frater, & amator ipsius) quòd multo solicitius & fidelius procuro & dispono omnem profectum animæ & corporis ipsius, quã ipsa alicuius consanguinei sui vtilitatem, & quo certe fructum omnium orationum & desideriorum ad me pro salute sua, suorunque diligentissima fidelitate conseruem ipsi vsque ad tempus idoneum & prædestinatũ & tunc omnia simul infundam ei, cum nullius poterunt importunitate infici vel minorari. Et hoc longe sibi salubrius credat, quam si statim post alicuius orationem pro ea factam infunderem ipsi aliquam suauitatem, quam forte vana gloria obfuscaret, vel superbia

exicaret, vel etiam quod prosperitatem ipsi concederem terrenam, quæ posset ipse occasio fieri diuersorum peccatorum.

¶Dum hebdomadaria ad Matutinas capitulum legeret, corde tenus reuelatum est illi, quod illa hoc faceret propter præceptum regulæ suæ, quæ dicit quod lectio illa memoriter sit recitanda & ideo tale meritum per hoc aquireret, quasi tot personæ pro ea orantes starent in conspectu Dei, in quot verbis ipsa laborauerat cãtando. Hinc intellexit, quod in extremis secundum Bernardũ homini anxio quasi opera sua dicũt: Tu nos egisti, opera tua summus: nos te nõ deseremus, sed semper tecum erimus, & tecum ad iudicium pergemus. Tunc Deo propitio omnia opera obedientię in similitudine personarum honorabilium, consolabuntur eum & interuenient pro eo ad Deum, ita, quod quodlibet bonũ opus ex obedientia recta intentione perfectum, obtinebit homini indulgentiam alicuius negligentiæ. Et hoc erit magnum releuamen homini agonizanti.

S Benedictus in regul. ca. 13. &c.

¶Item aila hebdomadaria lectura psalterium statutum pro congregatione: rogauerat istam prose orare. Quod cum faceret, vidit in spiritu filij Dei hebdomadariam illam secum assumentem ante thronum Dei patris & orantem patrem suum cœlestem, vt intẽtionem fidelitatis amoris illius quo ipse filius Dei desiderauerat laudem Dei patris & salutem humani generis, daret illi personæ in adiutorium & obtentum omnium desideriorum horũ. Et cũ hoc orasset Filius summi patris, videbatur illico persona eadẽ pro qua orauerat, similibus quibus ipse, vestibus decorata. Vnde sicut filius Dei dicitur stare coram patre, ipsum placando pro ecclesia: sic

& ista persona in similitudine Hester reginæ stabat coram Domino Deo patre cum Filio suo pro populo, id est, pro congregatione sua supplicatura, Cunque in tali statu debita psalterij sui persolueret, pater cœlestis singula verba duplici modo acceptabat ab ea: Videlicet, sicut Dominus aliquis acceptat á fideiiussore quod pro debitoribus ipse persoluit debita, & sicut á procurato re suo gratificat, quod defert ei nūmos amicis suis charissimis distribuēdos. Videbatur etiam Dominus sæpe dictæ personæ præstare omnia quæ ipsa desiderabat congregationi orationibus suis obtinere, & eandem etiam statuere coram se ad porrigendum cæteris de congregatione, quandocunque aliqua accederet pro eisdem petitura.

De vtilitate subiectionis, & cur Deus defectus permittat in nobis?

CAPVT. LXXXIII.

CVm oraret pro vno defectu cuiusdam magistratus sui, vt Dominus ipsum emendaret, tale accepit responsum: An nescis quod non solùm illa persona, sed omnes qui præsunt huic mihi dilectæ congregationi, non carent aliquibus defectibus: cùm nullus homo possit esse in hoc seculo, qui omnino careat defectu, hoc me permittente ex abundantia meæ diuinę pietatis & dulcedinis, & dilectionis, qua congregationem hanc elegi, vt inde meritū ipsius mirificè adaugeatur? Nā multomaioris virtutis est subijci ei cuius defectus cognoscūtur, quā alteri cuius opera per omnia probata videntur. Ad hęc cum ista diceret: Quamuis Domine mi, congaudere

ſubditorum meritis, deſiderio tamen etiam prælatos culpa carere, quam timeo eos quandoque contrahere ex defectu. Reſpondit Dominus: Ego cū cognoſcerem in eis omnem defectum, permitto, quod ex diuerſitate curarum quandoque maculantur: alias fortè nunquā deuenirent ad tantā humilitatem. Vnde ſicut ſubditorum meritum creſcit ex ipſorum tam defectibus quam profectibus: ſic etiam prælatorum meritum creſcit ex ſubditorum tam profectibus, quā defectibus: quemadmodum in vno corpore diuerſa ſe membra promouent ad omnem profectum. In quibus verbis intellexit ſuperfluentem diuinæ ſapientiæ pietatem, quæ tam ſubtiliter diſponit ſalutem electorum, cùm permittit ineſſe defectus, vt ad maiores ducat profectus, in tantum quòd videbatur ſibi quod ſi bonitas Dei nunquam in aliqua re amplius claruiſſet, quàm in hac pietate, omnis creatura ipſum dignè laudare non poſſet.

¶ Item orans pro quadam perſona grauata, tale accepit reſponſum: Noli diffidere, nullo modo permitto electos meos grauari ſupra id quod poſſunt, & ſemper adſum eis modum ponderādo: & ſicut mater cum paruulum ſuū calefacere vult ad ignem, ſemper tenet manum inter ignem & paruulum, ſic ego cū ſcio congruere, vt electos meos purgem per tribulationem, nō facio hoc ad eorū conſumptionem, ſed potius ad probationē & ſalutem. Hinc orans pro quadam perſona, quā vidit in defectu, ex deſiderio, inter cætera dixit: Domine cū ego, licet minima creaturarū tuarum, tamē ad laudem tuam orem pro homine iſto, & cum tu ſis tam omnipotens, quod omnia prævaleas, quare non exaudis me? Reſpōdit Dominus: Sicut ex omnipotentia omnia prę

ũa'eo: sic ex inscrutabili sapientia mea omnia discerno. Nec aliquid perficio, quod nõ deceat: Sicut rex terrenus habens potentiã tã virium quam voluntatũ, quando habere libenter vellet stabulũ equorũ suorũ purgatũ, ipse tamen hoc nullo modo manibus suis facit, quia nõ deceret: Sic ego nullũ cõuerto á malo in quod propria voluntate incidit, nisi ipse sibimet vim inferens, voluntatem mutet, & exhibeat se mihi amabilem & decentem.

¶ Considerans quandoque vnam personam sub Matutinis circuire chorum, & commouere alias ad aliqua obseruanda, in quibus aliquando ex obliuione fieabat confusio in diuino officio, requisiuit á Domino qualiter tale studium â quoquam acceptaret? Cui respondit Dominus: Quicũque ad laudem meam studet in diuinis negligentias præcauere, & alios etiam ad idé præmonere, pro illo ego suppleo, quod ipse neglexerit in deuotione & intentione perfecta.

De oblatione grauaminum, & afflictionum.

CAPVT. LXXXVI.

CVm oraret pro quadam persona, quæ grauabatur propter infirmitatem cuiusdam familiaris suæ, quam timebat in breui amissurã, his verbis instructa est á Domino: Cũ homo timet amittere, vel amisit aliquem amicum dilectum, in quo habuit non solũ amicitię consolatiotionẽ, sed etiã exhortationẽ ad animę profectũ: si illud grauamẽ ꝙ cor suũ inde sentit, offert mihi cum integra voluntate, ita quod etiam si bene posset amicũ illum retinere, sponte valet eo carere ad laudẽ

meam,

meam, eligens magis vt voluntas mea in hoc perficiatur, quod amicum perdat, quam quod voluntas sua in hoc perficeretur, vt amicum reseruaret, certus debet esse, qui cor suum flectere potest ad talem volũtatẽ, quod post illam horam semper benignitas mea conseruat illã oblationẽ in ea nobilitate & perfectione, & omne grauamen quod post ea ex human. fragilitate sustinet, cooperatur illi in profectum æternæ salutis: in tantum quod singulæ cogitationes cor ipsius grauantes, vt, scilicet, dum cogitat illam & illam consolationẽ, vel adiutorium, vel alleuationem, nunc habere posse in illo homine, quo nunc te oporteret carere. Tales, inquam, & consimiles cogitationes ex humana fragilitate hominem aggrauantes, post supradictam oblationem talem habent effectum in anima, quod in ea præparant locum diuinæ consolationi: quia ego veraciter volo animæ ipsius tot consolationes infundere, quot cogitationes grauantes se post oblationem supradictam permisit in cor suum venire. Et hoc propria coactus bonitate volo facere, sicut artifex operi suo (qꝙ ex auro argento ve facit) tot gemmas tenetur imponere quot ciltellas ad modum gemmarum in ipso prius adaptauit. Similiter quibus diuina consolatio quam homo comparat trã sitorio grauamine, tantæ virtutis est, quod nullus vnquam homo tam magnum in hac vita potuit dimittere cui diuina consolatio mea centuplum non restitueret in hac vita, & milleplicatum in vita futura.

¶ Altera vice orans pro quadam, quæ nimis desidera bat meritum virginitatis habere coram Domino: & tamen timebat se ex humana fragilitate aliquo modo quãdoque neuum incurrisse: apparuit eadem persona inter

amplexus

amplexus Domini niueis vestibus induta, quæ decenti bus erant compositæ plicis. Vnde & his verbis á Domino est instructa: Cùm ex humana fragilitate virginitas aliquem neuum cõtrahit, & inde homo ad verã pœnitẽtiam peruenit, benignitas mea hoc animæ quasi ad compositionem tribuit, quòd maculæ illæ in virginitate compositæ apparent, sicut plicæ in vestimento. Attamen cùm solui non possit scriptura quæ dicit: Incorruptio proximũ facit esse Deo, hæ eædem maculæ ex tam magnis peccatis contrahi possent, vt suauitatem diuini amoris impedirent.

De impedimento proprij sensus: & de merito bonæ voluntatis.

CAPVT: LXXXVIII.

ITem dum oraret pro quadam, quæ desiderabat gratiam diuinæ consolationis adipisci, tale á Domino accepit responsum: Ista sibiipsi impedimentum est, quod non potest suauitatem gratiæ meæ suscipere. Quia cũ ego electos meos atraham mihi quasi per vaporem amoris intimi saporis, obstinatus quisq; in sensu proprio tale sibi impedimentum facit, qualc fecerat ille qui veste nasum obstrueret, ne caperet aromatum fragrãtiam suauem. Sed qui causã amoris mei proprio sensui abdicãdo, alienum sequitur sensum, eius meritum tanto magis cumulatur, quanto grauius contra seipsum facit: quia in hoc non solum est humilitas, sed etiam victoriæ virtus. Vnde dicit Apostolus: Nemo coronabitur, nisi qui legitimè certauerit.

¶ Orans etiã pro quadã, quæ multũ grauabatur ex quo

dam

dam labore sibi iniuncto, hoc á Domino est edocta responso: Si quis propter me aggredi voluerit aliquem laborem graué, in quo talé timet incurrere impedimentum, quo deuotionis consequeretur detrimentum, & tamen postponit propriæ animæ aliquá vtilitaté, vt meá perficiat voluntatem: huius piam intentionem ego tanti reputo, quod ipsam suscipio quasi pro opere perfecto, quamuis forte nũquã ad hoc veniat, vt hoc opus saltem incipiat: quod tamen habet coram me talem fructum, ac si omnem laborem perfecerit, & nullam vnquam negligentiam interea contraxerit, si tamen voluntati meæ se conformat in iustitia & veritate.

Quòd exteriora non debent præferri interioribus.

CAPVT. XC.

HInc pro alia persona exorans, quæ sæpius grauabatur ex quibusdam causis suo consilio dispositis, tale accepit responsum: Ego per grauamina expurgo negligentiam illam, qua causa illa humanius sentiendo, aliqualiter exteriorum vtilitatem prætulit profectui interiorum. Ad quod ista: Cùm non possimus subsistere absque subsidijs exteriorum bonorum, quid hæc commisit, illa prouidendo ad quam specialiùs hoc respicit. Respondit Dominus: Puellæ nobilis honor & decor est, pelles varias habere sub palio: quæ si eas verteret exterius, quod prius cesserat honori eius & decori, hoc tunc cederet è conuerso in dedecus & cõfusionẽ. Vnde mater filiæ non sufferens derisionẽ, si non posset aliter, sal-

ter, saltem alio desuper eam contegeret amictu ne reputaretur in sana: sic & ego diligens tenerè hãc filiam meã talem eius contego defectum per diuersa grauamina, quæ sæpius ex eadem causa permitto ei euenire sine sua culpa. Et insuper, patientiam speciali eam ornatu peroro. Nam primo (id est, principaliter) in Euangelio quærendum esse mandaui regnum Dei & iustitiam eius, id est, profectum interioris hominis. Et hinc exteriora, non quidẽ secundariò quærenda, sed adijcienda potius repromisi. Pondus verbi istius magnopere perpendat quilibet religiosus, qui specialis Dei desiderat esse amicus, vt interiora animi bona, exterioribus anteponat.

LIBRI TERTII FINIS.

INSINVATIONVM DIVINAEPIETATIS LIBER QVARTVS, SALVTIFERAS continens eruditiones & exercitia totius anni sacris diebus applicabilia.

ARGVMENTVM IN LIBRVM quartum.

QVartus hic Liber reuelationes habet aliquot salutiferas, quæ legentem ad Christianam erudiant perfectionem. Habet præterea, quibus modis, quibus ve exercitijs tam Christum quam eius sanctos, præcipuè suis infesti-

uitati-

uitatibus iuxta morem Ecclesiæ orthodoxæ (quæ easdem ferias instituit) colere debemus, ac honorare. Quomodo item per ipsum mediatorem nostrũ dulcissimũ, quicquid siue pro nobis siue pro alijs, petẽdũ est, facile obtinere; quicquid nobis defuerit, copiose supplere: atque ex eius sanctæ vitæ passione nisque diuitijs nostram inopiam valeamus ditare. Potest autem his exercitijs non modo infectis ipsis, quibus inueniuntur asscripta, verum etiam indifferenter omni tempore vti anima deuota pro sua aliorum que salute. Ex quibus etiam facilè potest aduerti, cæremoniarum vsus atque cultus ecclesiasticus vniuersus quàm sit Deo acceptus. Quòd vero quædam hic per similitudines describuntur & imagines, inde est, quod licet ipsa virgo sancta plenè fuerit luce cognitionis diuinitus illustrata, non potuit tamen eademquæ ipsa intellexit (vt pote spiritualia) aliter exprimere aut nostro intellectui vt caperentur, congruè monstrare: nisi per parabolas & rerum corporearum imagines & enigmata: quemamodũ & in Sacra scriptura factũ esse constat. Nam de his quæ in excessu mentis constituta absque cuiusuis similitudinis inuolucro non raro fuit experta, vix aliquid potuit verbis explicare. Exhibet autem hic liber, quemadmodum reliqui omnes, mirã diuinæ dulcedinis fragrantiam, qua electos suos adeo tenerè diligit Deus, adeo sapienter gubernat, adeoque clementer euocat errantes, redeuntes denique ad se trahit & suscipit, ostendens electorum suorum votis nunquam diuinam suam deesse prouidentiam, imò quæ desunt eis, ex meritorum etiam suorum thesauro supplere.

QVA

QVA DEVOTIONE NOS AD FESTA præparare debemus, & Dei dulcedinem commouere.

CAPVT. I.

IN nocte quadam vigiliam ſacratiſsimæ Natiuitatis Domini præcedente, dum hæc ſponſa bonam noctis partem ante Matutinas duxiſſet inſomnem & ruminãdo verba Reſponſorij illius, ſcilicet: De illa occulta, &c. multum delectaretur, rapta in ſpiritu recognouit Dominum Ieſum in ſinu Dei Patris ſuauiſsima quadam tranquillitate quietiſsime accubantem. Ad quem omnium perſonarum feſtum inſtans, cum deuotione percolere intendentium in ſimilitudine cuiuſdam vaporis, dirigebantur deſideria. Dominus autem Ieſus totus floridus & delicatus, de corde ſuo diuino in omnes vapores illos ſplendorem mirificum immittebat, quo quidem ſplendore parabatur ipſis via ad ipſum veniendi. Per quam dum ſingulæ accederent ad Deum, intellexit quod illi, qui ſe aliorum orationibus humiliter commendauerant, quaſi quibuſdam manibus ducentium ſubuecti, ac ex vtraque parte vallati, ſine omni errore recto tramite ad Dominum in ſplendore cordis ſui diuini properabant. Illi vero, qui proprijs ſtudijs & orationibus ſuis confiſi, feſtum deuotè percolere nitebantur, quandoque extra viam calcantes errore itineris impediebantur: quandoque vero ad viam reuertentes accedebant ad Deum in lumine ſibi diuinitus miniſtrato. ¶ Cumque illa multum

scire desideraret, qualiter pietas diuina dignaretur se inclinare ad sorores singulas, recognouit subitò omnes in ipsum paternæ suauitatis accubitum translatas ad Dei filium, & quamlibet pro desiderio suo & capacitate in ipso delectari. Nec quæquam ab altera poterat impediri, sed quælibet tam pleno affectu fruebatur Deo pro desiderio suo, tâquam si Dñs ipsi soli se pręberet. Quædam enim ipsum complectebantur velut tenellum infantulum pro nobis incarnatum. Aliæ tanquam amicum fidelissimum, cui omnia secreta cordis securissimê pandere possent, se ad ipsum habebant. Aliæ verò tanquam sponso florido vnitæ ex millenis millibus electo secundum omne cordis sui delectamẽtum ipsi blandiebantur. Et sic singulis pro delectamento proprij affectus dabatur in ipso feliciter iucundari. ¶ Tunc ista accedens more sibi solito humiliter procidit ad pedes Domini sui, dicens: Et quę nunc amantissime Dñe mi, esse poterit præparatio mea, vel quid potero beatissimæ matri tuæ in festo isto sanctissimi partus exhibere obsequij, quæ etiam horas eius (ad quas voto religionis astricta sum) ex infirmitate corporis persoluere omisi? Tunc Dominus benignus inopiæ suæ misertus, videbatur, singula verba quæ ipsa ad laudem Dei & lucrũ animarum alicui siue dicendo siue expediendo per Aduentũ fuerat locuta, blande offerre suæ dulcissimæ matri, sibi mirifice assidẽti in gloria in supplemẽtum omniũ, quibus ista neglexisset eã debitis honoribus & obsequijs reuereri. Quod mater Dñi multũ gratanter acceptans, miro modo exinde est perornata. Quam accedẽs anima deuote, orabat, vt vnigenitũ suũ pro se dignaretur exorare. At illa protinus materna benignitate

serenata,

ſerenata, ſe ad ipſam inclinabat, & deinde ſuauibus amplexibus & oſculis Vnico ſuo blandiens, his verbis pro ea orabat, dicens: Tuus affectus mi fili predilecte, affectui meo vnitus te efficaciſsime precibus huius tuæ dilectricis inclinet. Poſt hæc iſta dilecto ſuo blandiens, his verbis ipſum alloquebatur: O dulcor animæ meæ Ieſu amantiſsime ac deſiderantiſsime omnium charorum chariſsime. Cumque hæc & his ſimilia multiplicaſſet amatoria, dixit ad Dominum: Et quem fructum hæc verba ferre poſſunt, quę vtilitas mea tibi efficere poteſt inſipida? Reſpondit Dominus: Quid refert cuius generis ſit ſtirps, vel lignum quo aromata vel pixides vnguentariæ circummouentur, cum eundem ſpirent odorem? Similiter cum aliquis me alloquens dicit: Dulciſsime Domine, &c. quanuis ipſe qui loquitur indignum ſe reputet propria vilitate: dulcedo tamen ingenita diuinitatis meæ in ſemetipſa medullitus commota, fragrantiam mirę delectationis mihi metipſi aſpirat & etiam in ipſum qui dulcedinem meam talibus verbis affectuoſe inſtigat, odorem ſalutis æternæ profundit.

In vigilia dulciß. Natiuitatis Domini. Quomodo ad inſtans feſtum anima purgatur: & quam gratanter acceptet Dominus cæremonias ordinis?

CAPVT. II.

SEquenti vero die ante Matutinas aliquanto tempore peruigilans, in amaritudine cordis retractabat coram Dño defectum impatientiæ ſuæ, quam veſpere

incurrerat ex quadam negligentia sibi seruientium. Cumque audiret primum signum ad Matutinas pulsari, exhilarata spiritum laudabat Dominum in sonitu illius primi signi, quo prenunciabatur sibi instans festū prędulcissimi natalis Dñi sui. Et ecce pater cœlestis blãde eam alloquens, ait: Ecce immitto animę tuæ affectū illum, quem pręmisi ante faciem Vnigeniti mei ad purgandum mundum â peccatis suis, quo & tu ab omni peccati macula, negligentiarum nœuo plene purgata digne ad festum instans prępareris. Illa vero tali dono accepto, adhuc reuoluebat in corde defectū suum cū mœrore, reputans se omniū donorum Dei valde indignam, qua ex tam parua sibi seruientium negligentia ad tantam impatientiã foret delapsa. Super quo diuina misericordia eã tali instruxit intelligentia: quod, scilicet, omnes cogitationes quibus homo cum mœrore suum retractat defectū post digne peractam penitentiã (de qua scriptura dixit: In quacunq; hora conuersus fuerit peccator & ingemuerit, omnium peccatorum suorum non recordabor amplius) nihil aliud sunt quam quædã habilitatio ad gratiam Dei recipiendam. Ad secundum vero signum campanæ dū similiter per illud intẽderet laudare Dominum, Deus pater ait: Ecce iterū immitto animæ tuæ eũdem affectum quem præmisi ante conspectum filij mei ad omnes humanæ fragilitatis emẽdandos defectus: qui similiter emendabit omnes defectus tuos, in quibus non est profectus. Verbi gratia: Sunt quidam defectus, quos homo in se recognoscẽs humiliatur & cõpũgitur: & in his est profectus humanæ salutis. Et tales defectus permitto quandoq; etiam amicissimis meis, vt per ipsos in virtutibus exer-

ceantur.

ceantur. Sunt & alij defectus, quos homo recognoscens vilipendit, & quod peius est, quandoque etiã defendit, nec ab his corrigi consentit. Et talibus defectibus homo maximũ incurrit periculũ, á quibus anima tua nũc penitus est purgata. Ad tertium deinde signũ cãpanæ, dum similiter per illius sonitũ collaudare studeret Dñm, donauit ei pater cœlestis omnes virtutes, quas promiserat ante natalẽ vnigeniti sui in corda veterũ patrũ, scilicet, partriarcharũ, prophetarũ, aliorũq; fidelium suorũ ad exoptandũ aduentũ eius desiderabilẽ. s. humilitatẽ, desideriũ, cognitionẽ, amorẽ, spẽ, & similia quibus & ipsa digne preparata præsens percoleret festũ. Sicq; his & alijs virtutibus Dñs ipsam decenter cõponens velut stellis mirifice radiãtibus perornauit. Habebat. n. duos modos diuinæ fruitionis. Vnũ videlicet, quo ita totaliter per excessum mentis ferebatur in Deum, quod de illa fruitione per pauca respectu veritatis ad vtilitatem proximorum enarrare potuit. Aliũ vero modum, quo sensus per scripturarum exercitationẽ exacuẽs Dño cooperãte spiritualis intellectus fruebatur mirabili sapore & delectatione, tãquã præsentaliter facie ad faciẽ colluderet Dño (sicut amicus amicissimo suo.) At illa nõ quærẽs quæ sua sunt, sed quę Iesu Dñi sui, potius elegit cũ labore ministrare alijs ad laudẽ ipsius, quã vacãdo & gustãdo quam suauis est Dñs proprię satisfacere delectationi. Quod Dñs miro modo videbatur acceptare. Cũq; inchoarẽtur Matutinę, ista per (Deus in adiutoriũ) diuinũ implorauit auxilium. Per (Domine labia mea, &c.) qui versus ter canitur immensam Dei Patris omnipotentiam, ac inscrutabilem Filij Dei sapientiam, dulcissimãque Spiritus Sãcti

beneuolentiam ſalutando toto corde, tota anima, totiſ
que viribus vnum Deū in Trinitate, & Trinitatem in
vnitate ſupplex adorabat. Deinde per quinque verſus
Pſalm. (Domine quid multiplicati ſunt) ad floridavul
nera Ieſu accedens, ſuauiter ea deoſculabatur. Per ſex-
tū etiam verſum eiuſdem Pſalmi ad pedes Dñi procī-
dens adorabat, gratiaſque agebat deuotas pro plena re-
miſsione omnium peccatorum ſuorum. Per ſeptimum
quoque ad manus Domini gratias agebat pro vniuer-
ſis beneficijs ſibi vnquam gratuita pietate Dei collā-
tis. Per octauum, amatorium vulnus ſanctiſsimi lateris
Domini deuotiſsime ſalutabat. Per ſe cum omni crea-
tura ad laudandum fulgidam ſemperque tranquillam
Trinitatem reuerenter inclinabat. Et ad cor Ieſu acce
dens, Illudque intimo affectu ſalutans, Dominum ex-
tollebat pro eo quod in ipſo pleniſsime latent quaſi
reconditæ omnes incomprehenſibilis diuinitatis opu
lentiæ. Quod poſt hæc ad primum verſum Pſalm.
(venite) iterum ad vulnus ſiniſtri pedis Domini
ſe proſternens, plenam indulgentiam omnium pec-
catorum, quæ commiſit in cogitationibus & verbis im
petrauit. Ad vulnus vero pedis dextri per ſecundum
verſum obtinuit ſupplectionem omnium, quæ omiſit
imperfectione ſanctarum cogitationum & verborum.
Ad ſiniſtrum quoque vulnus Domini benedictæ ma-
tertium verſum accepit remiſsionem omnium
,quæ commiſsit in operibus. Ad dexterā
manus Dominicæ per quartum ver-
plectionem dignam omnium quæ omi
s bonis. Poſtremo, per quintum ver-
ad vulnus lateris ſacroſanctum ſui dulciſ

ſimi

simi amatoris (quod abundat & superabundat omnibus bonis) illudque deuote exosculãs in aqua illa rosea quam exinde produxit militaris hasta, ab omnibus maculis purgata, super niuem reddebatur cãdidata, & ex pretioso sanguine omnigenis est virtutibus decorata & ex aromatico vapore exinde prodeunte intracta est ipsi fonti totius boni. Sicque (Gloria patri) vt supra ad laudem & gloriam super venerandæ Trinitatis decantans. (Sicut erat) per Iesu cor terminabat, quod totius diuinæ influxionis est contentiuum Per Inuitator. Etiam, scilicet, hodie scietis (quod quinquies cum venite canitur & postea bis repetitur) accepit â Deo patre purgationem septem affectionum suarum, qua ex adiunctione sanctissimarum affectionum Iesu Christi miro modo nobilitabantur. Sub Psal. vero reliquis, astitit coram Domino in vestitu splendore virtutum quasi stellis corruscantibus perornato. ¶ Et hic cum desiderium suum extenderet in Deum, orans vt in gloria dulcissimi natalis Iesu omnia quæ tam in corporalibus quam in spiritualibus exerceret, summam laudem sempiterno venerandæ Trinitatis resonarent, dum laudes pulsarentur, Dominus dixit ad eam: Sicut per sonum campanarum istarum prænũciatur festum natalis mei: sic do tibi quod in omnibus quæ in isto festo perfeceris cantando, legendo, orando, meditando, sic etiam in exterioribus laborando, comedendo, dormiendo & similibus resonabunt sanctæ Trinitati laudes in vnione desiderij mei & amoris, quo nunquam discordaui â Dei patris voluntate. Dum vero septem cãdelæ ascenderentur Dominus tribuit animæ ipsius ornatum sempiternorũ bonorũ Spiritus Sancti quãtum capere

potuit. Dum post hæc Dñm oraret, vt pro dignatione qua in diuersorio est natus: etiã cor suũ velit sibi placite õponere, vt in eo nasci dignetur, clementissimus Dominus iterum benigne anuens, quasi pro tecto & muris dispossuit in ea omnipotentiam, sapientiam & benignitatem suam. Inter quæ ista quasi in diuersorio miro modo iucundabatur in intimis suis. Cum videret, quasi per omne tectum & muros ad modum delectabilium tintinnabulorum dependere: omnia opera, quæ per adiutorium omnipotentiæ, & benignitatis Dei in aliquo homine perfecta sunt, quasi data sibi in adiumentum, quo Deo laudabilius hoc festum posset celebrare. Cũ que tali delitiositate velut cœlestibus delitijs fruere-tur: apparuit Dominus Iesus noua dona superaddens, & amicabilissima dignatione se ibi collocauit cum ministerio cœlestium principum. Hinc, cum vice omniũ membrorum. s. cc. xxv. vicibus legeret: Laudo, adoro, &c. videbatur ipsa sibi quasi ad singulas oratiunculas suas introducere singula obsequia membrorum suorũ in laudem Dei. Hinc etiam uidebatur, quòd Dominus per quendam amplexum lenissimum, omnes sensus ipsius, tam interiores quam exteriores, miro modo purificaret, purificandoq; renouaret, & renouando in vnione sanctissimorũ sensuũ suorũ effectuose sanctificaret. Cũ vero pulsaretur ad Capitulũ ista iterum in sonitu cãpanæ illius collaudabat Dñm, gratias agens pro eo quòd ipse personaliter dignaretur illi cap. præesse, sicut etiam fęlicis memoriæ D. Mechtildi dignatus est reuelare. Vnde cognouit in spiritu Dominum (ex deuotione, qua quamplures de congregatione habebant ad illud cap. desiderium, propter iam dictam reuelatio-

nem

nem D. Mechtildi factam) â Deo prouoçatum, quòd quasi cum ingenti gaudio aduentum congregationis noſtrę videbatur pręſtolari, ſedẽs in loco dominę Ab batiſſæ, in cuius perſona mirabiſiter quodammodo videbatur dominari, & ſuper ipſam mirabilius regnare in gloria diuinæ maieſtatis ſuæ, vallatus multitudine omnium ordinum ſpirituum beatorum ſuſtentatus in ſolio imperiali per miniſterium ordinis Thronorũ. Cũ que congregatio ſediſſet, Dominus tanquam præ gaudio, ait cum ſerena illaritate: Ecce aduenerunt amiciſsimi mei. Hinc, cum puella legeret (Domine iube) & alia reſponderet (In viam mandatorum ſuorum, &c.) Dominus extenſa venerabili manu benedixit conuentum, dicens: Ego ex omnipotentia Dei patris mei his aſſenſum prebeo. Puella vero proſequẽte (Ieſus Chriſtus Filius Dei viui in Bethlehem Iudá naſcitur) omnes chori Angelorum ſanctorum audientes dulcifluá Natiuitatem Dñi Dei regis ſui pręnunciari inęſtimabili gaudio repleti, ob reuerentiam ipſius ſe in terram proſternentes adorauerunt. Cumque conuentus ſe ad legendum Miſerere mei Deus, &c. more ſolito proſterneret, ſinguli Angelorum corda ſibi commiſſarum perſonarum è congregatione, Domino cum gaudio penetrabant. De quibus ſingulis ad vnũquodq; Miſerere mei Deus, videbatur Dñs accipere nexum quendam conuolutum & reponere in ſinum ſuum. Et cum offerebantur corda Domino feruentius amantium, tũc Angeli de choro Seraphim miniſtrabant Domino & aptãtes corda earũ Dño. Cum verò penetrabãtur ipſi corda magis in cognitione Dei illuminata, tunc obſequebantur Angeli Domino de choro Cherubim. Quãdo

autem

autem corda penetrabantur ſe plus in virtutibus exercitantium, ad hoc ſeruierunt Angeli de choro virtutum. Et ſic ſinguli Angelorum chori miniſtrabãt Domino, quando corda ſibi ſimilium in virtutum meritis offerebantur. Illarum verò corda quæ ob prædictam reuelationem ad ſpecialem deuotionem non erant incitata, deferebantur Domino per Angelorum miniſteriũ: ſed in corporibus proprijs apparebãt in terra proſtrata. ¶ Tunc iſta in humilitate ſpiritus acceſsit ad Dominum, offerens ei primum (Miſerere mei Deus) quôd pro perſona propria ſolet legi, dicens: Ecce mi ſponſe floride, ego libere abdicẽs portioni partis meę: offero tibi hoc primum, Miſerere, in ęternam laudem, vt exinde benefacias tuis, meiſque ſpecialibus amicis ſecundum beneplacitum tuæ diuinæ pietatis. Quod munus ſibi oblatũ Dominus in ſimilitudine gemmæ cuiuſdam nobiliſsimæ viuæ ac perlucidæ accipiens, ipſam in medio monilis (quod coram pectore ſuo habebat miro modo gemmis corruſcantibus, aureiſque floribus diuerſimoda varietata vermiculatum) ponebat dicens illi: Ecce hanc amoris gemmam â te modo mihi oblatam ad hoc in medio monilis illius exaltaui, vt qui ſe tuis commendant orationibus, vel ſaltem aliquo cogitatu perfecto interuentum tuum exoptant, exinde conſequantur ſalutem ſicut adepti ſunt Iudęi á ſerpentibus percuſsi, ex aſpectu ſerpentis ænei, quem per myſteriũ Moyſi fecit in eremo exaltari. ¶ Cum vero finitis Pſalmis conuentus de venijs ſurgeret, aduenerunt duo præclari proceres, ferentes quandã auream tabulam, quam tenentes extendebãt coram Domino. Tũc ſoluente Domino nexus in ſinu ſuo congregatos, ecce

ſubito

ſubito in eadem tabula apparuerunt omnia verba pſalmi & orationum, quæ conuentus dixerat, in ſimilitudine viuarum gemmarum mira varietate mirabiliter diſtincta: & quælibet gemmula prætendebat ſplendorem miræ claritatis, cum clangore ſoni prædulcis. Per ſplendorem enim quodam amatorio aſpectu alludens á Domino blandiebatur, & per ſonum commouebat ipſum, vt omnem fructum qui ex quolibet verbo vniuerſali forte Eccleſiæ prouenturus, illis reſtitueret duplicatũ, quicadẽ perſoluiſſent. Et hæc omnia intellexit Dñm operantem propter deuotionẽ ſpecialẽ, quã cõuentus ad hoc habebat, quod intellexerat Dominum ipſo die ſemper cap. præſeſſurum. ¶ Cum vero legeretur tabula, in qua prænunciabantur nomina earum quæ ad Matutinas erant cantaturę vel lecturæ, Dominus ſingulas perſonas, quæ ſtudioſe intendebãt audire, quid eis foret præſcriptum tam ſerena blãdita te videbatur reſpicere ac nutu capitis deuotè reſalutare, quod hoc humana lingua non ſufficit enarrare. Sed quæ cum mœrore retractabat cur eis ſimiliter illa vel illa reſponſoria non eſſent præſcripta, illarum meritũ Dominus blandè contrectans, ipſas benignè demulcẽdo conſolabatur. Tunc iſta hoc intelligens in ſpiritu, dixit ad Dominum: O Domine, ſi congregatio ſciret hunc tam benignæ blanditatis tuæ in eas reſpectum, valdè mœrentes fierent, quæ nomen ſuum legi non audirent. Ad quod Dominus. Quæcunque libenter legeret vel cãtaret, ſi poſſet, & doleret pro eo quod perficere non poteſt: hanc ego ſimili blanditate conſolabor, & bonam ipſius voluntatem pro perfecta remunerabo. ¶ Hinc, dum conuentus ſecundum ſtatuta ordinis

negli-

negligentias suas (proloquente Prioriſſa) profiteretur coram domina Abbatiſſa, & per ipſam abſolutè inclinarent ſe, Dominus blanda ſerenitate adiunxit: Ego abſoluo vos authoritate meæ diuinitatis ab omnibus negligentijs, modò cũ bona intentione in mea præſentia profeſsis: Ita quod, quotdocũque ex humana fragilitate eadem iteraueritis, ſemper me ſuper eis miſericordem inuenietis, & ad remittendum promptiorem. Cùm verò more ſolito ſeptem Pſalmi Pœnitentiales pro peccatis & negligentijs legerentur, apparuerunt protinus omnia verba illa in ſpecie margaritarum, ſed obſcurarum, in tabula prædicta circa illas viuentes, & ſplendentes gemmas (de quibus præſcriptum eſt) ordinata. Intellexitque per ſpiritum, ideo illos Pſalmos in ſpecie tenebroſarum margaritarum apparere, quia cõuentus ipſos tantumodo perſoluebat ex vſu, & non cũ deuotione ſpeciali. Vnde aduertendum eſt, quòd quáuis debita ex vſu ſuppleta Domino præſententur ad cumulum meritorum noſtrorum: maximè tamen excellentius nobilitatur & gratificatur, quicquid cum intenta perficitur deuotione. ¶ Sub Veſperis verò dum cantaretur in Hymno: Gloria tibi Domine, vidit copioſam multitudinem Angelorum circa conuentum volitãtium, & cum ipſo eundẽ verſiculum ſonoris vocibus iubilando reſonantium. Tunc requiſiuit â Domino, quem profectũ homines ex hoc haberent, quôd Angeli ſancti ſe ipſorum laudibus adiungendo, vna cũ illis pſallerent. Super quo dum nullum á Domino reſponſum acciperet, & diligentius in illo perquirendo laboraret, tandem diuinitus inſpirata intellexit, quód quando Angeli ſancti noſtris in terris interſunt ſolemnijs,

nijs, exorant Dominum, vt eos qui se ipsis conformare studeant in deuotione, etiam adæquare dignetur in vera cordis & corporis puritate. Hinc timere cœpit (vt moris est humani) hunc se intellectum non ex diuino spiritu, sed ex proprio hausisse sensu. Ad quod diuinæ consolationis accepit responsum: Noli timere, quia eo quòd voluntas tua tam plenè diuinæ voluntati meæ est vnita, quòd nihil vult quam quòd ego volo, & perconsequens in omnibus laudem meam summe desiderans, omnes spiritus angelici sic tuæ conformis sunt piæ voluntati, quòd si antea nõ orassent pro vobis, secundum quod eos facere per spiritum intelexisti, ex eo quod tibi hoc ipsos facere complaceret, amodò id absque dubio studiosissime vellent ad implere. ¶ Post Vesperas dum ex more circumferrentur reliquiæ cum Beatæ Virginis imagine, ista cũ mœrore reuoluens in corde suo, quòd infirmitate præpedita nihil obsequij aut orationum persoluisset per Aduentum ad offerendũ virgineæ matri in solemnitate sua, tam prædulci vnctione Spiritus Sancti edocta, obtulit intemeratæ matri prænobilissimum, ac prædulcissimum cor Iesu Christi pro suppletione totius sui neglecti. Quod Benedicta Virgo maximo cum gaudio & gratitudine suscipiens, in aspectu illius omnis obsequij, & honoris sufficiens comperit delectamentum, quia cor illud vnice prædignissimum, ac totius boni contentiuum exhibebat matri Virgineæ omnium desiderabilium summam, quæ vnquam ex alicuius deuotione vel orationum studio possent honori ipsius materno exhiberi.

De mel-

De meliflua Natiuitate Domini: Quomodo puerulum Iesum intra nos suscipere & fouere debemus, nostraq; & nos illi offerre.

CAPVT. III.

IN nocte quadam Natiuitatis Domini ad Matutinas, dum eisdem conaretur exercitijs intendere, quibus in præcedenti nocte, quæ supra habentur, Dñs ipsi vicẽ reddens fidelis seruitij sui, totaliter sibi eã intraxit, ita quod per quendam suauissimum suæ diuinitatis influxum in animam huius Virginis, & ê diuerso animæ eius cum gratitudine refluxum in Deum per singula quæ cantabantur, tam in Psalmis, quám in Responsorijs, inenarrabilis & inæstimabilis suauitatis eam pasceret intellectu. Cùmque in his delitijs miro modo delectaretur, vidit conuentum regi regum Domino in imperiali solio diuinæ maiestatis suæ sublimato reuerenter circumastantem, & Matutinas ad laudem & gloriã ipsius cũ deuotione magna persoluentẽ. Tunc memor plurimorũ, qui se orationibus suis deuotè commiserãt, in humilitate spiritus dixit ad Dominum: O quomodo decet me indignam pro istis orare, quæ cum labore & deuotione tibi astant psallentes & laudãtes: cũ ego heu infirmitate detẽta nequaquam similia vt illæ perficere possim? Cui Dñs respondit: Optime potes pro ipsis orare, quia ego te ab eis assumptã in sinũ paternæ benignitatis meæ collocaui ad impetrãdũ & obtinendũ omnia quæcũque desiderat anima tua. At illa: Domine, si tibi placet, vt orem pro eis, peto, vt ad hoc perficiendum talem mihi horam constitutas, qua id fideli-

ter

ter, tibiq; laudabiliter ac ipſis vtiliter perficiã. Nec tamẽ á fruitione cœleſtium epularũ, quibus me modò paſcere dignaris, aliquatenus impediat. Ad quod Dñs: Commenda ſingulas cognitioni meæ diuinę & amori, quorũ ductu de ſinu Dei patris ad terras propter ſaluã dum hominem deſcendi. Cumq; illa hoc faciendo ſingulas perſonas ſibi cõmiſſas tantummodo nominaret, benignus Dñs dulcore diuini amoris ſui commotus, & cuiuſlibet neceſsitatem in lumine diuinæ cognitionis ſuæ rememorans, amatoria compaſsione ſingulis condeſcendit. Apparuit etiam Virgo mater inclyta in cœlesti gloria filio ſuo aſsidere honorificè ſublimata. Cũque cantaretur Reſponſoriũ (Deſcendit de cœlis) Dominus in verbis illis quaſi commonefactus amantiſsimæ dignationis illius, qua de ſinu Patris deſcẽdens per vterũ inuiolatæ Virginis, noſtræ miſerię exiliũ introiuit: & inde tanquam amore liquefactus ſuauiſsima quadam blanditate arridẽtibus oculis matrẽ ſuã Virgineã aſpexit. Ex cuius amicabilitatis afficientia, omnia interiora eius dulciter poterãt cõmoueri. Per quod omnia gaudia, quibus de ſanctiſsima ſua humanitate gauiſa fuerãt in terris, ipſi quodámodo velut duplicata, renouauit. Apparuit quoq; immaculatus vterus Virginis glorioſę ad inſtar puriſsimi cryſtalli perſpicuus, per quam omnia viſcera eius diuinitatis radijs medullitus penetrata & repleta, refulgebant velut aurũ diuerſi coloris ſerico cõuolutũ, elucere ſolet per cryſtallũ. Videbatur etiá puerulus ille floridus ſummi Patris vnicus ad cor matris Virgineæ auida delectatione fugere. Per quod intellexit, ꝙ ſiccut humanitas Chriſti lacte paſcebatur virginali: ſic diuinitas delectabatur perfrui puritate ip

ſius in

sius innocentissimi & amantissimi cordis. ¶ Dum verò ad Responsor: Verbum caro factum est, profunde Cõuentus inclinaret se, ob reuerentiam Dominicæ incarnationis: intellexit Dominum dicentem: Quotiescunque aliquis cum deuota gratitudine se inclinat in verbo isto, gratias agens mihi, quod pro amore ipsius dignatus sum homo fieri, toties ego stimulis propriæ mansuetudinis meæ instigatus, me ipsi dignantissime inclino, & ex intimo cordis affectu Deo Patri omnem fructum beatissimæ humanitatis meæ offero dupliciter in augmentum beatitudinis ęternæ hominis illius. ¶ In fine verò Responsorij illius in illo verbo. (Et veritate) procedens Virgo Maria gemino decore virginitatis ac maternitatis mirabiliter adornata: primo processit ad superiorem sororem dextri chori, circumponensque brachium suum dextrum humero eius, & suauiter eam constringens, impressit animæ eius generosum infantulum præ filijs hominum forma speciosum. Sicque procedens per totum chorum ad Conuentum, simili modo puerum amabilem & delicatum singularum animabus per blandum impressit amplexum. Omnibus vero puerum illum tenerrimũ in vlnis animæ tenentibus, quædam videbantur caput illius cautissimè & satis commodè, sustentare: quædá verò minus cautè caput tenelli infantuli sustentantes, sinebant illud incommode cadere. Per quod intellexit, quod illæ personæ quæ voluntatem suam præbebant Deo liberè ad omne beneplacitum suum, hę nimirum caput amantissimi Iesu, tanquam molli cussino, id est, bona voluntate sua commodè sustentabãt. Illæ autem quarum voluntas in aliquo erat inflexibi-

lis,

lis, & imperfecta, hæ caput pueruli permittebant incommodè cadere. Ergo euacuemus charissimi corda & conscientias nostras ab omni proprio sensu, & offeramus corda nostra Dño libera & integra voluntate, ad omne beneplacitum suũ, qui in omnibus desiderat profectum nostrum, ne vnquam videamur inquietare saltem ad morulam vnius ictus oculi commodũ tam prędulcis & delicati pueruli intimis nostris dignãtissime inclinati & impressi. ¶ Sub Missa verò quæ incipit: Dominus dixit, pius Dominus iterum eam per singula illa verba inæstimabilis dulcedinis intellectu replevit. Hinc sub Gloria in excelsis, dum cantaretur (Primogenitus Mariæ Virginis matris) ista cogitauit quòd Dñs magis congruè diceretur Vnigenitus, quãm Primo genitus, eo quòd intemerata Virgo genuerit nullũ alium quám illum vnicum, quẽ de Spiritu Sancto meruit cõcipere. Vnde B. Virgo blanda serenitate ipsi respondit, dicens: Non tantũ vnigenitus, sed congruentissimè dicitur primogenitus meus dulcissimus Iesus, quẽ primo clauso vtero procreaui, & post ipsum imo per ipsum vos omnes, ipsi in fratres, & mihi in filios, maternæ charitatis viscеribus adoptando generaui.

SCHOL. Concors omnium interpretum Sacræ Scripturæ sentẽtia est, Primogenitũ & Vnigenitũ sæpius idem significare, ex Hæbraicæ linguæ, atque Sacræ Scripturæ proprio idiomate. Vtroque autem nomine Christum appellari, frequens est, tum in scriptura tum in Sanctorum scriptis: ac ne sit longum eos percensere, vnus Cyrillus Hierosolymitanus sit instar omnium, cuius hæc sunt verba. Quando ergo Vnigenitus Filius, qui Patri coæternus ante om-

Cyril lib. de fide ad Theodosium, circa medium.

nia sæcula extitit nouissimis temporibus homo factus, & ex muliere natus, & filius declaratus, & primogenitus appellatus & inter multos fratres numeratus est. Et in homilia de occursu Domini, ait: Christus solus ex solo vnigenitus, cum virginales portas non aperuisset, non est sanctus Domino, sed Sanctus Sanctorum: Dominus Dominorum: Deus Deorum: & Primogenitus Progenitorum vocabitur, & credetur, & prædicabitur.

Dicitur autem Primogenitus, tum quod multos fratres adduxit in gloriam, tum quod ante eum nullus fuit, nam ille primus, vnde Primogenitus: non quod ibi secunda genitura cogitanda sit: quod suspicari scelus, dicere, blasphemia est.

¶Circa Offertorium verò cognouit in spiritu, quòd singulæ de congregatione offerrent Domino munera orationum, quas persoluerant per aduentum, quarum quædam sua offerebant in sinum pueri animabus earum impressi. Ad quas Beata Virgo sigillatim in locis suis accedens obsequebatur cuilibet, affectuose coaptando sinum ac manus sui prædilecti Filij ad recipiendum munera sibi oblata. Quædam verò personæ videbantur ad altare in medio chori accedere, & ibi orationes suas offerre Virgini matri, puerum in gremio gestanti. Ad quarum orationes suscipiendas dum puer tenellus non coaptaretur, exhibebat se quasi præ sui teneritudine non posset recipere. Vnde intellexit, quòd quæ offerebant in sinum pueri Iesu, erant illæ quæ deuotè intendebant Domino in intimis suis, quasi spiritualiter nato, quibus obsequi & cooperari videbatur Beata Virgo,

Virgo, ipsarum congaudens deuotioni & saluti. Sed illæ personæ, quæ tantummodo secundum repræsentationem Ecclesiæ cogitabant Dominum tempore suo in Bethlehem natum, hæ visæ sunt in medio chori accedere ad altare, ibidem offerentes sua Virgini matri. Tunc ista accedens ad Regem gloriæ, obtulit illi, prout rogauerat, quarundam personarum bonam voluntatem, quæ libenter similia perfeciſſent; si impeditæ ab aliquibus causis etiam vtilibus non fuissent. Vnde edocta per spiritum, intellexit quod illæ orationes quæ erant deuotê peractæ, ordinabantur in tabulam prædictam in specie pretiosarum margaritarum: & bona voluntas earum quæ libenter similia perfeciſſent, si vtilioribus non fuiſſent impeditæ, & insuper negligentiam suam dolebant & per consequens humiliabantur, videbatur ordinari in monile illud ornatissimum, quo pectus Dominicum videbatur decoratum, & exinde illæ tantum fructum obtinebant ad accessum diuini cordis: sicut aliquis per clauem potest arcam aperire, ex qua diuersa sumat delectamenta.

In festo Sancti Ioannis Euangeliſtæ. De modo contemplandi, & de præconio Virginitatis, eiusque custodia.

CAPVT IIII.

IOannes Apostolus & Euangelista apparuit huic Virgini oranti die quadá in aduentu flauis vestibus indutus, quæ aureis vndiq; aquilis erant intextæ. Per

quod figurabatur, quod quantumuis Beatus Ioānes eleuabatur ſupra ſe per exceſſum mentis in contempla tione, dum adhuc viueret in corpore: ſemper tamē conabatur ſe in vallē humilitatis, per propriæ vilitatis re cognitionem deprimere. Cumque ornatum ipſius dili gentius conſideraret, videbatur ſub aquilis illis aureis quidam color rubeus apparere, qui ex omni parte circa aquilas parum permicabat, figurans quòd Beatus Ioannes contemplationis ſuæ ordinem ſemper inchoa re ſtudebat â memoria Dominicæ Paſsionis, quam nimirum oculis conſpexerat & corde medullitus per intimam compaſsionem perſenſerat: ſicque paulatim pro cedens vſque ad celſitudinem diuinæ maieſtatis ſubuo labat, quam irreuerberatis oculis mētis, quantum mor tali homini fas erat, perſpicacius contemplabatur. Habebat etiam duo aurea lilia, vnum in dextro, & vnum in ſiniſtro humero, eratque in dextro mirabili ſcultura ſcriptum: Diſcipulus quem diligebat Ieſus. In ſiniſtro verò: Iſte cuſtos Virginis, &c. ob inſigne iſtorum priui legiorum ſpecialium, quo ipſe ſolus præ cæteris Apoſtolis diſcipulus quem diligebat Ieſus, nominari & eſſe meruit, & quod ipſi etiam Dominus candidum illud lilium, hoc eſt, matrem ſuam virgineam in Cruce moriturus commendandam dignum cenſuit. Habebat quoque coram pectore ſuo Rationale quoddam mirificum, ob prærogatiuam illam, qua ſuper melifluum pectus Domini Ieſu in cœna recubuit. In quo aureis literis viuentibus erat ſcriptum: In principio erat Verbum. Per quod ſignificabatur viua virtus digniſsimorum verborum illorum, quæ in hoc Euangelio continētur. Tunc iſta dixit ad Dominum. Ob quam cauſam

aman-

amantissime Domine, hunc prædilectū tuum mihi indignæ modo pręsentasti? Respondit Dominus: Ideo, feci, vt ipsum speciali tibi adiungam amicitia: & ego tibi assigno istum quem semper apud me habeas patronum in cœlis fidelissimum. Et illa: Doce me, inquit, dulcissime Domine quid ipsi possim obsequij exhibere. Respondit Dominus: Quilibet homo quotidie vnū Pater noster suo legere poterit Apostolo, proponendo ei prædulcem fidelitatem quam cor eius sensit, cum ego docerem ipsos hanc orationem. Ipsumque orabit, vt obtinere sibi dignetur quo secura mihi semper perseuerantia mereatur vsque in finem vitæ suæ fideliter adhærere. ¶In festo vero eiusdem Apostoli sub Matutinis more sibi solito deuotius intendenti affuit idem dilectus discipulus quem diligebat Iesus. (Vnde & ab omnibus amantibus merito & diligendus) multis modis ipsi blandiens. Cui dùm plures de congregatione sibi commissas fideliter commēdasset, & ille omnium vota blande acceptasset, dicens: Ego in hoc assimilor Domino meo, quod diligentes me diligo. Ista dixit ad eum: Et quid ego tantilla gratiæ potero adipisci in hoc tuo festo prędulci? Qui respondit: Veni mecū tu electa Domini mei. Et assumens eam in spiritu, duxit secum ad melifluam Saluatoris nostri pręsentiam, statuitque eam ad dexteram, & ipse declinauit repausaturus ad sinistram. Cumque ambo in sinu Domini Iesu recumberent, Beatus Ioannes indice pectus Dominicum reuerendissima blanditate contingens, dixit: Ecce hoc est Sanctum Sanctorum attrahens sibi totum cœli terræque bonum. Tunc ista requisiuit á Beato Ioanne, cur ipse leuam partem pectoris Do-

mini præeligens eã ad dextrã collocaſſet. Cui illi reſpondit. Quoniam ego iam deuici omnia & vnus ſpiritus cum Deo effectus, penetrare poſſum ſubtiliter, quò caro non pertingit. Ergo ego elegi ſolida, tu vero cum adhuc viuens in corpore non poſsis pari mihi modo ſolidiora penetrando inueſtigare: ego te ad oſtium diuini cordis locaui, vt tu liberius exinde hauſtus dulcedinis & conſolationis extrahere poſsis, quos ſine intermiſsione omnibus deſiderantibus ebuliens impetus diuini amoris large profundit. Illa vero cum ex motu ſanctiſsimorum pulſuum (quibus ſine intermiſsione quaſi mouebatur cor diuinum) ineffabili delectatione afficeretur, dixit ad beatum Ioannem: Nunquid & tu dilecte Dei, horum ſuauiſsimorum pulſuum non ſenſiſti delectamentum dum in cœna ſuper idem ſuauiſsimum pectus recubuiſti, quorum delectatione ego nunc tantum afficior? Reſpondit: Etiam fateor, veraciter ſenſi & perſenſi, quia ſuauitas illorum medulitùs animam meam pertranſiuit. Inſuper ex ipſis ſpiritus meus tam efficaciter eſt ſuccenſus, ſicut coquens olla ex nimio ardore ignis feruentius quo poteſt, ſuccenditur. Tunc illa: Et cur hoc ita penitus conticuiſti, quod nec quicquam vel modicè ſaltem exinde noſtris profectibus intelligendum conſcripſiſti? Reſpondit: Meum profecto erat nouellæ adhuc Eccleſiæ de increato Dei Patris Verbo, vnum deſcribere Verbum, de quo vſque in finem mundi ſufficienter carpere poſſet intellectus totius generis humani, quanuis á nullo tamen vnquam plenè poſsit comprehendi. Eloquentia autem ſuauitatis pulſuum iſtorum reſeruata eſt moderno tempori, vt

ex talium audientia, recaleſcat iam ſeneſcens & amore Dei torpeſcens mundus. Cumque iſta miraretur venuſtatem Sancti Ioannis, qui apparebat recumbens ſuper pectus Domini: ipſe reſpondens, dixit ei: Vſque modo apparui tibi in ea forma, qua in terris ſupra pectus Domini amatoris mei & amici vnici in cœna recubui. Sed nunc delectat, & obtinebo tibi vt conſpicias me in ea forma, qua iam delitijs diuinitatis fruor in cœlis. Et cum hoc illa deſideraret adipiſci, ſtatim vidit immenſum pelagus diuinitatis introrſus in pectore Ieſu, & in eo beatum Ioannem. Intellexitque, quod vbi diuinitatis impetus efficaciſsime influxit humanitatem, ibi frequentior eſſet inhabitatio eius. Ex cuius ſuauiſsimis torrentibus auidiſsime potatus & inebriatus videbatur de corde ſuo, quaſi venam quandam emittere, & ex illa per vniuerſum mundi ambitum largiter diſpergere ſtillicidia diuinæ ſuauitatis, quæ erant ſaluberrima monita doctrinæ ſuæ ſalutaris, & ſpecialiter Euangelij ſui: In principio erat Verbum. ¶ Item alia vice in eodem feſto, dum multū delectaretur in eo quod ipſo die toties tã nectareis verbis audiuit in beato Ioanne integritatem virginitatis extolli, tandem conuerſa ad ipſum ſpecialem amicum Dei, orauit, vt precibus ſuis nobis obtinere dignaretur, quatenus Dei auxiliante gratia tam diligenti caſtitatis cuſtodiæ ſtuderemus, quo in æterna vita in gloria Dei etiam tam ſuaui ſonantium laudum præconia cum ipſo pro modulo noſtro participaremus. Ad quod tale á beato Ioanne accepit reſponſum: Qui mecum in beatitudine deſiderat participare victoriæ brauio, ſtudeat mihi ſimilem modū cur-

rendi tenere in via. Et adiunxit: Ego per omne tempus vitæ meæ frequentius recolens, quam ſuaui familiaritatis amicitia amantiſsimus magiſter meus & Dominus Ieſus in me reſpexerit, imò remuneraucrit: poſtea ſemper in omnibus verbis & factis meis hoc ſtudiū adhibui, vt diligenter cauerē, ne mihi ipſi, vel alijs aliquomodo darem occaſionem, vnde illa magiſtro meo grata virtus, ſcilicet, caſtitas aliquo modo macularetur. Et adiunxit. Nam cum cæteri Apoſtoli ſuſpecta omnia cauerent, & non ſuſpecta liberius admitterent, vt in Actibus Apoſtolorum legitur, quòd erant cum muſieribus & Maria matre Ieſu, &c. ego inter illos ſemper me ſic cautè gerebam, vt cum aliqua neceſſitas corporis vel ſalus animæ exigebat, nunquam viderer ſexum refugere nec tamen vnquam omiſi diligentem mihi cuſtodiam adhibere. Habebam enim in more, vt vbicunque aliqua ſe occaſio præbere potuit humanitatis, ſemper inuocabam auxilium diuinæ pietatis. Et hoc eſt quod canitur de me: In tribulatione inuocaſti me, & exaudiui te, &c. Quia Dominus nunquam permiſit, vt aliquis ex affectu meo aliquatenus macularetur. Vnde & à dilectiſsimo magiſtro meo hoc accepi in remunerationem, quod præ cęteris omnibus electis caſtitas in me collaudatur. Nec hoc ſolum, ſed accepi etiam in cœlo locum ſpeciali dignitate præemientem, vbi in gloria & prærutilanti fulgore aſsiſtens directius cum dulcore voluptatis ſuſcipio radios amoris illius, qui eſt ſpeculum ſine macula & candor lucis ęternæ. Quotiens enim in Eccleſia per aliquod verbum recitatur memoria caſtitatis meæ, toties ipſe Dominus amator meus delicatiſsimo blandimen-

mento gestus sui me salutans omnia interiora mea ineffabili replet suauitatis iucunditate: quæ velut efficacissima potio, penetrat omnes medullas animæ meæ. Et hoc est, quod canitur in laude mea: Ponam te sicut signaculum in conspectu meo, id est, quasi receptaculum ad suscipiendum omnes emissiones meę ardentissimæ, imo suauissimæ charitatis. ¶ Post hæc ipsa ducta in altiorem cognitionem, intellexit, ex eo quod Dominus dicit in Euãgelio: In domo Patris mei mãsiones multæ sunt, specialius fore tres mãsiones, in quibus beatificantur triplici modo integritatem virginalis pudicitiæ sectantes. Prima mansio est illorum, qui, sicut prędictum est de Apostolis, suspecta omnino fugiunt, & non suspecta rationabiliter admittunt: & si quid inter hęc mentem pulsando tentauerit, viriliter certando deuincunt: Si quãdo vero ex humana fragilitate aliqualiter succumbunt, hoc dignis pœnitentię fructibus delent. Secunda autem mansio est illorum, qui tam in non suspectis, quam in suspectis cautius agentes, omnino elongantur ab omni quod posset esse occasio alicuius tẽtationis. Castigant carnem suam & in seruitutem redigunt, in tantum quod quasi impossibile sit illi contra spiritum rebellare. De quorum numero videtur esse Sanctus Ioannes Baptista, & cæteri spirituales viri, qui omnes in hac secunda mansione beatificantur, secundum hoc ex vna parte quod pietas Dei eos gratuito sanctificauit: Ex altera parte, secundum quod ipsi gratiæ Dei præcipuè sunt cooperati, seipsos â malis retrahentes, & in bonis exercentes. Tertia verò mansio est illorum, qui præuenti â Domino in benedictionibus dulcedinis, omne malum quasi

natu-

naturaliter abhorrent: & tamen inter diuersitates accidentium quandoque cum malis, quandoque cum bonis conuersantur pro diuersitate causarum, semper tamen immutabili proposito malum detestantes & bono adhærentes: sicque tam se, quam alios homines studeant immaculatos custodire. Tales homines ex humano affectu, qui eis non deest, miro modo lucrum reportant: dum etiam pium erga alios affectum pertimescentes, humiliantur, & inde diligentius ad sui custodiam animantur: sicut dicit Gregorius: Bonarum mentium est, ibi culpam timere, vbi culpa non est. Inter istos beatus Ioannes Euangelista obtinet priuilegium victoriæ principalis. Vnde & in festo ipsius canitur: Qui vicerit, faciam illum, & cętera: verbi gratia, qui vicerit humanum, scilicet, affectum (faciam illum columnam in templo meo) id est, quasi firmum receptaculum, super quo quasi sustentaturus exuberantia diuinæ delectationis meæ repausem (Et scribã super eũ nomen meum) ideſt, manifesta apparentia imprimam illi diuinæ familiaritatis meæ suauitatem. Et nomẽ ciuitatis nouæ Hierusalem, ideſt, tam interius quam exterius etiam accipiet specialem remunerationẽ pro singulis personis, quarum salutem quę siuit in terris. Huic concordat, quòd cum altera quadam vice mente reuolueret, qua de causa B. Ioann. Euang. tantum extolleretur pro integritate virginitatis, B. vero Ioan. Baptista omnino immunis ab omni carnalitate, minus tamen pro tali virtute collaudaretur: Dñs qui est discretor cogitationum & distributor meritorum, in visione monstrauit illi vtrũque, scilicet, Ioan. Bapt. quasi sedentem in solio eleuato & ab omnibus remoto supra mare:

Euan-

Euangeliſtam vero ſtantem in medio camini, qui tam terribiliter, ſuccenſus videbatur quod flamma ipſum totum inuolabat, tam ſupra quam infra & circunquaque. Quod cum videret & admiraretur, Dominus inſtruxit eam dicens: Quid magis videtur tibi laudabile, quod Euangeliſta non audiret, ſiue quod Baptiſta nõ comburitur? Hinc intellexit quod valde diſsimilis eſt præmij, virtus impugnata & virtus in pace ſeruata. ¶ Itẽ cum in nocte orationi inſiſteret & ſpeciali deuotione niteretur Domino appropinquare, vidit beatum Ioann. innixum illi, & ſuauiſsimis eum amplexibus cõſtringentem, diuerſiſque modis dulciter blandientem: tunc ipſa ſe ad pedes Domini proprios luitura defectus humiliter proſtrauit: quam beatus Ioann. blande alloquens, ait: Non meo conſortio abſterrearis. Inter Matutinas vero, dum cantaretur (Mulier ecce filius tuus) vidit de corde Dei mirificum quendam ſplendorem procedentem ſuper beatum Ioan. qui omnium Sanctorũ intuitũ cũ reuerenda admiratione in ipſum prouocabat. Viſa eſt etiã B. mater Virgo ſpeciali alacritate blandiri ipſi, cum ipſa nominaretur ipſius. Vnde etiam ipſe prę electus diſcipulus ſpeciali blanditate dulcioris affectus, ipſam reſalutabat. Similiter cum ſingula priuilegia ſpecialis amicitiæ ſibi â Domino impenſa recitabantur, vt eſt (iſte eſt Ioann. qui ſupra pectus Domini in cœna recubuit: Iſte eſt diſcipulus quem diligebat Ieſus, & ſimilia) ſemper ſimili noui ſplendoris gloria B. Ioannes omnibus ſanctis declarabatur. Et ex hoc omnes ſancti in laudem Dei pro tam dilecti diſcipuli gloria, inæſtimabili cõgratulatione prouocabantur. In quo etiam beatus Ioannes mira dele-

ctatione

ctatione afficiebatur. In illo autem verbo (apparuit charo suo (intellexit, quòd in illa forma qua Dominus tunc visitauit beatum Ioānē renouabatur ei omnis suauitas mutuæ familiaritatis, quā in omni vita sua vnquam fuerat expertus. Vnde beatus Ioannes velut in virum alterum mutatus, aliqualiter iam prægustauit delitias æternarum epularum, specialiter in tribus, de quibus in transitu egit gratias Deo. Primo enim ait: Vidi faciem tuā & quasi de sepulchro excitatus sum. De secundo: Odor tuus Domine Iesu in me concupiscentias excitauit æternas. De tertio: Vox tua plena sua uitate meliflua, &c. Acceperat enim ex virtute dulcissimæ præsentiæ ipsius quandam immortalitatis viui ficationem, & ex virtute diuinæ vocationis spem suauissimæ consolationis, & ex blanditate verborum eius summæ delectationis iucūditatem. In eo autem quod legitur, quòd ad vocationem Domini surgens, cœpit ire quasi volens gressu Dominum sequi in cœlum: intellexit beatum Iohannem tantam & tam securam habuisse confidentiam de pijssima benignitate Domini & magistri sui, vt speraret, quòd Dominus indignum se non dedignaretur assumere absque dolore mortis. Et quia hoc ausu amoris præsumpsit, profecto etiam accipere meruit. Tunc ista secum mirari cœpit, quia dicitur ideo Ioannem absque dolore mortis transijsse, quia iuxta Crucem Christi passus est mente, & etiam propter incorruptionem carnis. Quomodo ergo nunc dicitur propter cōfidentiam hoc obtinuisse? Ad quod Dominus respondit: Integritatem virginitatis & compassionem meæ mortis electo meo in æterna vita præcellenti gloria retribui: sed illam securam fiduciam,

qua

qua de meæ ſuauitatis ſuperabundantia nihil á me ſibi denegari poſſe intellexit, tali modo complacuit mihi in preſenti vita remunerare, quòd eũ ab omni dolore mortis illæſum, quaſi in iubilo de corpore aſſumpſi.

SCHOL. Abolendũ duximus in hoc capite, quod Auctor huius libri (non.n. fuit B. Gertrudis) vulgari errore ductus, addidit: Nẽpe Ioannẽ Euangeliſtã de nuptijs ad Apoſtolatũ, vocatũ: & coniugẽ reliquiſſe, vt Chriſtũ ſequeretur. Nec referã quæ nonnulli Auctores infimæ claſſis, partim ridicule, partim blaſphemie in hanc ſententiam ſommiarunt: quod nec Iouinianus Hereſiarcha obiecit Hieronymo, quanuis probare conaretur Ioannem Virginem non fuiſſe: neque Manichæi hæc ſunt optata vſi occaſione, qui & apochrypha congerere ſoliti ſunt aduerſus nuptias.

¶ *Itaque de cœlibatu Ioannis, quod nunquam contraxerit nuptias, non tantum Hieronymus aduerſus Iouinianũ agens: ſed & Ignatius (eiuſdẽ S. Ioãnis diſcipulus) vir grauiſſimus aſſertor eſt. Idipſum, non tantum de Ioanne, ſed & Iacobo quoque Epiphanius teſtatur, quibus Auguſtinus conſentire, nemo ſanæ mentis non viderit, dum ait, ea de cauſa Ioannem â Chriſto plus cæteris amatum, quod neque vxorem duxerit, & ab ineunte pueritia caſtiſſimus vixerit. Verum ne nimium leuiter res graues attingere videamur: dicamus vnde commentum illud de Ioannis nuptijs ſit deductum, vt intelligatur quam parũ iudicio valeant, qui talia fingunt. Auguſtinus in præfatione in Ioannem Euangeliſtam, dicit hæc, Iſte ſiquidem eſt Ioãnes quem Dominus de fluctiuaga nuptiarum tempeſtate vocauit, & cui matrem Virginem virgini comendauit. Hæc Auguſtini verba in eum ſenſum accipiunt iſti, quaſi*

Medina de cœlibatu. li. 5. c. 90.
Hiero. contra Iouin. lib. 1.
Igna. epiſtol. ad Plulad.
Epippa. Hæu. 58.

Ioan-

Ioannes obligatus nuptijs, à Christo vocatus fuerit: non animaduertentes sic Augustinum dixisse, vocatum â nuptijs, non quod cum vxorem duxisset, eã reliquerit, sed quod eam prorsus non acceperit: prout idem ipse Augustinus in fine eiusdem operis aperte testatur, cum vtitur his verbis. Plus amatum, quod neque vxorem duxerit, & ab ineunte pueritia, castissimus vixerit. Nec aliud ab his de Ioãne Augustinum sensisse exploratissimum est: nam Euangelium de nuptijs explicans (quod in primis dicendum fuisset) nullam prorsus mentionem de Ioanne habuit. Sed hæc satis ad refellendum ridiculam de nuptijs Ioannis sententiam.

In festo Circunciſsionis. De nomine Iesu, deque renouatione propositi boni cum nouo Anno.

CAPVT V.

DIesancto Circunciſsionis obtulit Domino salutatiunculas dulciſsimi nominis Iesu, quas quædam personæ legerant in laudem Domini. Quæ statim apparuerunt coram Domino dependentia, tamquam in quodam firmamento in specie candidarum rosarum, & de qualibet rosa dependebat aureum tintinnabulũ miræ sonoritatis, quod sine intermiſsione mouebat cor diuinum ineffabili delectatione propriæ dulcedinis & bonitatis, cæterarumque quæ per adiectiua nomina replicauerant, videlicet: Aue Iesu amantiſsime, benigniſsime, desiderantiſsime, & similia. Hinc desiderabat tam intimè dulcia nomina Iesu inuenire adiectiua, quę omnes prædictas salutationes præcellentia diuinum cor eius medullitus penetrando, suauiter afficerent.

Cum-

Cumque in horum ſcrutinio affectuoſius laborando iam viribus deficeret, Dominus affectu pietatis ductus, imo, vt ita dicam, deuictus, blandè ſe & quaſi in impetu diuini amoris ad eam inclinans, dixit: Ecce impreſſori tuo nomen meum digniſsimum, quod palam portabis coram omnibus, & quotieſcunque ad illud præferendum labia tua moueris, melos ſuauiſsimi clangoris mihi reſonabis. His dictis comperit in ſuperiori labio animæ ſuæ aureis & viuis literis, crebris ictibus, vt aſtra micantia, rutilantibus delectabiliter inſcriptum Ieſus. Inferiori verò labio ſimiliter aureis & viuis literis ſcriptum, Iuſtus. Vnde per inſcriptionem Ieſus (quod habebat in ſupremo labio & interpretatur Saluator) intellexit, quòd omnibus â ſe cupientibus, ſalutem & miſericordiam diuinæ pietatis pronunciare deberet. Per inſcriptionẽ vero Iuſtus (quod geſtabat in inferiori labio) cognouit, quod in his qui durioris eſſent mentis & blandis monitis non conſentirent, diuinæ iuſtitiæ diſtrictam vltionem proponere deberet, vt vel ſic minis durius terrendo corrigeret, quos ſuauibus monitis alliciendo ad Deum trahere non valeret. ¶ Poſt hæc dixit ad Dominum: O amator dulciſsime, dignare congregationi noſtræ ſemper tibi dilectæ, more ſponſi amoroſi nouum dare annum. Reſpondit Dominus: Renouamini ſpiritu mentis veſtræ. Et illa: Nec obliuiſcatur pietas tua Pater miſericordiſsime, hoc ſanctiſsimæ Circunciſionis tuæ die omnium noſtrorum defectus circuncidere. Reſpondit Dominus: Circuncidimini per conſiderationem regulæ veſtræ. Tunc illa: O amantiſsime Domine, cur reſpondes mihi

ad hæc

ad hæc tam ſerio & ſeuere, quaſi nullum nobis ad ea gratiæ tuæ auxilium dignareris porrigere, ſed nos proprio ſtudio in his velis laborare, cùm tamen, vt ipſe teſtaris, ſine te nihil poſsimus facere? Ad hæc verba placatus, & quaſi melea ſuauitate Dominus delinitus, eam blandè demulcens, dixit: Ego ipſe indubitanter volo vobis in his tam euidenter cooperari, quod ſi quis propter laudem & amorem meũ hoc die, hoc eſt, anni initio, per veram cordis compunctionem animo retractare ſtuduerit, quid in quibuſque regulæ ſuæ articulis deliquerit, & ſtudium de cætero cauendi propoſuerit: huic ego adeſſe volo tanquã magiſter benigniſsimus, qui prædilecto ſibi & delicato diſcipulo ad diſcendas literas poſito in ſinu ſuo indice cuncta oſtendens, incorrecta delet, & omiſſa reſcribit: ſic ego omnes eius defectus miſericorditer emendabo, & negligentias quaſque paternè ſupplebo. Et cum ipſe more pueruli mente vagando aliqua tranſilit inconſiderata, ego interim pro eo diligentiſsima conſideratione ſua ſupplebo neglecta. Et adiecit Dominus: Si quis etiam voluntatem ſuam ab omni quod nouit mihi eſſe contrarium, viriliter retrahere, & ad omne beneplacitum meum ſtuduerit dirigere: huic ego de ſplendore diuini cordis mei lumen cognitionis mini ſtrabo, & ad hoc omnes articulos digitorum eius ordinare volo, vt componere poſsit mihi laudabiliſsimum, & decentiſsimum ſibique ſaluberrimum & vtiliſsimum xenium, quòd ſingulis annis more ſponſæ amantis, mihi ſponſo ſuo florido condignè ad inſtar ſponſalis arrhæ poſsit offerre. ¶ Hinc ipſa orãte pro quadã perſona, quæ multum deſiderabat impetrare ſibi á Domino, vt

nas : Hac speciali prærogatiua dignitatis donantur etiam tibi specialiter dilecti Augustinus & Bernardus, cæterique alij Doctores Ecclesiæ, qui libet secundum multiplicitatem & vtilitatem doctrinæ suæ. Dum vero cantaretur XII. Respons. scilicet: O Pastor, exurgens beatus Gregorius flexis genibus eleuatisque manibus videbatur pro Ecclesia Domino deuote supplicare. Cui Dominus cum mirę serenitatis blanditate cor suū deificum totum exposuit, ad hoc, vt ex ipso quodcunque Ecclesiæ necessariū cognosceret, libere exciperet large que distribueret. Cūque beatus Gregorius velut ambabus manibus gratiam diuinæ consolationis de cor de Dominico haustam in totam terræ latitudinem diffundere vellet, videbatur eū Dominus circumcingere quasi zona quadam splendida ex auro purissimo. Per quod notabatur diuina iustitia, quæ eum continuit, ne dimitteretur plene vsque ad terram, sed velut in aere detineretur, id est, ne gratiam vsque ad indignos vel ingratos diffunderet, sed siquis eam obtinere vellet, desiderio cordis sursum nitens accipere mereretur.

In festo Sancti Benedicti : Quam beati sint, qui regularem vitam bene seruant.

CAPVT. XI.

BEnedicti Patris nostri sanctissimi festo præclaro, dum sub Matutinis Deo intenderet deuotius ob honorem & reuerentiā tanti patris, vidit in spiritu ipsum Patrem glorioſum in conspectu fulgidæ semperque tranquillæ Trinitatis honorabiliter stantem, venu-

ſtum forma, decorumque aſpectu. Ex cuius ſingulis articulis membrorum videbantur mirabiliter germinando prodire roſæ pulcherrimæ, miræ virtutis & vernantiæ fragrantiæq; ſingularis ſicque quodlibet mẽbrorũ ipſius vernabat, velut amœniſsimũ roſetũ, quia quilibet roſa de medio ſui producebat aliam roſam, & illa vltra aliam, ſicque plurimæ prodibant de qualibet, quarum quælibet alteri venuſtate, virtute & vernantia ſua præpollebat, & diuerſæ diuerſas amœnitatis ſuæ odorifero virore præcellebant: ſicque totus floridus & amœnus ſanctiſsimus pater, gratia & nomine Benedictus, ſemper venerandæ Trinitati, omnique militiæ cœleſti, miræ & inæſtimabilis delectationis incitamentum miniſtrabat, & ad tantæ beatitudinis ſuæ congratulationem prouocabat. Itaque per flores roſarum, quæ de ſingulis membris eius efflorebant, notabantur ſingula exercitia, quibus ipſe carnem ſuam domando ſpiritui ſubiugauerat & omnia opera virtutum, quæ peregerat per omnem conuerſationem ſuam ſanctiſsimam, & etiam opera omnium imitatorum ſuorum, qui eius exemplo, & doctrina prouocati ſeculo abrenunciantes ſub regularis diſcretionis tramite, via regia ipſum ſequẽtes, iam ad portũ patriæ cœleſtis peruenerũt, & adhuc vſque ad cõſummationẽ ſeculi peruẽturi ſunt. De quibus ſingulis idẽ venerabilis pater ſingularem obtinet dignitatem. Pro qua vniuerſitas omnium ſanctorum ipſius claritati & felicitati cõgaudens, Dominum ſine fine collaudat. Geſtabat quoque beatus Benedictus velut pro baculo ſceptrum quoddam decentiſsimum, gemmis precioſiſsimis mirè coruſcantibus, ex vtraque parte mirabiliter perornatũ.

Quod.

Quod cum manu teneret, á Patre ad se versa ex gemmis sceptri arridebat ei fœlicitas omnium, qui per regularem discretionem ordinis sui, vnquam sunt correcti & emendati, ex qua etiam inæstimabili delectatione diuinæ pietatis afficiebatur. A parte vero altera, quæ, scilicet, versa videbatur ad Dominum, respondebat decor diuinæ iustitiæ in hoc quod illos, quos ad tanti ordinis dignitatem gratuita sublimauerat dignatione culpis eorũ exigentibus iusto iudicio condemnando supplicijs deputauit æternis. Quia quanto quis ad digniorem ordinem á Domino sublimatur, eo iustius indignè viuens condemnatur. Cum vero offerret ipsi beato patri ex parte congregationis psalterium vnum in honore ipsius completum, exurgens hilari vultu obtulit Domino vernantiam omnium membrorum suorum, qua (vt prædictum est) videbatur efflorere pro salute omnium qui suum patrocinium deuoto corde inuocant, ac etiam omnium qui vestigia eius sequi per obseruantiam regulæ suæ sanctæ præoptant. Dum vero cantaretur responsorium (Grandi pater fiducia morte stetit preciosa, &c.) ista dixit ad eum: Quid pater sancte obtines dignitatis, quod tam glorioso fine ab hoc trãsisti seculo? Respondit: Hoc, in quam, quod adhuc ex eo quod vltimum spiritum inter verba orationis efflaui, tam suauiter spiro præ alijs sanctis, quod omnes in afflatu meo mirificè delectantur. Tunc orabat vt propter gloriam precioſæ mortis suæ dignaretur cuilibet de cõgregatione in hora mortis suæ fideliter adesse. Cui venerabilis pater respondit: Quicunque me admonere studuerit illius dignitatis, qua me Dominus meus tam glorioso fine dignus est honorare ac beatificare, huic ego

in hora mortis suæ tali fidelitate volo adesse, quod certe opponam me illi ex omni parte, qua video insidias inimicorum nociuius contra ipsum sæuire, vt mea præsentia munitus, laqueos inimicorum euadat securus, ac cœli gaudia petat sine fine beatus.

De *Annunciatione* Dominicâ. De *exercitijs pijs ad gloriosam Virginem.*

CAPVT. XII.

IN vigilia Annunciationis Dominicæ, dum pulsaretur ad capitulum, & ista intendere studeret Domino: recognouit in spiritu Dominum Iesum, vnâ cũ matre sua Virgine in Capitulo loco superiorum sedentes, & quasi cum magna tranquillitate aduentum congregationis præstolantes, aduenientesque cũ inerrabili blãditatis serenitate suscipientes. Et cùm in Kalendario legeretur (Annunciatio Dominica) conuersus Iesus ad Matrẽ blandissima capitis inclinatione ipsam salutauit & quodammodo per hoc in ipsa illam inæstimabilem suauitatem & delectationem innouauit, quã olim persensit, dum in vtero virginali incomprehensibilis diuinitas carnem ab ea sumens, dignata est se humanæ naturæ nostræ counire. Cum autem Conuentus dissetse in orationem legendo Psalmum: Miserere mei Deus, &cæt. Dominus obtulit omnia verba in manus suæ Virgineæ matris in specie margaritarum diuersi coloris. Videbaturque regia Virgo habere diuersa olfacto riola, in sinu suo congregata, quæ exornabat cum margaritis,

garitis, id est, cum orationibus congregationis sibi á filio suo ad hoc porrectis. Intellexitque per olfactoriola designari grauamen Congregationis, quod præcedenti die, ex quadam inspirata acciderat causa: & hoc sine illius culpa. Cūque miraretur & perquireret, quare hoc grauamen in specie olfactoriolorum ostenderetur, Dominus respondit: Idcirco, quia sicut delicatæ fœminæ magis delectantur penes se gestare olfactoriola delectabilia, quàm alia xenia, quod in eorum fragrantia delectentur: sic ego valdè delector in cordibus eorum, qui grauamina sua cum humilitate, patientia, & gratitudine fiducialiter committūt meæ paternę pietati, quæ diligentibus se vniuersa tam prospera, quã aduersa commutat in bonum. ¶ Illa vero cogitante, cur eam Dominus visione adeò corporea illa vice & etiam sæpius instrueret, proposuit ei Dominus illud, quòd in eodem festo canitur, de porta clausa quam quondam in spiritu præuiderat propheta Ezechiel, & ait ad eam: Sicut olim incarnationis, passionis & resurrectionis meæ, modus & ordo á Prophetis per mysticam rerum species & similitudines, est pręsignatus: sic & modò spiritualia & inuisibilia non aliter quàm per rerum cognitarum similitudines possunt ad intellectum hominū exprimi. Et ideo â nullo debet vilipẽdi, quicquid per imaginationes rerū corporalium demostratur, sed studere debet quilibet, vt per corporalium rerum similitudinẽ spiritualium delectationum suaues intelligentias degustare mereatur. ¶ Sub Matutinis verò, dum cantaretur (Aue Maria) vidit tres riuulos efficacissimos procedentes á Patre & Filio & Spiritu sancto cor Virginis Matris suauissimo impetu penetrare, & de corde ipsius

rursus efficaci impetuositate suam originem repetere & ex illo influxu sanctæ Trinitatis hoc Beatæ Virgini donatum fore, quod ipsa est potentissima post Patrē, sapientissima post Filium, & benignissima post Spiritū sanctum. Cognouit etiam quod quotiescunque illa salutatio angelica, scilicet (Aue Maria) cum deuotione recitatur á fidelibus in terris, prædicti riuuli efficaciori impetu superabundantes circunfluunt beatissimam Virginem. Et ex altero latere reinfluunt cor ipsius sanctissimum, sicque cum mira delectatione repetunt fontem suum, & ex illa redundatione venæ quædam gaudij delectationis & æternæ salutis respergūtur in omnes personas sanctorum & angelorum, & insuper illorum qui in terris commemorant eandem salutationem, per quas renouatur omne bonum in singulis, quod vnquā per salutiferam in carnationem Filij Dei sunt adepti. Quandocunque etiam aliqua recitabantur de beatæ Virginis castitate, vt (Hæc est quæ nesciuit thorū: Domus pudici pectoris: Clausa parentis viscera, &c.) omnes sancti Dei assurgentes, speciali reuerentia imperialē virginem & Dominam suam venerabantur, gratias deuotas Domino referentes pro omnibus beneficijs beatissimæ matri vnquam ad vniuersitatis salutem impensis. ¶ Sanctus quoque Gabriel Archangelus toties nouo splendore diuini luminis visus est irradiari, quoties recitabatur annunciatio facta per ipsum. Et cum nominabatur beatus Ioseph (cui desponsata erat mater virginea) omnes sancti capita sua reuerenter ob honorē eiusdem inclinabant, & nutu oculorum amicabiliter blandiebantur ipsius dignitati congaudentes. ¶ Sub Missa vero qua erat commmnicatura, vidit matrem Domini

glorioſam omnium virtutum decore mirabiliter adornatam, ad cuius pedes anima humiliter procidens, orabat vt eam ad perceptionem venerabilis ſacramẽti corporis & ſanguinis Filij ſui dignarerur præparare. Tunc beata virgo impoſuit pectori eius monile quodam ſplẽdidiſsimũ, quod habebat quaſi cornua ſeptẽ, & in quolibet cornu gemmam quãdam pretioſiſsimam, per quæ ſignificabantur præcipuè virtutes quibus beata Virgo Domino placuerat. Per primam itaque gemmam figurabatur alliciens puritas. Per ſecundam fructificans humilitas. Per tertiam feruens deſiderium. Per quartam luminoſa cognitio. Per quintam inextinguibilis amor. Per ſextam eminẽs delectatio in Deo. Per ſeptimam pacata tranquillitas. Cumque anima hoc monili decorata diuinis conſpectibus appareret, Dominus in ornatu virtutum illarum tantopere delectatus & allectus eſt, quod, ipſam totam mirabiliter ſibi intraxit, & in ſinu ſuo delicatè confouens, amicabiliter ipſi blandiebatur. ¶ Dum vero ad Magnificat, cantaretur Antiph. (Arte mirabili) Spiritus ſanctus tãquam Auſter leniſsimus afflare videbatur de corde Domini, qui ſuo præſuauiſsimo ſpiramine ſeptem gemmas monilis illius, quod anima geſtabat coram ſe dulciter circũuoluens, quaſi per muſicum inſtrumentum ipſam Antiph. decantabat in laudem ſummæ Trinitatis. Hinc, dum in Euangelio legeretur (Ecce ancilla Domini) iſta deuota mentis intentione ſalutabat Matrem Dei, admonẽs eam illius ineffabilis gaudij, quod perſenſit quando in verbo illo ſe totam & omnia circa ſe agenda cum plena fiducia diuinę voluntati commiſit. Cui beata Virgo blãdiſsima ſerenitate reſpondit: Quicunque me iſtius gaudij deuotè ad

monuerit, huic veraciter ego demonstrabo illud quod petitur in hymno præsentis festi, scilicet (Monstrate es se Matrem me) exhibendo er vera Matrem regis glorię & supplicantis hominis. Regis per potentiam, qua homini illi succurram: Supplicantis quoque per viscerum misericordiæ affluentiam sibi salutarem. ¶ Dum vero ad Vesperas in Anti. (Hæc est dies) cantaretur: Hodie Deus homo factus, & Conuentus ob reuerentiam dignissimæ incarnationis Domini prosterneretur in terrá quasi commotus in verbo illo Filius Dei regis summi re duceret ad memoriam amorem, quod cogẽte pro nobis foret homo factus. concite de solio suo regali surrexit, & corã Deo Patre reuerenter stans ait illi: Fratres mei venerunt ad mę. O quam longe suauiori affectu Deus Pater ex illo verbo Filij sui prædilecti, sibi complacuit ad præstandum in infinitum potiora bona confratribus Vnigeniti sui: quam Pharao, qui cõgratulans Ioseph ad se venientibus fratribus suis beneficia larga impendit, vt scribitur in Genesi. ¶ Desiderãs vero inuestigare, quid orationis beata virgo acceptaret specialius in hoc festo, edocta est ab eo, quod si quis per octauam quotidie legeret. XLV. Aue Maria cum deuotione in memoriam illorum dierum, quibus Dominus Iesus creuit in vtero suo: valde illi placeret. Aue Maria sic intellexit legendum, quod, scilicet, ad illud verbum (Aue Maria) desideraret alleuiari omnes afflictos. Per illud (Gratia plena) omnibus quibus non sapit gratia, pręstari saporem. Per (Dominus tecum) omnibus peccatoribus indulgentiam. Per (Benedicta tu in mulieribus) omnibus incipientibus perficere bonã voluntatẽ. Per (Benedictus fructus ventris tui) omnibus electis perfectionem. Per

nem. Per (Iesus splendor paternæ claritatis) veram cognitionem. Per (Et figura substantiæ eius) diuinum amorem, ad quodlibet enim Aue Maria, ista verba, scilicet, Iesus splendor paternæ claritatis, & figura substantiæ eius, debent adiungi in fine.

Dominica in septuagesima. De fructuosa abstinentia sacræ communionis: deque meritoria refectione corporis Christi.

CAPVT. XIII.

DOminica Circundederunt, dum adhuc valde esset debilis, & multum desideraret diuina percipere sacramẽta: quamuis se ad ea pro posse suo studuisset præparare, tamen ex consilio Matris spiritualis propter bonum discretionis intermittere consensit communionem. Et cum hoc Domino in laudem ęternam offerret, videbatur sibi stare se coram Domino & Dominus se benigne acclinãs, suscepit eam in sinum paternæ benignitatis suæ, dulciterque quasi mater vnico blandiens infantulo, dixit: Ex quo deliberasti me omittere pure propter me, ego in gremio meo confouebo te, ne forte aliquo post me fatigeris exteriori labore. Cũque sic in sinu Domini quiesceret dixit ad eam: O amator dulcissime, cum mundus (qui totus in maligno positus est) tempore isto magis per crapulam & ebrietatem glorię tuæ soleat aduersari: ego ex toto corde desidero ęcõtra in emendationẽ illius, tuã laudẽ in nostra congregatione promouere. Vnde si dignaris me ancillã tuam, licet heu indignissimam, tuo seruitio mancipare, & in nũcium acceptare: ego libentissime propter amorem tuum cæ-

teris vellem exercitium aliquod annunciare, in quo tibi isto tempore speciali deuotione obsequendo super diuersis mundanorum infestationibus te placare possem & lenire. Cui Dominus: Si quis est nuncius meus, illum tali remunero præmio, vt omne quod ipse mihi acquisierit, totaliter cedat suæ ditioni. Per quod intellexit, quod quandocunque aliquis scribit, vel alios docet, ea intentione vt laus Dei per hoc promoueatur: & profectus animarum: tunc omnis profectus, quem aliquis vnquam ex illa scriptura, siue doctrina etiam per milleannorum millia consequitur, totaliter cedit in illius salutem, qui sua intentione hoc Domino primitùs prælibauit. Post hæc adiecit Dominus: Quicumque studuerit singula commoda sua in bibendo, comedendo, dormiendo & similibus (quæ ex natura cogitur suscipere) ea sumere intentione, vt dicat corde vel ore: Domine hunc cibum, vel aliud quodcumque suscipio in illo amore, quo tu ipsum eundem sanctificasti: cum in tua sanctissima humanitate consimili vtereris ad laudē Dei patris & salutem totius generis humani, orans vt in vnione diuini amoris tui cedat in augmentum salutis omnibus cœlestibus, terrestribus, & purgandis. Ille singulis vicibus (quibus tali intentione aliquod suscipit commodum) prætendit coram me quasi scutum quoddam firmissimum, quo contra diuersas molestationes quibus á mundanis infestor, quasi protectus defendor ¶ Hinc sub Missa, dum Conuentus communicaret, reclinauit eam Dominus, mira blanditate ad vulnus amatorium sanctissimi lateris sui, dicens: Ex quo hodie causa discretionis me corporaliter in sacramento altaris suscipere omittis: bibe nunc de corde meo spiritualiter sua

uissime

uissimę diuinitatis meæ efficacem influxum. Cumque de torrente voluptatis diuinæ suauiter potata, Domino deuotas gratias offerret, conspexit in spiritu omnes qui illo die communicabant stantes in conspectu Domini Quibus singulis Dominicis de præparatione illa, qua ipsa se præparare studuerat, ad cõmunionem donabat quasi singulas vestes miri decoris & ad illarum quamli bet pertinebat donũ quoddam speciale pietatis diuinæ, quo digne prępărentur omnes ad cõmunicandum. Cun que omnes essent consimili beneficio meritis istius á di uina liberalitate ditati, accedentes omnes communiter obtulerunt Domino vniuersa omnia sibi ex meritis electæ suæ donata in laudem æternam & cumulum meri torum ac beatitudinem huius virginis sempiternã. Vnde per hoc intellexit, quòd quandocunque aliquis se prępărat ad communionem specialibus orationibus, de uotionibus, & similibus: & tamen omittit communicare causa discretionis, vel humilitatis, aut obedientiæ: tunc Dominus eundem satiat ex torrente sui diuini influxus. Et ex prępăratione illius quam alijs participat, magis alios reddit paratos ad communicandum. Et omne bonum quod quilibet ex hoc consequitur, totaliter cedit in meritum eius: qui licet non communicans, tamen pro posse suo se studuit prępărare. Tũc ista dixit O Domine si tantum consequitur bonum qui omittit communionem sacram: ergo ne melius est omittere quã sumere communionem? Ad quod Dominus: Nequaquam. Nam qui amore laudis meæ diuina percipit sacramenta, habet profecto cibum saluberrimum deificati corporis mei cum nectare balsami delicioßimæ diuinitatis, & insuper incomparabilem splendorem ex ornamentis

namentis virtutum diuinarum. Tunc illa: Quid tunc Domine mi consequuntur hi, qui dū pro suis negligentijs omittunt communionem liberius ipso die leuitatibus & negligentijs inseruiunt? Dominus respondit: Si quis negligit, se ad communionem preparare & dum communionem omittit, liberius suā perficit voluntatē, ille se magis indignum efficit, & quodammodo se priuat fructu tanti sacramenti, quod eo die per totam Ecclesiam communicatur. Et illa: Eia mi Domine, vnde est hoc quod quidam quamuis videantur sibi indigni, & etiam minus studeant præparationi, tanto tamen desiderio attrahūtur ad percipiendum tuum salutiferum sacramentum, quod nunquam sine grauamine statutis diebus abstinent? Respōdit Dominus: Hoc revera prouenit ex eo, quod speciali gratia ditati suauiori spiritu meo aguntur: Sicut rex qui assuetus est regalibus, naturaliter magis delectatur in assueta sibi gloria delitiari.

De salute promissa sequentibus doctrinam huius libri. De arca Deo in corde facienda, deque probatione instinctus boni.

CAPVT. XIV.

DOminica: Exurge, iterum lecto decumbens, dum ad Matutinas audiret cantari: Benedicens ergo, memor delectationis, & deuotionis quam sępius in eodem habuerat responsorio, dixit ad Dominum: Eia Domine sicut ego sępius responsorium istud & etiam alia cum tanto feruore decantaui, vt viderer mihi assumpta stare ante

reante thronum gloriæ tuæ, & in cor tuum quasi in or ganum quoddam dulcissimum, singula verba & notas intonare: sic (heu) nunc infirmitate præpedita multa negligo. Cui Dominus: Ex quo dilecta mea dicis & ego verum esse testor, te sæpius per organum cordis mei diuini suauisone decantasse: ergo vicem condignã tibi recompensando ipse tibi modo suauiter decantabo Et adiecit. Sicut per me metipsum quõdam iuraui seruo meo Noe, quod non adducerem vltra aquas diluuij super terram ad delendum eam: sic nullus eorum qui audit verba tua cum humilitate, & dirigitur secundum ea pia intentione, vnquam poterit perire: sed via tuta directoque tramite absq; omni errore securus perueniet ad me, qui sum via, veritas & vita. Et hoc iuramentum meum confirmo cum sigillo meæ sanctissimæ humanitatis, quo tunc carui, eo quod nondum essem homo factus. Et illa: Cum tu, inquit, æterna sapientia præscires omnia, quibus te mundus infestaturus esset mala, tanquam præterita & præsentia, quid voluisti benignissime hoc pactum tuum iuramento stabilire, quod non vltra deleres vniuersum orbem aquis diluuij? Respondit Dominus: Ad exemplum hominum perutile hoc feci, vt per hoc discant tempore tranquillitatis sic componere & pacto confirmare quælibet sibi vtilia, vt in tempore aduersitatis cogantur, suum liberum arbitriũ cohibere. ¶ Tunc illa: O Domine Deus multum acceptarem, si modo dignareris me ancillam tuam instruere, qualiter perseptimanam hanc fabricando arcam possim digne tibi deseruire. Respondit Dominus Arcam mihi acceptabilissimam in corde tuo fabricabis Ideo hoc summopere pensare stude, quod Arca Noe

dicitur

dicitur tricamerata fuisse, ita quod in summo eius habitabant volucres, in medio homines, in infimo pecora. Ad cuius similitudinē distingue & tu singulos dies, hoc modo, vt, scilicet, á primo mane vsque ad nonā ex parte totius Ecclesiæ persoluas mihi laudes & gratiarum actiones ex intimo cordis affectu, pro vniuersis beneficijs, ab initio seculi vsque in præsens vlli vnquam hominum impensis, & specialiter pro illo digne colendo beneficio, quo quotidie ab ortu diei vsque ad nouā sine intermissione immolor Deo patri in altari pro salute humana. Quod tamē homines paruipēdētes gulæ & ebrietati inseruiūt, quasi omnino beneficijs meis ingrati. Pro quorum defectu, dum tuam gratitudinem cum affectu quasi ex parte eorum offerre mihi studueris, quasi aues in superiori parte arcæ mihi videris congregare. Hinc ab hora diei nona vsque ad vesperam, quotidie studeas in bonis operibus te deuote exercere in vnione illa sanctissima qua ego omnia opera humanitatis meæ perfeci in suppletionem negligentiæ illius vniuersalis, qua totus mundus pro tantis beneficijs debitis bonorū operum obsequijs mihi negligit respondere. Et hoc cū feceris, homines congregare in medio arcæ comproba ris. Ad vesperum autem in amaritudine cordis retracta impietatem humanam, qua non solum negligunt homines pro infinitis acceptis á me beneficijs, debitum restituere pensum seruitutis: quin insuper adijciunt diuersorum peccatorum generibus me quotidie ad iracundiam prouocare, pro quorum emendatione offeras mihi pœnas, & amaritudines meæ innocentissimæ passionis, & mortis. Et sic pecora mihi in extrema parte arcæ concludis. ¶ Tunc illa dixit ad Dominum: Cum hanc instructio-

ſtructionem deſideraverim á te ſtudio ſenſuum meorum obtinere, non præſumo ſecure affirmare, quod tu doctorũ optime per te ipſum hæc me docueris. Adquod Dominus: Cur inquit, ob hoc debet donum meum parui pendi, ſi cum ſenſibus tuis (quos ad ſeruiendum mihi creaui) diligentiori ſtudio illud perfeci, cum tamen magis commendetur & acceptetur, quod facturus hominem conſilio deliberato dixi: Faciamus hominem ad imaginem & ſimilitudinem noſtram, quàm quòd alia creando dixi: Fiat lux, fiat firmamentum, &c. Et illa: Si ego hanc introducerem authoritatem, poſſent & alij ſenſu proprio laborantes ad inuentiones diuerſas introducere, & eas quaſi per authoritatem defendere, quamuis ea non percepiſſent per efficacem inſtinctum & gratiæ tuæ influxum. Ad quod Dominus. Adiunge hanc diſcretionem. Si quis hoc finaliter in corde ſuo experitur, quòd voluntas eius ita per omnia meæ diuinæ ſit vnita voluntati, quod nec in minimo vnquam proſpero vel aduerſo caſu poſsit á meo beneplacito aliquatenus diſcordare, & inſuper in illo quod agit vel patitur, ita purè laudem vel gloriam mei ſolius deſiderat, quod in omnibus propriæ renuciat totaliter vtilitati & mercedi: ille ſecurè poteſt affirmare quod quicquid boni ſenſuum ſuorum exercitis apprehenderit eum interno ſapore (quod tamen ſcripturæ ſacræ teſtimonio non videatur carere, ſed proximorum ſaluti conducere) hoc ex me veniſſe. Tunc dixit ad Dominum: Dignare nũc pater miſericordiſsimè mihi ancillæ tuæ ſaltem parum ſomni quietem præſtare poſt ſumpta ob nimium cordis defectum aromata, vt poſsim hodie tua viuifica percipere ſacramenta. Ad quod Dominus: Iſta vnio

qua mo-

qua modo anima tua mihi est vnita, multo magis te reddit sobriam, quam vllus somnus corporalis efficere posset. Hinc sub Missa qua erat communicatura, videbatur sibi astare Domino querulans, quod propter infirmitatem oporteret eã Missa carere. Cui Dominus ait: Lege Confiteor; quod dum illa humili deuotione complesset, adiũxit Dominus: Miseretur tui diuinitas mea, & dimittit tibi omnia peccata tua: extensaque venerabili dextera sua, dedit illi benedictionem suam. Ad quam dum anima inclinaretur, suscepit eam Dominus in sinum suum, sicque inter strictos amplexus suauiter illi blandiens, decantauit: Ad imaginem quippe Dei factus est homo. Sicque oculos ipsius & aures, os quoque & cor, manus & pedes consignans, & eadem verba repetens, per ipsa in anima diuinam suam imaginem & similitudinem dignantissime innouabat.

SCHOL. *Ecce quantum interest inter curam, & solicitudinem eorum, qui cibis præparandis inuigilant, vt vẽtri inseruiant, quos Paulus vocat inimicos Crucis Christi, quorum Deus venter est: ac eorum, qui, vt optimam valetudinem & corporis vires conseruent, vt vitam in Dei obsequium transigant. Hinc D. Augustinus non semel Probam* August. epist. 121. *diuitem viduã de tuenda sanitate admonet, vt corpus inseruiat spiritui, & spiritualibus exercitijs. Neque D. Bernardus eam curam de cibis parandis, aut inutilem, aut noxiam* Bern. de diligẽdo Deum. *indicat, neque penitus abscindẽdam, sed in Dei honorem, & animæ vtilitatem ordinandam edocuit. Cupiditas, inquit, tunc recte à superueniente charitate ordinatur, cum mala quidem penitus respuuntur: bonis vero meliora præferuntur: nec bona nisi propter meliora appetuntur. Quod cum pie-*

cumplere per Dei gratiam assequutum fuerit, diligetur corpus, & vniuersa corporis bona tãtum propter animam: anima propter Deũ, Deus autem propter seipsum. Verunta men quia carnales sumus, & de carnis concupiscentia nascimur, necesse est, vt cupiditas nostra, vel amor noster â carne incipiat: quæ si recto ordine dirigitur, quibusdam suis gradibus, duce gratia, proficiens: spiritu tandem cõsumabitur: quia non prius quod spirituale sed quod animale, deinde quod spirituale: Quibus Bernardi verbis accedunt illa Pauli, siue comedatis, siue bibatis, siue quid aliud facitis, omnia in gloriam Dei facite.

¶Hinc feria quinta qua mundani magis in crapula & ebrietate solent sæuire, dum manè post Matutinas in coquina pulsaretur seruis laboraturis ad prælibandum ista ingemiscens, dixit ad Dominum: Heu me, mi Domine, quam mane insurgunt homines ad infestandũ te cibo. Ad quod Dominus blande quasi subridens dixit: Noli ingemiscere charissima, quia hi quibus modo pulsatur, non sunt de numero illorum qui contra me crapula sæuiunt, quia per hanc prælibationem ipsi vocantur & incitantur ad laborem. Vnde & ego delector in eorũ cibo, quemadmodũ quis delectatur in refectione iumenti, quod pabulo pascit administrandum sibi.

Sabbatho ante Dominicam in quinquagesima, quibus Dominum placemus pro alijs, tempore, quo magis offenditur.

CAPVT. XV.

SAbbato præcedente Dominicam Esto mihi: dum se ex omnibus exterioribus abstractã, interioribus recollegisset, suscepta est in sinum diuinæ benignitatis.

vbi in tãta spiritus tranquillitate fruebatur influxionibus diuinarum delectationũ, quod videbatur sibi cum Domino quasi disponere omnia regna cœli & terræ. Cumque sic totam diem illam gaudio spirituali duxisset solennem, accidit ad vesperum, vt ex quodam euentu in tantũ turbata grauaretur, quod ex hoc impedimẽtum incurreret præcedentium fruitionum. Pro quo remouendo, dum multũ laborasset, & luce clarius cognosceret illud grauamen nullius esse valoris, nec tamen omnino mentem suam ab illo excutere posset, ac per hoc quodammodo serenitate prioris trãquillitatis priuaretur. Tandem ante Matutinas, cum pene totam noctẽ in tali labore duxisset insomnem, exorabat Dominum vt tale impedimentum â corde suo dignaretur remouere: quatenus ad laudem & gloriam nominis sui in priorum delectationum fruitionibus mereretur gaudere. Cui respondit Dominus: *Si desideras placere mihi*, oportet te grauamen habere, & sic directe respicio in cor tuum, & in clangore delectabili suauisonantium desideriorum tuorum me continue demulces, & arridet mihi grata amœnitas variarum affectationum tuarum quibus erga me afficeris, & aspirat mihi secura confidentia, qua in omnibus moribus cordis tui ad me anhelas, & dulciter afficit me effluxus pietatis cordis tui, qua vniuersis hominibus bonum exoptas æternę salutis. Et insuper patet mihi thesaurarium nobilissimum cordis tui, vnde sufficienter distribuere potero vniuersis de tua bona volũtate, qua omnibus indigentibus benefacis. Tunc desiderauit aliqua sibi donari á Domino, quibus per tres dies illos continuos, quibus mundani insolentius delinquũt, acceptius Deo obsequiũ posset exhibere.

hibere. Cui respondit Dñs: In nullo poteris mihi gratius obsequi, quã in eo, quòd patienter in memoriã meæ passionis sufferas quæcunq; tibi eueniunt grauamina, siue interiora siue exteriora, & cogas te ad faciẽda quæ tibi magis sunt contraria. Et hoc saluberrime in custodia sensuũ exterioũ & refrenatione ipsorum perficere poteris. Nã quicunque se in memoria meæ passionis in his studuerit exercere, absq; dubio largã remunerationem á pietate mea se speret accepturũ. Hinc ista dixit. Vellẽ Doctor amantissime, etiã nunc edoceri á tua benignitate, quibus orationibus specialiter his tribus diebus te á mundanis ad iracundiã prouocatum, blandius possem placádo delinire. Respndit Dñs: Non mediocriter acceptarem, si quisquã legendo iij. Pater noster, vel Laudate Dominũ omnes gẽtes, ad primũ offerat Deo Patri omne exercitiũ sanctissimi cordis mei (quo vnquam lassatus sum in terris pro salute generis humani in laude, gratiarum actione, querimonia, actione, desiderio & amore) in emendationem omnium terrenarum & carnalium delectationum ac peruersarum voluntatũ, quibus nunc aliquod cor implicatur humanum. Ad secundum offerat Deo Patri omne exercitium innocentissimi oris mei in abstinentia & temperantia, tã ciborum quam verborum, in prædicatione & oratione cõtinua (quibus pro salute humana insudaui) in emendatiõẽ omniũ peccatorum in vniuersa Ecclesia commissorum in gula & ebrietate, ac nociuorum inutiliũque verborũ multiplicatione. Ad tertiũ vero Patri meo cœlesti offerat omne exercitiũ sanctissimi corporis mei, cũ omnibus motibus singulorũ mẽbrorum, ac totam seriẽ meæ perfectissimæ conuersationis, cũ omni amaritudi-

ne meæ innocentissimæ passionis & mortis (quam pertuli pro redemptione generis humani in emendationē omnium peccatorum, quæ tempore isto quocunque motu vel modo singulorum membrorum mundus cō tra propriam salutem sæuiendo cōmittit. Circa tertiam vero apparuit ei Dominus Iesus in tali dispositione, quo ad colūnam est flagellatus, stans inter duos lictores vinctus: quorum vnus videbatur eum cædere spinis: alter vero flagello nodoso. Vterque vero cædebat eum in faciē. Vnde faciei eius tam miserabilis videbatur aspectus, quod corde liquefacto omnia interiora viscera conspicientis eum commouebantur ad compassionem intantū, quod per diem illum quotiēs illi in memoriā venit forma illa, lachrymas cōtinere non potuit. Quia nū quam æstimauerat in corde suo, quod homo tā misera bilis aspectus visus esset in terris, sicut illa hora Dominus Iesus ei apparuit. Nā pars illa faciei, quæ spinis cædi videbatur, intantū apparuit dilacerata, quod etiā pupilla oculi interius erat vulnerata, insuper & liuida ex tumore flagelli nodosi. Videbatur etiā ex amaritudine passionis subtrahere faciē, quā dū vni subtraheret alter acrius insurgebat in illū. Tunc conuersus ad illā, dixit: Nonne legisti scriptū de me: Vidimus eū tanquā lepro sum, &c. Ad quod illa: Eia Domine, vnde nunc leniri posset tā acerbus dolor tenerrimæ faciei tuæ? Cui Dominus: Siquis pertractans passionem meā, deuoto corde per amorem compungeretur, & in tali charitate oraret pro peccatoribus, illius cor esset mihi emplastrum suauissimum. Per duos etiam cædētes intellexit, notari laicos, qui aperte delinquentes velut spinis Dominum cædunt: & aliquos religiosos, qui quanto magis contra

religio-

religionem delinquunt, eo quasi nodosioribus flagellis Dominum cædunt. Sed vterque in faciem, quia quantum in se est, regnantis in cœlo intuitum non verentur dehonestare. Hinc etiam intellexit, quod ideo ex Euangelio passio Domini recitatur, vt á specialibus Dei amicis ipsa passio tunc deuotius recolatur, tam in honorem Domini, quam etiam in emendationem pro Ecclesia. Sed specialiter Domini flagellatio bis memoratur, quæ ipso die huic fuit tam miserabiliter ostensa. In epistola etiam charitas commendatur, vt in charitate tam Dei, quam proximi magis exerceamur, Deo scilicet, toto corde compatiẽtes pro indebita contumelia: proximisque cõpatiamur pro eo, quod tam districtũ iudicem contra se prouocant. Vnde pro vtrisque emendandis sit in nobis precipua memoria Dominicæ passionis. Pro qua Domino deuotas dicamus gratiarũ actiones Et oremus vt pareat ipsius miseratus, pro quibus est passus. ¶ Ad Missã vero, dum per Introitũ inuocaret Dominum, Dominus hoc ipsum sibi vsurpãs) eo quod quasi propter instãtis tẽporis exarcebationem hoc sibi magis cõgruere videretur) dixit ad eam: Sis mihi tu dilecta in protectricem, proponendo quod si tu præualeres libẽter me prẽmunire velles ab iniurijs, quibus specialiter isto tẽpore infestor: quia nũcâ cẽteris fugatus pausare desiderans, ad te confugi. Tunc illa circunplectẽs cũ totis viribus, nitebatur ipsum ad intima sua perducere. Et ecce subito intantũ corporalibus abstrahitur sensibus ac Deo vnitur interius, quod instando & sedendo Conuentui negligeret se conformare. Vnde cõmonita á quadam, intellexit se moribus ab alijs discrepare. Ideoque precabatur Dominum quatenus sic corpus

suo iuamine regere posset, ne aliqua singularitate notaretur, Cui Dominus respondit: Dimitte me cum illam affectionem tuam quæ dicitur amor, vt vicem tui suppleat penes me, & tu regimini corporis intende. Ad quod illa: O amantissime Deus, si aliqua affectionum mearum potest supplere vicem meam, magis exopto vt rationi regimen corporis committatur, vt ego tibi liberius vacem. Quod ex tunc dono singulare á Deo obtinuit, vt nunquam tantum absorberetur in Deum interius, quin semper recto moderamine ritum Conuentus sequeretur exterius.

Dominica in Quinquagesima de amore Dei: & passione Christi.

CAPVT. XVI.

IN noctæ Dominicæ (Esto mihi) apparuit Dominus Iesus sedens in throno gloriæ suæ. Et sanctus Ioánes Euangelista sedebat secus pedes Domini scribens. Tunc ista interrogauit eum, quid scriberet: Cui respondit Dominus. Ego singula obsequia hesterno die á congregatione ista mihi impensa, & adhuc per duos dies subsequentes impendenda, in hac facio cartha diligenter annotari, vt cum ego (cui pater omne iudiciū dedit) vnicuique post mortem suam fideliter reddidero mensuram bonam pro singulis laboribus operum suorum bonorum, & insuper addidero mensuram confertam ex fructu meæ saluberrimæ passionis & mortis (Vnde omne humanum meritum mirifice nobilitatur) ducam eos cum hac cartha ad patrem, vt & ipse ex omnipotentia

tẽtia paternæ benignitatis ſuæ ſuperadat eis menſuram coagitatam & ſupereffluentem pro officijs iſtis mihi in hac perſecutione (qua nunc â mũdanis infeſtor) benigne impenſis, qui cum ego ſim fideliſsimus omnium, multo minus poſſum omittere, quin recompenſem bona: quam Rex Dauid, qui, quanuis omni tempore vitę ſuæ non pretermiſit benefacientibus ſibi congruis beneficijs reſpondere: tamen cum appropinquaſſet dies mortis eius, & commiſiſſet regnum in manu filij ſui Salomonis, dixit ei: Filijs Berzellai Gulaaditis facias gratiam, eruntque comedentes inmenſa tua, quia occurrerunt mihi cum fugerem â facie fratris tui Abſalonis. Quia ſicut á quolibet magis acceptatur beneficium exhibitur inaduerſitate, quam in proſperitate: ſic & ego magis accepto fidelitatem illam, quæ mihi exhibetur tempore iſto, quo mundus plus peccando me infeſtat. Beatus itaque Ioannes ſedens & ſcribens, videbatur quãdoq; calamũ intingere in atramẽto, quod manu tenebat, & ex eo literas nigras cõſcribere. Quandoque vero intingens calamũ in vulnus amatoriũ lateris Ieſu, quod coram ſe apertum patebat, & exinde roſeas literas faciebat, diſtinguens eadem rubea ſcripta partim nigro colore, partim vero aureo. Intellixitque iſta per ea quæ nigro colore erant ſcripta, deſignari opera illa quę ex vſu faciunt quique religioſi, vt eſt ieiunium, quod ab omnibus teligioſis communiter in hac ſecunda feria inchoatur, & ſimilia. Per illa vero quæ roſeo colore erant conſcripta, deſignari opera illa, quæ fiunt in memoriam paſsionis Ieſu Chriſti pro emendatione Eccleſiæ affectu ſpeciali. Per hoc vero, quod affectu eadẽ roſea ſcripta partim erant nigro colore, partim aureo di-

distincta, intellexit quod illa quæ in memoriam passionis Dominicæ fiunt tali intentione, quod ille qui ea facit, desiderauit per ea gratiã Dei obtinere, vel similia, quæ propriæ cedunt saluti, ab alijs describuntur colore nigro. Illa quoque quæ fiunt ita pure ad laudem Dei in vnione passionis Christi, & salutem vniuersitatis, & omnino abrenunciat quis omni merito, præmio & gratiæ, vt saltem possit Deo laudem & amoris exhibitionẽ offerre, describuntur aureo colore, quia quanuis prædicta opera copiosam apud Deum obtineant remunerationẽ: illa tamen quæ pure fiunt pro amore laudis Dei multo maioris sunt meriti ac dignitatis & insuper conferunt homini in infinitum maius augmentum salutis æternæ. Recognouit quoque post binas distinctintiones vbique locum vacantẽ. Et cum perquireret á Domino, quid per hoc notaretur, respondit: Cũ moris sit apud vos mihi tempore isto deuotis semper desiderijs & orationibus in memoriã meæ passionis adesse, singulas cogitationes, & verba quibus mihi deseruitis, diligẽter feci conscribi. Locus vero vacans, designat quod opera bona quæ facitis: facere in memoriam passionis meæ, non habetis in vsu. Tũc illa: Et quomodo, inquit amantissime Deus hoc possemus tibi laudabiliter perficere? Respondit Dominus: Vt omnia quæ facitis in ieiunijs, vigilijs, cæterisque regularibus disciplinis, facere-tis in vnione meæ passionis. Et quandocũque ab aliqua re abstineretis in visu, auditu, verbo, aut similibus, semper illud offerretis mihi in vnione illius amoris, quo ego omnes sensus meos continui in passione mea, licet enim vel vnico intuitu potuissem, terruisse omnes mihi aduersantes, vel vnico verbo cõuicisse falsi omnes mihi

contra-

contra dicentes: ego tamen tanquã ouis quæ portatur ad victimã, inclinato humiliter capite, oculisque depressis in terram, corã iudice non aperui os meum ad respõdendum vel vnicum excusationis verbum contra tot falsas querimonias mihi obiectas. Tũc ista: Eia doce me doctor optime vnum saltem factum, quod specialiter in memoriam passionis tuæ possimus perficere? Respondit Dominus: Hoc ergo accipe, vt orantes expansis manibus formam meæ passionis Deo Patri prætendatis, pro emendatione vniuersalis Ecclesiæ, in vnione illius amoris quo ego in cruce manus expandi. Et illa. Si quis hoc facere vellet, oporteret eum angulos quærere, eo quod iste modus non habetur in vsu. Ad quod Dominus: Hoc ipsum studium quærendi angulos mihi cõ placeret, & opus illud exornaret, velut gemmæ monile perornant. Et adiecit Dominus: Si quis hoc in vsum duceret, quod palã expansis manibus orans nullius in hoc contradictionem: ille tantum mihi honoris exhiberet, quantum ille Regi defert honoris, qui ipsum solenniter intrhonizat. Deinde ad quælibet scripta intentionum siue orationum per Conuentum Deo exhibitarum videbatur adnotata etiã illã persona quæ facientes admonitionibus suis siue exemplis instigauerat. Per quod clã re patebat supereffluẽs bonitas diuinę liberalitatis: quę etiã gaudens de salute nostra exoptat dupliciter remunerare, si quid sibi paruitas conditionis humanæ simpliciter conatur offerre. Hinc ista dixit: O Domine cur ad ista describenda non potius Beatum Benedictũ (cuius ordinis est cœnobium nostrum) elegisti aut quẽcũque alium, quam beatũ Ioannẽ? Respondit Dominus: Quoniãipse electus discipulus meus maxime cõscripsit

de dilectione Dei & proximi. Ergo ipsum in hoc ministerium deputaui, vt scriberet præmia quæ sunt á me reseruata charitatis operibus. ¶ Post feriam quartam, dum in persona Ecclesiæ quasi cum ea & pro ea veniret ad Dominum, præbens se ad emendationem quadrageſimalis pœnitentiæ, tanta serenitatis blanditate ab ipso inter iucundos amplexus susceptа est, quod indubie per propriam experientiam didicit Christum sponsum vere nimio affectu duci erga sponsam suam, scilicet, Ecclesiam, in cuius persona ipsa tunc eum adire videbatur.

Dominica prima quadrageſimæ, detentationibus.

CAPVT. XVII.

DOminica Inuocauit dum se minus paratam sentiret ad sumendum corpus Dominicum, exorabat Dominum deuoto corde, vt ieiunium suum sanctiſsimum (quo quadraginta diebus & totidem noctibus se pro salute nostra macerauit in terris) sibi conferre dignaretur in suppletionem illius defectus, quo ipsa corporali infirmitate detenta, quadrageſimale ieiunium soluere cogeretur. Ad cuius petitionem Filius Dei alacri vultu festibus consurgens & coram Deo Patre reuerenter genua flectens, ait. Secundum quod ego vnicus tuus tibi coæternus & consubstantialis, ex inscrutabili sapientia mea perspicacius cognosco defectum humanæ fragilitatis, quam vel ista quisquam hominum cognoscere possit: ideo ipsius multiplici fragilitati multipliciter compassus, vniuersalem ipsius desiderans sup-

rans ſupplere defectum, offero tibi pater ſancte abſtinentiam digniſsimam ſanctiſsimi oris mei in veram emẽdationem & ſuppletionem omnium, quæ vnquam per inutilem ſermocinationẽ deliquit aut omiſit. Offero tibi etiam pater iuſte, abſtinentiam ſanctiſsimarum aurium mearum, pro omnibus delictis aurium ipſius. Abſtinentiam quoque oculorum meorum offero tibi pro cunctis maculis, quæ aliquo illicito viſu contraxit Nec non abſtinentiam manuun pedumque meorum, pro omnibus delictis operum greſſumque ſuorum. Poſtremo maieſtati tuæ pater amantiſsime offero deificatum cor meum, pro vniuerſis delictis quæ vnquam cogitatione, deſiderio, ſiue voluntate commiſit. Tunc anima ſtans coram Deo Patre videbatur indumentis candidis rubijſque veſtita diuerſisque ornamentis, velut inclyta proles mirabiliter decorata. Per candidam veſtẽ figurabatur innocentia quæ per abſtinentiam Chriſti animæ donatur. Per rubea vero labor abſtinentiæ. Per ornamenta quoque multiplices exercitationes ſingulorum membrorum Domini, quibus nobis ſalutem mercatus eſt ſempiternam. Hinc Deus Pater aſſumens animam ſic & ornamentis filij ſui dilecti ſatis placite perornatom, ſtatuit eam inter ſe & vnigenitum ſuum quaſi ad menſam quandam delitioſam, circunfulſitque ea ex vna parte ſplendor diuinæ omnipotentiæ Dei patris, vt eam ad tãtæ dignitatis excellentiam ſublimaret Ex altera vero parte lux inſcrutabilis ſapientiæ Filij Dei, quæ tam precipua ornamenta perfectiſsimorum operum virtutumque ſuarum animæ noui adaptare. In medio quoque diuerſorum ſplendorum, quibus â dextris & á ſiniſtris anima videbatur ornata, apparebat

quaſi

quasi tenuis quædam rima ipsos splendores abinuicem secernẽs, per quam ipsius animæ interpatebat propriæ vilitatis enormitas. Vnde humiliata ex rubore gratæ verecundiæ Deo magis placens, animum Regis in sui cõ cupiscentiam efficacius inflamauit. ¶ Tunc filius Dei apposuit coram ea in specie trium ferculorum, tres victorias suas, quæ ipso die in Euangelio recitabantur, de quibus tanquam quoddam saluberrimum antidotum sumeret contra tria illa vitia, quibus omne genus humanum magis delinquit, scilicet, delectatione, consensu, & concupiscentia. Et primo, vt de illa glorioſa victoria, qua suggerenti diabolo cibi delectationem & dicenti: Dic vt lapides isti panes fiant, sapienter rebellauit, dicens (non in solo pane viuit homo) sumeret emendationem omnium, quibus vnquam male delectando deliquit, & vires de cætero resistendi cuilibet delectationi. Nam cum quis impugnatur aliqua delectatiõne, quanto magis sequitur impetum delectationis, tanto inualidiore fficitur ad resistendum. Vnde quilibet potest eandem victoriam Filij Dei offerre Deo Patri in emendationem omnium quibus vnquam in aliqua creatura sensualiter vel carnaliter delectãdo peccauit, orans vt donentur sibi vires de cætero illis resistendi. De secunda vero victoria Domini datum est animæ vt sumeret indulgentiam omnium, quæ vnquam per consensum contraxit, & vires de cætero resistendi, quam victoriam etiã quilibet offerre potest Deo Patri pro emendatione omnium cogitationum, verborum, & operum, quibus conscientiam læsit & impetrare vires de cætero resistẽdi. De tertia vero victoria Domini dabatur animæ, vt sumeret veram emendotionem omnium quæ contra-

xit ex

xit ex cõcupiſcentia eorum, quæ nõ habens affectaſſet habere, & vires omni concupiſcentiæ reſiſtẽdi. Quod etiã quilibet poteſt ſimiliter á Deo impetrare. Sub Miſſa intendens epiſtolæ, vt ex virtutibus, quæ in ea recitantur, aliquas vtiliores colligeret ad imitandum alioſque docendum, dum nullo ſuper hoc ſpirituali intellectu donaretur, dixit ad Dominum: Doce me amator benigniſsime, quibus ex his pręcipue virtutibus tibi poſſim placite deſeruire, quia (heu) nequeo ſingulis quoti die proficere. Reſpondit Dominus: Perpende, quod in medio cæterarum virtutum inſeritur in Spiritu ſancto. Et quia Spiritus ſanctus eſt bona voluntas, ſtudeas ſuper omnia, vt habeas bonam voluntatem & ſic omniũ virtutum ſpecialem poteris habere decorem & profectum: quia ſola voluntas plus lucratur, quam vnquam aliquis poſſet operibus perficere aut obtinere abſque illa. Qui enim habet integram voluntatem, quod libentiſsime ſuper omnem creaturam me vellet laudare, amare, mihi gratias agere, condolore & in omni virtute ſe perfectiſsimo modo exercere ſi poſſet: ille indubitanter á diuina liberalitate mea remunerabitur quandoque copioſius, quam vnquam vllus hominum opere potuiſſet obtinuiſſe. Hinc Spiritus ſanctus paracletus procedens in medium, & ſtans coram anima ſplendore ſuo diuino medietatem animæ (per quam ipſi propriæ vilitatis enormitas patebat, vt præſcriptum eſt) mirabiliter perluſtrando irradiabat: ſicque ex virtute diuinæ claritatis, anima illa omni ſua vilitate totaliter exuta ipſi viuo fonti luminis ſempiterni fœliciter eſt inmerſa.

Idem tradit Ber. lib. de vita ſolitaria.

Opera

Opera misericordiæ quomodo spiritualiter adimpleantur.

CAPVT. XVIII.

SEcunda feria post Dominicam Inuocauit, dum legeretur in Euãgelio (Venite benedicti Patris mei. Esuriui enim &c.) ista dixit ad Dominum: Eia mi Domine, cum nobis nõ congruat corporaliter esurientes cibare, sitientes potare, & cætera opera misericordiæ perficere, eo quod (te ordinãte) sub regulari professione cõuersantes, nihil nobis proprij liceat possidere: doce me quo studio possimus & nos illam dulcissimam benedictionis tuæ vocem consequi, quam pro operibus misericordiæ hoc loco Euãgelij promisisti. Respondit Dominus. Cũ ego vera salus & vita animæ sine intermissione, in quolibet homine esuriam & sitiam sui ipsius salutem, si quis 1 omni die studeret aliqua ædificatoria verba sacræ scripturę recitare, ille certe meã esuriem suauissima refectione releuaret. Si vero lectioni ipsi hanc etiam intentionem adiungeret, quod scilicet ex ea compunctionis vel deuotionis gratiam obtinere desideraret: tunc etiam sitim meam dulcissimo poculo refocillaret. Si quis etiam 2 saltẽ vna hora quotidie mihi vacare studeret, tota mẽtis intentione: ille valde gratũ hospitiũ mihi exhiberet: Et 3 qui singulis diebus in aliqua virtute exercitari studeret ab illo me decenter coopertum acceptarem. Similiter 4 qui alicui vitio vel tentationi viriliter resistendo, deuinceret eam, ab illo me infirmum diligenti cura visitatum reputarem. Qui autem pro peccatoribus & animabus purgandis deuote orauerit, hoc tam dignanter 5 acceptabo, ac si ad me incarceratũ crebrius veniendo,

blandis

blandis consolationibus suis desolationem meã subleuasset. Adiecitque Dominus. Si quis in prædictis se quotidie pro amore meo exercitauerit, & specialiter tẽpore quadragesimali: hunc indubitanter cum tota diuina suauitate mea regali gloria nec non amicabili fidelitate dignanter remunerabo: sicut hoc incomprehensibilẽ omnipotentiam & inscrutabilem sapientiam dulcissimam que beneuolentiam meam vnquam liberalius decet adimplere,

Dominica secunda quadrag. Oblatio meritorum Christi pro peccatis Ecclesiæ.

CAPVT. XIX.

DOminica Reminiscere dum ista quasi introducta thalamum sponsi potioribus bonis illius nobilieri modo frueretur, & vehementer delectaretur insuperabundãtibus delitijs diuinæ dulcedinis, & pietatis (de quibus tamen nihil ad humanam exprimere potuit capacitatem) exorabat Dominum vt aliqua sibi donare dignaretur, in quibus homines per septimanam illam possent vtiliter exerceri. Cui respõdit Dominus. Affer mihi duos hœdos optimos, id est, corpus & animam totius generis humani, in quibus verbis intellexit, quod Dñs exigeret ab ea emẽdationem p vniuersitate totius Ecclesię. Tũc Spiritu sancto instigãte legit quinq; Pater noster in honorẽ quinq; vulnerũ Domini pro emẽdatione omnium peccatorum quinque sensuum â toto genere humano commissorum, & iij. Pater noster, in emendationẽ omniũ peccatorũ tribus viribus animæ id est, rationali, irascibili, & cõcupiscibili per totius vniuersitatis

sitatis homines commissorum & bonorum omissorum, offerens ea Domino in vnione illius perfectissimæ intentionis, qua eadem oratio in corde ipsius dulcissimo sanctificata ad nostram salutem est edita in emendationem omnium commissorum & insuppletionem negligentiarum, quæ vnquam ex humana fragilitate, ignorantia, seu malitia sunt contracta contra suam insuperabilem omnipotentiam, inscrutabilem sapientiam, ac supereffluentiam gratuitæ bonitatis. Hæc cum offerret, benignus Dominus quasi in eorum complacentia, vltra quam dici possit, placatus, extendens manum suam â vertice capitis vsque ad planctam pedis, signum Crucis ducens, eam satis affectuose benedixit. Sicque inter suaues amplexus amicabiliter ad Deum Patrem gratiosius benedicendam deduxit. Qui eam benigne respiciens, & dignantissime suscipiens, ineffabiliter benedixit, donans illi benedictionem totius generis humani, tali modo, quod eam solam, tot benedictionibus superadditis, beatificauit, quot vniuersitati totius mundi deberentur, si quilibet se simili modo diuinæ gratiæ adaptasset Vnde quilibet per hanc septimanam studeat per quinque Pater noster satisfacere Domino pro delictis totius humani corporis: & per tria Pater noster commissa animarum totius Ecclesiæ sanctæ Dei, vt & ipse tam saluberrimæ benedictionis effectum meretur obtinere per Iesum Christum Filium Dei: qui se caput & sponsum Ecclesiæ dignatur exhibere.

Domini-

Dominica tertia quadrageſimæ.

CAPVT. XX.

DOminica Oculi, vt huius virginis deuotio concordaret cum officijs Eccleſiæ, more ſibi ſolito deſiderauit edoceri â Domino, in quo per illam deberet hebdomadam ſpecialius exerceri. Cui repondit Dominus: Quoniam nunc in officijs Eccleſiæ recitatur, quod Ioſeph pro xxx. denarijs eſt venditus, tali exemplo prouocata legendo xxxiij. Pater noſter, eme â me conuerſationem meam ſanctiſsimam, qua triginta tribus annis operatus ſum ſalutẽ in medio terræ. Et hunc fructum cõmunica toti Eccleſiæ in veram ſalutem ad laudem meam æternam. Quod cum feciſſet, recognouit in ſpiritu totam Eccleſiam velut ſponſam ornatam & compoſitam, ex fructu perfectiſsimæ conuerſationis Chriſti mirifice decoratam.

Dominica quarta. De exercitio ad quinque vulnera, ad paſcendum totam Eccleſiam.

CAPVT. XXI.

DOminica Lætare, dum iterum peteret inſtrui â Domino, in quo ſibi laudabilius in illa hebdomada poſſet exercitari: reſpondit Dominus: Introduc mihi illos, quos ante ſeptẽ dies conuerſationis meę decore præparaſti, quia comeſturi ſunt mecum. Ad quod illa: Et quomodo hoc perficere potero? Ego certe licet indigna, ſi poſsẽ tibi Domino meo introducere omnes homi

nes, cum quibus dignaris delitias tuas habere, ob hoc á die isto vsque in diem iudicij libentissime vellem nudis pedibus circuire totum mundum & quemlibet eorum (in quibus tu dulcor animæ meæ habitando dignareris delectari) vlnis meis gestando tibi præsentare: vt vel sic desiderio infinito dulcedinis tui diuini amoris aliqua liter satisfacere possem. Insuper (si possibile esset) cor meum in tot partes diuidere vellem quot homines viuunt, vt ex eo cuilibet eorũ partiri possem bonã volũtatem ad obsequendum tibi secundum tui diuini cordis summũ oblectamentum. Ad quod Dñs: Talis voluntas tua beneplacens & perfecta per omnia sufficit. Et statim cognouit vniuersam Ecclesiã miro modo decoratã ante cõspectum Dñi præsentatã. Et ait Dominus: Huic multitudini tu hodie ministrabis. At illa mox diuinitus inspirata, procidit ad pedes Dñi, & vulnus siniſtri pedis Domini deosculabatur in emendationem omnium peccatorum ab vniuersali Ecclesia vnquam cogitationibus, desiderijs seu voluntatibus peruersis commissorũ, orans Dominũ vt dignissimã emẽdationẽ (qua ipse totius mũdi peccata purgauit) ipsi donaret, in emẽdationẽ verã. Et ecce statim dabatur animę effectus orationis suæ in similitudine panis vnius, quẽ ipsa statim cũ gratitudine porrexit Dño. Dñs autem ipsam benigne suscipiens, & subleuatis oculis Deo Patri gratias deuotas agẽs, benedixit; ac deinde reddidit illi ad distribuẽdum toti Ecclesiæ. Hinc illa vulnus dextri pedis Domini deosculans, in suppletionem omniũ quæ tota Ecclesia omisit in exercitatione vtiliũ cogitationũ, desiderio rum bonorũ ac sanctarũ voluntatum, orabat Dominũ, vt dignissimã suppletionẽ illam, qua ipse vniuersum debitum

bitum humani generis persoluit, toti donaret Ecclesiæ in negligentiæ suæ supplementū. Hinc vulnus siniſtræ manus cum deuotissima intentione exosculans, in emẽdationem omnium peccatorum, tam verbis quam factis totius mundi commissorum, deprecabatur Dominum, vt illam dignissimam emendationem (qua omniū nostrorum tam verborum quam operum delicta expiauit) Ecclesiæ largiretur in verã emendam. Deinde etiam vulnus Dñi dextræ manus exosculans pro supplete ione negligentiarū totius Ecclesiæ, quæ ex omissione vtiliuū verborum operumque bonorū contraxit, rogauit Dominū, vt suam dignissimam perfectionem largiri dignaretur, in totius Ecclesię supplementū. Cū vero ad singula hæc vulnera accepisset singulos panes, eosque Domino porrexisset, eosdem Dñs illi reddidit benedictos ad distribuendum Ecclesiæ. Postremo accessit ad vulnus amatorium lateris Iesu Christi, illudque ex intimo corde deosculans exorabat Dominū, vt ex abundãtia diuinæ pietatis suæ post dignam peccatorum emendationem, & sufficientem negligentiarum suppletionem, etiam nunc merita sanctissimæ conuersationis suæ (quibus in seipso dignissimè resplendet in cõspectu Dei Patris) ad cumulum beatitudinis æternæ dignaretur superaddere Ecclesiæ sponsæ suæ sanctæ. Quod cum se ex benignissima liberalitate Dei gauderet obtinuisse, quasi pro quinto pane distribuit gaudens, sicut solent nobilibus iam diuersis ferculis abũde satiatis aromatha vel poma alia, aut palatum delectãtia pro solo appetitu postremo superaddi. Et dixit ad Dominū: Eia mi Domine, quid pro piscibus, qui etiam hodie recitantur in Euangelio, dignaris mihi ad ministrandum Ecclesiæ

ponſæ tuæ donare? Reſpondit Dominus: Sanctiſsimam exercitationem omnium membrorum immaculati corporis mei do tibi, adminiſtrandum eis pro omni negligentia, qua neglexerunt totis mihi viribus & ſenſibus corporis ſui famulari. Et exercitationē nobiliſsimæ animæ meę, pro omni negligentia, qua me ex omnibus virtutibus & affectionibus ſine animę intermiſsione laudare & gratias mihi agere pro ſingulis beneficijs, neglexerunt. Per hoc quod ſupra dictū eſt, Dominū panes accipientem gratias agere Deo Patri, intellexit quod quā docūque aliquis ad laudē Dei perficit aliquod opus bonum, quantūuis paruum, vel legit ſaltē vnum Pater noſter, vel Aue Maria, vel aliā quamcunq; orationem vel pſal. ex parte ſiue pro ſalute totius Eccleſiæ. Filius Dei mox illud tanquam fructum ſuæ perfectiſsimę humanitatis gratiſsimè acceptans, pro ipſo gratias agens Deo Patri, benedicit, & ex illa benedictione multiplicatum diſtribuit vniuerſæ Eccleſiæ ad profectum ſalutis æternę. ¶ Quilibet etiam per hanc ſeptimanā legere poteſt quinque Pater noſter, in honorē ſuauiſſuorum vulnerum Domini, & quolibet deuotius oſculando orare, vt præſcriptum eſt pro emendatione peccatorum totius Eccleſiæ & negligentiarum eius ſuppletione, & confidere quod ſimilem per Dei miſericordiam fructum obtinebit.

Dominica in Paſsione.

CAPVT. XXII.

DOminica vero Iudica, dum in honorem Dominicæ paſsionis, quæ ſpecialius ipſo die recoli incipitur: ſe

tur se totam cum anima & corpore Domino exhibuisset ad tolerandum & perficiendum tam corpore quam spiritu, quicquid suæ diuinæ complaceret voluntati, pius Dominus talem ipsius voluntatem ineffabili gratitudine videbatur acceptare. Ipsa vero diuinitus inspirata ex intimo cordis affectu salutare cœpit sigillatim singula membra Domini, pro salute nostra diuersis pœnis in passione cruciata. Vnde quandocunque aliquod membrum salutabat, statim ex illo membro Domini splẽdor quidã diuinus procedens, animã ipsius irradiabat. Et in illo splendore dabatur ei illa innocentia, quam per passionem eiusdem membri Dominus acquisierat Ecclesiæ. Cumque ex singulis membris Domini amata fuisset mirabiliter irradiata, & innocentia Christi dignissime decorata, dixit ad Dominum. ¶ Eia nunc Domine, doce me, qualiter cum hac innocẽtia mihi á gratuita pietate tua collata, possim tibi laudabiliter passionem tuam venerandam percolere. Respondit Dominus: Vt, scilicet, frequentius mente reuoluas cum gratitudine, & compassione anxietatem illam, qua ego creator tuus & Dominus in agonia constitutus prolixius oraui, & præ nimia vehementia anxietatis desiderij & amoris sanguineo sudore faciem terræ irrigaui, & omnia opera tua omniaque circa te agenda mihi commẽdes in vnione subiectionis illius, qua ego eadem oratione dixi ad Patrem: Pater, non mea sed tua voluntas fiat. Et sic omnia prospera & aduersa suscipias in illo amore, quo ego tibi omnia illa mitto ad salutem. Prospera ergo suscipias cum gratitudine in vnione illius amoris, quo ego amator tuus fragilitati tuæ condescendens, ea tibi procuro, vt per ea discas æternam pros-

nam prosperitatem cogitando sperare. Aduersa vero suscipias in vnione illius amoris, quo ex affectu paternę fidelitatis ea tibi immitto ad præparandum tibi pro his æternum bonum. Hinc ista proposuit per hebdomadam illam legere orationē quandā, per quā singula mē bra salutaret, scilicet: Saluete delicata membra, &c. Quod Domino multum sensit cōplacere. Vnde & nos idem facere non pigeat, vt consimilem beatitudinem consequi mereamur. ¶ Deinde cum sub Missa dum legeretur in Euangelio (demonium habes) ista medullitus super contumelia Domini sui commota, nec sustinens vt dilectus animæ suæ, tam in debitè sibi obiecta verba aduerteret, ex intimo cordis affectu his verbis viceuersa ipsi blandiebatur dicens: Aue viuificans gemma diuinæ nobilitatis. Aue immarcessibilis flos humanæ dignitatis Iesu amantissime: tu mea summa & vnica salus. Cui benignus amator amore solito vicem dignantissimam recompensans, se ad ipsam blande inclinans, auri animæ eius hæc verba suauissimo susurio instillauit, dicens: Ego creator, redemptor, & amator tuus, per angustias mortis, acquisiui te. Hinc Dominus ait: Quicūque contra blasphemias & contumelias mihi in terris illatas, me salutauerit illo affectu, quo tu me modo salutasti: huic ego mei in iudicio illo districto (quo in morte iudicandus accusationibus dæmonum prægrauabitur) eadem blanditate exhibebo, qua me modo exhibui tibi, & eisdem verbis ipsum consolabor, dicens: Ego creator, redemptor & amator tuus, &c. Ergo totis affectibus cordis & animæ studeamus Domino blandiri, quotiescunque recitatur aliqua contumelia sibi á quoquam illata. Et si non possumus simili affectu:

saltem

saltem offeramus ipsi voluntatem & desiderium habendi omnem affectum, desiderium, & amorem totius creaturæ ad Deum, & confidamus de largiflua pietate ipsius, quod non spernat munuscula pauperum suorũ: sed potius illa secundum diuitias misericordiæ & dulcedinis suæ acceptet, simul & remuneret longe supra cõdignum.

Dominica in Ramis, de mysterio huius diei.

CAPVT. XXIII.

PAlmarum die sancto, dum in diuinæ fruitionis iucunditate suauius delectaretur, dixit ad Dominum: Doce me amãtissime, qualiter hodie tibi Domino Deo amatori meo, causa salutis meæ ad passionem venienti, possim digne ac laudabiliter obuiare: Respondit Dominus: Exhibe mihi iumentum, cui insideam, turbam gaudendo obuiantem, turbam laudando sequentem, & turbam ministrando consequentem. Verbi gratia: Primo exhibebis mihi iumentum in contritione cordis confitendo, quod sæpius neglexisti; sequi rationem, & velut iumentum non intendisti singulis quæ pietas mea sine intermissione circa te ad salutem tuam operabatur. Qua quidem negligentia perdidisti serenam tranquillitatem meã, vt quandoque cum in te cuperem spiritualiter iucundari, existente iustitia, oporteret me per interiora siue per exteriora grauamina te purgare. Et ego sic quodammodo in te pati compellebar. Quia incontinens amor diuinæ pietatis meæ cogit me in omni aduersitate medullitus tibi compati. Tale iumen-

tum cum te mihi exhibueris, satis commodam mihi præbes sessionem. Secundo exhibebis mihi turbam cum gaudio obuiantem, suscipiendo me ex affectu totius vniuersitatis (in vnione amoris illius, quo ego Creator omnium & Dominus pro salute totius mundi hodie Ierosolimam adueni) insuppletionem pro omnibus qui vnquam neglexerunt mihi pro hoc condigna laude, gratiarum actione, amore & obsequio respõdere. Tertio exhibe mihi turbam laudãdo consequentem, confitendo quod nunquam debito modo exempla perfectissimæ conuersationis meæ studuisti imitari: & offerendo mihi tam feruentis affectus voluntatem, quod si posses omnes homines promouere ad imitãdum exempla perfectissimæ conuersationis & passionis meæ perfectissimo modo, hoc ad laudem meam libentissime totis viribus elaborares. Orabisque, vt tibi detur specialiter per veram humilitatem, patientiam, & charitatem (quibus virtutibus tempore passionis meæ clarius illuxi) quãtum homini vlli possibile est, ardenti me desiderio imitari: Quarto exhibe mihi turbã ministrãdo sequentẽ, confitendo quod nunquam debita fidelitate pro defensione veritatis & iustitię mihi astitisti: proponendo & desiderando, vt de cętero in omnibus quę mihi placuerint, studeas causas iustitię & veritatis tam verbis quã factis promouere: & eãdem etiam voluntatem desideres omnibus horis ad laudem meam obtinere. Et adiecit Dominus: Si quis mihi ex parte vniuersitatis his quatuor modis se exhibuerit, ad ipsum certe tam dignanter veniam quod ex hoc fructum percipiet salutis æternę. Hinc cõmunicatura, cum ex intimo affectu offerret Domino cor suum,

cor ſuum, videbatur ipſum cor eius velut in latitudine charitatis expandi, tanquam ſi tota ciuitas Ieruſalem pa tefieret ad ſuſcipiendum Dominum. Quod ingrediens Dominus in ſimilitudine iuuenis valde ſpecioſi, viſus eſt facere flagellū quoddam de tribus funiculis. Per quod flagellum figurabatur opus noſtrę redemptionis. Per primum funiculum ſtudioſum exercitium ſui innocen tiſsimi corporis. Per ſecūdū, deuota intentio ſuæ ſanctiſ ſimæ animę. Per tertium autem, virtuoſa nobilitas ſuę excellentiſsimæ diuinitatis: quæ tria ſemper in quolibet opere Ieſu Chriſti cooperabantur. Hoc autē flagel lo Dominus omnia interiora eius leuiſsime contingens, omnem puluerem humanæ fragilitatis & negligentiæ ab ea penitus expulit. Quo facto depoſuit idē flagellū in medio cordis eius. Et ecce tres funiculi illi videbātur quaſi thronum quietiſsimum Domino exhibere. Super quem dum conſediſſet, produxit quilibet funiculus florē quendam vernantiſsimum: quorum vnus, ſcilicet, virtuoſa nobilitas diuinitatis, velut á tergo Domini cō ſurgens, & deſuper caput eius reflexus, videbatur gratiſ ſimæ vmbram ſuauem Domino exhibere. Alij vero duo flores á dextris & á ſiniſtris præbebant aſpectui Domini vernantis amœnitatis fragrantiam glorioſam. ¶Cum vero ad Tertiam in hymno cantaretur (O Crux aue ſpes vnica) iſta obtulit Dño deuotionem omniū, qui in illo verſu ipſo die per vij. horas canonicas eū ſalutare ſtuderent. Tūc Dominus accipiens florē egredientē de funiculo deuotæ intentionis ſanctiſsimæ animæ ſuæ, ipſum omnibus præbebat, quorū ſibi deuotionē hæc ſponſa eius Gertrudis obtulerat. Ex cuius applicatu ſingulæ ſumebant quendā ſpiritualē ſplendorem

simul & recreationem. Tunc ista dixit ad Dominum: Domine mi, si per hanc deuotionem tantum hæ sorores nostræ consequuntur profectum, quid eis daturus es quando post processionem cum maiori affectu & deuotione se totas tibi impendent, feruentiori te desiderio salutantes? Respondit Dominus: Singulorum florum istorum ipsis exhibebo amœnitatem, quia triplicis deuotionis modos mihi tunc præsentaturę sunt. Quędam enim deuotionē habere desiderantes, sed ea carentes: præsentabunt mihi studiū laboris & exercitationis exterioris. Et has ex flore, qui progreditur de studioso exercitio inocētissimi corporis mei, recreabo. Quę dā vero dulcedine deuotionis abundantes, prędentabūt mihi affectum desideriorum suorum. Et illas reficiā de flore egrediente de intentione deuota animæ meæ sanctissimæ. Quædam etiam (è quarum voluntas in omnibus meæ diuinæ vnita est voluntati, per quod vnus spiritus mecum sunt effectæ) offerēt mihi se ipsas totas ad omne beneplacitū meū: & istis florem nobilissimę diuinitatis meę aspirabo ad salutē. Post processionem vero, dum Cōuentus faceret inclinationem ad (Gloria laus) & prosterneretur, cū dicebatur (Fulgentibus Palmis) ad talia singula verba prętēdebat ipsis Dominus florē studiosi exercitij corporis sui ad recreandū, confortandum, & conseruadum eas in seruitio suo. Per hoc insinuans, quod tales labores nobilitaret cum sanctissimis laboribus suis. ¶ Post hæc dum ista rogaretur â quadam, vt se recrearet cibo, quia valde debilis erat ipsa abhorrens comedere antequam audiret passionem Domini more sibi solito requisiuit á Domino, quid facturа esset. Cui Dominus respondit. Reficere dilecta in

vnione

vnione amoris illius, quo ego amator tuus in Cruce vi num myrrhacum felle mixtum cum guſtaſſem, noluibibere. Ad quod cum illa gratiarum actione voluntatē ſuam deflexiſſet, prębuit illi Dominus cor ſuum dicēs. Ecce in vaſculo memoriæ verbi illius, ſcilicet (cum guſtaſſet noluit bibere) pręſento tibi deſideriū illud, quod me traxit, ne ego illud biberem, ſed tibi bibendum reſeruarem. Tu ergo, bibe ſecurē, quod ego medicus probatiſsimus preguſtaui, & per hoc tibi ſaluberrimē potandum temperaui: Mihi quidem ad hoc oblatum erat vinum myrrhatum cum felle mixtum, quo citius morerer. Sed deſideriū multa patiendi pro homine retraxit me ne biberē. Tu vero ē diuerſo in eodē amore ſume omnia neceſſaria & cōmoda, vt per ea inſeruitio meo diutius viua conſerueris: Per poculum denique mihi oblatum, tria conſidera. Erat itaque vinum myrrharum cū felle mixtū. Ad cuius ſimilitudinem & tu in quolibet cōmodo triplici ſtude intentioni. Primo, vt omnia cū gaudio ſpiritus ad laudem meam facias: quod notatur per vnum: Secundo vt intentione quæque cōmoda admittas, quo diutius pro amore meo poſsis pati: & hoc ad ſignificationē myrrhæ, quæ conſeruat á putredine & corruptione. Tertio, vt pro amore meo libēter vellis quouſque mihi placeat, fruſtrari gaudio iucundiſsimæ pręſentię meę; quæ habetur in cœlis, & eſſe in hac vallē miſerię: quę per fel ſignificatur. Quotieſcūq; aliquod cōmodum tali intentione admiſeris, hoc ego acceptabo taliter: ſicut amicus ab amico ſuo acceptaret, ſi ipſe ſibi fel oblatum, penitus ebiberet & pro eis ſibi nectar ſuauiſsimum propinaret. Cum vero iſta comedendo, ad ſingulas offas hunc verſiculum ruminārēt dicens (Virtus tui

tus tui diuini amoris incorporaret me totam tibi amantissime Iesu. Et similiter ad singulos haustus diceret hunc versiculum. Effectum charitatis, qui tam vehementer in intimis tuis prævaluit amantissime Iesu, trãsfunde & conserua in intimis meis ad laudem tuam ęternam: quæsiuit â Domino qualiter similem deuotionem â quibuslibet acceptaret? Respondit Dominus: Quoties tali deuotione comeditur á quoquam vna bucella, ego me fatebor cum illo comedisse. Ideoque secundum diuinam omnipotentiam meam affectũ amoris illius tempore congruo satis dignanter illi manifesta bo. ¶ Deinde, cum in passione legeretur (Emisit spiritum) ista ex nimio affectu prostrato corpore in terrã, dixit: Ecce Domine mi, in honorẽ precioſæ mortis tuæ toto prostrato corpore, peto per amorem illum, qui te viuificatorem omnium creaturarum more coëgit, vt mortifices in anima mea omnia quæ tibi in ea displicẽt. Cui respondit Dñs: Expira modo omnia vitia & defectus, quos in te mori desideras, & intrahe tibi ex spiritu meo omne quod ex virtutibus & perfectione mea habere optas, sciasque indubitanter, quod omniũ quæ modo expiraueris, plenam indulgentiam, & omium quæ ex spiritu meo tibi intraxeris, effectum salutarem obtinebis. Et quotiescunque de cętero pro deuincendis defectibus iam expiratis, siue pro obtinendis virtutibus iam á me tibi inspiratis, laborare studueris: duplicem semper fructum. s. meæ passionis & tuæ victoriæ reportabis. Hinc post prandium: dum nimium lassata membra repausatura lectulo se reposuisset, non tam vt dormiret quam vt se â tumultibus crebrius se visitãtiũ abstraheret, ait ad Dominũ. Ece Domine in me

moriam

moriam saluberrimæ prædicationis, qua tu hodie laborasti in templo tota die, auerto me ab omni creatura, & tibi soli amatori meo intendens, desidero vt tu loquaris animæ meæ. Cui Dominus. Sicut diuinitas requieuit in humanitate mea: sic delectatio diuinitatis meæ pausat in lassitudine. Et cū ista aduerteret, quod homines parcerent, ne eā inquietarent, putātes eam dormire, requisiuit â Domino vtrum eis docere deberet quod non dormiret, ne impedirentur facere quicquid vellent. Respondit Dominus. Non. Sed permitte eos charitatis exercitationibus promereri remunerationē charitatis, quam ego tantopere delector persoluere. Et adiecit Dominus Ecce modo proposui tibi duo themata, in quibus per meditationem te exercendo perpende, quod nihil vtilius possit homo in hac vita perficere, quam quod in talibus laboribus lassetur, in quibus diuinitas delectetur pausare, & sic se extendat erga proximum in operibus charitatis. ¶ Vespere autem facto in memoriam Domini, qui ipso die de sero dicitur iuisse ad Martham & Mariam in Bethaniam, ista desiderio hospitandi Dominum vehementer succensa, iuit ad quandam imaginem Crucifixi, & intimo affectu vulnus sanctissimi lateris deosculans intraxit sibi omne desideriū amantissimi cordis Filij Dei, orans cum affectu, vt ad hospitiolum indignissimi cordis sui dignaretur declinare. Cui benignus Dominus (qui semper præstò omnibus inuocantibus eum est) desideratā presentiam suam exhibens, serena blanditate ait, Ecce adsum: Quid mihi datura es? Et illa: Optime veniat vnica salus mea, & totum, imo solum verum bonum meum. Et adiecit: Heu Domine mi, ego indigna nihil quod tuam diuinam possit con-

sit condecere magnificentiam, præparati: sed totam substantiam meam offero pietati tuæ, desiderans & orans, vt tuipse tibimet digneris in me præparare, quic quid tuam diuinam in me summe delectare possit, benignitatem. Cui Dominus: Si vis, inquit, mihi hanc in te præstare libertatem, da mihi clauem, qua omnia libere possim accipere & reponere, quęcunque mihi tam ad commodum quam ad refectionem placēt. Ad quod illa: Et quæ est clauis? Respondit Dominus: Voluntas tua propria: In quo verbo intellexit, quod si quis desiderat Dominū hospitio recipere, debet ipse clauē proprię voluntatis suæ resignare, se plene laudabilissimo beneplacito ipsius commendando & indubitanter de benignissima pietate sua confidendo, quod in omnibus suam operetur salutem. Tunc Dominus intrat & perficit in corde & anima eius omnem diuinæ delectationis suæ voluntatem. Ea propter diuinitus inspirata, legit ex parte omnium membrorum suorum, ccclxv. vicibus illud Euangelicum: Non mea sed tua voluntas fiat, amantissime Iesu. Quod Domino multum sensit cōplacere. Hinc requisiuit â Domino, qualiter acceptaret â quolibet homine, qui festum instās celebraret ea deuotione, qua ipsa conscripserat celebrandum, sumens materiam de Hester, & sermonem sic incipientem: Egredimini filiæ Ierusalem, &c. Respondit Dominus: Ego celebrationem illam sic in corde meo diuino gratifico & accepto, quod si quis deuota intentione ipsum ita percolere studuerit huic ego in æterna vita (præter omnem remunerationem quam ipsi persoluam pro singulis operibus suis bonis) præparabo etiam cōuiuium nuptiarum secundum regalis munificentiæ meæ liberalitatem: qua tantum

habebit

habebit dignitatis, gaudij, & delectationis, præ alijs: quantum ſponſa in conuiuio nuptiarum ſuarum habet præ cæteris, quibus Rex ob honorem & amorem ipſius pro liberalitate ſua largitur munera larga.

Feria quarta hebdomadæ ſanctæ de trina genuflexione, & ſancto Latrone.

CAPVT. XXIV.

FEria deinde quarta poſt Palmarum, dum inciperetur Miſſa. In nomine, &c. iſta ex intimo affectu cordis in honore nominis ipſius digniſsimi genua flectebat in ſuppletionem omnium, quibus ipſa vnquam neglexerat Dominū debita reuerentia honorare. Quod cum ſenſiſſet Dominū benigne acceptare, flexit ſecundo genua in illo verbo (cœleſtiū) pro ſuppletione omniū quæ ſancti iã in cœlo Domino conregnantes vnquam neglexerunt dum viuerent in Dei laudem tunc omnes ſancti orabant pro ea. Tertio in illo verbo (terreſtriū) iterum flexit genua pro ſuppletione omnium quæ vniuerſalis Eccleſia neglexit, & negligit in laude diuina. Tūc Filius Dei cū benigna hilaritate redidit illi fructū totius deuotionis, quæ ſibi ab vniuerſa Eccleſia offerebatur. Quarto illo verbo (& infernorū) ſimiliter genua flexit pro ſuppletione omniū, quę neglexerūt, qui ſunt dãnati in inferno. Tūc Filius Dei exurgẽs & ſtãs coram Deo Patre, ait. Hoc meū eſt, quia cū pater omne iudiciū mihi dederit, ego eos iuſto iudicio æquiſsimæ veritatis meæ damnatos, cruciatibus deputaui ęternis. Ideoq; & hãc ſuppletionẽ tãtopere gratifico ab iſta, quod illius re

munera-

munerationem humanus non capit intellectus, sed in futurum ipsi reseruatur, donec capax æternæ beatitudinis efficiatur. ¶ Dum vero in passione legeretur (Pater ignosce illis) ista ex intimo affectu orabat Dominũ vt illo amore, quo ipse in passione pro crucifixoribus suis orauit, dignaretur dimittere omnibus, qui vnquã in aliquo contra ipsam deliquissent. Ad quod omnes sancti cum magna admiratione surgentes orabant Dominũ, vt indulgeret ei quicquid ipsa deliquisset contra quemlibet eorum, festa ipsorum debita deuotione nõ celebrando, vel alio modo eos non satis digne veneran do. Filius etiam Dei procidens coram Deo Patre, obtũlit pro ea fructum totius sanctissimæ conuersationis suæ in emendationem dignissimam omnium, quibus vnquam cogitationibus, verbis, & factis contra ipsum deliquisset. ¶ Cum autem legeretur (Hodie mecum eris in paradiso) intellexit per spiritum, quod nemo consequitur dignum fructum pœnitentiæ in vltimo suo fine, nisi ad hoc habilitetur ex gratia & Deo cooperante: Latro ille qui tan salubrem adeptus est fructum pœnitentiæ, vt ipso die gauderet cum Domino in paradisi amœnitate, ad illam fuit habilitatus, per hoc, quod gratia diuina præuentus in Cruce fecit, socium de conuicijs Domino maiestatis irrogatis arguendo, seque culpabilem & iuste damnatum confitendo.

In die Cœnæ. De modo obtinendi veniam ex merito Christi pro Ecclesia. Et de amore Christi in sacramento.

CAPVT. XXV.

IN festo autem cœnæ Dominicæ, dum ad Matutinas cantarentur Lamentationes Ieremiæ, ista corã Deo Patre

Patre ſtans cõquerebatur ipſi in amaritudine cordis ex parte totius vniuerſitatis omnia peccata, ex humana fragilitate contra ſuam diuinam omnipotentiam vnquam commiſſa. Ad ſecundam vero lamentationem aſtitit Filio Dei ſimiliter querimoniã mouens de omnibus peccatis contra inſcrutabilem ſapientiam Dei ex humana ignorantia cõmiſsis. Ad tertiam autẽ conquerebatur Spiritui ſancto omnia peccata quæ vnquam contra benignitatẽ ipſius malitioſe ſunt cõmiſſa. Hinc dũ ad verſum illũ Ieſu Chriſte, &c. puellę cãtarent Kyrie eleiſon, per primum acceſsit ad cor Ieſu dulciſsimum illudque deuote exoſculans, ex parte totius Eccleſię, petijt remiſsionem omniũ peccatorum, quæ vnquam cogitationibus, deſiderijs & affectionibus, ac voluntatibus peruerſis ſunt contracta. Per Chriſte eleiſon deoſculans os Domini benedictum, petijt remiſsionem omniũ peccatorum, quæ vnquam ore ſunt commiſſa. Iterũ per Kyrieeleiſon venerandas manus Domini deoſculans, petijt indulgentiam omnium peccatorum á quoquam in Eccleſia per opera commiſſorum. Deinde per illa quinq; Kyrie eleiſon, quæ populus canebat ad hymnum, Rex Chriſte, per ſingulos verſus ipſa quinque vulnera Domini roſea deoſculabatur pro indulgentia omnium peccatorum quinque ſenſibus hominum commiſſorum. Quod dum faceret, protinus de ipſis quinque vulneribus copioſo impetu emanare cœperunt quinque riuuli ſalutaris gratiæ. Cum vero ad laudes cantaretur Antiphona: Oblatus eſt, ait Dominus: Si credis me in cruce Deo Patri oblatũ, eo quod ipſe volui tali modo ſibi offerri: crede etiam indubitanter, quod adhuc quotidie deſidero eodem amore pro quolibet peccatore Deo Patri offerri, quo me in cruce pro ſalute totius mundi obtu

li. Vnde quicunque (quamlibet graui pondere peccatorum se senserit depressum) respirare poterit in spem veniæ, offerendo Deo Patri meam innocentissimam passionem & mortem. Et credat, se per hoc saluberrimum fructum indulgentiæ obtinere, quia nullum tam efficax remediū contra peccata poterit in terris haberi, quā deuota memoria meæ passionis, cum vera pœnitētia & fide viua. Et cum in Euangelio (Ante diem festum) legeretur (cœpit lauare pedes discipulorum) dixit ad Dominum: Eia Domine, cum ego indigna sim vt abluar â te, vtinam saltem ab aliquo beatissimorū apostolorum tuorum (quos tu Dominus vniuersitatis abluere dignatus es) merear ab omni macula peccatorū lauari, vt hodie digne accederem ad tui sacratissimi corporis & sanguinis mysteriū? Respondit Dominus. Ego certe hodie tuas & etiā omnium illorum maculas ablui & exterſi, qui secundum doctrinam tuam affectiones suas petierunt mundari â me. Tunc illa. Heu Domine mi, licet ego alios hoc docuerim, & idem etiam facere proposuerim: tamen alijs intendens, in his negligens fui. Respondit Dominus. Ego bonam voluntatem tuam pro opere suscepi, quia gratuita bonitas mea hoc exigit, quod quicunque integra voluntate proponit aliquod bonū opus perficere, aut intendere alicui deuotioni, si ex humana fragilitate vel necessitate hoc nō potest, ego pro facto voluntatē illius respiciā simul & remunerabo copiose. Cū autē esset cōmunicatura dixit ad Dñm: Ecce Dñe, offero tibi vota omniū personarū, quę se indignis orationibus meis cōmiserūt. Cui Dñs: Tot facibus amoris cor meū diuinū succendisti, per quot mihi personas astas. Tū cilla: Eia, inquit, doceme Dñe, quomodo tibi pro

personis

personis totius Ecclesiæ digne astabo, & tot facibus amoris deificum cor tuum accendam, quot homines sunt in Ecclesia vniuersa: Respondit Dominus: Hoc si desideras perficere his quatuor modis potest, vt, scilicet, primo laudes me pro creatione eorum omnium quos ad imaginem & similitudinem meam creaui. Secundo, vt gratias agas mihi pro omnibus beneficijs eis vnquam impensis siue impendendis. Tertio, vt doleas pœnitendo pro omnibus modis quibus vnquam gratijs meis obicem posuerunt. Quarto, vt ores pro omnibus quo singuli iuxta meam diuinam ordinationem in omni beneficio perficiantur ad laudem & gloriam meam Item alia vice dum in festo cœnæ Domini se totam re collegisset intra se ad intendendum & vacandum Deo, exhibuit se illi Dominus sub ea forma & modo quo ipse moriturus eodem die se habuit interris. Videbatur enim totam diem illam velut in summa mortis angustia ducere grauissimam: quoniam ipse qui est æterna Dei Patris sapientia, omnia quæ ventura erant super eum & vniuersa quæ passurus erat, tanquam præsentia iam præsciuit. Vnde cum esset delicatæ Virginis delicatissimus filius, pauẽs & tremẽs per singulas horas tã varios prętẽdebat horrores mortis: ac per singula momẽta ipsam mortis retractaret amaritudinem. Quod cum ista in spiritu sentiret, ad tantam compassionem prouocabatur, quod si mille cordium vires habuisset, omnes ipso die ex compassione tam amabilis & prædulcis amatoris sui consumere potuisset. Persensit itaque pulsus quosdam vehementissimos cordis sui ex desiderio, & amore simulque anxietate mortis alternatis vicibus cor illud suauifluum, & omni beatitudine plenum laces-

centes, ex quorum impetu prævalenti ista pene tota defecit in seipsa. Et ait Dominus ad eam. per hanc compassionem (qua mihi per diem illum compassa es) do tibi fructum meæ venerandæ passionis, & preciosæ mortis, in augmẽtum tuę beatitudinis sempiternæ. Et hunc honorem cordi tuo sic mihi compasso superaddo, quod vbicunque adoratur lignum crucis quod mihi ad supplicium seruiuit, simul cum illo anima tua suscipiet fructum intimæ compassionis quam mihi per diem istum exhibuit. Hoc etiam superaddo, quod pro quacunque causa oraueris, non contra beneplacitum meum causa illa stabit, sed bono fine terminabitur. Adiecitque Dominus: Quandocunque pro aliqua causa orare volueris, cor meum (quod tibi insignũ mutuæ familiaritatis sępius donaui) applica mihi in vnione amoris illius, quod illud humanũ suscepi pro salute humana, & illud tibi sæpius dedi in specialis amicitiæ prerogatiuã, vt inde benefaciam illis pro quibus oras, sicut diuiti præsentatur arca, vnde sumat quo benefaciat suis amicis. Sub Missa antequã Cõuẽtus esset communicaturus, tẽpore secreti apparuit ei Dominus Iesus nõ sedens, sed iacens velut in extremo spiramine omnibus viribus adeo penitus destitutus, quod intuẽtis sibi viscera omnia cõmota sunt pene vsque ad defectũ spiritus. Et dũ sic velut in vltima miseria iacẽret vsque ad horã qua congregatio erat cõmunicatura, vidit quadã mirabili visione, quod sacerdos ipsum leuaret, qui multo maior erat se mensura corporis, & portabat eum, á quo nõ solum portabatur ipse, verũ etiam á quo omnia portantur verbo virtutis suę. Vnde & ista hęc videns dulcissimo quodam suauis cõpassionis affectu, intellexit quod

illa inun-

illa inualetudo præostensa in filio Dei omnipotentis, ex primebat illam super suauissimi amoris prevalentissimã virtutem, qua noster Beniamin amabilis adolescentulus in excessu mentis factus dulcis Iesus in delitijs expectationũ illarum, tam dilectis sibi animabus desiderabat vniri per communionem sacram. ¶ Item intellexit alia vice, quod quotiens homo cum desiderio & deuotione inspexerit hostiam, in qua latet corpus Christi sacramentaliter, toties meritum suum auget in cœlo, quia æternaliter in futura visione Dei, tot sibi speciales delectationes alludent, quoties in terris cum deuotione & desiderio inspexit corpus Christi, vel etiã vellet videre si posset, cum rationabiliter impeditur.

In die S. Parasceues. De purioribus animæ raptibus, de lachrymis & memoria passionis Christi, & quomodo in eius vnione orare, eique vicem reddere debemus.

CAPVT. XXVI.

LIcet ex præscriptis satis euidenter appareat, hanc Christi sponsam tam festiuis quam ferialibus diebus tota cordis deuotione Domino intendisse: hoc tamẽ singulariter adijciendum puto, quod dulcissimæ passionis Christi memoriam visceribus animæ suæ adeo profunde gestare solebat infixam, tamque ardenti deuotione ruminare, vt ipsa passio esset ei quasi mel in ore, melos in aure, iubilus in corde. Qua propter instante sacratissimo die parasceues, cum ad completorium audiret sonitum tabulæ, totis viribus cordis medullitus cõ-

mota tanquam si vnici fidelissimi & charissimi amici sui agonem sibi præsentiret intimari, ad cuius exitum anhelans festinaret, sic toto conatu ad intima sua se retrahebat ad recolendam diuinam passionem eius, vt per amatoriam compassionem dilecto pro se passo, amoris fidelissimi qualemcunque redderet vicem. Ideirco tota illa die & etiam sacratissimo Sabbato sequente habebat animam suam conglutinatam animæ dilecti sui, intantum quod sibi difficilimum videbatur ad aliqua per exteriores sensus declinare, excepto quod ad illa opera duntaxat quæ ductu charitatis ad laudem Dei proximo potuit impendere, si sine omni hæsitatione vbicunque occasio dabatur, libere exhibebat, manifeste per hoc insinuans, se veraciter in hospitio intimorum suorum illum tenere amplexatum, de quo Ioanes: Deus charitas est. Si diligimus inuicem, Deus in nobis manet, & charitas eius in nobis perfecta est. Vnde per maximam partem huius diei sacratissimę & etiam Sabbati sequentis quasi sine humano sensu transegit, insuper sæpius vsque adeo in Deum rapta mansit, quod nullis imaginationibus ad humanum intellectum exprimere potuit, quod sibi insinuatum fuit ex mutua familiaritate dilecti sui fortissima inhæsione sibi dulciter conglutinati, & propter amatoriam compassionem tã inseparabiliter cũ ea liquefacti. Et hoc quidem non imperfectionis sed summæ perfectionis esse testatur Bernardus super illud in Canticis murenulas aureas faciemus tibi, sic dicens: Cum diuinitus & veluti in velocitate coruſca luminis aliquid raptim interluxerit menti spiritu excedenti, siue ad temperantiam nimij splendoris, siue ad doctrinæ vsum continuo (nescio vnde)

vnde) assunt imaginatoriæ quædam rerum inferiorum similitudines infusæ diuinitus sensibus conuenienter acommodatæ, & quibus quodammodo adumbratus purissimus ille ac splendidissimus veritatis radius & ipsi animæ tolerabilior fiat, & quibus communicare illum voluerit capacior. Aestimo tamen ipsas similitudines formari in nobis sanctorum suggestionibus Angelorū, quibus id ministerij est. Vnde sentiamus Dei esse quod omnino purum est absque omni phantasia corporearum imaginum & elegantem quamlibet similitudinem, qua id digne vestitum apparuit, ministerio deputemus angelico. Hæc Bernardus: Nec est iudicandum inferioris illud esse dignitatis, quod Deus per seipsum dignatur influere in animā, & inter ipsam & se solum quasi sub sigillo amicitioris familiaritatis conseruare secretum suum purum absque omni phātasia corporearū imaginum. Nam & propter hanc causam plura in hoc libro sunt silentio tecta, quæ magnifica relatione forent digna. ¶ Veruntamen ne prorsus hoc celeberrimum festum sine aliqua deuotionis danda occasione præterire videamur, adiungam aliquas scintillulas, quę de camino illo in memoriam passionis Christi fortiter succenso exilierunt. Die enim quodam Parasceues, cum circa primam gratias deuotas Deo persolueret, pro eo quod iudicandus gentili homini astare voluit, vidit ipsum filium Dei serenum in lætitia perfecta Deo Patri assidentem in throno Inperiali, & pro quibuslibet opprobrijs & blasphemijs pro redemptione nostra perpessis, â Patre mira blanditatis suauitate demulceri, singulosque sanctorum flexis genibus cum permaxima gratitudine reuerentiam ipsi filio Dei exhibere pro

eo quod ipsos iudicio suæ doloroſæ mortis ab æterna dãnatione dignatus ſit liberare. Cũ vero in paſsione legeretur (Sitio) apparuit Dominus quaſi aureum calicem porrigere ad capiendas lachrymas ex compaſsione mortis ſuæ effuſas. Iſta vero cum ſentiret cor ſuũ velut liquefactum ad effundendas lachrymas, & tamẽ eas cõtineret, tum propter diſcretionẽ, tum etiam propter ſecretam deuotionẽ, requiſiuit a Domino, quomodo hoc acceptaret? Tunc videbatur riuulus puriſsimus de corde ipſius animæ Dominicũ os influere; & interim recepit reſponſum Domini in hæc verba: Sic mihi intrabo lachrymas deuotionis, quæ tam pura intentione propter me retinentur. Hinc circa Tertiam, cum ex memoria illius quod Dominus hora illa ſpinis coronatus, ad columnã dirẽ flagellatus, ſuis feſiſsimis cruentatiſque humeris crucẽ dignatus eſt baiulare, vehemẽtius fuiſſet ſuccenſa, dixit ad Dominũ: Ecce amator mi dulciſsime ad reſpondendum amori tuo pro tam indebita amaritudine tuæ innocentiſsimæ paſsionis, exhibeo tibi cor meum, deſiderans omnem amaritudinem & dolorem dulciſsimi cordis & immaculati corporis tui perferre ab hora iſta vſque in horam extremi exitus mei, orans vt quandocunque ex humana fragilitate horum recordatio â mea labitur memoria, facias me corporalem dolorem cordis ſentire, qui digne reſpondeat amaritudini tuæ paſsionis? Reſpondit Dominus: Talis voluntas & fidelitas cordis tui ſatis ſufficienter reſpondet mihi. Sed vt plenam in corde tuo poſsim habere delectationẽ, da mihi libertatem faciendi & continendi in eo quæcunque volo, non diſponens vtrum dulcedinem ſiue amaritudinem tibi infundam. ¶ Dum vero in paſsione legeretur, quod

tur, quod Ioseph tulit corpus Iesu, dixit ad Dominum: Ioseph illi beato datū est sanctissimū corpus tuum Domine, quid autē mihi, licet indignæ dabitur? Cui mox præbuit Dominus cor suū dulcissimū in specie cuiusdā aurei thuribuli, de quo tot virgulæ fumi ex aromathibus suauiter redolentibus, ascendebant ad patrem, pro quot generibus hominū Dominus mortem sustinuit. Et secundum ritum Ecclesiæ post passionē fierent orationes pro singulis ordinibus Ecclesiæ cum genuflexionibus dicente sacerdote: Oremus dilectissimi, &c. videbātur singulæ orationes totius Ecclesię permiscerī & simul ascendere cū fumo illo fragrantissimo, qui ascendebat de thuribulo cordis diuini, ex cuius vnione singulę orationes Ecclesiæ assumebāt splendorē quendā mirificū ac suauissimū spiramētum. Vnde & quilibet studeat ipso die in vnione passionis Christi pro Eceleſia deuotius exorare, quo passio ipsa efficacius cōsueuit orationibus nostris apud Deum Patrē suffragari. ¶ Item alia vice dum in die sancto paraſceues circa memoriam Dominicæ passionis suauius afficeretur, vicemque amoris dilecto ex intimo cordis affectu repēdere desideraret, dixit ad Dominum. Eia doce me ò vnica spes & salus animę meæ quomodo tibi pro tua amarissima mihiq; saluberrima passione saltē aliquā possim reddere vicē? Ad quod Dñs: Si quis alienū sensum sequitur & nō suū, ille mihi captiuitatē qua hora matutinali captus ligatus, multisque iniurijs affectus sum p salute humana, repēdit. Qui vero humiliter culpabilē se reddit, iudiciū qua hora prima multis falsisque testibus accusatus & morti adiudicatus sum, mihi recompensat. Qui autem sensus continet â delectabilibus, flagella quæ sustinui hora tertia mihi rependit. Et qui se subdit discolis prælatis,

ſpineam coronam mihi alleuiat. Qui vero læſus primus ad pacem humiliatur, crucis mihi baiulationem reſtituit. Si quis etiam ſupra poſſe ſe extendit ad charitatis erga proximum extenſionem, qua hora ſexta in cruce acriter diſtentus ſum, mihi rependit. Qui etiam non fugit grauamen contumeliæ vel tribulationis, vt proximum retrahat á culpa, mortem meam mihi rependit, quam pertuli hora nona pro ſalute humana. Qui autē conuiciatus humiliter reſpondet, me quaſi de cruce deponit. Qui vero proximum ſibi præfert, reputans ipſum maiori honore, vel cō modo, aut alio bono ſe dignio rem: illeſepulturam mihi rependit. ¶ Alio quoque die Paraſceues, dum communicatura oraret Dominum vt ſe digne præpararet, tale accepit reſponſum: Ego cum tam magno deſiderio feſtino ad te, cum iam in ſinum meum congregauerim vniuerſa quæ hodie per totam Eccleſiam in memoriam meæ paſsionis, per cogitationes, verba & opera ſunt perfecta: vt omnia ſimul tibi in ſacramento corporis mei infundam ad æternam ſalutem tuam. Ad quod illa: Gratias ago tibi benedicte Domine mi, ſed vellem tamē donum illud ſic mihi dari, vt ego vltra poſſem illud dare pluribus quibuſcunque mihi placeret. Tunc Dominus tanquam ſubridens, dixi: Et quid tu mihi dilecta, cum vis tale donum á me tibi tam liberaliter donari? Heu Domine mi (inquit iſta) nihil habeo quod poſsit tuam dignitatem condecere: ſed tandem illam voluntatem habeo, quod ſi ego haberem omnia quæ tu habes, omnibus vellem abdicare & tam liberaliter omnia tibi dare, quod tu ea poſſes dare cuicunque velles. Ad quod Dominus benigne reſpondit. Si tu hoc inuenis in corde tuo, quod ſic velles mihi facere:

cere: certissime scire debes, quod similiter tibi volo facere, & tantum supra hoc quantum pietas mea & amor meus præponderat tuo. Et ista. Et quali dignitati obuiabo tibi, cum tam largifluus dignaris venire ad me? Respondit Dominus. Nihil aliud requiro á te, quam quod euacuata venias ad recipiendū. Quia omne quod mihi placuerit in te, hoc per donum meum totum accipies. Hinc intellexit, quod euacuatio illa sit humilitas, qua se reputaret omnino nihil habere de meritis: nec etiam aliquid posse, nisi ex gratuito dono Dei. Et vt omne quod facere potest, pro nihilo æstimaret.

In festo Paschæ. De liberatione animarum à pœnis, de bona voluntate: de laude Dei per Alleluia.

CAPVT. XXVII.

IN nocte beatissimæ glorioſissimę Resurrectionis Domini dum ante Matutinas deuotius orationi incumberet: apparuit ei Dominus Iesus, florens & amœnus in gloria diuinę maiestatis & decore perpetuæ immortalitatis. Ad cuius pedes ista procidés eum humiliter ac deuotissime adorauit dicés. Cū tu Sponse floride decus angelorum & gloria, me omnium creaturarum extremā tibi eligere dignatus sis in sponsam & ego solius tui laudem & gloriam ex intimis cordis & animæ medullis desiderem & sitiam, & tuos amicos meos propinquissimos reputem: ergo peto Iesu amantissime, vt hac hora ob reuerentiam iucundissimę Resurrectionis tuæ absoluere digneris animas omnium spiritualium tuorum. ad quod citius obtinendum in vnione innocentissimæ

passionis

passionis tuæ offero tibi simul omnem tollerantiam cordis & corporis mei, quam pertuli continuis infirmitatibus meis. Tunc Dominus cum mira blanditate ostendit illi, multitudinem animarum á pœnis absolutam dicens: Ecce pro dote sponsali has omnes assigno tuæ dilectioni, quia æternaliter apparebit in cœlis, quod tuis sint precibus liberatæ: & hoc coram omnibus sanctis meis cedet tibi iugiter in honorem. Tunc illa: Et quantus est earũ numerus? Respõdit Dominus. Numerum earum solius diuinitatis meæ scientia complectitur, ac videtur sibi. Tunc placatus Dominus. Hinc post morá dum grauem sentiret laterum dolorem, & coram quadam imagine crucis genua flecteret, Dominus tunc laboris & doloris eius meritum contulit prædictis animabus in augmentum gaudiorum suorum, dicens. Hoc munus deuotionis mihi ex tanto affectu á sponsa mea oblatũ, exhibeo vobis in cumulũ gaudiorũ, vosque ipsam honore condigno propterea rehonorare studete, precum ipsi xenia remittentes. ¶ Post hoc iterum, feruore amoris inplente, ista se exhibuit Domino dicens: Ecce amator vnice, ego indignissima tibi regi regum Domino cum affectu asto, præbens tibi totam substantiam corporis & animæ, ad seruiendum tibi quoad vixero pro gloria tuæ colendæ resurrectionis. Respondit Dominus: Et ego hoc munere tuæ bonæ volũtatis vtar quasi pro regio sceptro diuinæ magnificentiæ meæ, & de eo in conspectu sanctæ Trinitatis omniumque sanctorum in perpetuum gloriabor tanquã â dilecta mea mihi donato. Ad quod illa. Licet Domine mi, te donante hanc voluntatem tibi vouerim: vereor tamen quod ex humana instabilitate eandem cito tradam obliuioni. Cui

ni. Cui Dominus: Et quid hoc refert, cum ego semel mihi oblatum sceptrum nunquam de manu mea dimittam: sed repręsentationem & memoriam tuæ dilectionis erga me iugiter reseruabo? Et quotiescunque tu mihi hanc intentionem renouaueris, toties idem sceptrū amœnissimis floribus in manu mea efflorebit, ac gemmis exornabitur precioſsis. ¶ Dum vero deuotione hac & intentione omnes vires & sensus, tam interiores quam exteriores, extenderet, & se ad cantandum Matutinas in gloriam Dominicæ resurrectionis præparāret, & in choaretur inuitatorium (Alleluia) dixit ad Dominū. Doce me instinctor benignissime, quali deuotione te laudare possim per (Alleluia) quod toties in festo isto repetitur? Respondit Dominus. Conueniētissime poteris me per (Alleluia) collaudare in vnione laudis super cœlestium ciuium, qui per idem iugiter collaudant in cœlis. Et adiecit Dominus. Nota ergo quod in illa dictione (Alleluia) omnes vocales inueniuntur preter solā vocalem. ò: quę dolorē significat & pro illa duplicatur prima vocalis, scilicet, á. Vnde per. a. lauda me in vnione illius excellentissimæ laudis, qua omnes sancti cōiubilātes extollūt per suauissimā delectationē diuini influxus mei in meam deificam humanitatem, iam immortalitatis gloria sublimatam pro multifaria amaritudine passionis & mortis, quā sustinui ppter humanā salutem. Per. e. lauda amœnissimā delectationem qua occulti humanitatis meæ delectantur in floridis pascuis totius summæ & indiuiduæ Trinitatis per. v. quoque lauda suauissimam delectationem illam, qua demulcentur aures meæ deificatæ humanitatis insuauisonis bl̄adicitijs semper venerādę Trinitatis omniūc; an

gelorum

angelorum & sanctorum laudibus indefessis. Per ,i, est extolle delitiosissimam fragrãtiam auræ gratioris, qua per suauissimum sanctæ Trinitatis spiramentum nares iam immortalis sanctæ humanitatis meæ gratissimè recreantur. Per, a, deinde, quæ pro, o, adiungitur, collauda magnificũ, incomprehensibilem, & inæstimabilem totius diuinitatis influxum in meam Deificam humanitatem, quæ iam immortalis & impassibilis effecta pro sensu actus corporei mortalis (quo caret) duplici fruitur diuinæ influxionis delectamento. Post hæc, dum procederet in cantando matutinas, ex singulis Psalmis responsorijs, & lectionibus suauissimos & conuenientissimos spiritualium delitiarum percepit intellectus aptissimè congruentes solennitati iucundissimæ Resurrectionis, simulq; mutuæ dilectioni ac fruitioni spiritualis vnionis Dei cum anima: qui multum delectare possent animum deuoti lectoris: quos tamen omnes, sicut & alia plura, causa breuitatis omitto, ne forte prolixitas fastidium generet, & ea diuinæ gratitudini committo, à quo processerunt hæc, & vniuersa beneficia electæ suæ largiter impensa.

Quam exactè discreta sint omnia merita nostra coram Deo, & quomodo ornentur per merita Christi.

CAPVT. XXVIII.

FEria secunda Paschæ, dum communicatura oraret Dominum, vt per illud digniſsimum Sacramentum supplere dignaretur omne quod ipsa vnquam neglexerat in ordine religionis, suscipiens eam Filius Dei, præ-

sentauit

sentauit Deo Patri indutam tunica religionis: quæ tunica videbatur ex tot partibus distinctim composita, quot annos vixerat in religione: ita quod inferior pars tunicæ reputabatur pro primo anno, secunda pro secũdo anno, & sic deinceps vsque ad annum in quo tunc erat. Videbaturque tunica illa ita expansa & extensa, quod nullius omnino plicæ vmbra quicquam in ea cõtegere poterat, sed in quolibet anno distinctim apparebant annotati omnes dies & horæ & insuper singulæ cogitationes, verba, & opera, tam bona quam mala, quæ in illo anno peregerat de die in diem, de hora in horam, de cogiratione in cogitationem de verbo ad verbum, de opere ad opus: & quid singulis verbis & factis suis intenderat, vtrum, scilicet, Dei laudem, & animæ suæ profectum, aut humanum fauorem vel alicuius dãnandum: quid etiam in quolibet commodo vel abstinẽtia vel quocunque opere ex pura obedientia quidve ex propria deliberatione perfecerat. Vbi autem in aliquo opere sibi blandita fuerat, quasi ex obedientia illud fecisset, quod magis ex propria deliberatione sibi á magistratu obtinuerat permitti, aut per aliquam calidam occasionem extorserat sibi mandari: talia nimirum opera obedientiæ apparebant in tunica illa, velut quædam gemmulæ luto fragili infixę, quę nutantes & quasi casuræ vix poterant hærere. Orante autem pro ea Filio Dei & suam innocentissimam ac perfectissimam conuersationem Deo Patri offerente videbatur tunica illa veluti quadã aurea lamina splẽdidissima & perspicacissima obtecta: per quã tum omia prædicta cogitationũ, verborum & operum, nec non intentionum, necessitatum vel simulationum (quę vel scienter vel negligenter, con-

ter ſponte vel coacte quolibet tẽpore vel hora peregerat) merita adeo clare permicabãt & diſtincte: quemadmodum per purum cryſtallum quilibet color ſuppoſitus poteſt diſcerni. Nec aliquis ſaltem minimus puluis aut punctus latere poterat, qui in luce cognitionis infallibilis veritatis, tam Deo quam etiam omnibus cœlicolis, euidentiſsime non appareret. Vnde diuinitus intellexit, quod cuiuslibet hominis ſtatus ſimiliter patet Deo & omnibus ſanctis per æterna ſecula. Quod autem Dominus dixit per Prophetam: In quacunque hora conuerſus fuerit peccator, &c. ſic intenlligendũ eſt, quod non recordabitur Dominus vltra peccatorum condigna penitentia deletorum ad iudicandum. Veruntamen iugiter apparebunt in nobis ſingulæ notæ peccatorum noſtrorum ad laudem & gloriam dulciſsimæ miſericordiæ eius, qua tã benigne pœnitẽtibus peccat, dimiſit & inſuper tam multiſmodis beneficijs ſuæ diuinæ pietatis nos circunuenit, ac ſi nunquam contra ipſum in aliquo deliquiſſemus. Singula etiam opera noſtra bona, cogitationes, verba, & voluntates, quas vnquam pro amore & laude Dei perfecimus, ſimiliter in ſempiternum efflorebunt ad laudem ipſius (cuius dono & cooperatione omnia perfecimus) & ad cumulum gaudiorũ noſtrorum ſicque ſemper proinuicem laudabimus & amabimus Deũ, qui in Trinitate perfecta viuens & regnans operatur omnia in omnibus nobis.

Feria tertia Paſchæ De renouatione matrimonij ſpiritualis.

CAPVT. XXIX.

FEria tertia Paſchæ, dum communicatura, deſideret á Domino, vt per idem ſacramentum viuificum renouare

renouare dignaretur in anima eius matrimoniũ spirituale, quo ipsi in spiritu erat desponsata per fidem & religionem, necnõ per virginalis pudicitiæ integritatem: Dominus blanda serenitate respondit. Hoc, inquiens, dubitanter faciam: Sicque dignantissime inclinatus ad eam, blandissimo affectu eam ad se stringens osculum prædulce animæ eius infixit: per osculum renouans in ea interiorem spiritus exercitationem per amplexum autem imprimere videbatur pectori eius monile quoddam splendissimum gemmis preciosis miraque vermiculatione exornatum. Per quod reformauit in ea, quicquid neglexerat in exercitijs spiritualibus quibus potuisset proficere

Quod solius Domini virtute possumus fructum facere,

CAPVT. XXX.

FEria deinde quarta desiderauit á Domino, vt dignis eam virtutum fructibus per effectum corporis sui faceret fœcundari. Respondit Dominus. Certé faciam te in me metipso fructificare, & per te plurimos mihi attraham: At illa: Domine quomodo poteris tibi aliquos per me indignam attrahere, cum ego iam ex magna parte perdiderim gratiam loquendi & alios instruendi, qua aliquando abundaui? Respondit Dominus: Si gratiá haberes loquẽdi, & stimares fortasse quòd ex tua eloquentia hoc præualeres, ut homines ad me traheres: ergo hoc tibi ex parte subtraxi, vt non ex te sed ex gratia mea speciali cognoscas te hoc præualere,

sic omnes qui cum deuotione & affectu propter me de uouerint se tibi eo reuera atraham mihi, faciamq; ue eos de die in diem proficere ad meliora.

Feria quinta Paschæ: Quam vtile sit omnia opera nostra Deo commendare.

CAPVT. XXXI.

FEria quinta Paschæ, dum de beata Maria Magdalena legeretur Euangelium, inclinauit se & prospexit in monumentum & vidit duos Angelos, &c. dixit ad Dominum: Vbi est Domine monumentum: in quod ego prospiciens inuenire possim consolationem spiritus mei? Tunc Dominus vulnus lateris sui ipsi ostendit. Ad quod dum se acclinaret deuote, quasi vice duorum angelorum, intellexit hæc duo sibi dici. Quorum primum erat: Tu nunquam poteris à mea societate disiungi. Secundum verò fuit istud: Omnia opera tua mihi perfectissimo modo placent. Ad quod illa stupefacta, cûm hæsitans perquireret, quomodo hoc esse posset, cûm ipsa in omnibus sic imperfecta existeret, quod nulli homini in terra opera eius omnia placere possent propter occultum defectum quem in eis quandoque deprehenderet: quomodo tunc lucidissimæ cognitioni diuinæ possent placere, quæ ibi mille defectus recognoscit, vbi humana cæcitas vix vnum deprehendit? Dominus respondit: Sicut tu tenens rem aliquam in manu tua, quam leuiter posses, & benè scires sic emendare, quod omnibus placita fieret, si bonam ad hoc voluntatem haberes, nequaquam negligeres.

gligeres: sic ego ex eo quod habes de more opera tua mihi sæpius commendare, ea quasi in manu mea teneo, & eûm ex mea omnipotentia præualeam, & ex inscrutabili sapientia optime sciam: certê ex benignitate delector, omnia opera tua sic emendare, vt tam mihi quâm omnibus celestibus possint perfectissimê com placere.

In octauo die Paschæ: Quomodo ad susceptionem Spiritus sancti nos præparemus.

CAPVT. XXXII.

OCtauo die Dominicæ Resurrectionis, dum in Euâgelio legeretur, quôd Dominus discipulis suis per insufflationem dedit Spiritum sanctum: ista deuota intentione Dominum orabat, vt etiam sibi suauiffluũ spiritum largiri dignaretur. Cui respondit Dominus: Si desideras spiritum sanctum accipere, oportet te ad modum discipulorum meorum prius latus & manus meas contrectare. In quibus verbis intellexit, quôd quicũq; Spiritum sanctum desiderat suscipere, debet cõtrectare manus Domini, id est, cum gratitudine perpẽdere amorem cordis diuini, quo nos ab æterno prædilexit in filios & hæredes regni sui, & quomodo tam infinitis bonis continuê nos indignos præuenit, & ingratos subsequitur gratis. Manus etiam Domini debet contrectare, hoc est, cûm gratitudine recolere singula opera redẽptionis, quibus Dominus xxxiij. annis pro amore nostro laborauit, & specialiter in sua passione & morte. Cumque ex horum memoria & gratitudine incaluerit, offerat Deo cor suum in vnione illius amoris, quo

ipse dixit: Sicut misit me viuens Pater, & ego mitto vos, &c. ad omne beneplacitum diuinæ volũtatis: ita quòd homo innullo quicquã velit vel desideret, quàm summum beneplacitum Dei: & insuper se ad omnia faciẽda & sufferẽda præbeat quæcunq; Dominus sibi iniungit. Quod cûm quis fecerit, indubitanter Spiritum sanctum paracletum suscipit eo affectu, quo discipuli hoc die susceperunt eum per insufflationem Filij Dei. Hinc insufflauit Dominus, & dedit etiam huic Spiritum sanctum, dicens: Accipe Spiritum sanctum.

In die Sancti Marci: De affectu Litaniæ & inuocatione sanctorum.

CAPVT. XXXIII.

IN die Sancti Marci Euangelistæ, dum conuentus processionem faceret cum Litania, apparuit huic Dominus Iesus in throno maiestatis suæ, exornatus tot monilibus preciosis in modum speculorum lucidorum, quot sancti sibi iam conregnant in cœlis. Cumque in Litania fieret inuocatio sanctorum, quam cito nomẽ alicuius sancti inuocabatur, statim ille sanctus cum ingenti lætitia reuerenter exurgens, flexis deuotê coram Domino genibus, extensisque manibus videbatur contingere monile illud in veste Domini: per quod ipsemet figurabatur. Quod cum faceret, apparebant sub manibus eius scripta nomina omnium qui ipsius sancti auxilium inuocabant. Et quæ cum intentione, & deuotione hoc faciebant, earum nomina

velut

velut aureis literis videbantur ascripta. Quæ autem tantum ex vsu hoc faciebant, earum nomina nigris literis apparebant assignata. Sed quæ cum tædio & diuagatione cordis hoc faciebant, illarum nomina ita tenebrosa apparebant, quôd vix poterant discerni. Vnde per hoc, quod nomina personarum auxilium sanctorum inuocantium apparuerunt in veste Domini, intellexit, notari, quôd quandocunque â nobis inuocati sancti orant pro nobis, illa oratio statim quasi memoriale misericordiæ nobis impetratæ relucet in Deo, ipsum continuê admones & instigans, vt nobis misereatur. Quandocunque etiam aliquis sanctorum speciali affectu & deuotione inuocabatur ab aliquo, statim ille sanctus recipit in se splendorem monilis in veste Domini ipsum figurantis, cum ascriptione personarum ipsum speciali deuotione venerantium in memoriam sempiternam, qua semper prouocetur ad obtinendum se inuocantibus vtriusque vitæ salutem.

In die S. Ioannis ante Portam Latinam: De dulci memoria S. Ioannis & Gertrudis.

CAPVT. XXXIIII.

IN festo S. Ioannis ante Portã Latinam apparuit B. Ioannes huic Virgini, & mira blãditate cõsolabatur eam, dicens: Ne graueris electa sponsa Domini mei, pro defectu virium corporalium: quia modicum & quasi momentaneum est omne, quod in præsenti seculo tolleratur, respectu æternarũ delitiarum illarum, quibus nos iã beatificati fruimur in cœlis, quas & tu post modi

cum temporis nobiscum posidebis, quasi vna ex nobis: cum, scilicet, ingressa fueris thalamum sponsi tam amati, tanto tempore expectati, tot desideriorum suspirijs aduocati, & tandem pro votis adepti. Et subiunxit: Recordare, inquam, quod ego dilectus ille discipulus (quẽ diligebat Iesus) multo plus defeceram viribus & sensibus corporalibus, quam tu, cum essem adhuc viuens in terris: & tamen vix aliquis fidelium inuenitur, qui in memoria mei speciali deuotione non afficiatur. Vnde & memoria tui similiter post mortem tuam in multorum cordibus reflorebit, ac plurimorum mentes trahet ad delectandum in Deo. Tunc ipsa conquerebatur sancto Ioanni, quod timeret se ex hoc aliquod impedimentum incurrere, quod quandoque aliqua, quanuis modica, ex obliuione omittere confiteri, eo quod interdum copiam cõfessoris non haberet, & ex debilitate ea retinere nequiret. Super quo beatus Ioannes blandè eam consolabatur, dicens: Noli timere filia, quia quandocumque tu integram voluntatem tuam disponis ad confitendum singula peccata tua: & requirens confessorem, nõ potest habere ipsius facultatem: omnia quę tunc ex obliuione omittis confiteri, coram pio Domino in anima tua affulgebunt in specie gemmarum pretiosarum. Hinc dum sub Missa retractaret cũ gratitudine scripta illa, quæ speciali beneficio familiaritatis â Domino acceptat, & ad sequentiam illam (Verbũ Dei Deo natum) ea ipsa deponeret, vt liberius intenderet verbis illis quæ ad honorem beati Ioannis decantabãtur, affuit illi iam dictus beatus Euangelista, & quasi assidens ad dexteram eius prohibebat, ne assumpta exercitia deponeret: & obtinuit ei mirabili modo, quod intendens

tendens ſcriptis iſtis nullum impedimentum ſentiret, quin in ſingulis verſibus ſequentiæ ſpecialem percipe-ret intellectum. Cum vero cantaretur (Audit in gyro ſedis) dixit beato Ioanni: O quali iucunditate tũc fruebaris, cum taliter eſſes ſublimatus. Ad quod ille: Verũ dicis. Sed hoc ſcias, quod non minori delectatione iucundor ex illis, quæ tu modò retractas, congratulans benignæ dignationi amantiſsimi Domini mei. Sicque cũ ea quaſi idem ſentiens, amicabiliter aſsidebat, donec cantaretur verſus (Iſte cuſtos virginis) Sub quo videbatur ſubleuari vſque ad thronum gloriæ Dei: vbi admirabili præfulgens decore, ab omnibus cœlicolis inæſtimabili extollebatur affectu. Vnde incredibilibus delitijs perfruebatur ex prædulcibus verbis, quæ ſequebantur, ſcilicet) Cæli cui palatium.

In Aſcenſione Domini: De ſalutatione omnium vulnerum Ieſu, & quam meritorium ſit infirmis ſeruire.

CAPVT. XXXV.

ANte feſtum celeberrimæ Aſcenſionis Domini, dũ in ſalutationem celeberrimorum vulnerum totius corporis Domini Ieſu legeret quinque milibus quandrigentis LXVI. vicibus hunc verſiculum (Gloria tibi ſuabiſsima, dulciſsima, benigniſsima, nobiliſsima, Imperialis, excelentiſsima, fulgida, ſemperque trãquilla Trinitas pro roſeis vulneribus mei vnicè electi amatoris) apparuit ei vice quadam Dominus Ieſus præ vultibus Angelorum forma ſpecioſus, ſuper quodlibet vulnus ſuum habens flores aureo ſplendore coruſcantes, vulto

ſereno, blandiſsimoque affatu ipſam reſalutans, & dicens inter alia: Ecce in hac prærutilanti forma & gloria (qua me modò tibi exhibeo) etiam in hora mortis tuæ tibi totus florens & amœnus apparebo: & tali decore, quali nunc vulnera mea ex ſalutatione orationum tuarum ſunt adornata, ego omnes maculas peccatorum & negligentiarum tuarum contegens, adornabo, & etiam omnium, qui ſimili ſtudio & deuotione ſingula vulnera mea ſalutant cum eadem vel ſimili oratione. ¶Dominica verò proxima ante Aſcenſionem, dum ad Matutinas feſtinanter conſurgens, legeret Matutinas, vt poſtea longiorem moram orandi haberet, & Domino (quem ipſa per quatuor dies præcedentes Aſcenſionem in corde ſuo affectuoſius deſiderabat hoſpitari) liberius & ſuauius poſſet blandiri, & iam vſque ad quintam lectionem Matutinas compleſſet: videns aliam infirmam non habentem quæ coram ea legeret Matutinas: ipſa, vt plena erat viſceribus charitatis, miſericordia mota ſuper illam, dixit ad Dominum Cûm tibi Domino meo pateat, quam ſupra vires meas laborauerim ſola legendo has Matutinas: tamen quia te Dominum charitatis per hos dies deſidero hoſpitari, & (Heu) per hebdomadam parum me præparaui orationum ſtudio, & exercitio virtutum ad præbendam tibi dignam manſionem: modò ad laudem tuam æternam & in ſuppletionem omnium, quę tibi amicabiliſsimo hoſpiti meo debebam pręparaſſe, in charitate quæ tu ipſe es, legam iterum Matutinas. Cūque ſic reinciperet, Dominus verificans illud (Infirmus fui, & viſitaſtis me) & illud (Quod vni exminimis meis feciſtis, mihi feciſtis) exhibuit ſe illi in tãtæ benignitatis

nitatis ac blanditatis ſerenitate, quod hoc nullis verbis explicari ſeu etiam humanis ſenſibus poteſt comprehendi. Vt tamen pauca de multis vtrunque tangam: videbatur ſibi quod Dominus Ieſus in gloria ſublimi ineffabilia & inæſtimabilia dona gratiarum, gaudiorū & præmiorum æternorum diſtribueret omnibus cœleſtibus, terreſtribus, & animabus purgandis. Interlucebat etiam ei ex ſingulis verbis pſalmorum, lectionum, ac Reſponſorium inexplicabilis ſuauitas diuinæ cognitionis, ac influebat animam eius medullitus efficax delectatio intellectuum ſpiritualium: de quibus tum præ multiplicitate vix pauca retinuit ad enarrādū alijs: licet ad delectādum in præguſtatis abundaret in intimis. Cûm enim in pſalmo: Ad te Domine clamabo, in illo verſu: ſaluum fac populum tuum Domine, & benedic hæreditati tuæ, deſideraret vt Dominus largam benedictionis gratiam porrigeret ſuper vniuerſam Eccleſiam, Dominus reſpondit. Quid vis dilecta mea, vt faciam. Ergo quæcunque deſideras, ex virtute diuinitatis meæ tu cuilibet diſtribue largê. His & ſimilibus cûm per totas Matutinas frueretur diuinæ blanditatis delectationibus, tandem finitis Matutinis, cûm ſe pauſaturam in lectum recollegiſſet, blandiſsima ſerenitate ait ad eam Dominus: Qui laſſatur ex operibus charitatis, iuſtiſsimê requieſcet in tranquillo thalamo charitatis. Et his dictis ſupra pectus ſuum quaſi ſuper quendam quietiſsimum thalamum reclinauit.

¶ Hinc ſub Miſſa, qua erat communicatura, expoſuit Deo omnem defectum animæ ſuæ: ſicut amicus amico ſuo, quem ſciret ſibi prouiſurū vt omnibus bonis abundaret: orās vt in die delitioſiſsimę Aſcēſionis ſuę ſi

bi apud Deum Patrem omnium negligentiarum ac defectum suorum obtineret emẽdationem. Ad quod Dominus hoc per benignum illi dedit responsum: Tu es illa amabilis Hester, quæ incredibili pulchritudine oculis meis es gratiosa, pete ergo quod vis, & dabitur tibi. Cumque illa cœpisset orare pro sibi commissis, & etiam pro omnibus qui aliqua sibi impenderẽt beneficia, Dominus consolatus est eam. Tunc illa recognouit, se præcedenti die contraxisse aliquã maculam ex hoc, quod humano affectu acceptauerat quoddam beneficium à quadam persona sibi impensum. Et dixit ad Dominum: Eia cur permittis Domine, vt aliquis respiciat me aut reuereatur vt sanctam, cûm tu Dominus omnium in terris voluisti esse nouissimus virorum, & tibi sit summê laudabile quôd electi tui despecti & velipẽ si habeantur in hoc mundo, quia eo magis coæquantur tibi in gloria, quo contemptibiliores æstimantur in terra? Respondit Dominus: Verbum meum est per Prophetam: Iubilate Deo omnis terra. Et infra: Date gloriam laudi eius. Permitto ergo, vt nonnulli in spiritu sublimius de te sentientes tibi dulciter afficiantur, teque benignius respiciant, vt illos per hoc sanctificem & gratiæ meæ coaptem, necnon mihi magis gratos efficiam. Ad quod illa: Domine, quid de me fiet, si illos per hoc sanctificas, per quod ego defectum contraho? Respondit Dominus: Ego aureum ornatum tuum, id est, gratiam, quam in te posui, delector fusco nitentique colore vermiculare. Vnde per hoc verbum (fusco) intellexit signari, quod cum homo aliqua sibi impensa beneficia recolit, se humano affectu acceptasse, & inde dolens humiliatur, per talem humilitatem tanto magis placet Deo: si-

Deo: ſicut niger color euidentius aurum diſtinguit. Per hoc autem quod Dominus ait (ac nitenti colore) re cognouit, quod gratitudo illa qua quis acceptat beneficia tam à Deo quàm ab hominibus propter Deum ſibi impenſa, magis habilitat animam ad quælibet dona Dei ſuſcipienda & conſeruanda.

¶ Feria ſecunda ante Aſcenſionē, dum ea, qua dictū eſt, deuotione intenderet exponere Dominò defectum omnium peccatorum mundi, & ante Matutinas iterū in charitate prædictam accedens infirmam, ſupra vires ſuas eidem miniſtraret, obtulit etiam hoc Domino in laudem æternam pro emendatione omnium peccatorum quæ in vniuerſo mundo contra ipſius diuinam fiunt voluntatem. Quod cum faceret, videbatur ſibi quod infinitam quandam multitudinem diuerſi ſexus velut fune quodam aureo (per quem figurabatur charitas) circuncingeret, ac perduceret ad Dominum. Vnde miſericors & pius Dominus mira blanditate ſerenatus, hoc ab ea multum acceptabat: ad ſimilitudinem, ſicut rex aliquis acceptaret à dilecto principe ſuo, ſi omnes aduerſarios ſuos captiuos adduceret ad pacem faciē dam, ac pro placito ſuo deinceps eidem famulandum. Feria quoq; tertia, dū ſub miſſa ſimili modo, exponeret Domino defectum & imperfectionē omniū iuſtorū, orans, vt eos dignaretur ſibi placitiſsimo modo perficere in omni ſanctitate, Dominus exterſa manu ſua ſigno victorioſæ crucis omnes pariter conſignans, benedixit. Ex cuius ſalutifera benedictione ros quidam ſuauiſsimus reſpergebatur in corde omnium iuſtorum vnde omnes reflorere videbantur: quemadmodum roſæ & flores vigent ad ſolis ſplendorem. ¶ Feria deinde

quarta,

quarta, cum iterum eodem modo ad elcuationem hostiæ Dominum exoraret pro animabus omnium fidelium defunctorum, vt earum miserias etiam per gaudiū suę iucūdę Ascēsionis dignaretur releuare: visus est Dominus demittere quasi virgam quādam auream in medium purgatorij, & extrahebantur aliquæ animæ de locis pœnarum ad amœna prata quietis. Hinc cum vice omnium membrorum suorū salutando Dominum legeret ccxxv. vicibus hunc versiculum (Aue Iesu spō se floride in iubilo, quo ascendisti saluto & collaudote) videbatur quod quilibet versiculus præsentaretur Domino in specie cuiusdā suauiter sonātis instrumenti musici, quod delectabat Dñm & collaudabat ac ludebat coram eo: Quod & Dñs ostendit multum benigne acceptare. Recognouit etiā illos versiculos, quos cum deuota legerat intentione, suauisonos Domino reddere concentus. Illos vero quos legerat incurate, mœstiores & submissiores voces personabant.

¶Die autem solenni præiucundæ Ascensionis, dū mane tota intentione sua in hoc laboraret, vt, scilicet, Domino in hora Ascensionis suæ, videlicet in meridie, suauissimo modo blandiretur, Dominus subintulit. Quicquid blanditatis mihi volueris in hora præcelsæ Ascensionis meæ mihi iam exhibe, quia iucundissima gaudia Ascensionis meæ mihi per hoc renouātur. Tūc illa: Eia doce me amator meus vnice qualiter tibi laudabilem peragere possim processionem ob reuerentiam celeberrimæ processionis illius, qua tu ad Patrem iturus discipulos tuos eduxisti foras in Bethaniam? Respō dit Dominus: Cūm Bethania interpretetur domus obedientiæ, ille per omnia placitissimam mihi ac laudabilis

simam

ſima celebra proceſsione (quæ me ducit ad intima ſua) qui offert mihi integram voluntatem ſuam, reuoluẽſq; ea diligentius, in quibus magis propria quam meam diuinã perfecit voluntatẽ, dolet & digne pœnitet, proponens deinceps in omnibus meã requirere, deſiderare, ac perficere voluntatem. Cumque deferretur ei communicaturæ corpus Dominicum, ait ad eam Dominus, Ecce ad te nunc ſponſam meam venio, non quaſi tibi valediturus: imo etiam te iam mecum aſſumpturus, ac Deo Patri meo præſentaturus: In quibus verbis intellexit, quôd Dominus per ſacramentũ corporis & ſanguinis ſui veniens ad animam, deſiderium & bonam voluntatem eius ſibi intrahi animãque inſe Deo Patri repreſentat, eumque pro illo placans obtinet beneficia gratiarum. ¶ Tunc obtulit Domino ſuas & etiam quaruudam aliarum perſonarum oratiunculas quas perſoluerant filio Dei, quaſi pro diuerſis ornamentis ſuper vulnera & mẽbra ſua ſanctiſsima, quibus præfulgeret in gloriam ſuæ præcellentiſsimæ Aſcenſionis. Tunc apparuit Dominus Ieſus, velut his omnibus decentiſsime peror-natus, aſtans conſpectui Dei Patris: Dominus autem Pater cœleſtis videbatur cum omnipotenti virtute diuinitatis ſuæ intrahere ſibi omnem ornatum illum vnigeniti ſui ex bona voluntate electorum ſibi oblatum, ac de ipſo, remittere quendam ſplendorem mirificum ad ſedes gloriæ his, quæ eaſdem orationes perſoluerant, ab æterno præparatas, ex quo (cum poſt hoc exilium peruenirent ad regnum) magnifice glorificarẽtur. ¶ Hora vero nona cum intenderet Domino, tanquam ea hora cum gloria cœlos aſcenſuro apparuit iterum Dominus Ieſus præ natis hominum forma ſpecioſus,

cioſus, amictus tunica viridi & palio roſeo. Et notabatur per tunicam viridem omnium virtutum viror quarum ſumma perfectio in ſanctiſsima humanitate Chriſti floruit. Per pallium verô roſeum figurabatur amor ille fortiſsimus, qui Dominum inſtigauerat, vt tam immania pro nobis pateretur, quaſi nullum habuiſſet ius ad regnum, quam quod per patientiam paſsionis obtinuiſſet. His indumentis inſignitus rex gloriæ Dominus virtutum concomitante ſe infinita multitudine angelorum, proceſsit per chorum & quamlibet perſonam de congregatione, quæ ipſo die communionem acceperat, dextro brachio ſuo ſancto blande circumplectens, dixit: Ecce ego vobiſcum ſum vſque ad conſummationem ſeculi. ¶ Quibuſdam vero perſonis videbatur etiá annulum porrigere aureum gẽma precioſiſsima inſignitum, dicens: Non relinquam vos orphanos, veniam ad vos. Quod iſta videns & admirans, dixit ad Dominum. Et quid amantiſsime Deus iſtę præ cæteris meruerunt, quas inſignum ſpecialis amicitiæ annulis ſubarraſti; Reſpondit Dominus. Iſtæ, inter prandendum memoriam deuotam habuerunt illius dignationis, qua ego aſcenſurus cum diſcipulis edebam & bibebam, cũ memoria illius verſiculi (Virtus tui diuini amoris me totam tibi benigniſsime Ieſu in corporet) Cûm vero cantaretur Antiphona (Eleuatis manibus) virtute ſua diuina ſublebatus Dominus, concomitante ſe multitudine angelorum reuerenter ſibi miniſtrantium, quaſi in aëre deſurſum ſigno crucis communem Conuentum benedixit, dicens. Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis. Quo intellexit, quôd per illam benedictionem Dominus tam efficacitet cordibus omnium ſpecia

li deuo-

li deuotione diem Aſcenſionis celebrantium pacem ſuam diuinam infudiſſet, quod nunquam deinceps deberent perturbationibus adeo diſtrahi, quin ſemper veſtigium pacis illius in cordibus eorum latere deberet: quemadmodum ſcintilla ignis ſub cinere latet.

In S. die Pentecoſtes præparatio ad ſuſceptionem Spiritus ſancti.

CAPVT. XXXVI.

IN vigilia ſacroſancta, dum ſub officio diuino deuotius oraret ſe præparari ad aduentum Spiritus ſancti, audiuit in ſpiritu Dominum ſuauiſsima blanditate ſibi dicentem. Accipietis virtutem ſuperuenietis Spititus ſancti in vos. Ex quibus verbis Domini dum miram ſentiret ſuauitatē cœpit, quoque ſuam deiectione retractare indignitatem. Vnde videbatur ſibi quôd recordatione indignitatis ſuæ faceret quaſi fundum quendam in corde ſuo, tanto profundiorem quanto ſe reputabat viliorem. Hinc de cordc melifluo Dei diſtillabat vena quędam puriſsima in ſimilitudine faui mellis, quę paulatim fundum cordis eius inſtillans vſque ad ſummum replebat. Per quod perſenſit deſignari ſuauitatem ſpiritus paracleti, qui per cor Filij Dei ſuauiter influit corda electorum. Tunc Filius Dei manu ſua deificata repletionem fundi illius benedixit ad ſimilitudinem fontis baptiſmi: vt quandocunque anima illum intraret, ab omni macula purificata ſibi redderetur accepta: hac ſalubri benedictionis gratia, dum ſe gauderet donatam dixit ad Dominum. Ecce Domine mi ego indigna peccatrix

catrix fateor cum dolore, heu, ex humana frrgilitate me contra tuam diuinam omnipotentiam multipliciter deliquisse, ac contra tuam diuinam sapientiam per ignorantiam diuersimode peccasse, necnõ tuam inæstimabilem benignitatem me multis modis malitiose irritasse. Ergo Pater misericordiarum miserere mei, & da mihi de tua omnipotentia vires resistendi omnibus quæ tibi sunt contraria: & de tua inscrutabili sapientia da mihi cautê præuenire omnia, quæ oculos tuæ puritatis in me offendere possent. Atque ex superabundãtia pietatis tuæ concede mihi tam stabili fidelitate tibi adhærere, vt nunquam vel in minimo à tua voluntate discordem. Et cûm hæc verba diceret, videbatur per eadem fundo illi velut regeneranda immersa. Indeque post moram rediens, apparuit ab omni macula peccati super niuem candidata. Sicque conspectui diuinæ maiestatis assistens, commendabat se omnium sanctorum patrocinijs: sicut baptizati solent commendari patrinis, desiderans & exorans omnes pro se orare. Tunc sancti cum gaudio surgentes obtulerunt Dño merita sua in suppletionem omnium negligentiarum eius ac indigentiarum. Ex quibus cûm mirabiliter fuisset decorata, Dominus blandê assumens eam, statuit ita directê coram se, quôd diuinus afflatus ipsius animam suauiter aspirabat, ac vniuersa efficaciter intrahebat sibi flatũ, id est, voluntatem animæ. Et ait Dominus ad eam: Hæ sunt delitiæ meæ, in quibus esse delector cûm filijs hominũ. Per flatũ enim animæ notabatur voluntas eius bona. Per afflatum verò Dñi dignatio diuinæ pietatis qua dignatur bonã voluntatem animæ acceptare. Sicq; anima inter amplexus Domini suauiter repausans, velut in

lut in quadam expectatione debebat ad susceptionem Spiritus sancti decentius præparari. ¶ Cùm verò per orationes speciales obtinere studeret à Domino vij. dona Spiritus sancti, & oraret primò pro dono timoris, quo retraheretur ab omnibus malis, apparuit illico Dominus quasi in medio cordis sui statuere arborem quádam elegantis staturæ, quæ dilatans ramos suos totum habitaculum cordis ipsius contegere videbatur. Habebatque quosdã aculeos deflexos, de quibus flores pulcherrimi procedebant sursum erecti. Vnde per arborẽ illam intellexit, significari timorem Domini sanctum, qui quasi quibusdã aculeis compũgit animam, & retrahit ab omnibus malis. Per flores verò voluntatem illam, qua homo desiderat per timorem Domini contra omne peccatum præmuniri. Cûmque homo sic per timorem Domini aliquod bonum opus perficit siue mala dimittit, tunc arbor illa fructus pulcherrimos producit. Similiter cûm pro singulis donis Dominum deuotiûs exoraret, apparuerunt singula dona in specie venustarum arborum florentia singulos fructus secundûm suas virtutes producere. De arboribus enim scientiæ & pietatis videbatur velut ros quidam distillare. Quo intellexit, quod hi qui student in virtutibus scientiæ & pietatis, quasi rore quodã suauissimo respersi florent & vigẽt. De arboribus cõsilij & fortitudinis visi sunt funiculi quidam aurei dependere. Quo figurabatur, quôd per spiritum consilij & fortitudinis anima trahitur ad spiritualia capienda. De arboribus quoque sapientiæ & intellectus riuuli quidam nectaris fluebant, signantes quôd per spiritum sapientiæ & intellectus animam efficaciter influit & suauiter satiat diuinæ fruitionis dul-

cedo. In nocte verô sancta, dum ad Matutinas tantam sentiret debilitatẽ, quôd illis diutius interesse non posset, dixit ad Dominum: Et quid tu Domine mi, poteris ex eo habere glorię & laudis, quôd ego indigna diuinis officijs tã parua interſum mora? Respondit Dominus: Ecce vt per exteriorum ſimilitudinem ducaris ad intellectum ſpiritualem, perpende quid ſponſus cõſequatur ex hoc, quod ſponſæ ſuæ blanditur pro delectamento cordis ſui. Sed ſponſus nunquam tantũ affectũ habere potuit in ſponſæ ſuę blanditijs, quantum ego habeo in quantauis breui hora: qua electi mei pura mihi prębent corda ad delectandũ in eis. Cûm verô accederet ad cõmunionẽ, videbatur Dñs veluti de omnibus mẽbris ſuis ſanctiſsimis ſuauiſsimo ſpiramine animã eius refocillare, vnde mirabilẽ & in effabilẽ quãdã ſenſit delectationẽ, quã recognouit ſe per hoc meruiſſe, quod ſtudioſe orauerat pro donis Spiritus ſancti. Hinc cõmunicata obtulit Deo Patri totã ſanctiſsimam Ieſu Chriſti conuerſationẽ pro ſuppletione, quôd ab hora qua in baptiſmo renata Spiritũ ſanctũ ſuſcepit nunquam digniſsimo hoſpiti illi cõdignã in corde & anima ſua exhibuerat manſionẽ. Ad quam oblationẽ ſuauiſsimus ſpiritus prouocatus quaſi aquilæ celerrimo quodam impetu aduolauit in ſpecie columbæ ſuper viuificum ſacramentum: & requirens cor Ieſu dulciſsimum illud que ingreſſus ſe mãſione ipſius pectoris ſanctiſsimi optimè contentam demonſtrauit. Cûm verô ad tertiam cantaretur Hymnus (Veni creator Spiritus) apparuit ei Dominus Ieſus tanquam ambabus manibus aperiens verſus eam, cor ſuum omni dulcedine plenum. Tuncipſa flexis genibus cecidit in ſuam faciem, ita quod caput in medio cordis Domini.

mini reclinabat, Dominus verô caput eius ſuſcipiens, ſibiq; applicans, per hoc voluntatem ipſius (animæ dicitur) ſibi vniuit & in ſeipſo ſanctificabit. Hinc per ſecũ dũ verſum (Qui paracletus diceris) ipſa edocta à Dño manus animæ, id eſt, opera cordi diuino immittens, obtinuit diuinæ conſolationi ſubſidium in omnibus operibus ſuis, ita vt ipſa vniuerſa eſſent Domino perfectiſſimo modo deinceps placitura. Poſthæc ad tertium verſum (Tu ſeptiformis gratia) ipſa pedes animæ, id eſt deſideria ſua ſimiliter cordi imponens, promeruit omnium deſideriorum ſuorum ſanctificationem. Deinde per quartum verſum (Accende lumem ſenſibus) ſenſus ſuos Dño commendãs, hoc accepit in promiſsis, quôd ſenſus ſui ſic deberent illuminari, quod etiam alij per eam eſſent illuminandi in cognitione & ſuccendendi in amore Dei. Ad quartum autem verſum (Hoſtem repellas) Dominus acclinans ſe blandiſsimê ad animam, oſculum perſuaue ipſi indulſit: Per quod quaſi quodam firmiſsimo ſcuto omnes inſidias inimici ab ea potẽter propulſauit.

¶ Celebri feſto Pẽtecoſtes inſtante, dum Dominica præcedente communicatura oraret ad ſuſceptionẽ Spiritus ſancti, ſpecialiter his quatuor virtutibus, ſcilicet, cordis puritate, humilitate, tranquillitate, & concordia ſe dignê à Domino præpararii in illo verbo, quo pro cordis orabat puritate, cognouit protinus cor ſuum niueo candore dealbatum. Cumque precaretur pro virtute humilitatis, videbatur Dominus quaſi fundum quendam præparare in anima eius ad dona ſua ſuſcipienda. Dum verò oraret ſibi donari trãquillitatẽ, viſus eſt Dominus cor eius velut circulo aureo ambire contra infe

ſtationem inimicorum. Tunc iſta dixit ad Dominum. Heu Domine mi, timeo certê, me hoc tranquillitatis munimentum citius dirupturam, eo quôd cum aliqua video tibi contraria, nequaquam diſsimulare ſcio, quin cum vehementia contradicam. Ad quôd Dominus. Per talem commotionem nequaquam diſtrahitur tranquillitatis bonum, ſed potius velut cancellis quibuſdam varijs mirabiliter perornatur, per quos inextinguibilis ardor Spiritus ſancti efficacius animam aſpirando ſuauius refrigerat. Hinc dum oraret pro concordia charitatis, Dominus virtute illa velut quodam opertorio cætera dona Spiritus ſancti conſeruanda in anima eius contegens, firmiter communiuit. Cûmque ipſa iterum timeret ſe hoc opertorium concordiæ amiſſuram per duriores contradictiones aliquarum contra religionem ſentientium, Dominus: Reſpondit. Virtus concordiæ non diſtrahitur, quando homo reſiſtit iniuſtitiæ. Imo ego meipſum impono ſciſſuris cordis zelo mei diſtracti, atque tutius in eo obfirmo & conſeruo inhabitationem & operationes ſpiritus mei diuini. Intellexitq; quod quicunque deuote oraret prædictis virtutibus ad ſuſceptionem Spiritus ſancti ſe á Domino præparari, & in ipſis proficere ſtuderet, ſimilem certe conſequeretur effectum.

Feria 2. & 3 Pentecoſtes: De ſuppletione ſpiritualis habitus, & exercitio ad Agnus Dei

CAPVT. XXXVII

FEria ſecunda. Dum ad eleuationem hoſtiæ offerret eandem pro ſuppletione omnium quæ vnquam in habitu

habitū ſpirituali non ſequendo aut etiam extinguendo tractum ſpiritus neglexit, videbatur eadem hoſtia ſalutaris, ramos pulcherrimos ex omni parte ſui producere quos Spiritus ſanctus colligens cum ipſis ſepire videbatur thronum ſemper venerandæ Trinitatis. Vnde per hoc, quôd hoſtia ramos emittebat, intellexit ſignari, quôd omnis negligentia ipſius per dignitatem Sacramẽti pleniſsimê foret ſuppleta. Ecce facta ex vox de throno, dicens: Confidenter accedat ad thalamum vnionis, quæ ſponſum paſcere facit per hos flores amœnitatis. In quibus verbis intellexit, quôd Dominus per oblationem illius Sacramenti dignabatur eam ſuſcipere, vt perfectam in habitu ſpirituali. ¶Hinc dum more ſibi ſolito ad primum Agnus Dei oraret pro tota Eccleſia, vt Dominus eam in omnibus paternê gubernaret: & ad ſecundum Agnus Dei peteret pro animabus omnium fidelium defunctorum, vt Dominus eas miſericorditer à pœnis releuaret: ac per tertium Agnus Dei deſideraret, vt Dñs gloriã omniũ ſanctorum & electorum addaugêret: Dominus in verbo illo (dona nobis pacem) blandê illi acclinatus, illud conceſsit. ¶Deinde cûm procederet ad communionem, omnes ſancti cum gaudio ipſi arridebant: quorum omniũ merita de fulgore diuinæ claritatis irradiata mirificê refulſerunt (quemadmodũ clypei aurei á ſolari radio illuſtrati refulgent, & ex illo ſplendore ſingulorũ ſanctorũ merita amœnam reſplendentiam reddebant in animam eius. Cumque ſic aſsiſteret Domino velut in quadam expectatione, & necdum amitteretur familiari eius frui vnione, tandem cûm percepiſſet viuificum Sacramẽtũ. anima ipſius plena fruitione (quantum poſsibile eſt in

vita) ſuo amatori eſt vnita. Sicque rami prædicti, quibus Spiritus Sanctus circumſepſerat thronum beatiſsimæ Trinitatis, repente cœperunt reuirere ac florere: ſicut herba marcida refloreret ad inundationem pluuiæ ſalutaris. Et ex hoc ſancta ſemperque tranquilla Trinitas ineffabili modo delectata in omnibus ſanctis nouæ iucunditatis gaudia conferebat.

¶ Feria deinde tertia, dum hoſtiam Dominici corporis Domino offerret pro ſuppletione, quod ſpeciali gratia vnionis ac familiaritatis (qua eam Dominus præ multis alijs ſuauius in ſpiritu ſibi attraxerat) nunquam debita gratitudine vſa fuiſſet, nec ſe ad vacandum & intendendum illi, ſicut dignum fuiſſet, ab omnibus exterioribus exoccupaſſet: & hoc faceret ea fidelitate, vt ipſa deſideraret in ſe ſemper pœnam negligentiarum ſuarum perferre, quo tantummodô ſuppleret Domino quicquid ſibi ſubtraxiſſet condecentis gloriæ & honoris, per negligentias ſuas: benignus Dominus (qui bonam voluntatem acceptat) videbatur per hoſtiam illam perfectiſsimo modo implere omne deſiderium ipſius. Hinc benigniſsimus ſpiritus recolligens in ſe omnem perfectionem illam, ſepiſum cum illa, demiſit ad animam, ſeque per eadem hoſtiam dum communicaret, animæ illi beatæ veluti quodam tenaciſsimo glutino feliciſsima vnione inſperabiliter conglutinauit.

Inſeſto

In festo gloriosæ Trinitatis: De modo sanctissimam Trinitatem per cor I su deuotè laudandi, Et de humani affectus impedimento.

CAPVT. XXXVIII.

CElebri festo fulgidæ semperque trãquillæ Trinitatis, dum ob reuerentiam ipsius legisl et hunc versiculum (Gloria tibi imperialis, excellentissima, gloriosissima, nobilissima, dulcissima, benignissima, semperque, tranquilla, & ineffabilis Trinitas, æqualis vna Deitas, & ante omnia secula, & nunc & in perpetuum) & hoc offerret Domino, apparuit Filius Dei in humanitate (in qua minor est Patre) stans in conspectu Trinitatis venerandæ in florentissimæ iuuentutis grata vernantia, super quolibet mẽbro habẽs florẽ tantæ venustatis ac splendoris, quôd nulli visibili materiei poterat comparari. Per quod notabatur, quôd cûm humana paruitas nostra nequaquam supereſſentialem laudem excellentissimæ Trinitatis posit vel attingere, Christus Iesus in humanitate sua exiguum nostrum susciput studium: & hoc in se nobilitando dignum efficit holocaustum summæ & indiuiduæ Trinitati. Cũ verô inchoarentur vesperę, Filius Dei cor suũ benignissimum & dignissimũ offerẽs in specie cuiusdã citharæ, conspetui gloriosæ Trinitatis præsentabat. Per quod omnis deuotio & omnia verba quæ cantabantur per totum festum illud, suauiter coram Deo resonabant. Illorum autem cantus, qui sine speciali deuotione duntaxat ex vsu vel humana delectatione psallebant, tãquam spissę chordę graui sono sub murmura-

bant. Sed qui cum deuotione venerandam Trinitatem laudare intendebant, hi per cor Iesu Christi sanctissimum velut in acutis altisona modulatione ac suauissimo clangore personabant melos. Hinc dum cantaretur Antiph. (Osculetur me) facta est vox de throno, dicens: Accedat filius meus dilectus, in quo mihi peromnia optimè complacui. Post hæc filius Dei blandissimè ad matrem suam Virginem (in cuius honore eadem cantabatur Antiph.) dixit: Accede & tu mater mea dulcissima, & hãc dignitatẽ Filius Dei cõtulit matri suæ pro eo, quod ex ipsa sumpserat humanæ naturæ formam, cuius membra sanctissima nostrarum deuotionum & orationum licet exiguarum oblatione apparebant decorata. Intellexit etiam, quod quoties in festo illo nominabatur persona Filij, toties Deus Pater ineffabili & inæstimabili modo ipsi Filio suo amantissimo blãdiebatur. Et ex illa blanditate humanitas Iesu Christi miro modo clarificabatur, & ex illa clarificatione humanitatis Christi omnes sancti percipiebant nouam cognitionem incomprehensibilis Trinitatis ¶ In matutinis vero dum ad laudes cantaretur Antiph. (Te iure laudant) & ista ex totis viribus per eandem Antiph. collaudaret semper venerandam Trinitatem, ea intentione, vt si possibile esset, quod in agone suo tanta deuotione ipsum Antiphona decantare posset, videbatur tota fulgida semperque tranquilla Trinitas benignissima dignatione ad cor Iesu dignissimũ (quod in modum citharæ in conspectu Sanctissimæ Trinitatis mirabiliter tangebatur ac dulciter resonabat) inclinari: & in eo nectere tres chordas, quæ sine intermissione secundum insuperabilem Dei Patris omnipotentiam ac

tiam ac Filij Dei ſapientiam, necnon Spiritus ſancti beneuolentiam omnem ipſius defectum ad plenum beatiſsimæ Trinitati perſoluere deberent. ¶ Cumque totas Matutinas deuota intentione perſoluiſſet, ſecum pertractare cœpit, ne forte per aliquam negligentiam aut culpam demeruiſſet, quôd tam excellentes non ſuſcepiſſet illuminationes intellectus, quales ſolita erat ſuſcipere, ex illis quibus ſimili deuotione intedere conſueuit. Vnde diuinitus edocta eſt his verbis: Quãuis iuſtitia librante interna ſuauitate ſpiritualis intellectus caruer is pro eo quod propriæ voluntati conſentiens in modulatione ſonori cantus es humanê delectata: tamen ſcias tibi meritum futuræ retributionis addauctum ex eo, quod in ſeruitio meo laborem commodo prætuliſti. Eas autem, quas ante & poſt hæc in hoc præclaro ſibiſque ſpecialiter gratiſsimo feſto á diuina largitate accepit gratias & reuelationes ſpirituales (Cûm deſint verba, quibus ad humanum intellectum poſsint proferri) ideo pro eis ſicut & pro cæteris ſoli Deo notis ſit datori omnis laus & gratiarum actio illa, quæ ſpecialiter in eccleſiarum officijs iſto die Deo replicatur.

In feſto S. Ioannis Baptiſtæ. De eius gloria pro ſua bona voluntate: Et de eius interceſsione.

CAPVT. XXXIX.

DIe Sancti Ioannis Baptiſtæ, dum iſta deuotius quo potuit, intenderet matutinali officio, apparuit eidẽ Beatus Ioannes, aſtans in conſpectu throni gloriæ Re-

gis cælorum miro modo amabilis in flore vernátissimæ iuuentutis glorioſæ præfulgens ſpecialium priuilegiorum dignitate, videlicet, quòd dignus fuit eſſe Baptiſta Chriſti, & præcurſor atque demonſtrator, &c. Cumque ipſum conſiderando recoleret, quòd valdè diſsimili forma pictura eum oſtenderet, quia ſenex & deſpicabilis vbique pingeretur: Beatus Ioannes eam docuit, quòd hoc ipſum culmen gloriæ ſuæ non deſinit augmentare. Nam Deo diſponente idcirco eum pictura prouectæ ætatis oſtendit, quia conſtantem animum habebat pro diuino amore vſque in ſenectam & ſenium ac conſumptionem omnium viriū ſenſuumque ſuorum fideliter in omnibus contra omnē iniuſtitiam decertare, & in omni vita ſua ad ſummam perfectionem tendere. Vnde quia in tali voluntate ſimul & opere vitam ſuam finiuit, talibus præmijs remuneratur. Cū vero iſta perquireret, ſi etiam meritū ipſius ex eo addauctum eſſet, quòd iuſtos & honeſtos parentes habuit, ille reſpondit: Quod iuſtos parentes habui, & ideo magis nutritus ſum ad iuſtitiam, hoc me ſublimat ad ſimilitudinem throni qui columnis artificioſe compoſitis ſublimatur. Quod autem honeſti erant ſecundum ſeculum aut pulchri vel diuites, aut nobiles, inde non plus exaltor, niſi quantum ego ea vilipendendo me ad cœleſtia erexi. Ex hoc enim tanto maiorem gloriam conſequor, quanto miles cùm victoria rediens de prælio, tanto magis gaudet, quanto plures inimicorum laqueos ſe cognoſcit euaſiſſe. Ad miſsā vero, dum Conuentus communicaret, apparuit iterum beatus Ioānes Baptiſta, roſeis veſtibus valde cōpoſitus: quę tot aureis agniculis erant exornatæ, quod perſonæ

in tota

in tota Ecclesia in memoriam naturalis sui corpus Dominicum susceperunt. Videbatur etiam idem Baptista orare pro omnibus qui veneration eius intererant, & hoc obtinere vt suo interuentu Deum conuerteret corda populorum.

De sancto Leone Papa. Modus vincendi tentationes.

CAPVT. XI.

SAncti Leonis Papæ festum dum euenisset in Domica, & ista orationi deuotius insistens, conspiceret eundem venerabilem antistitem in valdè mirabili gloria: memor quòd idem legitur sibi manum propriam abscidisse pro diuincenda tentatione, collaudabat intentius Dominum pro constanti victoria, qua ipsum tam glorioſe fecit triumphare: orans, vt per ipsius merita donare dignaretur cuidam personæ, vt in omnibus tentationibus, Deo laudabiliter sibique vtiliter posset triumphare. Tunc edocta est à Sancto Leone Papa, vt instrueret illam personam (pro qua orabat) quod quandocunque accedere debet ad aliquem locum vel opus, in quo susciptatur occasio tentationis, semper dicat versum (fiat Domine cor meum & corpus meum immaculatum) & post perfectum opus, collaudet Dominum pro his à quibus eum custodiuit. Quia nullus homo adeo grauiter cadit, quin grauius & periculosius cecidisset, si ipsum misericordia Dei non custodisset. Porrò quam cito senserit se aliquam contraxisse culpam, pro illius emendatione offerre debet Deo Patri innocentissimam Iesu Christi passionem & mortem.

SCHOL.

SCHOL. Fertur, Sanctum Leonem Pontificem sanctissimum cum formosa mulier eius manum esset exosculata passum quid oblectationis humanæ: & ob eam causam in se ipsum vltorem ad excindendam dextram ferro armasse sinistram: sed oranti ipsi ad Deigenitricis imaginem, ab eadem fuisse restitutam manum sectam.

Sed hæc fabella indigna Christianis auribus irrepsit sine vlla maiorum autoritate. Ideo imago picta nostris diebus iussu Clementis Octaui, consultis viris doctis, abradi, iussa est, quod nulla sit reperta veritate subnixa, vel saltim veri similitudine colorata, sed leuissimè in vulgus sparsa. Non tamen ideo beata huius Virginis pietas damnanda, sed laudãda potius, quæ vel ex hoc animæ suæ lucrũ parere didicit.

¶ Hinc dum ista accederet ad communionem adesse sibi intellexit sanctum Leonem deuote pro ea Domino supplicantem vt ipsa per susceptionẽ eiusdem Sacramenti mereatur suauitatem diuini influxus sentire. Et hoc propterea benignus perfecit Dominus, quia ista ex humilitate (qua specialius præpollebat) cum sciret, quia virtus nõ impugnata, in cœlis apparet minus gloriosa, semper timebat se carere præmio castitatis, cũ ex nimia puritate cordis nullis carnalibus tentationibus á Domino permitteretur impugnari. Quod ipsa tamen suæ ascribebat fragilitati, quia æstimabat Dominum idcirco eam à carnalibus tentationibus misericorditer custodire, quia presciret eam adeo fragilem & infidelem, vt si ab illis infestaretur, potius succumberet quam resisteret. Sicque talem defectum suũ quem causabatur, Dominus illi ex meritis huius sancti suppleblat. Insuper addidit ei Dominus omne meritum, quod illa persona, pro qua orauerat, adhuc esset

adeptura

adeptura, si secundûm instructionem suam tentationes viriliter superaret. Vnde & per hoc intellexit, quod quandocunque aliquis regratiatur Deo pro victoria, siue pro alio beneficio cuiquam collato, vel instruit aliquem vnde proficiat, ille profecto meritum vtriusque lucratur.

In festo sanctorum Apostolorum Petri & Pauli: Quomodo oues Christi in anima nostra piscamus.

CAPVT. XLI.

PRincipum Apostolorum Petri & Pauli festo pręclaro, dum ad Matutinas cantaretur secundum Respons. Si diligis me. Ista requisiuit à Domino quas oues ipsa pascere posset, per quod summam dilectionem in opere sibi demostrare valeret. Respondit Dominus: Pasce mihi quinque agnos tenerrimê mihi electos, scilicet, cor tuum pasce diuinis meditationibus: os tuum salutaribus locutionibus: oculos tuos sacris lectionibus: aures tuas vtilibus admonitionibus: manus tuas continuis exercitationibus. Nam quoties horum vnicuique studueris, hoc semper suscipiam pro summa exhibitione dilectionis. Per diuinas meditationes cordis intellexit notari omne quod cogitari potest ad laudem Dei & propriam proximique salutem. Similiter de salutaribus locutionibus sentiendum est. Per sacras vero lectiones, omne quod est salutiferum ad videndum, vt imago Christi crucifixi, infirmorū indigentia, & exępla iustorum. Inter vtiles admonitiones intellexit salubrius pasci aures ad placitum Domini, quando patienter re-

ter recipiuntur correptiones. De continua vero exercitatione manuum, dum cogitaret quòd non posset simul fieri cum lectione, intellexit quôd Dominus quasi pro opere acceptat studium vel intentionem legendi vel etiam quôd liber manibus tenetur, & similia. ¶ Post hæc dum sub Missa laudibus extolleret beatum Petrum pro specialibus suis priuilegijs, & inter cætera pro eo quod audiuit á Domino. Quodcũque ligaueris, &c. apparuit idem Apostolus in Papali gloria sacerdotalibus indutus: & extensa super eam manu, benedictionem dedit ad perficiendum in anima ipsius omnem salutem. Cũ vero progrederetur ad susceptionem corporis Christi, & suá indignitaté recolens trepidaret, videbantur accedere prædicti principes, vnus à dextris & alius â siniſtris, quasi eam cũ magna gloria adducentes. Et cũ peruenisset Filius Dei assurgens & vtrisque brachijs eam circumplectés, dixit. Ecce eisdé brachijs, quibus te suscipio, eisdem etiã te adduxi: sed malui hoc perficere per meos Apostolos, vt deuotio tua inde cumuletur. Tunc ista reddens se culpabilem quod elapsum à memoria beatum Paulum speciali deuotione non extulerat, orauit Dominum, vt ipse per se metipsum suam negligentiam dignaretur supplere. Post susceptionem autem Sacramenti, cum se in orationem dedisset: Tali est edocta similitudine. Quanuis regina satis ex hoc habeat honoris, quod regi est coniuncta: tamen multum gloriatur & delectatur in filia in festo nuptiarum ipsius: sic omnes sancti congratulantur animæ, quæ sacramentum alteris suscipit cum deuotione.

In festo S. Margaretæ: De ineffabili gloria sanctorum pro modico labore vitæ huius.

CAPVT. XLII.

VIrginis inclytæ beatissimæ Margaretæ festo, dum sub vesperis ista intenderet deuotioni: apparuit ei eadem Virgo glorioſa tota florens & virens vernantia immarcessibilis æternitatis, incomparabilibusque ornamentis glorię mirabiliter decorata, stans ante thronum diuinæ maiestatis. Et dum inciperetur Respons. (Virgo veneranda) videbatur Rex gloriæ Dominus Iesus ex integerrima puritate suæ innocentissimæ & virgineæ humanitatis emittere splendorem quendam clarissimum, & illo perlustrare virginali decus Beatæ Margaretæ, quasi ad renouãdum & dupplicandum in anima eius meritum castæ virginitatis: ad similitudinem, sicut pictor imaginem pulchre ornatam fernisio liniens, facit eam amplius nitere. In illo verbo (In magna stans constantia) Filius Dei in augmentum gloriæ cumulumque meritorum passionis sponsæ suæ iterum emisit splendorem quendam mirificum incomparabili gloria suæ innocentissimæ & amarissimæ passionis in animam eiusdem Virginis, ex quo ineffabiliter decorabatur. Deinde dum in hymno cantare tur (Sponsisque reddens præmia) Dominus quasi blandiendo alloquens sponsam suam beatam Margaretam dixit. Nunquid, ô filia, non satis sufficienter addauxi tibi prędmia meritorum, quia modo admoneor de prędmijs? Sicque amicabiliter illi blandiens, Dominus intra

xit sibi

xit sibi deuotionem omnium per vniuersum mundum festum Beatæ Margaretæ colentium, & ex illa ipsam Beatam Margaretam glorioſam virginem & inæſtimabilibus præmijs meritorū honorificê ſublimauit. Hinc Beata Margareta conuerſa ad iſtã dixit. Gaude & lęta re ſpecialis electa Domini mei, quia certê poſt modicū tępus (quo in hoc ſeculo diuerſis infirmitatibus & aduerſitatibus grauaris) in æterna gloria perpetuo lætaberis, vbi pro ſingulis momentis grauaminum corporeorum remetientur millies mille anni cœleſtium conſolationū á ſponſo & amatore tuo, quia omnia quæ perfers in corde vel corpore ex ſpeciali tibi immittit amore: vnde inæffabili modo de die in diem, de hora in horã ſanctificeris & æternæ beatitudini magis habilitaris, perpende, quia die illo, quo ego hãc (in qua modo exulto) gloriã ſum adepta, nequaquã ita honorabar, vt nũc glorificor ab vniuerſis, ſed potius deſpiciebar & ab omnibus penê miſerabilis reputabar. Et ideo cõfide quia & tu indubitanter poſt huius vitę fœlicẽ terminũ iucundis amplexibus ſponſi immortalis ſine fine perfrueris gloria delitioſitatum illarũ ſuper cœleſtium, quę nec oculus vidit nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcẽderunt, quæ prępparata ſunt his, qui diligunt Deum.

De S. Maria Magdalena. De pœnitentia vera, vnguento, bonaque voluntate.

CAPVT. XLIII.

A Matricis Chriſti Ieſu beatiſsimæ Mariæ Magdalenę feſto ſub primis veſperis apparuit dilectrix Chriſti vene-

sti veneranda tot aureis floribus inæstimabiliter splendentibus, gemmisque preciosis perornata, quot peccatorum maculis quondam fuit deturbata. Stansque à dextris filij Dei splendore gloriæ suæ totam cœlestem patriam videbatur mirifice perlustrare. Dominus autē Iesus suauissimis illi blandiebatur verbis. Vnde diuinitus edocta est ista per flores aureos pietatē clementiæ figurari, qua Deus ipsi iam misericorditer peccata dimittit. Per gemmas autem dignam pœnitentiam, qua gratia Dei cooperante peccatorum suorum maculas absterſit. Sub Matutinis vero, dum verbis & neumis quæ cantabantur ad honorem beatæ Marię Magdalenæ: deuotius intenderet ad laudem Dei, exorabat ipsam beatam, vt tam pro se quam etiam pro sibi commissis intercederet. At illa progrediēs procidit ad pedes Domini, suauiter illos deosculans, & postmodum eosdem manibus suis eleuans omnibus per veram pœnitentiam ipsos adire cupientibus meritis suis coaptabat. ¶ Tunc ista etiam deuote accedens, eosdem pedes sanctissimos blandissime deosculatur dicens: Ecce nunc amantissime Domine mi, offero tibi grauamina famularum tuarum mihi commissarum, & cum illis abluo pedes tuos beatissimos, ad quod Dominus. Optime & decentissime ex parte illarum pedes meos lauasti, & nunc dicito illis, pro quibus oras, vt & ipsi crinibus suis eos detergāt, osculētur & vngētis deliniāt. In quibus verbis intellexit, tria, ad quę studere debēt. Primo vt, scilicet, quasi crinibus pedes Dominicos tergēdo diligenter considerent & numerent, si aliquid in grauaminibus suis inueniant, quod esset cōtra Deū, vel quod eos impediret à Deo: & in hoc intentionem dirigant

ad Deum tali modo, quod pro emendatione illorum libenter seipsos exponerent ad quæque aduersa toleranda. Secundo, vt velut pro oculis eorundem pedum sanctissimorum plene & secure confidant de fidelissima pietate Dei, quod ipsis omnia facillime dimittet de quibus pure pœnituerit. Tertio, vt quasi pro vnguẽtis integra voluntate proponant omnia Deo contraria pro posse suo libenter precauere. Et adiunxit Dominus: Si placet etiam illud mihi vnguentum adhibete, quod eadem deuota mulier alabastro legitur super caput meum effudisse (vnde domus impleta est ex odore vnguenti) scito te amando veritatem illud decentius habituram. Nam qui amans veritatem pro illa defendenda quandoque amicos amittit, vel alia grauamina incurrit, aut laboribus se sponte ingerit: ille reuera fracto alabastro vnguentum pretiosum capiti meo superfundit, vnde & domus repletur odore bono: quia ipse efficitur causa exempli boni, dum qui alios corrigere studet ipse efficitur à vitijs emẽdatior, adhibendo sibi maiorẽ cautelam eorum quæ in alijs corripuit. Sicque fit odor bonus in omni loco, dum & se emendat, & alios suo exemplo ædificat. Si verò amans veritatem, pro illa defendenda in aliquibus delinquit, durioribus verbis zelo impellente aliquos corripiendo, aut alio quocunque modo, siue negligentius, siue districtius agendo: hunc ego certè apud Deum Patrem & omnes cæli ciues fideliter excusabo: quemadmodum Mariam excusaui, imo pro ipso vniuersa emendabo. ¶ Et ista: O Domine cùm Maria dicatur hoc pretiosissimum vnguentum emisse, vnde possem ego tibi tam gratum obsequium exhibere quasi simile tibi comparassem? Respodit Do-

mi-

minus: Quicunque offert mihi bonam voluntatem ſuam in quacunque cauſa, quam deliberat pro amore meo perficere, quantuncunque etiam ipſum in hoc oporteret laborare, vt tantummodo laudem meam poſſet promouere: ille veraciter precioſiſsimum mihiq́ue acceptiſsimum vnguentum comparat, dum commodo ſuo honorem meum præponendo ſuo ſe voluntariê quibuslibet exponit incommodis: etiam ſi impeditus voluntatem bonam nunquam perducere poſſet ad effectum.

De S. Iacobo. De merito peregrinationis ad Compoſtellam Et quomodo honorantur ſancti per ſacram communionem;

CAPVT. XLVIII.

GLorioſi Apoſtoli Iacobi maioris feſto, apparuit huic idem Apoſtolus honorabiliter nimis exornatus meritis omnium peregrinorum corporis ipſius ſanctas reliquias venerantium. Vnde iſta multum admirãs requiſiuit à Domino, cur ipſum præcæteris Apoſtolis tali honore extuliſſet, vt, ſcilicet, de longinquis regionibus populus ad eius reliquias colendas concurrat deuotiori ſtudio, quãm ad tumbas principum Apoſtolorum Petri & Pauli, aut aliorum Apoſtolorum & ſanctorum? Reſpondit Dominus: Ego hũc dilectum mihi Apoſtolum hoc ſpeciali priuilegio inter cæteros ſublimaui, propter feruidum zelum quo incitabatur amore mei ad ſalutem animarum. Vnde quia æterna prædiſti natione mea ordinante tam citô ſublatus eſt à corpore, quòd non præualuit tantam multitudinem populo

rum ad fidem conuertere, sicut ad laudem meam desiderabat. Idcirco voluntas eius bona in conspectu meo semper vigens & viuens, mihiq́ue per omnia placens hoc promeruit, vt quod morte præoccupante, in hac vita omisit, hoc nunc post mortem suam vsque in finem mundi per hoc suppleatur, quod tam multi signorum miraculis ad tumbam eius crebrescentibus, moti deuota peregrinatione ipsum visitantes á peccatis absoluuntur, & in fide catholica roborantur. ¶ Vnde ista etiam desiderans per merita eiusdem Apostoli á peccatis suis absolui, proposuit vice peregrinationis faciendæ in honorem ipsius eodem die Dominicum suscipere sacramentum. Quod cũ feciſſet, videbatur sibi quasi ad mẽsam quandam diuersis epulis sumptuose ditatam cum Domino maiestatis residere. Et cum ipsa susceptum corpus Christi obtuliſſet Domino in laudem æternam & in augmentnm beatitudinis & gloriæ Apostoli Iacobi, statim adueniens idem Apostolus in specie præclari principis, appositit se mensæ illi reuerenter coram Domino, gratias immensas referens pro tam magnifica oblatione sibi per viuificum sacramentum Christi collata. Hinc orabat Dominum deuotê, vt omnem effectum salutis, quem ipse pius Dominus per merita sua vnquam in aliquo homine dignaretur operari: hunc totum in anima eius (quæ ob honorem sui hoc prænobile obtulerat sacramentum) glorioſê operaretur.

In feſto

In festo Assumptionis glorioſæ Virginis: De modo eam fructuoſe ſalutandi & honorandi; Et quâm prompte iuuet ſe inuocantes, etiam ſacræ communioni eos præparans: Necnon de gloria eius ineffabili; Et de modo canendi, Te Deum.

CAPVT. XLIX

APpropinquante feſto dulciſsimæ Aſſumptionis intemeratæ Virginis, dum iſta iterum decumberet lecto, nec poſſet iuxta deſiderium ſuum ob honorem beatiſsimæ Virginis legere (Aue Maria) ſecundum numerum annorum eius, quibus vixerat in terris: conabatur tamen eunden numerum complere deuotê per has tres diſtinctiones: Aue Maria: Gratia plena: Dominus tecum. Et cûm hæc cum diuerſis orationibus ab alijs ſibi ad offerendum beatiſsimæ virgini commiſsis in ſimul deuotê offerret: apparuit eadem virgo gratioſa circumamicta pallio viridi, quod fulgebat vndiq́ue circumpoſitum aureis floribus in modum trifoliorum, & dixit: Ecce quot verba quælibet earum (ex quarum parte hæc mihi offers) orauit, tot mihi flores ad ornatum appoſuit: quorum quilibet magis aut minus vernat ſecundum quod quilibet orando intentionem ſuam magis aut minus purê adhibuit. Et ego reſplendentiam florum iſtorum reddo in animas ſingularum perſonarum, quæ mihi ea perſoluerunt, vt exinde filio meo totiq́ue cœleſti exercitui poſsint complacere. Videbatur quoque beata virgo inter prædicta trifolia intermixtas habere quaſdã roſas ſexfoliorum, valdê præfulgentes: quorum foliorum tria videbantur eſſe quaſi aurea diuerſis gemmis mirabiliter perſonata. Alia vero

tria folia his interpoſita videbantur aliorum quorundam inæſtimabilium colorum varietate diſtincta. Vnde per tria aurea folia intellexit deſignari prædictas tres diſtinctiones, quibus ipſa in infirmitate ſua cum labore glorioſam Virginem ſalutauerat. Quibus Dominus ex benignitate ſua tres alios indicibiles colores addiderat aliorum trium foliorum. Vnum pro affectu, quẽ habuerat ad ſalutandum & laudandum dulciſsimam matrem ſuam. Secundum, pro diſcretione, qua (dum ſenſit ſe non præualere) tantum tres legit diſtinctiones Tertium, pro plena fiducia, qua confidebat tam Dominum quám benignam matrem eius acceptare idipſum quod præualebat. ¶ Hinc ſub prima, (poſtquam cantanda erat Miſſa de vigilia Aſſumptionis) dum ex intimo cordis affectu deprecaretur ad Dominum, vt ſibi apud dulciſsimam matrem ſuam dignaretur gratiam & fauorem obtinere, cui ipſa ſibi videbatur, nunquam debitum obſequium exhibuiſſet: Dominus ſe cum ſumma blanditate in amplexus matris amiciſsimos declinans, exhibuit ipſi omnem filialem dilectionem, qua vnquam erga eam affectus fuerat, dicens: Recole Domina mater amãtiſsima, quod peccatoribus ego propter te ſim propiciatus, & reſpice hãc electã meã eo affectu, ac ſi omnibus diebus vitæ ſuæ tibi placita, ſummaque deuotione ſeruiuiſſet. Ad quod Virginea mater ſe totam huic cum beatitudine ſua ob amorem filij videbatur impendere. ¶ Dehinc ſub Miſſa (Vultum tuum) dum legeretur collecta (Deus qui virginalem aulam) exhibuit ſe Dominus Ieſus Matri ſuæ beatiſsimæ in tanta tamque inæſtimabili blanditate ac amicabilitate, quaſi ea hora renouaret ei multipliciter omnia gaudia

quæ ha-

quæ habuerat in eius sanctissima conceptione, natiuitate, alijsque gaudijs suæ humanitatis. Et cûm ista deuotius intenderet verbis illis, scilicet (vt sua nos defensione munitos iucundos faciat &c.) videbatur delicata mater benignê expandere pallium suum, quasi ad suscipiendum omnes ad se confugientes in speciale patrocinium. Tunc aduenientes sancti angeli, adducebant corã ea omnes personas, quæ se speciali deuotione vel orationibus ad idem festum deuotê præparauerant in specie iuuencularum specioſarum: quæ reuerenter sedentes ante eam sicut filiæ coram matre, sanctorum angelorum ministerio vndique fulciebantur, & ab insidijs malignorum spirituum defensabãtur, & ad quæque bona promouebantur. Intellexitque talem protectionem angelorum obtentam per antedicta verba Collectæ, scilicet: vt sua defensione munitos: quia ad imperium eius multitudo angelorum vndique defendendo protegit omnes glorioſam Virginem inuocantes. ¶ Post hæc videbantur quasi sub pallium eius accurrere quædam diuersi generis Bestiolæ, per quas notabantur omnes peccatores ad ipſum specialem deuotionem habentes. Quas omnes mater misericordiæ benignê suscipiens, & quasi pallio suo protegens, delicata manu sua singulas contrectando, & deliniendo, ipsis amicabiliter blandiebatur. Per hoc manifestê insinuans, quàm misericorditer suscipit omnes se inuocantes, & quám materna pietate defendit & protegit etiam adhuc peccatis deditos in se sperantes, donec eos filio suo reconciliet veraciter pœnitentes. ¶ Ad eleuationem verô salutaris hostiæ videbatur Dominus Iesus seipsum cum omni beatitudine diuinitatis suæ & humanitatis in specie sacramentalis ho-

is hostiæ præbere omnibus quæ cum deuotione intere rant Missæ ob honorem dulcissimæ matris suæ: desiderantes ipsi in festo Assumptionis suæ deuoté famula ri, vt ex viuacitate diuinæ virtutis omnes dulciter allecti & suauiter recreati, confortarentur in sua bona voluntate: sicut aliquis recreatus confortatur ex cibo diuersis aromatum speciebus & cõdimento tempe rato. ¶ Cûm autem post missam conuentus secundum statuta ordinis procederet ad capitulum, vidit Dominum Iesum cum infinita multitudine angelorum ad cõ uentum venire, congregationem cum magno gaudio præstolando. Quod ipsa multum admirans, dixit ad Do minum. Vt quid amande mi Domine ad istud capitulũ cum tanta dignatione & multitudine angelorum adue nisti, ad quod nos tamen nullam specialem deuotionem habemus, qualem habuimus in vigilia tuæ sacratissimæ natiuitatis & incarnationis? Respondit Dominus: Ego idcirco adueni, quemadmodum paterfamilias hospites ad conuiuium suum inuitatos benignê suscipit. Hodie verô ob reuerentiam dulcissimæ matris meæ ad prænunciationem solennitatis eius præcelsæ Assumptionis, speciali affectu suscipiam omnes idem festum deuotê percolere desiderantes. Et insuper ex authoritate diuinitatis mei absoluam omnes cum humilitate & deuotione ordinis sui negligentias profitentes. Et adiécit Dominus: Simili modo interesse capitulo vestro in omnibus festis, & insuper omnia, quę ibi agitis, accepto eo modo sicut præmonstraui tibi in vigilia natiuitatis meę. ¶ Hinc dum speciali deuotione intenderet Nonæ, qua secundum statuta nostra inchoatur festum Assumptionis, diuinitus illustrata intellexit, quòd beatissima Virgo

ma virgo Maria prȩcedenti die ſuæ fœliciſsimæ aſſmp tionis circa horam nonam ita penitûs abſorta eſt in Deum quôd omni humanitate exuta, iam in præludio cæleſtium delitiarum ſolo ſpiritu Dei vegetabatur vſque ad horam illam iucundiſsimam, qua circa noctis horam tertiam aduenienti Domino in omni perfectione virtutum ſummê præparata exiuit obuiam cum ingenti lætitia, nulla omnino remordente conſcientia: ſicque in vlnas eius aduolans, vnus ſpiritus cum eo effecta, introiuit in potentias totius beatitudinis ipſius diuinitatis. ¶Sub veſperis verô cûm cantarentur pſalmi, videbatur Dñs omnia in quibus ipſe per pſalmos extollebatur, intrahere cordi ſuo diuino, & de corde ſuo dirigere in beatam virginem tanquam impetus quoſdam validiſsimê inundantes. Ex quibus virgo mater inclyta tot ſuſcepit in luxus, quot prædita erat dignitatibus meritorum. Et dum intonaretur Antiph. Tota pulchra es, iſta irruens in amplexus Domini per cordis eius organum ſingula verba illa intonare nitebatur in memoriam ſuauiſsimarum blanditatum illarum, quibus per eadem vel ſimilia verba blanditus eſſe creditur filius altiſsimi ſuæ beatiſsimæ matri. Et ecce ex tali deuotione, illius diuini cordis impetus efficacius ſuperfluẽtes tam magnificê in animam virginis inundauerunt, quòd ex nimia impetuoſitate influxus videbantur reſilire, quaſi ſtellæ materiales mira claritate præfulgentes: quæ vndiq́ue reginam cæli circundantes, ineffabili decore perornando letificabãt. Quędam verô quaſi prę multitudine in pauimentum cadere videbantur: quos omnes ſancti recolligentes, & coram Domino cum gaudio preſentantes, in admiratione illarum

inexplicabili modo delectabantur. Per quod figuraba tur, quôd omnes sancti de superabundantia dignitatum & meritorū beatissimæ Virginis copiosè hauriunt gau dium, gloriam, & beatitudinem indeficientem. Sicque in tali exultationis iubilo adiungentes se omnes angeli deuotioni congregationis, consona voce insimul cum ea dulciter resonabant Responsorium: Quæ ista. Quo finito, Filius Dei altisonê inchoauit versum: Ista est speciosa. Cuius diuini cordis plectrū Spiritus sanctus mouere videbantur ad laudandū & glorificandū benedictā virginem matrem supra omnem creaturam. ¶ Sub hymno (Quem terra, pontus) Virgo beata quasi præ delitijs affluentibus reclinauit se supra pectus filij sui amantissimi, & quasi in iubilo cœlestium amœnitatum requieuit vsque ad versum (O gloriosa Domina) Tunc enim quasi á deuotione fidelium prouocata, erigens se, porrexit omnibus manum suæ benignæ defensionis, ac maternæ consolationis. Ad illū verò versum (Deo Patri) consurgens, videbatur tres genuflexiones cum maxima reuerentia, ob honorem & gloriam semper venerandæ Trinitatis. Sicque perstitit sub Magnificat orans pro Ecclesia. Ad Antiphonam autem (Virgo prudentissima) demisit lucem quandam cœlestem ad omnes se deuotê inuocantes. Alia vice eodem gloriosæ Assumptionis festo, dum valdê deficientibus viribus ista vix duci potuisset ad locum orationis vbi Matutinas audiret, & ibi fessa sederet: tandem visitauit eam oriens ex alto Dominus per viscera misericordiæ suæ. Et videbatur illi in sexto Respons. quasi adesset in spiritu iucundissimæ illi festiuitati qua virginea Mater Dei debitū carnis exoluēs cœlestia regna petebat. De iam dicto ergo Respons.

scilicet,

ſcilcet. Super ſaluté, vſq; poſt Te Deū laudamus(quo tempore ad ſeipſam redijt)nihil cantabatur,in quoſpecialem mirabilis delectationis intellectum non percipe ret. Vnde de pluribus pauca exponam, prout ad exteriorem intellectum poſſunt deflecti. Illud enim Reſponſorium(Super ſalutem)videbatur congregatus totus cætus tam angelorum quàm Apoſtolorum decantare,quaſi congratulans Dominæ ſuæ pro ſuis ſingularibus priuilegijs dignitatum. Cumque interim virgo glorioſa inæſtimabili ſuauitate attracta, quaſi clauſtra carnis egrediens inter dulciſsimos filij amplexus ſuſcipe retur:ipſe benigniſsimus Ieſus Pater orphanorum Eccleſiæ ſponſæ ſuæ dilectæ perſonam aſſumens,& eius indigentiam(quæ cordi ſuo tam profundé eſt infixa) ſuæ matri quaſi commendare volens,in eius perſona de prompſit vij. Reſponſ. ſcilicet(Sancta Deo dilecta) Hinc cûm quaſi pararet procedere, filius qui teneriori affectu erga matrē afficiebatur,etiam frequentiori laude ipſam extollere videbatur. Vnde & eam ſalutauit cum per viij. Reſp.(Salue Maria)Cui ſuccedens cætus ſanctorum,ſubiunxit(Salue pia mater Chriſtianorum) Deinde proſequens Ieſus in perſona ſponſæ ſuæ Eccleſiæ,adiunxit clara voce(Virgo ſolamen deſolatorum) ¶Hinc cûm beata Virgo inæſtimabili tripudio cœleſtia intrare videretur ad cantica(Audite me diuini fructus)tota cæleſtis curia ad tantæ exultationis nouitatem ita commoueri videbatur, quod nullis hominum linguis poſsit explicari. Apparuit enim quaſi intrare pratum ſupra omnem capacitatem amœniſsimum, quod plenum eſſet omnigenis floribus. Vnde cûm cantaretur verſus ille(Et frondete in gratiam)omnes flores in

ſuſcep-

uentus ſibi videbat deeſſe. Et per hoc purgabatur ab hoc defectu. Et cum iſta diceret, Domine non potuit hoc purgari per cordis contritionem, cum peteret à te in exitu ſuo indulgentiam omnium peccatorum? Reſpondit Dominus. Ideo per talem generalem contritionem non potuit purgari, quia aliquantulum in ſuo ſenſu permanſit, non plene conſentiens illis quæ eam docebāt. Et ſic oportebat eam cum grauamine purgari. Et ſubiunxit Dominus. Adhuc pro vna cauſa purgari debuit, ſcilicet, quod quandoque neglexit gratiam confeſsionis. Sed hoc pietas mea relaxauit propter præſentiam amicorum meorum atque ſuorum curam eius gerentium, & cum ſolo grauamine, quo in die exitus ſui coacta confitebatur, dimiſi ipſi totam culpam, quam in hoc habuit.

SCOL. Quantam vim habeat fraterna charitas, & in monaſterijs fratrum oratio pro ijs, qui iam iam morti appropinquant, cum experientia quotidiana doceat, tum præterea liquido patet ex hoc facto; & ex illo, quod Gregorius narrat (inſtar aliorum omnium) de puero Theodoro, qui in eius monaſterio Romæ ſuſcepit habitum, adeòque perdite vixit, vt non ſolum bona facere, ſed etiam audire non poſſet. Tempore peſtis, inquit, in inguine percuſsus perductus eſt ad mortē. Cumq; extremū ſpiritū ageret, cōuenerunt fratres, vt egreſsum illius orando protegerent. Iā corpus eius ab extrema parte erat præmortuū: in ſolo tantum pectore vitalis adhuc calor anhelabat. Cuncti autem fratres tanto pro eo cœperunt enixius orare quanto eum iam videbant ſub celeritate diſcedere. Tunc repente cœpit eiſdem fratribus aſsiſtentibus clamare, & cum magnis vo- Greg. 4. dial. cap. 7. & in homil.

ſuſceptionem reginæ ſingularis, ex ſingulis folijs ſpecialem emittebant ſplendoris amœnitatem, ac dulciſsimiſaporis ſuauitatem, ac inſuper clariſsimi ſonoris iucunditatem: quaſi totius mundi ſonos muſicus inſimul dulciſsimum melos decantare niteretur. Hinc beata virgo, quaſi de incõparabili beatitudine ſua exultans & Deo congratulans pſalebat (Gaudens gaudebo in Domino) Deinde Deus Pater quaſi placatus in omnimoda perfectione tam elegantis virginis ex abundatia dulcedinis militanti Eccleſiæ benedixit, dicens (Non vocaberis vitra derelicta &c.) Poſt hæc in laudem Virginis Matris omnis chorus angelorum prorupit alte intonans (Sexaginta ſunt reginæ) Denotans quod ſupra ordines ipſorum Virgo Maria eſſet eleuata. Hinc chorus ſanctorũ, ſubiunxit (Et octoginta cũcubinæ) etiam ſupra ſe Virginem matrem priuilegiatam proclamans. Deinde vtriq́ue chori, ſcilicet, angelorum & ſanctorum in perſona militantis Eccleſiæ decantabant, Et adoleſcentularum non erat numerus, per hoc etiam Matrem Dei, vt digniſsimum eſt, ſupra ſe extollentes, Hinc ſpiritus paracletus ſuauiſsima modulatione ſubiunxit, Vna eſt columba mea, quaſi diceret: Iſtam vnice mihi reperi ſimilimã in qua placite requieſcere potui. Tunc Filius Dei addidit, perfecta mea, quaſi diceret. Omne quod tam in diuinitate quam in humanitate in homine inuenire optarem, in iſta inueni perfectiſsime. Cui Dominus Pater annectebat. (Vna eſt matri ſuæ electa ge. ſuæ) quaſi præ nimietate affectus reticere volens, quôd ipſe in ea ſentiret, hoc ſolum quod matri ſuæ, ſcilicet, Eccleſiæ eſſet electa, expreſsit. ¶ Deinde in iubilo laudem reſonante tota cœleſtia curia cum reſponſorio (Salue nobilis)

in thro-

in throno gloriæ á dextris filij cum decenti reuerentia collocatur. Et post omnes cœli ciues ante solium regni ipsius decenter coadunati, ex abundantia benignissimi fauoris extollentes laudabilem conuersationem vitæ eius, cum ineffabili iubilo decantabant responsorium (Beata es virgo Maria) cui versum, scilicet (Aue Maria) tota Trinitas subiūxit, renouans in ea suauitatē angelicæ illius salutationis quæ totius salutis saluberrimū extitit exordium. Cui sanctorum chorus annectebat (Ecce exaltata es) commendans ei, vt pro Ecclesia militante intercederet. Post hæc Deus Pater specialiori laude eam extollere delectatus, in cuius forma sibi plene complacuit, sonore decantabat Respon. (Aue speciosa.) Cui filius subiunxit (Sunamitis secundum cor summi Regis) Et Spiritus sanctus addit (Aue mater Maria) Cui filius iterum addidit (Spiritu sancto teste) Tunc omnis cœtus sanctorum addidit (Tu olim Mator. egip.) Hinc angelorum chorus sub intulit (Tu Domina Angelorum) Tunc omnes sancti simul in persona Ecclesiæ militantis genua coram beata virgine flectētes, canebāt. O sancta, o celsa, &c. Post hæc xij. Respons. Quæ est ista. Tota Trinitas ex abyssali super effluentia fauorabilis iucunditatis erumpens, tanquam omnibus notificans merita beatę virginis. ¶ Postremò intellexit, quod ipsa beata virgo cum omni cœlesti curia & militia pro beatificatione sua decātaret. Te Deū laudamus. In gloriam semper venerandæ Trinitatis. In primo ergo versu extollebatur simul tota Trinitas sancta. Per secundum versum (Te æternum Patrem) specialiter extollebatur Deus Pater. Per tertium. Tibi omnes angeli, filius Dei. Per quartum tibi cherubim,

Spiritus

Spiritus sanctus. Et sic per singulos versus singulas personas intellexit extolli. Exceptis illis, vij. versibus Tu rex gloriæ Christe, & cætera. quæ specialiter referebãtur ad Filiũ Dei, laudantes illum pro singulis affectionibus beatæ Virginis, quod eas cum suo adiutorio semper direxerat ad laudem diuinã, nec vnquã eas ad transitoria flecti permiserat. Per sequẽtes autẽ versiculos, scilicet. Æterna fac. iterum alternatim extollebantur singulæ personæ. Posthoc cũ ad seipsam B. Gertrudis rediret ex hac iucundissima solẽnitate; cui tam mirabili delectatione per spiritum interfuerat, sensit etiam corpus suum intantum recreatum, quod omnes sibi assistentes ad deducendum se tanta velocitate præcessit, quod omnino nullum sensit defectum. Et hæc valitudo durauit vsque dum post missarum solennia corporali cibo est refecta. ¶ Post hęc reuolutis trium annorum curriculis dum iterum lecto decumberet ægrotans, & in sancta vigilia Assumptionis glorioſæ Virginis Mariæ, primo diluculo mẽtem suam deuotioni adaptare studeret, vidit in spiritu ipsam beatissimam Virginem quasi in horto quodam amœnissimo diuersi coloris floribus odorifera que vernantia delitiose consito, tanquam in tranquillissimo quodam iubilo suauissimæ contemplationis iam agonizare incipientem: quæ amabilissimi vultus sui serenitate, ac gestus amicabilitate omni se gratia plenam demostrabat. Apparebant quippe in ipso horto rosæ pulcherrimæ, sine spinis lilia candidissima & violæ fragrantissimæ, cæterique flores omnigeni sine herbis. Qui etiam singuli (floresquod dictu est mirabile) quanto remotiores erant à beata Virgine, tanto maioris videbantur esse decoris, fragantiæ & vigoris. Ex quibus sin-

bus singulis generosa Virgo singulariter, quasi flatum intrahendo omnem cuiuslibet floris virtutem inæstimabili quadam cœlesti auiditate sibi totaliter in trahebat, ac quodammodo ineffabili delectatione respirando eadem in cor deificum amantissimi filij sui, quod versûs eam apparebat apertum, alacriter remittebat. Apparuit etiam innumerabilis multitudo angelorum, qua ab eo beatæ virgis circa flatum quem intrahebat vsque ad flores erant occupati, ad obsequendum tantæ Imperatrici Dominum collaudantes. Vidit etiam ibi beatum Ioannem Euangelistam quasi ad caput Virginis matris orationi deuotius incumbentem, à quo etiam Mater Domini videbatur quasi gaudium quoddam mirificum intrahere sibi. Cū vero in his omnibus: ista plurimum delectaretur, mirari cœpit, quid per hæc significaretur. Vnde edocta est â Domino, quod per hortum prę ostensum signaretur Virginis intactę corpus, per flores verô diuersę virtutes quibus ipsa beatissima Virgo decęter erat ornata. Per rosas autem quæ remotiores cæteris apparebant & venustiores, ac maiori reuerentia spirituum beatorum colebantur, opera charitatis tam Dei quam proximi: In quibus quanto se latius extendere studuit, tãto dignioré fructum Deo attulit. Per lilia vero, quæ efficaciorem odorem reddũt & candorem gratiorem, notabatur puritas sanctæ conuersationis ipsius, quam electi sunt imitati. Per hoc etiam, quod beata Virgo visa est de corde beati Ioannis vaporem trahere, perpendit quod regalis virgo specialem gloriam ex parte beati Ioannis attulerit pro singulis bonis, quibus ipso prouidente liberius potuit vacare in omni vita sua. Et cum ista inquireret, quem

profectum

profectum beatus Ioannes ex talibus haberet, Dominus respondit? Quasi tot gradibus affectuum cor meum ipsi est dulcius acclinatum, quot obsequijs matris meę virtutibus ipsius solicitudinē sensi affuisse. Per personā deinde beatę virginis quæ in ipso horto videbatur, intellexit significari preciosam animam glorioſæ virginis quæ fructu singularum virtutum suarum mirifice delectata, eas cum maxima gratitudine quasi de corpore suo trahens, in se omnes refudit in Deum. ¶ Et sic per diem illum visa est in tali iubilo recumbere vsque ad Matutinas. Tunc ista iterū facta in excessu mentis sub primo Respon. vidit ipsam præ omni creatura beatissimam matrem supra pectus dilecti sui filij eadem tranquillissima pausatione reclinatam, cui filius versa vice de corde suo dulcissimo cum inęstimabili delectatione reinfudit omnem illum fructum virtutum, quem ipsa prius per gratitudinem in ipsum retulerat, tanto digniorem, quanto in corde suo diuino excellentius nobilitatum. Quæ circundabant eam tanquam flores rosarū lilia conuallium ineffabiliter gracioſa vernantia ipsam venustantes. Ipsum vero primum Respon. videbatur ipse Deus Pater omnipotens suauissima modulatione de promere, dicens, Vide speciosam &c. quasi per illa cœlicolis notificans qualem ipse eam cognouerit in terris, scilicet, columbam sine macula per innocentiam: ascendentem desuper riuos aquarum: per desiderium: cuius inæstimabilis odor sanctitatis erat nimis in vestimē tis, id est, in conseruatione eius: & sicut dies verni cir. eam flores ros. & lilia conuallium, id est, diuersæ virtutes. Hinc persona Spiritus sancti annectens secundū Respon. in persona beatæ virginis sanctissimæ conuer

sationis

sationis ipsius dignitatem ellucidás suauiter decantabat Sicut cedrus &c. Tunc omnes sancti tantæ laudis instin ctu commoti, quasi prę admiratione decátabāt tertium Respon. Quæ est ista, Per quorum omnium singula verba super ista infirma singularem percepit intellectum: sed propter defectum virium omnia retinere ne quibat. Sicque omnes sancti reuerenda processione ante thronum virgineum matris glorioſæ solenniter conuenientes, dulcissimo concentu ipsam per quartū Respon. Gaude regina, extollebant in hoc qp ipsa esset illa præpotens regina, per quā iam æternę lucis claritas refulgere eis quæ non solum terrarum, sed etiam cœlorum foret Domina digna mox futura: quæ vere omnium virginum pulcherrima in omni decore virtutum & perfectione gratiarum appareret, & quæ de plenitudine misericordiæ suæ omnium indigentis materna pietate subueniret, esſetque eis perennis gloriæ augmentum, dum suis meritis omnium sanctorum gaudia cumularet. Tunc honorifice procedentes chori angelorum clara voce resonabant versum Fac nos lętari, &c. quasi per hæc verba prouocantes eam ad gloriam resolutionis. Post hæc omnes sancti resonabant, Gloria patri pro omni gratia beatę Virginis tam in corpore quam in anima collata. De hinc omnes Antipho. & psal. sequentes, cœlicæ laudem Dei & virginis matris concinentes, mirificum dabant intellectum. Sub quinto ergo Respons. Virgo generosa cum maxima gratitudine se erigens in iubilo laudis & gratiarum actionis dulciter hæc verba decátabat: Beatā me dicēt omnes generationes. Et sanctissima anima illa prę omni creatura inęstimabiliter beatissima â carne absoluta inter amplexus spon-

xus ſponſi vlnis filij delicatiſsimè innixa ipſi fõti totius beatitudinis incomparabiliter fœliciſsima cõiunctione eſt immerſa, nunquam amplius emergenda. Tunc tota cœleſtis curia tam præcellentis Reginæ gratiſsima præſentia mirabiliter illuſtrata & iucundata intuens animam virgunculæ iucundis amplexibus regis, tam familiari auſu circundatam ſuper omnes choros angelorum & ſanctorum exaltari, & proximam ſemper venerandæ TRINITATI locari cum mirę iucunditatis tripudio cõgratulantes, in laudem ipſius prorũpunt cum. vj. Reſpon. (Super ſalutem) Et ſic viſio illa terminata eſt. Ecce quam euidenter Pater ex prę ſcriptis, quanta pietate benignus Deus per dona gratiarũ, quæ largiter vni homini plurimorum intendat prodeſſe ſaluti: dum hac vice ibi viſionem terminauit, vbi ante tres annos eam inchohauerat: vt dum propria negligentia nobis intercludit, ſpiritualem influxum gratiarum videntes amœnum hortum nobis prę paratum, in deſaltem aliquos flores deuotionum carpere non omittamus. ¶ Alia iterum vice in eodem feſto, dum deuota matutinis intereſſet, tres nocturnos diſtinguens in tres ſpeciales deuotiones, in primo nocturno per ſingula verba & notas admonebat glorioſam virginem ineffabiliũ conſolationum illarum, quas creditur in expectatione beatiſsimi tranſitus ſui tam â filio quam etiam ab omnibus ſanctis percepiſſe. Vnde ad ſingula verba, quibus tam ab iſta quam ab aliquo fidelium in toto mundo conſolationum prędictarum admonebatur, circundari videbatur ipſa intemerata virgo floribus roſarum & lilijs conuallium. In ſecundo nocturno admonebat eam ſuauiſsimarum delitioſitatum illarum, quibus.

bus fruebatur intranſitu de hoc mundo ad cœli palatium innixa delicate ſuper dilectum ſuum. De quibus ſingulis tot ornamentis decorabatur inclyta virgo, quot verbis earundem delitioſitatum apponebãtur in vniuerſo mundo. In tertio quoque nocturno admonebat reginam cœli illius ineffabilis & omnem humanam capacitatem, longe tranſcendentis gloriæ quarecepta eſt in introitu regni & ſublimata ſupra omnem dignitatem cœli. Ad quæ ſingula verba adminiſtrabant ipſi innumerabiles ſplendores & dulciſſimi ſapores, quales per diuerſorum odorum fragrantiam attrahuntur. Sub miſſa verô, dum legendo tribus vicibus. Laudate Dominum omnes gentes, &c. ad primum, more ſibi ſolito oraret omnes ſanctos, vt merita dignitatum ſuarum pro ſe offerrẽt Domino, quo per illa digne preparata accederet ad ſuſceptionem viuifici ſacramenti. Et ad ſecundum Laudate, ſimiliter oraret beatã Virginem, & ad tertium Dominum Ieſum, beata Virgo ad inuocationem ſui exurgens, ſtetit in conſpectu fulgidæ ſempeq́ue tranquillę Trinitatis, offerens pro ea merita placidiſsimarum dignitatum illarum, quibus ipſa in die Aſſumptionis ſuæ ſupra omnem humanam imo angelicam dignitatem præparata, ipſi ſummê complacuit. Sicque cum maxima blanditate, quaſi cedens loco innuit animæ, dicens: Veni electa & ſta in loco meo cum omni perfectione virtutum, quibus ego aſpectum ſemper venerandæ Trinitatis in mei placentiam inclinau, vt & tu ſimiliter, quantum eſt tibi poſsibile, complaceas ipſi beatiſsimæ Trinitati. Ad quod iſta ſtupefacta, cum maxima dilectione ſui reſpondit. Et quibus, inquit, ô regina gloriæ, hoc meritis potero? Quæ reſpon-

dit: Cûm tribus vtique ad hoc habilitaberis. Primo vt ores per illam innocentiſsimam puritatem, qua Filio Dei in vtero meo virginali placitam manſionem præparaui, emundari meis precibus ab omni macula. Secũdo orabis per profundiſsimam illam humilitatem, quã ſuper omnes choros angelorum & ſanctorum merui exaltari, vt ſuppleantur omnes negligentiæ tuæ. Tertio deprecare per amorem illum inæſtimabilem, qui me inſeparabiliter Deo conglutinauit, vt pręſtetur tibi copia diuerſorum meritorum. Quod eûm iſta deuotê faceret, ſubito translata eſt in ſpiritu vſque ad celſitudinem gloriæ ſibi tam dignanter meritis cœlorum imperatricis conceſſę. Cumque ſic quaſi loco eius cum meritorum ipſius prerogatiua honorabiliter appareret Domino, complacuit ſibi in ea vltra quàm dici poteſt, Dominus maieſtatis. Omnes quoque angeli & ſancti aduenientes conabantur ipſi reuerentiam exhibere. ¶ Hinc dum conuentus accederet ad communionem, aſtitit regina gloriæ à dextris cuiuslibet accedentis, cõtegens illam vna parte veſtimento ſuo floribus orationum ſuarum adornato, dicens: Sub cultu memoriæ meę hanc reſpice, dulciſsime fili. Ad cuius petitionem Dñs miro modo placatus, porrexit ipſi hoſtiam ſalutarem. Cumque & iſta ſimiliter communicata offerret idem ſacramentum Domino in laudem æternam ad augmentum gaudij, glorię & beatitudinis ipſius beatiſsimę matris (quaſi pro recompenſa oblationis meritorum ſuorum, qua ſubleuauerat inopiam eius) Dominus Ieſus qua porrigens xenium quoddam matri ſuæ dulciſsimæ, ait: Ecce mater tibi tuum reſtituo duplicatum. Nec tamen huic aufero, cui tu amore nominis

mei hoc

mei hoc impendere dignabaris. Post processionem verò dum conuentus rediens in chorum, cantaret Antiph. Aue Domina mundi Maria: videbatur isti præmietate suauissimi concentus supercœlestium agminũ, quôd quasi totum cœlum in nouę exultationis tripudio commoueretur. Et statim apparuit gloriosa Virgo, stans coram altari â dextris filij sui versus conuentum in gloria præcellenti. In illo autem verbo, Aue cœlorum regina: omnes sancti coram ea genua flectentes, ipsam vt Domini sui matrem decentissimê venerabãtur. In illo quoque verbo: Aue virgo virginum: ipsa virgo veneranda manu sua delicata prætendit quoddam candidissimum lilium ad omnes præsentes, alliciens eas quodammodo, & confortans ad imitandum suæ castissimæ virginitatis exemplum. Cumque cantaretur: Per te venit redemptio nostra: tam medullitus cõmota sunt omnia viscera maternæ pietatis eius, quôd prę superabundantibus delitijs delectationũ illarum, quas persensit in eodẽ verbo: vt reclinauit se delitiosissima blanditate super pectus filij sui. In illo deinde verbo (Pro nobis rogamus, rogita) constringens collum filij sui dulciter diuersis delectationibus ipse Regi regum Domino blandiebatur nutibus, ostendens illi soores quaslibet prę sentes & pro singulis orans. Cumq; in choaretur Anti. (Hodie beata Virgo) ipsa immẽsa circũdata gloria inter blãdos amplexus filij visa est ad cœlestia subleuari, concomitantibus se & complaudendo iubilantibus vniuersis ordinibus cæli. Cumque sic in gloria subleuaretur cœlesti, benedixit omni congregationi. Ex qua benedictione desuper quamlibet personam videbatur forma crucis aureæ cum viridi zo-

na dependere. Per quod intellexit notari, quod quæli bet posset effectum benedictionis illius fructuosius consequi cum virenti fide & fidutia bona ad misericor diæ matrem.

In festo S. Bernardi; Quomodo merita sanctorum fiant no stra, & de æquissima retributione Dei;

CAPVT. L.

BErnardi festum die præcedente, dum ista sub Missa retractaret merita eiusdem sanctissimi patris (adqué specialem habebat deuotionem, propter mellifluorū verborum ipsius prærogatiuam) apparuit idem deuotissimus Abbas ineffabili gloria, & (vt ita dicam) cœlesti decore venerabiliter adornatus, ita vt intuenti se in vno aspectu triplex color vestimentorum eius satismirabiliter perspicuus repręsentaretur. Ná in simul micabant in eo lilioſus candor purissimæ integritatis virginalis innocentiæ ipsius, cum violaceo nitore ipsius sanctissimæ religionis, perfectissimæque conuersationis. Necnon rosea rutilantia feruentissimi amoris. Qui tres elegantissimi colores adinuicem in anima tāti patris col ludentes, omnibus sanctis amœnissimū quoddam præbebant delectamentum. Pectus quoque eius sanctissimum, collum & manus videbatur aureis quibusdam laminis gemmisque rosei coloris valdê rutilantibus intextis honorabiliter circumamicta. Vnde & per laminas aureas notabatur pracipua elegantia doctrinæ eius salutaris, quā corde deuoto sedulo retractās per gut-

turis

turis sacri ministerium, ore sacrato edidit, & manibus sanctis fideliter conscripsit, omnibus in eis proficere volentibus ad salutem. Per gemmas vero figurabantur illa dicta, quæ specialius redolent diuinum amorem eædem gemmæ videbãtur quosdam radios præclarissimos extendere ad intima diuini cordis penetralia, & eius diuinitati ministrare specialia quædam delectamenta. Dominus autem de cordibus omnium, tam cœlestiũ quã terrestrium, intrahens cordi suo omnem profectum & deuotionem, quæ aliquis eorum ex dictis & scriptis dicti patris vnquam hausit, ea omnia totaliter cum radijs prænominatis ex ornatibus sancti Bernardi cordi suo diuino immissis vice versa ipsi reinfudit. Quæ cor eius mirabiliter quasi plectrum quoddam mouẽtes, & cum suauissima delectatione penetrantes, dulcissimũ quẽdã virtutũ suarũ personabãt sonum, & specialiter innocẽtiæ & amoris sui. Gestabat insuper in capite suo coronã splendidissimam mirabili varietate radiantem, in qua relucebat omnis profectus, quem idem egregius pater desiderauerat ex scriptis & dictis suis ad laudem Dei cuilibet homini prouenire. Hinc cœpit sponsa ista legere ducentis vigintiquinque vicibus: Laudate Dominũ omnes gentes, in honorem eiusdem sancti, gratias agens Deo pro omnibus virtutibus eius & gratijs ipsi collatis Tunc cœperunt protinus omnia illa quæ legebat, in vestimentis sanctissimi Patris ad modum scuteolorum refulgere. In quibus velut sculptæ videbantur singulę virtutes eius, quibus claruerat in terris, quæ etiam consimilis formæ resplendentiam reddebant in animam pro eo gratias Domino persoluentis. ¶ In die verò sancto ipsius, dum deuotè interesset Missæ in honorem

ipſius decantatæ, orans ſpecialius pro ſibi commiſsis, & etiam pro quibuſdam alijs ad beatum Bernardum ſpecialem deuotionem habentibus (licet ſe orationibus ſuis non commendaſſent) vidit iterum eundem Patrem venerandum in gloria cœleſti fulgentem. De cuius ſacri pectoris ornatu progrediens ſplendor quidam mirificus ad pectora omnium, qui per merita & interceſsiones eius feruenter amorem Dei obtinere deſiderabant, formabat coram pectore cuiuslibet ſpeciem monilis admirandi operis, in quo apparebat omnis exercitatio diuini amoris, qua beatus Bernardus vnquam laborauerat in terris, tanquam á qualibet earum ſimiliter eſſet perácta. Quod iſta multũ admirans, ait ad ſanctum: Quid pater inclyte, iſtę perſonę ex hoc habẽt ſalutis, quôd meritis tuis videntur decorari: cûm tamen ipſæ nequaquã ſimilia perfecerunt opera? Ad quod ille Quid inquit, minus habet pulchritudinis puella, quæ decoratur ornamentis alienis, quàm illa quæ ornatur proprijs; dummodo ſint eiuſdem ſpecioſitatis & de core operis? Sic etiam virtutes ſanctorum deuotione fidelium, quando pro his Deum laudant, á ſanctis obtentæ tanto ad eos diriguntur affectu, quod ipſi æternaliter de illis gaudebunt, & quodammodo gloriabuntur in fructu eorum. Videbantur quoque eadẽ monilia diuerſimoda claritate & varietate vermiculata, ſecundum cuiuſque deſiderium, deuotionẽ ac etiã cognitionem, qua quælibet magis aut minus laborabat amorem Dei obtinere. In monilibus etiam earum quæ hanc Dei ſponſam orare pro ſe humilibus rogauerant verbis, hæc ipſa rogatio pro augmẽto ornata vt apparebat euidentius. Et quanuis aliarum quarundam magis

amorem

amorem Dei desiderantium monilia plus resplenderent illo tamen augmento carebant. Per quod notabatur, quôd homo nullum tã paruum opus facit bona intentione, ex quo specialem non consequatur profectum. Nec etiam quicquam negligit tam paruum, vnde non incurrat meriti detrimentum.

De S. Augustini pœnitentia & amoris feruore & gloria.

CAPVT. LI.

IN die prædicto, dum memor præclari antistitis Augustini (erga quem ista ab ineunte ætate suaui semper ducebatur affectu) gratias deuotas ageret Deo pro vniuersis beneficijs illi collatis: apparuit ei idem glorioſus Pontifex iuxta sanctum Bernardum, compar nimirum ipsi in cœlesti gloria, cui non impar extiterat, tam in sanctissimæ conuersationis eminentia, quam etiam in saluberrimæ doctrinæ suaui effluentia. Stabat itaque hic Deo dignus Episcopus coram throno diuinæ maiestatis cœlestis, pulchritudinis gloria ineffabiliter decoratus: emittens similiter, vt beatus Bernardus, de cordis sui intimis igniferos splendores ad penetralia cordis diuini. Per quod notabatur ignita eloquentia sua, qua ipse specialiter corda hominum ad amorem Dei inflamabat. Spargebatque ab ore suo quasi quosdam solares radios per totam amplitudinem cœli diffusos, signantes affluentiam sacræ doctrinæ eius, quantã largé sparsit in totã latitudinẽ Ecclesiæ. Apparebãtq; supra eosdẽ radios arcua-

tiones quædam mirabilis claritatis, quasi cuiusdam nouæ lucis, quæ aspicientibus multum alliciens exhibébant delectamentum. In quorum omnium delectabili aspectu dum ista multum miraretur, edocta est á beato Bernardo, quód radij eloquiorum beatissimi præsulis Augustini idcirco talis arcuati ædificij resplenderent delectamento, quoniam ipse doctor incomparabilis in omnibus scriptis & dictis suis catholicam fidem sumoperé intendebat extollere: vtpotéqui ad laudem Domini (qui ipsum post multos circuitus errorum de tenebris ignorantiæ ad lumen gratuitó reuocauit summum veritatis) omnibus hominibus viam erroribus & ignorantiæ desiderabat præcludere, & viam fidei salutaris ostendere. Tunc ista dixit ad beatum Bernardum: Nõne & tu similibus intẽdisti pater sancte in scriptis tuis? Respondit sanctus Bernardus: Ego in omnibus factis, dictis & scriptis meis solo impetu ferebar amoris Dei. Hic autẽ illustrissimus doctor impellebatur efficaci amore Dei, simulq́, propriæ miseriæ exprimento in salutẽ proximorũ. Cumque Dominus omnem profectum fidei, & cõsolationis, eruditionis illuminationis, & amoris, de cordibus tã cœlestiũ quã terrestriũ ex dictis sancti Augustini natũ, cordi suo diuino intractũ, eiusque vnioni inæstimabiliter nobilitatum, cordi eiusdem reinfunderet: influxus ille suauifluus animam eius medullitus innundans, innundandoque penetrans, ac penetrando cor eius in modum liræ circumuoluens, suauissimum coram Deo reddebat concentum. Et sicut in corde beati Bernardi Abbatis præcipua suauitate sonuerat innocentia virginalis cum suaui amore Dei: sic in corde sanctissimi præsulis Augustini suauiori modulamine resonabat

nabat pœnitentia amorosa, cum igniti amoris Dei feruore. In corde nanque vtriusque tantæ suauitatis modulatio resonabat, quòd difficile discerni potuit, vtra earum auditoris animum amplius oblectaret. Hinc beatus Bernardus ait ad eam: Hæ sunt, inquit, modulationes, de quibus scritura loquitur, dicens (Omnis illa Deo sacrata & dilecta ciuitas plena modulamine in lau. &c.) quia cor cuiuslibet sancti iuxta differentiam virtutum suarum suauisonas Domino iugiter concinit laudes.

De gloria maxima illorum, qui se totos expendunt in laudem Dei & salutem animarum, exemplo Augustini, Dominici, Francisci, &c.

CAPVT. LII.

IN festo igitur eiusdem glorioſissimi Pontificis Auguſtini, dum ad vesperas cantaretur Respons. (Vulnerauerat charitas) apparuit idem præclarus antistes in magna gloria stans & quasi ambabus manibus cor suũ sanctissimum, quod sæpius amore Dei vulneratum erat, expandens illud Domino ad laudem suam præsentabat in modum rosæ pulcherrimæ, quæ odoris sui mira fragrantia omnes cœlestes incolas ineffabiliter delectando reficiebat. Ista verò deuotè salutãs ipsum Patrẽ reuerendum, exorabat pro omnibus sibi commissis, & etiam pro habentibus specialem deuotionem ad eundem sanctum. At ille precibus deuotissimis videbatur supplicare Domino, vt omnium corda, quæ per merita sua diuini amoris sui feruorem adipisci desiderarent, eodem modo quo cor eius efflorebat, in conspectu diuinę

maiestatis

maiestatis perenniter vernando & florendo redolerent, ad laudem & gloriam fulgidæ semper quę colendæ Trinitatis. ¶Sab Matutinis verò, dum pro posse suo intenderet deuotioni, desiderabat scire quo præmio Deo dignus præsul Augustinus remuneratur pro eo, quod (vt ipse in libro confessionum testatur) etiam viuens in corpore non satiabatur dulcedine mirabili cõsiderare altitudinem consilij diuini super salutem generis humani. Et statim demõstratus est ei idem venerabilis Pater in gloria inexplicabili. Et secundum illud Isaiæ: Lætitia sempiterna super capita eorum: apparebat super caput eius globus quidã tã mirabilis, quã eriã totus in semetipso ineffabiliter delectabilis, qui celerrimo impetu sine vlla intermissione in seipso circumuoluebatur ex infinitis colorum distinctionibus, ministrans singulis momẽtis alternatim nouas spiritualium gaudiorum delectationes ipsi beatissimo præsuli, omnibusque sensibus ipsius specialem exhibens amœnitatem. Nam alliciebat aspectum eius mirabilis claritas innumerabilium stellarum delectabiliter rutilantium, quæ de circumuolutione globi illius sine intermissione spargebantur. Et per hoc remunerabantur omnes cogitationes eius, quibus delectatus fuerat in Deo in terris. Exhilarabatur quoque auditus eius ineffabiliter in prædicti globi circumuolutione. Per quod remunerabatur acutissimus intellectus eius, quã maximo studio direxerat ad diuina. Aspirabat etiam ipsum viuificans quædam fragrantia lenissimæ auræ, remunerans eum pro auida delectatione, qua totus intentus Deo, omnem transitoriam contemperat delectationem. Reficiebantur insuper suauissimo quodam

sapore

sapore fauces eius, pro eo quod ipse in seipso delectationem exhibuerat Domino Deo, qui tantopere desiderat delectari in corde hominis: in quo secundum verbum sapientis, delicias suas statuit. Respergebatur postremò ex dicti globi crebra reuolutione imbre quodã gratissimo, totam substãtiam eius lenissima delectatione afficiente. Per quod remunerabãtur omnia exercitia corporis sui, quibus laborauerat totis viribus se in laude & amore Dei ac vtilitate Ecclesiæ fideliter exercitando per dicta scripta omniunque virtutum clara exempla. In istis enim tam mirabilibus huius præclari patris delectationibus tota cœlestis curia tanta gaudiorum copia ditabatur, quod sola horum abundantia sufficere omnibus videretur. Et ait Dominus ad animam: Perpende nunc qualiter iste dilectus meus illustratur & perlustratur niuea puritate, grata humilitate, & feruenti claritate. Ad quod ista cum admiratione ait: O Domine qualiter hunc asseris illustrari niuea puritate, qui licet omni reuerentia dignus sit pro sua sanctissima conuersatione tanto tamen tempore aberrauit à fide quod haud dubium aliquas contraxit maculas? Respondit Dominus. Quod ipsum tanto tempore deuiare permisi, per hoc quodammodo splendet in eo mea diuina dispensatio, qua dilatatam conuersionem eius tam patienter & misericorditer expectaui: & benigna miseratio, qua eũ tã dignanter reuocaui: gratuitaq; pietas mea, qua ipsum tam excellenter gratificaui. Post hæc verba, dum ista ornatum tanti præsulis diligentius considerarer, apparuit in vestitu eius quasi crystallina puritas sub qua hæc tria, scilicet, puritas, humilitas, charitas, quasi diuersis coloribus mirabili delectamento

contecta nitere videbantur: sicut aurum lucet crystallo. Tunc ista dixit ad Dominum: Nunquid Domine mi, amator tuus Bernardus beatissimus non tantum delectari studuit in te, sicut hic deuotissimus Augustinus cuius cum nuper gloriam conspicerem, non tamen agnoui similibus delectamentis iucundantem? Respondit Dñs: Electus meus Bernardus. pro singulis quæ promeruit superabūdantem remunerationem suscepit: sed paruitas capacitatis tuæ non sinit te vel etiam minimi sanctorum meorum gloriam ad plenum perspicere: quãto minus gloriam tantorum sanctorum? Attamen desidero deuotionis tuæ aliquatenus satisfaciendo, diuersa tibi sanctorum quorumlibet merita ostẽdi, vt in illis delectando amplius in amore meo succendaris: & etiam, vt euidentius experiaris, quod in domo Patris mei mansiones multæ sunt, necnon vt intelligas, quid sit quod in laudem dicitur cuiuscunque sancti (Non est inuentus similis illi, qui conseruaret legem excelsi) Quia reuera nullus sanctorum alteri sic per omnia æquiparatur in gloria, qui non in aliquo merito ab eo discernatur. Cûm hoc ita sit (ait illa) Domine Deus veritatis, dignare etiam mihi indignæ aliqua de meritis mihi ab infantia dilectarum virginum, scilicet, delicatæ Agnetis & glorioſæ Katharinæ reuelare: quod dum obtinuisset, secundum quod in festis vtriusque conscriptum est, desiderauit etiam cognoscere aliqua de meritis sanctorum patrum, Dominici videlicet, & Francisci: qui duces extiterant duorum ordinum, quorum studijs Ecclesia Dei mirabiliter r formata est. Apparuerunt quę iam dicti venerabiles patres, in præfulgenti gloria, non similes in meritis glorioso patri Benedicto amœ-

nitate

nitate florentium rosarum ac rutilantis sceptri venustate decorati. Pro studijs tamen doctrinæ, qua prædicationibus insistebant ad laudem Dei pro lucro animarum, apparebat eis similitudo meritorum beatissimorum patrum Augustini & Bernardi: sicut in hac vita similitudinem virtutum illorum studuerãt exercere. In hoc tamen discernebantur, quod beati patris Frãcisci merita præcipue ornata erant eximia humilitate. Glorioſi vero patris Dominici merita per maxime splẽdebãt feruẽtibus desiderijs sublimata. Sub Missa vero, dum tota qua potuit deuotione Deo intenderet, & his quę cãtabantur, & inciperetur sequentia: iterũ rapta in spiritu translata est ante thronum diuinæ maiestatis. Tunc omnes sancti in memoriam & ob reuerentiã spiritualium delitiarum illarum (quarum fruitione per noctem præcedentem in contemplatione gloriæ tanti põtificis Augustini cæterorumque, de quibus præhabitũ est, lætata fuerat) dulciter decantabant huius virginis (quæ hæc vidit) animæ sex priores versus sequentiæ, scilicet, interni festi gaudia nostra sonat harmonia, & alios quinque subsequentes. Ex quibus singulis verbis anima miro intellectu & delectatione fruebatur. Finito autem sexto versu, omnes sancti conticuerunt, innuẽtes animę, vt ipsa vj. cõsequẽtes versus decantaret versa vice in laudẽ eorũ: sicut ipsi præcedẽtes versus in honorẽ eius decãtassent. Tunc ipsa more sibi solito per organum dulcissimum cordis Iesu Christi suauiter intonãs resonabat in laudem totius cœlestis Ierusalem, dicens, (Beata illa patria) & cæteros v. versus sequentes. Ad quorum singula verba videbantur omnibus sanctis ineffabilia gaudia renouari. His finitis, Dominus Iesus spõ-

sus

ſus delicatus dulciter illi blandiens ſuauiſone reſonabat hos duos verſus, ſcilicet(Hoc in hac valle miſera)&. Quo mundi poſt exilia, &c. Et inter hæc velut benignus magiſter imo tanquam pijſsimus pater inſtruebat filiam ſuam, qualiter frequentius diuini intendendo in hoc ſeculo æterna promereri gaudia deberet. Hinc omnes angelorum chori, vota Eccleſiæ repræſentantes cõcinebant. Harum laudum præconiia, &c. Quorum laudibus adiungẽtes ſe omnes ſancti in gloriam Dei laudes altiſonas dabant tanto preſuli reliquos verſus coniubilãdo adiungẽtes. Interea beatiſsimus pater Auguſtinus. ineffabilibusimo inæſtimabilibus cœleſtis gloriæ ſplẽdoribus, totum cœli ambitum mirabiliter irradiando nouis gaudiorum delitijs lætificabat. Precibus vero eiuſdem ad vltimos duos verſus, ſcilicet, Cuius ſequi veſtigia: Dominus quaſi verbis illius effectũ præbiturus, eleuata manu ſua largam benedictionem dedit ſuper omnes ſæpe dictum Pontificem deuotis laudibus extollentes.

In feſto natiuitatis glorioſæ Virginis, Exercitia ad ipſam deuote; Et de potentiſsimo eius patrocinio ſuper omnes ipſam inuocantes; Et quam gratum ſit Deo, quod matrem ſuam honoramus,

CAPVT. LIII.

NAtiuitatis glorioſæ Virginis feſto præclaro, dum iſta perſoluiſſet tot Aue Maria quot diebus ipſa preclara maris ſtella creuit in vtero matris, & hæc deuote offerret eidem, requiſiuit ab ea, quid erga benignitatem ipſius

tem ipſius merentur, qui ſimili deuotione ad honorem eius eundem numerum perſoluerent cum ſalutatione angelica. Cui benigniſsima Virgo reſpõdit: Hoc, inquit, merentur, quod æternaliter in cælis, ſpeciali iucunditate participabunt mecum fœlicius omnia gaudia quæ recepi, & adhuc ſine intermiſsione renouata recipio, eo ſingulis virtutibus, ad quas beata & glorioſa Trinitas animam meam ſingulis diebus ſecundum optimum beneplacitum ſuum, decenter habilitauit. ¶ Hinc ſub Antipho. Aue decus, videbatur cœlum aperiri, & per miniſterium ſanctorum Angelorum demitti thronus quidam valde ſublimis in medium chori: ſuper quem in ſumma gloria & honore reſidebat inclyta cœlorum Imperatrix: quæ mira blãditate & amicabilitate ſui exhibebat ſe per feſtum illud vota congregationis dignanter ſuſcepturam. Angeli vero ſancti thronum illum reuerenter circundantes, ſuſtentabant ac ſolenne obſequium cum gaudio exhibebãt Domini Dei ſui digniſsimę matri. Adiũgebat quoque ſe beatorum ſpirituum exercitus vtriſque pſallentium choris, collaudans cum ipſis Reginã gloriæ per ſingula verba, quę cantabãtur. Videbatur etiam coram qualibet perſona ſtare vnus Angelus, ferentes ſinguli ramos vernanti virore venuſtos in manibus ſuis: qui rami ad ſingulas delati, diuerſorum colorum flores ac fructus producebant, ſecundum differentiam deuotionis vniuſcuiuſque. Finitis vero omnibus, quilibet Angelus ramum ſuum cum ingenti lætitia deferebat Virgini matri, circumponens cum reuerentia thron o, in quo reſidebat, ad augmentum ſingularis gloriæ & ornatus ſui.

Tunc ista ait ad matrem Domini. Heu me mater pia, quod ego indigna non mereor his beatis psallentium choris interesse. Cui benigna veror espondit. Bona voluntas tua plene supplet vniuersa. Et illa deuota intentio, qua per organum suauisonum cordis dulcissimi filij mei more tibi solito his vesperis intendisti ad honorem meum longe precellit omne exercitium corporale. Ad quod comprobandum ego propria manu ramum tibi assignatum venustissimis floribus ac fructibus suauissimis bonæ voluntatis tuæ per amœnum, præsento conspectui semper venerandæ Trinitatis, in oblationem summæ delectationis. ¶ Sub matutinis autem recognouit in spiritu, qualiter aduenientes Angeli sancti deferebant cõgregatos flores & fructus diuersarum intentionum & deuotionum congregationis & illos decentissimè offerebant virgineæ matri. Qui secundum hoc quod labor cuiusque fuerat difficilior, apparebant pulchriores & amœniores: & secundum quod intentio & deuotio cuiusque erat purior, reddebantur suauiores. ¶ Hinc dum ista ad Gloria Patri quarti Resp. collaudaret in effabiliter dignè extollendam Dei Patris omnipotentiam, ac admirãdam filij Dei sapientiam, Spirituſque sancti paracleti stupendam beneuolentiam, qua prævaluit, sciuit, & dignata est Trinitas semper veneranda in salutis nostræ subsidium tam plenam omni gratia Virginem formare, cui super abundantiam diuinæ suæ beatitudinis tam largè communicaret, exurgens mater gratiosa & reuerenter stans in conspectu beatissimę Trinitatis, videbatur deuotè supplicare, quatenus huic de diuina omnipotẽtia, sapiẽtia, & beneuolẽtia tantũ largiretur gratiæ

tię quātū posſibile foret in hac vita homini percipere: Ad cuius petitionem tota Trinitas veneranda dignanter inclinata, benedictione quadam ſuper cœleſti videbatur animam iſtius copioſe donare. Ex cuius affectu rore quodam ſuauiſsimo vndique reſpergebatur. ¶ Cūque cantaretur Antipho. Quam pulchra es: iſta eandem in perſona filij Dei ad laudem præcelſæ matris eius decantabat. Quod amantiſsimus Dei Vnigenitus ſecundum dulcedinem benignitatis ſuæ dignanter ac ceptans ac motu capitis quaſi pro gratiarum actione eam honorans, ait illi: Honorem iſtum quem in perſona mei exhibuiſti meæ dulciſsimæ genitrici ſecūdum regalem magnificentiam diuinæ liberalitatis meæ tibi reſtituam in tempore opportuno. Hinc ſub Antipho. Adeſt nanque feſtiuitas: in illo verbo: Ipſa intercedat pro peccatis noſtris: viſa eſt mater Domini chartam, quandam, in qua eadem verba, ſcilicet, ipſa intercedat, erāt inſcripta literis aureis & per miniſterium Angelorum ſibi delata repræſentare reuerenter conſpectui filij ſui. Ad quod blandè reſpondit: Ex omnipotentia mea mater reuerenda, tibi conceſsi poteſtatem propitiandi peccatis omnium, qui deuote inuocāt tuæ pietatis auxilium, qualicunque modo placet tibi. ¶ Sub miſſa vero dum in Sequentia Aue pręclara: cāntaretur verbum illud. Ora Virgo nos: conuerſa ad filium inclyta Virgo plicatis manibus, ſereniſque oculis, viſa eſt proſe inuocantibus exorare. Ad cuius preces Dominus omnes ſigno ſalutifere Crucis communiēs, benedictione ſua diuina ipſos prępar auit ad digne ſuſcipiendum & conſeruandum viuificum corporis & ſanguinis ſui ſacramentum. Ad illum vero verſum: Audi

nos: ipsa Virgo glorioſa apparuit aſsidere filio ſuo in throno ſublimi: quam ſic iſta allocuta eſt: Quare mater miſericordiæ non oras pro nobis? Ad quod beata Virgo: Ego loquor pro vobis corde ad cor dilecti mei. Hinc cum idem verſus repeteretur, extendens Virgo regalis manum ſuam delicatam ad Conuentum & quaſi deſiderijs ipſorum attracta ſurrexit, & vna cum cõgregatione coram filio ſupplicatura, ſtetit. Cuius filius imperialis verſa vice aſſurgens benigne ipſe in ſequenti verſu, Salua nos Ieſu: primo ſe flexit: verſus congregationem, dicens: Omnibus deſiderijs veſtris me acclinare ſum paratus. ¶ Hinc dum iſta in gloria ſolennitatis inſtantis delectaretur, ac meditando ſpaciaretur, nec inueniret quod multum cor eius afficeret, ait ad matrem Dei. Cum ſint infinita, quæ mentes delectent recolentium gloriam tuæ venerandæ Aſſumptionis: vellem etiam edoceri à pietate tua, quid in feſto tuæ Natiuitatis ſpecialius ab Angelis recolatur in cœlis: Vnde & noſtra deuotio promoueri poſſet in terris? Cui beata Virgo reſpondit. Angeli ſancti modo in cœleſti gloria cum inæſtimabili retractant lætitia gaudia illa ineffabilia, quæ habebant nouem menſibus illis, quibus ego creſcebam in vtero matris meæ, cum ipſi ſecundum vices ſuas in cremento meo deuotum obſequiũ exhiberent. Nam Angeli ſancti contemplando in ſpeculo ſanctæ Trinitatis, nobiliſsimi corporis mei: quod formabatur dignitatem ſingularem: & quã, per me Dominus diſponebat toti mũdo conferre ſalutem, toto niſu ad hoc obſequi gaudebant, aëremque & omnem creaturam vnde vegetabar, in vtero per diuinam gratiam nobilitabãt. Archã

geli

geli quoque in ſpeculo diuinitatis recognoſcentes ſublimitatem diuinæ cognitionis, familiaritatis ac vnionis, ad quam anima mea, exultantes miniſteria ſua indefeſſe adhibebant. Similiter & cæteri ordines in his, in quibus me dignitatibus ſuis cognoſcebāt ſimilimā futurā toto conamine miniſteriū deuotiſsimū exibētes, ad laudē & gloriam Creatoris cū ingenti gaudio delectabantur me promouere. Vnde & nunc pro talibus obſequijs ſuis remunerantur & exultant in æternum in cœlis. Ad Completorium autem dum ſub Salue Regina querularetur Domino negligētiam ſuam in hoc, quod nunquam debita reuerentia Matri eius deſeruiſſet, deſiderans vt Dominus hoc ſuppleret eidem & per cor Ieſu Chriſti eandem Antiph. offerre ſtuderet matri ſuæ: emiſit Dominus protinus tot aureas fiſtulas de corde ſuo ad cor Virginis matris, quod obſequia iſta deſiderabat ſe matri eius exhibuiſſe. Per quas fiſtulas ſingulas reſonabat ei blanditias filialis affectus, quo ipſe Dominus Ieſus ſedulo afficitur erga ipſam dulciſsimam matrem ſuam: & per hoc perſoluebatur omnis negligentia iſtius.

SCOL. Nec mihi, nec ordini Benedictino, nec multorū expectationi, & pieati, nec antiquitatis amatoribus ſatisfeciſſe videbor, niſi dixerim, duos Benedictinos monachos ætate atque ſanctitate pares circa annum Domini, 1096. *floruiſſe. Alter fuit quidam Petrus genere Hiſpanus, de quo Albertus Abbas Stadenſis in ſuo Chronico ait, ingreſſum fuiſſe Romani Imperij fines, ac vocem prædicationis in vniuerſo regno emiſiſſe, vt Summi Pontificis, & aliorum Principum animos, ad terræ ſanctæ recuperationem*

In chronico ad annum, 1096.

accenderet, quæ â Barbaris tenebatur. Hic ergò, vt armorum viribus, maiores orationis vires adderet, excogitauit eum morem, qui ad hæc vsque nostra tempora perdurat, salutandi Mariam Virginem cœli terræque Dominã per globulos, siue lapillos in manibus tenendos, sexaginta tres, quasi salutationes angelicas, in memoriam tot annorum quot vixit in terris beata Virgo (q̃ es el Rosario que se acostumbra rezar en toda la Iglesia) *Postea verò sanctissimus P. Dominicus Prædicatorum institutor, excogitauit Rosarium hoc ter repetitum* [*quam vocant Coronã*) *ob triplicis generis mysteriorum, quod pie religioseque per soluentibus, magna ex ditissimo Ecclesiæ thesauro munera largiti sunt Summi Pontifices. Ita tradunt multi autores, præcipue Paulus Emilius, & Autor Chronici Hierosolymitani, & Helmoldus presbyter: Trithemius, & doctissimus Genebrardus.*

Alter fuit Hermanus Contractus in Sueuia natus, ex illustri Veringensium Comitum sanguine ab ipsa pueritia sic omnibus membris captus, vt nomen contracti acceperit. Is cum sancti Benedicti Cucullum sacrũ indùisset, virtutibus insignis â B. Virgine optionẽ accepit, vel sani & incolumis corporis, vel ingenij sapientia exculti. Cumque sapientiam elegisset, in infœlice corporis structura, adeò fœliciss.imum ingenium sortitus fuit, vt Bertoldus eius contemporaneus dicat omnes illius temporis viros, sapientia & virtute præcelluisse. Inter plura ergò ab ipso docte pariterq; elegãter cõposita, duo extant cuiusq; Cantica in laudẽ Virginis ab eo cõsecrata. Alterũ est quod à prima Dñica Aduẽtus, vsq; ad Purificationẽ solet in Ecclesijs decãtari.

Alma Redemptoris mater, quæ per via cœli,
Porta manes, & stella maris, succurre cadenti

Surgere

Surgere qui curat populo: tu quæ genuisti
Natura mirante tuum sanctum genitorem
Virgo prius, ac posterius, Gabrielis ab ore
Sumens illud Aue: peccatorum miserere. Alleluia.

Alterũ est, quod à D. Bernardo, itq; D. Bonauentura, & alijs nunquã satis laudatũ pro meritis: nẽpe Salue Regina. Cuius autor Hermãnus cõtractus, nõ tantũ verborũ inuentor, sed etiã notarũ & ipsius modulationis dulcissimæ Antiphonæ (vt ait Frãciscus Costerus ê societate Iesu in præfatione meditationũ illius cantici) vsq; adeò statim Ecclesiæ Proceribus arrisit: vt tũ priuatim, tũ publice in tẽplis decãtandũ Episcopi proposuerint. Accessit autem & D. Bernardi deuotio insignis, qui aliquot concionibus ad monachos habitis, illud exposuit, ac vehemẽter laudauit: quæ inter eius opera extant. Cũ autẽ illis diebus apud Spirã ciuitatẽ diuersaretur S. Bernardus (dũ ageret de pacãdo & sedando schismate Petri Leonis aduersus Innocentium secundũ Põtificẽ verũ) Clerus ipse inuitauit sanctũ virũ ad templũ suũ cathedrale Virgini Mariæ dicatum ipsoq; ingrediente innumera populi multitudine constipato, Clerus illum benignissime magnoq; applausu, & honore suscepit cũque palam omnes haberent illum quasi insignẽ virginis Mariæ cultorẽ, & cãtici huius amatore, clara illua voce decantauit: ipsomet Diuo Bernardo ter positis genibus succinente ô clemens, ô pia, ô dulcis Virgo semper Maria. In cuius rei memoriam hæc ipsa verba, tribus æneis incisa laminis, ijsdẽ locis humi positis, etiã nũ Spiræ visuntur S. Bonauentura ducentis annis post primum huius cantici autorem, hoc ipsum Carmen pijs versibus, aut rithmis concelebrauit. Alij posteà per totam Ecclesiam prædicarunt, ac receperunt: & totis his quingentis annis

magno consensu in templis vsurparũt. Quibus motus Gregorius Nonus, ex ordine Camaldulensi assumptus, authoritate Pontificia Canticum approbauit, ac per omnes orbis totius Ecclesias, certis horis, maxime post Completorium decantari præcepit Veritatem hanc memoriæ tradidderũt Fr. Paulus de Rouedo ordinis Prædicatorum in conuiuio animæ: & Fr. Iacobus Philippus Vergomensis ordinis Heremitarum sancti Augustini: lib. 12. supplet. Chroni: & Fr. Petrus Cratepolius Minorita: & P. Franciscus Costerus é Societate Iesu. Quibus denique accedit trium monachorum ordinis Sancti Benedicti testimonium. Abbatis nempe Vyspergentis: Trithemij, & Genebrardi in Chronicis, lib. 4.

¶ Hanc quoque supplectionem nos à benignissimo Redemptore nostro obtinere possumus, hac vel simili oratione: O Iesu dulcissime, per amorem quo pro nobis ex purissima Virgine incarnari & nasci dignatus es, vt pauperum tuorum deffectus suppleres, obsecro te, vt per dulcissimum cor tuum Virgineæ matri tuę supplere digneris omnes deffectus, quos per negligentiam & ingratitudinem multipliciter admissi in seruitio & honore tam benignæ matris, cuius maternam clementiam in necessitatibus meis mihi semper fateor promptissimê adfuisse. Pro cuius condigna gratitudine offert, quæso, illi pijssime Iesu dulcissimum cor tuum superabundans omni beatitudine: exhibens eidem in eodem omnem affectum tuum diuinũ, quo eã ab æterno præ omni creatura gratuito in matrẽ elegisti, pręserua sti, creasti, omnibusque virtutibus & gratijs incõparabiliter decorasti. Necnon omnem benignitatem, qua

ei vn-

ei vnquã blanditus es in terris, cûm te infantem in sinu suo foueret, omnemque fidelitatẽ, quam deinceps ei per omne tempus quo cum hominibus conuersatus es: filiali affectu exhibuisti, (obediẽs ei in omnibus, sicut filius matri, qui es gubernator cœli) & specialiter in hora mortis. Insuper affectum dignationis illius inæstimabilis, quo eam in die iucundissimæ Assumptionis suæ super omnes choros Angelorum exaltasti, ac cœli terræque Dominam Reginam constituisti. Sicque redde eam bone Iesu mihi placabilem matrem, ac in vita & morte mea piam aduocatam & patronam. ¶Cumque per verba illa: Eia ergo aduocata nostra: ista benignissimam matrem in sui auxilium inuocaret, videbatur ipsa mater inclyta velut funibus quibusdã validis tracta inclinari ad eam. Per quod intellexit, quôd quoties aliquis ipsam suam aduocatam cum deuotione nominando inuocat, per hoc nomen materna pietas eius in tantum cõmouetur, vt benigne precibus illius acclinetur. In illo verbo: Illos tuos misericordes oculos, beatissima Virgo oculos filij sui blandẽ precibus tangens, ipsum versus terram inclinauit ad nos, dicens: Isti sunt misericordissimi oculi mei, quos ad omnes me inuocantes salubriter possum inclinare: vnde & vberrimum fructum consequuntur salutis æternę. Hinc á Domino hanc percepit eruditionem, vt ad minus quotidiè matrem suam beatissimam per ista duo verba, scilicet: Eia ergo aduocata nostra. Et: Illos tuos misericordes oculos: inuocaret, certa quod per hoc in hora sua nouissima non mediocre solatium obtineret. ¶Tunc ista obtulit beatissimæ Virgini centũ & quinquaginta Aue Maria; in honorem eius lecta, orans, vt

in hora mortis, materna sibi pietate dignaretur adesse. Et ecce omnia verba, quæ legerat, videbãtur in specie aureorum denariorum ante consistorium præsentari, & ab ipso matri suæ commẽdari. Quæ mater pia suscipiens, quasi dispensatrix fidelissima, sigillatim disponebat in profectum & solatium animæ eius, diligẽtissima cura prouidens, vt dum egrederetur de hoc seculo pro singulis sibi oblatis speciales consol.tiones & tuta subsidia apud districtum Iudicem ipsi obtineret. Intellexitque quòd, dum aliquis finem vitæ suæ cuiuslibet sanctorum specialibus orationibus commendat, statim orationes illæ deferuntur ante tribunal iudicis: & ille sanctus cui committuntur, constituitur á Deo advocatus super eas, vt ex ipsis bona prouideat sibi deuotis tempore opportuno.

In die Exaltationis S. Crucis de honore debito S. Cruci, & de merito ieiunij regularis.

CAPVT LIIII.

IN festo Exaltationis sanctæ Crucis, dum ligno Domini reuerentiá exhibendo se inclinaret, Dominus ait ad eam: Perpende, quia non diutius quám à sexta hora vsque ad Vesperas perpendi in Cruce, quam propterea magno honore sublimaui: & inde æstima, quibus beneficijs corda illorum remunerare disposuerim, in quibus per plures annos requiesco. Ad hæc dum ista diceret: Heu Domine, quôd tam paruas te delitias in corde meo permisi habere. Dominus respondit:

Quot

Quot delitiarum habui in ligno illo? Verùm gratuita pietas mea (qua illud præ cæteris elegi) inducit me ad illud honorandum. Vnde similiter quem ego elegi gratuita pietate remunerabo. ¶ Hinc dum interesset missæ, talibus verbis instructa est à Domino: Considera quale exemplum præbeam electis meis in tali Crucis honoratione. Nam præ cæteris creaturis, quæ mihi in humanitate mea deseruierunt ad cõmoda corporalia (vt vasa, quibus in infantia mea sum balneatus & similia) multo maiorem honorem contuli Cruci meæ, spineæ coronæ, lanceæ & clauis: quæ mihi ad pœnam seruierunt. Et desidero, vt speciales mei in hoc me vellent imitari: vt, scilicet, causa honoris mei & suæ propriæ salutis vellent maiorem affectum dilectionis ostendere suis aduersarijs, quàm benefactoribus: quia incomparabiliter maiorem profectum ex hoc consequi possunt. Sed si ex humana fragilitate aduersitatibus læsi, statim post illatas iniurias neglexerint beneficijs respondere, ad hoc laudabile & acceptabile sacrificium mihi foret, si saltem post moram satagerent aduersitates beneficijs recompensare: sicut Crux passionis meæ quæ aliquanto tempore in terra iacuit, postea exaltata. Et adiecit Dñs: Et affecta etiam humanæ salutis specialiter Crucem diligo, quia per eam ex totis viribus meis desideratam humani generis redemptionem obtinui: sicut deuotiores homines quandoque maiori affectu respiciunt loca seu dies, in quibus maiora bona gratiæ spiritualis accipere meruerunt. ¶ Hinc cum magno desiderio solicitaretur, vt acquirere posset aliquas reliquias de ligno Domini adeo ipsi dilecto, vt eas in reuerentia habens

à Do-

á Domino ſuauiori affectu reſpiceretur, ait illi Dominus: Si vis habere reliquias, quæ cor meum efficaciſsimè trahere poterunt ad habentem eas: tunc per lege textum paſsionis meæ, & cõſidera ibi diligenter, quæ verba maiori affectu dixerim: & illa deſcribens loco reliquiarum conſerùa, & ea ſæpius reuoluens, pro certo ſcito, quòd ex eis gratiam meam optimè præ cæteris reliquijs promereberis. Nam & hoc ſi per inſpirationem meam edocta non fuiſſes, ratio tibi perſuadere poſſet. Quia cùm amicus vult amicum præterire, amicitiæ commonere efficacius, dicit: Recordare affectus illius quem in corde tuo ſenſiſti, quando illud & illud verbum loquebaris, quàm ſi diceret: Recordare affectus illius, quem ſenſiſti, cùm in illo ſederes loco, vel cum illis veſtibus indutus eſſes. Vnde & credere potes, quòd digniſsimæ reliquiæ meæ, ſunt verba dulciſsimi affectus benigniſsimi cordis mei. ¶Et cùm inuocaret auxilium Domini ad inchoãdum ipſo die ieiunium regulare, quod per dimidium annum à religioſis obſeruatur: Dominus dignantiſsimè reſpondit: Quicunque religionis zelo inſtigante volũtariam pro amore meo ſe præbet ad obſeruantiam ieiunij regularis, & per hoc non ſuam, ſed meam deſiderat gloriam: hoc ego licet bonorum veſtrorum non egeam, tamen propria benignitate motus accepto. Si verò proceſſu temporis aliquando obſeruantiam ieiuniorum relaxare contigerit purè propter obedientiam & neceſſitatem cum contrarietate cordis, qua homo ſentit mẽtem ſuam in feruore bonæ voluntatis in tãtum ad me eleuatam, quòd cauſa amoris mei libentiſsimè abſtineret, & tamen benignè propter me ſubijcit ſe magiſtra

tus

tus sui voluntati in vnione illius humilitatis, qua ego ad laudem patris, me hominibus subdidi interris: hoc ego mihi acceptum reputo. Cùm autem ex feruore spiritus contigerit ipsum rigore abstinentiæ in tantum distendi, quod ad præceptum magistratus sui, nesciens cedere contradixerit, & inde ad se rediens pœnituerit, proponens de cætero se emendare: hoc ego tam dignanter ignosco illi, sicut imperator existens in bello, ignosceret suo fideli Principi pro se strenuè contra inimicos decertanti, si ipsum improuise parumper læderet sine damno. ¶ Item in die Exaltationis Sanctæ Crucis, cùm sub missa ad eleuationẽ calicis iterũ Domino offerret præteritam Congregationis molestiam, hoc accepit responsum: Ego bibam & indubitanter bibam calicem hunc, quem mihi feruor deuotionis & desideriorum vestrorum in tantum dulcorauit, quòd quoties mihi illum porrexit, nunquam desistam bibere quousque me feceritis ad omnia vota vestra paratum. Et cùm illa diceret: Quomodo Domine Iesu hũc tibi porrigere poterimus: tali modo instructa est, vt quilibet reuoluens miseriam suam, Domino internam laudem offerat, & pœniteat, quòd feruenter Deum non desiderauit vt decuit. Et proponat, quod si possibile foret, libẽter sustineret ad laudẽ Dei in corde suo omnẽ cruciatũ, quem vnquã humanũ cor Deũ desiderans sentire potuit, etiã vsq; in diem mortis suæ: tunc eum porrigit Domino Deo suo calicem potationis super dulcedinem nectaris & balsami sibi gratiorem. Similiter facere potest quilibet cùm à communione: siue alio seruitio Dei est impeditus, cum his verbis: O viuifici fontis profluuium, ò aromaticè super diuina-

rum

rum dulcedinum, ô delitiosissima ebrietas omnium beatitudinum: ecce tibi propino in tui ipsius plenitudine guttulam meæ miserabilis indigentiæ, qua (licet longe minùs iustè) doleo & semper dolebo, quod animam meam ab infastibilibus epulis tuis ieiunam contineo, cum qua heu sponte & proprio vitio gratiæ tuæ viam præcludo. Et nūc formator & reformator meæ substantiæ, quia omnia impossibilia solus præuales, ad summam laudem tuam da cordi meo perfectè concordare cum illo, quod nunc dico: quia omnem cruciatum desideriorum, quem vnquam humanum cor ab initio mūdi vsque in finem est perpessum in amore tuo post te libētissimè continere vellem in me etiam vsque ad diem mortis meæ, vt eo digniùs acceptaculum tibi in anima mea exhiberē, & insuper emēdarem tibi quod tam inæstimabiliter excellens dignitas gratiæ tuæ toties tam ingratis & indignis exhibetur.

In festo S. Michaëli; De fideli ministerio Angelorum circa nos; Et quid apud Deum præualeat amans anima;

CAPVT LV.

APpropinquante festo Archangeli Michaelis, die quadam communicatura recolēs dignātissimū ministerium spirituum beatorum sibi indignè â diuina liberalitate indultum, vicem ipsius recompensare desiderās, obtulit Domino idem viuificum corporis & sanguinis sui sacramentum, dicens: In honorem tātorum principum tuorum amantissime Domine, offero tibi

hoc

hoc præmagnificum ſacramentum, in laudem æternam, & in augmentum gaudij, gloriæ & beatitudinis ipſorum. Tunc Dominus oblatum ſibi ſacramentum mirabili & ineffabili modo diuinitati ſuæ intrahens & coniungens, ex ipſo beatis ſpiritibus Angelicis tam in effabilia delectamenta miniſtrabant, quòd ſi antea nullam beatitudinem habuiſſent, ſatis copioſè viderentur ex his lętari, & gratioſè omnibus delitijs ſuperabundare. Tunc Angeli ſancti per ordines ſuos cum maxima reuerentia, coram illa dicebant: Verè merito tali nos oblatione honoraſti, quia ſpeciali affectu circa te ſolicita ſumus. Angelicus itaque ordo dicebat: Nos in cuſtodia tui cum ineffabili gaudio die noctuque peruigiles ſumus atque ſoliciti, nec permittimus tibi quicquam deperire, quo poſsis ſponſo tuo decenter præparari. Tunc iſta pro tali miniſterio tam Domino quàm ipſis beatiſsimis ſpiritibus gratias deuotas perſoluens, delectabatur etiam Angelum ſanctum ſibi à Domino in cuſtodem deputatum inter alios agnoſcere. Et ecce ſtatim quaſi princeps quidam illuſtriſsimus mirabilibus ornamentis decoratus, quæ nullis viſibilium ſimilitudinibus poterant æquiparari, aſtans á tergo inter Deũ & animam vno brachio Dominum, altera verò ipſam animam cum ſumma reuerentia & delicatiſsimo affectu conſtringens blandè, dixit: Auſu diu michi aſſuetæ familiaritatis (qua frequenter ſponſum Deum animæ huic acclino, eamque ad ipſum ſubleuo in mentali iubilo) hic propiùs adeſſe præſumo. Tunc iſta obtulit eidem ſpeciales oratiunculas, quas in honorem ipſius perſoluerat. Quas ille cum ingenti gaudio ſuſcipiens, obtulit eas in ſpecie venuſtiſsimarum roſarum

ſemper:

semper venerandæ Trinitati. Hinc Archangeli blandè salutantes animam dixerunt: Omnia arcana secretorum diuinorum, quæ secundum capacitatem intellectus tui in speculo diuinæ cognitionis discernimus tibi vtiliora, ò egregia Christi sponsa, familiarissima blanditate frequenter tibi patefacere studemus. Virtutes quoque dicebant: Nos ad omnia, quibus meditando scriptis & dictis Domini tui laudem & gloriam lucraris, tibi deuotè subseruimus, in singulis te fideliter semper promouentes & amplius incitantes. Dominationes etiam asserebant: Cùm honor regis iudicium diligat & præceps amor ratione non frenetur, quotiescũque Dominus Rex gloriæ in accubitu animæ tuæ delitiando commorari delectatur, & illa viceuersa motibus amoris fertur in illum: nos interim vice tui magnificentiæ eius reuerentiam pro te exhibemus: ne quicquam quod imperialem gloriam eius condecet, negligatur. Principatus verò aiebant: Nos omni conamine semper studemus te Regi regum Domino in omni regio cultu virtutum sibi decentissimam exhibere secundum omne cordis sui delectamentum. Potestates autẽ dicebant: Cùm dilectum tibi cuniunctum sciamus fœlici vnione, nos sine intermissione propulsare omnia impedimenta studemus, tam interiora quám exteriora, quæ inquietare possent vestra præsuauia susurria, è quibus etiam lætificatur tota cœlestis Curia, & Ecclesia. Quoniam plus apud Deum præualet viuis & defunctis salutem impetrare vna amans anima, quám non amantium milia duodena. Tunc anima gratias deuotas persoluebat ipsis omnibus beatissimis spiritibus, & etiam Domino Deo pro his & pro pluribus alijs quæ

possunt

possunt superaddi, nisi fragilitas humanæ capacitatis impediret. Vnde diuinę pietati omnia sint commissa, cuius solius cognitioni perlucide patent vniuersa.

In festo vndecim milium Virginum: Quo fructu sanctæ gratiæ Deo agantur: Et de virtute Responsorij, Regnum mundi.

CAPVT LVI.

NOcte vndecim milium Virginum dum sæpius cantaretur verbum illud: Ecce sponsus venit: tandem ista incitata per hoc, dixit ad Dominum: O desiderabilis Domine, cùm multotiens iam audierim: Ecce sponsus venit. dic qualiter venies, & quid allaturus es nobis? Ad quod Dominus: Ego iam operabor tecum & in te: Vbi est lampas tua? Quæ respondit: Ecce Domine mi cor meum tibi pro lampade præbeo. Et Dñs: Egoque illud diuini cordis mei oleo (idest gratia) ad implebo abundanter, Ad quod illa: Vnde tunc papyrus habebitur vt ardeat? Respõdit Dominus: Papyrus mihi placidè lucés erit deuota intẽtio tua, quã in opere tuo ad me directe prę̃mittis. ¶ Dum vero cantaretur Respon. Verus pudicitiæ: & ipsa in illo verbo: Spes & corona Virginum: regratiaretur Deo pro meritis Virginum & pro omnium gratia ipsis impensa, vidit omnes Virgines astantes ante thronum & pro singulis gratijs á Deo acceptis emittebant singulos radios splendoris ad sedentem in throno, velut pro gratiarum actione: quos singulos radios Dominus in se

ſuſcipiens, emittebat animam ipſius quæ illi pro Virginibus gratias agebat. Vnde intellexit, quod quandocunque aliquis gratias agit Deo pro ſancto aliquo, Dominus de merito ſancti illius auget gratiam in anima eius, qui pro eo gratias perſoluit. Dum vero cantaretur Reſpon. Regnum mundi, in illo verbo: quem vidi quem amaui: venit illi in memoriam, quædā perſona, quam frequentius audiuit turbari pro deſiderio vidē di Deum. Vnde dixit ad Dominum: Et quando benigne Deus ſic dignaris animam illius conſolari, quod hoc Reſponſorium cum gaudio poſsit decantare? Reſpondit Dominus: videre ac amare me ac credere in me, tale eſt bonum quod nullus poteſt talia ſine fructu deſiderare. Vnde cum quæuis anima hoc deſiderat conſequi, & prohibetur ex humana fragilitate: ſtatim humanitas mea procedit ad diuinitatem, quaſi hæreditario iure hoc bonum ſuſcipiens, vſque dum homo ille carne ſoluta ipſemet valeat ſuſcipere, & perfrui gaudio æternali. ¶ Alia quoque nocte, dum cantaretur Reſp. (Regnum mundi) in verbo illo (propter amorem Domini mei) ſenſit & experta eſt, cor Chriſti ex deuotione hoc reſponſorium pſallentiū tā penetranti ſuauitate medullitus, commotum, quod coram Deo Patre & omnibus ſanctis ipſe filius Dei caro & frater noſter Chriſtus Ieſus in hæc verba prorupit, Ego certe hodie me fateor propenſum ad remunerandum fidele ſeruitium mihi ab ipſis pro poſſe impenſum. In illo quoque verbo, Ieſu, quod interpretatur ſalus, profitebatur Dominus ſe ad proficiendum in eis omnem ſalutem, quam vnquam deſideraverant ab infantia: licet ordinante & diſponēte ſua paterna prouidētia differre-

ferretur vsq; ad tẽpus idoneũ & prædestinatũ. In illo etiã verbo Christi quod dicitur vnctus, protestabatur Dñs se ad recõpentandum ipsis omnem deuotionẽ ab ipsis desideratam, quã hactenus eis cõferre distulisset. In his vero duobus verbis. Quem vidi, quem amaui palã protestabatur corã Deo patre omnibusq; sanctis ipsas pro amore suo fidem catholicã iustis operibus cõ probasse. Et in his duobus. In quẽ credidi, quẽ dilexi, profitebatur eas spe firma, charitateq; perfecta sibi adhęsisse. Tũc ista. Heu mihi Domine quid tũc facies, illis, quę modo non sunt in choro? Respõdit Dominus. Omniũ quę vnquã in hoc responsorio delectatę sunt, deuotionẽ mihi modo attraxi. Et illa ait. Si cũ tam parua deuotione tã magnum possunt acquirere lucrum: quid tũc nocet illis qui se negligunt cum tam faciliter queant recuperare neglecta? Respondit Dominus: Cũ Imperator alicui principum suorum liberaliter multa largitur prædia & possessiones, & insuper preciosis eũ exornat vestimentis & ille regreditur ab Imperatore, ab omnibus cognoscitur ditatus largè & honoratus valde: Veruntamen si ipsa bona sibi collata excolere negligit, semetipsum exponit inopię damnumque incurrit. Attamen benignus rex non ideo vestes sibi aufert, quas regalis liberalitàs sua gratuitè contulerat ipsi. Similiter cum ego pro parua deuotione magnifica impendo beneficia, tenentur homines post modum in talibus studiosius se exercere. Et si hoc negligunt facere, fructum certe bonorum illorum amittunt. Sed tamen decor gratuitæ bonitatis meæ, qua ego eis benefeci gratis, perpetuo ad laudem & gloriã meam apparebit. Et illa, Et quomodo, inquit, se exerce-

re debent in talibus, ad quorum notitiam hæc reuelatio & similes forsitan nunquam peruenient? Respondit Dominus. Hæc ipsa tamen quæ præcipiunt dona, tenentur studiosius per imitationem exercere: quia certe ad cuiuscunque notitiam aliquid talium peruenire permitto: ille proculdubio sciat se ad gratitudinem & studium imitationis per scientiam horum magis obligatum. Vnde etiam si ipse scienter per desidiã suam beneficia sibi impensa in communi siue in speciali neglexerit, cũ deuota gratitudine & studio imitationis augere, damnum se nouerit ex hoc incursurum. ¶ Alia quoque vice sub eodem Respon. Regnum mũdi, apparuit caterua dæmonum coram vtroque psallentium choro & quilibet dæmon videbatur diuersa mundi ornamenta & vanitatum varia machinamenta ostendere Congregationi. Cum verò conuentus ex corde cantaret: Regnum mũdi & omnem ornatum seculi contempsi, omnis illa caterua dæmonum confusa statim, quasi canes rabidi aqua calida perfusi, velocius aufugit. Per hoc intellexit, quod quandocunque aliquis deuoto corde profitetur se regna mundi contemnere, & omnia quæ sibi diabolus ad tentandum obijcit pro amore Iesu ex corde detestari, statim virtus diabolica intãtũ debilitatur & fugatur, quod de cętero ęgrè audet hominẽ in illa causa, in qua sibi semel viriliter restitit & resistendo superauit, impugnare.

SCOL. Quanuis Christi omnes fideles maximè tamẽ Virgines & Monachos (vt Antonius magnus tradidit) dæmones immani odio prosequi solẽt [infideles autem suo rum errorũ cõpedibus captiuos tenent) Quocirca minus

nus mirandum (licèt magis dolendum si monachi, & sanctimoniales interdum à recto virtutis tramite deflectant: quandoquidem & homines sunt, & nihil humani ab eis alienum & tamen singulari hostium furore atque caliditate impetuntur. Hanc tamen cum viris Religiosis colluctationem (vt inquit Ioannes Cassianus) singulari etiam cum labore atque rubore credimus conficere. Habent namque etiam ipsi in suo conflictu quandam anxietatem, atq; tristitiam: & maxime cum fuerint validioribus æmulis (id est viris sanctis) perfectisque congressi. Alioquin iã nõ conflictus, neque colluctatio, sed simplex tãtum: &, vt ita dixerim, secura illis esset attributa hominum deceptio. Et quomodo staret illud Apostoli, quod dicit: Non est nobis colluctatio aduersus carnẽ & sanguinẽ, sed aduersus principatus, aduersus potestates, aduersus mundi rectores, tenebrarum harum. Laborant itaque planè & ipsi non minus impugnantes humanum genus, & desudant, vt prævaleant de vno quoque illam, quam cupiunt obtinere victoriam: & retorquetur in eos illa confusio, quæ nos manebat, si ab illis fuissemus elisi: secundum illud: Caput circuitus eorum labor labiorum ipsorum operiet eos. Et iterum: Veniat illi laqueus quem ignorat, & captio quam obscondit, apprehendat ipsum & in laqueo cadat in ipso: scilicet, quem super hominum deceptione mollitur. Dolent igitur etiam ipsi non minus: & quemadmodum nos elidunt, ipsi quoque similiter eliduntur: nec victi sine confusione decedunt: His Ioannis Cassiani verbis planè constat, non esse incredibile diabolum à B. Gertrude (idem autem esto iudicium de reliquis sanctis: maxime autem de religiosis, quos peculiari odio prosequitur) de victum atque prostratum, ægre velle tentationibus iterum atque iterum cõ

Cassia. coll. 7. c. 21.

Ephes. 6.

Psalm. 139.

Psal. 34.

gredi. Adeo est illius inmanis arrogãtia, vt pudeat ipsum ab homine fragili superari. Quod verò sic elisus & superatus, nunquam de cætero audeat hominẽ iustũ impugnare, non facile credam: militia est enim vita hominis super terrã, in qua didicit experientia longa hostis humani generis, quanta sit hominum fragilitas, quantis laqueis sint irretiti, quantam vim habeat occasio præceps, quantumque longè superaret ipse virtutibus, ingenio, & multis naturæ atque gratiæ dotibus, qui tamen leui superbia afflatus vento mirabiliter atque miserabiliter in preces ruit. His autem quæ diximus, dissimilia non sunt illa Beati Hylarij verba. In sanctificatis nobis maximé diaboli tenta menta grassantur, quia victoria est ei magis optata de sanctis. Post diaboli autem fugam Angeli ministrabant Christo; ostendentes â nobis victo, calcatoque diaboli capite: & Angelorum ministerio, & virtutum in nos cœlestium offitia non defutura.

B. Hylarius in Matth. can. 3.

In festo omnium Sanctorum; Quod religiosi boni inter martyres computantur, Quodque Sanctorum merita fiant nostra.

CAPVT LVII.

IN festo omnium Sanctorum, in spiritu recognouit ineffabilia mysteria de semper venerandæ Trinitatis gloria, & qualiter ipsa beata & glorioſa Trinitas in se ipsa sine principio & sine fine omni dulcedine & iucunditate & beatitudine super effluens, omnibus

nibus ſanctis gaudium & gloriam & beatitudinem ad miniſtrat æternam. Sed humana fragilitate præpedi ta, nihil de his quæ tam lucidè in ſpeculo diuinæ cla ritatis perſpexerat, ad humanam intelligentiam po- tuit enodare, præter iſta pauca quæ ſub aliqua ſimili- tudine vix potuit abrupte præferre. Apparuit enim Dominus virtutum Rex gloriæ in ſimilitudine cuiuſ dam patris familias præpotentis, qui faciens grande conuiuium cunctis principibus & optimatibus ſuis, conuocauit amicos & vicinos. Quia ipſe fons vitæ & origo lucis perpetuæ atque omnis bonitatis author, ſa tians ſatietas Angelorum (ob reuerentiam & deuo- tionem, qua ipſo die ab Eccleſia recolebatur commu ne feſtum omnium Sanctorum) videbatur quoſque fi delium adhuc in terris militantis Eccleſiæ degentes choris ſanctorum iam in cœlis triumphantium inter- ſeruiſſe ſecũdum meritorum ſuorum dignitatem. Ver bi gratia: Qui matrimonio legitimè vtentes in timore Dei bonis exercentur operibus, apparebant adiuncti ſanctis Patriarchis. Qui verò ſecreta myſtriorum Dei cognoſcere merentur, Prophetis ſanctis addicti vide- bantur. Qui autem prædicationi & doctrinæ ſanctæ inſeruiunt: beatis Apoſtolis videbantur coadunati: & ſic de alijs. Cognouit etiam ſpecialiter choro ſanctorũ martyrum ordinem Religioſorum ſub obedientia re- gulari Deo ſeruientium inſertum, eo quòd ſicut mar- tyres ſancti in eo membro, in quo paſsi ſunt pro Domi no, ſpecialem decorem ſimul & poteſtatem receperũt inæſtimabilis delectationis: ita & religioſi pro ſingu- lis delectamentis, à quibus in quacunque re ſe conti- nent: vt in viſu, guſtu, auditu, ambulando, vel loquen

do, & similibus: sanctorum martyrum meritis adæquati, consimilem cum ipsis percipient remunerationem in cœlis. Quoniam, licet, persecutor ipsorum non fundat sanguinem, tamen propriam abscindere volũtatem studeant per continuas abstinencias, immolantes quodammodo sacrificium confessionis quotidianum Domino Deo in odorem mirificę suauitatis.

SCOL. Religionis vitam & institutum esse genus martyrij tractat Hieronymus Plat. libro. 2. de bono statu religiosi: pro data sibi à Deo elegãtia, & singulari erudi-tione, quò lectorem mittimus.

¶ Hinc communicatura, volens pro Ecclesia orare: & statim apparuerunt ei diuersi colores, scilicet, candor pudicitiæ virginalis, Hyacintinus color confessorum ac religiosorum, roseus flos martyrum, & cæteri colores quorumlibet sanctorum merita figurãtes. Inter quos dum & ipsa per se ipsam ad Dominum accedere nitens, consideraret se nullius coloris decore micantem, Spiritu Sancto (qui docet hominem sciẽtiam) instigante, cœpit ex intimo cordis affectu gratias agere Deo pro omnibus, quos vnquam gratia sua in gradu virginalis dignitatis sublimauit: orans per amorem quo pro nobis virginis filius fieri dignatus est, vt omnes quos in Ecclesia elegisset ad illã dignitatẽ, mira puritate cordis & corporis ad sui ipsius laudem & gloriã dignaretur conseruare. Statimque vidit animam suam consimili virginum candore nitentem. Hinc gratias egit Domino pro sanctitate & perfectione omnium sanctorum confessorum & religiosorum: in quibus si bi Do-

bi Dominus ab initio ſeculi vnquam complacuit, orãs vt quemlibet adhuc militantem in Eccleſia ſub religionis habitu Dominus conſeruaret. Et ſtatim addebatur animæ eius decus Hyacintini coloris. Similiter cum pro quolibet ſtatu ſanctorum Domino gratias referendo oraret pro augmento & profectu Eccleſiæ, anima eius per ſplendorem cuiuslibet coloris ipſum ordinem deſignantis, viſa eſt decorari. Poſtremo vero cum gratias agendo affectuoſius oraret, pro ſtatu amãtium Deum, videbatur anima ipſius aureo amictu circundari. Et cum ſic decore diuerſorum meritorum Eccleſiæ mirabiliter exornata conſpectui Domini aſtaret, ipſe decore illius delectatus, ait omnibus ſanctis: Ecce iſta adeſt in veſtitu deaurato circumamicta varietate. Sicque extenſo brachio ſuſcepit eam ſuper pectus ſuum ſuſtentandam, quaſi præ affluentibus delitijs ſubſiſtere non valeret. Deinde cum inſtaret hora communicãdi, & ipſa magnum ſentiret deffectum virium, dixit ad Dominum: Et qualiter nunc, ô amantiſſime, tibi Domino Deo vero ſalutari meo in ſacramẽto ad me venienti aſſurgere potero, cum nec vires mihi ſupperant, nec alicui me commiſerim iuuandã? Reſpondit Dominus: Vt quid neceſſe habes adiutorium hominum, quæ innixa ſuper me dilectum tuum ſuſtẽtaris vlnis omnipotentiæ meæ diuinæ? Vnde tibi vires per te ipſam ſurgendi & ſubſiſtendi ſufficiẽtes miniſtrabo. Sicque adiuuante eam gratia (quæ antea per longum tempus ſine iuuamine aliorum ſurgere nõ potuit vel ire) per ſe in fortitudine ſpiritus corpori Domini aſſurrexit: cuius participatione ſatiata vnus, cum eo ſpiritus fœliciter eſt effecta.

In festo S. Elisabeth: quòd sanctis gratissimum sit, vt pro eis Deum laudemus.

CAPVT LVIII.

IN festo beatæ Elisabeth cum in sequentia cantaretur: Eia mater nos agnosce: ista deuotè salutando illam beatam orabat, vt sui indignæ memor esset. Cui illa dixit. Ego agnosco te speculo æternæ claritatis, in quo perlucidè splendet omnis intentio operum tuorum. Et cum ista diceret: Nonne dona pro detrimento laudis tuæ deputas, quod ego cantando in festo tuo solūmodo intendo illi á quo tu cūcta (pro quibus laudaris) gratis accepisti, ad te quasi nullum habens respectum? Ad quod illa, Nequaquā ait, sed infinitum gratius hoc accepto: imo tanto suauius per hoc demulces affectum meum quanto aliquem multo plus delectat musicum instrumētum, quam balatus ouium, aut mugitus boum.

De meritis & patrocinio Sanctæ Catherinæ.

CAPVT LIX.

DVm in die sancti Augustini, inter cętera Dominus exponens isti verbum illud: Non est inuentus similis illi, plurimorum Sanctorum ipsi merita demonstraret: desiderabat etiam agnoscere de gloria & meritis sibi à pueritia specialius dilectæ glorioſæ virginis Catherinæ. Cuius votis Dominus fauens ostendit

illi

illi ipsam virginem beatam in solo sublimiter eleuato. Apparebant etiam infra eam quinquaginta illi oratores, quos ipsa spiritu diuinæ sapientiæ superatos direxit ad cœlum. Qui omnes aurea sceptra in manibus tenentes, capitella eorum super vestes eiusdem virginis declinando, ipsam cum eisdem in modum florum miro modo exornabant. In eisdem etiam floribus relucebat quasi mirifico opere intextum omne studium, cui ipsi rhetores pro acquirenda sapientia insudarant. Per quod notabatur, quòd illa studia idcirco egregiam virginem decorabant, quoniam ipsi oratores eam pro inani gloria penitus expendissent. Sed beata virgo summo studio conabatur ipsos cum omni sapientia sua conuertere ad gratiam fidei in laudem sui creatoris. Videbatur etiam Dominus frequentius præcelsę Virgini concedere coronã capiti eius & mira varietatis vernantia reflorere in omnes sibi deuotos mirificum dans resplendorem.

In Dedicatione templi: De virtute oblationis cordis & tribulationis; Et de gaudio Domini super quolibet pœnitente.

CAPVT LX.

CVm in festo Dedicationis Ecclesiæ ad Matutinas legeretur: Regina Saba venit ad Regem Salomonem: Et infra: Cum gemmis virtutum, ista compuncta dixit ad Dominum: Heu mihi benignissime Deus, & qualiter ego tantilla perueniam ad te, quæ nec vestigium cuiuslibet virtutis recognosco in me? Ad quod Domi-

Dominus: Scis ne tamen hoc, quòd aliquando detrahentium diuersitate moleſtaris? Et illa: Scio Domine, quia heu exigentibus culpis, proximis ſæpè fui cauſa ſcandali. Cui Dominus: Ergo ſingula detrahentium verba ſume tibi loco virtutum, quibus exornata peruenias ad me: & ego compaſsiua pietate mea compulſus, benignè ſuſcipiam te. Et quanto plus conuerſatio tua ſine culpa reprobatur, eo amplius cor meum amatoria ſuauitate tibi condeſcēdit: quia per hoc efficieris mihi ſimilima, qui in operibus meis ſemper habui peruerſores. Hinc ſub Reſponſ. Benedic. introduxit eam Dominus in locum, vltra quam dici poſſet, admirabilem, ſcilicet, cor Ieſu Chriſti, quod diſpoſitum erat ad modum domus, in qua erat feſtum dedicationis celebratura, quam cùm ingreſſa ſibi videretur deficere præ inæſtimabili affluentia delectationum, dixit ad Dominum: Domine mi, ſi ſpiritum introduxiſſes in aliquem locum, in quo ſtetiſſent pedes tui, optime ſufficeret mihi: ſed quid attentabo tibi reſpondere pro tam ſtupenda dignatione, quam modò mihi exhibes? Ad quod Dominus reſpondit: Ex quo tu ſtudes mihi cor tuum ſæpius præbere, congruum iudico, vt & ego pro omni delectamēto cor meum tibi exhibeam, qui ſum Deus tibi in omnibus, omnia, virtus, vita, ſcientia, victus, veſtis, &c. Tunc illa: Quod vnquam in aliquo tibi cor meum conſentire potuit, hoc idem Domine mi, donum tuum erat. In his delectamentis dum illa per cognitionem ſpatiaretur: apparuit illud diuinum gazophylacium circa ſe ex quadratis gemmis diuerſi coloris ædificatum, quæ gemmæ videbantur aureis colligamentis, velut pro cæmento, compactæ. Et

dum

dum diligentius reſpiceret, vidit in ſingulis mirabilem quandam alludentem rutilantiam: Per quod intellexit, quomodo in futuro in quolibet electo ſpecialis gratiæ dignitas omnibus beatificatis iucundum præbebit oblectamentum. Nam per dictam diſpoſitionẽ prædictarum gemmarum intellexit, quòd electi tenẽtur ſe inuicem ſupportare: ſicut lapis lapidem ſupportat in muro. Per hoc autem, quòd colligamentum gẽmarum ex auro fuit, intellexit quòd prædicta ſupportatio fidelium ad inuicem fieri debet ex charitate, & pura intentione propter Deum. ¶ Alia vice, dum in vigilia Dedicationis in ſimilitudine Heſter Reginę in indumentis regalibus ſpecialium ſtudiorum Domino cooperante decenter exornata ipſi Regi regum Domino aſtaret pro populo ſuo, id eſt, Eccleſia ſupplicatura, ſuſcepta eſt ab ipſo vero Aſſuero in tantæ blanditatis exhibitione, quòd admiſſa ſibi videbatur intra ſacrarium dulciſsimi cordis ſui. Audiuitq; Dominum blandè ſibi dicentem: Ecce exhibeo tibi abundantiam dulcedinis cordis mei diuini, ex qua liberaliter partiri poteris vniuerſis quantumcunque volueris. Tunc iſta tanquam manu hauriens de corde Domini, aſperſit in multitudinem aduerſariorum, qui tunc minis ſuis conturbauerunt villam. Quo facto cognouit, quòd quemcunque illorum aliqua guttula illius attigiſſet aſperſionis (quam ex corde Dominico hauſit) hunc in ipſo operabitur effectum, quo veraciter compungetur per veram pœnitentiam ad ſalutem. ¶ Hinc affectuoſius orans pro quadam perſona, videbatur mẽſuram bonam de corde Domini hauſtam cordi illius infundere. Quæ ſtatim poſt receptionem eiuſdem in

amari-

amaritudinem est conuersa. Super quo dum ista miraretur, taliter à Domino est instructa: Cùm quis amico suo nummos tribuit, ille qui accipit eos, libertatem habet cõparandi pro eis quicquid voluerit. Et cùm pro simili precio comparari possint poma dulcia & acida, quidam tamen libentius emunt acida, eo quòd videntur esse durabiliora. Similiter cùm ego precibus electorum meorum deflexus alicui gratiam infundo, ipsa operatur in eo, secundum quod magis cuiuslibet congruit vtilitati. Verbi gratia: Quibusdam magis congruit in præsenti diuersis grauaminibus potius quàm dulcedine consolationis exerceri. Ideoque cùm ipsis gratiam infundo, conuertitur in amaritudinem præsentiũ grauaminum & tribulationum, per quas magis magisque gratiæ meæ coaptantur, secũdum optimum beneplacitum cordis mei diuini. Quod quanuis ipsos lateat in præsenti, tanto tamen dulcius experiẽtur in futuro, quanto hic fidelius laborauerũt aduersitates quasque pro amore nominis mei sufferendo patienter.

¶ Sub Matutinis verò dum Deo sibique intenderet, & cantaretur Responso. Vidi ciuitatem: commonefecit eam Dominus cuiusdam verbi, quod ipsa sæpius hominibus solebat proponere ad animandum eos, vt habeant fiduciam ad Deum, & dixit: Vt cognoscas & magis certificeris, modo ostendam tibi, quanta dignatione accepto, quòd anima fidelis post transgressionẽ resipiscens, & ad me rediens, compungitur pro transgressione cum proposito de cætero propositi sui me auxiliante, peccata cauendi. Videbatur etiam huic, quod post illa verba: Et audiui vocem magnam de throno dicentem: filius Dei interponeret singula verba il-

ba illa, quæ cor compunctum in cogitatione pertractat, hoc vel simili modo dicens: Eia, heu me miserum, qualiter consumpsi tempus istud Domino Deo amatori meo non intendendo, & similia. Et hæc filius Dei in persona humanitatis velut in grauibus concinuit: Ecce tabernaculum Dei cum hominibus: quasi in admirationem prouocaret omnem cœlestem militiã spirituum beatorum. Per quod dabatur intelligi, quòd ille, qui sic cõpunctus integra volũtate proponit de cætero emendationem malorum ac studium bonorum operum, veraciter efficitur tabernaculum Dei, in quo tanquam in domo propria habitare dignatur Dominus maiestatis sponsus animæ amantis, qui est benedictus in secula. Hic Deus pater venerabili manu sua dãs benedictionem, subiũxit: Ecce noua facio omnia: Per hoc insinuãs, quòd per talem compũctionem & diuinã benedictionem, ac filij Dei sanctissimam conuersationem supplentur & renouãtur in anima fideli quæque neglecta. Et inde fit gaudium in cælo super vno peccatore pœnitentiam agente, quàm super nonaginta nouem iustis, qui non indigent pœnitentia. Quia infinita bonitas Dei tales dignaretur in anima veraciter pœnitente delitias per semetipsam operari.

In Dedicatione Capellæ: De præsentia & gratia Dei in loco sacro.

CAPVT LXI.

COnsecrata Capella, dum ad Matutinas cantaretur Respon. Vidi ciuitatem: apparuit Dominus in forma

forma pontificali ſuper Cathedram ad parietem verſus ad altare, quaſi ſibi locum illum elegiſſet ad inhabitandum. Quod cùm iſta videret, conſiderans quôd remotus eſſet à loco illo, quem ipſa elegerat ad orandum, magno deſiderio videbatur eum ſibi propius attrahere. Ad quod Dominus: Cùm ego, inquit, cœlum & terram impleam, cur non & domum iſtam? An ignoras, quôd multo attentius obſeruatur locus, quem ſagitta penetrat, quàm locus in quo tenditur arcus: Sic ſcias me non tam efficaci affectu agere vbi corporeus appareo, quàm vbi eſt theſaurus meus, & oculus diuinitatis meæ delectatur. Ac ſubintulit: Qui quærit ſalubriter gratiam meam, in beneficijs euidentius inueniet me, & qui quærit fideliter amorem meum, in intimis ſuauius me ſentiet. Per hęc verba intellexit, quod magna diſtantia eſt inter eos, qui ſalutem non tantum corporis, ſed etiam animæ ſuæ quærunt ſecundum diſpoſitionem propriæ voluntatis: & illos & qui ſe fiducialiter diuini amoris prouidentiæ committunt. ¶ Item dum in Miſſa cantaretur: Domus mea domus orationis: Dominus dextra manu ſua videbatur tangere præcordia ſua, & quaſi ex integro cordis affectu prorumpere in hæc verba: Hoc integro affectu dico, (In ea omnis qui petit recipit, &c.) Et extẽdens brachiũ, quaſi de ſurſum porrecta manu in medium templi ſic perſtitit tanquam continuè eam ibidem contenturus ad beneficia largienda. Item dum infra hebdomadam ſuper Benedictus cantaretur Antipho. (Fundamenta templi eius) apparuerunt in ſummitate murorum angelici ſpiritus quidam, qui deputati erant pro cuſtodia templi, ad depellendas inſidias inimicorum, dulce red-

debant

debant melos in laudem diuinitatis. Videbantur etiã singulis vicibus à summis ad ima descendere, in signum quòd assiduè benigno affectu in loco eodem ciues suos visitarent, & ab omni malo custodirent. ¶ Festo verò Dedicationis eiusdem, dum ista lecto decumbens, sub Matutinis intendere studeret eisdem quæ ante aliquot annos acceperat à Domino speciali dono, videlicet, vt Angeli pro ea persoluerent Deo laudes & gratiarum actionem quascunque ipsa minus prævaleret soluere, impediente humana fragilitate, & ex talibus miram in spiritu sentiret delectationem: de quibus multa possent dici, quæ causa breuitatis omisi: tandem vidit fluuium quendam eximiæ puritatis crispantibus aquis profluere per totam latitudinem cœli. Et sicut Sol refulgens: ita claritas Dei amœnum cõtuentibus splendorem reddidit in aqua, ita vt quælibet crispa fluuij delectabiliter coruscaret quasi mille soles fulgerent in cœlo. Per flumen illud intellexit notari gratiam deuotionis, qua ipsa tunc fruebatur Domino largiente. Per crispas verò, omnes illas cogitationes, quas cum studio & labore direxerat ad Deum: & versus personas quasdam, quæ vice illa promouerant eam ad hoc, vt liberius Deo vacare posset, & etiam ad omnes qui se orationibus eius cõmendauerant. Per quas fistulas diuinam consolationem erant percepturæ. Tunc anima dixit ad Dominum: Et quid ipsis prodesse potest hoc, quòd ego ista video, & intelligo, cum ipsi ea non sentiant? Ad quod Dominus: An non prodest (inquit) patri familias quòd implet cellaria sua plaustris vini, cuius suaui

tatem tamen singulis horis non degustat. Attamen quotiescunque sibi placuerit, potest quantitatem vini pro libito suo emittere & vsque ad satietatem bibere? Similiter cùm ego ad preces electorum meorum alijs gratiam infundo, quanuis statim non sentiant saporem deuotionis, tamen ex hoc tempore congruenti dignationem meam suauius experientur.

De Missa quam S. Gertrudis in Dominica ante Natiuitatem Christi aliquando in extasi sibi visa est audire in cœlis.

CAPVT LXII.

IN Dñica Gaudete in Dño, &c. dum hęc virgo esset communicatura, & sub prima Missa, quæ erat Rorate: mœsta querularetur Dño, quod audire nō posset Missam: pauperis suæ misertus omnipotens Dñs, blande ipsam consolatus, videbatur dicere. Vis ne dilecta, Missam? Quæ statim rapta in spiritu, respondit: Etiā ô dulcor animæ meæ, hoc toto cordis affectu supplex oro. Et qualē Missam, ait Dñs, delectat te audire? Respondit: Quamcunque tu deliberas. Tunc videbatur sibi audire introitum Dominicæ tunc instantis, Gaudete in Dño semper, &c. Sedebatq; Dominus in throno regiæ maiestatis suæ, & anima procidens ad pedes eius dulciter deosculabatur eos. Hinc clara voce subiūxit: Kyrie eleison. Et ecce duo præclari principes de choro Thronorum aduenerūt, assumētes animam, & deducentes ipsam ante conspectum Dei Patris: quæ protinus corruēs in faciem suam, adorabat prostrata. ¶ Cui Deus Pater per primū Kyrie eleison, plenam rē missionem omnium peccatorum, quæ ex humana fragilitate

fragilitate cõtraxerat, benigne donauit. Post hoc prædicti principes leuabãt animã super genua. Sicque per secundum, Kyrie eleyson, indulgentiam omnium peccatorum, quæ ex humana commiserat ignorantia, percipere meruit. Hinc iterum eleuata à prædictis principibus, & stans inclinata quasi deoscularetur vestigia Domini, percepit remissionem omnium peccatorum, quæ commiserat malitiose. Deinde aduenerunt duo inclyti duces de ordine Cherubim, qui circundantes animam, conducebant eam ad filium Dei, qui blandè suscipiens eam, inter suaues amplexus diuino cordi suo eam applicuit. Et hoc fiebat per quendam mirabilem influxum Dei in animam & refluxum animæ in Deum: ita, quod per singulas notas descendentes, cor diuinum cum ineffabili delectatione flueret in animam, & per notas ascendentes anima cum omni delectamento reflueret in Deum. Ad secundum, Christe eleison, anima intraxit sibi omnem delectationem, quã vnquã alus similis expertus est. Ad tertium autem Christe eleison, Filius Dei expandens manus suas fructum sanctissimæ conuersationis suæ animæ illius operibus coniunxit. Postremo duo præcelsi primates de choro Seraphim procedentes, animam illam tollentes eam Spiritui Sancto præsentabant reuerenter: qui tres animæ vires pertransiens per primum Kyrie eleison, rationalem vim animæ splendore suæ diuinitatis perlustrauit, ad cognoscendam suam in omnibus laudabilissimam voluntatem. Per secundum vero, Kyrie eleison, irascibilem confortauit ad resistendum omnibus inimici machinamentis, & ad vincendum omne malum. Per vlti-

mum etiam, Kyrie eleiſon, concupiſcibilem vim animę inflamauit, vt ardenter toto corde, tota anima totiſque viribus Deum amaret. Per hoc vero quod ſpiritus Seraphici, qui ſunt inter ordines ſumi, perducebant animam ad Spiritus ſancti præſentiam: qui eſt tertia perſona in Trinitate ſancta, & quod throni præſentabant eam Deo Patri, innuebatur, quod Patris & Filij & Spiritus Sancti vna eſt diuinitas, æqualis gloria, coęterna maieſtas, qui in Trinitate perfecta viuit ac regnat per omnia ſecula ſeculorum. ¶ Hinc viſum eſt illi audire: Gloria in excelſis Deo. In illo verbo: gloria: immenſam & incomprehenſibilem Dei Patris omnipotentiã extollens. Illud autẽ verbũ: in excelſis: ſubimet ipſi intrahens ſuã inſcrutabilẽ collaudabat ſapientiã. In illo vero verbo: Deo, Spiritus Sãcti inæſtimabilẽ & indicibilem reuerebatur pietatis dulcedinẽ, tota cœleſtis curia proſequens dulciſona voce decantabat: Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Sicq; Filius Dei iterũ in ſolio ſuo reſedit. Anima verô ad pedes eius procidens ſedebat in conſideratione & abiectione propriæ vilitatis. Ad quam Dominus dignãtiſsime ſe inclinãs manu venerabili eam ad ſe alliciebat. Quæ protinus aſſurgens & coram Domino ſtans, diuini illius ſplẽdoris claritate mirabiliter ab ipſo tota illuſtrata eſt. Et ecce duo præclari proceres de ordine Thronorum aduenientes, attulerunt thronum quendam miro modo decoratum, quem deponentes coram Domino detinebant ipſum reuerenter. Dehinc duo inclyti duces de throno Seraphim animam aſſumentes ſuper ipſum thronum depoſuerunt à dextris & á ſiniſtris eam ãmicabiliter ſuſtentantes. Duo quoque

glorioſi

glorioſi primates de ordine Cherubin ferentes duo præclara luminaria, ſtabant coram anima. Sicque illa coram dilecto ſuo reſidens videbatur ipſi in regali pura ſimili decore refulgere. Finito quoque Gloria in excelſis Deo. Tunc exurgens floridus ille iuuenis & delicatus, qui ſuper pectus Domini ſe recubuiſſe teſtatur Ioannes, videlicet Euangeliſta, flauis veſtibus indutus, quæ aureis aquilis vndique erant intextę: & ſtans inter ſponſum & ſponſam, hoc eſt inter Deum & animã illã, clara voce concinebat: Epiſtolã, dicens. Hæc eſt ſponſa: Dehinc totus cœtus Sanctorum omnium concludens canebat: Ipſi gloria in ſecula: Poſt hæc omnes ſimul cantabant Graduale: Specie tua & pulchritudine tua: adiungentes verſum illum Audi filia & vide, Cumque poſt hoc inchoaſſent Alleluia. Paulus Doctor egregius indice manus dextræ oſtendens illam animam ſubiunxit, Æmulor enim vos. Sicque totus exercitus conſonans ſubſecutus eſt cætera, adiungens Sequentiam, Exultent filiæ Sion, in honorem animæ illius, in quibus omnibus ipſa mirabiles & inenarrabiles delectationes intellectus percepit. Deinde alter Euangeliſta accedens inchoabat Euangelium, Exultauit Dominus Ieſus in ſpiritu & dixit, In quibus verbis ipſa charitas Chriſtus ſtimulis amoris prouocatus, ſurrexit & eleuatis manibus ſequentia Euangelij verba ſuauiſsima voce decantauit, dicens: Confiteor tibi Pater cœli & terræ: commonefaciens cœleſtem patrem cum quanto feruore cordis & gratiarum actione eadem verba dixerat in terris. Finito Euangelio Dominus innuit animæ vt in perſona Eccleſiæ fidem catholicam publicè profitẽdo decãtaret:

Credo in vnum Deum. Quod cum feciſſet, chorus ſanctorum ſubſequens decantabat Offertorium: Domine Deus, in ſimplicitate: adiungens: Sanctificauit Moſes. Quod dum cantaret, cor Domini Ieſu vnice dignisſimum de pectore ſuo viſum eſt prominere in ſimilitudine aurei altaris igniferoſplendore mirificè rutilantis. Tũc aduolantes omnes Angeli, qui in miniſterium hominum erant deputati, ſuper altare illud Dominici cordis, obtulerunt cum ingenti gaudio omnia bona opera & orationes à ſibi commiſsis peracta. Deinde omnes ſancti accedentes, ſingulatim ſua merita offerebant ſuper idem altare Domino ſuo in laudẽ æternam, & ad ſalutem animæ ibi prẽſentis. Poſtremo omnium aduenit princeps quidam magnificus; videlicet Angelus huic Virgini in cuſtodem deputatus à Domino, ferens aureum calicem, quem ſimiliter immolauit. In quo erant omnes tribulationes, aduerſitates, & grauamina: quæ iſta beata tam in corde quam incorpore pertulerat ab infantia ſua vſque modo. Quem calicem Dominus ſtatim ſigno ſanctæ Crucis benedixit more ſacerdotis hoſtiam conſecrantis, quo peracto, impoſuit ſuauiſona voce dicens: Surſum corda: Vnde omnes ſancti prouocati, accedentes corda ſua ſimilitudine aurearum fiſtularum erigentes, applicuerunt ea ad altare aureum cordis diuini, ad hoc, vt de ſuperfluentia calicis illius, quem Dominus tanto ſtudio benedicens ſacrauerat, aliqua ſtillicidia mererentur accipere in augmentum meriti gaudij & gloriæ ſuæ. Cumque in præfatione decantaſſet: Per Ieſum Chriſtum: ad horam conticuit & totus cœleſtis exercitus quaſi cum ineffabili gaudio profitentur ipſum ſolũ eſſe Dominum

minum Deum creatorem & redemptorem, ac omniū bonorum ſuorum liberaliſsimum largitorem, cui ſoli digne debetur omnis honor & gloria, laus & iubilatio poteſtas & imperiū, omniſque creaturæ obſequiu. Cum vero decātaret, Per quem maieſtatem tuam laudāt Angeli, omnes ſpiritus angelici cē inenarrabili tripudio, plaudentes manibus, tanquam cœleſtem curiā prouocarent ad laudandum Dominum. In illo autem verbo, adorant dominationes, idem chorus, ſuper genua ſua procidens, adorabat Dominum, confitendo ipſum ſolū eſſe cui rite genu flectatur omne, cœleſtiū, terreſtrium, & infernorum. Et cum adiungeret, Tremunt poteſtates, totus ordo poteſtatū continue ſe proſternebant in faciem ſuam, ad conteſtandum ipſum ſolum eſſe ab omni creatura venerandum dicens: etiam, Cœli cœlorūq; virtutes, ac beata Seraphim ipſi cū cæteris Angelorū ordinibus ineſtimabilis ſonoritatis ſuauitate cōcinentes Dominum collaudabant. Hinc tota ſanctorum militia inſimul ſuaui concentu iubilans, reſonabat dicens, Cum quibus & noſtras voces, vt admitti iubeas de precamur, Deinde cælicæ amœnitatis roſa præfulgida, ſuper omnes creaturas benedicta, Virgo Maria progrediens ſuauiſsima voce intonuit Sanctus, ſanctus, ſanctus, extollendo incomprehēſibilem omnipotentiam & inſcrutabilem ſapientiam & dulciſsimam beneuolētiam ſummæ & indiuiduæ Trinitatis ſimulque ad cōgratulandum ſibi omnem cœleſtē exercitum, prouocans pro eo quod ipſa Virgo Maria expreſsiſsima poſt Deū patrem, ſapientiſsima Dei imago, potētiſsima poſt filium, ac beniguiſsima effecta eſt poſt ſpiritū ſanctū paracletū. Hinc omnes ſancti ſubſequeba-

quebãtur, dicẽtes: Dñe Deus ſabaoth. Quo finito Dñs Ieſus verus ſacerdos & pontifex ſummus, de ſolio ſuo imperiali exurgẽs videbatur cor ſuũ beatiſsimũ, quod in ſimilitudine aurei altaris cõparuit, proprijs manibus eleuãdo Deo Patri præſentare, ſeque metipſum tã ineffabili & inæſtimabili modo pro Eccleſia ſua immolare, quod nullius creaturę dignitas ad hoc cõprehendẽdũ valet ſaltẽ aliquatenus aſpirare. In ipſa vero eadem hora, qua filius Dei diuinũ cor ſuũ obtulit Deo Patri, pulſabatur cãpana ad eleuationẽ hoſtiæ in Eccleſia. Sicque factũ eſt, vt vno eodẽque momento Dñs hoc perficeret in cœlis, quod per ſacerdotis miniſteriũ agebat Eccleſia ſua in terris: ipſa penitus ignorãte, quæ nã eſſet hora aut quid cantaretur in Miſſa, Cũque anima in admiratione tã incõprehẽſibilis operationis diuinę multũ delectaretur, innuit ei Dñs, vt legeret Pater noſter, in vnione illa qua eadẽ oratio in dulciſsimo corde ſuo multo tẽpore fuit dulcorata & ad ſalutem omniũ fidelium ex maximo affectu prolata. Quod cũ illa legens cõpleſſet Dñs hoc ab ea gratiſsime ſuſcipiẽs, omnibus Angelis & ſanctis per talẽ eius affectum donauit, quod perficere poſſent ad ſalutem totius Eccleſiæ & etiã fidelium defunctorũ. ¶ Hinc iterum innuit Dñs animæ, vt oraret pro Eccleſia. Cũque deuotiſsime oraret pro omnibus generaliter & pro ſingulis ſpecialiter, Dñs illam orationẽ in vnione omnium orationũ & operũ ſanctiſsimæ humanitatis ſuæ vniuerſali Eccleſiæ communicauit dicens: Oratio iſta mihi modo per te oblata pro Eccleſia erit ipſi incõparabiliter fulus ſalutis ſuper abundãs pro ſui ſublimitate: ſicut dicitur: canticum canticorũ. Tunc illa: Eia mi Dñe, quę

iam

iam debet esse Communio? Cui Dñs blandè respondit: Hoc nõ solũ aure percipies cordis, sed etiam in omnibus medullis animæ suauiter persenties. Et aduocãs eã ad se, ineffabili vnione ipsam etiam spirituaLiter sanctissimi corporis & sanguinis sui perceptione sibi coniuuit. Cumque cõmunicata esset, tunc cantor cœlestis penetratiua sonoritate inchoauit: Ecce quod cõcupiui, iam video: quod speraui, iam teneo: illi sum iunctus in spiritu, quam in terra positus tota synceritate dilexi: in illo verbo (In terra positus) palam protestãs quod omnes labores, tribulationes, & aduersitates, quas pertulit in terris, pro salute huius animæ perfecit. O inæstimabilis diuinæ dignationis suauitas, quæ auidè desiderat delectari in anima humana, cui tamen iustissimè pro vna gutta sui pretiosissimi sanguinis iure obligatur totus mundus. ¶ Post hæc iterũ Dñs cecinit. Gaudete iusti: quod totus exercitus cœli subsequẽs compleuit. Tunc omnes chori Angelorum sanctorũ pro: Ite Missa est: in laudem & gloriam præfulgidæ semperque tranquillæ Trinitatis, altisona voce resonabant, Te decet laus & honor Domine: Tunc filius Dei extensa manu sua regali, benedixit animã, dicens: Benedico te filia luminis sempiterni tali effectu, quòd cuicunque tu deinceps bonum exoptaueris speciali affectu, ille fœlicior iudicabitur sicut plus Iacob olim præ cæteris fratribus suis adeptus est prosperitatis ex benedictione Isaac patris sui. Sicque ad se reuersa, dilectum suum indicibili, & indissolubili vnione intimis suis persensit astrictum.

LIBRI QVARTI FINIS.

INSI-

INSINVATIONVM DIVINAE PIETATIS LIber Quintus, in quo enarratur Sanctę Gertrudis pretiosa mors, & gloria reuelata: Nec non aliarum Sanctimonialium eiusdem monasterij.

ARGVMENTVM IN LIbrum quintum.

QVoniã ad Sanctæ Gertrudis gloriam & illud facit, quod in eius monasterio, ante atque post illius fœliciſsimum obitum monasticæ disciplinæ sæueritas viguit, charitas viguit, & sanctitas illuxit: idcirco placuit in hoc libro quinto post enarratam huius Virginis mortẽ, etiam annectere aliarum sanctimonialium vitam, gesta, & reuelationes, quibus declaratum fuit in fine vitæ, quã sancte dum viuerent, monasticam disciplinam obseruassent. Adeò enim feruens fuit dum ipsa viueret, vt post eius obitum non tepuerit obseruantia. Ex ijs autem mortis generibus, quæ in hoc libro habentur, disci potest, quomodo ad salutiferam se quisque debeat præparare mortem, hilari ac resignato animo suscipiendam, Dei sanctorumque auxiliũ implorare. Quomodo item æquiſsima diuinæ iustitiæ censura vnicuique post mortem reddit iuxta opera sua: tametsi in charitate decentibus eius prouideat misericordia, vt per orationes, perque alia pietatis opera viuentium, subueniatur.

nietur. Horum autem nonnulla, quæ defunctis magis prosint, in hoc libro traddũtur exercitia: é quibus ea potissimẽ præ alijs valent, quæ ex inexhausto meritorum Christi thesauro accepta, pro animabus eidem offeruntur. Et in hoc ipso quoq; Dei misericordia bonitatisq; dulcedo nimia mirum in modum commendatur, quæ miseris desolatisq; peccatoribus omnibus remediũ tradit, quo ex delictis delictorũque pœnis, si voluerit, tam se quàm alios liberent. Magna verò pars reuelationũ, quæ in hoc libro quinto traddũtur factæ sunt aliæ cuidam Sanctimoniali eiusdem monasterij, quæ etiam vocabatur Gertrudis.

DE GENERE INFIRMITATIS ET mortis Sanctæ Gertrudis: ac de reuelatione gloriæ illius.

CAPVT I.

DEO dilecta & Spiritu Sancto plena, syncerăque charitatis brachijs amplectenda, venerabilis memoriæ domina Gertrudis, benignissima & omni laude & honore digna Abbatissa XL. annis & XI. diebus officium Abbatissæ sapienter, suauiter, & prudenter, cum mirabili discretione Deo laudabiliter, ac hominibus vtiliter rexit, in feruẽtissima charitate & deuotione quantum ad Deum, in maxima pietate ac solicitudine quantum ad proximum, in profunda humilitate & afflictione, quantum ad seipsam. Fuit nanque studiosissima in visitandis infirmis ipsis

neces-

necessaria procurando, proprijsque manibus eos iuuando, tam ad recreationem, quam ad pausationem, & alia quæcunque necessaria, á quibus eam affectus non repelleret subditorum violenter. Nec solum in his, sed etiam in alijs, sicut in emundando claustrum, & componendo incomposita, quandoque prima, imo frequẽtius sola laborabat: quousque subditos induxit, vel magis allexit suo exemplo, siue blandis verbis ad se iuuãdum. His alijsque diuersis imo vniuersis virtutibus cùm floreret per totam vitam suam: vt rosa, tam Deo quàm hominibus mirabiliter amabilis & gratiosa, tandem exacto anno XL. & die XI. heu heu infirmitatem incurrit, quæ dicitur apoplexia minor. Quod iaculum de manu omnipotentis emissum ad detrahendum sibi & à campo corporalis miseriæ educendum prænobilem illam animam, tot virtutum fructibus saginatam quam medulitus intima subditorum pertransierit, omnes scire possunt qui eam nouerant. Quia non credimus, quôd per latitudinẽ totius mundi potuerit homo inueniri, eorum qui suo tempore vixerunt qui ditiori benedictione à Deo sit præuentus, tam in naturalibus quám gratuitis, & etiam in fortuitis (quoad spectat ad Deum) vt ista. Nam cùm longe supra centenarium excreuerit numerus personarum, quas ipsius materna cura suscepit & educauit in religione, à nulla inter omnes vnquam audiuimus sibi videri, quôd posset inueniri ad quem maiorem affectum haberet, & qui in aliquo posset isti præferri. Adeo enim gratiosa fuit, vt, quod dictu mirabile est, cum infantes infra septem ætatis annos quandoque susciperentur in monasteriũ, cum adhuc naturalem intelligentiam non haberent,

Genus infirmitatis & mortis S. Gertrudis.

Ita D. Benedictus tradit in regula sua cap. 59.

ad intel-

ad intelligenda ea quæ Dei sunt : statim tamen, vt ipsam primo pueriliter cognoscere potuerunt esse matrem suam spiritualem , tanto affectu ad ipsius piam benignitatem sunt accensi , quòd quasi absurdum videbatur eis vnquam fateri se patrem , vel matrem , vel aliquem parentum suorum diligere supra illam . Hæc & similia & specialiter quid extranei de ista senserint , videntes eam , & audientes verba ipsius diuina sapientia plena , longissimum esset enarrare . Idcirco omnia simul cum laude & gratiarum actione refundamus in diuinæ bonitatis abissum : ex cuius pro fluuio omne manat bonum. ¶ Cùm ergo ille solaris radius ad occasum tenderet mortis per infirmitatem corporis , filiæ metuentes, ne fortè subtractis fulgoribus tam lucidorum exemplorum & tam piæ matris ducatu sublato, contingat eas quandoque in via religionis aberrare , toto cordis affectu ad patrem misericordiarum confugerunt , quibus poterant precibus pro sanitate ipsius exorantes . Et quia ipse est summè bonus (á quo quicunque bonus est , suæ bonitatis accepit meritum)non despexit preces pauperum suorum, & quas non decebat exaudire contra diuinam ordinationem, sic exaudiuit, vt earum saluti expediebat . Ita enim eas consolatus est, vt inciperent matris beatitudini congaudere. Vnde & orationibus illius pro ea sepius per aliam Gertrudem in spiritu dedit responsa cõsolatoria, vt ex sequentibus clarè patebit. ¶ Quadã enim vice, dum ista orãs pro ea, statum ipsius cognoscere desideraret: respondit Dominus: Cum inæstimabili gaudio expectaui tempus hoc , vt electam meam duce

Mortua S. Gertrude sanctes fuit in monaste. rio alia monialis, etiam nomine Gertrudis: & ipsa etiam sancta quæ multa reuelatione cognouit.

ducerem in solitudinem, vt ibi loquerer ad cor eius, quia ipsa secundum acceptissimum beneplacitum meum respondit mihi ad omnia, & secundum dulcissimum delectamentum meum mihi in omnibus obsequitur: id est: Solitudo est infirmitas, vbi Dominus loquitur ad cor dilectæ suæ, & non ad aurem: quia talia sunt eloquia eius, quod humano modo non possunt intellegi: sicut illa quæ ad cor dicuntur magis sentiuntur quàm audiuntur. Vnde verba Domini ad electam sunt tribulationes & grauamina cordis, scilicet, cùm infirmus cogitat se esse inutilem, & tẽpus inutiliter perdere, & alios propter se laborare, & etiam tempus consumere, quia forte ex eorum labore vtilitas sanitatis nunquam sequetur. Ad quod ipsa secundum optimum placitum Dei respondet, cùm patientiam conseruans in corde, desiderat omnem voluntatem Dei in se perfici. Quia tale responsum in cœlo humano modo non auditur: sed quasi per dulcissimum organum diuinum, scilicet, cor Iesu Christi resonat cum summa delectatione totius Trinitatis, & totius curiæ cœlestis. Quia nullum cor humanum mortale posset interim quod sentit grauamina, ex animo dicere, se velle ea libenter pati iuxta voluntatem Dei: si hoc ab illo perfectissimo corde Iesu Christi in illud non profluxisset: Et adiecit Dominus: Secundum dulcissimum delectamentum meum obsequitur mihi electa mea, quia non contemnit grauamina infirmitatis: sicut Vasthi Regina contempsit imperium Regis Assueri, quando iussit eam intrare posito super caput eius diademate, vt ostenderet principibus suis pulchritudinem eius: Sic ego, quãdo delector huius electæ meæ pulchritudinem ostendere

dere in præsentia semper venerandæ Trinitatis: totiusque Curiæ cœlestis: tunc magis grauo eam infirmitate simul & tædio, & ad hoc ipsa seruit mihi secũdum cordis mei dulcissimum oblectamentum, quando cum patientia tunc magis accipit releuamina, & commoda corporis sui cum discretione. Et hoc est ei pro ornaméto gloriæ, quod talia quãdoque facit cum grauamine. Attamen in hoc debet seipsam consolari, recolendo quòd per benignissimam pietatem meam diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum. ¶Hinc alia vice, dum iterum oraret pro ea, Dominus respondit: Ego quandoque delector, vt electa mea paret mihi xenia: & tunc do illi margaritas & flores de auro, ist est: Margaritæ sunt sensus eius, & flores de auro sunt ocium temporis, cum quibus decentissima & acceptissima præparat mihi ornamenta, quando vacans ocio & viribus aliqualiter resumptis, officio suo intendit quantum potest: solicita, quomodo sic disponat singulas causas, quæ religionem possunt augere & conseruare, vt post mortem suam statuta & exempla ipsius sint quasi columna firmissima ad sustentandum religionem in laudem æternam. Sed cùm in his laborat, si sentit suæ infirmitati nocere, statim desistat & cum fiducia commendet mihi, vt ego perficiam illud. Quia hæc est fidelitas, quæ commouet cor meum diuinum, quod cùm sentit se melius habere, tentat quid prævaleat ad officium suum pertinens: & statim cùm sentit se peius habere, iterum desistat, & mihi benè credat. Alia vice, cùm iam dicta dulcis memoriæ D. Gertrudis Abbatissa specialius pro eo grauaretur, quòd manibus suis nullum opus facere posset, vnde timebat

mebat tempus inutiliter consumere, & solita humilitate ab ista (cuius responsum alijs præferebat) quæreret subleuamen, ipsi commisit, vt pro hoc Domino funderet preces. Quod cùm ista deuotè faceret, tale à Domino accepit responsum: Benignus Rex nūquam ægrè ferret ab electa sua, si ornamenta sua negligeret producere illa hora, qua ipse sibi blandiendo delectaretur manus eius contrectare: sed magis acceptum esset, quod in omnibus semper parata esset voluntati suæ deseruire: ita & dulcedo benignissimi cordis mei maximè acceptat, quòd ista electa mea patienter tolerat se per infirmitatem impediri. Quam statim dum sentit sibi relaxari, redeat ad voluntatem promouendi religionem quantum potest, absque nocumento suæ infirmitatis. Item dum propter infirmitatem (qua nullam videbatur vtilitatem posse facere in officio) Abbatiam desideraret resignare, & super hoc etiam ab ista diuinam perquireret voluntatem, his verbis â Domino est instructa: Ego per infirmitatem istam sanctifico electam meam mihimetipsi ad inhabitandum: sicut per sanctificationem Pontificis sanctificatur Ecclesia. Item sicut Ecclesia seris obfirmatur, ne intrent indigni: sic istam etiam per infirmitatem obsero, vt sensus eius exteriora tam diuersa non possint capere: in quibus quandoque non est magna vtilitas, & tamen cor inquietant, & quandoque mihi minus intendere sinunt. Vnde ego (qui loquor in libro sapientiæ, dicēs: Delitiæ meæ sunt esse cum filijs hominum) istam talem mihi effeci, vt propter grauamina infirmitatum iustè debeo habitare in ea, secundum illud: Iuxta est Dominus his qui tribulati sunt corde. Insuper addidi

eam

eã taliter in bonis intentionibus & bona volũtate exor nare, vt in ea manens tanquã rex in quietissimo cubili suo ad tẽpus delitias in ea secundũ optimum placitum meum possim habere in terris, antequã ipsam ad æter nas perducam delitias in cœlis. Sensus verô exteriores ex parte reliqui ei saniores ad hoc, vt per ipsam dem responsa & voluntatem meam, notificem filijs sibi sub ditæ congregationis: sicut olim arcam testamenti de deram filijs Israel in oraculum, vt me in ipsa reuere rentur. Ipsa verô secundum arcam illam contineat in se manna, id est, dulcedinem consolationis in affectu, vt etiam in verbis pro posse suo ad omnes sibi sub ditos. Habeat etiam tabulas testamenti, id est, præci piat facienda & dimittenda secundum meum bene placitum, prout ipsa discernere potest. Habeat quoq; virgam Aaron, id est, corruptionem improborum, in iungendas pœnitentias, discernendo cum alacritate spiritus, recolẽs quôd ego per me metipsum omnia in correcta possem corrigere per inspiratione aut tribula tionem: sed per ea quæ facio ipsa mediante, meritum ipsius augeo. Si qui verô non corriguntur quos corri pit, hoc sibi nihil oberit, cùm tantummodô curam di ligentem adhibuerit. Quia homo potest rigare & plã tare, sed ego solus possum incrementum dare. ¶ Item cùm timeret negligẽter agere in hoc, quôd omitteret sanctam communionem & orationem, cæteraſque spi rituales exercitationes: & ê diuerso timeret indigne cõ municare, cum propter infirmitatem nullis exercitijs ad sanctam communionem se posset præparare, tali bus meruit per istam verbis instrui simul & cõsolari: Quando purê propter me dimittet communionem

vel ſimilia aliqua,quæ libenter faceret, ſed ſentit ſibi nocere,tũc liberaliſsima pietas mea pro parte propria,quam negligit,,vult illi dare partem ſuam: Sicut meum eſt propriũ, quicquid in tota Eccleſia fit boni. ¶Cùm etiam (ſicut bonarum mentium eſt ibi culpã timere, vbi culpa nõ eſt) vice quadã grauata eſſet, quod conſiderabat ſibi ſeruientes quaſi tempus conſumere,cũ nullus fructus ſanitatis ſuę inde ſequeretur; fidelis Deus (qui nullum permittit tentari ſupra id quod poteſt) ſuper hoc per iſtam conſolabatur eã his verbis: Ob amorem & honorẽ meũ ſeruietur ei cũ reuerentia & benignitate, diligentia & hilaritate: quia ego Deus habitans in ea,conſtitui eam caput congregationis. Vnde ſinguli tenentur ei ſubuenire,ſicut mẽbra capiti ſuo. Et iſta ſuſcipiat in honorem mei gaudens,quôd ego per ipſam quaſi per fideliorem amicũ augeo merita electorum meorum: dum ſingula beneficia non ſolũ perfecta,ſed etiã per affectus ſeu verba illi impenſa remunerabo tanquam mihimetipſi impenſa. ¶Item in die ſancti Lebuini dum tota congregatio cõmunem orationẽ pro ea faceret, vt per merita eiuſdem ſancti ſanaretur: idem beatus martyr ab iſta inſtãtius exoratus,tale ipſi videbatur dare reſpõſum. Cum rex delectatur blandiri electæ ſuæ in thalamo: putas ne tunc militem decere, regem interpellare, vt eam emitteret ad hoc, vt familia eius præſentia conſolaretur? Sic non decet, vt aliquis poſtulet ſanitatem illius, cuius infirmitas per patientiã & bonã voluntatẽ cũ Deo vnita eſt ipſi regi Cœlorum, quaſi amatorium blandimentum. Vnde ſciendum,quod illi,quorum infirmitas Deo laudabilior eſt, quam ſanitas,dum inuocant:

cant sanctorum suffragia, hoc accipere merẽtur, quôd gratia Dei ipsos suauius instituens, reddit patientiores & inde vberiorem fructum ac Deo laudabiliorem referunt ex infirmitate.

SCOL. Mirabitur fortasse quispiam, cur tantis ægritudinibus, angoribus, tristitia & assiduis infirmitatibus voluerit Dominus, hanc sibi amãtissimã sponsam, diu atque sæpe vexari, quod & alijs sanctis multum valetudinarijs accidisse (nõ casu, sed consilio diuino) memoriæ proditum accepimus. Et quidem rei huius multæ reddi potuissent causæ, nisi breuitati consulerẽ: illa verô potior est nempe, vt tum patientiæ, tum veræ humilitatis materies & exercitium Sanctis non desit. Dum enim propriam infirmitatem, quasi ob oculos obiectam, plane vident: altas humilitatis radices agunt: dum verô laborum atque dolorum ictibus agitantur, ad Deum vehementius conuersi proclamant, & patientiæ coronam exornant, in perenni quiete capitibus gestandam. Caro humana (Gregorius magnus inquit) ex quo maledictionis pro meruit sententiam, portare non destitit peccati continuam pœnam. Et quia nos eius incessanter infirmitas debilitat, iræ Dei faciem nobis indesitienter repræsentat. Portamus namque corpus mortale doloribus obnoxium indigentijs impeditum: quod nimirum tentationes solicitant, solicitudines angustant, angustiæ conterunt, contritiones affligunt. Quodq; etiam si aliquando videatur esse validum, ipsa sua valetudine magis inuenitur infirmum. Quid enim infirmius, quã assiduè fame tabescere, difficultate somni tangi, frigore dissolui, æstate torreri? quæ autem sanitas esse poterit, vbi tot malorum multitudo concurrit? His Sancti Gregorij ver-

Greg. in 3. p. pœniten. versu. 3.

rij verbis sunt illa similia Sancti Augustini confessionũ suarum initio: Laudare te Domine vult homo, aliqua portio creaturæ tuæ: homo circumferens mortalitatem suam: circunferens testimonium peccati sui, & testimonium quod superbis resistis. Quibus verbis vir sanctus declarauit, corporis animique molestias, quibus perpetuo infestantur homines, voces esse, quæ superbiam detestentur: cum hæc omnia mala, primo ex peccato, velut è fonte, atque ex antiqua superbia dimanauerint: illiusque supplicia sint. Sed hæc ipsa supplicia (tanta est Dei nostri potentia, bonitas, pietas, & sapientia) in hominis ipsius medicamentum aptata sunt, & conuersa. Vt enim Sanctus Augustinus in Genesim miratur, quod Eua cum primum formata est, fuit appellata Virago in statu innocentiæ: cumque post admissum crimen, damnata fuit ad mortem, tunc vitæ nomen accepit, & Mater omnium viuentium est appellata. Videbatur enim rectius hoc illi nomẽ imponendum in prima sui conditione, quando immortalitatis & iustitiæ dotes acceperat, quam cum mortis sententia in illam prolata est. Quomodo enim cum sententia mortis, vitæ nomen consentit? Ipse Diuus Augustinus rei huius rationem eam esse traddit, quod merito vitæ nomen prima illa fœmina accepit: cum sublatis donis gratiæ atque naturæ, quæ illi superbiendi occasio extiterant: cuius loco intrarunt animi atque corporis ægritudines & molestiæ, quæ illi præberent assiduam humilitatis & patientiæ segetem: vt hac miseriarum assidua cogitatione, atque cognitione admonita, & expergefacta, vitam reciperet, quam abusu donorum cœlestium iure amiserat. Sunt itaque molestiæ, infirmitates, & ægritudines, velut quidam monitores animæ nostræ,

nostræ, qui ad humilitatem & patientiam adhortantur: quas ideo sapienter Dominus iustis & sanctis esse voluit quotidianas, vt nullam meriti occasionem, aut præmij iacturam eis elabi patiatur. Sitque veritatis huius argumentum D. Paulus (aliorum plurium instar) cui magnitudo reuelationum, donorumque cœlestium copia: elationis, atque proinde mortis esset occasio, nisi stimulus ille carnis, & quotidianæ fragilitatis experimēta, & mala, huic tāto malo, velut antidotum obstitissent: quia hæc illum ad sui cognitionem & humilitatem inducebant apertè. Hæc est itaque ratio cur prima fœmina vitæ nomen accepit, cum multa cōtra superbiam, qua perierat, salutis & vitæ, quā desiderabat, remedia & medicamenta percepit. Cur enim non recte vita est appellādum, quod (recte si vti vellimus) salutis & vitæ materiam præbet: quandoquidem & ars medicinæ, atque salutaris herba, hoc idipsum dicitur sana! quæ fuit potissima ratio, cum Dominus B. Gertrudē, atque multos alios viros sanctissimos crebris infirmitatibus voluit exerceri, quod singulare amoris diuini argumentum extat.

Nec à diuina pietate atque misericordia est alienum, si electos suos molestijs exerceat, & torqueat, quasi ad peccatorum venialium (quæ penè sunt innumera in vita) plenā in hac vita satisfactionem. Sicut est assidue ociosus sermo, (inquit Gregorius) immoderatus risus, vel peccatum curæ rei familiaris (quæ vix sine culpa, vel ab ipsis agitur qui culpam qualiter declinare debeant sciunt) aut in non grauibus rebus error ignorantiæ. Quæ cuncta etiā post mortem grauant, si adhuc in hac vita positis, minime fuerint relaxata. Illum autem locum Pauli: si quis superædificauerit, super hoc fundamentum, &c. si cuius opus arserit, detri- 2. Ratio. 4. Dialo. c. 39 1. Corin. 3

mentum patietur, ipse autem saluus erit, sic tamen quasi per ignem, exponit sanctus Doctor de igne tribulationis nobis in hac vita adhibito. Itaque molestiæ vitæ, infirmitates, & reliqua mala vices Purgatorij Electorum exercēt.

Tertia ratio Chrisost. tom. 5. homi. 6.

Quim & illa D. Chrysostomi ratio mihi semper visa est elegantissima, vt præsenti (inquit) tribulatione compulsi, futurorum desiderium capiamus. Si enim cum sint tot tristitiæ & pericula, & timores, & curæ nos vndique circumeuntes, tam libenter præsenti immoramur vitæ: si nihil horum esset, & absque tristitia & erumnis omnibus tota foret vita nostra, quando vnquam futura desiderare-mus? sic & Iudæis Deus fecit: Volēs enim & illos in reditus cupiditatum inducere, & vt Aegyptū odissent, persuadere: permisit eos lateritio opere & luto laborare, vt laborum & erumnæ illius magnitudine cruciati, ad Deū clamarent. Si enim egressi, quanuis hæc accidissent, Aegyptii iteram meminerunt, & pristinæ seruitutis, & ad grauem tyrannidem redire festinabant, nisi tales fuissent experti Barbaros, quando vnquam alienam dimittere terram voluissent? Ne igitur & nos terræ affixi, & præsentibus inhiantes torpeamus; & futurorum obliuiscamur, vitam nobis fecit Deus laboriosam.

4 Ratio. Ber. li. de diligendo.

His verbis D. Chrysostomi accedat ratio D. Bernardi, quæ literis aureis esset coram omnium oculis exaranda, & conseruanda inmemoria. Alto quidem, ait, & salubri consilio, Conditor noster voluit homines exerceri tribulationibus, vt cum defecerit homo, & subuenerit Deus, dum homo liberatur à Deo, Deus ab homine, vt dignū est honoretur. Hoc enim dicit: Inuoca me in die tribulationis, & eruam te, & honorificabis me. Fit itaque hoc tali modo, vt homo animalis, & carnalis, qui præter se neminem

diligere

diligere nouerat, etiam Deum, vel propter se amare incipiat, quod in ipso nimirum (vt sæpe expertus est) omnia possit, quæ posse tamen prosit, & sine ipso possit nihil. Amat ergò iam Deum: sed propter se interim adhuc, non propter ipsum. Est tamen quædam prudentia scire, quid ex te, quid ex Dei adiutorio possis, & ipsi seruare te in sensum, qui te tibi seruat illæsum. At, si frequens ingruerit tribulatio, ob quam & frequens ad Deum conuersio fiat; & à Deo æquè frequens liberatio consequatur: nonné & si fuerit ferreum pectus, vel cor lapideum toties liberati, emolliri necesse est ad gratiam liberantis: quatenus Deum homo diligat, non propter se tantum, sed & propter ipsum? Ex occasione quippe frequentium necessitatum, crebris necesse est imprecationibus Deum ab homine frequentari, frequentando gustari, gustando probari quàm suauis est Dominus. Ita fit, vt ad diligendum pure Deum, plus iam ipsius gustata illiciat suauitas, quam vrgeat nostra necessitas.

De mira huius sanctæ Matris patientia, charitate, deuotione & compassione: Et quomodo Dominus agonizantem visitauit,

CAPVT II.

TEstimonia ista vere fidelissima fateri coguntur omnes, qui in infirmitate illa gratiam Dei cognoscentes, vitæ ipsius considerauerunt qualitatem. Nam cum per XXII. hebdomadas loquelam amisisset, in-

esse perfectam tam profusa benignitate ostẽdit, quod eũ (vt prædixi) nihil loqui posset, nisi (spiritus meus) cum illo verbo vniuersis satisfecit plenissime, intrãtes ianuam suscipiẽdo, & amicabiliter vnam manum, quã vix mouere poterat, blandè extendendo, prẽsentibus blandiendo, & ad omnia interrogata respõdendo, mẽtum ipsarum siue manus suauiter contrectando: adeo, vt etiam maiores personæ faterentur se nunquam posse attædiari de eius commansione: sed magis delectari cum ea quam cum aliquo alio esse, qui valde delectantem sermonem vel donum proficuum eis conferret. Vale dicebat in eodem versu (scilicet, Spiritus meus) abeuntibus tam benigne infirmam eleuans manum ad eas benedicẽdum, quod vere multum delectabile fuit ad intuendum. ¶ Cum aliquam exfiliabus suis intellexit decubuisse, quæ prius dicebatur valere, quanuis vnum vestigium calcare non posset, vel aliquod verbum (Spiritus meus) nutibus tamen quibus poterat, tam vehemens desiderium suum ostendit ad visitandum infirmum quôd prẽsentes non poterant dissimulare, quin ipsam illuc deferrent quô cum peruenisset, gestu & nutibus tam fidelem illis ostendebat compassionis affectum quod duriora corda ad fletum commouebat. Et cum ad explananda singula virtutum ac pietatis ipsius insignia nullus sufficiat stylus, largitori omnium bonorum pro vniuersis sacrificium laudis medullitus immolemus. ¶ Dum sicut ex prẽcedentibus colligi potest, miraculose tam expedite proferret hoc verbum (Spiritus meus) illudque continue iteraret, & omnino nullum aliud ad intellectũ proferret: ista suauius erga eam affecta requisiuit à Domino, quid hoc signi-

tantum, quod nullo verbo nec etiam nutibus indigē
tias suas indicare prȩualeret, exceptis illis duabus solis
dictionibus. Spiritus meus. Per quas cum astantes non
intelligerent, quid intenderet & aliter facerent, quam
ipsa vellet, & illa beata mater diutius laborasset repli-
cando. Spiritus meus, & nihil proficeret: tandem sicut
agnus mansuetus obmutescens & columbino intuitu
respiciens, ad ea quæ contra voluntatem suam fiebant,
quandoque benignissime risit, nec vnquam considera
ri potuit ad impatientiam esse lapsa. ¶ Ex radice etiam
charitatis Dei & proximi (quæ visceribus eius tã pro-
funde erat infixa per omne tempus vitȩ suæ) hoc etiã
in ista infirmitate in ea claruit, quod nunquam ita ma
le valuit, quin alacrior fieret quasi nihil pateretur, cũ
aliquem sermonem, vel etiam verbum de Deo audi-
ret. ¶ Quod magnam insuper deuotionem habuerat,
claruit per lachrymas, quas vbertim fundebat, cum es
set communicatura: & per pia exercitia, quibus se exer
cuit audiendo Missam: ad quam semper duci volebat,
licet quasi prȩmortuo vno crure, & altero, cui innite
batur, tan intolerabiliter dolẽte quod sine magno cru
ciatu vel leuissime tangi non poterat. Super quem ta-
men caleauit, nunquam gestu dolentis ostendens, ne
prohiberetur amplius ad Missam ire. ¶ Circa horas ca
nonicas mirabiliter studiosa fuit & deuota, in tantum,
quod cum ex infirmitate dormitaret, quandoque buc
cellam habẽs in ore vel cyphum ad os, vt biberet, sem
per tamen in mora horarum vim sibi inferens miracu
lose vigilauit. Vltimum etiam, spiritus meus, quod au-
diuimus ab ea fuit pro persoluẽdo completorio. Post
quod cœpit agonizare. ¶ In charitate etiam Christi se

esse

ficaret: vnde & his verbis à Dño est instructa. Quia ego Deus inhabitans in ea spiritum eius mihi sic intraxi & vniui, quod in omni creatura me solũ vult: ideo loquendo, respondendo, & necessaria poscẽdo, mei (in quo viuit spiritus ipsius) mentionem facit. Vnde æternalẽ gloriã habebit in cœlis. ¶ Similia plura de fœlicitate beatissimæ Matris nostrę huic ipsius filiæ reuelata à Domino possent scribi testimonia: quæ tamẽ causa breuitatis prætereo: cũ omnia simul in hoc concordẽt, & ad hoc vnũ tendant, quod ea, quę etiam corporalibus oculis in ea videbãtur, apertissime, sacra Scriptura mõstrante, testabantur, quòd vere Deus habitabat in ea & cum ea: & omnia quæ per eam fiebant, suo dulcissimo spiritu iuxta optimum beneplacitum suum dirigebat. Post amissionem autẽ loquelę vno fere mẽse exacto mane quodam ita male valuit, quod putabatur agonizare, & cum conuocato conuentu citius inungeretur, apparuit Dñs formam & decorem sponsi indutus, quasi ad amplexandum extendẽs brachia & blandiendo ipsam respiciens. Per quod datum est huic intelligere, quòd tanta amoris dulcedine, Dominus afficeretur erga dilectam suam, quod quasi præ desiderio recipiendi illam ad se in tali pręparatione, scilicet, extensis manibus in amplexus eius, quodammodo cum vehementi desiderio expectaret resolutionem eius, cum tamen post hoc plus quam quatuor menses superuixerit. Cumq; ista perquireret, qualiter ipsa venerabilis Mater nostra & Domina, de qua est sermo, meritis virginum beatarum, quæ iam canonizatæ essent, & sanguinẽ pro fide fudissent, posset ęquiparari, Dñs respondit: In primo anno Abbatiæ suæ sic volun-

luntatem suã vniuit mihi, & me cooperante in omnibus operibus probata est, quod meritis maxime coronatarum potuit coæquari. Sed nunc quantum superaddidit numeram annorum cum profectu virtutum, tãtum etiam ego addidi super gloriam meritorum. Vnde perpendat quilibet, quam præmirabilanti gloria hæc electa Dei mater nostra benignissima sit coronata. ¶ Aduenientę itaque die qui ab ipsa electa Dei tot iucundis desiderijs fuerat præoptatus, tamque deuotis orationibus pręmunitus, quando agonizare cœpit, videbatur Dominus per se totus festiuus occurrere comitatus dextra leuaque beatissima matre sua, dilectoque discipulo Ioanne Euangelista. Post quos sequebatur innumerabilis multitudo vtriusque sexus totius cœlestis Curiæ, & specialiter virginum candidatarum exercitus: qui videbatur per diem illum, quo agonizauit, domum illam implere, admiscentes se inter congregationẽ nostrã, quę etiam per diẽ illum mansit ibidẽ, desolationem suã fletibus ac suspirijs deplangens, ac matris tam dilectæ transitum deuotis precibus Deo commendans: Dominus vero Iesus cum peruenisset ad lectulum dilectę suæ, tam dulci aspectu ipsi blandiri videbatur, quod exinde mortis amaritudo dignè potuit leniri. Et cum coram infirma in passione legeretur: Et inclinato capite emisit spiritum, Dominus Iesus super agonizantem inclinatus, ambabus manibus cor proprium aperiens, super eam expandit. Et cum tota congregatio esset in oratione, ista iterum dulciori affectu ducta, dixit ad Dñm: Eia, benignissime Iesu, propter indeficientem pietatem tuam, qua nobis tam amabilem matrẽ dedisti, cum eam nunc recipere disponas,

quæ-

quæsumus, vt fletibus nostris ac suspirijs flexus in quantum possibilitas permittit, assimiles eam nunc matri tuę, exhibẽdo ipsi aliquid affectus illius, quẽ matri tuæ beatissimę exhibuisti de corpore exeũti. Ad quod Dominus pia miseratione commotus, videbatur matri suæ dicere: Dic mihi Domina mater, quid tibi suauius fuit in terris inter illa quæ tibi exhibui à corpore exeunti, quia ista rogat me, vt matri suæ similiter faciam. Tunc benignissima, misericordissima Virgo benigne respondit. In hoc fili mi magis delectabar, quôd tam securum refugium in vlnas tuas habui. Ad hoc Dominus respondit: hoc mater mea pro eo accepisti, quod toties dolorosis suspirijs passionem meam in terris recoluisti. Et subiunxit Dominus. Hoc meritum ista electa mea per hoc suppleat, quod per diem istum laboret toties cum grauamine trahendo flatum, quoties tu in terris traxisti suspiria pro recordatione meæ passionis. Vnde sic per diem illum agonizauit. Per moram autem diei illius ministrabatur ei de corde Domini, velut coram se aperto diuinæ pietatis quædam fruitio, tanquam exhorto delectantium florum, seu ex apotheca odoriferarum specierum. Singulis etiam momẽtis apparuerunt cœlestes spiritus de cœlo descendentes in terram, & respicientes ipsam de

cantabant pro eius inuitatione cũ dulcissima me

lodia hoc carmen: Veni, veni, veni, quia

te expectant cœli delitiæ, Al-

leluia, Allelu-

ia.

De

De pretiosa morte & gloria sanctæ Matris de gratia tunc viuentibus data, & intercessione eius pro conuentu suo.

CAPVT III.

DElitiosissima itaque hora instante, qua ille cœlestis sponsus altissimi Patris imperialis filius, dilectam suam post longa desideria egredientem de carcere mundi ad pausandum secum in thalamum amoris suscipere disponebat, appropinquans illi auditus est ab ista hæc verba mellifluæ blanditatis dicere ad eam. Ecce nunc tandem te Domino, Deo Patri meo cœlesti præsentabo: quasi diceret. Cum omnipotentia mea vsque ad hanc horam te ad amplius promerendum hic continuerit, tamen te desideratum thesaurum meum à carne soluẽdo mihi pręsentabo. Quo dicto fœlix illa anima centupliciterque beata, carnis ergastulo derelicto & cum iubilo ineſtimabilis suauitatis eleuata in illud vnice pręexcellentissimum sacrarium, scilicet, cor Iesu suauissimum sibi tam fideliter largiter ac iucunde parefactum, sicut isti præcedenti die est demõstratũ, est recepta. Ibi quid senserit, quid viderit, quid audierit, quid ve beatitudinis affectu intraxerit, ex superabundantia diuinę pietatis, hęc anima quę speciali priuilegio tanto talique meruit vehiculo duci, quis mortalium æstimare potest? Quam mellifluus etiam floridi & delicati sponsi eã indulcissimis intimis suis deducẽtis blanditatibus, quamque læto tripudio, concomitantium Angelorum & Sanctorum multiplicatisque gaudijs suscipientium eam & in simul vni-

uersorum

vniuersorum festiuis laudibus glorificatio huius fœlicissimæ animæ sit peracta, cum nihil inde balbutire queat humana fragilitas, decet proinde, nos communiter cum cœli ciuibus, qui his gaudijs fœliciter interesse mèruerunt, carmen iubilationis, cum gratiarum actione Deo authori omnium decantare. ¶ Dum igitur præfulgidus ille sol, qui tam latè sparserat radios suos, à terra nostra subductus esset & illa exigua guttula abyssum suũ, vnde profluxerat, fœliciter repetijsset, filiæ in tenebris dessolationis derelictæ, per viam spei ad maternæ beatitudinis gloriam oculos fidei velut per tenuissimas rimas lustrandam leuantes vberrimas lachrymas fundebant ex corde pro ablatione talis tamque benignæ matris, cui nec similem viderant nec subsequentem sperabant. Attamen intermixtis cę lestibus gaudijs de maternæ gloriæ congratulatione altis vocibus laudes dederunt in cœlum, desolationẽque suam pijssimæ matris affectibus commendauerũt cum Responsorio (Surge Virgo & nostras) ista Virgine sancta inchoante, quæ & eisdem gaudijs familiarius meruit interesse. Sicque Corpus illud virgineum Christi Iesu venerabile templum manibus virgineis in capellam est delatum, & ante altare stratum. Cumque tota congregatio se simul circa corpus prostrauisset ad orandum, apparuit anima ipsius cum incredibili gloria & honore, stans in præsentia venerandæ Trinitatis, orans pro omnibus sibi quondam cõmissis. ¶ Cũ verò cantaretur ea missa, & ista dessolationem suam coram Domino mœrens retractaret in oratione sua, Dominus blandè ipsam consolans, hoc dedit responsum: Nunquid non ego sufficiens sum in ea supplere, quic-

quicquid vobis abstuli? A licui probo domino in mundo creditur, si accepit bona militum suorum defunctorum, quòd filios ipsorū nō sinet deperire: ergo magis credite mihi (qui sum ipsa bonitas) quòd si in toto corde ad me cōuertimini: ego ipse volo vobis esse totum quod quilibet vestrum se dolet in ea perdidisse. Illa igitur hora, qua, vt dictum est, Dominus suscepit in se animam illam beatam, tam mellea pietate affectum est cor Iesu super vniuersum mundum, quòd ista Virgo (cui donatum est intelligere spiritualia) certo certius cognouit, quòd in latitudine totius orbis terrarum nulla petitio iusta illa hora esset petita, quę non esset etiá obtenta â Domino. ¶ Sequenti deinde die, quo corpus fuit sepeliendum sub prima Missa, Dei famula tempore Offertorij obtulit pro anima eius, cor amantissimū Iesu Christi, sicut illud in vnione humanitatis possedit repletum & perfectum in omnnibus bonis, quæ vnquam de illo corde in aliquod cor humanum profluxerunt. Quod cum faceret, apparuit Dominus recipiens hoc in similitudine vasculi ad formam cordis humani, quod impletum erat diuersis delectabilibus xenijs pretiosis. Et cùm imposuisset hoc in sinum suū, vocauit animam benignæ matris nostræ ad se cum his verbis: Veni dilecta ad me, & dispone bona tua, quæ à filiabus tuis tibi sunt transmissa. Ad quod illa videbatur versus faciem dilecti sui, extensa manu in sinum Domini diligenter considerare, quid intus lateret. Et cùm inueniret in corde Iesu dignissimo perfectionem omnium virtutum omniumque bonorum, dixit: Eia amantissime Domine mi hoc conuèniret Prioriſſæ, & hoc illi, & hoc isti secundum quod in terris nouerat

Mirabile dictu Sed illud potuit facere Dñs & voluit, quia sic placitum illi fuit.

cuiusli-

cuiuslibet necessitatem, quam tunc suppleri desiderabat ex abundantia virtutum diuini cordis. Ad quòd Dominus eam amanter respiciens, benignè allocutus est, dicens: Accede ad me proprius electa mea. Respice nunc, sicut ego respicio. Per quod dabatur intelligi, quia hoc quod antea voluit amicis suis bona virtutum partiri, sicut in terris cognouit ipsas indigere, hoc erat humani affectus: sed per illum amplexum sic eam sibi vniuit Deus, quòd tunc aliter vellè non potuit, nisi sicut Deus, qui licet supra humanum sensum hominem diligat, dispensatiuè tamen permittit eis aliquos defectus inhærere. ¶ Hinc circa horam eleuationis Hostiç sacrosanctæ, ista Virgo cum eadem hostia obtulit in meritum prædilectæ matris suæ defunctæ affectum filialis dilectionis illius, quem Cor Iesu Christi habuit erga dulcissimam matrem suam semper Virginem Mariam. Quod cùm fieret, filius Dei blandissimè dixit ad animam illam: Accede Virgo, quia volo tibi exhibere filialem affectum mei dulcissimi cordis. Tunc beata Virgo Mater Maria suscipiens animã illã inter amplexus suos, duxit ad Dominum. Ad quam Dominus Iesus inclinatus, dedit illi aliqualiter prægustare suum filialem affectum. Quod cùm sæpius fieret ad plures Missas, tandem cùm benè .xx. missæ vel plures cantarentur, desiderabat aliquid maioris virtutis offerre in augmentum meritorum matris suæ tam prædilectæ. Vnde & obtulit illi filialem affectum, quem Christus Iesus habuit ad Deum Patrem in diuinitate, & ad Mariam matrem in humanitate, Hoc cùm faceret, filius Dei assurgens stabat ante patrem, & vocabat ad se animam defunctæ, dicens: Veni huc, quia nunc aliquid

maioris

maioris virtutis tibi est missum. Et cum illa iterum ducente matre Domini in sublime eleuaretur, ista quæ hoc vidit, dixit ad eam: Nunc te ô Domina Mater amplius videre non possum nec aliquid de meritis tuis vltra intelligere. Et illa: Benè tamen, inquit, me potes interrogare de his vnde cupis edoceri. Tunc ista bona Mater, cur non obtines nobis precibus apud Deum, quòd lachrymis obtinere possimus, quia nimis nocemus capitibus nostris tam vbertim eas pro amissione tui fundentes, cùm semper molestum fuerit tibi, quando nos ipsas indiscretè grauaremus? Cui illa respondit: Dominus meus tenerè me diligens, hoc dat mihi in gloriam & profectum, in quo cæteri paruum habent profectum. Nam pro discretione qua nimis solicitè studui vobis præesse, hoc mihi nunc donauit, quòd omnes lachrymas vestras quasi in aureo calice Domino meo offero. Vnde ipsius super effluentia pro singulis lachrymis reinfundit mihi riuulum suæ melleæ diuinitatis. Vnde ego dulciter decanto dilecto meo cantica gratiarum actionis pro filiabus meis & alijs à quibus sunt fusæ. Et cùm ista perquireret, vtrum hoc fieret solummodo de illis lachrymis, quæ funderentur ob honorem Dei, quia ex decessu illius timeretur religionis deffectus, illa respondit: Ad omnes lachrymas, quæ etiam solo affectu pietatis funduntur, fit istud: sed ad istas quæ fluunt pro honore Dei, vt dixisti, pro illis ipse Christus dat mecum gratiarum actiones. Et hoc tanto iucundius mihi cedit, quanto creator distat à creatura. ¶Hinc proprio nomine istam vocans, dicebat: De te filia mea specialè remunerationè accepi á Deo,

pro eo quòd fideliter & affectuosè promoui te ad laudem Dei in ista causa, quam nosti. ¶ Ad benedictionē verò finientem vnam Missam videbatur ipsa benedicta mater nostra ante thronum semper venerandæ Trinitatis stare & petere, dicens: O dator munerum, dono tuę pietatis concede hanc gratiam defunctis ossibus meis, vt quoties filię meę ad sepulchrum meum venientes suas mihi desolationes seu defectus conquerantur, aliqualiter matrem suam me esse, per experiētiam consolationis recognoscant. Quibus verbis benignissimus Deus piè annuens, ex diuina omnipotentia, sapientia, & benignitate cuilibet personæ dedit benedictionem sigillatim. Cùm verò in sepulchrum posita esset illa beata & verè benedicta Mater ad confirmandam hāc benedictionem singulis vicibus, cùm terra iaceretur super venerabile corpus, Dominus extensa manu videbatur facere signum Crucis super corpus. Vltimo autem, cùm tota terra congesta esset, Mater Domini, Virgo Maria delicata manu sua etiam signum Crucis fecit super sepulchrum, quasi ad imprimendum sigillum in testimonium, quòd Dominus tale donum præstiterit defunctæ. ¶ Post sepulturam, verò dum inchoaretur responsorium, Regnum mundi: tanta gloria & exultatio apparuit in cœlo, quod inter hæc apparuit chorea virginum speciosissimarum, quas præcedebat illa, cuius exequiæ agebātur, delicatissimo gestu prę ferens, in manu sua cādens quoddam lilium cum vernantia florum diuersorum: altera verò manu proximè post se ducens illas virgines, quæ de numero Congregationis sibi commissæ fuerant iam glorificatæ. Post quas etiam sequebantur

bantur cæteræ virgines cœli. Et cùm taliter in gloria & exultatione ineffabili peruenissent ante thronum Dei, in illo verbo, scilicet, quem vidi, videbatur Deus Pater huic, quæ præcedebat, noua dona præstare. In illo quoque verbo, quem amaui, similia ipsi præbere videbatur Filius Dei. Et in illo verbo, in quem credidi, Spiritus Sanctus idem præstitit. Post hæc dum cantaretur Respons. Libera me Domine: videbatur alia chorea in cœlo, in qua lætabantur illæ animæ, quæ isto die per missas & orationes pro ista factas & etiã per merita ipsius, cœlestia petierunt. Inter quas specialius cognoscebatur anima cuiusdam conuersi ad claustrum, qui aliquantulum negligens in spiritualibus iudicabatur fuisse, & meritis istius, scilicet, gloriosæ Matris nostræ, fuerat multum consolatus. ¶ In tricesimo autem die apparuit iterum huic Virgini inclyta & beata Mater, tam mirabili varietate adornata, quòd quasi parum reputari poterat, quicquid antea monstratum fuerat. In qua splenduit omne meritum, quôd à pietate Dei acceperat pro eo, quôd ex graui mole sui corporis grauamen habuerat in hac vita. Apparuit etiam aureus liber mirificê ornatus ante thronum, in qua scripta videbatur omnis doctrina, quã monstrauerat subditis suis in terris: & quę in eo adhuc scriberetur ad meritum ipsius, quã docũque aliquis profecerit ex verbis ipsius siue exemplis. Et cùm ista, quæ hæc vidit, requireret; quid specialis meriti haberet de dextra illa, in qua magis passa fuerit, respondit: Dilectum meum cum ea suauiter amplector. Et hoc est cordi meo inæstimabilis iucunditas, quòd ipse amantissimus Iesus dignatur eam habe-

re quasi pro torque. Apparuit enim tota pars dextra miro decore quasi gemmis ornata. Per dextrum enim ornatum notabatur meritum, quod acceperat pro infirmitate. Per sinistrum verò decorem, notabatur meritum quod acceperat pro eo quod voluntas ipsius cõcordabat cum diuiuina voluntate. Vnde de vna parte in aliam transmittebantur radij ludentes in simul sicut cum sol ludit in aqua. Tuncq; amanter respiciẽs animam dixit Dñs. Vere bene fuit expensum, quôd cũ tanta gratitudine est repẽsum: Hinc illa procidens ante thronum gloriæ gratias egit Deo pro fidelitate subditarũ suarũ, in hæc verba: Laus æterna, immensa, & incõmutabilis, sic tibi dulcissime Deus meus pro omnibus beneficijs tuis: & benedictum sit tẽpus illud, in quo me præparasti ad suscipiendũ hunc tã saluberrimũ ac tã suauissimũ fructum. Et subiunxit: Eia Deus vitę meę, tu responde eis pro me. Ad quod Dominus: Ego, inquit, firmabo oculos misericordiæ meæ super eas. Et sic videbatur Dominus sanctissima manu sua facere duas cruces, cum quibus vnicuique de congregatione gratiam boni exempli dabat, foris in operatione, & intentionem diuini amoris intus in corde.

De alijs sanctimonialibus quæ post obitum nonnullæ dum adhuc viueret S. Gertrudis, nonnullæ autem post eius obitum sanctitate floruerunt, quod reuelationibus diuinis compertum fuit.

CAPVT IIII.

DVodecimo igitur die post obitum beatæ memoriæ Dominæ Gertrudis benignissimæ Abbatissæ

tissæ obijt etiam alia persona de relictis filiabus eius: cuius transitus addidit congregationi dolorem super dolorem, quia extitit tam Deo quàm hominibus multum amabilis, tum propter gloriam innocentissimę puritatis & magnæ deuotionis, tum propter morum mirabilem suauitatem, & ad omnes miræ dulcedinis sodalitatem. Post cuius mortem ista etiam nomine Gertrudis eiusdem monasterij Religiosa, cum mœrore dixit ad Dominum: Eia amantissime Domine, quare tam subito eam à nobis assumpsisti? Ad quod Dominus: Dum celebrarentur exequiæ dilectæ mihi Gertrudis Abbatissę, ego delectatus intentissima deuotione congregationis, quasi descendi, vt pascerer inter lilia. Et cùm viderem illud lilium oculis meis valdè placitū, misi in illud manum. Et cùm illud tenerem iam per xj. dies inter digitos meos ad fragendum, ex ipsa ægritudine creuit & conualuit in admirabilem odorem simul & decorem. Vnde nunc eam mihi assumpsi, & delector in ea. Et cùm ad eleuationem Hostiæ ista offerret pro ea cum sororia fidelitate omnem fidelitatem cordis Iesu Christi, vidit ipsam altiori gradu eleuari tanquam in sublimiorem dignitatem statueretur, & fulgentioribus vestimentis indueretur, & glorioſioribus ministris honoraretur. Et hoc ipsum videbatur, quoties eandem oblationem fecit pro ea. ¶ Hinc cùm requireret à Domino, vnde hoc fuisset, quòd eadem Virgo (dum in extremis laboraret) tam formam quàm sonum pauentis prætulisset, tale accepit responsum: Mea nimia fidelitas hoc ipsi intulit. Nam cùm ante aliquot dies in eadem infirmitate per preces tuas obtinere desideraſſet, vt ip-

sam post mortem absque impedimento ad me susciperem, & à te promissum meum susciens, fideliter hoc crederet: ego considerans confidentiam ipsius, delectatus sum ipsi magis benefacere. Et cùm iuuenilis ætas raro sit plenè purgata, etiam à leuioribus negligentijs, vt est delectari in non valdè necessarijs & similibus: & ista á talibus purganda esset per dolorem infirmitatis, cùm eam iam ad gloriam reuocarem, non sum passus talem dolorem tam patienter perlatum nõ plenè ipsi in æternam cedere gloriam. Vnde permisi eam tunc aspectu dæmonis terreri, vt hoc esset sibi pro omni purgamento, & alia omnia, quibus purgata fuerat, in meritum sibi cederent æternæ gloriæ. Tunc ista: Vbi interim tu spes afflictorum eras? Respondit Dominus: Ad sinistram ipsius absconderam me, sed statim, vt purgata fuit, præsentaui me illi, & assumpsi eam mecum ad requiem & gloriam sempiternam.

SCOL. Ecce quàm nimis formidanda mortis hora, quando & leuia iuuentutis peccata venialia, Deus in memoriam reuocat: & sanctimonialem Virginem sanctissimam, post tot annos, post tot vigilias, ieiunia, & preces, pauidam terrore concutit, & nimia formidine, atque aspectu dæmonis. Et quidem tantæ rei magnitudo, quanta est aterna salus dubia, hoc efficere in omnibus hominibus debet, vt nunquam sibi satis cauisse existiment: & peccatorum odium, nempe tam turpis rei, si verum est odium, hoc quoque requirit: vt ea etiam condonata, nos tamen vltro vin licemus; & quasi hostes, qui tantopere nocuerunt, pœnis voluntarijs puniamus. Est enim in hoc genere valde consideran-

ſiderandum quod Gregorius ait. Nullum peccatum Dominus inultum relaxat: aut enim nos flendo inſequimur: aut ipſe indicando reſeruat. Atque idem alibi, hoc etiam illo Sacræ Scripturæ teſtimonio confirmat, vbi B. Iob Domino loquitur: ſciens, inquit, quod non parceres delinquenti. Delinquenti Dominus non parcit, quia delictum ſine vltione non deſerit. Aut enim ipſi hoc homo in ſe pœnitens punit. Nequaquam igitur peccato parcitur, quia nullatenus ſine vindicta laxatur. Ex quibus planè patet quantis pœnitentiæ fructibus, & virtutum meritis illam mortis horrendam ſententiam oporteat præcauere.

Greg. 4. Mor. 17.

Greg. 9. Mor. 17.

De obitu alterius ſanctimonialis eiuſdem monaſterij, Et quomodo purgata eſt â nonnullis negligentijs: & poſtea in cœlum recepta.

CAPVT V.

POſt hanc migrauit quædam puella, quæ ab infantia Matris Saluatoris noſtri ſpecialiter fuerat deuota. Hæc igitur cum ſtadio laboris conſummato ad brauium æternæ remunerationis vocaretur, omnibus Eccleſiaſticis ſacramentis deuotiſsimè præparata agonizans, manibus iam penè præmortuis, ipſa accepit imaginem crucifixi, & tam mellifluis verbis ſacroſancta vulnera ſalutauit, gratias egit, & adorauit, ac dulciſſima ſingulis impreſit oſcula, quod mirificè circumſtantes ad compunctionem prouocaret. Et poſtquam diuerſis oratiunculis ad eius vulnera peccatorum in-

dulgentiam deffectuum ſuppletionem, & exitus ſui tuitionem, à Domino beatiſsimaque Virgine Maria atque á ſanctis Angelis omnibuſque ſanctis poſtulaſſet, tandem quaſi feſſa per breuiſsimam horam repauſans fideliter obdormiuit in Domino. Et cum congregatio ſe pro remedio animæ eius dediſſet in orationem, apparuit huic Dominus Ieſus tenens animam defunctæ inter brachia ſua ſic alloquebatur. Agnoſcis ne me filia mea? Et cum iſta, quæ hæc vidit, exoraret Dñm, vt ſpeciali remuneratione retribueret illi humilitatem illam, qua libēter ſibi & etiam alijs quas credidit Deo magis placere, ſeruierat: vt ipſorum gratiam participaret: Dominus præbuit ipſi defunctæ cor ſuum deificatum cum his verbis: Bibe nunc pleno poculo ex me, quod in terris ſitiſti. ¶ Sequēti autem die ſub Miſſa apparuit defunctæ anima, quaſi recūbēs in ſinu Dñi. Et Regina cœli, mater Dñi, etiā videbatur adeſſe & præbere illi gaudia & merita ſua. Et ſpecialiter dum Conuētus legeret pro ea pſalterium diſtinctum cum Aue Maria ad ſingula verba, videbatur mater Dñi ipſi animæ xenia porrigere, quæ ipſa velut in meritum ſuſcepit. Cum eadem verba recitarentur à Conuentu, tūc iſta diſcere cupiens, requiſiuit a Domino quid anima illius defunctæ ex humana fragilitate contraxiſſet, quod ipſa maxime in ea purgandum iudicaſſet, antequā egrederetur de corpore. Cui reſpondit Dominus. Hoc, quod aliquantulum complacebat ſibi in ſuo ſingulari ſenſu. Quod etiam purgaui in illa per hoc, quod obijt priuſquam conuentus communem orationē pro ea perſoluiſſet. Nam hoc ipſa valde anxie tulit, timens ſibi multum obeſſe quod ſuffragia orationum conuentus

Vide S. Greg. 3. dialog. c. 46. 47. vbi doctrinam conſolatione plenā tradit.

nis vocibus orationes eorum interrumpere, dicens. Recedite, recedite: ecce draconi ad deuorandum datus sum: qui propter vestram præsentiam deuorare me non potest. Caput meũ iam suo ore absorbuit: date locum, vt me amplius nõ cruciet, sed faciat quod facturus est. Tunc fratres cœperunt ei dicere. Quid est quod loqueris frater? Signum tibi sanctæ Crucis imprime. Respondit ille, volo me signare, sed non possum quia scãmis huius draconis premor. Cumque hoc fratres audissent, prostrati in terram, cum lachrymis cœperunt pro ereptione illius vehementer orare. Et ecce subito cœpit eger clamare dicens. Gratias Deo: ecce draco, qui me ad deuorandum acceperat, fugit: orationibus vestris expulsus, stare non potuit. Pro peccatis meis modo intercedite, quia conuerti paratus sum, & secularem vitam funditus relinquere. Homo ergo qui iam ab extrema corporis parte, fuerat præmortuus, reseruatus ad vitam, toto corde ad Deum conuersus est. Et post quam mutatus mente, diu est flagellis astrictus, tunc eius anima carne soluta est.

¶Sub Missa vero dum cantaretur in Offertorio Hostias ac preces, Dominus videbatur eleuare dexteram suam, & exinde mira facta est claritas, quasi totũ cœlum illuminaretur, & specialiter illa anima (quæ apparuit sedere in sinu Domini) mirifice illustrabatur, & accedentes omnes sancti secundum dignitatem chororum obtulerunt merita sua in sinum Christi Iesu, in suppletionem meritorum animæ illius. Et hoc intellexit ideo fieri, quia anima illa viuens ad huc in corpore hoc solebat orare, vt fieret pro animabus defunctorum. Cum igitur omnes sancti sese illi valde

amica

inſpexiſſe, eſt omnia didiciſſe. ¶Item alia vice videns eam in magna gloria veſtibus rubeis decoratam, perquiſiuit à Domino vnde hoc illi eſſet. Reſpondit Dominus. Ego ſicut per te ſibi promiſeram, veſtiui eam paſsione mea, pro eo quod cum magnum deffectum cordis pateretur, non tamen ſubtraxit ſe á communibus laboribus ordinis. Et quando in talibus vltra vires laborabat, non faciebat inde magnam querimoniam cum impatientia. Et adiunxit Dns. Pro eo etiam quod in infirmitate ſua aliquos ſuſtinuit deffectus, dedi ſpecialē illi delectationem glorię. Pro eo autem quod graiorem pœnam pertulit in vno brachio, cum tantæ beatitudinis gloria me amplexatur, quod centies maiora ſe pertuliſſe optaret. ¶Videbantur præterea quædam animæ quaſi flectentes genu ſedere ante eam, quæ erāt liberatæ per orationes, quæ pro ea erāt farectæ, ſupra id quod indigebat. Et iſta perquiret ab ea, ſi congregatio aliquod auxilium haberet ex eo, quod ex ipſis iam plures in cœlum eſſent receptæ: illa reſpondit. Magnum vobis inde ſuffragium eſt, quia Dominus propter vnamquamque noſtrum beneficia ſua erga vos multiplicat.

De obitu, patientia, deuotione, ac præparatione ad mortem alterius ſancti monialis eiuſdem monaſterij.

CAPVT VI.

DVm fœlicis memoriæ Domina M. cantrix noſtra deuotiſsima ægrotaret ad mortem bonis operibus

bus imo Deo plena, ferê ante menſem obitus ſui ſolito moræ ſuæ deuotionis & bonæ voluntatis iam lecto decumbens, memoria mortis, quam ipſa compoſuerat, celebrare ſtuduit. Cumque in die Dominico, quo per ſacratiſsimi corporis & ſanguinis Chriſti ſuſceptionem extremam horam expirationis ſuæ diuinæ miſericordiæ committeret, iſta pro ea oraret cognouit in ſpiritu, quod Dominus animam ipſius totam ſua diuina virtute ſibi intraxit & poſt moram eam corpuſculo reinſpirauit, ad tempus iterum ibi moraturam. Tunc iſta ait ad Dominum. Ad quid Domine adhuc eam in terris morari vis? Ad hoc (inquit Dominus) vt perficiam in ea opus, quod diuina diſpenſatione mea in diebus iſtis operandum præordinaui. Et ad hoc ipſa triplex mihi miniſterium exhibebit, ſcilicet, quietem humilitatis, menſam patientiæ, ac luſum virtutum. Id eſt: In omnibus quæ videt vel audit ab aliquo, ſemper ſe humiliando reputat indignam ac omnibus viliorem. Per quod exhibet mihi ſatis delitioſam quietē in corde & anima ſua. Secūdo in omnibus infirmitatibus, & tribulationibus ſuis gaudens, patientiā amplexatur & libēter pro amore meo omnia grauamina ſua ſuffert: Tertio per diuerſarū virtutū exercitationē. Alia vice cōmunicatura cū iſta interrogaret Dn̄m, quid operatur cū ea: intellexit quòd quanuis diuerſis grauaminibus & continuis doloribus vexaretur: tamen de pietate Domini cōfidens, omnia ſibi ex diuina miſericordia prouenire credebat ad ſalutē: ſemper gratias Deo agēs, eiuſque paternæ prouidentiæ omnia ſua fiducialiter committens. Cumque iam ad extrema acceleraret & ſingulis diebus circa veſperū intolerabili cruciaretur

cordis

cordis dolore quadam vice circunſtantes ſorores dolo ri eius amariſsimo compatientes, benigne cõſolabatur dicens: Eia nolite flere neque contriſtari propter me chariſsimæ, quia ego tantum veſtræ deſolationi condo leo, quod ſi eſſet voluntas noſtri dulciſsimi amatoris: ego ſemper viuere vellem in his pœnis, vt poſſem veſtra in omnibus eſſe conſolatrix. Et cum vice quadam inſtantius compelleretur precibus quarundam, vt ſumeret medicinam ad ſedãdum dolorem, vt ſperabant, & ipſa (licet inuita) tamen benigne conſentiret: & ſtatim poſt ſumptã medicinã grauiorẽ doloré incurreret & iſta ſequẽti die exoraret Dñm, quatenus ipſi infirmæ talẽ benignitatẽ recõpenſaret: reſpõdit Dñs. Ego ex dolore illo, quem dilecta mea contraxit, dum propter preces aliorum benigne ſumpſit medicinam) confeci ſaluberrimum remedium. ¶ In penultima vero Dominica, ſcilicet. Si iniquitates, cum vltimo ante obitum ſuũ communicaret: iſta pro ea orãs inſpirata eſt à Domino, vt ipſam electam ſuam commoneret, vt ad ſuſcipiendum ſacrę vnctionis Sacramentum ſe prępararet. Nam poſt ſuſceptionem illius ſalutiferi Sacramẽti ipſe cuſtos diligentiſsimus amicorum ſuorum in ſinu ſuo eam ab omni macula cuſtodire vellet immunem, ſicut pictor ſummo ſtudio conſeruat imaginem
Gertrudis. nouiter depictam, ne aliquo puluere obfuſcetur. Hæc cum iſta ipſi infirmæ diceret, ipſa: vt erat in omnibus ſemper prælatis ſuis ſubiecta, humiliter hoc commiſit eorum beneplacito & diuinæ prouidentiæ, quæ nunquam in ſe ſperantes derelinquit. Prælati vero cum ipſam in tanta reuerentia haberent, quôd non dubitarent ipſam optime præſcire tempus, quod Domino

pla-

placeret, vt vnctionis Sacramentum susciperet, viderentque quod hoc serioſe non expoſceret, ipſa die ſacrã Vnctionem diſtulerũt. Dominus autem verificans illud Euangelicum: Cœlum & terra tranſibunt, verba autem mea non tranſibunt: verbum quod fecerat ad electam ſuam, tali teſtimonio comprobauit. Nam ante Matutinas ſecundæ feriæ ipſa beata M. tam repentinis cœpit doloribus vexari, quod certiſsime putabatur agonizare. Tunc confeſtim conuocati ſunt ſacerdotes, & ipſa Vnctionis percepit Sacramentum. Sicq; contigit, vt quanuis non ipſo die: tamen ante ortum ſequentis diei inũgeretur. Cumque iſta pro ea oraret, intellexit quod dum oculi infirmæ per ſacerdotem inungerentur, amantiſsimus Dominus cum quodam diuini ſplendoris radio ad ipſam dignantiſsimè conuertens, donauit illi cum ipſo ſplẽdore lumen animæ. Et hoc meruit, pro eo quôd ſe erga omnes homines ſemper piam & beneuolam charitatiuo exhibuit affectu. Similiter cùm inungerentur cætera membra, ad ſingula Dominus donabat illi ſanctiſsimorum membrorum ſuorum perfectiſsimam operationem. Ad vnctionem verô oris, ipſe ardentiſsimus animæ zelator ſe dignantiſsimè ad porrigendum ori ſponſæ ſuæ oſculum vincẽs mellis poculum coaptauit, cum quo & omnem fructum ſanctiſsimi oris ſui contulit ipſi.

SCOL. Quoniam huic Sacræ Virgini ad modum familiare eſt, à Chriſto Domino eius caſtiſsimo ſponſo, inter ſpirituales amplexus, & colloquia diuina ſæpius oſculari: ſemel de hoc lectorem admonitum eſſe volumus: & cautum ad omnem huius libri, & aſſiduam lectionem. Nam

(vt

(vt Apostolus ait) animalis homo non percipit quæ Dei
sunt: qui præter corpus neque aliud sapit, neq; aliud curat:
idcirco statim, & semel profanum vulgus carnale, crassũ
animale, arcemus ab hoc sermone, atque lectione huius li-
bri, nisi vellit eam priorem exuere mentem: & parentes im
Matth. perio Christi, non mittimus margaritas ante porcos, neque
damus sancta canibus, quibus contingit non pro feritate,
sed pro consuetudine latrare: ne deliramenta fœtida & las
ciuos veneris aut cupidinis sermones legere, audire ve sibi
existimẽt. Alloquimur hominem spiritualem, qui non spi-
ritum huius mundi, sed qui ex Deo sit acceperit: cuius du-
ctu spiritualia verba huius libri, & reuelationes spiritua
libus Scripturæ Sacræ, atque Sanctorum verbis conformia
Origenès in i o Cãticorũ possit comparare. Aiunt, inquit Origenes, obseruari apud
Hebræos, quod nisi quis ad ætatem perfectam maturam-
que peruenerit, librum Canticorum, ne in manibus quidem
tenere permittitur. Cum itaque idem sensus, eadem verba,
ijdem castissimi amores inter Christum, & animam iusti,
maxime verò huius immaculatæ virginis Gertrudis, videã
tur: eos procul ab huius lectione abhorremus, quibus ait
Paulus nolite pueri effici sensibus.

Igitur cum ex omnium SS. Patrum vnanimi sententia,
& interpretatione, atque Ecclesiæ traditione compertum
sit, Canticum canticorum Salomonis esse carmen epitha-
lamium & nuptiale: quo præcipuè Incarnatio verbi diui-
ni sit ænigmatica, mixtisque allegorijs adumbrata: & re-
rum varietate nimis eleganter depicta in modum drama-
tis (como en vna ensalada de poesia diuina) omnium or
dinum personas habet, & graues casus, & fœlices succes
sus: & quotidianam vitam belle exprimit, iterum prospe-
ra & tristia quæ coniugibus accidere solent, quãtum per

epitha-

epithalamij decorem licet (si externum tãtum literæ corti cẽ, & amore Grãmaticum spectes) at spiritualis historia, & verissima quæ hoc sacro volumine, aq; similitudinibus cõtecta est, & sensus allegoricus, qui & ipse literalis est, & à Spiritu Sãcto de nuptijs Christi & Ecclesiæ reliquisq; mysterijs Euãgelicis est institutus: non autẽ de his tantũ, sed etiã de nuptijs, & amore diuino inter Christũ, & electorũ suorũ animas: ita, vt tropologicè etiã describat charitatẽ Dei, qua prædestinatos & iustos suos prosequitur, quos amoris vinculis associat sibi, gaudijs reficit spiritualibus, ceu vera & sanctissima sui mystici corporis mẽbra; ita, vt illa Cantica possint etiam vnicuique animæ iustæ maximè autem perfectis adaptari, vt Sanctus Gregorius, inquit. Non igitur erit ineptum, neque audax nimiũ, aut inuerecundum in hac Sacra Virgine, neque quod aures castissimas, & pias offendat, si dicat se â Christo spõso toties osculari & suauiari: quãdoquidẽ & quæuis anima sancta charitatis & amoris diuini succẽsa, primis illis statim verbis: ab Spiritu Sãcto introducitur sic exorsa: osculetur me, osculo oris sui? Vbi non irridenda est (inquit Gregorius) sacra descriptio, sed considerãda misericordia Dei: in hoc etiam amplior, quia dum membra corporis nominat (oscula, vbera, genæ, femora) sic ad amorem nos vocat. Notemus quidem quàm mirabiliter, quàm misericorditer nobiscum operatur: qui, vt nos ad amlpexus sacri amoris accendat, vsque ad turpis amoris nostri vbera se inclinat. Sed vnde se loquendo humiliat, inde nos intellectu exaltat: quia ex sermonibus huius amoris discimus, qua virtute in diuinitatis amore ferueamus. Debemus in verbis extericribus corporis, quidquid interius est quærere: & loquentes de his, extra corpus fieri. Debemus ad nuptias spõsi &

Prolog.

Greg. in prologo Cantici Cantic.

sponsæ cum intellectu charitatis, id est, cum veste nuptiali venire: ne si ista careamus, ab hoc conuiuio, in exteriores tenebras, id est, in cæcitatem ignorantiæ repellamur. Quibus D. Gregorij verbis, sunt similia, quæ tradit Bernardus. Non sunt inuenta, inquit, æque dulcia nomina quibus Verbi animæque dulces ad inuicem exprimerentur affectus, quemadmodum sponsus & sponsa: quippe quibus omnia communia sunt, nihil proprium, nihil à se diuisum habentibus. Vna vtriusque hæreditas, vna domus, vna mensa, vnus thorus, vna etiam caro. Si ergò amare specialiter principaliterque conuenit sponsis, non immerito sponsæ nomine censetur anima, quæ amat. Amat autem quæ osculum petit. Non petit libertatem, non mercedem, non hæreditatem, non denique vel doctrinam, sed osculum. More planè castissimæ sponsæ, ac sacrum spirantis amorem nec omnino volentis flamam dissimulare quam patitur. Itaque iuxta horum, & aliorum sanctorum sensum, hæc sanctæ Gertrudis oscula nihil sunt aliud, quàm animæ spirantis Christum suauiter, & Christi redemantis Virginem castissimam aperta signa: & (vt B. Rupertus Abbas, accommodans illa verba osculetur me osculo oris sui, beatæ Dei genitrici tanquam animarum Sanctarum exemplari ait) esse dictum animæ, vel cordis iubilantis, in ipso experimento suauitatis inenarrabilis.

Bern. serm. 7 in Cantica.

Rupert. Abb. in. c. 1. Canti.

Vult enim animarum sponsus Christus, dulcedinem & suauitatẽ rerum cœlestiũ eis experiri; quarũ cognitione, contemplatione, atque experimento, voluptates humanas, & terrena cuncta fastidiant, & spernant. Nam amor amori quid præstat? humanæ voluptati, diuina quid interest? Christum sine modo amare, is modus est.

Humana-

Humanarum rerum amor, si modum teneat, friget, & alget: si modum excedat extrema dementia est, & rationem obruit. Christi voluptatibus absorta mens, sibi maxime constat, maxime sobria est, atque diuina euadit: terrenis autem, ebria delitijs, omnino difluit, furit, bruteſcit. Humanæ voluptates, exquisito sensu prædictis, putent suoque fœtore offendunt, & dolorem assiduum habent comitem: diuinas citra dolorem animæ sanctæ satis excipiunt, quæ suauissime olent, oblectant, & beatitudinem ipsam pene referre videntur. Nam quanto animus corpore & animi obiectum corporis obiecto perfectius est, tanto animæ delitiæ atque diuina oscula & Christi contactus humanas delitias superant: & ita superant, vt animum ipsum, extra corpus raptum in Deum transferant. Contra vero corporales delitiæ, quæ animum occuparunt, intra corpus ipsum imersum absorbent: & in belluinam pene naturam, quæ tota corporea est, degenerare cogunt. Denique (quod Gregorius inquit) in his appetitus placet, experientia displicet. In illis (nempe diuinis) appetitus placet: experientia magis placet. Illud namque miserrimum est in voluptatibus humanis, quæ quo maiores atque longiores sunt, tanto magis animi lumen extinguunt. At, solæ delitiæ, oscula, & Christi oblectamenta, omnis doloris & sunt expertia, & eorum sensus, quo maior est, tanto nostrum magis delectat, & perficit animum. Cum igitur assiduo B. Gertrudis in Christum amore, colloquio, & contemplatione, incredibilem & assiduam experta fuerit delectationem: idcirco toties dicitur in his libris, eam ab ipso exosculari, & suauiari, quo significat, quàm dulcis est Deus animæ.

Bern. initio de diligendo Deum.

¶Dum verò in Litania legeretur: Omnes sancti Seraphim & Cherubim orate pro ea, vidit quòd ipsa Angelorum agmina cum maximo tripudio velut abinuicem sedentes, locum inter se congruentissimum ipsi electæ Dei præbuerunt: dignam censentes, quæ in terris angelicâ duxerat vitam, per virgineę conuersationis sanctimoniâ. Cumq; singuli Sãctorũ in Litania nominarentur, quilibet eorũ cũ ingenti gaudio merita sua in specie pretiosorũ xeniorũ in sinum Dñi offerebant: vt ea in augmentũ gaudij & gloriæ suæ dilectæ donaret. ¶ Peracta verò vnctione, Dñs eam in amplexus amantissimè suscipiens, sic per biduũ sustentabat, vt vulnus dulciflui cordis sui ori infirmæ pateret, à quo omnẽ flatum, quẽ spirabat, trahere, & iterum in idem cor dulcissimum emittere videbatur. ¶ Appropinquante autem iucundissimo tempore beatissimi transitus ipsius (quo post diuersarum infirmitatum laborem somnum perpetuæ quietis imperturbabilem Dñs electæ suæ donare proposuit) feria quarta, in vigilia, scilicet sanctæ Elisabeth, ante nonam cœpit eui dẽter agonizare. Cũque conuentus summa cũ deuotione conueniisset, & prædictæ sibi in Christo consororis suæ exitum præstolando, cum orationibus consuetis, præmuniret, hæc ardentiori ducta desiderio vidit animam ipsius in specie cuinsdam puellæ valdè delicatæ coram Domino stantem, & omnem flatum, quem spirabat, per vulnus sanctissimi lateris cordi ipsius mellifluo immittere. Et hoc intellexit ex eo esse, quòd ipsa beata infirma, Deo donante, deuotam intentionem feruensque desideriũ, tunc specialius habebat pro omnibus, tã viuis, quã defunctis, quibus omnibus Dominus

nus ſuę beneficia gratię largè diffudit. ¶ Cùm verò legeretur Antiphona: Salue Regina: in illo verbo, Eia ergo aduocata noſtra, electa Dei infirma Matrem Virginem blandè alloquens, commendauit ipſi conſoroſuas, quas in proximo erat relictura: orans, vt eas cauſa ſui in maiorem ſuſciperet affectum. Et ſicut ipſa, quoad vixit, quantum poterat, ſe omnibus præbuerat beneuolam & paratam aduocatam: ita ipſa mater miſericordiæ nunc poſt obitum eius dignaretur ſecũ apud ſuum filium eſſe interuentrix & aduocata cõgregationis noſtræ. Ad quod intemerata Virgo ſe paratiſsimã exhibuit, extenſiſque manibus ſuis delicatis ad manus infirmæ curam congregationis ſibi commiſſæ, quaſi de manu eius ſuſcepit. Hinc cùm legeretur oratiuncula, Aue Ieſu Chriſte, in illo verbo, via dulcis, videbatur Dominus Ieſus ſponſus animæ, ſponſæ ſuæ viam delinire, vt eo ſuauius & delicatius eam attraheret ſibi. Sicque tota die illa in agone iacens, nihil aliud dicebat, quàm, Ieſu bone, Ieſu bone: apertiſsimè demonſtrans, quis medullitus ſibi infixus erat in corde, cuius nomen inter tam acerbos mortis dolores continuè tam dulciter ruminabat in ore. Cumque ſingulæ ſe orationibus ipſius deuotè committerent, & quaslibet neceſsitates commendarent, cùm amplius loqui non poſſet, ſaltem ſubmiſſe dicebat: Libenter. Vel: Eia. Per quod expreſſè declarabat, quo affectu quæq; ſibi commiſſa Domino commendaret. Intellexit etiam noſtra Gertrudis de omnibus membris infirmæ (in quibus cruciabatur) exire quaſi quendam vaporem eximium, qui animam eiuſdem contingens, miro modo ab omnibus maculis purificabat, ſanctificabat, & æter-

Non S. Gertrudis de qua est hic totus liber, sed quædā alia sanctimonialis eiusdem monasterij & nominis.

næ beatitudini cooptabat. Hæc omnia cùm ista Gertrudis in spiritu cognouisset, proposuit in corde suo celare, ne ipsa proderetur esse illa cui hoc foret reuelatum. Quod quàm contrarium fuerit diuinę voluntati, cuius gloria est reuelare sermonem, quique dixit: Quod in aure auditis, prædicate super tecta, luce clarius patet per consequentia. Nam cùm sub Vesperis beatę Elizabeth iterum Domina M. tam euidenter expirare videretur, quòd Conuentus repentè de choro vocatus circa infirmam orationes solitas replicaret, ipsa omni conatu virium & sensuū suorum interiorum, ne vnicum quidem verbum percipere potuit de his, quæ tunc circa infirmam agebantur: donec culpam suam agnosceret, & pœnitendo diluens voueret Domino, quod ad sui solius gloriam libenter & ad consolationem proximorum patefacere vellet, *quæcunque dignaretur sibi reuelare*. ¶ *Hinc post Completorium, cùm iam dicta infirma iam tertio agonizare videretur: ista iterum rapta in spiritu, vidit animam infirmæ, vt suprà, in specie teneræ multum & amabilis puellæ: sed quasi nouis ex diuturnis passionibus decoratæ in impetu circa collum Iesu Christi sponsi deliciati irruentem, ac blandis ipsum amplexibus constrin*gentem, ex singulis vulneribus Domini ad modum apis diuersos flores auidè sugentis, speciales sibi intrahere delectationes. Cùm autem inter cætera legeretur Respons. (Aue sponsa Virginum Regina, rosa sine spina) procedens Virgo gloriosa animam infirmæ magis coaptauit & habilitauit ad perfruendum & delectandum in delitijs diuinitatis. Tunc Dominus Iesus ex meritis matris suę ex dignitate illa, qua ipsa sola meruit di-

ruit dici & esse mater & Virgo, quasi quodam monile mirabiliter radiantibus gemmis compactum sumēs, pectori infirmæ imposuit: hoc eam speciali priuilegio condonans.

De eiusdem Dominæ M. beata morte, & copiosa remuneratione: Deque Sanctorum meritis & intercessionibus.

CAPVT VII.

IN nocte itaque beatæ Elisabeth, dum matutinæ iam essent inceptæ, cœpit electa Dei iterum taliter immutari, vt putaretur iam vltimum spiritum exhalare. Vnde omissis Matutinis conuentus celeriter circa ipsam more solito conuenit. Tunc insplendore diuinæ virtutis suæ coruscans, Dominus sponsi formam indutus gloria & honore coronatus, ineffabiliter fulgurantis diuinitatis decore perornatus apparuit huic, & animam infirmæ suauissima blanditate alloquens, ait: Modô dilecta mea exaltabo te apud proximos tuos, hoc est, in præsentia prædilectæ mihi cōgregationis. Sicq; incōprehensibili & inæstimabili modo salutauit animam illam beatissimā per singula vulnera sanctissimi corporis sui: ita, quôd vnumquodque vulnus quatuor mirabiles & omni delectatione plenos emittebat modos, scilicet, suauissimi soni, efficacissimi vaporis, vberrimi roris, & amœnissimi splendoris. Per quos, vt transiret, electam suam salutando, Dominus vocauit. Per sonum itaque suauisonum (qui omnem excellebat modum organicum) notabantur

omnia verba, quæ ipsa electa Dei in omni vita sua ad Deum dulciter vel propter Deum vtiliter ad salutem proximorum locuta fuerat. Quæ omni centuplicato fructu in corde diuino dulcorata per emissiones singulorum vulnerum Domini recompensabantur ipsi. Per vaporem vero mirificum signabantur omnia desideria, quæ habuerat ad laudem Dei, post Deum vel propter Deum ad salutem aliorum. Quæ similiter incomprehensibili multiplicato effectu per singula vulnera Iesu dulciflua ipsi remetiebantur. Per rorem autem largifluum exprimebatur omnis affectus, quem vnquam habuit ad Deum, vel ad aliquam creaturam propter Deum: Qui etiam ineffabiliter sua uiflua delectatione per vulnera Dominica afficiebat animam eius. Per splendorem autem clarissimum signabantur diuersę passiones, quas ab in infantia vsque ad præsens corpore & spritu pertulerat: quæ supra omnem capacitatem humanam, in vnione passionis Christi nobilitatæ, animam ipsius sanctificabant, & diuinæ charitati configurabant. In tali delectatione cœlestium delitiarum anima illa repausans, nequaquã vice illa expirauit: sed adhuc ad eminentiora bona sibi â dilectore suo præparanda aspirauit. Dominus autem rore largifluo suæ diuinæ benedictionis omnes præsentes copiose respersit. Tunc ista: Domine, quid tua largiflua benedictio & copiosa gratiarum infusio prodesse potest illis, qui per internum saporem hoc non sentiunt? Respondit Dominus: Cûm alicui conceditur pomerium fructiferum â Domino suo, non statim scirê potest saporem singulorum fructuum: sed expectare oportet, quousque fructus matureścant. Similiter

militer cùm alicui dona gratiarum infundo, non ſtatim percipit etiam interioris delectationis ſaporem, donec per exteriorum virtutum exercitationem, teſta terrenæ delectationis penitus confracta, deguſtare mereatur nucleum internæ ſuauitatis. Tunc accepta ſaluberrima benedictione conuentus iterum chorum intrans, matutinas compleuit. ¶Dum verò cantaretur xij. Reſponſ. O lampas: apparuit anima infirmæ in conſpectu ſummæ Trinitatis ſtans, deuoteque pro Eccleſia ſupplicans. Quam Deus Pater per eadem verba dulciter ſalutabat, dicens: Aue electa mea, quæ per exempla ſanctæ conuerſationis verè dici poteris lampas Eccleſiæ riuos fundens olei, id eſt, orationum in latitudinem mundi. Tunc Filius Dei ſubiunxit, dicens: Gaude ſponſa mea, quæ iuſtè diceris medicina gratiæ, quia diuerſis hominibus gratia reſtituetur tuis precibus. Hinc Spiritus Sãctus. Aue immaculata mea, quæ meritò nutrimentum fidei vocaberis: quia in cordibus qui piè credunt diuinæ operationi meæ, fidei virtus nutrietur & ſtabilietur. Deinde Deus Pater donauit illi de omnipotentia ſua, vt multis plenè confidẽtibus tutelam præſtaret ſecuritatis. Spiritus quoque paracletus contulit illi, vt ex feruore ſuæ diuinæ charitatis tepidis calorem feruidum miniſtraret. Deinde Filius Dei conceſsit ei, vt in vnione ſanctiſsimæ paſsionis & mortis ſuæ in peccato languidis conferret medelam. Tunc multitudo Angelorum & Sanctorum ipſam coram Domino honorificè eleuantes, clara voce in ſimul reſonabant: Tu Dei factura, oliua fructifera, cuius lucet puritas, & reſplendẽt opera. In illo verbo, Cuius lucet puritas, collaudabant ſuauiſsimam quietẽ,

qua Dominus in ipsius anima dignanter quieuit, & in illo verbo. Et resplendēt opera, omnium operum eius laudabilem & puram intentionem. ¶ Sub præfatione verò summę Missę iterato, velut nouę glorię indutus, decore spōsus Iesus suauissima quadā blanditate vultū spōsæ suæ versus faciē suam tā directè cōuertit, quod flatū infirmæ recto tramite afflatu suo intrahere videbatur, oculosque suos deificos ipsius apponēs oculis ipsos mirificè perlustrauit: sicque eam fœliciter sanctificādo futuræ beatitudinis gloriæ coaptauit. ¶ Hinc in stante hora desiderantissima, qua sæpè dicta Christi Iesu spōsa electa secundū optimū placitū dilecti sui, perfectè cōposita, ingressura erat thalamum sponsi: tunc delitijs affluens, ipse Dominus maiestatis lumine diuinitatis suæ totam eā circumfulgens, suauissimè dixit. Venite benedicti patris mei percipite regnū, quod vobis partū &c. commonefaciēs eam doni illius prædignissimi, quo ante aliquot annos in eiusdem verbis cor suum donauerat sibi in pignus amoris & omnium delectationum & consolationum, quæ ab illo die continuè ministrauit sibi. Hinc blandissimè salutans ipsam, ait. Et vbi est xenium meum? Ad quod illa cor suum in cor dilecti sui obtulit, & immersit. Dominus quoque cor suum sanctissimum corde illius applicans, totam eam suæ diuinitatis virtute absortam gloriæ suæ fœliciter sociauit. ¶ Dum autem commendatio more solito fieret pro defuncta: apparuit Dominus in maiestate gloriæ suæ sedens, & animam defunctæ in sinu suo paulantem blandè demulcens. Cumque legeretur: Subuenite Sancti Dei, occurrite Angeli suscipiētes animam eius. Angeli videntes eam tanta dignatione à

ne á Domino suo susceptam, & tam magnificè honoratam, flectẽtes genua corá Dño gratias referebant. Similiter singuli Sãctorũ sigillatim faciebant in Litania ad inuocationem nominis sui. ¶ Tunc ista commouit eam in spiritu, vt oraret pro defectibus specialium amicorum suorum. Cui illa: Ecce iam in luce veritatis tam perspicuè cognosco, quòd omnis affectus meus, quem ego ad aliquem habere potui in terris, vix est quasi vna gutta ad pelagus totius maris respectu dulcissimi affectus illius, quo cor diuinum afficitur erga illos, & quàm perutili dispensatione Dominus permittit aliquos homini inhærere defectus, vt humilietur, & frequenter exerceatur: sicque de die in diem proficiat ad salutem, quod nec vno cogitatu velle possum quicquàm aliud, quàm quod omnipotẽs sapientia Dñi mei circa singulos iuxtà optimam eorũ salutẽ ordinauit. Vnde me totã pro tã ordinatissima diuinæ pietatis dispositione in laudes & gratiarum actiones extendẽdo oro, vt ita impleatur. ¶ Sequenti verò die sub prima Missa, scilicet: Requiẽ æternam, videbatur electa Dei, de corde Dei quasi aureas fistulas producere ad omnes, qui specialem ad eum habebant deuotionem. Per quas sibi de corde Dei attraherent quodcunque desiderarent. Habebat enim quælibet fistula ducillum aureum, quem cum his & similibus verbis extrahere deberent ad obtinendum quælibet desiderata, videlicet, Per amorem, quo electæ tuę M. vel vnquam alicui electorũ tuorũ benefecisti, vel feciſſes si habilitatẽ in hominibus inueniſſes, & adhuc facturus es in cœlis siue in terris, exaudi me benignissime Iesu per merita & orationes ipsius omniumque electorum

tuorum.

tuorum. Confidantque quôd per talia verba diuinam clementiam inclinabunt ad quæque desiderata. Ad eleuationem verò Hostiæ videbatur, quôd anima illa beata simul cum hostia desiderabat se ipsam offerre Deo Patri in laudem æternam, pro salute vniuersitatis. Vnde Vnigenitus Dei, qui nihil negare nouit desiderijs electorum, ipsam totam sibi extraxit, & Patri obtulit. ¶ Alia vice dum anima eius iterum appareret huic virgini in gloria, requisiuit ab ea, quid ex hoc consecuta esset, quod speciales sui persoluissent pro ea Domino toties Antiph. (Ex quo omnia, per quẽ omnia: In quo omnia, ipsi gloria in secula) quot dies vixit in terris, & tot Missas de sancta Trinitate feciſſent decantari, quot annorum erat in laudem & gloriam & gratiarum actionem pro omnibus beneficijs sibi impensis. Cui illa respondit: Per Antiph. Ex quo omnia, ornauit me Dominus meus tot floribus valdê venustis, quot Antiph. Persoluerunt. Per quos intraho mihi viuum saporẽ de mellifluo corde ipsius. Pro missis autem hoc mihi donauit, quod in omni laude, qua ipsum collaudo, quidam aromaticus sapor mirabiliter reficit & delectabiliter afficit omnes sensus animæ meæ. ¶ Alia etiam vice, dum ista deuotius osculando quinque vulnera Domini, legisset quinque Pater noster, offerens illa Domino in suppletionem omnium, quæ ipsa neglexisset eidem Dominæ M. tam infirmanti quam etiam defunctæ ex debitis orationibus persoluere, impediẽte cõtinua (qua tunc laborabat) infirmitate: apparuerunt quinque flores vernantissimi quasi eisdem vulneribus Domini germinantes, de quibus ex virtute eorundem suauifluorum vulnerum Christi li

quor

quor quidam balsami miræ puritatis & admirandæ virtutis prorumpere videbatur. Tunc ista blandesalutans animam beatæ M. ait. O electa Domini mei hos flores desupereffluentia diuinæ pietatis efflorentes acceptet, quæso, tua benignitas pro omnibus debitis meis, quæ nondum persoluere possum, & ex ipsis te in augmentum omnium meritorum tuorum perorna & pro me indigna sponsum tuum exora. Cui illa respondit: Ego magis delector flores istos respicere dulci fluis vulneribus Domini mei tam honorifice adaptatos, quia quandocunque ipsos cum desiderio contingendo expressero, protinus ex efficacia suauifluorum vulnerum ipsius liquorem saluberrimum largiter stillabunt in absolutionem hominum peccatorum & cõsolationem iustorum.

De animabus M. & Emonialium eiusdem monasterij: quàm exacte purgabantur pro negligentijs, & præmiabantur pro meritis.

CAPVT VIII.

DVæ puellæ genere nobiles, sed mente multo nobiliores: carne germanæ, sed spiritu & virtutibus magis propinquæ, post peractam innocenter puerilem ætatem in sanctæ religionis virtutibus florentes in nouitio feruore de hoc seculo ad cœlestem thalamum immortalis spõsi sunt vocatæ. Quarum cum prima in die glorioſæ Assumptionis Mariæ, die, scilicet, desponsationis suę obijsset, altera eam XXX. die notabiliter

biliter est secuta tam fœlici agone, quod de vtriusque verbis & factis feruens desiderium & miram deuotionem ac optimam voluntatem redolentibus præmagnifica possent enarrari. Prima igitur die assumptionis fœliciter defuncta huic Gertrudi pro ea oranti apparuit, quasi in magna luce & ornatu vario ante thronũ gloriæ Imperatoris Christi Iesu, cui tamen astitit tanquam sponsa verecunda, nitens subducere faciem, & nequaquam ausa oculos aperire vel leuare ad gloriam tantæ maiestatis. Quod cum ista videret, ducta zelo pietatis, dixit ad Dominum. Eia benignissime Deus, quare hanc filiã tuam dimittis astare tibi quasi alienã? Ad quod Dominus blãdissima serenitate deflexus, videbatur extendere dextram suam velut in eius amplexus. Anima vero illa velut cum quadam delicata reuerentia videbatur se amplexibus Dñi subtrahere, quod ista multum admirans, dixit ad animam. Qua de causa videris tam amabilis sponsi amplexibus suauibus te subducere? Ad quod illa. Quia me non dum plene purgatam aliquæ maculę indecentem faciunt. Tunc ista. Et hoc quomodo esse potest, cum tamen videaris iam tanquam glorificata præsentiæ Domini astare? Respondit anima. Licet omnis creatura præsens sit Deo, secundum tamen hoc anima quælibet apparet ipsi specialiter, appropinquare, secundũ quod proficit in charitate. Illam tamen beatitudinem, qua beata anima iucundatur ex fruitione & visione diuinitatis cum plena remuneratione, nulla anima meretur accipere vsque plene purgata ab omni macula, intrare mereatur in gaudium Domini sui. ¶ Hinc post mensem dum germana istius fœlicis memoriæ E. agonizaret, & ista diu

tius

tius pro ea oraſſet, poſt moram deceſsionis illius vidit animam eius in loco quodam lucido in ſpecie cuiuſdam virgunculæ, quæ rubeis veſtibus decenter compoſita ſponſo eſſet præſentanda. Apparuitque ibidem iuxta eam Dominus in ſpecie iuuenis floridi ex ſingulis quinque vulneribus ſuis animæ ſingulos quinque ſenſus noua ſuauitatis dulcedine recreando, & miræ blanditatis delectamentis ipſam conſolando. Tunc iſta, cui hoc reuelabatur, dixit ad Dominum. Cum tu Deus totius conſolationis tam blanda ſerenitate huic aſsis, quid ſibi vult, quod tamen mæſtiori vultu internum grauamen prætendit? Ad quod Dominus. Quia rependi ipſi dumtaxat illud deſiderium & deuotionem, quam ad paſsionem meam in extremis ſuis habuit. Sed poſt hæc cum purgata fuerit à negligentijs præteritæ vitæ, in præſentia iucundiſsimæ diuinitatis meæ eam perfectè conſolabor. Tunc iſta, Et quomodo, inquit, omnes negligentiæ præteritæ conuerſationis ipſius non ſunt ſufficienter emendatę, per deuotionem, quam manifeſtauit ſe in extremis habere, cum ſcriptura dicat, homines iudicari ſecundum quôd in fine vitæ ſuæ inuenitur? Reſpondit Dominus. Cum homo viribus deficiens, ad extrema perducitur, tunc vſque ad finem conuerſatio ipſius peruenit: quia nihil tunc amplius præualet viribus, ſed tantum voluntate. Et cui ego ex tunc gratuita pietate do bonam voluntatem & deuotum deſiderium, ille habet profectum. Sed hoc ſemper tam plenum effectum nõ habet ad diluendas omnes culpas præteritarum negligentiarum: ſicut ſi homo adhuc ſanus & viribus

Et ita traditur ſæpe Chriſtum dixiſſe.

Not. quãtum oporteat dũ viuimus in colũmes bonis operibus incumbere.

præua-

prævalens vitam ſuam, integra voluntate emendaret. Tunc iſta. Nunquid Domine mi, pijſsima miſeratio tua non prævaleret hanc animam (cui ab infantia dederas ad omnem hominem pium cor & benignam voluntatem) etiam nunc abſoluere ab omni impedimento negligentiarūm? Ad quod Dominus. Pietatem cordis ipſius & benignam voluntatem ego ſuperabundanter remunerabo. Sed oportet, dictante iuſtitia mea, vt omnis macula negligētiarum abſtergatur. Ad hæc dicta, cum illa benigno vultu annueret, Dominus videbatur ſe quaſi in cœlum recipere: & iſta in loco eodem permanſit ſola: & velut totis viribus ſe ſurſum trahens, nitebatur ad ſuperiora. Per hoc quod ſola remanſit, videbatur purgari quod puellari leuitate aliquando libentius manſit inter homines. Per hoc vero, quod cum labore ſurſum nitebatur, purgabatur quod ex grauamine corporis aliquando pigritiæ conſenſit. ¶ Altera autem vice, dum ſub miſſa orans pro ea ad eleuationem hoſtiæ diceret, Domine ſancte Pater, hanc hoſtiam offero tibi pro ea ex parte omnium cœleſtium terreſtrium & infernorum, apparuit iterū iam dicta anima aliquantulum in aërem ſubleuata, & quaſi innumerabiles perſonæ coram ipſa flexis genibus formulam hoſtiæ vtriuſque manibus ſubleuantes. Vnde & animę illi mira promotio & inęſtimabile delectamētum adminiſtrabatur. Tunc dixit anima. Modo in veritate experior verū eſſe, quod ſcriptura dicit. Quia nullum bonum eſt in homine tam paruū, quod non remuneretur. Nec aliqua culpa, quæ non expurgetur, ſiue ante mortē ſiue poſt eam. Nam pro eo quod libenter ſacram communionem accepi, nunc

magnam

magnam medelam obtineo de Sacramento altaris pro me oblato. Et pro eo, quod tam benignam voluntatem habui ad omnes homines, nunc multo citius iuuat me oratio pro me fusa. Insuper pro singulis æternam remunerationem expecto in cœlis. Sicque quasi in aëre sursum ferri videbatur, subleuata precibus Ecclesiæ. Et cum ad terminum sibi statutum peruenire, sciebat sibi Dominum cum corona regni in multitudine miserationum suarum obuiaturum, & eam in gaudium æternum perducturum.

De alia Sanctimoniali eiusdem monasterij, & eius anima per infirmitatem purgata.

CAPVT IX.

BEatæ memoriæ Domina S. senior cum esset inuncta & ista pro ea v. Pater noster persolueret, & vltimo ad vulnus lateris Christi Iesu oraret, vt eam in benedicta aqua inde profluente ab omni macula emundaret, & per pretiosum sanguinem suum diuersis virtutibus decoraret, illa in specie cuiusdam teneræ puellæ aureola decorata, quam Dominus siniſtro brachio circũplectẽs, hoc quod sibi ista orauerat, in anima ipsius benigne perfecit. Intellexit tamẽ ista, quod adhuc per moram esset permansura, quousque vnam culpam ægrotando emẽdaret, quam contraxerat delinquẽdo contra obedientiam, cuidã personæ ægrotanti plus iusto communicans. Quod & factum est. Nam. v. meses superuixit, tali quandoque laborans infirmitate, quod

omnibus patuit pro qua culpa purgaretur. Isto tamen die cœlestem prætendebat alacritatem adeô, quod palam innotuit, Dominum ipsam sua gratia visitasse. Post quinque igitur menses, die præcedente obitum ipsius infirmæ, apparuit Dominus sedens: ipsa autem infirma apparuit ad sinistram Domini, quasi in loco decumbens nubecula quadam inuoluta. Tunc quæ hoc vidit, dixit ad Dominum. Nequaquam Domine, tam gloriosæ sessioni conuenit hæc tali adhuc nubecula inuoluta. Ad quod Dominus. Per moram hîc eam relinquo, donec plene purgata mihi possit decenter adesse. Et sic infirma per diem illum & noctem agonizauit. Sequenti vero mane vidit Dominum sereno vultu se ad infirmam benigne acclinantem, & infirmam velut obuiam Domino se erigentem. Tunc ista dixit. Num Domine mi modo venis ad animam desolatam, vt pater misericors? At ille blando motu capitis annuens suscitantem certificauit. Et post paulum cum defuncta esset, conspexit animam eius sub eadem puellari forma; qua antea eam viderat niueis roseisque indumentis decoratam, ad paratam sibi sessionem lætanter euolare. In cuius susceptionem cum Dominus sinistrum brachium extenderet, illa requieuit vsque dum in commendatione legeretur verbum illud (Tibi supplicatio commendet Ecclesiæ.) In quo verbo videbatur ex pectore illo, in quo sunt omnes thesauri beatitudinum absconditi, suaue refrigerium abundanter haurire quo dulciter refocillata, erigens se videbatur expirare.

(.?.)

De

De sororis M. beato transitu, reuelationum ap probatione.

CAPVT X.

CVm fœlicis memoriæ soror M. extremis appropinquaret, & ista cum cæteris oraret, inter alia dixit ad Dominum: Quare amãtissime Deus, non exaudis nos orantes pro ea? Respondit Dominus. Spiritus eius sic ab humanis est separatus, quôd humano more non poterit consolari à vobis. At illa dixit ad Dominum: Quo hoc iudicio? Respondit Dominus. Secretum meum nunc habeo in ea, sicut olim habui cum ea. Tunc ista. Quali fine deficiet? Respõdit Dominus. Diuina virtute mea absorbebo eã: sicut feruidus sol stillã roris exsiccat. Et cùm ista perquireret, cur eam in exterioribus sensibus errare permitteret, respondit Dominus: Vt cognoscatis me plus in intimis quã in superficie operari. ¶ Post hæc orauit ista Dominum, vt saltem post mortẽ B. M. ipsam signorũ gratia extolleret ad suã gloriã in testimonium diuinarum reuelationũ suarũ, & condignam represionem incredulorum. Tunc Dominus tenens librum duobus digitis, dixit: Num sine armis victoriam non seruabo? Et adiecit: Quando opus erat, subdidi mihi gentes & regna signis & prodigijs. Ad præsens verô qui per propriam experientiam alicuius influxionis similia gestauerunt, illis facilè est consultum fidem adhibere. Sed & non hos tantummodò suffero peruersores, qui istis scriptis contradicant. Quibus tamen sicut & cæteris, præualebo. Inter hæc persensit ista miram quandã diuinæ gra

titudinis dulcedinem, quã Dominus acceptat â fidelibus, qui credunt diuinæ gratiæ largam superfluentiam, non secundum merita hominum, sed secundum diuini cordis affluentiam, electis impartiri. ¶ Cumque eadem beatæ memoriæ soror M. inungeretur, ista desiderio pio ducta, vidit Dominum Iesum manu sua tangentem præcordia eius, & dicentem: Cùm beata anima illa carne soluta origini suæ immergetur, tumentes fluctus melleæ beatitudinis meæ, super omnes pio affectu hîc præsentes copiosè diffundam. Hinc cùm prædicta M. agonizaret, & ista cum alijs per longum tempus orationi intenderet: tandem intellexit Dominum triplici beneficio dotare, ditare, & donare omnes astantes. Quorum primum fuit, quòd omnium iusta desideria perficeret. Secundum, quòd in emendationẽ defectuum suorum laborantibus in defessus adiutor esset. Quæ duo intellexit meritis beatæ M. deinceps in loco isto facillius impetrari. Tertium autem beneficium erat, quòd extenta manu largam dedit benedictionem. Quæ cùm ista nimia gratitudine recoleret, post moram apparuit Dominus virtutum, rex gloriæ præ filijs hominũ, imò præ vultibus angelorũ, forma speciosus, ad caput infirmæ residere, & flatum ex ore ipsius infirmę tanquam. Iridem aurei splendoris tendentẽ ad cor diuinum ex parte siniſtri lateris recipere. Et cùm diutius in delectamẽto huius visionis perstitisset, & interim legerentur psalmi: De us Deus meus respice in me: in fine illius psalmi: Ad te Domine leuaui animam meam: Dominus mira blanditate illi apparuit. Post hæc dum legerentur suffragia sub Antiph. Vt te simus intuentes:

appa-

apparuit virgo mater inclyta purpureis vestimẽtis de center amicta, super sponsam filij blandè inclinata, delicatis manibus caput infirmæ tenens, quò directiori linea halitus ipsius ad cor diuinum procedere posset. Vnde intellexit ista, quòd inter hæc perfecta fuisset illa fœlix vnio, qua si tibũda illa anima introducta est ad plena cellaria, imo ipsi abysso veræ beatitudinis fœliciter immersa nunquam amplius emergenda.

De alia Sanctimoniali eiusdem monasterij, cuius merita post obitum alijs profuere:

CAPVT. XI.

DVm piæ memoriæ M. B. agonizaret, ista omnes affectiones suas intra se recolligens, per Dei gratiam inuestigare nitebatur, quæ circa agonizantem agerentur. Sed per longam horam nihil aliud à Deo percipere potuit, nisi quod aliquantulum impedimenti habuit pro eo, quòd quandoque in exterioribus delectabatur: quod lectus ipsius fuit depositus depicto panno, & imaginibus deauratis, & similia. Cũ verò defuncta fuisset, & ipso die missa celebraretur pro ea, & ista ad eleuationem hostiæ offerret pro remedio animæ ipsius eandem hostiam, quanuis animam defunctæ non videret: tamen intellexit eam adesse. Hinc perquirendo dixit ad Dominũ: O Domine vbi est illa? Quirespondit: Ipsa venit ad me alba & candida. Vn-

de intellexit, quòd suffragia illa quæ in charitate Dei ante exitum fuerant exhibita, intantum profuerunt, quòd sine impedimento euolauit. Videlicet per hoc quòd quædam personæ delicta ipsius super se acceperunt, ex charitate emendanda, & suffragia sua illi per gratiam Dei in meritum donauerunt. Cum autem sepellienda esset sub missa, cum iterum pro ea oraret, vidit ipsam ad sinistram Domini, quasi ad tabulam inconuiuio sedentem, & omnia quæ pro ea in oratione, deuotione, & similibus offerebantur, in similitudine diuersorum ferculorum ipsi præsentari. Ad eleuationem verò hostiæ, cùm Dominus oblatam pro ea hostiam sibi præberet, in specie cuiusdã vasis ad potandum, illa cùm quasi parũ gustasset, statim diuina dulcedine medullitus penetrata, in tantam pietatem est commutata, quod plicatas eleuãs manus oraret pro omnibus, qui sibi in hac vita cogitatione, verbo, siue facto, sunt aduersati. Quia iam gaudebat de merito proinde obtento. Et cum ista admirando perquireret, cur non etiam pro amicis suis oraret, respõdit: Ego tãto efficacius, quãto affectuosius ex corde ad cor dilecti oro pro amicis meis. ¶ Alia die cùm ista Gertrudis recoleret, quòd omni merito suo, quod lucrari posset, per Dei misericordiam in exercitatione bonorum operum, omnino abdicasset in meritum defunctæ, mœrebunda dixit ad Dominum: Spero Domine, quòd amans misericordia tua frequentius respiciet me nudã & egenã. Ad quod Dominus: Quid illi, qui sic ex charitate nudatus est, facere possum, quãm vt proprio vellere illũ tegens cum ipsum instantius operiã, vt eo celerius recuperet erogata per

gata per charitatem? Tunc ista: Quantumcumque, inquit, mecum opereris: tamen oportet me nudam ad te peruenire, quia tam adipiscendis, quàm adeptis abrenunciaui. Ad quod Dominus: Cum mater vestitas filias secus pedes suos sinit sedere, nudum puerulum in gremio proprijs vestibus fouens circumplectitur vlnis. Et adiunxit: Et quid tu tunc minus habes sedens ad abyssum maris, quam alij qui sedent ad exitus riuulorum? Nam ad exitus riuulorum sedent proprijs operibus aliqualiter inhærentes: sed qui ex charitate & humilitate omnia sibi annihilat, habet Deum, qui totius beatitudinis est abyssus.

De animabus G, & B. deque purgatione pro neglecta confessione, & terrena delectatione per æquissimam Dei iustitiam

CAPVT XII.

QVia, teste scriptura, per quæquis peccat, per hæc & punietur. Et ê contrario, in quo quis benefacit & patitur, in eo & remunerabitur: Subiungamus ista ad profectum legentium. Nam apud nos erant duæ personæ simul ægrotantes tempore vno: quarum vna euidenter apparuit esse ptisica. Vnde & teneriori cura (vt dignum videbatur) á sibi seruientibus respiciebatur. Altera cum genus morbi eius ignoraretur, & ideo non tam indigens videretur, non ea blanditate curabatur. Sed quia hominũ iudicia sæpê fallũtur, illa quæ credebatur euasura, plus quàm per mensem obijt antequam altera. Cum ergo hæc per mul-

tam patientiam & deuotionem sanctificata, magis quã purgata, ad extrema peruenisset: benigna pietas amatoris nostri in sponsa sibi tam dilecta non ferens etiam minutissimum puluerẽ alicuius maculæ, hoc in ea purgauit, quod quandoque studium non habuit ad confessionem faciendam. Et cum eam conscientia de peccato aliquo non remorderet, saltẽ de venialibus pulueribus, sine quibus humana vita non ducitur, per verba sacerdotis absolui neglexit: simulans se quandoque dormire, cùm sacerdos adesset, eiq; loqueretur. Cùm itaque iam hora adesset, qua thalamum cœlestis sponsi cum lætitia & exultatione esset intratura: hanc ipsi maculam prius fidelis amator abstersit. Nam anxiẽ rogauit, vt sibi confessor adduceretur. Et tunc statim loquellam amisit. Vnde & timor eam inuasit, quasi pro neglecta confessione oporteret eam post mortem purgari: & sic per eundem timorem est purgata.

SCOL. Vt sunt occulta diuina iudicia, & varij rerum euentus hominum, in hora mortis: sic diuersa ratione atque modo, interdum D*eus electos suos à metu liberat in illa hora, interdum metu atque formidine percellit. Qua de re extat mirabilis* D. *Gregorij sententia, sæpius ab ipso ad animarum solatium, repetita. Nonnunquam Deus omnipotens, inquit, trepidantium mentes, quibusdam prius reuelationibus roborat: vt in morte minime pertimescant. Sed plerumque de culpis minimis ipse solus pauor, egredientes animas iustorum purgat: sicut narrari de quodam sancto viro mecum frequenter audisti. Qui ad mortem veniens, vehementer timuit: sed post mortem discipulis in stola candida apparuit: & quàm præclare sit susceptus indicauit.*

4 Dialogo. c. 46. & 47. Et super ca. 3. Iob. & alibi sæpe.

indicauit. His itaque Gregorij verbis affine est quod huic sanctimoniali nunc accidisse legimus: quam in exitu animæ de corpore sic exhorruisse mortis proximam diuini fuit argumentum amoris: quam non igne Purgatorij post mortem, sed metus & pauoris ante mortem purgari a peccatis voluit.

¶ Tunćque tota pulchra (cui nulla adhęsit macula) cœlestis sponsi amica è carcere carnis educta, cum inæstimabili gloria peruenit ad æthereum thalamum, de quibus plura Dominus dignatus est reuelare. E quibus vnum hoc ad ædificationem legentium hic expono, scilicet, quod cū ante thronū regis gloriæ adducta fuisset, hoc speciali priuilegio eam donauit: quod ad singula, quibus eam remunerauit, suauissimè quidem eam deliniuit, ad suscipiendum eam, sicut dulcissima mater vnico paruulo suo ægroto blandiri solet, ad sumendam medicinam, de qua plenam sanitatem esset recuperaturus. Et hoc propterea, quòd quādoq; mœrore afficiebatur, quando audiuit sociam suam in ęgritudine delicatè tractari, cum ipsam serioſiùs alloquerentur. ¶ Post mensem autem cùm migrasset & altera: apparuit quoque ipsa sequenti die obitus sui mirabiliter perornata, vt decebat, quia per omnem vitā suam innocentissimæ simplicitatis fuerat, & ad hoc etiam valdè deuota & in rigore ordinis studiosa. Illa tamen macula adhuc in ea purganda intelligebatur, quòd, scilicet, in infirmitate (sicut prætactum est) habuit aliqua, quibus non indiguit, in quibus delectabatur, videlicet xenia & consolationes amicorum. Hæc itaque macula tali modo purgari mostrabatur, scilicet

quasi staret in ianua contra solium regis gloriæ, quia apparuit incõparabiliter forma speciosus, atq; supra omnẽ humanum intellectum dulcissimus & amabilis: qui tantum blandiebatur prædictæ animæ, quòd ex desiderio veniẽdi ad illum posit quasi deficere, sed nullo modo potuit propius accedere: tanquam in ostio illo vestis quibusdam clauis fixæ hærerent, à quibus se nullatenus potuit eruere. Et hoc fuit illa delectatio, cui inhæserat in infirmitate. Cũque ista hæc vidés ex corde compassa oraret pro ea, ab hoc impedimẽto diuina clementia est relaxata. Tunc ista perquirẽs à Domino, dixit: Cũ anima ista inter nos habeat amicos tibi valdè familiares, miror quomodo tantũmodo ad preces meas, hoc impedimentũ illi dimiseris, cũ tamen non diffidã, quin etiã ipsi deuotas preces pro ea fuderint, & etiam cõfisi de tua pietate sperent se exauditos. Ad quod Dominus: Ego verisimè audiui preces familiariũ meorũ pro anima illa, & benignus exaudiui, & animæ illi magis benefeci, quã ipsi credere possunt etiã si vidissent oculis suis me hanc animã ad suas preces de purgatorio ad cœlum transtulisse, sed tamen hoc impedimentum, quod per tuas preces volui relaxare, ipsis non manifestaui. Vnde & non orauerunt eo modo pro illa, quo & tu orasti. Tunc illa: Et quali modo hoc perfectè impletum est, quôd asseruisti te velle per omnia animæ isti benefacere, sicut, illi quæ ante ipsam obijt: cùm tamen illa diutius in habitu religionis seruierit, & insuper aliquibus virtutibus superabundauerit præ ista: & ad hoc etiam illa cum maiori gloria sine impedimento tibi sit præsentata? Ad quod Dominus: Iustitia mea in eo sem-

per in-

per incommutabilis permanet, quod vnusquisque propriam mercedem accipiet, secundum suum laborem. Nec vllo modo fieri potest vt ille, qui minus meruerit, plus accipiat, quã ille qui magis meruerit: per pẽdo enim si est melior intẽtio, difficilior pugna, feruẽtior charitas, & similia opera ipsa nobilitauerit: sed pietas mea superauget etiã quandoq; propter fidelium preces, & alias circunstantias meritorias: & secundum hoc tam benefeci isti sicut illi, quia superaddidi vtrisque secundum suum meritum. ¶ Et quoniam valde præcauendum impedimentum sit inhæsio terreni delectamenti, post hæc iterum visa est hæc beata anima nondum plenê liberata á suo impedimento. Apparuit enim stare ante trhonum Domini, & simili desiderio (sicut ante desiderauerat peruenire, cùm in porta teneri videretur) etiam nunc desiderauit ruere in amplexus & sociari osculis sponsi præ filijs hominum forma specioſi, in quem desiderant angeli prospicere: sed simili impedimento tenebatur, quasi se flectere non posset. Cumque ab hoc iterum post mortem esset liberata, tandem apparuit non plenam adepta gloriam: sed Dominus videbatur manibus suis tenere coronam miro modo ornatam, quã dum ipsi imponeret, cum ea plenum gaudium erat acceptura. Hæc dum ista vidit, requisiuit à Domino, dicens: Num Domine potest hoc esse in regno tuo, quod anima tali expectatione crucietur? Respondit Dominus: Non cruciatur, sed cum gaudio expectat consumationem: sicut puella, quæ videt in manibus matris ornamenta, quibus sequenti die festo est ornanda, cum gaudio expectat diem illum. ¶ Post hęc

anima

anima supradicta respiciés ad illam personam, quæ pro ea preces fuderat, amicabiliter ipsi grates retulit. Ad quod illa: Quanuis semper fueris familiarior, tamen in infirmitate tua videbaris mihi non gratanter suscipere, si quando te admonebam. Et anima: Ex hoc nūc mihi magis profuit oratio tua, quia purius in charitate propter Deum fundebatur.

De sororis G. feruenti desiderio, deuota præparatione, morte, & gloria.

CAPVT XIII.

ALia quædam puella migrauit post hæc, quæ ab infantia per totam adolescentiam vsque ad horam exitus sui veraciter se florentem mundum mentis despectu calcasse, magnificorum operum indicijs testabatur. Cuius vocationis die instante, cum agonizare inciperet, omnibus præsentibus amicabilissimè vale dicens, promisit se oraturam pro eis, cum ad supereffluentem abyssum omnium bonorum Deum peruenisset. Et cùm vrgente mortis instantia maximè grauaretur, ex intimo cordis affectu dixit ad Dominum: Domine quies conscius secretorum meorum, tu nosti, quanto desiderio semper optauerim vsque in senectam & senium omnes vires meas in tuo famulatu fideliter consumere. Sed nunc ex quo video esse tuam voluntatem, vt veniam ad te, omne desiderium illud est mihi conuersum in sitim videndi in te, intātū, quòd ipsa mortis amaritudo in suauitatem est mihi cō uersa. Attamen si tibi placeret, in isto grauamine iacere, pa-

cere, parata sum vsque ad diem iudicij : etiam si hodie esset primus dies seculi. Sed quia scio te hodie me vel le introducere ad requiem, rogo te pro pietate tua, vt hoc differas ad laudem tuam, quousq; pœna mea persoluat pœnas omnium animarum in Purgatorio, quas specialius velles liberari. Et in his Domine mi tu scis quòd omnino meritum meum vilipendo, & tuam duntaxat gloriam quæro. ¶ Post hæc & similia, quæ lõgum esset enarrare, oculos extendit contra imaginem crucifixi, cum his verbis: In ardore amoris illius, quo Patri spiritum tuum cum clamore valido commendasti, commendo tibi oculos, manus, aures, os, cor, totumque corpus: Deinde rogabat sibi legi passionem Dominicam, & ipsa suis manibus ostendit incipiendum esse ibi. Subleuatis oculis Iesus in cœlum, dicens quòd mora non sufficeret ad perficiendum, si inciperetur (ante diem festum) Quod & apertissimè probatum est. Nam cùm deuotissimè audiuisset passionem vsque ad illum locum, Et inclinato capite traddidit spiritum, postulauit Crucem sibi porrigi, super cuius singula quinque vulnera decumbens, tam dulcissimis ac diuina sapientia plenis verbis, eam salutauit, gratias egit, & animam suam commendauit, quod mirabile & nimis delectabile fuit ad audiendum. Et inde quasi fessa super cussinum cecidit, & parua mora interiecta in Domino fœliciter obdormiuit. Quo facto visa est à Dño inter suauissimos amplexus recepta ab ipso recipere vnũ speciale ornatũ mirabile pro eo, quod viriliter certando mũdũ tã fideliter calcauerit pro Christo. Auditi etiã sunt chori Angelorũ cũ glorioso tripudio deducendo

eam

eam decantare (Quæ est ista, quæ ascendit de deserto delitijs affluẽs innixa super dilectum suum?) Cum vero ante thronum gloriæ peruenisset, Iesus sponsus virginum statuens eam ante se, imposuit capiti eius coronam regni: & sic eam in solio gloriæ collocauit. Sequenti vero die, cum esse sepelienda, ista iterum orans pro ea, vidit eam in tanto gaudio & gloria, quod incredibile est humanæ infirmitati. Et dum interrogaret eam pro singulis virtutibus, quas in ea in terris cognouerat, quid accepisset remunerationis: emper obtinuit meritis suis apud Deum, vt ista quæ ab ea quæsiuit, sapere in spiritu aliquid de beatitudine suę remunerationis. Et post hęc anima defunctæ adiecit. Quid vis amplius scire de mea remuneratione? Tunc ista dixit ad animam. Cum familiares tui atque mei interrogant me, quid de tuis meritis intellexerim, quid respondebo, cum nullis verbis valeam exponere hoc, quod ego sensi? Ad quod anima. Si multiplicium florum miro odore recreata esses, quid dicere posses post omnes, nisi quod tibi bene vel optime placuisset odor singulorum? Similiter nunc cum magis solito in spiritu perceperis intellectum meæ remunerationis, nihil aliud dicere poteris, quàm quod vere bene vel optime longè supra condignum pro singulis cogitationibus verbis & factis remunerauit me dulcissimus & fidelissimus amator meus Iesus.

De aliquibus Religiosis monasterio S. Gertrudis inseruientibus, qui orationibus illius adiuti sunt.

CAPVT XIIII.

DVm frater Seg. agonizaret, & ista alijs occupata, pro eo neglexisset orare, donec defunctus nuncia retur: tunc cum mœrore recoluit, quod optime meruerit suffragia cõgregationis, quia in officio suo præ alijs conuersis semper pro posse suo congregationi exhibuit beneuolum & fidelem. Vnde Dominum enixius orare cœpit, vt pro pietate sua secundum multitudinem misericordiæ suæ animæ ipsius rependeret fidelitatem illam, quam sæpius Conuentui exhibuerat. Ad quod á benignitate Dei accepit responsum. Ego iam fidelitatem illam propter preces congregationis remuneraui in tribus. Ex naturali enim beneuolentia sæpe bene erat cordi ipsius pro eo quod alicui benefecerat. Et nunc singulæ illæ delectationes, quę vicissim cor ipsius post beneficiũ dulcorabát, collectæ simul lętificant eã, quia iam omnes sentit in anima sua. Adhuc etiam habet lætitiam singulorum cordium, quæ ipse vnquam lætificauit aliquibus beneficijs, vt pauperem denario, puerum xenio, infirmum pomo, vel alia refectione. Super hoc addidi illi gaudium de securitate, qua scit quod hęc prędscripta erant mihi accepta. Insuper si quid sibi prodesse debet in plenum remedium, hoc in breui supplebitur.

De

De pœna Fr. Hermanni à qua ereptus est precibus conuentus, maximè vero sanctæ Gertrudis.

CAPVT XV.

ORans vice quadam pro anima fratris Hermanni conuersi nuper defuncti, cum perquireret à Domino vbi esset, Dominus respondit. Adest: Propter orationes enim quę modo pro eo deuotius funduntur aduocauimus eum, vt aliqualiter epuletur nobiscum. Hinc apparuit Dominus tanquam pater familias, sedens ad tabulam, super quam videbatur præsentari totum quod pro anima illa fiebat, in oblationibus, orationibus, desiderijs & similibus. Apparuit etiam anima iam dicta sedens in fine tabullæ mœrenti animo & vultu deiecto, velut nondum purgata nec digna quæ iucunda contemplatione amabilis vultus Dei consolari mereretur. Videbatur tamen ex eo aliquantulum serenari quòd de oblationibus supradictis aliquid quasi vapor de calidis ferculis exiens ad ipsam reflecteba tur, vnde mirificè recreabatur. Recognouit quoq; ista in hoc magnū esse deffectū, quod anima illa susciepiebat effectū illarū oblationū, tanquá immediatè à tabula & non tali modo sicut eas Dñs in se receptas plenè beatificatis animabus ex seipso cum pleno gaudio administrat. Dñs tamen propria benignitate & affectu intercessorum allectus, semper de suo aliqua addidit, quorum virtute anima illa maximè lætificabatur. Similiter & beata Virgo, assidens filio suo in gloria Imperiali etiam de suo videbatur apponere super tabulá illam, vt inde anima illa magis consolaretur pro eo,

quod

quod ipse adhuc viuens in terris speciali deuotione eâ coluerat. Similiter etiam quilibet sanctorum (cui aliquid specialis venerationis exhibuerat in terris) de suo apposuit, secũdũ quòd ipsa anima promeruerat adhuc viuẽs, laboribus siue deuotionibus, maioribus, aut minoribus. Vnde ex his omnibus, sed & maxime ex affectu supplicantium de hora in horam semper amplius serenata magis magisque cœpit conuertere & leuare oculos ad iucundissimum lumen beatificantis diuinitatis, quod irreuerberato intuitu inspexisse, est omnium grauaminum etiam memoriam veraciter deposuisse, & abundantiam bonorum æternæ beatitudinis immarcescibiliter induisse. ¶Ista vero quæ pro ipsa orabat, cum videret eam in tali statu quiescere, requisiuit ab ea dicens. Pro qua culpa nunc maximè grauaris? Et anima. Propter propriam voluntatem & proprium consilium. Nam cum benefeci, delectabar magis propriã volũtatem perficere, quã alterius consiliũ. Vnde & pro eo nunc tantũ grauamen conscientię perfero, quod si in vnum redigerentur omnium mortalium cordium grauamina, simile mihi non videretur illi quod ego sentio, Tunc ista. Quali remedio posset tibi subueniri? Et anima. Si quis cogitaret me pro his grauatã & caueret sibi à similibus multum mihi grauamen alleuiaret. Tunc ista. Per quid maximè interim consolaris. Anima per fidelitatem, cui magis studui in terris. Oratio enim, quam fideles mei pro me faciũt de hora in horam proficiendo releuat grauamina mea, sicut qui optimo nuncio consolatur. Et singulæ notæ, quæ pro me in Missa vel vigilijs cantantur, sunt mihi velut quædam suauissima refectio. Tunc illa,

Vide Aug. li. vlt. & c. vltimo de Ciuit.

Quid prodest tibi, quod desiderauimus tibi à Deo dari, quicquid boni ipse in nobis perfecit. Anima. Multum valde prodest. Quia vbi proprium mihi deest ex vestris suppletur meritis. Et ista. Cum rogaueris te citiùs adiuuare per debitas orationes, impediret ne te, si aliquis male valens, expectaret quousque melius haberet? Anima. Quicquid per discretionem protrahitur, inde spirat tam miræ suauitatis fragrantia, dum tantummodo accidia siue negligentia non incidant. Tunc ista. Obest tibi aliquid quod cũ ægrotares ad mortem, nos magis desiderauimus & orauimus vt conualesceres ad vitã, quã vt prepareris ad mortem secundum animam? Ad quod anima. Nihil omnino obfuit mihi, sed in hoc profuit quòd immensa benignitas Dei (cuius miserationes sunt super omnia opera eius) quanto magis vidit vos ex humana fragilitate in charitate tamen affici erga me: tanto magis misericordia motus benefacit mihi. Et illa. Obsunt tibi lachrimæ fusæ pro te ex humano affectu? Respondit. Aliter non obsunt, quàm amico, qui amicabili compassione afficeretur erga amicos suos, quos videret dolentes super se. Cum vero plenam beatitudinem sortitus fuero, inde delectabor. Et hoc totum exinde mereor, quia intentio fidelitatis illius, qua vestrum promerui affectum, plena tendebat in Deum ¶ Ista vero post hoc iterum orans pro illa, cum Dominicam orationem legeret, & diceret verba hæc (Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimitimus debitoribus nostris) considerauit animam iam dictam, anxium prętendere gestum. Quod valde mirabatur. Et cum perquireret, cur hoc fieret, tale accepit res-

De obitu F. Ioannis procuratoris, & quàm grata fuerunt Dec, quæcumque beneficia illi conuentui monialium exhibita.

CAPVT XVI.

QVanuis iustum sit, vt animæ decedentes à corpore, primò purgentur à maculis contractis, quas hic neglexerunt, emendare, pro bene actis postea remunerentur misericors tamen Dei clementia sicut sæpius, ita & tunc reuelauit cum defunctus esset frater Ioan. procurator Curiæ, qui grauibus & diuturnis laboribus præfuerat congregationi. Apparuerunt omnia opera laborum suorum in similitudine cuiusdam ascensus, super quem anima ipsius egressa de corpore & adhuc pro aliquibus negligentijs purganda quasi de vno gradu ascendens ad alium cum magis magisque eleuaretur, pœna temperãtior illi videbatur. Sed cum multis curis difficile sit negligentiam vitare. quam iustitia Dei, quanuis modicam non sinit remanere impunitam, inter ascensum illum dum aliquos gradus conscenderet. quasi obstupescens contremuit tan quam gradus sub ipso nutans ruinam minaretur. Vnde ista intellexit quod hæc erant opera illa, in quibus aliquam fraudem commiserat, & hæc culpa purgabatur per iam dictum stuporem. Cum vero aliquis de congregatione aliquo verbo, vel cogitatu oraret pro anima illa, statim videbatur ipsi quasi manus porrigi desursum in adiutorium, vnde anima illa multum iuuabatur. Intellexitque post hæc quòd Dominus hoc speciale priuilegium ex pietate sua isti contulit cõgregationi,

gationi, vt qui ſibi in vna ſua aliquod beneficium laboribus ſuis impendiſſent, ſtatim decedentes à corpore, inter ipſas etiam purgationes culparum pro beneficijs congregationi impenſis merentur conſolari. Et hoc donum ipſa congregatio retinebit, quandiu à ſuo ſtatu non peioratur.

Quomodo anima fratris The. orationibus Conuentus illius ad quinque vulnera Chriſti oblatis liberatus fuit.

CAPVT XVII.

FRatris The. conuerſi noſtri obitus, qui etiam multis fidelibus laboribus præfuerat monaſterio pluribus annis: dum huic decumbenti nunciaretur, etiam ipſa ſtatim conuerſa ad Dominum, deuotè orauit, pro eo. Viditque in ſpiritu animam eius valdè ſordidam & nigram, quæ in ſeipſa per remorſum conſcientiæ inexplicabili cruciatu videbatur miſerabiliter torqueri. Tunc iſta miſerijs eius medulitus compaſſa, legens quinque Pater noſter in honorem quinque vulnerũ Domini blandiſsimo affectu, eadẽ deoſculabatur pro remedio animæ ipſius. Et dum poſt quintum Pater noſter deuotiſsima intentione deoſcularetur vulnus ſanctiſsimi lateris Chriſti, mox videbatur de ipſo ſanguis & aqua quodam vapore reſilire. Intellexitque quòd anima illius pro qua orabat, viuifico vapore illo tacta ſalubriter interius conualuit, ſed adhuc qua ſi quorundam vulnerum exteriorum nimio cruciabatur dolore. Ex virtute verò ſanguinis & aquæ tranſ-

latu est in hortum quendam virentium olerum, per quæ omnia opera eius notabantur, quæ perfecerat in hoc seculo: quibus oleribus Dominus per orationes istius, & etiam totius congregationis talem videbatur cõtulisse virtutem, quod cum quolibet olere opus bonum signãte quasi quadam herba medicinali, aliquod vulnus confricaret, ipsum sanabat: sicque singula vulnera animæ eius intellexit per temporum interualla esse curanda, & quanto efficacius subsidium orationum congregationis sibi succurreret, eo citius ab omni cruciatu pœnarum deberet liberari. Intellexit etiã quôd quando aliquis ôlus ôperis alicuius, in quo fraudulenter egerat, vulneribus appositi, nullum exinde sentiebat medicamenti releuamen sed potius augebat eius cruciatum. Hinc dum post sepulturam eius more solito cantaretur: Media vita: Et ad illa verba, scilicet, Sancte Deus, sancte Fortis, sancte & Immortalis, Conuentus venias faceret super terram, visa est etiam anima illa cum maxima gratitudine leuatis ad cœlum oculis & manibus simul cum congregatione genua flectendo laudes Domino personare pro eo, quôd ad talem locum ipsum perduxisset, in quo ex laboribus suis per merita earum, quibus prouiderat, saluberrimum animæ suæ consecuturus esset effectum: confitens se recognoscere, quoniã vbicunque locorum in toto mundo fuisset, semper secundum conditionem suam victum necessarium laboribus manuum suarum acquisisse, ipsum oportuisset: ex quibus tamen nunquam talem fructum salutis obtinuisset in anima, qualem nunc per merita ipsius Conuentus ex laboribus suis fuit adeptus.

Vis magna orationũ Conuentus apparet in hoc facto, & apertius in lib. 4. Dial. S. Greg. c. 37.

De

De pœnis fratris F. qui tamen liberatus fuit precibus S. Gertrudis.

CAPVT XVIII.

CVm oraret pro anima fratris F. conuersi nostri nuper defuncti, vidit animam eius in specie bufonis teterrimi in seipso horribiliter ardentis pœnis pro delictis suis cruciari. Videbatur enim, quôd quasi sub vno brachio aliquid haberet reconditum, vnde ineffabiliter torquebatur. Insuper videbatur pœnam eius multum aggrauari ex eo quôd quasi mole grauissima deprimebatur ad terram adeo, vt nullatenus se posset erigere. Vnde intellexit, quôd ideo in specie teterrimi bufonis appareret, quia in habitu religionis intelligentiam suam neglexerat dirigere ad diuina. Addebatque ac diuersis in seipso torquebatur cruciatibus pro varijs, quas commiserat, culpis. Cruciatum verô, quem sub vno brachio sustinebat, quasi in occulto, intellexit eum commeruisse, pro eo quòd sine licentia prælati sui nimis in acquirenda substantia temporali laborabat, & quandoque etiam conquisita occultabat. Sed & depressionem ad terram, quæ eum maximê grauabat, pro eo tolerabat, quôd prælato suo rebellis fuerat. Hinc alia vice legens Psalmos & vigilias debitas, interrogabat Dominum quid remedij anima eiusdem ex hoc consequeretur: respondit Dominus: Quamuis animabus multum prosit quicquid fit pro remedio earum in vigilijs cæterisque orationibus: tamen multo plus valet eis, cùm ex affectu oratur pro eis. Ad similitudinem sicut aliquis

Hæc S. Gert. est de qua agitur in his libris: scilicet Mansfeldensis.

habens lutosas manus, si frequentius super eas aquam funderet, tandem mundarentur, cùm lutum liquefieret, & cùm aqua defluueret. Si verò violenter eas lauaret, etiam modica aqua contentus, citius mundarẽtur: Sic sciendum est, quod supra multas lectas vigilias & alias orationes maiorem habet effectum, vnum verbũ ex affectu ardenti oratũ & multo maiorem obtinet relaxationem animabus, quàm si multum pro eis esset lectum tepido corde.

Quantum fauerint orationes S. Gertrudis cuidam suo propinquo in pœnis constituto: ac de suffragijs Ecclesiæ.

CAPVT XIX.

DVm obitus cuiusdam propinqui ista audiente, nũciaretur cuidam personæ, quæ in tantum indeturbabatur, quòd ista flexit ad compassionem, ita, quòd pro anima defuncti intentius se exhiberet ad orandum: edocta est à Domino, quod hoc dispensatione diuina factum esset, vt se præsente prædictæ personæ obitus nunciaretur. Ad hoc cùm ista diceret: Domine, sine ista cõpassione benè potuisses mihi dedisse gratiam orandi pro anima ista. Dominus respondit: Speciali delectamento mihi in hoc opere complaceo, cùm homo naturalem commotionem cum bona voluntate ad me dirigit: & sic bonum opus perficit. Post hæc dum diutius pro iam dicta anima oraret, apparuit eadẽ in specie bufonis nigra sicut carbo & ex immensitate pœnarum tanquam in se ipsam retorta.

Ista

Ista verò dum negotijs amoris istans dulcissimo amatori suo blandiretur, inter cætera dixit ad eum: Eia Domine mi, velles ne causa mei animæ illi misereri? Cui Dominus tanquam blandiendo dixit: Non solùm animæ illi, sed etiam alijs animabus volo amore tui misereri. Et adiecit Dominus: Quomodo vis, vt impendam illi misericordiam, an vis, vt omnem culpam dimittens ab omni tormento eam liberem? Ad quod ista: Fortè non expediret hoc iustitiæ tuæ. Et Dominus: Benè expediret, si tamen cum vera fiducia hoc à me peteres: Quia ego Deus futurorum prescius in agone suo aliquibus intentionibus ipsum ad hoc coaptaui. Tunc ista: Eia salus animæ meæ, perfice hoc secundum tuam misericordiam: quia ex dono tuo verè confido de tua pietate. Quod cùm diceret, confestim anima defuncti exurgens, stetit in forma humani corporis, & deposita omni nigredine, prætendit albedinem cutis squalidæ cum ingenti lætitia & gratiarum actione, tanquam de omnibus pœnis liberata. ¶ Intellexit tamen ista, quòd squalida cutis illa adhuc esset purganda vsq; ad albedinem niuei coloris, antequam digna esset frui præsentia deitatis. Et illa purgatio hac similitudine fiebat in anima, tanquã si tõsionibus ferreis purgaretur à rubigine. Insuper propter consuetudinem peccandi, quia per tan longum tẽpus in peccatis permanserat, anima ipsius tam difficulter suscepit candorem sicut humanum cor difficulter posse tolerare, quod corpus per circulum anni permaneret distensum in sole ad dealbandum. Ista quoque dũ mirare tur quomodo inter tales molestias anima illa ita læta esse posset: sic instructa est, quêd anima, quæ tà mag

nis & diuersis peccatis decedit, communibus suffragijs Ecclesiæ non ita facile iuuari potest, quæ singulis momentis descendunt super purgandos, velut ros saluberrimus & vnguentum suauitatis, seu potius dulcissimæ refectionis. Tunc ista gratias agens, requisiuit â Domino, dicens: Notifica mihi amantissime Domine, quibus laboribus siue orationibus homo hoc à tua misericordia posset obtinere, vt anima cuiuslibet defuncti liberetur ab hoc terribili pondere, nunc quasi benê valere ex suffragijs Ecclesiæ, quibus sine intermissione lętificatur? Ad quod Dñs: Nullos labores facere seu orationes dicere potes, quibus alicui animæ tale ac tantū adiuuamen proueniat, quã per talem amoris affectum, qualem tu sensisti in hac hora. Et sicut hoc nullus homo per se potest habere, nisi ego dederim: sic etiam tale auxilium nulli animæ præstari potest post mortem, nisi quæ specialis gratia hoc promeruerit in hac vita. Scias tamen hoc ipsum intolerabile grauamen processu temporis reuelari quibuslibet orationibus siue laboribus amicorum fideli intentione peractis: & ita citius vel tardius liberantur, secundum quod conatus fidelium pro eis affectuosiori instat deuotione: & etiam secundum quod in hac vita promeruerunt.

vide S. Amb. li. 2. Epist. 8. & Bedam. li. 5. hist. Angli. c. 13. & Caiet. to. 1. opusc. tract. 16. q 5. & 6.

SCOL. Verba hæc sunt verißima, & â Diuo Augustino mutuata: sed non à viris doctis vno modo intellecta & exposita. Quidam enim arbitrantur omnes animas in Purgatorio existentes, iuuari posse communibus Ecclesiæ suffragijs: tamen de facto non iuuari particularibus orationibus singulariter, & suffragijs quæ

Aug. li. de cura pro mortuis agenda. Et in Enchirid. c. 109. Ita exposuit Caiet. in opusculo. to. 1. tract. 16. q 5.

fiunt

fiunt pro illis, nisi tantum illæ quæ peculiariter meruerunt, vt sibi talia prodesſent. Tunc insuper addunt, & exponunt illas peculiariter meruisse hoc; quæ dum agerent in terris, habuerunt ſpecialem deuotionem ad claues Eccleſiæ, & ſolicitæ fuerunt pro animabus aliorum: ita, vt in Purgatorio vindicatur Deus par pari referre illis: vt ſic ſe habeant fideles cum illis tunc, quo modo ipſæ cum alijs ſe geſſerant dum viuerent. Verum neque ea eſt mens neque verba Auguſtini: non enim dixit ſuffragia iuuare illos defunctos, qui meruerunt, vt illis prodeſſent: Sed qui meruerunt, vt ſibi prodeſſe poſſent. Quales ſunt omnes in Purgatorio exiſtentes, nulla earum excepta: itaq; ſolum voluit excludere animas Damnatorum, quarum nulla meruit, vt ſuffragia hæc ſibi prodeſſe poſſent. Itaque generalia Eccleſiæ ſuffragia, omnibus animabus Purgatorij proſſunt de facto: particularia tamen, non omnibus, ſed illi ſolum animæ proſſunt pro qua fiunt, ex intentione ſuffragrantis.

Exiſtimant autem nonnulli, ſuffragia, quæ fiunt pro aliquo vno, non tantùm ei prodeſſe; ſed etiam omnibus alijs: nec minus alijs quam illi. Sicut lucerna accenſa pro Domino, æqualiter illuminat ſeruos exiſtentes in eodem loco. Non eſt autem apta & commoda hæc ſimilitudo, ſed rectius comparantur pecuniæ, quæ ſi pro vno tantum debitore perſoluitur, aliorum debita non exoluit. Præter hæc igitur peculiaria, ſunt alia Eccleſiæ communia ſuffragia, pro omnibus defunctis: vt quibus deſunt parentes & amici peculiariter qui eos adiuuẽt, ne maneant auxilio deſtituti, iuuẽtur à communi matre omnium Eccleſia. Idem verò quod Auguſtinus, docuit etiam Gregorius Magnus. Hos citat. S. Tho. 4. d. 45. q. 2. ar. 4. 4. Dialog. ca. 39. & 57.

Anima

¶ Anima igitur sæpius dicta cùm sentiret remedium ab oratione, expandens manus suas ad Deum orauit, vt susciperet illud in affectu amoris illius, quòd ipse per se descendendo de cœlis subijt mortem, & ex eodem illis restitueret, qui pro se orabant, cùm optimè indigerent. Tunc Dominus in signum exauditionis videbatur quasi de manibus animæ accipere drachmam vnam, & eam reponere ad rependendum orantibus in remunerationem.

In fine illius cap.

SCOL. Quanuis plura sint genera suffragiorum, quibus fideles Christi auxiliari possunt animabus in Purgatorio existentibus: nempe ieiunia, peregrinationes, eleemosynæ, atque ijs similia: tamen de sola oratione fit hic mentio: quia non vno tantum modo iuuat oratio, sed duobus. Altero, quia est opus pœnale atque laboriosum, & hoc modo dicitur satisfactoria. Altero, quia est impetratoria: (hoc enim est peculiare orationi) orationes namque Sanctorum, tum nobis, tum animabus in Purgatorio prosunt: quæ licèt non sint: satisfactoriæ, impetratoriæ sunt. Quocirca Diuus Augustinus dixit, orationibus Ecclesiæ & sacrificio salutari, & eleemosynis non est dubium animas iuuari. Et Chrysostomus: Iuuetur mortuus, non lachrymis, sed precibus, supplicationibus, & eleemosynis. Et venerabilis, inquit Beda, fuisse hoc Angeli cuiusdam testimonium. Multos preces viuentium, & eleemosynæ, & ieiunia, & maxime celebratio missarum, vt ante diem iudicij liberentur, iuuant. Denique finiam cum D. Gregorio Magno, qui cũ dixisset: Sacræ victimæ illis mortuis prosunt,

Aug. ser. 32. de verbis Apostolis.

Chry. ho. 41. in 1. ad Cori.

Beda lib. 5. hi stor. c. 15.

Greg. 4. Dial. cap. 57.

sunt, qui hîc viuendo obtinuerunt, vt eos etiam pect mortem bona adiuuent, quæ hîc pro ipsis ab alijs fiunt. Inter hæc autem pensandum est, quod tutior sit via, vt bonum, quod quisque post mortem suam sperat agi per alios, agat ipse dum viuit per se. Beatius quippe est liberum exirẽ, quàm post vincula libertatem quærere. Debemus itaque præsens seculum, vel quia iam conspicimus defluxisse, tota mente contemnere: quotidiana Deo lachrymarum sacrificia, quotidianis carnis eius, & sanguinis hostias immolare. Hæc namque singulariter victima ab æterno interitu animam saluat, quæ illam nobis mortem Vnigeniti per mysterium reparat: qui licet resurgens á mortuis iam non moritur: tamen in seipso immortaliter, atque incorruptibiliter viuens, pro nobis iterum in hoc mysterio sacræ oblationis immolatur. Sed necesse est, vt cum hæc agimus, nos metipsos Deo in cordis contritione mactemus: quia, qui passionis Dominicæ mysteria celebramus, debemus imitari quod agimus. Tunc ergô verè pro nobis hostia erit Deo, cum nos ipsos hostiam fecerimus: post hæc (inquam) Sanctus Doctor sic dialogorum sermonem mirabili periodo concluſit. Igitur dum per indulti temporis spatium, licet dum iudex sustinet, dum conuersionem nostram, is qui culpas examinat, expectat: conflemus in lachrymis duritiam mentis: formemus in proximis gratiam benignitatis. Et audenter dico, quia salutari hostia post mortem non in digebimus, si ante mortem Deo ipsi hostia fuerimus.

De obla

De oblatione hostiæ salutaris & vigiliarum, quæ pro parentibus fieri solent in ordine Sancti Benedicti: & de magno Psalterio pro defunctis:

CAPVT XX.

DOminica, qua agitur communis memoria pro animabus parentum congregationis, dum post sumptam sanctam communionem, hostiam illam offerret Domino, in remedium prædictarum animarum, & statim magnam multitudinem videret, de quibusdam infimis tenebris ascendere, sicut scintillæ sparguntur ab igne, quasdam in similitudine stellarum, quasdam verò alterius speciei: illa perquirens, si numerosa illa multitudo esset ex parentibus nostris, tale à Domino accepit responsum: Ego propinquissimus vester sum pater & frater, & sponsus, ergo affinissimi vobis sunt mei speciales, quos nolo expertes esse à comuni memoria parentum vestrorum. Vnde cum his sunt intermixti. Et ideo ista disposuit semper orare potius pro specialibus Domini. Item alio anno, cùm Vigiliæ pulsarentur, vidit agnum quendam niuei candoris (sicut agnus Paschalis solet depingi) quasi ex vulnerato corde suo emittentem roseos riuos sanguinis in aureum calicem, & dicentem: Ego ipse sum propitiaturus omnibus illis animabus, quibus hodie in loco isto paratur conuiuium. ¶ Cum conuentus legeret magnum Psalterium pro animabus (quod dicitur, animabus multum proficuum) & ista, vice quadam communicatura, deuotius oraret pro animabus, interrogauit Dominum.

minum. Vnde hoc esset, quod ipse Psalterium illud tantopere acceptaret, quod etiam animabus tantùm proficeret cum (vt sibi videretur) ex multiplicitate tã Psalmorum quà orationum magis gigneretur tędium quàm deuotio. Dominus respondit: Nimius amor quem habeo ad redemptionem earum, instigat me. Vnde ad similitudinem, si rex aliquis qui detineret quosdam amiscissimorum suorum in captiuitate, quos libenter dimitteret absolutos, nisi eum iudicium iustitiæ prohiberet: tandem nimio zelo redemptionis eorum impellente, dum non haberent vnde se redimerent, rex utique à quocunque militum suorum acceptaret, si vel saltem pro argento & auro, vel aliud quid pro liberatione eorum illi ponderaret ad mensuram debiti eorum, vt vel sic occasionem dimittendi eos haberet: sic & ego accepto quod mihi pro animabus eorũ (quos pretioso sanguine & morte mea redemi) offertur: vt habeam occasionem eas à pœnis absoluendi, & ad gaudia ipsis ab æterno præparata, perducendi. ¶ Tunc illa: Quâm acceptus est tibi labor earum, quæ tibi hoc persoluunt Psalterium? Respondit Dominus: Acceptus certè, quoties aliali qua liberatur anima per orationes earum. Et hoc ipsis indubitanter restituam in tempore opportuno, secundùm omnipotentiam meæ liberalissimæ pietatis. Hinc illa: Et quot animas, inquit, dignatur tua clementia cuiuslibet orationibus donare absolutas? Respondit Dominus: Secundùm quod cuiuslibet affectus meretur. Et subiunxit Dominus: Amor ingentiæ benignitatis meæ instigat me quòd ad vniuscuiusque sororis, huius vestri monasterij preces aliquibus animabus existen-

existentibus in Purgatorio faueam. ¶ Alia vice dum iterum oraret pro animabus, vidit animam cuiusdam militis (qui, vt æstimo, ante xiiij. annos vel amplius obierat) in specie in manis bestiæ, quæ videbatur tot habere cornua grandia, quot aliæ bestiæ crines solent habere. Et videbatur hæc bestia desuper os inferni vno tantum stipite sub latere sinistro (cui tota incumbebat) sustentata. Contra quam omnis pœna & miseria inferni euaporans, intollerabili & ineffabili eam cruciatu torquebat. Nec omnino aliquod remedium ex aliquibus suffragijs Ecclesiæ recipiebat. Ista verò in consideratione bestiæ illius admirans, intellexit diuinitus inspirata, quòd vir ille viuens ad huc in corpore, maximè deliquisset in superbia & eleuatione. Et ideo peccata eius in modum cornium creuissent super eum, & in tantum induruissent, quòd quandiu in pelle sua bestiali anima eius maneret, nullum omnino remedium percipere posset. Per stipitem verò, cui soli incumbens sustentabatur, ne incideret in infernum, intellexit, quod quandoque voluntatem bonam habuerat ad huc viuens, per quam cooperante sibi misericordia Dei detentus esset: ne tartarus eum penitus absorbuisset. Tunc ista, Deo donãte, misericordia mota super eum, legit magnum Psalterium, & ipsum obtulit diuino cordi pro remedio animæ ipsius. Et ecce statim videbatur dissolui bestialis illa pellis, & anima illius in specie pueruli valdè adhuc maculosi exiuit. Hinc iterum ista orante pro ea, trãslata est in domum quandam, vbi plures animæ videbantur congregatæ. Et cognouit quòd in illo loco suffragia Ecclesiæ sibi possent subuenire, quarum solatio ab hora mortis suæ

vsque

vſq; in illā horā, qua ad preces huius electæ Dei à beſtiali pelle liberata, & in hūc locū eſt translata, caruerat. Animæ verò ibidē cōmorantes, multum benignē ſuſcipiētes animā illam, quaſi locū ſibi inter ſe prępaarare videbātur. Quod iſta conſiderans, ex intimo cordis affectu Dñm exorabat, vt animabus illis talē benignitatem animæ illi exhibitam recompenſare dignaretur. Cuius precibus Dominus acclinatus mox tranſtulit eas ad refrigeria diuerſis delitijs valdè amœna. ¶ Hinc iſta iterum requiſiuit à Domino, dicēs: Quem fructum conſequitur congregatio noſtra, Domine, de magno Pſalterio quod legit? Reſpondit Dominus. Illum, de quo dicitur. Oratio tua in ſinum tuum conuertetur. Inſuper ex abundantia benigniſsimæ pietatis meæ hunc fructum ipſis ſuperaddam, propter charitatem, qua fidelibus meis ſubueniunt ad laudem meam, quod vbi poſt hoc idem Pſalterium perſoluetur, ex hoc quælibet earum gratioſe participabit. ¶ Hinc vice alia dixit ad Dominum. O Pater miſericordiarum, ſi quis amore tuo inſtigatus hoc Pſalterium ad laudem tuam perſoluere deſideraret, pro remedio tuorum fidelium defunctorum, nec poſſet tot Miſſas & eleemoſynas obtinere, quod ad idem pertinet Pſalterium, quid tibi poſſet obſequij facere, quod ſimili modo acceptares? Reſpondit Dominus. Vt ſecundum numerum miſſarum ipſe ſuſcipiat corporis mei Sacramētum pro remedio animarum. Et pro qualibet eleemoſyna iterum legat, Pater noſter, cum collecta. Deus cui proprium eſt, pro conuerſione omnium peccatorum & vnum opus charitatis faciat etiam pro ſingulis eleemoſynis.

Quid sit Psalterium magnum, de quo sæpius fit mentio in hoc libro.

DE hoc magno Psalterio, quid sit, aut quomodo legatur, fortasse dubitabit lector, quandoquidē minus hic quā vt satisfieri possit vnicuiq;, expressum est. Videtur igitur quantum ex libris exercitijsq; huius virginis accurate perspectis extrahi potuit, hic qui sequitur, tenēdus modus. Primo videlicet sumpta venia flexis genibus dicēs. In vnione illius super cœlestis laudis, qua super glorioſa Trinitas sola suijpsius perfecta laus est, quæ deinde manat in beneditā humanitatem tuā, dulcissime Domine Iesu Christe, atq; in glorioſam matrē, omnesque Angelos, & Sanctos tuos: & iterum refluit ab eis in abyssum diuinitatis tuæ, vnde fluxerat, offero tibi hoc Psalteriū ad laudem & gloriam tuā. Atque ex affectu totius vniuersitatis adoro, saluto, & benedico te, gratias agens pro amore, quo propter nos incarnari, nasci, ac triginta tribus annis fame, siti, laboribus & doloribus affici, ac teipsum nobis in sacramento relinquere dignatus es: obsecrans te, vt hoc Psalterium, quod pro anima illa vel illis, aut pro viuis seu defunctis, pro quibus orari vis offero, vnire & permiscere digneris merito sanctissimæ vitæ & cōuersationis tuæ. Et ex eiusdem abundātia supplere & perfecte restaurare quicquid neglexerūt aut omiserunt in tui laude, gratiarū actione, dilectione, orationibus, virtutibus cæterisque bonis operibus & obsequijs tibi debitis, quæ per gratiā tuā facere potuissent & nō fecerūt, seu impure & imperfecte fecerūt. ¶ Secūdo sumpta venia flexis genibus, dic. Adoro, saluto, & benedico te dulcissime Dñe Iesu Christe, gratias agēs pro amore quo tu creator vniuersorū ad redimēdū nos, ab hominibus dignatus es capi, ligari, trahi, cōculcari, verberari, conspui, flagel-

flagellari, ſpinis coronari, condēnari, Crucē baiulare, nudari, crucifigi, & acerbiſsima morte occidi, lāceaque cōfigi. Atq; in eiuſdē amoris vnione offero tibi has indignas orationes meas, obſecrans te, vt per meritum tuæ ſanctiſsimæ paſsionis & amoris delere & perfecte abſtergere digneris quicquid animæ, pro quibus oro, vnquā contra volūtatem tuā peccauerūt, cogitationibus, locutionibus, & operibus malis. Et, vt offeras Deo Patri *omnem vulnerati corporis & doloroſæ animæ tuæ pœnā & dolorē, merita & exercitia, pro omni pœna, cui apud iuſtitiā tuā detinenter obligatæ.* ¶ *Tertio, ſtando dic deuote: Adoro, ſaluto, & benedico te dulciſsime Domine Ieſu Chriſte, gratias agens pro amore & fiducia, quibus noſtrā carnē deuicta morte reſurgens glorificaſti, in cœlūque aſcendens ad dexterā Patris collocaſti, obſecrans te, vt animas, pro quibus oro, tuæ gloriæ & victoriæ participes efficere digneris.* ¶ *Quarto, ſumpta venia, dic: Saluator mundi ſalua nos omnes, ſancta Dei genitrix Virgo ſemper Maria ora pro nobis, precibus quoque Sanctorū Apoſtolorū martyrū, & Confeſſorū atque ſanctarum Virginum ſuppliciter petimus, vt à malis omnibus eruamur, boniſque omnibus nunc & ſemper perfrui mereamur. Adoro, ſaluto, & benedico te dulciſsime Domine Ieſu Chriſte, gratias agens pro omnibus beneficijs quæ glorioſæ Matri omnibuſque electis tuis vnquam impendiſti, in vnione illius gratitudinis, qua omnes ſancti gratulantur ſe per Incarnationem, Paſsionem, & Reſurrectionem tuam beatificatos: obſecrans te, vt ex eiuſdem glorioſæ Virginis & Sanctorum meritis & precibus ſupplere digneris iſtis animabus, quicquid eis deeſt ex proprijs.* ¶ *Quinto legas deuote C. L. Pſalmos, vt habentur in ordine Pſalterij, ſubnectendo poſt quemlibet*

Psalterij versum hanc oratiunculam, Aue Iesu Christe splendor Patris, princeps pacis, ianua cœli, panis viuus, virginis partus, vas deitatis. Et in fine cuiuslibet Psalmi flexis genibus: Requiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis. Præterea deuote dices aut dici facies C. L. aut saltem L. vel ad minus XXX. Missas, seu loco earum toties communicabis. Item C. L. eleemosynas facies, seu loco cuiuslibet Pater noster, & Deus cui proprium &c. suscipe deprecationem nostram, & quos delict. &c. dices pro conuersione omnium peccatorum. Et C. L. opera charitatis superaddes. Opus charitatis est, quicquid ex charitate Dei impenditur proximo, vt puta illi benefacere, consulere aut verbum bonum dare: aut laborare, vel orare pro alijs. Hæc de magno Psalterio, cuius virtus in præcedentibus commendatur, dicta sint.

De septem Missis S. Gregorij Papæ.

De Missæ autē valore vidēdus ipse in 4. Dial. c. vlt.

Cæterum his non incongrue adijciendas putamus septē Missas beato Gregorio Papæ diuinitus, vt maiorum nostrorum habet traditio, reuelatas, eo quôd ad liberandū animas à pœnis suis miræ sint virtutis & efficaciæ, vt pote quæ meritis Christi potißimum sunt subnixæ. Debes autem sub qualibet harum missarum, si facultas adsit, in honorem passionis Christi septem luminaria accendere, & septem diebus quolibet die quinque Pater noster, & Aue Maria legere, & septem eleemosynas dare, & vnam etiam vigiliam defunctorum legere, quolibet horum dierum pro septem donis Spiritus Sancti. Prima itaque Missa est, Domine ne longe: cum passione integra

integrè, vt in die Palmarum; sub cuius memoria rogãdus est Dominus per captiuitatem suam, qua sponte se tradidit in manus peccatorum, vt liberaret animã à captiuitate pœnarum, quam sua propria meruit voluntate. Secunda Missa, Nos autem gloriari, cum passione Domini, vt feria tertia post Palmarum, sub qua rogandus est Dominus per iniustam sui condemnationem ad mortem, vt animã liberet à iusto iudicio suo. ¶ Tertia Missa In nomine Domini cum Passione, sicut in feria quarta post Palmarum, sub qua rogandus est Dominus per innocẽtem sui affixionem, pendentiamq; dolorosissimam in Cruce, vt liberet animã à debitis pœnis. ¶ Quarta Missa erit etiã (Nos autẽ gloriari) vt supra cũ Passione: Egressus Iesus, vt in die Parasceues, sub qua rogandus est Dominus per suam acerbissimã mortẽ, & trãsfixionẽ cordis, vt sanet animam à pœnis & vulneribus peccatorũ. ¶ Quinta Missa Requiẽ æternam, sub qua rogandus est Dominus per sanctam sepulturam suã, qua ipse cœli terræque Dominator dignabatur in terra recõdi, vt animam eruat à fouea peccatorũ. ¶ Sexta Missa Resurrexi, vt per gloriam iucundæ resurrectionis suæ animam ab omnibus peccatorum maculis mũdare, & suæ gloriæ participem facere dignetur. ¶ Septima Missa est, Gaudeamus, vt in die Assumptionis B. Mariæ, qua Dominus Iesus & mater sua rogandi sunt per gaudium, quod in die Assumptionis suæ suscepit ipsa mater misericordiæ, vt detur animæ precibus & meritis ipsius gloriosæ Virginis, ab omni impedimento absolui, & cœlesti sponso fœliciter sociari. ¶ Hæc si pro alijs feceris, in hora mortis oratio tua in sinum tuum multiplicato fructu reuertetur. Si autem hæc ipse pro te feceris dum viuis, hoc vtique longe melius est, quam post mortem ea ab

alijs expectare, & fidelis Dominus, qui occasionem benefaciendi quærit, custodiet reddetque ea tibi in tempore suo per viscera misericordiæ suæ, in quibus visitauit nos oriens ex alto.

Quid lucretur qui sua merita alteri communicat.

CAPVT XXI.

PRo anima cuiusdam defuncti cum offerret Deo omne opus bonum, quòd ipse pius Dominus vnquam dignatus est in ea & per eam operari, vidit illud ante thronum diuinæ maiestatis præsentari, in similitudine diuersorū pulcherrimorū xeniorum. Et Dominus illud valde benigne attraxit, quasi gauderet se aliquid habere vnde indigentibus benefacere posset, qui prop rijs factis non meruerant beneficia sua, hinc vidit benignissimū Dominum cuilibet operi sibi ab ipsa oblato aliquid addere ex liberalissima pietate sua: & sic illi remittere, vt pro bona voluntate nunc duplicatum reciperet, & conseruaret in æternam remunerationem. Per quod intellexit, quod homo non perdit, sed multum lucratur in charitate alios adiuuando.

¶Die quodam dum celebraretur Missa pro anima cuiusdam pauperculæ ipso die sepeliendæ: ista misericordia mota, legit pro animæ ipsius remedio, quinque Pater noster in honorem quinque vulnerum Domini Tunc inspirata diuinitus, obtulit etiam in charitate Domino omnia, quæ diuina pietas in ea & per eam vnquam dignata est operari, ad augmentum beatitudinis eiusdem fœminæ. Quod cum feciſſet, statim vidit

animam

animam eius in locum ſuum ſibi in cœlis à Domino præparatum honorabiliter ſublimari. Tunc iſta requiſiuit à Domino, vnde anima illa hoc promeruiſſet, quod ad preces ſuas, & oblationem factam pro ea tantum beneficium conſecuta eſſet? Reſpondit Dominus. Cùm tribus hoc promeruit. Primo, quia videlicet ſemper bonam habuit voluntatem & deſiderium in religione ſeruiendi mihi, ſi facultatem habuiſſet. Secundo, quia religioſos & quoſque bonos homines dilexit. Tertio etiam, quia libenter ipſis ob honorem mei ſeruiuit & benefecit. Et ſubiunxit Dominus. Quantum à quoquam hominum hæc tria prædicta acceptem, in animæ illius ſublimatione perpende. ¶ Cum quædam obijſſet, quæ per omnem vitam ſuam pro remedio animarum plures facere ſolebat orationes: ſed humana fragilitate in perfectione obedientiæ aliquantulum negligens extiterat, præferens quandoque rigorem ieiunij, vigiliarum, & ſimilia virtuti obedientiæ, viſa eſt quaſi diuerſis monilibus ornata: ſed ſub illo ornatu graui pondere lapidum impedita duci ad Dominum à pluribus. Cumque iſta videns hoc miraretur, edocta eſt quòd perſonæ ducentes erant animæ ipſius orationibus liberatæ: ornatus verò verba orationum; ſed lapides culpa in obedientiæ. ¶ Poſt hoc Dominus oſtendit vitam animarum ad cœlum in ſimilitudine valde ſtricti aſſeris parum procliuius, qui difficillime poterat aſcendi, & oportebat, vt aſcendentes ſe iuuarét ambabus manibus aſſerem hinc inde cautè tenentes. Per quod notabatur, quòd per opera bona animas oportere iuuare. Qui etiam Angelos promotores merentur habere, multum proficiunt. Nam videbantur ex vtra-

que parte terribiles griphones, scilicet dæmones, circumuolare ad impediendum animas, sed ostendebatur solatium religiosorum sub obedientia viuentium, quasi idem asser haberet ex vtraq; parte perticas, per quas tenere se poterant ne caderent. In illa verò parte, vbi Prælati negligunt subditos per obedientiam regere, videbantur perticæ deficere, & anxiê casus timebatur. Illæ autem animæ, quæ se voluntarias ad obediẽtiam exhibuerant, manibus proprijs imperticis se tenentes, securè trãsibant, Angelis adiuuantibus & omnia impedimenta remouentibus ab ipsis. ¶ Alia quædam dum defuncta esset, apparuit quasi ex auribus ipsi creuisset aliqua durities ad modum cartilaginis, quam cum magna difficultate vngulis radi oportebat, vsque dum annihilaretur. Et hoc pro eo, quòd audierat murmurationes & detractiones. In ore etiam videbatur habere hoc impedimentum, quasi corio sibi esset os obtectum interius, ne saperet sibi suauitas diuina. Et hoc pro eo, quoniam aliquando detraxerat: Vnde edocta est á Domino, quòd si ista, quæ simpliciter hoc fecerat, & frequentius pœnituerat, talia meruit: hi qui contumaciter similia faciunt, simul cùm corio habent lanceolas à lingua ad palatum; & de palato ad linguam pungentes, quæ pœnaliter lacerando, quasi detestabilem sãniem effluere faciunt. Vnde abominabiles sint ómnibus cœli ciuibus. Tunc ista dixit gemens ad Dominum: Heu Domine, cùm quondam ostendere solebas merita animarum: nunc magis ostendis purgationes culparum: Ad quod Dominus: Homines tunc magis inuitabantur donis gratiarum; sed nunc pœnis vix terrentur à peccatis.

¶ His

¶His adiungere libet aliqua, quibus benignissima Dei pietas hanc virginem Gertrudem ad exitum suũ dignata est præparare.

De mortis desiderio, quod Dominus in S. Gertrude succendit.

CAPVT XXII.

IN festo beati Martini, sub Responsorio, Beatus Martinus obitum suum: ista inardescens dicebat ad Dominum: O Domine, quando mecum similiter facies? Respondit Dominus: Nimis cito volo te de hac vita sumere: Ex quibus verbis ista nimio desiderio succensa, optabat dissolui, & esse cum Christo: cùm tamen antea nulla sibi de hoc cura fuisset. Hinc feria quarta post diem Paschæ, dum sumptam communionem adhuc in ore teneret, diuino affatu taliter est salutata: Veni electa mea, & ponam in te thronum meum. In quibus verbis sensit illam horam aduenisse, de qua in præcedenti beati Martini festo dictum audierat hoc verbum, scilicet, Nimis cito volo te de hac vita sumere. Tunc adiecit Dominus: Quantunlibet temporis hodiernæ diei superuixeris, hoc non tibi studebis viuere, sed laudem meam secundum desiderium tuum in omnibus lucraberis. Quôd igitur obitus eius ad tempus postea sit dilatatus ideo factum est, quia Dominus noluit eam transire absque merito desiderij & præparationis illius, ad quam eam per prædicta verba incitarat. Nã quando, teste S. Gregorio, dilatata desideria crescũt, crescit etiã per cõsequẽs cumu-

lus meritorum. ¶ Alia vice, dum die quadam Dominicā iterum reboleret desiderium absolutionis à carne, Dominus subintulit. Elige quod vis, an iam exire de corpore, an infirmitate diutius exornari, quanuis in lõga infirmitate sciam te puluerem negligentiarum abhorrescere. Tunc illa subijciens se tantæ dignationi Dei, sic ait. Fiat Domine mi volũtas tua: Et Dominus: Iustè, inquit, mea esset ista electio. Ergo si tu propter amorem meum consentis peregrinari in corpusculo, ego manens in te, in sinu meo te consouebo: donec tãdem post obitum tuum ad amœna perducam viriditatis æternæ. Hinc per tempus desiderium eius est temperatum. Et post hæc ad tempus quoties ad se redijt, hunc versiculum audiuit sibi interius replicari: Colũbamearum foraminibus petræ. ¶ Post hæc cùm crescẽte iterum desiderio expeteret accelerationem resolutionis suæ. Dominus respondit: Quæ vnquam sponsa tanto desiderio accelerauit venire ad locum illum, in quo sciret sponsum oportere desistere ab augmentatione ornatus sui, & in quo ipsa deinceps non permitteretur aliqua sponso xenia præparare? Post mortem enim, nec animæ meritum crescit, nec vltra poterit aliqua pro Domino sustinere. Ergô æquo animo suffert dilationem mortis, & postremo quietis.

¶ Itaque communicatura vice quadam, dum nimio defectu virium laboraret, requisiuit à Domino, si per instantem debilitatem, debitum carnis esset solutura? Vnde & tale accepit responsum: Cùm puella viderit nuncios sponsi sæpius aduenire & negotiari de his, quæ spectant ad nuptias perficiẽdas: dignum est etiã, vt ipsamet se præparet in his, quæ ipsam ad sponsa-

lia

lia decent. Simili modo conuenit, vt tu cùm sentias ęgritudinem, nihil eorum negligas, quibus velles ante obitū præparari. Tunc ista: Et quomodo scire potero desiderabilem illā horam aduentus tui, qua educes me de carcere carnis huius? Et Dñs: Ego duos Angelos ex principibus cœlestis Curiæ per aureas tubas faciam ad vtramque aurem tuam suauiter decantare. Ecce sponsus venit, exite obuiam ei. Et illa: Quid erit Domine vehiculū meum, cū per regnū illud iter faciam tibi dulcissimo vnico meo præsentanda? Respondit Dñs. Prævalens tractus diuini desiderij ex intimo amore meo ad te directus te in meum regnū ducet. Tunc addidit illa: Quid tūc Dñe mi habebo pro sella? Et Dñs: Plena fiducia, qua de liberalissima pietate mea omne bonum speras, in hoc conductu sellam tibi præbebit. Et illa: Quo freno tunc regar? Respondit Dñs: Feruentissimus amor, quo totis præcordijs anhelas in amplexus meos, fiet tibi pro freno. Tuncilla: Cùm ignorem quid plus pertineat ad equitatum, nunc etiam vlterius nescio perquirere, cum quibus in illa exoptabili via sim profectura. Ad quod Dominus: Quantumcūque nunc explorares, tamen in infinitum plus te inuenisse gaudebis: & in hoc sunt delitiæ meæ, quòd nunquam humani sensus tantum poterunt inuestigare, quantum ego meis electis soleo præparare.

De aurea sagitta amoris.

CAPVT XXIII.

DVm quidam frater in capella prædicans, inter cętera dixit: Amor est aurea sagitta, quasi quid sagitaue-

gitauerit homo, hoc sibi quodammodo vendicaret: ergo stultus est, qui amorem suum terrenis occupat, cœlestia negligendo. Ad hæc verba ista inardescens dixit ad Dominum: O vtinam ego haberem hanc sagittam, quia absque dilatione te vnicum dilectum animæ meæ transfigere vellem, vt te semper retinerem. Quod cùm diceret, vidit Dominum versus eam tenẽtem auream sagittam, & sic respondentem: Tu proponis me vulnerare, si auream sagittam haberes: ergo cùm ego hanc habeam, volo te transfigere in tãtum, quôd nunquam amplius ad priorem redibis sanitatẽ. Iam dicta ergo sagitta videbatur tripliciter reflexa, scilicet, in prima parte, in media & prope finem. Per quod dabatur intelligi triplex vis amoris, quam in anima efficit, eam vulnerando. Prima enim reflexio cùm pertransierit animam, eo modo ipsam vulnerat, vt more languentis omnia transitoria penitus sibi reddat insipida in tantum, vt de cætero in nullo talium valeat delectari aut consolari. Secunda autem pertransiens facit animan (more febricitantis, qui ex acerbitate doloris, cum maxima in patientia expetit medicinam) supra modum desiderio adhærendi Deo: cùm omnino sibi impossibile videatur citra ipsum aliquo modo posse respirare. Tertia deinde pertransiens animam ad inæstimabilia perducit, quasi à corpore separando, nectareis torrentibus diuinitatis facit iucundẽ delectari. ¶ Post prædictam reuelationem, ista importune desiderabat carnis debitum in antedicto loco, scilicet in capella, persoluere. Et cùm hoc quandoque orationibus suis annecteret, quadam die á Domino talẽ accepit responsum: Ego te in exitu animæ tuæ faciam

ciam ſub vmbra paternitatis meæ confoueri : ſicut mater dilectum vteri ſui in ſinu veſte ſua contectum facit pauſare, dum per horrida maria tranſnauigat. Et poſt debitum mortis in amœnis pratis cœleſtium viriditatum mecum faciam delectari: ſicut mater vult paruulum in portu, quem tamen noluit à moleſtia periculorum eſſe immunem in mari. Hinc iſta gratias agens Deo, & à deſiderio illo puerili deſiſtens, totam ſe prouidentiæ diuinæ commiſit. ¶ In oratione ſua vice quadam pro hora exitus animæ ſuæ Dei miſericordiam implorabat. Vnde tale accepit reſpõſum: Quomodo deceret me, vt benê cepta tecum non optimo fine complerem? Et illa: Si tunc Domine tranſitum meum perfeciſſes, quando ex tuis reſponſis exiſtimabam me morituram : tunc credo quòd gratia tua me paratiorẽ inueniſſet, ſed ex dilatione timeo quôd propter teporem deſidiæ meæ magis negligens deprehendar. Ad quod Dominus: Omnia, inquit, ſuum tempus habent in prouidentia ſapientiæ meæ. Vnde ſi quid quolibet tẽpore feceris, pietas mea tibi reſeruat.

Exercitium mortis annuè ſeruandum, & deuotæ præparationes ad eam, Et de pietate Mariæ.

CAPVT XXIIII.

INſtructionem quandam valdè vtilem conſcripſerat, qualiter videlicet quilibet homo ſaltem ſemel in anno memoriam mortis ſuæ deuotè peragat, & incertam illam horam, qua poteſt, deuotione præueniat:

ita, vt

ita, vt videlicet primum diem assignet extremæ suæ infirmitati. Secundum confessioni. Tertium vnctioni. Quartum communioni, & Quintum morti. Cùm verò hoc, vt alios docuerat, etiam ipsa recolere proponeret, & die Dominico præcedente hos dies per sanctam communionem auxilium diuinum in suum adiutorium inuocaret, legeretq; deuotè Psalmum, Quē admodum, cum Hymno, Iesu nostra Redemptio, in vnione illa, qua amās anima vnius spiritus fit cū Deo. Ait illi Dñs: Commenda mihi omnia opera manuum tuarum. Item applica oculos tuos oculis meis, singulaque membra tua, vt de cætero nunquam nisi ad laudem & gloriam meam, & propter amorem meum commoueantur. Quod cùm faceret, videbatur velut quædam zona aurea prodire de corde Dei, qui circumcingens animam eius, ipsam indissolubili vinculo amoris Domino astrinxit. Hinc circa horam communionis, dum recoleret quòd præcedenti die libenter confessa fuisset, si facultatem habuisset, ac desideraret á Domino ab omnibus peccatis & negligentijs absolui, visus est Dominus animam illam beatam in se concludere, virtute suæ incomprehensibilis diuinitatis: sicut gēma includitur auro. ¶ Sequenti vero die, scilicet, feria secunda, dum bis legeret prædictum Psalmum, Quemadmodū, cum Hymno Iesu nostra Redē tio, in memoriam vnionis illius, qua diuinitas causa humanæ salutis adiuncta est humanitati, videbatur ad includendū in se animam duplicari. Die quoque tertio dū eundem Psalmum legeret ter videbatur triplicari. Feria denique quarta, dum extremæ infirmitatis suæ memoriam celebraret, cū deuotione & orationibus ad

hoc

hoc aſsignatis: apparuit anima eius crucifixo aniũcta. Per quod dabatur intelligi, quod paſsio Ieſu Chriſti, in cuius vnione ipſam infirmitatem ſuam obtulit Domino, animam ipſius ſanctæ Trinitati decenter placitam faciebat: Feria quoque quinta, dum ſub forma confeſſionis peccata ſua inamaritudine cordis reuolueret coram Domino: ſingula quæ rememorabatur ex pietate Domini ea remittentis apparuerunt velut gemmę ſplendentes eam mirificè decorantes. Feria deinde ſexta, dum vnctionẽ recoleret, videbatur ſibi Dominus dignãtiſsimè adeſſe, & quaſi de intimis cordis ſui producere liquorem, quò oculos, aures, & os, cæteraque membra eius emendando deliniret. Quod cùm Dñs perfeciſſet, ait at illam: Ornatum hunc mihi commenda, vt more matris fideliſsimæ ipſum tibi conſeruem vſque ad tempus idoneum, quo ipſum amplius nullis peccatis aut negligentijs poteris obfuſcare. Cumque hoc deuotè faceret, viſus eſt Dominus ornatum illum ab anima recipere, & in corde ſuo quaſi in ſcrinio tutiſsimo reponere ſeruandum. Sabbatho autem dum ſe ad communionem pro modulo ſuo præparaſſet, ſub Miſſa dum hoſtia ſacroſancta eleuaretur, apparuerũt ante thronũ diuinæ maieſtatis quatuor glorioſi principes angelici: quorum duo Dominum Ieſum dextra leuaque circumplectentes deducebant: alij verò duo animam deducentes obuiam Domino præſentabant. Quam Dominus blande ſuſcipiens pectori ſuo ipſam acclinauit, & viuifico ſacramento altaris eam ſibi fœliciter ſociauit & vniuit. ¶ Dominico itaque die, dum recoleret diem extremæ ſuæ expirationis, cum orationibus ad hoc aſsignatis, deuotione qua potuit, affuit ei

iterum

iterum Dominus dignantissima blanditate & singulã membra eius, quæ ipsa sibi offerebat mundo morituraque sibique soli deinceps in laudem æternam & amoris exhibitionem victura, venerabili manu sua benedicendo efficaciter consignauit. Vnde per hoc, quod Crux apparuit aurea, figurabatur, quod omnia opera ipsius de cætero ex virtute diuinæ vnionis deberent nobilitari. Per Crucem vero notabatur, quod omnes maculæ, quas postea contractura esset ex humana fragilitate, per virtutem passionis Christi sine mora deberent aboleri. ¶ Ad'eleuationem hostiæ, dum offerret Domino cor suum mundo moriturum, & oraret vt Dominus dignaretur animam eius per suam innocentissimam humanitatem reddere puram & ab omni peccato immaculatam, & per excellentissimam diuinitatem suam omnigena virtute ditatam & ornatam, nec non per virtutem amoris illius, qui summam diuinitatem coniunxit cum immaculata humanitate, dignaretur eam omnibus donis suis conuenientissime adaptare: videbatur Dominus cor suum deificum velut vtrisque manibus expansum cordi ipsius similiter versus se expanso cum inæstimabili amore explicare & vnire. Tunc quasi de medio vtriusque cordium feliciter conglutinatorum efflоruit quædam arbor miræ venustatis: quæ videbatur tanquam ex vna aureo & altera argenteo stipite in modum vitis mirabiliter circumuoluti & in altum sua proceritate protendi, habens folia clare splendentia velut perlustrata solari radio fulgidæ semperque tranquillæ Trinitati. Per aureum enim stipitem figurabatur diuinitas: & per argenteam anima istius sibi inuoluta. Cũque oraret pro

sibi

sibi commissis, videbatur arbor iam dicta producere fructum pomorum pulcherrimorum. Quæ poma declinata demittebantur ad quælibet eorum, pro quibus orabat, vt ea per desiderium, & deuotionem decerperent sibi ad veram salutem. Post hoc dum multum debilitata se ad pausandum lecto reclinaret dicés: Domine quicquid deinceps admitto commoditatum, hoc offero tibi ad laudem æternam. Respõdit Dominus. Et in quibuscunque deinceps delinquens ex humana fragilitate, sint per virtutem meæ diuinitatis emendata. ¶ Hinc illa requisiuit à Domino, vtrùm eam per infirmitatem, qua tunc laborabat, educere dignaretur de hoc exilio? Cui respondit Dominus. Ego per hanc infirmitatem deducam te quasi in locum mihi propiorem. Sicut sponsus habens sponsam prædilectam in remotioribus partibus commorantem, cuius amore æstuat, euocat quidem & proprio ducatu numerosque principum ac militum suorum circumuallatu, qui omnes muneribus diuersorum xeniorum eam honorent, sumptibusque ei famulentur, deducit eam honorabiliter ad castrum prope palatiũ sum situm. Quo cũ peruenerit exhibet se ipsi coram omnibus principibus, & optimatibus suis in serenissima blãditate, donãs annullum fidei in signum fœderis matrimonialis. Quia ergo ego Dñs Deus amator tuus fortis zelotes tecũ suum & xenia, quibus in hoc itinere honoraris, sunt diuersa in cõmoda, & grauamina infirmitatis tuæ, quę sine intermissione suauiter resonant mihi & demulcent aures benignitatis meæ ad tibi cõpatiendum, & inclinãt affectũ diuini cordis mei ad tibi benefaciendũ & magis magisque mihi attrahendũ, ac vniendũ. Cum vero ad

locum tibi ab æterno prædestinatum perueneris, hoc est ad tãtum deffectum viriũ, quod morti approximare videberis: tunc ego coram omnibus sanctis osculũ tibi præbebo & annullum fidei sponsalis, id est, sacramentũ extremæ vnctionis. Et quanto vnctionem sacri olei accelerauerís, eo amplius adaugebis beatitudinem tuã: sicque in tali statu tam prope mihi cõmoraberis, quod quam primum ad deducendum te in regnum meum æternum me præparare voluero, statim propter vicinitatem commansionis, hoc per intellectũ sentiens. Vnde exultabũt omnia tua intima simul in occursum meũ se pręparantia. Sicque ego deducam te per torrentem mortis temporalis, & intraham, penitusque immergam & absorbebo te pelago meæ excellentissimæ diuinitatis: quo vnus spiritus mecũ effecta, mihi conregnabis in secula seculorum. ¶ Post hæc adiecit Dñs. Si quis desiderat in extremis suis simili aduentus mei consolatione lætificari, studeat quotidie vestimentis exquisitissimis, id est, operibus meæ perfectissimæ conuersationis, per imitationem amiciri: studeat corpus suum subiugare & frenum iumenti, id est, propriam voluntatem suam, manui meæ cõsignet: plene confidẽdo de mea pietate quod in omnibus ei fideliter assistam, in quibuslibet bonis eius spiritum paterne promouendo. Omniaque incommoda & aduersa sua offerat mihi in laudem æternam. Tunc ego de singulis quæ suffert, ipsum tanquã gẽmis præciosis & ornamentis varijs decorabo. Si quando vero ex humana fragilitate contigerit ipsum retrahere mihi frenum prius consignatum propriam in aliquo perficiendo voluntatem: hoc statim per pœnitẽtiam diluat ac

iterato

iterato mihi resignet suam voluntatem: & suscipiet eum dextra misericordiæ meę, deducetque eum, cum inæstimabili gloria, & honore ad regnum claritatis æternæ. ¶ Dominica proxima post hoc dum celebraret festum illud iucundissimum, quo de hoc egressa exilio conspectui beatissimæ Trinitatis primo deberet assisti, & tanquam in excessu mentis oculos internæ contemplationis perlustraret omnia merita & gaudia singulorum ordinum Angelorum & Sanctorum: & insuper in affluentibus bonis, quibus tam fœliciter dotati sunt miro modo delectaretur: ex intimo cordis affectu cœpit gratias agere pro eis. Similiter collaudabat Dominum pro omni dignitate, gratia, & gloria beatissimæ Virgini matri impensa. Deprecabaturque ipsam Matrem Virginem Mariam, vt ob amorem filij sui dignaretur in supplementum indigentiarum oferre pro ea Domino illas virtutes, per quas se maxime cognosceret ipsi Domino virtutum complacere. Tūc cœlorum Regina precibus deuote suæ prouocata, obtulit filio suo virgineam suam castitatem, & suam placitissimam humilitatem. Et suam immarcescibilem charitatem. Quibus virtutum ornamentis cum Dominus animam induisset, omnes Sancti in tam præcellentibus vestimentis virtutum illarum delectati, exurgentes orabant humiliter ex charitate, vt etiam omnia dona gratiarum dignaretur animæ illi infundere. Tunc Dominus ad preces electorum suorum impositi pectori eius monile quoddam decentissimum innumerabilibus gemmis mirifice exornatum.

De consolatione Domini & Sanctorum: Et de sacra communione.

CAPVT XXV.

RECollecta intra se vice quadam, & retractans horam mortis suæ, dixit ad Dominum. O quanto honore & consolatione sunt fœlices illi, qui in hac vita promeruerunt in fine vitæ suæ â sanctis tuis consolari & præmuniri. Qua consolatione oportet me indignam carere, cum nulli sanctorum tuorum condignum exhibuerim obsequium: nec etiam, vt verum fatear, alicuius sancti sciam desiderare solatium, nisi duntaxat tuum solum, qui omnium Sanctorum es sanctificator. Respondit Dominus. Nequaquam propterea priuaberis honore illo ac solatio Sanctorum meorum, quod me solum, vt dignum est, prę fers omnibus illis. Vnde tempore exitus tui cum cæteri homines magis solent anxiari aderunt tibi Sanctorum meorum solatia. Cum vero appropinquauerit hora illa præiucunda, qua alijs suffragari solent solatia Sanctorum: tunc nimirum egomet totus floridus & amœnus omnibus delitijs plenus, cum omni delectamento diuinitatis & humanitatis meæ me tibi exhibebo.

¶ Cùm igitur, vt supradictum est, ab ipso Domino diuersimode instigata esset ad desiderandam carnis absolutionem, atque post hoc per tempus epatisvitio ægrotare cœpisset, & à medicis, qui eam considerauerant, intellexissent, quod impossibile videretur ipsam de cętero pristinam recipere sanitatem: cum mira spiritus exultatione gratias proinde Deo referens, hæc verba interserebat. Quãuis, Domine mi, prę-

omni-

omnibus delitijs hoc mihi exoptabile sit & iucundū, vt ê carcere carnis educta tibi adiungar: tamen si tibi hoc placeret, eligerē vsque in diem iudicij hîc permanere, & in extrema miseria degere. Ad quod Dominus: Talis voluntas apud meam diuinam benignitatem obtinuit effectum. In illa die, cum videlicet te totam intraxero mihi, stillabunt montes, id est sancti, hâc dulcedinem: quod tunc ad cumulum beatitudinis tuę per totum mundum melliflui fient cœli. Hoc diuinæ dignationis benignissimum responsum ista cum maxima gratitudine suscipiens, ad suauiorem cumulandum gratitudinem simul recolligere cœpit, quæ alijs vicibus etiã sibi Dñs tã per ipsam, quã etiam per interpositas personas huiusmodi fecerat promissiones, & pro singulis deuotas Deo persoluebat gratiarum actiones. Acceperat enim in promissis à diuinæ pietatis supereffluẽtia: quod re vera amor diuinus omnes vires eius cõsumere deberet. Itẽ, quòd Spiritu Sancto operante ex cõsilio semper venerandæ S. Trinitatis, vt omnia sua quæ tã per totã infirmitatẽ, quã etiã in morte circa ipsam agerẽtur, fœliciter perficeret virtute & operatione sua diuina. Itẽ, quod amor ei seruire deberet, & omnes qui ei affectu vel factis, aliquod in charitate ministerium exhiberent in sua infirmitate à diuina liberalitate: hoc recepturi erant in remunerationem quod ipsis etiam amor Dei opem ferret in extrema sua infirmitate. Item, quòd si quis deuotè pro ea Dñm laudans & gratias agens oraret pro quacunq; re, primo per amorem illum, quo eam Dñs ab eterno ad specialẽ gratiam elegit: secundo, quo eam suauiter attraxit: tertio, quo eam sibi familiariter vniuit: quarto quo

iucundè frueretur ea: & quinto, quo fœliciter eam cõ summare dignaretur: illius preces indubitanter vellet adimplere, si salubria sibi essent quæ peteret. Item, quod promisit ei Dñs per veritatem passionis suæ sub sigillo mortis suæ pretiosæ, quod si quis in charitate cum bona voluntate in hora mortis præmuniret aut subsequeretur eam in omnibus, quibus ipse exitum suũ proprium desideraret communiri: & hoc tali intentione, quod adiungeret ei omnes, pro quibus Dominus vellet orari: & ante inceptionem orationis offerret Domino studium suum in vnione illius amoris, quo ipse de cœlo descendit ad terras, & omne opus humanæ Redemptionis perfecit: post finem vero orationis offerret Domino studium suum in vnione amoris, quo Dominus mortem pertulit & eam cum omni fructu sanctissimæ humanitatis in die Ascensionis suæ Deo Patri præsentauit: ille in morte sua propria inuenire deberet fructum, quem ista virgo, ex aliorum auxilio & oratione percepit.

De modo quo sese gessit S. Gertrudis, atque orationibus quas recitabat in postrema sua infirmitate ante obitum suum.

CAPVT XXVI.

HInc vice quadam apparuit ei Dominus Iesus præ filijs hominum inæstimabiliter forma speciosus, mira blanditate suscipiens eam prope cor suum dulcissimum & omni beatitudine plenum. Videbatur enim quasi pro puluinari sternere ipsi omnem dolorem totius cor-

38/22